

ספרי — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשירי

היכל
רביעי

מאמרי אדמו"ר האמצעי

דברים

— חלק ב —

•

מאת

כ"ק אדמו"ר הרב הגאון הגדול החסיד והעניו אור עולם
מופת הדור איש אלקים קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו

מוה"ר **דובער** נבג"מ זי"ע

— אדמו"ר האמצעי —

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

הועתק וחוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושבע לבריאה

MAAMOREI ADMUR HOEMTZOEE DEVORIM II

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • (718) 774-4000
Printed in the U.S.A.
5747 • 1986

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneerson, Dov Baer, 1773-1827

Ma'amre Admur ha-emta'i, Devarim.

(Sifriy.—Otsar ha-Hasidim—Lyubavitch)

(Kovets shalsholet ha-or ; hekhal 4, sha'ar 10)

Title on t.p. verso: Maamorei Admur hoemtzoee, Devorim.

"Yotse la-or ba-pa'am ha-rishonah mi-ket. y."

Bibliography: p.

Includes index.

1. Bible. O.T. Deuteronomy--Sermons. 2. Sermons, Hebrew. 3. Jewish Sermons. 4. Habad--Sermons. I. Title. II. Title: Maamorei Admur hoemtzoee, Devorim. III. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim—Lyubavitch. IV. Series: Kovets shalsholet ha-or; hekhal 4, sha'ar 10.

BM740.S3626

1986

86-18517

ISBN 0-8266-5484-3 (v. 2)

נסדר בדפוס "עמפייער" פרעסט
ע"י מרדכי ליב בן פינא

EMPIRE PRESS

550 EMPIRE BLVD. • BROOKLYN, N.Y. • (718) 756-1473

בדפוס שמחה ובנו גרשון גלוקאוו

Bookmart Press, Inc.

N. Bergen, N.J. 07047

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליטיא בהתועדות דאור ליו"ד כסלו (יום גאולת כ"ק אדמו"ר האמצעי) תשמ"ה אודות הדפסת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי שנמצאים לע"ע בכתי"ל, ובהמשך להנדפס מכבר¹ – הגנו מו"ל מאמרי אדמו"ר האמצעי ע"ס דברים – ח"ב, הכולל דרושי פ' ראה-תבוא.

המאמרים נלקטו מכרי"כ ביכלאך מכתבי-יד² מעתיקים³ – פרט לביאור לד"ה כי תהיו שנתקע מגוכי"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי – כמצויין בפרטיות בשוה"ג לתחילת כל מאמר. ונסדרו ע"ס פרשיות התורה והמועדים.

בסוף הספר הוספנו: א) ד"ה ראה – תקע"ג. ב) רשימת מאמרי אדמו"ר האמצעי ע"ס השנים – לפ' ראה-תבוא. ג) פקסימיליות.

בשוה"ג באו שינויי נוסחאות ומראי מקומות.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' אלכסנדר זיסקינד שי' פיקארסקי.

מערכת „אוצר החסידים“

עשקי"מ כסלו, תהא זו שנת משיח
ברוקלין, נ"י.

(1) ויקרא ח"א – ב' ניסן תשמ"ה; ויקרא ח"ב – עשקי"מ כסלו תשמ"ז; במדבר ח"א – ז' אדר שני תשמ"ז; דברים ח"א – ב' אייר, תפארת שכתפארת תשמ"ז; במדבר ח"ב – ט"ז סיון תשמ"ז; במדבר ח"ג – נמצא בדפוס.

(2) המאמרים שהיו תח"י בכמה כתי"ל, נדפסו ע"פ אחד מהם, וכמה שינויים צויינו בשוה"ג. מכמה מאמרים הי' תח"י (לע"ע) רק כתי"ל מעתיק אחד, ואפשר שאינו מדויק כו'. ובבקשה רבה שכל מי שיש בידו עוד כתי"ל או נוסח שונה של מאמרים הנ"ל, יודיענו בהקדם, חכות הרבים תלוי בו.

(3) ולהעיר מרשימת כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע (נדפסה בהתמים חוברת ב' ע' עט): דער זידע [כ"ק אדמו"ר האמצעי] פלעגט זיין כתבי"ד געבן חסידים אויף צו לערנען און איבער שרייבען. . בא בעשען זיינען געווען איבער פערציג ביכער דעם זידענס האנטשריפט וועלכע זיינען פארברענט געווארן אין דער שריפה דשנת תקפ"ד.

(4) אינו ברור לע"ע אם מאמר זה הוא מאדמר'ר האמצעי – ראה הנסמן לקמן ע' תשו לתחילת המאמר.

מפתח

ראה

ראה אנכי נותן	שסה
להבין שרשי הדברים	שעד
ראה אנכי נותן	שצה
כי תשמע בקול — תקפ"ז	שצו
ושמתי כדכד שמשותף — תקפ"ה	תכ
ושמתי כדכד שמשותף	תנה

שופטים

השיבנו ה' אליך	תעו
----------------------	-----

תצא

כי תצא למלחמה — תקפ"ו	תפא
כי תהיון לאיש — תקפ"ב	תקנ
ביאור	תקעג
ואם בשדה מצאה	תרג
להיע הבקשה . . יהר"מ	תרל
ולא אבה ה"א — תקפ"ה'ו	תרמב
כי ההרים ימוש	תרסד

תבא

תחת אשר לא עבדת — תקע"ט	תרפב
-------------------------------	------

הוספות

ראה אנכי נותן — תקע"ג	תשז
רשימת מאמרי אדה"א ע"פ סדר השנים	תשכז
פקסימיליות	תשלא

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה כו'. הנה כל מקום שנאמר היום הוא לשון נצחי שבכל עת וזמן אנכי נותן כו' והי' ראוי לומר נותן לכם [ו]מהו לפניכם. אך הנה ידוע שיש בכל ניצוץ אלקי מישראל בחי פנימיות וחיצוניות, בחי חיצוניות שבה מלוכש בנפש החיונית אבל בחי פנימיות שלה כ"ח מ"ה בחי ביטול האמיתי אינו מתגלה בנפש החיונית גם בתפילה כי בבחי' כ"ח מ"ה שבנפש-מאיר אור הרצון שבנפש האלקית שהוא בחינת מהות ועצמות הנפש ממש בחי' יחידה הרי הוא בבחי' מקיף בהעלם אצל האדם ואינו מתגלה רק בשעת קידוש השם או לפרקים בעת עוצם התגברות התשוקה מעומקא דליבא, והוא הנק' נקודת הרצון או עצם הרצון בחי' הטיית מהות נפשו בבחי' התפעלות כל עצמיות הנפש למעלה מהשגה והטעם כו'. וזהו פכ"פ דבר הוי"ה עמכם פי' פנים בחי' פנימיות כנס"י בחי' נקודת הרצון שבנפש קבלה הארת פנים עליונים כמ"ש יאר ה' פניו בחי' פנימיות דשם הוי"ה כי היוד' בחכמה ה' בכינה כו' ובחי' פנימיות דיו"ד וכ"ח מ"ה העליון האיר בכ"ח מ"ה דכנס"י והיינו בחי' פכ"פ בחי' אתדבקת רוחא ברוחא [כו'], ובחי' פנימיות הרצון דכ"ח מ"ה הוא בחי' הביטול וההתכללות האמיתי בלי שום טעם כלל רק שמאיר בהעלם, ולפעמים מאיר בגילוי גם ברשעים גמורים וז"ש רשעים מלאים חרטות שנופלים להם

דא האנכי נמצא בנוד א (1157) שם, א. ב (1202) מט, א [ובהמפתח רשום ככת"י הראי ביחאוסקי: אמצ"ע] ג. (2041) קמב, א [וחטר כסופן]. ונעתק כאן מבוך ג והסיום מבוך א ובין ארזיים ניתוספו אותיות א תיבות מבוך א ומבוך ב. שינויים אחדים נרשמו בשולי הגליון.

המאמר מיוסד על ד"ה זה בלקוטי תורה ריש פרשתנו. וראה ד"ה ראה התשמי'.
דא האנכי נותן לפניכם . . . את הברכה: ראה יא, כו. כו.

כל מקום שנאמר היום הוא לשון נצחי: בלקוטי תורה כאן בשם: ארז"ל. ובאור התורה לשם ע' תרלה מצ"י: כימ' בעה"כ [כן מובא בערכי הכינויים] של הסה"ד בערך מחר בשם רש"ל דכל עוה"ז נק' [בעה"כ]: ברש"ל פי' אמור (ז' עוה"ז מכונה בשם) היום. ושם בע' תרסו מצ"י לערך היום (שם): עד היום הוא לעולם, סוטה מו, ב. ובלקוטי שיחות ראה כרך יט ע' 147 הערה 64: ואולי י"ל הטעם דמסקנתו מערך היום דוקא – כי נצחי כולל גם עוה"ז.

וראה לקמן בהוספה א ד"ה זה בתחלתו. רש"י וירא כב, יד; דברים א, י; נצבים כט, יב; סוטה שם ד"ה ויקרא [ובע"ז יעקב לע"י סוטה שם. שו"ת נודע ביהודה מ"ת חא"ת ספ"ז]. לקח טוב ר"פ נצבים. בחי' פנימיות וחיצוניות: בלקוטי תורה כאן מצ"י: עמ"ש מזה ע"פ ויהי מקץ בדבור השני. תורה אור מקץ לא, ג [והוא משבת הנוכה תקניח – ראה רשימת המאמרים בס' מאמרי אדה"י הקצרים ע' תרכ הערה 107]. וד"ה וזאת לפני ישראל הנחת כיק אדה"א בס' מאמרי אדה"י כתובים ח"ב ע' קפז [ויש להוסיפו ברשימת המאמרים שם ודגנת תקניח].

שו"ת בחינת – הנפש . . . הרי . . . אצל [א]: על: תוקו ע"פ אב וככת"י זה: מן הנפש . . . והרי פכ"פ דבר הוי"ה עמכם: ואתנו ה, ד. ראה לקמן בהביאור פי"ג.

יאר ה' פניו . . . היוד' בחכמה ה' בכינה: נשא ג, כה . . . ראה תקוני זהר בהקדמה ג, ב. אגרת התשובה פ"ד. לקמן ע' תרמד.

שו"ת וכו"ז [ב]: דכת' . . . פכ"פ [תוקו ע"פ אב. וככת"י זה: הפנים] . . . אחדות רוחא ברוחא: ראה זהר משפטים קכ"ד, ב.

ויש רשעים [אב: זהו ש(ה)רשעים] מלאים חרטות: בלקוטי תורה כאן: ארז"ל. בס' מאמרי אדה"י

שטה

הרהורי תשובה פתאום למעלה מן הטעם ודעת לפי שבחי' מקיף זה מכה ומאיר עליהם בגילוי (וכמ"ש ואם שבט יכהו שבט הזה הוא הכאת אור המקיף) וכמ"ש במ"א וד"ל.

והנה בחי' נקודה דכ"ח מ"ה הנ"ל אע"פ שהיא למעלה מבחי' השגה היא מתפשטת אח"כ בהשגה וטעם הנק' התבוננות בינה רחובות ההרה בהתרחבות ההשגה בגדולת ה' איך דכולא קמי' כלא כו' וכה"ג, וההתבוננות הזאת היא המכסה ומקפת על נקודת ביטול האמיתי הנ"ל ולא נראה רק כאלו עיקר התפעלות הוא מחמת ההתבוננות בטעם ודעת בלבד ובאמת עיקר מקור ההתפעלות בא מכה ביטול האמיתי הנ"ל רק שמתפשט ומתכסה בטעם והשגה. וזהו שנק' נקודה בהיכלא נקודת חכמה כ"ח מ"ה בהיכל בינה וההיכל מכסה על הנקודה ובאמת ההיכל טפל ובטל לגבי הנקודה שהרי מכהה נמשכת ומתפשטת וזה נק' חו"ב שבנפש תרין ריעין דלא מתפרשין ונק' י"ה כידוע שהוא כמו נקודה בהיכל שאם אין נקודה אין היכל ואם אין היכל אין נקודה דהיינו שבלתי ההיכל בהרחבת ההשגה נקודת הביטול מסתלק למעלה ואין לו במה לשכון כו' ואם אין נקודה דביטול הנ"ל לא תתפשט ההשגה שנק' היכל (והיינו בחכמה יבנה בית והוא בי"ת דבראשית בחי' בינה כידוע וזהו [ג"כ] אם אין חכמה בחי' ביטול אין יראה בושת דבינה ואם אין יראה מצד ההתבוננות אין חכמה מטעם הנ"ל). ולפי' מי שאינו מתפעל בתפלה רק מצד ההתבוננות אין זה מבחי' פנימיות הנקודה דכ"ח מ"ה רק ההיכל המכסה והרי הן תרין ריעין דלא מתפרשין כנ"ל ובהכרח

הקצרים ע' תיג: בגמרא. — ראה גדרים ט, סעי'ב. ראשית חכמה שער היראה פי'ג ד"ה וראיתי (תל-אביב — יג. סעי'א): בספר חסידים . . . חרטה. שבט מוטר פכ"ה (קושטנדינא תפי"ח קלד, ב): כאדו"ל רשעים מלאים חרטות. ובהוצאת לעמבערג (תרי"ג מג, א): חרטה. ובהוצאת לובלין (תרמ"ב י, א. תרמ"ח תרע"ד): רשעים כל ימיהם מלאים חרטה. וראה תניא מהדרים (קה"ת תשמ"ב) ע' פ ובהנמסן שם. אור תורה על אגדות חז"ל (קה"ת תשל"ג — קיג, רע"ז) ד"ה זכה נוטל חלקו . . . בג"ע. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקמג. תניא ספי"א ובלוקוט פירושים ע' רכה"ו.

ואם שבטט יכהו: ראה משפטים כא, כ. לקמן ע' תק. מאמרי אדה"ז ויקרא ח"א ע' סה. ח"ב ע' תפב. בינה רחובות הנהר: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קמב, א. דכולא קמי' כלא: ראה זהר בהקדמה יא, ב. שריה מקור [א]: . . . נקודה בהיכלא: ראה זהר בהקדמה ו, א. לקמן ע' שעז. מאמרי אדה"ז ויקרא ח"ב ע' תרכה. ושי' לעיל בח"א פ' עקב ע' רפד (ושם בהערה נדפס תרכה, וצ"ל: תרכה). חכמיה כ"ח מ"ה: ראה זהר (רע"א מהימנא) צו כח, א. לד, א. לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' רלג. מאמרי אדה"ז ויקרא ח"ב ע' תרכא. חו"ב . . . חרין ריעין דלא מחפרשין: ראה זהר בשלח נו, א; ויקרא ד, א ובאור חממה לשם. פירס שער (ח) מהות והנהגה פי"ד. לקמן ע' תרנו. לקו"ט תורה כאו. אמרי בינה (קה"ת תשמ"ה) שער התפילין קמ"ח. אור התורה נצבים ע' א"רכב. חו"ב . . . ונק' י"ה: ראה זהר (אדרא זוטא) האזינו רצ, ב. אגרת התשובה פי"ד. לקמן ע' תרנו. בחכמה יבנה בית . . . דבראשית: משלי כד, ג. וראה מאמרי אדה"ז ויקרא שם ע' תרכו. וראה גם לעיל בח"א פ' עקב ע' רפד. אט אין חכמה . . . אין יראה . . . אין חכמה: אבות פי'ג מ"ז.

שיתגלה בחי' נקודה זו ואם אינו מתגלה בהכרח שאין ההתפעלות שמחמת ההתבוננות אמיתי מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה כתיב והחכמה תחי' בעלי' בחי' נקודה דכ"ח מ"ה הנ"ל תחי' את בחי' ההיכל והשגה דבינה שנק' בעלי' דנקודת חכמה כי היכל דבינה נק' על שמה דוקא ונק' בעל[ת] הבית וההיכל ובחי' נקודה דחכמה מוסתר בהיכל זה, ובחי' היכל בינה זה נק' מ"ם סתומה מכל צד מאמר סתום עלמא דאתכסיא [בחי' סוכיע] ואחי"כ בא [מ]בחי' [ה]העלם לגילוי למטה ונק' מ"ם פתוחה מאמר פתוח. וזהו בחי' טובב וממלא בכלל שנק' עולם ובית, והכל נכלל בשם אהייה דבינה אנא עתיד לאתגלאה בבחי' גילוי דממלא כו' ולכך נק' בינה יש שיי' עולמות כו' וד"ל. אך בחי' כ"ח מ"ה דנקודת חכמה הוא מקור התפשטות היכל דבינה כי מכחו דוקא מתרחב כניל כמיש כי ביה' ה' צור עולמים ע"כ אמר והחכמה תחי' בעלי' כניל וד"ל. ולפי זה צריך האדם כעבודת ה' ג"כ לעורר תחלה כנפשו האלהית בחי' נקודה דכ"ח מ"ה הנ"ל בלי טעם ודעת ועמך לא חפצתי כו' ואחי"כ תתרחב בחי' נקודה זו הפנימיות בהתבוננות גדולת ה' בטעם ושכל דכולא קמי' כו' וכה"ג.

והנה אחר ההתבוננות דבינה הנ"ל נמשך אורו למטה ומאיר במדות בהתפעלות אהוי"ר שנק' וא"ו שיוצא מה' עילאה דבינה הנ"ל כידוע שבינה נק' אם הכנים והוא שמחמת התפעלות השכל והשגה יתפעל במדות להפוך כל המדות הרעות כמיש ועמך לא חפצתי, ויוכל להיות שהעונות מבדילים בין י"ה שבנפש חוי"ב הנ"ל לבחי' ו"ה שבנפש, שהוא ענין מה שאנו רואים שהגם שיתפעל בשכלו לא יאיר השכל במדות כלל ואין התפעלות במדות כלל וכלל רק נשארו ההתפעלות במוח בלבד. וזהו שאין השם שלם

והחכמה תחי' בעלי' קהלת ז' יב [ושם: החכמה. אבל בחו"ס וא"ו מובא בכ"מ בדאי"ת, ומהם: לקמן ע' שער ע' תבה. ועי' תקלה. לעיל בחיא פי' עקב ע' ש. ושי"ג].

בינה זה נק' מ"ם סתומה: נסמו לקמן ע' תקצ.
מאמר סתום . . מאמר פתוח: שבת קד, א. ראה גם תורת חיים יתרו [והוא מפ' יתרו תקפ"ז — ע"פ בוך 63] פב, א. שפ"ו, א. לעיל בחיא פי' עקב ע' רפד.

בשם אהייה דבינה אנא עתיד לאתגלאה: ראה שמות ג, יב. זור ויקרא יא, א ובמקדש מלך וזור הרקיע שם. אחרי סה, ב ובמקדש מלך שם. פרדס שער (כ) השמות פ"ב.

נק בינה יש שיי' עולמות: ראה לקמן ע' שער. נסמו לקמן ע' תרפו. סנהדרין ק, סע"א.
כי ביה' ה' . . ועמד לא חפצתי . . וכה"ג [2]: וד"ל: ישעי' כו, ד . . תהלים עג, כה.

שבינה נק' אם הבנים: ראה זור ויזי ריט. א: יתרו פד, א; פה, ב. פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת אם הבנים. לקוטי תורה דרושים לשמ"ע פת, ד.

שאי' השם שלם: ראה תנחומא ס"פ תצא. ד"ה חייב אינש לבסומי תקס"ד בתורה אור מגלת אסתר צה, א ואילך. סידור שער הפורים רפא, ג ואילך. ד"ה זכור וביאורו תקס"ה בתרי"א תצוה פה, א ואילך. ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' שפד ואילך. ד"ה ועשית צ"ח תקס"ז בתרי"א תצוה פג, א ואילך: בתורת חיים תצוה תקכו, סע"א ואילך. לקוטי תורה כאן י"ג.

[כו'] פי' שם הוי"ה שבכללות נשי' ואין י"ה שבנפש נמשך ומתחבר בו"ה בחי' מדות ומחשבה דיבור ומעשה שנק' ה' תתאה שלא נשאר כלל גם בחי' רשימו מהתפעלות ההתבוננות בבחי' המעשה ג"כ להיות ע"כפ' סור מרע ועשה טוב כל היום כמחשבה דבור ומעשה בתורה ומצות (אך בלק"א מבואר דמחשבה טובה זו הקב"ה מצרפה למעשה להיות רשימו ממנה כל היום כו' ע"ש). וכ"ז מפני שיש מסך מבדיל בין י"ה לוי"ה (והיינו פי' תקוה תיק' ו"ה וכמ"ש כס י"ה והכל א').

וזהו שאנו אומרים יאה שמ"י רבא מברך לעלם כו' פי' אנו מבקשים שיתברך בחי' י"ה דכנסי' בתוס' אור כ"כ עד שלא ימנע המסך מבדיל מהתחבר י"ה בו"ה, וזהו [יאה] שמ"י רבא מברך דהיינו כד"י שע"י הברכה יאה השם שלם כו'. וענין הברכה צ"ל ממקור הברכות והוא [מ]למעלה ממקור דבחי' י"ה דאצי' דהיינו [מ]בחי' רצון העליון הפשוט שנק' שמ"י רבא כי שמו בגמטריא רצון ורצון הפשוט שנק' שמו הגדול או שמ"י רבא בלשון תרגום כידוע וענין הברכה גם בבחי' שמ"י רבא הנ"ל היינו שיתברך ממקורא דכולא בחי' עצמיות אא"ס בעל הרצון הפשוט כו' וכמו שאומרים יהי רצון כו' (וכמ"ש במ"א כפ"י ועתה יגדל נא כח אדני בחי' מל' דא"ס שבכפנימיות הכתר כידוע), וכאשר יתברך ממקור הראשון דשמ"י רבא אזי ממילא יתברך שם הוי"ה כו' בחי' י"ה בתוס' אור כ"כ עד שיומשך האור בגילוי גם בו"ה במדות אהי"ר ובמעשה המצות שנק' ה' תתאה בהתפשטות אורך ורוחב כו' (ואז אפי' מחיצה של ברזל מעונות המבדילים אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים שהוא גילוי אא"ס בי"ה כו'). וזהו פי' מברך לעלם ולעלמי עלמאי

שו"ה (כו') — נשי' . . ומחשבה: תוקע ע"פ א"כ: ובכתי' זה: כניל . . הנק' מחשבה.

בלק"א מבואר דמחשבה טובה זו: ראה תניא פ"ז.

פי' [ב] צירופי' תקוה תיק' ויה: ראה פרי עץ חיים שער (כה) תפלת ראש השנה פ"ז: שער הכוונות ענין ר"ה דרוש ו ד"ה ובכו' תן כבוד: ותקוה טובה . . סוד תיק' ויה . . תיק' ונרתיק אל ויה של הוי"ה. תורה אור מגלת אסתר צ"ג, ד. סידור שער הפורים רפ"ב, ג. מאמרי אדה"ז מארזיל ע' נ.

וכמ"ש כס י"ה: בשלח י"ז, טז. ראה כהנאמן לעיל ע' שסז בהערה ד"ה: שאין.

שאנו אומרים יאה שמ"י רבא: נוסח הקדוש. וראה הגהת הצי"צ בלקוטי תורה כאן (י"ח, ד) רפ"ד.

שמו בגמטריא רצון: פרי עץ חיים שער הקיש ספכית. פלה הרמון [לרמ"ע מפאנו] שער ד פ"ג. שבר יוסף [ותבא בטה"מ תרנ"ד ע' שה. שו" ס"א. של"ה ד, א. לקוטי תורה פקודי ז, רע"ד: ובס' סבלה הראשונים: בהר מג. א: כמדבר י"ח, א: מסעי צא, ד: שה"ש א, ג. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקמג. אור התורה פינחס ע' אפי'. שערי תשובה ח"ב חינוך נ"ו, ד. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקצב.

[בדי' להבין מאמר הידוע אנת הוא חד] שנדפס חסר ההתחלה] בספר המאמרים תקטיה ח"ב ע' תרצט: שמו . . ובג"י רצון. אבל כסידור ערב שבת קס"ב, ג: שמו . . ובג"י רצון].

שמו הגדול או שמ"י רבא בלשון תרגום: ראה שו"ע אדה"ז ח"א"ח סני"ג.

שיתברך ממקורא דכולא: ראה גם סידור שער תנוכה ע"ד, ד.

שו"ה בחי' — בעל [ב] יתאן . . רצון כו' [ב] רצון הוי"ה . . יהי רצון: ראה לקמן ד"ה זה.

ועתה יגדל נא כח אדני: שלח ד"י, י"ז. וראה ד"ה זה במאמרי אדה"א במדבר ח"ג [נמצא בדפוס].

מחיצה של ברזל . . אינה מפסקת: פסחים כ"ב, ב. ראה גם ד"ה ועשית ציצ' שבהערה דלעיל ד"ה: שאין.

פי' שכ"כ יהי' תוס' אור בכחי' נקודה דכ"ח מ"ה בחי' יו"ד בסיבת הברכה ממקורא דכולא כנ"ל עד שיהי' ברכה והמשכה גם לעלם בכחי' ההעלם וההסתר במדות הטבעם שמכדילים על מדות דנפש האלהית כנ"ל שגם המה יהיו נמשכים אחרי ה' לבדו עמך לא חפצתי כו' כנ"ל. וזהו הברכה בהעלם הראשון, ועוד יותר יתברך מבחי' העלם זה להעלם יותר למטה והוא בחי' ה' תתאה [ד]מחשבה דיבור ומעשה בתורה ומצות כל היום בכחי' הרשימו כנ"ל שתהי' הרשימו הזאת חזקה כ"כ ומושרשת בנפשו האלוהית מן ההתבוננות דנפשו דה"א עילאה עד שבכל עת ורגע יזכור לדבקה בה' אחד בתורה ומצות במחשבה דבור ומעשה עכ"פ ולהיות סור מרע ועשה טוב ולא יטה לבבו בעומק חושך הקליפות כו'. וזהו לעלמי עלמאי תכלית הצמצום לא תסור מנפשו בחי' רשימו ד"ה שבנפשו אלא אדרבה תוסיף תת כחה לידבק מחשבתו ודבורו בתורה והעסק במצות כו', ולמעלה היינו בחי' תוס' גילוי אור א"ס מכתר וחכמה כו' עד שנמשך למטה מטה סוף כל הצמצומים הנק' עלמי עלמאי כו' וד"ל.

וזהו משכיל לאיתן האזרחי, פי' משכיל לשון מפעיל מקור השכל והוא פנימיות הרצון ג"כ. כי הנה ידוע שיש ב' מיני רצון הא' המלוכבש בשכל וטעם לרצון כמו כל רצונות שהן מצד הטעם דוקא והוא הרצון שיוכל להאיר בכ"ח מ"ה שבנפש אבל יש רצון שלמעלה מן הטעם שבלתי יתיישב בטעם כלל (אמ"י) טעם כמוס לרצון כמו שתוק כך עלה במחשבה כו' אין טעם לרצון והוא הנק' רצון פשוט שהוא למעלה מן החכמה ע"כ נק' משכיל קודם שבא הרצון לכלל טעם ודעת כו' וממנו נמשך תוס' אור לכ"ח מ"ה כידוע בע"ח דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק וע"כ נק' פנימיות מקור החכמה בשם משכיל וגם פנימיות הרצון ומקורו שלמעלה מהתלבשות בשכל נק' בשם משכיל). וזהו משכיל לאיתן אותיות איתן משמשות לעתיד דהיינו לעתיד לבא דוקא שיתגלה בחי' פנימיות נקודת הרצון שלמעלה מן החכמה שיש בכא"י מישאל עכשיו בהעלם שהוא עיקר מהות נפשם שעלה במוחא

שריה יהו — אחרי ה: תוקן ע"פ א"כ. ובכתי' זה: אחריהם.

שריה שתהי' — ומושרשת: א': מלוכבשת.

שריה ומצות — ועשה טוב. כו'. מנפשו: א"כ: ליתא. א': כלל. ב': ליתא.

משכיל לאיתן האזרחי: תהלים פט, א. ראה לקוטי תורה כאו יח, א.

רצון שלמעלה מן הטעם: ראה לקמן ע' תרמה. ושי"ג.

טעם כמוס. . שתוק כך [ב': כי כך] עלה במחשבה [א': ליתא. ב': ברצון]: מנחות כט, ב. מאמרי אדה"א

יקרא ח"ב ע' תתטז. הנסמן שם ע' תקנ.

בע"ח דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק: ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתסז ובתוספתא לשם. אור

התורה נשא ע' רנז.

אותיות איתן משמשות לעתיד: ראה הגהת הצי' בלקוטי כאו. קונטרס אחרון לתניא ד"ה וצדקה כנחל

איתן (קסא, א).

שריה שיש — במוחא [א"כ: במחשבה].

סתימאה כמאמר ישראל עלו במחשבה דהיינו במו"ס, כי הרצון נק' מחשבה כמו מחשב ה' כו' ויש רצון המלוכש במחשבה וחכמה ויש רצון הפשוט שלמעלה מן החכמה ונק' מוחא סתימאה רצון סתום ונעלם בהעלם עצמות אא"ס וזה לא יתגלה רק לעתיד דכתיב כי רוצה ה' בעמו ויקראו ארץ חפץ חפצי בה בחי' חפץ ורצון העצמי שהיא שורש מהות נפשות ישראל שעלו [שם] תחלה כארז"ל בראשית בשביל ישראל כו' ושבעה דברים קדמו לעולם ומחשבתו של ישראל קדמה לכולם כו', והוא אותיות איתן משמש[ו]ת לעתיד שיתגלה בחי' משכיל הנ"ל. וזהו שנק' האזרחי לשון אורח הארץ שכבר מקדם יושב בה כו' וכך ישראל כבר עלו במו"ס הנ"ל ובשבילם נמשך כל ההשתלשלות דאבי"ע כארז"ל במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים כידוע דסוף מעשה עלה במו"ס הנ"ל דהיינו שתחלת התעוררות רצון הפשוט הנ"ל הי' רק בשביל ישראל, והיינו לשון נמלך אם יהי' רצון כמי"ש במ"א, וא"כ הרי זה עדימ' אורח הארץ שנק' ישיבת הארץ על שמו [דוקא] לפי שהוא הי' הראשון שישבה ועשה אותה ארץ מיושבת בעיירות ואנשים וקודם בוא[ו] היתה כמדבר, וכך למעלה הרי נאמר בישראל ארץ חפץ לפי שבחי' מו"ס הנ"ל נק' מחשבה אחת והוא בחי' מל' דא"ס שעלה במחשבה הקדומה אנה אמלוד [כו'] כמי"ש במ"א וע"כ נק' ארץ חפץ, וע"כ ישראל שעלו במחשבה זו כנ"ל נק' ארץ חפץ דהיינו שע"י ישראל נמשך ההשתלשלות דאא"ס בארץ [ו] להיות כבחי' ישוב באדם ובתים שהן בחי' אורות וכלים והיכלות מריש כל דרגין בראשית הקו עד סוף המדריגות כו', וע"כ נק' איתן האזרחי מלשון

ישראל עלו במחשבה... במו"ס [אב]: במחשבה סתימאה: ראה בראשית רבה פ"א, ד. לקמן ע' שע וע' תקפו. לעיל בחי' פי עקב ע' רצ. ושי"ב.

הרצון נק' מחשבה כמו [ב]: ליתא [חשב] [א]: וחשב — איכה ב, ח (ושם: חשב). [ב]: ליתא [ח] [ב]: ליתא: ראה שערי תשובה ח"ב חינוך פליד מג, ג (ושם: אשר חשב לעשות). שער היחוד פ"מ (ושם: כאשר חשב). אמרי בינה שער הקיש פ"א מג, סע"ד (ושם: וחשב לעשות). לעיל בחי' פי ואתחנן ע' רח (ושם: כאשר חשב לעשות — ושם נדפס ירמי' יח, יח, וצ"ל: יח, ח) שם ע' קל. שם פי עקב ע' רפה.

כי רוצה ה' עמו... ארץ חפץ חפצי בה: תהלים קמט, ד... מלאכי ג, יב. ישעי' סב, ד. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שמ: ח"ב ע' תשסב: במדבר ח"א ע' צו. לעיל בחי' פי דברים ע' קו ובהסמך שם. בראשית בשביל [בכ] נושא: ראשית היינו בשביל [ישראל: ראה רשי' בראשית א, א. הנסמן בלקוטי שיחות מקץ כרך ג ע' 820.

ושבעה דברים קדמו לעולם: לקמן ע' תכד: ומדרש רז"ל. בעטרת ראש שער ר"ה פ"ג (כו, א). במד"ש. בהמשך י"ט של ר"ה תרס"ז ע' רכט: בגמרא [פסחים נד, א] ומד"ר [בראשית רבא פ"א, ד]. אבל בהמשך תעריב ע' קמב: ובמד"ר.

האזרחי לשון אורח הארץ: כ"ה גם בלקוטי תורה כאן י"ח, א. ובאור התורה כאן כרך ה ע' כ' לט מוסיף: וכמי"ש כבר כאורח הארץ. ראה בא"ב, יט. מה. בהעלותך ט, יד. שריה מקדם... במו"ס [ב]: מימי קדם... אב: במח' סתימאה.

במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים... במו"ס [אב]: במח' סתימאה: ראה בראשית רבא פ"ח, ו. רות רבא פ"ב, ג.

לשון נמלך אם יהי' רצון: ראה סידור שער הקיש עו, סע"ב. אמרי בינה שער הקיש פ"מ (מג, רע"ב). שערי תשובה ח"א שער התפלה פ"ה (מ, רע"ב). ח"ב חינוך פ"ל (מא, א). דרך חיים שער התפלה פ"ב (קו, סע"א). עטרת ראש דרוש לעשיית [והוא משנת חקע"ג כמבואר בהקדמה שם] נב, ב. שריה היתה... מו"ס... חפץ, וע"כ: אב: מחש' סתימאה... אב: וע"כ.

אזרח הארץ לפי שקדמו ועשו ישראל לכל בחי' ישוב ארץ חפץ הנזיל ודיל. ומה שנק' איתן דמשמע לעתיד כנ"ל היינו לפי שעכשיו בחי' התעוררות רצון הפשוט שעל ישראל למעלה הוא בבחי' העלם והסתר בעצמיות אי"ס ב"ה ולעתיד דוקא יתגלה מפני שעכשיו גם למטה בישראל נקודת הרצון הוא בבחי' [העלם ו]הסתר בבחי' חו"ב ומדות שבהם ולעתיד יתגלה כנ"ל ודיל.

וזהו פ"י איתן הוא ג"כ לשון חזק ועוז כמו איתן מושבך כו' לפי שבחי' נקודת הרצון הנזיל הוא חזק מאד [מאד] דהיינו שהוא בלתי מוגבל כלל כי אין שיעור להתפשטותו כלל להיותו בבחי' הטי"י ממהות ועצמות הרצון מצד בחי' עצמיות הנפש ולא כשאר רצון הנפש שאינו רק כח פרטי שיש שיעור להתפשטותו [ו]כנראה לעין שיוחלש כח כל רצון הנפש מאיזה סיבה שימנע עד שיוחלש כחו לגמרי, משא"כ רצון עצמיות הנפש שכחו חזק בלתי הגבלה ולא יחלוש כחו משום סיבה כלל וכלל וה"ז כמו כח הגבור שאין שיעור [לכח] גבורתו ע"כ נק' איתן, ולמעלה היינו בחי' רצון הפשוט שמצד עצמיות אי"ס שהוא בבחי' אי"ס ממש, וע"כ נקראו האבות איתנים כידוע לפי ששרשם במדות שבעצמיות רצון הפשוט כנ"ל דישאל עלו במחשבה [תחלה], והעיקר הוא אברהם ששרשו בבחי' כי חפץ חסד שבחי' החפץ הוא בכח ועוז גדול ולזה דוקא נק' אברהם איתן האזרחי וכמ"ש מי העיר ממזרח כו' וכמארוז"ל אברהם הוריד מרקיע ראשון כו' אחד ה' אברהם וכה"ג. וזהו משכיל לאיתן האזרחי לשון מפעיל כמו משכיל אל דל [כו'] שהוא לעורר מבחי' עצמיות אי"ס בחי' עצמות נקודת הרצון הנזיל שנק' איתן האזרחי כמ"ש בע"ח] דמתחלה ה' חפץ חסד מעצמו ועכשיו תלוי במעשה התחתונים כו' ודיל.

והנה בחי' נקודת הרצון העצמי הנזיל מאיר בלב הגם שבלב אינו אלא בחי' תולדות המדות מחו"ב בלבד אך ורק יש בחי' נקודה פנימיות בלב שהיא מבחי' נקודת הרצון הנזיל ונק' עומקא דלבא או נקודת הלב. אמנם הנקודה הפנימיות הזאת נעלמת ומוסתרת מאד בכל אר"א מישאל כמו שבחי' פנימיות רצון הנזיל הוא בהעלם והסתר עכשיו כנ"ל וצריך לגלותה

שורה ומה — בחי' . . . שעל: חוקו ע"פ אב. ובכתי' זה: תחלת . . . ב: שעי'.
 איתן . . . כמו איתן מושבך: כלק כד, כא. ראש השנה יא, א.
 שורה שמצד . . . רצון הפשוט: א: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: רצון הפשוט . . . רצון הפשוט.

נקראו האבות איתנים: ראש השנה יא, א (ע"ה"פ מלכ"ס: א ת, ב).
 כי חפץ חסד . . . ולזה [חוקו ע"פ אב]. ובכתי' זה: ועי'ז: מיכה ז, יח.
 נק' אברהם איתן האזרחי . . . מי העיר ממזרח: תהלים פט, א [בתהלים: כאיתן. אבל בגמ' דלקמן הובא איתן כבמנין] ישעי' מא, ב. כבא כחרא טו, א. וראה רש"י תהלים שם: מלכ"ס: ה, יא.
 אברהם הוריד מרקיע ראשון . . . אחד ה' אברהם: ראה בראשית רבא פ"ט, ז . . . יחזקאל לג, כד.
 משכיל אל דל: תהלים מא, ב.
 כמ"ש בע"ח] דמתחלה ה' חפץ חסד מעצמו: עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות פ"א.

מההסתר הזה, והוא ע"י מילה ופריעה כי יש ערלה מכסה על נקודת הלב ונק' ערלת הלב וכמ"ש ומלתם את ערלת לבבכם, וכמו במילה הגשמיות בתחלה צריך להסיר הערלה ואח"כ מצות פריעה שהוא ענין התגלות בחי' פנימיות כידוע ומבואר במ"א מל ולא פרע [את המילה] כאלו לא מל, כך בערלת הלב מל ולא פרע כאלו לא מל דהיינו תחלה צריך הסרת ערלת הלב שנק' טמטום [הלב שלבו אטום כו'] והוא ע"י תשובה תתאה בבחי' לב נשבר דוקא כידוע וזהו ומלתם כו' שלא תהא מציצה של ברזל מפסקת מצד העונות המבדילים כו'] ואח"כ הוא ענין הפריע[ה] שהוא בחי' התגלות פנימיות נקודת הלב [הנ"ל] שבו יאיר אור ה' ג"כ בבחי' פנימיות כנ"ל וע"ז נאמר ומל ה' את לבבך ולא נאמר ערלת לבבכם שאינו רק גילוי פנימיות הלב וד"ל. וזהו ומלתם תחלה ואח"כ ומל ה' כו'.

וזהו ראה אנכי נותן לפניכם היום כו', ראה בבחי' ראי' דחכמה כ"ח מ"ה שבכל אר"א מישראל, אשר אנכי נותן לפניכם פי' אנכי מי שאנכי, כי ידוע דאני הוא הארת הכתר בחכמה ואנכי ככ' הוא בחי' כתר שבכתר הנק' סתימו דכל סתימין דאנכי זה בחי' פנימיות הרצון הפשוט הנ"ל ע"כ אנכי מי שאנכי דלא ידע לי' בר איהו משום דלית מחשבה תפיסא בי' כלל [אפי' מחשבה דא"ק] והוא למעלה מבחי' ראשית דחכמה [שבחי' ראשית דחכמה] הוא בחי' גילוי המשכה דא"ס להיות בבחי' טוב וממלא כו' אבל אנכי מי שאנכי למעלה מהיות גם בחי' מקור לגילוי זה דחכמה כו', והוא הנותן לפניכם היום כו' פי' נותן בבחי' מתנה שלא מצד אתע' דלתתא אלא רק מתנה כי חפץ חסד הוא כי אין [א]תע' דלתתא מגיע לשם כלל מטעם זה אך ורק שיהא בחי' כלי בכנס"י לקבל הארה זו [ד]פנימיות רצון הפשוט, והיינו שאמר לפניכם בחי' הפנימיות דכנס"י שהוא בחי' הפנימיות דנקודת הרצון הנ"ל במהות נפשם האלוקית וזהו לפניכם לתוך פנימיות של נשמותיכם, ולזה לא אמר לכם אע"פ שהיום הוא לשון נצחי כי בכל יום יהיו בעיניך

ומלתם את ערלת לבבכם: עקב י' טו.

מל ולא פרע . . . כאלו לא מל: שבת קלו, רע"ב. ראה אגרת הקדש ס"ד (תניא קה, ב). וראה גם ביאורי הזהר בראשית ד, ב [נדפס גם בספרי המאמרים תקס"ח ח"א ע' תמו]. עטרת ראש דרוש לשבת שובה מו, ב. ומל ה' את לבבך . . . לבבכם: נצנים ל, ו [שם: היא] . . . בלקוטי תורה כאו [יה, ד] ובעטרת ראש שם: לבכר.

וזהו ומלתם תחלה ואח"כ ומל: ראה גם לקמן ע' תפב.

אנכי מי שאנכי: ראה תניא מהדורא קמא ספמ"ט ע' תו. אבן עזרא תולדות כו, יט. מאמרי אדה"ו פרישיות התורה ח"א ע' רט ובהנסמן לשם.

סתימו דכל סתימין: ראה זהר יתרו פט, א. תרומה קמב, ב.

דלא ידע לי' בר איהו . . . דלית מחשבה תפיסא בי': ראה זהר (אדרא רבא) נשא קכט, ב. קמ, ב. . . ראה תקני זהר בהקדמה יו, א.

שויה ורק — בכנס"י . . . הפנימיות: א' כ"כ טוב . . . אכ"ב הפנים.

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים . . . דבריו חיים וקיימים: ראה לקח טוב ואתחנן ה, ו. ע"ד ברכת אמת ויצ"ב. לקמן ע' תי וע' תשו. לעיל בח"א פי' ואתחנן ע' רטו ואילך ובהנסמן שם.

כחדשים כי דבריו חיים וקיימים, אבל זהו דוקא למעלה במל' דאצי' בבחי' אצי' שורש כנסיי למעלה שאין שם בחי' הסתר בבחי' חזוניות ואחוריים כנ"ל. ע"כ אמר לפניכם בבחי' פנימיות שהוא שם הוי"ה דוקא כמ"ש באריכות בפ' פנים בפנים דבר הוי" כו' וד"ל.

את הברכה אשר תשמעון אל מצות ה', פי' הברכה הזאת הוא ע"ד הנ"ל בענין יהא שמי' רבא מברך כו' דהיינו בחי' הברכה ברצון הפשוט ממקורא דכולא עצמיות אא"ס כו' ואז ממילא יתברך בתוס' אור ב"יה דשם הוי' עד שיומשך בריה תרי"מ כנ"ל והוא ע"י שיתברך למטה בכני' ב"יה שבנפשם במדות ובתרי"מ מבחי' נקו' שבנפשם כנ"ל ע"י ימשיכו ממקורא דכולא בחי' הברכה במקור כל חיים העליוני', דכמו שבתרי"מ במדומ' דכני' שנק' היא תתאה כנ"ל הכל מתגלה מבחי' נקו' הרצון שלמעלה מן הטעם ושכל שנק' ראשית הגילוי כו' כך למעלה מתגלה בבחי' מל' דאצי' שנק' היא תתאה מבחי' פנימי' עתיק וא"א שנק' אנכי מי שאנכי כו' שלמעלה מבחי' ראשית דחי' שע"ז נא' שאסור לשאול מה לפני' כו' כי אין שם בחי' תחלה וסוף שיתכן לשאול מה לפני' כו', והיינו למעלה מבחי' ראשית דכל ראשית שיש לו סוף אבל בחי' עצמיו' א"ס שבפנימי' ע"י כו' אין לו תחלה ואין לו סוף ונק' קדמון לכל הקדומי' כידוע וד"ל. והוה את הברכה אשר תשמעון דוקא בבחי' המעשה והמח' במצות שהוא היא אחרונה דשם הוי' שם צוה הוי' את הברכה כנ"ל ממקורא דכולא לפי שסוף מעשה עלה במח' תחלה וכנ"ל בענין ארץ חפץ ואיתו האזרחי כו', וכמשל החבל הארוך שמתנענע למעלה בראשו כשמתנענע בקצהו למטה כמו"כ כתי' יעקב חבל נחלתו בעסקם בתרי"מ בבחי' סוף מעשה דוקא מעוררים למעלה בשרש ישראל במח' תחלה כנ"ל. והוה אשר תשמעון אזי ישכון בכם אנכי ליתן לפניכם את הברכה הנ"ל וד"ל.

והנה כתי' ונחל עדניך תשקם. דהנה בחי' בינה נק' נחל ונהר כמ"ש ונהר יוצא מעדן ונק' נחלי אמונה שמקבלת מאמונה דכ"ח מ"ה דחכ'. והיינו ונחל עדניך כו'. והענין הוא כי ההשגה האלק' בטוב טעם ודעת תתפעל הנפש בתענוג מורגש כמו שעיקר התענוג כשמשיג הטיב שכל עמוק כו' וכן השגות הנשמות בגי'ע דוקא ע"י ההשגה לאורך ורוחב כמו נהר שמתפשט ונמשך לאורך ורוחב ונק' רחובות הנהר כו' והיינו בחי' התבוננות

פנים בפנים דבר הוי' ואתתנו ה. ד. ראה לקמן בהביאור פ"ג.

שאסור לשאול מה לפני': ראה תגיגה יא, ב. שיעור סומה להרמ"ק סניס. לקמן ע' שעג.

שם צוה הוי' את הברכה: לשון הכתוב תהלים קלג, ג.

יעקב חבל נחלתו: האזינו לב, ט.

ונחל עדניך תשקם . . . ונהר יוצא מעדן: תהלים לו, ט. בראשית ב, י.

שורה והנה — דהנה בחי' . . . יוצא מעדן: תהלים ע"ב וכל הובאו תיבות אלו אחרי התיבות: מה דחכ'.

בינה . . . נחלי אמונה: ראה לקמן בהביאור פ"ז.

בתפלה באחד בהרחבת הדעת כו' ואז מאיר מבחי' כ"ח מ"ה שבנפש שנק' עדו בגילוי גדול כמו נהר שהולך בכח גדול ואז גם אם [יש] טנופת ופסולת הרבה הרי הילוך כח הנהר תרחוץ ותנקה כל מקום מטונף מחמת תגבורת כח ההילוך כך ע"י כח גדול של ההשגה אזי גם מדות הרעות שבנפש החיונית תרחיצים ותנקה אותם וכמא' תבא האם ותקנח כו' כמו זורקתי עליכם מים טהורי' כו' להפוך [המהות של] המדו' רעות לטוב רק להו' לבדו ועמך לא חפצתי כו' מחמת כח ההתבוננות שבתפלה, ואז ונחל עדניך [זה] תשקם לבחי' היא תתאה בחי' מחדו"מ בתו"מ אחר התפלה להיות מאיר בהן מבחי' עונג ועדו העליון דח"ע ע"י בחי' כ"ח מ"ה שבנפש. אבל האומר אין לו אלא תורה בלא תפלה אפי' תורה כו' לפי שאין מקור מוצא מים להשקות את הגן והוא בחי' היא תתאה כניל וגם לא תרחץ כל מקום מטונף כו', רק מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה בהתבוננות דנחיל הנ"ל וכמו רב יהודא דכולא תנו"י בנויקין הוה רק כדי לברר ברורים בקליפות ולא הי' צריך לתפלה בהתבוננות רק מל' לל' יום והיינו תורתו כלי אומנתו לברר ברורים בלבד לפי שלא הי' צריך להפוך המדות שבנפשו החיונית כי הי' תמיד בבחי' הביטול האמיתי כניל ודיל.

(בעז"ה ביאור לתורה ראה אנכי כו')

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה בחי' בינה הוא בחי' פרוץ שלם תביד ומדות, ולא שראשית מהות הבינה מתהווה מסיום אור החכמה בדרך השתלשלות עילה ועלול שבחי' אחרונה דעילה מקור העלול מאחר

תבא האם [א': אם] וחקנח: ראה תנומא חוקת ח. במדבר רבא פי"ד, ה. ורקתי עליכם מים טהורי: יחוקאל לו, כה.

האומר אין לו אלא תורה . . . אפי' תורה: יבמות קט, ב.

מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה: ראה שבת י"א, א. שו"ע אדה"ז הל' תפלה סק"י ס"ד. אגרת הקדש סכ"ז (תניא קמ, ס"ב).

רב יהודא דכולא תנו"י בנויקין הוה: ברכות כ, א. ראה לקמן בהביאור פי"ד. תורה אור מקץ [והוא משנת תקס"ז] — ספר המאמרים תקס"ז ע' VII] לה, ד. לט, ב. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתקכד. לקוטי לוי יצחק הערות לזהר בלק ע' תב. תורת לוי יצחק לילקוט שמעוני (קה"ת השלי"ט) ע' ג. נדפס גם בלקוטי לוי"צ — תניך ומחיל (קה"ת השמ"ה) ע' תלג.

רב יהודה . . . לתפלה . . . מל' לל' יום: ראש השנה לב, א. ראה גם לעיל בחי"א פי' ואתחנן ע' קעג ואילך. להבין שרשי הדברים: נמצא בכרך א' (330) י"ח, א. ב' (817) קג, א [ובכותרת: ביאור ראה אנכי כו'].

ג' (1084) קמט, א [ובכותרת: ביאור על התורה ראה אנכי ג' (1092) פח, א [ובכותרת: בעזריה ביאור לתורה ראה אנכי כו'. ונתקל לאותיות ומתחיל מאות ג. בבתי' זה ניתוספו כמה שורות בסיום המאמר שליטא בשאר הכתי']. ה' (1202) נא, א [ובכותרת: ביאור, ורק בכרך זה נכתב בהמשך להמאמר שלפניו].

המאמר נעקף מבוך ד' ובין אריתיים ניתוספו אותיות או תיבות מבוך ג' ומבוך ה'.

מאמר זה כנראה לא הגיע אלינו בשלימות.

שח"ב נק' תרין רעין כו' הרי שווין הן בערך א', רק שהבינה מקבלת ההשפעה בדרך זיווג ויחוד מאור החכמה כידוע דא"א זיווגייהו תדיר אבל הוא בדרך זיווג ויחוד גשמי [ד]ו"ג גשמי' שהנקיבה מהות בפ"ע בחב"ד ומדות באברים וכלים בלתי מקבלים התהוותם מן הזכר רק בדרך חיבור ויחוד לפרקים מתחבר הנוק' בדכר. וזהו ההפרש בכל מקום בין עו"ע לבחי' משפיע ומקבל דו"ג. ויובן דבר זה בכח' חו"ב שנפש שבחי' מוח הבינה מהות בפ"ע בחי' כח ההשגה להשיג ולתפוס כל שכל וסברא ומוח החכמה הוא בחי' נקודת כח השכל להשכיל כל שכל וסברא ובחי' ההשגה מקבלת וקולטת לאותה נקודת ההשכלה כמו שהנקיבה מקבלת מן הזכר וע"כ נק' א"א כידוע וד"ל.

והנה מבואר תמיד בע"ח דבחי' אימא מקבלת טיפת מ"ד דאבא כו' כמו עד"מ בזיווג גשמי שהנקיבה מקבלת טיפת הזכר ואע"פ שהנקיבה נק' בחי' מקבל מ"מ הרי בחי' תב"ד ומדות [ד]נוק' עצמן הוא למעלה הרבה במדרגה מבחי' גשמית הטיפה שהרי גשם הטיפה הוא סיום ותחתית כל מדרגת הזכר מבחי' נה"י החיצונים כו' רק מצד שרש המשכת הטיפה ממוח החכמה עצמה שהוא בחי' כח המשכיל נק' גם בחי' מוחין דבינה בחי' מקבל כנ"ל דחוי"ב נק' תרין רעין עד"מ נקודת השכל הבא לידי גילוי השגה שההשגה קולטת אותה כו' וד"ל, אבל לגבי מ"ד דטיפת אבא נק' בחי' מוחין דבינה בחי' מקור משפיע, להיות כי אנו רואין דהולד לאחר שנצטייר אזי טיפת המין דנוק' סובבת אותו וכותרת לטיפת הדכר, ויש נקיבה תסובב גבר דמין דנוק' קולטים המ"ד ומסבבים אותו ונמשך תמיד ממוחין דאי' במין שלה כח וחיית לטיפת הזכר להיות ציור הולד וגידולו בכל משך זמן ט"ח דעיבור כידוע דאוכל ממה שאמו אוכלת כו' דהיינו ממה ש[אמו] אוכלת בעיבור כו' ונהפך לדם ונעשה מוחין ונמשך בחי' מין מזה לגידול הולד ולזונו דרך טבורו כו' הרי כל קיום הולד הנולד מן הטיפה ע"י המוחין דאי' מהות חב"ד שלה (ונמצא בחי' חב"ד שבה נעשה בחי' משפיע לטיפת מ"ד ששרשה במוחין דאבא, וזהו היפך ממה שהי' תחילה שבחי' מ"ד מצד שרשה במוחין דאבא הרי גם בחי' מוחין דאי' בחי' מקבל כנ"ל), אבל מצד שרש המשכת הטיפה מכח המשכיל הוא למעלה גם מבחי' חב"ד דאי' כנ"ל וד"ל.

ו'יובן ענין זה כתוס' ביאור עד"מ גם מבחי' חו"ב עצמן. כי הנה ידוע דהחכמה כלולה מע"ס חב"ד ומדות ונה"י ובחי' חכמה שבחכמה הוא

שח"ב נק' תרין רעין: נסמך לעיל ע' שטי.

דא"א זיווגייהו תדיר: עץ חיים שער (יד) א"א פ"א. ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תלא"ב.

שו"ה התשפעה — אכל: בג נוסף: וזין.

שו"ה דבינה . . . משפיע: ג: דאימא . . . ומשפיע.

נקיבה חסובב גבר: ירמ"י לא, כא.

דאכל חמה שאמו אוכלת: גדה ל, ב.

עצם כח המשכיל ובחי' יסוד שבחכמה הוא בחי' גילוי אור שפעו להמציא שכל וסברא והוא [בא] רק בבחי' נקודה כמשל הטיפה כו' דהיינו שבחי' נקודה זו הוא המכריק כברק בלי הרחבה כלל, אך בבואו לידי המוח דבינה וההשגה מתרחבת נקוד' זו ומתפשטת לאורך ורוחב ברבוי טעמים וסברות בהרחבה גדולה, והרי בחי' ההשגה שבמוח הבינה הוא המרחיב ומתפשט לנקודת השכל הבא בגילוי כברק וחץ, וא"כ הרי נראה כאלו ההשגה והטעם שמרחיבים לנקודה זו המה בחי' מקור ומשפיע לנקודה זו, וזהו א"ח עט"ב עטרת לבעלה לטיפת אבא וכן נקיבה תסובב גבר כמו במ"ן דנוק' שטובכים למיד כנ"ל וד"ל. אך באמת כל עיקר הכח שיש למוח ההשגה להרחיב את הנקודה בטעם והשגה בגילוי הוא רק מצד כח הנקודה דאור אבא עצמו שממנו ומכחו דוקא נמשך כח התפשטות ההשגה (וזהו כמו בויווג גשמי דמ"ן דנוק' הן מרחיבים ומתפשטים למיד להיות מצטייר בציר וזל כמו המשקין שממשיכים ל[מ]כל ועושים בו התפשטות להיות חיות בדם וזהו אכל ולא שתי אכילתו דם כמו שמבואר במ"א), ואמנם מבחי' המיד נעשה בחי' התפשטות זאת דמ"ן כו'). דהנה בחי' נקודה זו שרשה בכח השכל עצמו ה[ה]יולי שהוא מקור כל הרחבה והתפשטות עד אין שיעור דכמו שבכח השכל להמציא שכליי' עד אין שיעור כך יש בכחו להרחיבם עד אין שיעור וזהו הכן בחכמה כו', וא"כ בעוד השפעת גילוי נקודת שכלי' זו כלולה בעצמות כח השכל הרי היא שם בתכלית ההרחבה בלי צמצום כלל כו' כיון שלא בא עדיין לכלל גילוי השפעת שכל וסברא כלל רק כלול בכח כו' וע"כ גם בבואו לידי גילוי ממנה ומכח[ה] דוקא נמשך ג"כ [כח] התרחבות ההשגה והטעם לנקודה זו, וא"כ הרי מובן דבחי' התרחבות ההשגה דנקודה זו לגבי כח השכל הממשיך נקודה זו כמו ערך הזיו לגבי [המאור כמו זיו השמש לגבין] השמש שהוא בחי' גילוי העצם ע"כ נק' בחי' גילוי ההשגה דבינה בשם י"ש כמ"ש להנחיל אוהבי יש והחכמה נק' אין כמ"ש והחכמה מאי"ן תמצא והוא מבחי' עצם כח השכל שנק' מאור, ובחי' הנקודה זו הוא שמאיר בבינה ע"ד גוונים דשמש דהיינו בחי' ג' גוונים דיסוד אבא כידוע וד"ל.

ובזה יובן ב' ענינים דסתרי אהדי לכאורה א', הא' מ"ש א"ח עט"ב משמע שהמקבל מקור להמשפיע כנ"ל, והב' והחכמה תחי' בעלי' משמע דבעלי' דחכמה המשפיע לה מ"מ החכמה תחי' אותה כו', ושניהם אמת דבחי' טעם וההשגה שמרחיבים לנקודה בחי' עטרת ומקור לה כנ"ל, אבל מ"מ גם

א"ח עט"ב: משלי יב, ד.

אכל ולא שחה אכילתו דם: שבת מא, א. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קלט. וש"נ. ח"ב ע' תנב.

שוריה בחי' ג': ליתא ה'; כח.

הבן בחכמה: ספר יצירה פ"א מ"ד.

להנחיל אוהבי יש... והחכמה מאין תמצא: משלי ת, כא... איוב כח, יב.

והחכמה תחי' בעלי' נסמן לעיל ע' סט.

בהתגשמות הטיפה דנקודה זו דחכמה בתוך הרחבת השגה דבינה שנק' יסוד אי' שקולטת הטיפה כניל תחי' גם לבחי' חביד ומוחין דבינה בעלי' המגדילי' לנקודה זו כניל מצד שרש הגדלה זו שהיא מעצם כח השכל שרש הטיפה ונקודה זו כניל. וזהו והחכמה שרש טיפת אבא תחי' בעלי' דנקודה זו ודיל'. וזהו ענין נקודה בהיכלא אור אבא באי' שנק' היכל שבהשגה דבינה מתרחב נקודת השפעת השכל דחכמה שאין לה כח להתרחב רק מצד כח נקודה זו דחכמה. אך גם נקודת השפעה זאת אין לה מקום להתפשט רק עיי' שגנוזה בהיכל דבינה שמרחיבים אותה כניל, ועיכ' זווגייהו תדיר ולא פסיק לעלמין ולא כמו זיווג דוויג' לפרקים בלבד כו' ודיל' (אך הכל תלוי במזל אפי' ס'ת שבהיכל שהיא נקודה בהיכלא הניל דהיינו במזל דאי' מקור כל המזלות כמו מזל ונוצר ומזל ונקה מתייחדי' תחילה ומהם מקור יחוד חויב כידוע בענין נוצר חסד לאלפים אאלפך חכמה כו' ודיל').

והנהגה כמיכ' יובן כנפש האלקית, דהנה כחי' החכמה שכנפש כחי' כ"ח מ"ה בחי' הביטול לאלקות בלי טעם והשגה רק מצד בחי' ראי' מקרוב כו' כמ"ש במ"א, ואחיכ' מתכוונן בטעם והשגה למה יבטל כמו בהשגה בביטול[ו]ל היש למקורו [וכיוצא] נק' היכל לנקודת הביטול[ו]ל דחכמה דהיינו שנתלבש בחי' הביטול[ו]ל הפשוט דחכמה בטעם והשגת דבר מה וכניל, והתפשטות ההשגה באה מכת הנקודה דביטול דחכמה וגם בלי השגה אין קיום להתפשטות [נקודת] הביטול[ו]ל דחכמה עייכ' זווגייהו תדיר כניל. ואמנם תמיד קיום בחי' הביטול[ו]ל דהשגה מבחי' הביטול[ו]ל דחכמה ובהפסק והעדר בחי' הביטול דחכמה יפול מיד [מ]השגתו דבינה כו', והוא ענין סיבת השבירה שהוא בבחי' מדת הבינה, ואע"פ שמצד הקפת הבינה לנקודה דחכמה אין שם שליטה ליניקת חיצונים ונק' עלמא דחיריו[ת] וכן נק' יין המשומר כו' להיות שאינה נמשכת למטה כלל כמו שיתבאר, אך מצד בחי' המשכת השגה דבינה למטה במדות להגדילם הנה בינה ממנה דינין מתערין כסופה כו', והוא גיכ' מצד מיעוט הארת אור אבא שנק' נקודה בהיכלא בחי' האחוריים והחיצוניות

נקודה בהיכלא: נסמן לעיל ע' שסו.

הכל תלוי במזל אפי' ס'ת שבהיכל: ראה זוזר (אדרא רבא) נשא קלד, א. לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' רכט.

ושיכ'.

מזל ונוצר: וכי' לקמן ע' שפט. ע' תק. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תנח. ושיכ'.

נוצר חסד לאלפים אאלפך חכמה: תשא לד, ז. ראה אייב לג, לג. מאמרי אדה"א ואתחנן שם ובהנסמן שם. השבירה. . . מדת הבינה: ראה מבוא שערים שיב ח"א פ"א. מאמרי אדה"א תקס"ה חיב ע' תשיט: תקס"ו ע'

קנה: פרשיות התורה חיב ע' תקית.

הבינה . . . ונק' עלמא דחיריו[ת] . . . יין המשומר: נסמן לקמן ע' תקצד.

בינה ממנה דינין מתערין כסופה: ראה זוזר ויקרא, סע"א, יא, רע"א. עק' חיים שער (ג) א"א פ"ח: שער (ד) א"א פ"ב. ביאורי הורה לאדה"א במדבר קמה, ד. ולהצ"צ שם ע' תסו. מאמרי אדה"א תקס"ה חיב ע' תרכ: פרשיות התורה חיב ע' תקסג וע' תקעא (ובהערה לשם נדפס קמו . . . תרט. וצ"ל: קמה . . . תרכ). שער האמנה פמ"ז.

שבו, וזהו [ו]חכם באחור כו' בחי' נקודה שבו ישכחנה להיות התפשטות בהיכל בינה והיכל בינה מקפת אותו כניל. אך ענין ישכחנה לשון תיקון כידוע, והענין הוא דבחי' נקודה זו דאור אבא נמשך למטה יותר מיסוד אימא כי בחי' יסוד אבא ארוך משל אימא ולאחר שנבקע יסוד דאימא נגדלו עיקר מוחין דגדלות במדות מיסוד אבא והיינו וחכם באחור ישכחנה למדות דאימא שהוא עיקר בחי' התיקון דשם מ"ה דחכמ"ה וכניל [ודל"ג].

ולהבין ביאור כל זה הנה יש להקדים תחילה ענין א' הידוע בבחי' התהוות התפעלות המדות מן ההשגה שאין זה מבחי' עצמיות ההשגה שנק' בחי' עמקות בינה והוא ענין טרדת עומק המושג שאינו בגדר להוליד התפעלות אהבה גם בשכל רק טרוד בעיון עומק ההתבוננות בלבד והוא בחי' היכל ומגדל כו' לנקודה דחכמה הנ"ל רק מבחי' חיצוניות ההשגה תוליד התפעלות השכל שנק' חו"ג דאימ' אוי"ר שבשכל עצמו כו' ואח"כ נולדי' מדות בלב מצד הטעם וההשגה שבמדות שבשכל הנק' וק' דאימא היינו ענין מה שהולד אוכל ממה שאימו אוכלת כו' דגידול הולד מחבי"ד ומדות דאימא כו' אבל עצמיות ההשגה לא נמשך למטה כלל עד"מ שא"א שיקבל התלמיד השגת הרב כמו שהוא בעצמותו רק בחי' גילוי אור[ו] בלבד בכלי המוח דרב הוא המתגלה בכלי התלמיד [ו]לאחר מ"ם שנין דוקא כך לא יוכלו המדות לקבל [כ"א] בחי' גילוי השגה דבינה ולא בחי' עצמותה כי א"א לשום השגה עצמית להתמשך ולהתגלות למטה כמו שהוא בעצמותו כידוע, וכמ"כ בחי' המדות שבלב המקבלי' מו"ק דבינה כבר מצומצם בהם אור אימא בתכלית רק שגידולי' מבחי' מ"ג דאימ' כו', וכנראה בחוש שבהתפעלות המדות בלב אזי יסתלק גם כל בחי' התפעלות שכליים ואין במדות שבלב שום הארת השגה כלל וכמו שית'. אך בחי' יסוד אבא נקודה בהיכלא הנ"ל אחר שנבקע יסוד אימא נולדי' המד[ות] בלב אזי יוצא יסוד אבא מתוך יסוד אימא ומגדל המדות בתכלית גדלות המוחין, וכל זמן שנקודת אבא מכוסה בבינה אין גידול המדות רק מבינה בבחי' הקטנות, וכנראה בחוש שהמדות כמו שהן כלולין בשכל והשגה אינן נראי' במציאות כלל רק שמורה חיוב השכל לאהוב וכלול בשכל וטעם ואינו ניכר במציאות בפ"ע כלל כעובר במעי אמו כו' וכאשר נולדי' בגילוי מהות בפ"ע אזי מסתלק נה"י דאימא המולידן כמ"ש בע"ח דירכ"י מצטננות כו', ואז אור נקודת אבא שיוצא מיסוד אימא שהוא

(ו)חכם באחור . . . ישכחנה: משלי כט, יא.

יסוד אבא ארוך: עץ חיים שער הכללים פ"י: שער (כו) הצלם פ"ג: שער (כט) הנסירה פ"ח. לקוטי תורה [להאיריזיל] בלק כד, יז: דברים א, יח. שער ההקדמות דרוש ו' בכניסת המוחין ובהגדלת ז"א [תל-אביב תשכ"א ע' קטא].

שורה היכל — ומגדל כו': ג"ה: ומק"ה.

השגת הרב . . . (ולאחר מ"ם שנין): ראה גם מאמרי אה"א יוקרא ח"ב ע' תמד. ושי"ן.

שורה אוי — שכליים: ה': מיד [מדות ?] שכלי.

כמ"ש בע"ח דירכ"י מצטננות: עץ חיים שער (כ) המוחין פ"ג. מכאז שערים שיה ח"ב פ"ב. סוטה יא, ב.

בחי' הביטול בלי טעם והשגה שהוא בחי' תמצית רוחב ההשגה כנ"ל שאינה מכוסה בטעם והשגה דבינה מגדל וממשיך בחי' מוחין גדלות במדות כמיש בע"ה דגילוי המוחין בלב הוא מבחי' יסוד אבא והיינו ל"ב אורות דחכמה, וזהו מה שבחי' יסוד אבא ארוך משל אימא שיכול להתמשך מטה מטה יותר מבחי' יסוד אימא להגדיל המדות בבחי' ט"ס חב"ד וחג"ת כו' מה שאין זה ככח הבינה מפני שאינה נמשכת למטה כלל כנ"ל וד"ל. וזהו וחכם בחי' אור אבא שנק' חכם בבחי' אחוריים דנקודה ישבח ויתקן למדות דבינה שנסתעפו למטה במדות שכלב שהי' בהם בחי' השבירה כנ"ל. והענין הוא כידוע דעיקר השבירה הי' בשם ס"ג דבינה כבחי' הגבורות דבחי' ב"ן כמיש וימלוך באדום בחי' הגבורות ונמשך בחי' גבורות דבינה עילאה למטה במדות ע"כ הי' בהם השבירה, אך ע"י נקוד' אבא הוא בחי' התיקון כנ"ל.

וירובן זה בעבודת ה' בתפילה כאשר בחי' התפעלות האהבה היא רק מצד צמצום ההשגה דבינה מבחי' יסוד אימא הנה מיד כשמסתלקת למעלה שהרי אין לה כח להתמשך למטה כנ"ל יפול ויכבה אור התפעלות האהבה ויסתלק לגמרי והי' כלא הי', ואז בחי' כלי האהבה שהוא התפעלות הלב באהבה מתגשם יותר דהיינו שבא בבחי' הרגשת עצמותו יותר להסתעף מזה בחי' לגרמי' (דהיינו ע"ד המבואר במ"א בענין לא יחפוץ כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לבו כו') ו[מ]בחי' לגרמי' יפול הנופל לגמרי, אבל בחי' נקודת אבא הנשאר אחר הסתלקות ההשגה שהוא בחי' הביטול למעלה מן השגה כנ"ל הוא המאיר במד[ות]. שכלב להחיותם בחיות וקיום נצחי בהמשכת מוחין דגדלות בהם, וגם כלי המדה הנ"ל לא תפול בהגשמה כנ"ל כי נמשך בבחי' ביטול ג"כ אל אור האהבה שמאיר בה אור הביט[ו]ל דחכמה בבחי' ביט[ו]ל עצמי שנק' נקודה העצמית ששרשה מעצם כח מה שבנפש האלקי כו' וד"ל.

והנה [בחי'] כח מה שבנפש הנ"ל בחי' אמיתית הביט[ו]ל למעלה מן הטעם הוא עיקר בחי' התיקון דשם מ"ה והוא אשר בכחו להתפשט מטה מטה מאד כנ"ל בענין יסוד אבא ארוך כו', ע"כ אמר דבחכמה דוקא כל הברור' דנוגה לפי שצריך להיות ירידה והשפלה גדולה עד חושך דנוגה ובקליפות הטמאות שהן יש גמור אשר זה א"א כ"א ככח החכמה מב' טעמים, הא' מצד בחי' [תכלית] הביט[ו]ל דחכמה שממשיך בחי' הביט[ו]ל בבחי' הישות דקליפה כמו המשכת הביט[ו]ל דמלך גדול וכיוצא, והב' מצד כח

שרה בע"ח — ל"ב: כיה באבגה. ובכתיי זה: לב ל"ב.

השבירה הי' בשם ס"ג . . . ומלכוך באדום: וישלח לו, לב. ראה עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות פ"א: שער (ו) התיקון פ"ב. לקמן ע' תקענ. מאמרי אדמו"ר הקצרים ע' תקמ"ה: ענינים ע' ת"ו. בהנסמן לעיל ע' שעו הערה ד"ה: השבירה.

לא יחפוץ כסיל בתבונה: משלי יח, כ. תורת חיים נח ג, כ. הנסמן לעיל כח"א פ' דברים ע' ת. וראה גם לקמן ע' תרצב.

החכמה להתמשך גם במקום חושך לפי שכל הגבוה יותר ויכול להשפיל עצמו כידוע (וראי מצירופי אותיות הדיבור שאין אור אימא מגיע בהם כ"א אור אבא דוקא מגיע לשם כידוע וגם מענין הנ"ל בהגדלת המוחין במדות שבחזה כו' שמסתלק אור אימא כו'). וזה שרש ענין שרשעים מלאים חרסות אע"פ שגר רשעים ידעך להיותם מקבלים מרע דנוגה. אך בחי' הארת אור אבא מגיע עד למטה מטה גם בבחי' רע דנוגה להמשיך גם שם בחי' הביטול] לאלקות, והוא ענין התעוררות הרשעים בתשובה פתאום למעלה מן הטעם [לגמרי] כו', ונק' שבטך ומשענתך [כו'] שמאיר מן ההעלם ומקיף דחכמה שבכל אורא בכחו בבחי' ביח מ"ה בשעת קדושת ה' וכה"ג כנ"ל. אך ברשעים שירדו בעמקי הקליפות והרי זה בחי' ירידה גדולה לבחי' כח מה בחי' הביטול] שבהעלם בנפש[ם] בשרשם למעלה הרי זה עדי"מ כמו שיצא למרחקי' או בגלות [ו]שבי' כך הוא יציאת בחי' כח מה שבנפש אלקית של רשעים לברר בחי' רע דנוגה שלו. ועדי"ו יובן [למשכיל] למעלה בערך נוגה דבי"ע לגבי אור חכמה דאצי' דבחכמה אתברירו דוקא כו' שבזדאי ירידה גדולה היא מאד מאד לצאת להתמשך מבחי' תכלית הביטול] שבאצי' דאיהו וחיהי חז' כו', ובפרט בבחי' חכמה שהיא תכלית אמיתית הביטול] כו' ולהתמשך למטה בכע"ג נפרדים גמורים בתכלית הישות ולבררם ולהפכם ג"כ בבחי' הביטול כנ"ל.

וזהו מ"ש הגה ה' יוצא ממקומו, פי' ה' הארת יסוד אבא שכל הוי' בחכמה ויציאתו למטה מטה בנוגה דבי"ע לברר בירורים בכל יום ע"כ נאמ' בו יציאה ממקומו האמיתי שהוא בחי' בינה שנק' היכל לנקודת אור אבא כנ"ל כמ"ש ובהיכלו כולו אומר כבוד כבוד הוא לי"ב נתיבות חכמה שמאיר

שכל הגבוה . . להשפיל עצמו: ראה שערי אורה שער הפורים נח, א, סה, א. לקמן ע' תסכ. לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' רב. וש"פ.

מצירופי אותיות הדיבור . . אור אבא דוקא: ראה אגרת הקדש פ"ה. לקוטי תורה במדבר יב, סע"ד. מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"ב ע' תרס"א: תקס"ט ע' קצו: פרשיות התורה ח"א ע' קנב ואילך; ח"ב ע' תרכ"ו ע' תרל"ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קמח: ח"ב ע' תתקכ"ה. לעיל בח"א פ' דברים ע' קה. לקמן ע' שפז הערה ד"ה: דאבא.

שרשעים מלאים חרסות . . שגר רשעים ידעך: נסמן לעיל ע' שסה . . איוב כא, יז. וראה גם לקמן ע' תקצט.

שבטך ומשענתך: תהלים כג, ד.

דבחכמה אתברירו: באגרת הקדש סכ"ח: בזה"ק. ראה זתר (היכלות) פקודי רנז, סע"ב. לעיל בח"א פ' עקב ע' רצה. וש"פ.

דאיהו וחיהי חז': תיקוני זתר בהקדמה ג, כ. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתק"ח בהערה. הגה ה' יוצא ממקומו: ישע"י כו, כא. ראה שערי אורה שער הפורים ע' 148. לקמן ספ"ד. וראה גם לקמן ע' תצא.

שכל הוי' בחכמה: ראה גם מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א ע' קלה.

ובהיכלו כולו אומר כבוד: תהלים כט, ט.

כבודי הוא לי"ב נתיבות חכמה: ראה לקמן ע' תרצו. לקוטי תורה ראה לג, ב. סידור שער האלוף רכ"ו, ב. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב ע' תרכ"ו ובהתנסמן לשם.

בהיכל בינה, וכן מתפרש פי' ברוך כבוד ה' ממקומו. וענין זה מה שבחי' היכל בינה נק' מקומו של אור אבא (כמו מקום ס"ת בהיכל [כו/]) היינו עדימ מקומו של אדם שהוא היכלו המקיפו מכל צד כך בחי' ההשגה והטעם דבינה כשמתרחב מקיף לנקודה דכח מה מכל צד לבלתי יתמשך למטה כלל כמו מחיצת ההיכל שמגבילים את האור לבלי יצא חוץ, והיינו ענין הנ"ל דבחי' החכמה שמכוסה בהשגה והטעם דבינה אין האור נמשך למטה רק אחר הסתלקות יסוד א"י יוצא אור אבא למטה מטה, והוא מ"ש הנה ה' יוצא ממקומו בהיכלו דא"י למטה עד נלגה דביע' שנק' חוץ כידוע ג"כ בענין ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות שהוא בחי' יסוד אבא שיוצא ככל יום לברר בירורי' דקליפת נוגה אבל עיקר מקומו כאשר הוא בהיכלו דבינה (וגם בבחי' היכל בינה יש בירור והוא כמו ענין בירור כח מה דנפש הצדיק דנוגה שלו נתברר לגמרי כמו אליהו וכה"ג, אך בחי' בינה עצמה נק' מקום המתברר דהיינו שבה מתברר החכמה ד"מ המצרף שבו צורפים שהוא כלי שבו יצרפו את הכסף כך בחי' בינה נק' מצרף לחכמה הוא בחי' האין שבבינה שבו יצרף בחי' הסיג דהשגת השכל ע"י בחי' הנקודה שהיא התמצית כו' כמ"ש במ"א וד"ל). ויובן כל זה בדרך קצרה בנפש האדם שבחי' הביט[ו]ל האמיתי שבנפשו בלי טעם הוא עצמית הנקודה והוא עיקר התיקון לברר בחי' נוגה של כל הימים, וזהו צל ימינו עלי ארץ וכן כתיב ימי שנתינו בהם שבעים שנה שניתן קצבה לשנים כמה שנים יתקיים אור נפש האלקית בנפש החיונית דנוגה כדי לבררה בבחי' מ"ה כנ"ל, והוא ע' שנה [לנגד] ז' מדות כלולים מיידי שבמל' דנוגה מקור כל נפשות החיונית, וזהו בהם אותיות בהיפך מ"ה המברר כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

ג וזהו פנים בפנים דיכר הוי' עמכם, פי' בחי' הפנים דכנ"י הוא בחי' פנים דנוק' דז"א שמקבלת בחי' פנים דז"א שמאיר בו פנימית אור אבא. וענין בחי' הפנים דכנ"י היינו בחי' פנימית הנקודה דכח מה הנ"ל שמקבלת מבחי' פנים דז"א שהוא אור אבא שממנו דוקא בחי' פנימית המוחין

ברוך כבוד ה' ממקומו: יחזקאל ג, יב.

ומרדכי יצא מלפני המלך . . . יסוד אבא: מגלת אסתר ח, טו. פרי עץ חיים שער (ט) הפורים פ"ה. לקמן ע' תרצו. שערי אורה שם.

שורה המתברר — שבו . . . יצרפו: ב: שהוא כלי שבו צורפים.

שורה שבו — האין: ה: העיון. אבל בשאר הכתי' כבפנים.

הנקודה שהיא התמצית: ראה תורת חיים נח מו, ד; מו, ג; מה, ב.

צל ימינו עלי ארץ: איוב ת, ט. ג: כצל דברי הימים א כט, טו [שם: על. ראה לקמן ע' תקה]. ה: [כצל [וכי' במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרפג] ימין (1). וראה מאמרי אדה"א ויקרא שם ע' תשטט בהערה.

ימי שנתינו בהם שבעים שנה: תהלים צ, י. ראה סידור שם רכו, ד; רכט, א. מאמרי אדה"א שם ע' תשמת. ושי"נ.

ג: הכתי' לא נרשמו אותיות א נב.

פנים בפנים דיבר הוי' עמכם: ואתחנן ה, ד.

שורה אבא — וענין בחי' . . . דוקא בחי': כז' ליתא בכתי' ה.

דו"א כניל דעיקר גדלות המוחין דמדות דאצי' הוא ע"י הארת אור אבא דוקא והוא מה שמו ומה שם בנו. ודרך כלל נק' אור אבא אדם קדמאה וז"א אדם בתראה אדם גימ' מ"ה והמל' מקבלת מבחי' מ"ה דחכמה דז"א בבחי' פכ"פ. וזהו פכ"פ דיבר הוי' עמכם. ופי' הוי' עמכם הענין הוא כידוע דכל ע"ס דכל פרצוף בחי' ט"ס מכתר עד מל' הוא בבחי' הוי', לבד בחי' המל' שבו הוא בבחי' אלקי' וכמ"כ בחי' ט"ס דז"א בבחי' הוי', לבד בחי' מל' דז"א הוא בחי' אלקי' ע"כ בחי' המל' שמקבלת ממל' דז"א בהיותה רק נקודה תי' בתחילה אזי כל הע"ס שלה בבחי' אלקי' ואדנ"י, לבד בחי' הכתר שבה שהוא לעולם בבחי' הוי' משום דכתר דנוק' דבוק תמיד בחוזה דז"א, וז"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים שהוא בחי' ז"א כמ"ש בע"ח.

ולהבין ביאור הדברים הנה ידוע דבחי' המל' הוא בחי' דיבור העליון כמ"ש בדבר ה' כו' ויאמר אלקי' וכה"ג. והנה עדימ' בבחי' דיבור התחתון למטה באדם הנה הוא כלול מע"ס כחכ"ד וחג"ת כו', פי' כי הדיבור הוא המגלה מה שבמוח ולב ובחי' המדות שבלב שבאין בדיבור בגילוי נק' חג"ת דדיבור ובחי' חכ"ד שבמוח שמתגלה בדיבור נק' חכ"ד שבדיבור ובחי' הירצון שבאותו הדיבור נק' בחי' הכתר שבו כו'. אך כ"ז בבחי' החיצוניות של הדיבור לבד דהיינו רק בחי' גילוי אותיות המבטא שבה' מוצאות שנק' דבור חיצוני, אבל בחי' הדיבור הפנימי הוא בחי' כח הדיבור הרוחני הקבוע בנפש הנק' רוח ממללא או נפש המדברת כידוע וכלול מ"ס כח"כ כו' ובחי' המדות שבו היינו בחי' כח התגלות המדות שבנפש שיש ברוח ממללא זה ובחי' חו"ב שבו היינו בחי' כח ההתגלות דחו"ב שבנפש שיש ברוח ממללא כו' כי כל עיקר ענין נפש המדברת [ב]זאת בבחי' הרוחניות של הנפש אינו רק בבחי' כח ההתגלות בלבד לגלות כל כחות עצמיות שבנפש כידוע. ולפי' מובן שבחי' הכתר דדיבור הרוחני הוא בחי' כח היולי של כח ההתגלות הנ"ל

מה שמו ומה שם בנו: משלי ל, ד. וראה לקמן ע' שצד. וראה גם לעיל בחיא פי' ואתחנן ע' רנד. אדם גימ' מ"ה: ראה עץ חיים שער (לח) לאה ורחל פ"ב. לקמן ע' תקעד. הנסמך במאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"ב לע' תקסו.
המל' . . . נקודה תי': ראה זהר בלק קצא, א והגהות מהרח"ץ שם. ביאורי זהר לכ"ק אדה"א שם ק, א. ולהצ"צ שם ע' תצו ואילך. ע' תקב ואילך.
לעולם ה' דברך נצב בשמים: תהלים קיט, פט. ראה עץ חיים שער (כג) מוחין דצלם ספ"ה: שער (לה) הירח פ"א. פרי עץ חיים שער (א) התפלה פי'. לקמן תקי.
המל' הוא בחי' דיבור: ראה זהר לך פ"ב, ב ובאר החמה ורמ"ז שם. פרידס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת דבור ומערכת אמירה. מאורי אור וקהלת יעקב מערכת דבור.
בדבר ה' כו' ויאמר אלקי': תהלים לג, ה. בראשית א, ג.
טוהר התחתון — כחכ"ד: א' בחכ"ד.
טוהר חג"ת — ובחי': ג' וגילוי.
החיצוניות של הדיבור . . . הדיבור הפנימי . . . רוח ממללא: ראה תרגום אונקלוס בראשית ב, ו. ארמי בינה שער הק"ש סא, ד ואילך.
טוהר שבו — ברוח ממללא . . . שיש: ג'. ליחא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: שיש . . . שיש.

לגלות הכל רצון ושכל ומדות שבנפש כו' (והוא בחי' כתר דרחל למעלה) והיינו בחי' כח הרצון לגלות בדיבור כל מה שבנפש שהוא מקבל מהבל הלב שהבל הלב מכריחו אם במיעוט או בהתפשטות ונק' כח הדיבור קודם שמדבר מאומה רק בחי' כח הרצון לדבר אם רב או מעט אם [לגלות] שכל או מדה כו', ובכח הרצון זה אין בחי' אותיות הדיבור כלל וכלל שמגבילין מהות הכחות שבנפש ואין לאותיות הדיבור ערוך לו כלל כי בדיבור נשתנה מהות השכל ומהות הדיבור שבנפש במהות דיבור גשמי אבל בכח הרצון לגלות הרי גם הוא כח מבחי' הנפש כמו כח השכל וכח האהבה וכח הנצח וכח'ג ואין מהות השכל ומדות שבנפש מגבילים במהות אחר ככח הרצון זה אלא משתווים עמו בערך הרוחניות כי כח הרצון לגלות אהבה הקבועה בנפש הרי כמו שהאהבה היא רוחניות בלתי מוגבלת בכלי גם כח הרצון הזה שרוצה לגלותה אין לו שיעור מוגבל רק כאשר האהבה באה בגילוי הדיבור מוגבלת היא (וגם בכח' חגית דדיבור הרוחני הנ"ל שהוא כח התגלות האהבה וכח'ג אין זה בחי' מוגבל אבל הוא בערך הגבול לגבי בחי' כח הרצון בהתגלות הכל שהוא בחי' כח היולי כללי כו'). ונמצא מובן למשכיל למעלה מדוגמא זו שבחי' כתר דדיבור העליון הבא בגילוי אותיות ממש כמו יהי אור וכח'ג הוא בחי' רצון עליון שבדיבור וחב"ד וחגית הן בחי' חו"ב ומדות האלקית שבתגלים כאותיות שנבראו בהן כל הנבראים מאין ליש כמו מתנה מיכאל מבחי' החסד כו' ובחי' ע"ס דדיבור העליון דאצי' הוא בחי' מל' דאצי' קודם ירידתה בדיבור בגילוי שנק' נפש ח"י רוח ממלא כו' כידוע וכלולה מע"ס כח"ב וחגית כו' דהיינו בחי' כח ההתגלות של מדות וח"ב דאצי' בלבד כו' וכלולה מע"ס וכתר שבה הוא בחי' כח הרצון לגלות הכל כו' כנ"ל והוא בחי' כתר דרחל שבבחי' האצי' שדבוק בחוה הבל הלב דז"א עדימ' הנ"ל בכח הרצון שבדיבור הרוחני שמקבל מהבל הלב כו' ואין ע"ס דאצי' מוגבלי' בו בשינוי המהות כמו בדיבור שבגילוי כנ"ל וד"ל.

והנה בחי' אלקי' ואדני' מורה על היותו מקור הנבראי' המוגבלי' המקבלי' האור כו' והיינו בחי' ט"ס דמל' שנמשכין בכי"ע להיות מקור ושרש להן והוא בחי' חיצוניות דמל', אבל בחי' פנימית המל' שמלוּבש בכי"ע הוא בחי' הכתר דמל' שאינו נק' מקור הנבראי' אלא הוא בכחי' אצי' דבריא, ועי' ג"כ לעולם דברך בחי' רצון הדיבור שבגילוי נצב בשמים וכמיש ממצוא חפציק ודבר דבר מקור הדיבור בכחי' כתר מל' כמיש המלך המרוּמם כו'

כתר דרחל: ראה עץ חיים שער (לח) לאה ורחל פ"ג. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תצא. שויה שמדבר — או מעט: אב"ג: ליתא.

שויה מהות — הדיבור שבנפש . . . מבחי' הנפש: ה': המדות שבנפש . . . מכחות. יהי אור: בראשית א, ג.

ט"ס דמל' שנמשכין בכי"ע . . . הכתר דמל': ראה לקוטי תורה כמדובר ג, טע"ב וא"לך. מאמרי אדה"א במדבר היא ע' א (ובהנמנו לשם ע' שג) וע' ו.

ממצוא חפציק . . . המלך המרוּמם: ישעי' נח, יג . . . ברכת יוצר.

המתנשא מימות עולם בחי' חג"ת וחוי"ב שבדיבור כו', ומכ"ש וק"ו בבחי' ע"ס דמל' [דאצי'] כמו שהיא בבחי' האצי' שהוא בחי' דיבור העליון הפנימי שכלול מ"ס שבדאי גם בחי' מל' שבו למעלה מהיות נק' מקור הנבראי בע"ג כו'. ולפי' כל הע"ס דמל' דאצי' וגם בחי' הכתר דמל' דאצי' שבבי"ע כולן בבחי' כו' שם הוי' ולא בבחי' שם אלקי' ואדנ"י כו' שהרי כל בחי' מל' [דאצי'] עצמו אינו רק בחי' כח ההתגלות דמדות וכח"ב ולא שבאין בגילוי ממש להיות מתהוו' בריאה יש מאין, ומכ"ש בחי' כתר דמל' דאצי' עצמו שהוא מהות כח היולי של ההתגלות שהוא בחי' כח הרצון בגילוי כנ"ל וד"ל. ובוזה יובן בתוס' ביאור. מ"ש כי עמך מקור חיים באורך נראה אור, פי' מקור חיים הוא בחי' כתר מל' שבחי' ט"ס דמל' מקור בי"ע נק' חיים סתם וכמ"ש כי הוא חייד אלקי' חיים ומקור הנעלם הוא בחי' כתר דמל', ויש בו ב' אופנים א' באורך העצמי שהוא בחי' כח הגילוי דע"ס דאצי' כנ"ל והוא כתר דמל' דאצי' עצמו, והב' היינו כאשר נראה אור בחי' הארה דאורך זה דהיינו בחי' גילוי הדיבור. ובשני אופנים הללו הכל שווה בבחי' כתר שבו שנק' מקור חיים שהוא נכלל בעצם המאור שממנו נמשך בחי' האור בכלל כו', דהיינו בין במהות כח ההתגלות ובין במהות הגילוי ומקורו כו' שניהם שווין לענין הביטול והתכללות בעצמות המאציל דאיהו וחיוהי חד כו' בכל מדותיו בשוה וכולן מיוחדים ביחוד א'. ואין הפרש בין יחוד כח החכמה בעצמות ליחוד כח הרצון של הדיבור בעצמות (רק שמקומו הוא בהבל הלב אבל שרש מציאותו הוא מן העצמות כשאר הכחות כו'). וזהו כי עמך מקור חיים, פי' עמך בעצמות המאציל כמו שאר ספי' דאיהו וחיוהי חד בבחי' א"ס כו', באורך בחי' כח ההתגלות של העצמות נראה אור זה בבחי' גילוי הדיבור, ואמנם בגילוי ג"כ לעולם דברך נצב כו' כנ"ל וד"ל.

ובכלל זה יובן ענין פנים בפנים דיבר הוי' עמכם, שהוי' הוא בחי' יח"ע דע"ס דאצי' בעצמות המאציל בכלל יו"ד ביחוד דחכמה ה' בנינה כו', ודרך פרט בכל ספי' יש שם הוי' המורה על בחי' היחוד שהוא מתאחד בבחי' העצמות כמו שהוא מבלי ירידה והשפלה להיות מקור ומשפיע למקבלים כו', ובכל הספי' דמל' דאצי' עצמו יש בחי' הוי', ובפרט בבחי' הכתר שבה שהוא מתאחד בעצמות בבחי' יח"ע כנ"ל וגם בבחי' מל' דאצי' שבבי"ע בחי' הכתר שבה הוא בבחי' הוי' דיח"ע כנ"ל בפ"י כי עמך מקור (דדוקא בחי' מקור חיים בחי' כתר עמך בשם הוי' ולא ט"ס האחרונות כנ"ל. ובוזה יתפרש באופן אחר דמ"ש באורך נראה כו' קאי על בחי' ט"ס הנמשכי' מאורך בחי' כתר דמל' שאינם בבחי' הוי' רק בבחי' אלקי' אך לפי' ט"ס דמל' דאצי' בבחי' אלקי' דלא כדלעיל). ובכלל הנה בחי' הפנים דמל' הוא בשם

כי עמך מקור חיים: תהלים ל"ו, י.

כי הוא חייד אלקי' חיים: נצבים ל', כ. ואחתנו ה', כג.

דאיהו וחיוהי חד: נסמו לעיל ע' שפ.

הוי' דוקא ובחי' החיצונית הוא בשם אלקים דהיינו פנימית המל' בבחי' אצי' הכל בשם הוי' וחיצוני' המל' בני"ע בשם אלקי'. ופי' פכ"פ היינו שנמשך מבחי' פנים דמשפיע שהוא בחי' ז"א לבחי' פנים דמקבל שהוא בחי' המל' ואז כל ע"ס דמל' בבחי' שם הוי' משא"כ כשמקבלת מבחי' מל' דז"א שאז רק הכתר בבחי' הוי' לבד ולא ט"ס שבני"ע. אבל עליית המל' גם בחיצונית שבה נמשך הארת הוי' דפנים דז"א גם בבחי' ט"ס דמל' שבני"ע, וזהו דיבר הוי' עמכם גם בהיות נשמות ישראל למטה בעלמא דאתגליא חיצונית המל' וכמ"ש וירד הוי' על הר סיני ממש שהי' גילוי דיח"ע דאצי' ביח"ת דבי"ע בבחי' ומדריגה א' ממש למהוי אחד באחד כו' ודל'.

וכמ"כ יוכן נפש האלקית אד"ם בגימ' מ"ה דבחי' הפנים שבה הוא נקודת הביטול דכח מ"ה כשמאיר בבחי' גילוי במדות גי"כ כניל אזי כל הי' כחות בבחי' הפנימית הזאת ומאיר בחי' הפנים דמשפיע להיות נקלט כנפשו אור האלקי בבחי' עצמיות ופנימית עד שכל העתים שוות ואין הפרש בין קטנות לגדלות להיות אחוז וקשור בקשר א' בחי' הביט[ו]ל[ל] האמיתי הנ"ל כמו רשב"י שאמר בחד קטירא אתקטרנא כו' ב"י אחידא כו' שהוא יחוד עליון דחכמה כ"ח מ"ה הנ"ל וכמ"ש משה ונחננו מ"ה, וזהו מ"ה שמו ומ"ה שם בנו שהמקבל דומה למשפיע בבחי' הביטול דמה וכמ"ש פכ"פ דיבר ה' עמכם בכללות נש"י שנק' אדם תתאה כידוע והיינו מ"ה שם בנו כו' ודל'.

ד ומע"ה הנה יש להבין שרש ענין משכיל לאיתן האזרחי הנ"ל. דהנה מבואר למעלה בפ"י הנה ה' יוצא ממקומו שהוא בחי' הארת יסוד אבא כ"ח מ"ה יוצא ממקומו בהיכל בינה בסוד גלות חוץ למקומו לברר ברורי' בני"ע ובבחי' נוגה דבי"ע כו', והוא הנק' משכיל מקור השכל כניל [כ"י] מבחי' פנימית החכמה נמשך כח המברר דחכמה למטה מטה דכל שעיון שכלו עמוק ביותר יותר יומשך [לברר] גם למטה יותר כמשלים הנ"ל בכמה ראיות. וזהו אשרי משכיל אל דל שמפקה בשכלו על [ה]עני ודיל להעלותו

וירד הוי' על הר סיני . . . להוי אחד באחד: יתרו יט, כ . . . זהר תרומה קלה, סע"א.
 בחד קטירא אתקטרנא כו' ב"י אחידא: כן מיבא בכמה מקומות בדאית. וראה זהר [אדרא זוטא] האיניו רפה, א: רצב, א. המשך תרס"ז סע"ד מד. וראה סידור ערב שבת סג, א [נדפס גם בספר המאמרים תקפ"ה חיב סע"ד]. מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' לו: עא: ענינים ע' קב: ר"ז: רבא. דרך חיים שער התמלה לו, א. תורת חיים וישלח [והוא מפ' וישלח תקפ"ג — ע"פ בוך 1119 לג, א] מא. סע"ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' כג. אור התורה ויקרא כרך ד סע"א אקג ואילך. המשך תעריב ח"א ע' תל. חיב ע' תתכט. לקטי לוי יצחק לווהר שם. לקטי שיחות שמות כרך כד ע' 17 הערה 53.
 ונחננו מ"ה: בשלח טו, דח. וראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תשסו. ושי"נ. לעיל בח"א פ' ואתחננו ע' רלט.

משכיל לאיתן האזרחי הנ"ל: לעיל ע' שסט. ושי"נ.
 מבואר למעלה בפ"י הנה ה' יוצא ממקומו: לעיל ע' שפ.
 אשרי משכיל אל דל: נסמו לעיל ע' שעא.
 שורה א' — לבחי' המל' שמלוכש בנוגה: ג' בירורי נוגה.

משפלותו נק' משכיל כך למעלה בחי' הארת יציאת דאור אבא כשמברר למל' שמוסתר בנוגה שנק' דל להעלותה עם רפיח ניצוצי' שנפלו שם נק' משכיל אל דל וכן נק' משכיל אל דבר לברר לבחי' המל' שמלוכב בנוגה שנק' דבר ויש נפרד כו' ודל'. ולהבין מ"ש משכיל לאיתו, הנה איתין אותיות תנייא שהוא ברייתא לבר מגופא כשיוצא לברייתא חוץ למקומו לברר ברורים וכמ"ש בע"ח בענין הקיטע יוצא בקב שלו, וזהו מ"ש בר"מ איתין מושכ"ך בשרש בחי' פנימית החכמה למעלה ושים כסלע קניך בבחי' הברורי' שבמל' שבבי"ע שנק' סלע כידוע דסלע מילוי שם אהי' כו' וכמ"ש במ"א.

ולהבין כל זה הנה יש להקדים ענין א' מ"ש ברב יהודא דכולהו תניי בסדרי נזיקין הוי. ויש להבין למה [דוקא] בסדר נזיקין ולא בסדר מועד וקדשים שמדברים כהרבה מ"ע של תורה וסדר נזיקין הוא בדיני ממונות שבין איש לרעהו כו'. אך הענין הוא כמ"ש בזוהר דאתפשטותא דמשה בכל דרא [ודרא] בחכמי ישראל ובפרט בגדול שבהם כמו ר"ע בדורו ומשמת ר"ע נולד רבי ומשמת רבי נולד רב יהודא כו' והי' בו ניצוץ האור דמשה ממש והוא בחי' ביט[ו]ל אמיתי דכ"ח מ"ה כניל. ויש להקדים תחילה ענין מ"ש דשכינה הי' מדברת מתוך גרונו של משה. דהנה שרש החכמה שבתורה הוא רק מבחי' נובלות חש"מ כמ"ש במדרש ג' נובלות הן נובלות חש"מ תורה כו' כי כל התורה היא להבדיל בין טמא כו' שהוא בחי' הברורי' שעי' החכמה. וזהו שביקש הראיני נא את כבודיך כבוד ל"ב נ"ח, והשיב וראית את אחורי בחי' אחוריים דח"ע שנק' נובלות הנמשך בשביל הברורי' דנוגה (וכמ"ש במ"א בפ"י ותמלא כד"ה [ותעל] כ"ד ספרי' דאורייתא רק כד

איתין אותיות תנייא: זהו (רע"א מהמנא) תצא רעה, סעי"ב. פינחס רלה, ב. תקוני זהר תכ"א מד, רע"א. ת"ע ע, ב. זהר (סבא) משפטים ק"ב.
 שריה שהוא ברייתא לכר מנופא: [ד]: בחיפוך אתוין כמ"ש ברי"מ והוא בחי' יסוד אבא: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ק"ד.
 שויה שהוא — לברייתא חוץ: [ד]: לחוץ.
 הקיטע יוצא בקב שלו: נסמן לקמן ע' תרצו.
 מ"ש בר"מ איתין מושכ"ך: בלק כד, כא. ראה זהר תצא שם וכאור התמה לשם.
 דסלע מילוי שם אהי': בשערי אורה שער הפורים ג, סעי"א: אהי' דכתר שהוא גי' סלע למילוי. ראה לקוטי תורה להאריזל חוקת כ, ד"א: סלע גימ' קס"א, והוא אהי' דיודין.
 ברב יהודא דכולהו תניי בסדרי נזיקין הוי: נסמן לעיל ע' שעד.
 דאתפשטותא דמשה בכל דרא: ראה תקוני זהר תס"ט ק"ב, רע"א: שם ק"ד, רע"א (ס"א): תכ"א ג, ב. בראשית רבא פנ"ז, ז.
 ומשמת ר"ע נולד רבי . . . רב יהודא: קדושין ע"ב, ב.
 דשכינה הי' מדברת מתוך גרונו של משה: ראה תניא פל"ז. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשמט. ושי' כמ"ש במדרש ג' נובלות הן: בראשית רבא פ"ח, ה.
 הראיני נא את כבודיך . . . כבוד ל"ב נ"ח . . . וראית את אחורי: תשא לג, יח. כג . . . נסמן לעיל ע' שפ.
 ותמלא כד"ה [ותעל] כ"ד ספרי': חיי שרה כד, טו. ראה תקוני זהר תכ"א מ"ב, ב. ביאורי זוהר וישנ כה, א. לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' רכו. ושי'.

מים הגדול), אבל לפני לא יראו פי' בחי' פנימית אור ח"ע לא יראה בגילוי בחכמה שכתושבי' ותושבעי' רק בהעלם. ולפי' יובן כשהי' משה אומר דבר ה' זו הלכה לישראל כמו יציא[ו]ת השבת כו' הרי בחי' פנימית חכמתו ית' שבהלכה זו היא בהעלם גדול רק בחי' חיצונית ונובלות חכמתו מאיר בדבר הלכה זו שנק' דבר ה' כמ"ש ודברי אשר שמת' בפי' כו' ודבריו חיים וקיימים כמ"ש את ה' האמרת כו' שהקב"ה יושב ושונה כנגדו כו' אמנם גם בבחי' דבר ה' שהקב"ה שהוא בחי' ז"א קורא ושונה אין כו' רק חיצונית דח"ע כנ"ל, וידוע דמשה נק' איש האלקי בעלה דמטרוניתא שנק' שכינה, ע"כ אמר דשכינה הוא בחי' הדיבור שנק' פה כשהוא אומר דבר ה' זו הלכה היתה מדברת מתוך גרונו של משה ששרשו בבחי' אור אבא כידוע במ"ש ונחנן מ"ה, ובחי' פנימית אור אבא ה"י בו רק בהעלם כמ"ש לפני לא יראו גם בדבר ה' שבתורה שנאמ' מפי משה ומ"ש וידבר ה' אל משה היינו המשכת הוי' חיצונית דאור אבא למטה בבחי' דעת דז"א לאמר בבני' בבחי' דיבור בפה שהוא בחי' המל' שנק' שכינה, וזהו שהי' שכינה מדברת מתוך גרונו [של משה] מאל"י משום דאבא יסד ברתא וח"ת [שבדיבור] אחוה וקשור בחכמה שבראש כידוע וד"ל. וזהו ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם, ויש להבין מהו על דוקא הליל בתוך לבבכם ובתוך נפשכם שהוא מעלה טובה יותר. אך הענין הוא מטעם הג"ל דפנימיו ח"ע הוא בבחי' מקיף בהעלם על בחי' חכמה הבאה בגילוי כדיבור גם בבחי' דעת דז"א וגם על בחי' חכמה שרש התורה שנק' נובלות כנ"ל ע"כ הוא למעלה מבחי' לבבכם

ופני לא יראו . . . דבר ה' זו הלכה; עמוס ח. יב. שבת קלה, ב . . . תשא לג, כג.

יציאות השבת . . . ודברי אשר שמת: ישעי' נט, כא . . . ריש מס' שבת.

ודבריו חיים וקיימים . . . את ה' האמרת: ברכת אמת ויציב . . . תבוא כו', יז.

שהקב"ה יושב ושונה כנגדו: ראה תנא דבי אליהו רבא רפ"ח. ילקוט שמעוני איכה ב, יט (רמז תתרי"ד).

ספר המאמרים תקס"ז ע' שכד. ולקמן ע' תד. תורה אור וארא [והוא משנת תקס"ג] נו, ד. יתרו סח, ג וספר

המאמרים תקס"ז ע' רי. תרי"א משפטים עז, ג וטה"מ תקס"ח ח"א ע' סו. לקוטי תורה מקודי ג, ג; ראה כג, א

וטה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשפ"ד וע' תשצ"ה. לקוטי נצבים מז, א וטה"מ תקס"ה שם ע' תתפכ. לקוטי דרושים

לסוכות פא, סע"ג: שיר השירים יא, סע"א ורע"ב וטה"מ תקס"ד ע' ה. ומכ"כ אדה"א שם ע' רסב ואילך. לקוטי

שם לב, ד וסידור שער התפלה כח, כ. מאמרי אדה"א הקצרים ע' שע"א: תקס"ג ח"א ע' קמג; תקיע ע' ה וע' י.

שערי תשובה ח"א שער התפלה לט, א. תורת חיים סקודי תרנ"ו, א. עטרת ראש דרוש לשבת תשובה מז, א

ואילך. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע קי.

דמשה נק' איש האלקי בעלה דמטרוניתא: ברכה לג, א. תהלים ז, א. וראה זהר יומי רלו, ב: תרומה קלו,

ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קנא. ושי"ן ח"ב ע' תתעכ.

דמטרוניתא שנק' שכינה: ראה תניא רפ"ב: אגרת הקדש סכ"ה קלט, א. הנסמן במראי מקומות ללקוטי

תורה שיר השירים [קה"ת תשד"מ ואילך] יח, ב.

משה ששרשו בבחי' אור אבא: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרלו. ושי"ן ע' תתצ"ה. ושי"ן.

ונחנן מ"ה . . . וידבר ה' אל משה . . . לאמר: נסמן לעיל ע' שפה . . . וארא ה' י. כט.

בפה שהוא בחי' המל': ראה תקוני זהר בהקדמה יז, א.

דאבא יסד ברתא: זהר (רע"א מהימנא) פינתס רמח, א; רנו, ב; רנת, א. תקוני זהר תכ"א (סא, ב): חס"ט

(קה, ב). וראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תקמד. הנסמן לעיל ע' שפ הערה ד"ה: מצירופי.

ושמתם את דברי אלה: עקב יא, יח.

ז"ו דאצילות בחי' סוכב וממלא וגם למעלה מבחי' נפשכם שהוא אור אבא שרש כל האצי' והיינו על לבבכם ועל נפשכם, ודוקא לאחר הקריאה בדיבור בבחי' חיצונית ח"ע כמ"ש ודברת כם אח"כ ציוה ושמתם את דברי אלה לשרשם בבחי' פנימיות דח"ע שנק' פני[ם] להיות מאיר גם הוא על לבבכם ועל נפשכם כי דבריו חיים וקיימים ויש בהם הארת אור מקיף דחכמה עילאה כידוע דמהבל הדיבור נעשה בחי' אור מקיף כנ"ל וד"ל.

וזהו ג"כ ענין רב יהודא שהי' בו ניצוץ משה בבחי' חכמה כח מ"ה דתורה דאצי' שהי' יוצא מתוך גרונו של משה כנ"ל רק שהוא אור האצי' שבחכמה דבריאה שהם נשמת רב יהודא וא"כ הי' דיבור דר"י גילוי אור חכמה דתור' דבריאה ושכינה מדברת מתוך גרונו ג"כ רק שהוא בחי' מל' דבריאה ונק' חכמה שבמל' דבריאה או שהי' שרשו בחכמה דמל' דיצי' אך הי' הדיבור שלו בתכלית הביטול לבחי' כח מ"ה דתורה דאצי' שבדיבור העליון דבר ה' שנק' שכינה בבחי' מל' דאצי' וגם בהלכה שהי' ר"י אומר הי' פנימיות חכמה עילאה דאצי' בהעלם כנ"ל במשה ומבחי' הכל הדיבור שלו נעשה אור מקיף דח"ע להיות כי לא הי' צריך הכל דיבור שלו שבנפשו דנוגה בחי' בירור מהגשמת הקליפה להיות עולה בבחי' מ"ן מאחר שהי' תורתו אמתה ולא הי' צריך גם לתפילה להיות על ידה הזדככות המדות הגופניות כלל כי הי' גם גופו הגשמי בבחי' הביטול האמיתי תמיד לבחי' חכמה דמל' דבריאה או דיצי' שמשם שורש נשמתו ע"כ הי' רק תורתו בהבל הדיבור דנפש דנוגה לא בשביל העלאת מ"ן מנוגה כלל רק תורתו בדיבור זה אומנתו לברר ניצוצות קדושו[ן] שנפלו בנוגה והוא באמרו דבר ה' בסדר נזיקין שהו הקליפות המזיקין ונחלקין לארבע אבות כו', והדיבור שלו שהי' מרכבה לבחי' חכמ' דמל' דבריאה שבתוכו פנימיות חכמה עילאה דאצילות הי' מברר לנזיקין דקליפות, וע"כ כולהו תנווי דר' יהודא בניזיקין הוה ולא בסדר מועד וקדשים להמשיך בח"ע דאורייתא או להעלות מנוגה כי לא הי' צריך לזה מפני שהי' שרש נשמתו למעלה מזה כי כל הגבוה יותר יותר יורד למטה דהיינו בחי' פנימיות אור חכמה עילאה שבבחי' מקיף שנמשך למטה מטה מאד לברר ניצוצין מנוגה. וזהו ענין הנ"ל במ"ש הנה ה' יוצא ממקומו

ודברת בס' ואתחנן ג' ז.

דמהבל הדיבור נעשה בחי' אור מקיף: בתניא ספ"ה וכו' במהדורא קמא שם [קח"ת תשמ"ב] ע' מג בשם הפריעה. וראה לקוטי תורה במדבר ה', ד [ממבוא שערים שיג חיב פיג]. הנסמן בליקוט פירושם לתניא שם ע' קלט סכ"א [ובהערה 52 שם נדפס: תריא נב, א . . . ובה"ז . . . צט, ד. וצ"ל: תריא נב, ב. ביאה"ז סא, ד]: שם ע' קמדי"ה.

אור האצי' שבחכמה דבריאה שהם [ג': שמשם, ה': שרש] נשמת רב יהודא: ראה גם סה"מ תקס"ה חי' ע' תתקכ"ד.

שורח דבריאה — שבמל' דבריאה: ג': דבריאה שבמל' דבריאה.

ונחלקין לארבע אבות: ריש מס' בבא קמא. ראה לעיל בחי' מ' ואתחנן ע' קסג. ושיג.

הנה ה' יוצא ממקומו: נסמן לעיל ע' שפ.

דהיינו בחי' פנימיות יסוד אבא שיוצא חוץ למקורו לברר לנוג'ה והוא הנק' משכיל אל דל כנ"ל, והוא ענין איתן אותיות תניא ברייתא לבר מגופא שהוא בחי' יציאת אור אבא חוץ למקומו מבחי' בבחי' גלות כמו אדם שיוצא למרחקים וכמו הקיטע יוצא בקב שלו [כו' כנ"ל].

ה וְזֶהוּ מִשְׁכִּיל לַאֲתֵן הָאֲזַרְחִי, פ"י הארת פנימיות אור אבא לאיתן אותיות תניא שבדבר ההלכה כדי לברר ניצוצין מנוגה, ושרש איתן זה למעלה בבחי' פנימיות ח"ע ולמטה נהפך לאותיו' תניא, וזהו איתן מושבך למעלה ושים בסלע קניך למטה כבי"ע לברר בירורין וד"ל. ומ"ש האזרחי ל' אזרח הארץ הנה פ"י איתן האזרחי הוא בבחי' פנימיות אבא כמו שהוא למעלה בשרשו ומקורו קודם שיצא למטה חוץ למקומו לברר רק כשיוצא ממקומו למטה הוא ע"י שמשכיל לאיתן זה שירד למטה ע"כ מה שנק' [ל]איתן זה אזרחי הוא ע"ש שרשו ומקומו האמיתי למעלה דהיינו בשרשו ומקורו שהוא בחי' פנימיות ע"י כמ"ש בע"ח דפנימיות אבא הוא פנימיות ע"י והכל א'. וביאור הדבר ידוע ע"פ יחינו מיומיים כו' שבחי' אין של הי"ש הוא בחי' החכמה וכתוב והחכמה מאין תמצא היינו בבחי' אין הנעלם שהוא בחי' התענוג שהוא בהעלם עצם הנפש ממש משא"כ בחי' אין דחכמה הוא אין בגילוי, והו' יחינו מיומיים [הוא בחי'] עליות אין דחכמה לאין הנעלם שנק' יום השלישי בחי' כתר וביום השלישי בחי' ע"י יקימנו ונח"י לפניו שהוא בחי' עצמותו אור א"ס שיאיר בפנימיות ע"י כידוע. ויובן זה עדי"מ בבחי' פנימיות חכמה שבנפש שהוא עצם כח השכל ששרשו בעצם התענוג למעלה מבחי' המשכה והתפשטות מלמעלה למטה כלל, משא"כ הרצון שהוא המשכה מן הנפש למטה, אבל התענוג הוא בחי' עצמיות הנפש וכמ"כ בחי' עצם כח המשכיל הוא בבחי' עצמי' בנפש לכך אמר דפנימיות אבא הוא פנימיות ע"י והכל א' וכמשל טיפה במוח שמעצם התענוג נתהוה נפש השכלית בעצם בדומה לו דמה שמבואר במ"א שרצון אותיות צינור והוא מקור לחכמה כידוע דאבא יונק ממזל ונוצר כו' היינו בחי' גילוי השכל שמקבל מהמשכת הרצון כו' וד"ל. וזהו שנק' איתן האזרחי כמו אזרח הארץ שהוא עצם הדבר שממנו נתפשט הכל וכמו [שהוא] בעצם המהות בלי צמצום ההמשכה למטה נק' אזרח הארץ ולמעלה היינו בחי' פנימיות אור אבא כמו שהוא בשרשו

איתן אוחיות תניא . . . הקיטע . . . כמ"ש בע"ח דפנימיות אבא: לעיל ע' שפו . . . נסמן לעיל ע' שפט.
 יחינו מיומיים . . . וביום השלישי . . . יקימנו ונח"י לפניו: הושע ה' ב (ושם: ביום).
 והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
 שרצון אוחיות צינור: מקדש מלך לזהר תרומה קנו, א (קצא, א). זהר הריקע לזהר בראשית נא, א (כה).
 ב. מאורי אור מערכת צנור סליה.
 דאבא יונק ממזל ונוצר: ראה זהר (אדרא זוטא) האוינו רפט, ב. עץ חיים שער הכללים פ"ה. הנסמן
 במאמרי אדמ"ר ויקרא ח"א ע' קכג.
 ממזל ונוצר . . . הארץ ולמעלה [ג'ה]: ולמעלה: נסמן לעיל ע' שעו.

בבחי' פנימית ע"י עצם התענוג העליון ונק' שעשועי המלך בעצמותו שעולה למעלה בבחי' ארץ חפץ שהוא בחי' מחשבה א' דאנא אמלוך שהוא בחי' מל' דא"ס ע"כ נק' איתן האזרחי שממנו נמשך הכל בבחי' אורות וכלים כנ"ל וד"ל.

וזוהו ג"כ שרש ענין ישראל עלה במחשבה הנ"ל דהיינו בחי' פנימי' אור אבא שמשם שרש נש"י שנולדו מיחוד זו"ג מהארת מ"ד דאבא כמ"ש כי אתה אבינו כו' כמשל טיפה במוח האב כידוע הוא הנק' ישראל לי ראש ועולה במחשבה עילאה בחי' מל' דא"ס שנעשה כתר [ד]א"ק שרש ומקור לבחי' פנימית ע"י דמל' דא"ק נעשה כתר לע"י כידוע. ועל בחי' מחי' זו נאמ' במופלא ממך על תחקור כמ"ש בע"ח דבבחי' מל' דא"ס אין אנו רשאים לדבר בו כלל דלית מחי' תפיסא ב"י אפי' מחי' דחכמה דא"ק כו', והיינו שאסור לשאול מה לפנים שלמעלה מבחי' ראשית דא"ק שעלי' נאמ' כי שאל נא לימים הראשונים שנק' ימי קדם דא"ק ולמקצה השמים גם בבחי' כתר ומקור דא"ק אתה שואל אבל למעלה מזה שהוא בחי' מל' דא"ס אי אתה שואל כו', וגם יתפרש שאל נא לימים הראשונים בכתר דע"י ובבחי' מקיפים שלו שמגיע בקצה השמים דלעילא בבחי' א"ק ועד קצה השמים דלתתא בבחי' ז"א דאצי שנק' ו' ימי בראשית מקור לבי"ע כי גם ימים הראשונים דע"י בבחי' המקיפים הוא מקור למקור לימים דז"א אבל למעלה מזה שהוא בחי' כתר דא"ק אי אתה שואל שזה נק' ג"כ מה לפנים ובמופלא ממך אל תחקור רק מבחי' נה"י דא"ק שנעשה כתר לע"י רשאים לדבר בו כי הוא בחי' מקור למקור לבחי' ז"א שנק' ו"ב שמתגלים בבי"ע כידוע וד"ל.

ו והנה כתי' ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, שהן ה' עליות לנוק' דז"א בה' פרצופים שבה עד בחי' ע"י דנוק' שעולה למעלה בבחי' עתיק דדכורא

ישראל עלה במחשבה: נסמן לעיל ע' שע.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.

ישראל לי ראש: ראה פרי עץ חיים שער הלולב פ"א. לקמן ע' תקפו. לקוטי תורה שלח מה, ב. מאמרי אדה"י תקסט"ז ע' רכ ואילך: פרשיות התורה ח"ב ע' תשפא ואילך. מאמרי אדה"י ויקרא ח"א ס"ע צה. וש"נ. לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' ריד.

במופלא ממך אל תחקור: ראה תגיגה יג, א. זהר (רע"א מהימנא) שופטים ערה, א. מאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"ב ע' תתפס.

כמיש בע"ח דבבחי' מל' דא"ס אין אנו רשאים לדבר בו כלל: כו מובא בכ"מ — ראה מאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"ב ע' תתפס. מאמרי אדה"י ויקרא ח"ב ע' תפו. וש"נ. לקמן בחי' דיה זה. וראה גם עץ חיים שער (א) דרוש עגולים ויושר ענה ה.

דלית מחי' תפיסא ב"י: תקוני זהר בהקדמה יז, א.

שאסור לשאול מה לפנים: נסמן לעיל ע' שעג.

כי שאל נא לימים הראשונים: . ולמקצה השמים: ואתחנן ד, לב (ושם: ראשונים, וכ"ה ב ג).

ימי קדם דא"ק: ראה גם פירוש המלות נה, סע"א.

ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד: ישעי' נב, יג.

והוא למעלה גם משרש האבות למעלה בבחי' חגית דכתר. וזהו והטיבך והרבך מאבותיך גם ששרש האבות בימי קדם דע"י וא"א מ"מ שרש עלית הנוק' [בבחי' עתיק] שבה הוא בבחי' פנימית ע"י שבו מאיר בחי' מל' דא"ס פנימית דא"ק כו' כנ"ל. וזהו כי תהי' אתם] ארץ חפץ דישראל עלו במחשבה כנ"ל כו'. והיינו ה' עליות ישכיל ירום כו' עד מאד שהוא בחי' אהבה בתענוגי' שהיא בבחי' מאד בלי גבול. כי הנה מבואר למעלה בבחי' הארה פנימית דנקודה דכנ"י שמקבל מבחי' פני' הוי' דז"א בחי' פנימית אבא שהוא בחי' פנימית ע"י. וזהו פנים בפנים דיבר ה' עמכם, והענין הוא [שכל כך] יהי' נתפס בעומק נקודת הלב בבחי' הביט[ו]ן לאלקות בבחי' כ"ח מ"ה שבנפש בבחי' עצמיות שנק' פנימית כ"ח מ"ה שבכנ"י, ושרשו מגיע בבחי' התענוג להתענג באלקות [בבחי' עצמיות התענוג כמו עצמיות התענוג שבנפש החיונית שמתענג בתענוג עצמי במהות הנפש ממש, והוא הנק' אהבה בתענוגי' שלמעלה מבחי' אוי"ר כרשפי אש התשוקה שנק' גדפין כו' כי בחי' התענוג הזה הוא בבחי' עצמית הנפש והוא הנק' בחי' עתיק דנוק' שנק' תענוג של המקבל להתענג על ה' מלמטה למעלה, וכמ"כ יומשך מלמעלה למטה מן המשפיע אל המקבל ג"כ פנימית התענוג [וזהו התענוג] העליון שנק' פנימית ע"י וכמ"ש ויהי נועם ה' עלינו כו' שמלוּבש בפנימית אבא, וזהו והטיבך והרבך מאבותיך בחי' חגית דע"י כנ"ל. וזהו משכיל לאיתן האזרחי, בחי' פנימית יסוד דעתיק שמשפיע לבחי' פנימית יסוד דעתיק דנוק' למעלה כאשר תעלה המל' בה' עליות כנ"ל כמו שרשו ומקורו ולא בבחי' יציאה חוץ למקומו לברר ברורי' כנ"ל וד"ל.

והנה כתיב וצדקה כנחל איתן והוא בחי' איתן האזרחי הנ"ל שנק' ג"כ בשם נחל איתן, והענין הוא דבחי' איתן האזרחי היינו כמו שהוא למעלה דוקא כנ"ל אבל נחל איתן היינו בחי' הארת והמשכות יסוד אבא שנק' איתן שנמשך כמו נחל להגדיל של המדות ולהרחיצם מכל בחי' סיג וטינוף דרע דנוגה שנדבק בהם כמשל נחל ונהר ההולך בכח שמרחיץ כל מקום מטונף ופסולת כנ"ל. וביאור הדבר הנה ידוע דבחי' המדות נולדי' מבינה בבחי' הקטנות מאד תלת גו תלת כו' בבחי' עיבור ואח"כ גם בבחי' יניק[ה] המוחין בהן בעולם גדול כי ע"י היניקה אין הגדלה רק בחומר כלי המדות שיוכלו

משרש האבות . . חגית דכתר: ראה גם לעיל בחי' פי דברים ע' נה.
והטיבך והרבך מאבותיך . . בימי קדם דע"י וא"א: נצבים ל, ה. ראה הגסמו בערה שלפניו.
כי תהיו אתם] ארץ חפץ . . פנים בפנים דיבר: מלאכי ג, יב . . ראה לעיל ע' שפא.
ויהי נועם ה' . . וצדקה כנחל איתן: תהלים צ, יז (שם: אדני אלקינו) . . עמוס ה, כד.
שריה שנותך — להגדיל של . . כנ"ל: א: להבדיל. בג: להגדיל. ד: להגדיל המוחין של . . לעיל ע'
שעד בסיום המאמר.

חלת גו תלת: ראה ותר (תוספתא) בשלח ג, סע"א. עץ חיים שער הכללים פ"ב.

לקבל צורה] אח"כ כמ"ש במ"א, ואח"כ נמשך בהן מוחין מבחי' בינה והוא אשר כל מדה תתפעל רק מצד הטעם והשכל שבהם, והיינו ג' מדריגות עיבור יניקה מוחין כמ"ש במ"א. אך הנה גם שהמדות נגדלי' במוחין ע"י בינה המגדלת אותם כמ"ש לפי שכלו יהולל איש שלפי ערך שכלו כו' יגדלו מדותיו שהקטן מדותיו קטנים וכשנית] גדל שכלו יגדלו מדותיו שהשכל שמלוכב בהן מגדל אותן כו' [ו]הוא הנק' גדלות ראשון דאימא.

ז וזהו שהבינה נק' נחלי אמונה, פי' אמונה מלשון אומן כמו ותהי לו אומנת שאומנת ומגדלת את הולד בג' מדריגות הנ"ל עיבור יניקה מוחין כי בבחי' עיבור הרי הולד אוכל [מ]מה שאמו אוכלת כו' ונגדל גופו ואיכרו וביניקה נגדלי' המדות ובמוחין ג"כ נגדלי' כו'. אך בחי' הארת יסוד אבא נחלי איתן הנ"ל נק' אומן כ[מ"ש] משה כאשר ישא האומן את היונק כו' לפי שהי' משה מבחי' הארת יסוד אבא שמגדל המוחין לז"א שהוא ישראל בבחי' גדלות שני שהוא במדריגה גבוה הרבה מגיד[ו]ל המוחין דבינה המגדלת המדות כנ"ל, וע"כ נק' בינה נחלי אמונה ל' נקבה ובחי' יסוד אבא נק' אומן כמו ויהי אומן את הדסה כו' שהוא מרדכי בחי' יסוד אבא כידוע, ונחל איתן הוא ג"כ בחי' דכר ונק' ג"כ נחל ע"ש בחי' ההמשכה שנמשך ונתפשט עד למטה לגדל מוחין במדות כמו נהר שהולך ונמשך למטה וכידוע דהבינה נק' נהר ונחל וכמ"ש ונהר יוצא מעדן ונק' נו"ן פשוטה מפני שמתפשט למטה במדות להגדיל[ם] כנ"ל וגם בחי' הארת יסוד אבא נק' נחל ע"ש בחי' ההמשכה שנמשך למטה ויוצא חוץ למקומו בהיכל בינה להגדיל מוחין למדות בבחי' גדלות שני והוא ענין נו"ן פשוטה דאיתן, וענין [גדלות] שני הוא בחי' הביטול דכח מה דחכמה שמאיר במדות ג"כ והוא כאשר יתפעל באהבה ושמחה לא יסתעף בבחי' גבהות הלב או בבחי' לגרמי' מפני התגברות התפעלות המדה בבחי' מורגש לישו"ת ביותר כו' כידוע מפני בחי' הביטול דכח [מ"ה] שמאיר בהתפעלות המדה שהוא היפוך הישות ולגרמי' כו' או כאשר מפני רוב תגבורת רשפי אש התלהבות בבחי' ההרגשה כו' לא

ע"י הניקמה . . . שיוכלו לקבל צורתה: ראה מאמרי אדמ"א במדבר ח"כ ע' תצג.

שויה בינה [ג]: השכל] . . . לפי שכלו יהולל איש: משלי יב, ת.

וחיה לו אומנת: רות ד, טז (ושם: לאומנת).

אוכל ומזמה שאמו אוכלת: נדה ל, ב.

כאשר ישא האומן את היונק: בהעלותך יא, יב.

משה מבחי' הארת יסוד אבא: ראה בארובה לקוטי שיחות שמות כרך ו ע' 244 ואלו.

ד"א שהוא ישראל: פרי עץ חיים שער (ז) הק"ש פ"ט. שער הפסוקים [להאריזל] וישלח לב, כט. וראה

גם לקמן ע' תקפז.

ויהי אומן את הדסה . . . מרדכי בחי' יסוד אבא: אסתר ב, ז . . . נסמן לעיל ע' שפא.

דהבינה . . . ונהר יוצא מעדן . . . נו"ן פשוטה: בראשית ב, י. ראה מגן דוד [להרדב"ז] מערכת הנו"ן. פרדס

שער (כו) האותיות פי"ז. ביאורי הוזהר בהעלותך צ. א. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשצז. סה"מ תקס"ז ע'

שנה.

יסתעף מזה בחי' הכעס לכעוס על רשעים יותר מדאי שהוא כח הדין הקשה שהוא כאילו עובד ע"ז כו' מפני בחי' הביטול דכח מ"ה שמאיר בהתלהבות זו שמברר כל אש וזה ומבדיל הרע מן הטוב ומנקה כל סיג וישות, והיינו בחי' גדלות שני דאבא שהמדה שולט בה הביטול דנקודת חכמה ובלתי מורגשת כלל וכמ"ש משה ונחנו מה כו', ואין זה בכח הבינה כלל מפני שבינה עצמה בחי' יש אבל החכמה בחי' אין וגם בכח החכמה להתמשך מטה מטה יותר לברר בירורי' כנ"ל בענין איתו האורחי'. וזהו ענין נחל איתו שבחי' יסוד אבא נמשך כנחל עד למטה לברר הטוב מן הרע במדות וכמ"ש ונהרותם כשמן אוליך שיש בחי' המשכות נהר בחכמה שנק' שמין שנמשך למטה יותר מנהר דבינה וכמ"ש בפע"ח בפסח דהאר"ת יסוד אבא נמשך עד בחי' כלי' החיצונים דו"א שבסוף העשי' בע' שרים לבער לאלקי מצרים, והוא מ"ש ה' יוצא ממקומו בהיכל בינה עד למטה בנוגה דבי"ע לבער ולברר הקליפות כמ"ש מי זה בא מאדום כו' פורה דרכת כו' וכל מלבושי אגאלתי מפני הבירורים כו' וכן במצרים נאמר ועברתי אני ולא מלאך ולא שרף ולא שליח שהוא בחי' בי"ע שהוא בינה דמקנא [בכורסי'] בכריאה וזעיר אנפין ביצירה כו' אלא בחי' אצילו' שהוא בחי' אור אבא מטעם הנ"ל וד"ל.

אבל בחי' בינה נק' נחלי אמונה שאומנת ומגדלת את הולד בבחי' עיבור יניקה מוחין כנ"ל אבל יוכל להסתעף מן המדות בחי' שבינה ונפילה בבחי' תערובות טו"ר כנ"ל ואע"פ שנמשך בחי' התענוג בכינה ונק' גהרא

הכעס . . . כאילו עובד ע"ז: והוא בשם חז"ל בכ"מ. ובלקוטי שיחות ויקרא כרך יז ע' 320 הערה 33: כ"ה כגה"ת פ"ו. אגה"ת ר"ס כה. ובקצורים והערות לתניא ע' לט. "ע' שבת קה, ע"ב. וע' ברי"מ ח"ג קעט ריש ע"א. וע' באור עולם שבספר ראשית חכ' פט"ז, וע' זהר ח"א כו, ב. ובת"ז תני' בתחלתו, ובמדרי' (ובמדרי'?) הנעלם מוח' פ' נח". ועי"ג"כ ח"ג רל"ד, ב. פיה"מ אבות פ"ב מ"י [וכצ"ל בקצוה"ע ע' קמט]. רמב"ם הל' דעות פ"ב ה"ג. ע"לה"ק.

ראה גם שו"ת הרמב"ם (פריימאן סי' שסט: בלאו סי' תמח). כתבי הרמב"ן [ירושלים תשכ"ד] ח"א ע' שעד אגרת ט נוסחא ב. מגורת המאור לר' ישראל אלנקאווה ח"ד פט"ז בענין הכעס והחמה ע' 266. שירת הרשב"ש סי' שע. ושם: כדאיתא בפ"ד דנדרים, ובשערי זהר לשבת שם שצ"ל: פ"ג דנדרים [ואולי ה" כתיב כפ' ארבעה נדרים והמעתיק שלא הבין תיקון בפ"ד דנדרים?] — ראה שם כב, רע"ב. שו"ע אדה"ז אה"ת סקניו סי"ג. וכמ"ש משה ונחנו מה: נסמן לעיל ע' שפה.

ונהרותם כשמן אוליך: יחזקאל יב, לד. וראה גם לעיל בח"א פ' דברים ס"ע טז ואלך. בחי' שנק' שמין: ראה זהר ויקרא ז, ב ובמקדש מלך שם. אמור פח, ב ובגהות הרחי' שם. מאורי אור את ש' סמ"ח.

ה' יוצא ממקומו: ראה לעיל ע' שפ.

מי זה בא מאדום כו' פורה דרכת כו' וכל מלבושי אגאלתי: ישע"י סג, א. ג. ועברתי אני ולא מלאך: בא יב, ב. ספרי תבוא כו, ח. זהר (מדרש הנעלם) וירא ק"א, א. סדר הגש"פ. ראה גם לקוטי תורה צו יב, ג. מאמרי אדה"א כמדבר ח"ב ע' תתמב.

בבינה ונק' נהרא דאפר' סמונא דכ"א: ראה זהר תרומה קכו, א ובאור החמה שם. תורה אור תרומה פא, ב. וראה גם לעיל בח"א פ' דברים ע' יז.

(*) בלקוטי' הגהות לאגה"ת שם ע' ט הובאה הערה זו ע"ש רא"י ריב"ל, ושם: ובמדרי'.

דאפרסמונא דכיא כידוע שעיקר גילוי התענוג בהשגה דוקא וזהו בחי' התגלות ע"י בכינה דוקא כידוע, וזהו הטעם שבינה נק' נעמי בחי' נועם ועונג ונעמי היא המגדלת לולד ג"כ בבחי' העונג הזה והוא גילוי התפעלות העונג שבהשגה שנמשך גם במדות אוי"ר ונק' אהבה בתענוגי' אהבה מורגשת בעונג, מ"מ מפני בחי' הרגש העונג בהשגה דבינה ובמדות נרגש יותר בבחי' יש יוכל להסתעף מזה בחי' נפילה ותערובות טו"ר וכו' ע"ד הנ"ל בשמחה והתלהבות בגבהות הלב כמו ויגבה לבו כו' או להתמשך בבחי' לגרמי או תענוגי' גשמי' כו', אך בחי' יסוד אבא נק' אומן שמגדל את היונק בבחי' גדלות שני הנ"ל בחי' הביטול דכח מ"ה שגם בבחי' התענוגי' הוא בבחי' הביטול ואינו מתפעל [כלל] בתענוג מורגש בהשגה רק שעובר בה דרך מעביר בעלמא ונמשך במדות להיות בהם בחי' הביטול כנ"ל ואז יורחצו מכל סיג כנ"ל, והיינו בחי' היציאה דיסוד אבא ממקומו בהיכל בינה שעובר שם דרך מעבר בעלמא ויוצא משם לגדל המדות בבחי' הביטול כנ"ל, וזהו מה שמו ומה שם בנו שמגדל המדות שנק' בנו בבחי' מה וע"כ יוצא מהיכל אימא מפני ששם הוא בבחי' יש מורגש כנ"ל וד"ל. וזהו ונחל עדניך תשקם נחל דעדן דחכמה בבחי' הביטול וכמ"ש ונהרותם כשמן דוקא אוליך במדות, וההשקאה היא לבחי' המל' ג"כ להיות נמשך גם במדו' שבמל' לבררם מיניקות החיצוני', וזהו וצדקה כנחל איתן בחי' המל' שנק' צדקה צדק ה' הי"ח דאבא שנמשך למל' בזה המל' היא בתכלית כח הבריור כמו נחל איתן שנמשך לברר ברורין כן המל' מברר משום דאבא יסד כרתא וכמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ כידוע וד"ל.

וזהו שרש ענין כונת איש"ר מברך לעלם כו', הנה לעלם ולעלמי עלמיא
הוא בחי' ג' צמצומי' דבי"ע בחי' עיבור יו"מ כנ"ל דהיינו אימא
דמקנא בכריאה וז"א ביצירה כו', ונמצא עשי' בבחי' קטנות דעיבור ויצירה

התגלות ע"י בכינה דוקא: בתורה אר שם פ, ב בשם הע"ח, וכ"ה כמאמר אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תקמח. ושי"ן.

שבינה נק' [אג: שנק, אבל כ"ה כנ"ה] נעמי: מאורי אור מערכת גרין סי"ג. אור התורה וירא כרך א ע' צו [ענוכה כ"ד ה' ע' תתקסט]: רוח כ"ד ב ע' אכס"א"ב.

ונעמי היא המגדלת לולד: רות ד, טו.

בגבהות [ותיקן ע"פ ג"ה, ובכתי' זה בגבורות] הלב כמו ויגבה לבו: דברי הימים ב י"ה.

מה שמו ומה שם בנו: נסמן לעיל ע' שפב.

ונחל עדניך חשקם: תהלים לו, ט.

וצדקה כנחל איתן בחי' המל' שנק' צדקה צדק ה': עמוס ה, כד. ראה פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת צדקה. עץ חיים שער (לט) מ"ו ומ"ד פי"ד. פרי עץ חיים שער (ו) הומרות מ"ה. מקדש מלך בשלח טב,

א: כתב הרב בס' ק"י [קהלת יעקב]. לקמן ע' חלא.

דאבא יסד כרתא... ה' בחכמה יסד ארץ: נסמן לעיל ע' שפז. משלי ג, יט.

וזהו שרש ענין כונת איש"ר: מכאן ואילך נמצא רק בכתי' זה. — ראה לעיל ע' שסח.

שורה הוא — יר"מ: יניקה ומוחיו.

בבחי' ניקה ובריאה בבחי' מוחין דאימא שמקנא בבריאה כו'. וע"ז אמר יהי שמו רבא מברך, פי'

ראה אנכי נותן לפניכם היום את הברכה ואת כו'. כתי' אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי כו' אלו ב' דברות הראשונות אנכי ולא יהי' לך שמפי הגבורה שמענו כידוע וב' דברות הללו בדיבור אחד נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר כו'. והנה יש להבין למה דוקא ב' דברות הללו ולא יהי' לך בדיבור א' נאמרו והלא הוא ית' כל יכול והי' ביכולתו לדבר כל הדברות בדיבור א' כו', אלא מוכרח לומר שגם שביכולתו לדבר בדיבור א' אשר אין הפה יכול לדבר כו' אבל אין זה מעלה לגבי המקבלים שאין האוזן יכול לשמוע ב' דברות בדיבור א' אלא כל דיבור בפ"ע דוקא, איכ מה זה מעלה שב' דברות אנכי וכו' נאמרו בדיבור אחד כו', ועוד מאחר שאין האוזן יכולה לשמוע הא"ך שמעו ב' דברות הללו בדיבור א', אלא ודאי ששמעו ב' דברות וכמיש שתיים זו שמעתי כלומר אעפ"י שדבר אלקים הי' רק אחת בדיבור א' לבד אבל שתיים שמעתי ב' דברות שמענו לפי שהוא ית' כל יכול לעשות ב' הפכים בנושא א' ממש שמדבר קול דבור א' כלול מב' דברות והשומעים שמעו ב' דברות בהתחלקות כיא בפ"ע כו' וד"ל, ואיכ הדרא קושי' הראשונה לדוכתא שהי' ביכולתו לעשות כן בשאר הדברות להיות נאמרינן בדבור אחד ואעפ"י ששמעו כל דבור מובדל מזולתו ולמה ב' דברות הללו נאמרו בדבור א' כו'.

אך הנה יש להבין זה תחילה במ"ש בפ' ק"ש ...

ראה אנכי נותן: נמצא בכרך 1278 ע"ב, א (פקסימיליא מדף השער נדפס לקמן בהוספות). והוא התחלה אחרת לדיה והיו הדברים שנדפס לעיל בח"א ע' רסו. ושי"נ.
לע"ע לא נתברר אם התחלה זו היא מביק אדמו"ר האמצעי. וראה לקמן בהוספות ד"ה זה משנת תקע"ג. וראה ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תרצו.

ראה אנכי נותן לפניכם היום: ראה יא. כו.
את הברכה ואת: שם, כ"בכ [שם]: והקלה. וראה לקמן ע' תרס].
אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי: תהלים ס"ב. יב. ראה רשי' מכות כד, רע"א ד"ה מפי.
אנכי ולא יהי' לך שמפי הגבורה שמענו: ראה מכות שם.
אנכי ולא יהי' . . . בדיבור אחד נאמרו: ראה ש"ע אדה"ז תארי' סתצ"ד ס"ח.
מה שאין הפה יכול לדבר: לשון ספר יצירה פ"ד מ"ב. שנועות כ, ב.
במיש בפ' ק"ש: ההמשך נדפס לעיל בח"א ע' רסו.

בעיה תורת אדמו"ר שיח"י חקי"פ וא"ו פ' ראה

כי תשמע בקול הוי' [אלקיך] לשמור את כל מצותיו] אשר אנכי מצוך היום לעשות הישר בעיני הוי' אלקיך. הנה הדקדוקים בזה רבים [הם], א' מ"ש כי תשמע בקול הוי' הליל לקול הוי' כמ"ש בכמה מקומות אם שמוע תשמע לקול כו', והב' מ"ש [בקול] הוי' אלקיך הליל בקול הוי' סתם, והג' דלכאורה יש כאן ב' דברים א' [לשמוע] בקול הוי' והב' לשמור את כל מצותיו בפ"מ ולמה סמך הכל בענין א' כמ"ש כי תשמע בקול הוי' לשמור כו' הלא שמירת המצות הוא [ענין א'] דבר בפ"ע [ו]אם רצה לסומכם כא' הליל כי תשמע אל [מצות ה'] וכמו והי' א"ש תשמעו אל מצותי כו' ומאחר שמפרש שמירת המצות בענין בפ"ע דוקא כמ"ש לשמור את כל מצותיו] למה תלה זה בשמיעת קול הוי' כמ"ש כי תשמע בקול הוי' לשמור כו' ובאמת הלא שמירה במצות ענין א' הוא עם לשמוע בקול הוי' דהיינו שמיעת קול הוי' שצוה לעשות ולשמור המצות כו', והד' מ"ש לעשות הישר בעיני הוי' הלא המצות ודאי הם הדרכים אשר ישר בעיני הוי' כמ"ש כי ישרים דרכי הוי' כו' ומה צריך לפרש הדבר הזה במצות שתשמור לעשות הישר בעיני הוי' וכי יש דרך אחר במצות שאינו ישר כו', ועוד שלא יתכן לומר כלפי מעלה שיש דבר הישר [וזה] אינו ישר כו' הלא נאמר [להגיד] כי ישר הוי' [כו'] וכת"י ישר יחזו פנימו כו' וכת"י הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט כו', וגם י"ל מ"ש בעיני הוי' אלקיך ב' עינים ולפעמ"י א' עין הוי' אל יראו ולפעמ"י א' עיני הוי' אל צדיקים.

כי תשמע בקול: נמצא בכרך א' (23) ר"ו, ב' ב' (34) פ"א, א' ג' (116) ק"ב, א [בכותרת: בעיה חו' אדמו"ר — חסר]. ד' (368) מה, א [בכותרת: הובא מלובאו"ץ תקצ"ט מאדמו"ר נ"ע]. ה' (606) צ"ה, א [בכותרת: ביה פ' ראה, ובסופו גרשם: חסר בגוכי"ק נבג"מ, מוגה מגוף כ"י כ"ק אדמו"ר נבג"מ (2)]. ז' (653) קס"א, א. א' (811) ק"ה, א [בכותרת: בעיה פרשת ראה שנת תקפ"ה מאדמו"ר נבג"מ ז"ע"א, ובסופו גרשם: מוגה מגוף כ"י] אדמו"ר]. ח' (936) ע"ו, א [בכותרת: בעיה תורת אדמו"ר שיח"י חקי"פ וא"ו פ' ראה — ובאם אינו העתקה גרידא מכת"י קודמים, הרי שהכת"י נכתב כתיב אדה"א קודם ט' כסלו תקפ"ח]. ט' (1078) ק"ט, א [אודות כוך זה ראה לקמן ע' תרג]. י' (2012) ש"ל, ב [בכותרת: פ' ראה].

המאמר נעקם מכת"י ב' ובין אר"חיים ניתוספו אותיות או חיבות מכת"י ה' ומכת"י ח'. המאמר מיוסד על ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ז ע' שכ"ב ומקבילו בלקוטי תורה ראה כ"ב, ד. ובשינויים והגזרות וכ"י באותיות ראה ע' תשי"ב: ובכרך ו' ש"ס ע' ב"שכה"ב"ש. בכל הביבליאר הנ"ל חסר סיום המאמר, ובכרך ה' רשום: חסר בגוכי"ק, וראה סיום המאמר בסה"מ תקס"ז ובלקו"ת ש"ס.

מאמר זה הובא בספר המאמרים תרל"ז ח"ב ע' שו — בשם כי תשמע בקול הארוך דאדמו"ר ז"ל. כי תשמע בקול: ראה י"ג, יט. אם שמוע תשמע לקול: בשלח טו, כו. והי' איש תשמעו אל מצותי: עקב י"א, י"ג. כי ישרים דרכי הוי': הושע י"ד, ג. [להגיד] כי ישר הוי' . . . ישר יחזו פנימו . . . הצור תמים פעלו: תהלים צ"ב, טו, י"א, ז. האוינו לב, ד. עין הוי' אל יראו . . . עיני הוי' אל צדיקים: תהלים לג, י"ה, לד, טו.

והנה יש להקדים מארז"ל כל מי שיש בו תורה ואין בו י"ש דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימי ולא מסרו לו מפתחות החיצוני בהי עייל כו' וידוע דמפתחות החיצוני הוא בחי' מדת היראה אלקי' שנק' פתח החיצון שהוא ראשית והתחלה בעבודת הוי' כמי'ש ראשית חכ' יראת ה' ונק' סוף ג"כ כמי'ש סוף דבר כו' את אלקי' ירא ומצותיו שמור (כו' ו) הענין הוא דלגבי מדרגות עליונו' ופנימי' כחכ' ואהבה כו' נק' סוף [דבר] כו' והיינו למי שעומד בפנים דוקא אבל למי שעומד בחוץ וצריך להתחיל לכנס במדרגת עבודת ה' להיכלות הפנימי' (כו') הרי נק' היראה פתח ושער החיצוני כמי'ש זה השער הלוי' ובלא יראה לא יוכל לכנס כלל וזהו [שנק' מפתחות החיצוני אבל מי שיש בו תו' שהוא החכ' זהו בחי' היכלות ומדרגות הפנימי' ונק' מפתחות הפנימי' וע"כ א' [על] מי שיש בו תו' ואין בו י"ש דומה לגזבר שמסרו לו כו', וזה פלא גדול איך [ה]גיע להיכלות הפנימי' שהוא התורה אם אין בו י"ש הלא א' אם אין יראה אין חכ', וקושיא זו עצמה בהי עייל יקשה איך יש בידו תו' שהן מפתחות הפנימי' ואיך מסרו לו מפתחות הפנימי' (וגם אם אין חכ' דתו' אין יראה איכ' גם מי שמסרו לו מפתחות החיצוני דיראה איך יכנס להיכל הפנימי דתו' וי"ש רוז"ל ווי למאן דליל דרתא [כו'] שזהו בחי' היכל הפנימי דתו' ותרע' לדרת' עביד כו' וד"ל).

והנה יש להקדים עוד ענין ושרש המצות מה הוא, בהיות שארז"ל התקן עצמד בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין פרוזדור הוא היכל ושער החיצון בטרם שיכנס לטרקלין שהוא היכל הפנימי שנק' היכל המלך כמו שכל איש שירצה לבא [א]ל היכל המלך הפנימי [ודאי שצריך] לקשט ולתקן עצמו בלבושין וקישוטין נאים בפרוזדור תחלה כידוע, וביאור הענין הוא כידוע דהמצות שעושי' בעוה"ז הוא ענין התיקון שמתקן אי"ע בפרוזדור תחלה שהוא עוה"ז השפל שנק' בתי בראי [למעלה] כדי שיכנס לטרקלין בעוה"ב בלבושין נאים ומתוקני' כו', וביאור ענין המצות שנק' לבושי' נאים הנה ידוע במי'ש בוהר דרמיח פקודין הן רמיח אברים דמלכא הוא [ו]עד"מ

כל מי שיש בו תורה ואין בו י"ש: ראה שבת לא, סעי' אילך [ושם: כל אדם. ובר"ח שם: ח"ח וראה דה דבר . . ושבתה תקסיב בספר המאמרים תקסיב ע' קפח: דרך מצותיך ע' 336. שערי אורה שער החנוכה ע' 82]. אבל בכ"מ בא"ח מובא הלשון כפנינים. ומהם בהמאמרים שנשמנו בריש המאמר]. ספר המאמרים תרל"ו ח"ב ע' שו.

ראשית חכ' יראת ה': תהלים קיא, י.

סוף דבר . . אלקי' . . ומצותיו שמור: קהלת יב, יג [ושם: האלקים . . ואת מצותיו. וכ"ה ב']. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשס"ד.

זה השער להוי' . . אם אין יראה אין חכ': תהלים קיח, כ . . אבות פיג מי"ז.

שריה איך — רו"ל [ניתוסף ע"פ ז'] ווי למאן דליל [דלית לין] דרתא . . ותרע' לדרת' עביד: ראה שבת שם, ב.

התקן עצמד בפרוזדור: אבות פיג מט"ז.

שריה כידוע — אי"ע . . תחלה: ז"ל: (ה)אדם עצמו . . ה"ז"ל: ליתא.

במי'ש בוהר דרמיח פקודין הן רמיח אברים דמלכא: ראה תקוני זהר ח"ל ע"ד, סעי' א, וראה הנסמך במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ק.

האיברים באדם שכל אבר ואבר יש לו המשכה מיוחדת לקיומו שמתפשט מכחות הנפש בכאויא לפי מזגו וטבעו כו' [ו] כך הוא למעלה ברמ"ח אברים דמלכא, דהנה ידוע דא"ס מצ"ע הוא פשוט בתכלית הפשיטות [ו] ע"כ א' אנת הוא חד ולא בחושבן [י"ס] כלל ונק' חכים ולא בחכ' ידיע' כו' עד ולא מכל אינון מדות כלל לפי שהספ"י [ה] מדות הן בבחי' השתל' [ד] ציור קומת אדם בראש ומוחין ומדות כו' וזהו רק לאחזאה ולאחנהגא בהון עלמין כו' כמו חסד דרוע' ימינא דקוב"ה הוא כדי שיומשך מבחי' חסד עליון דרוע' ימינא דקוב"ה להחיות רוח שפלים כו' שהוא בנין כל העולמות וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה כו' וכה"ג כל המדות עליונו' דאצי' כו' כידוע רק שנתמצמם מאור עצמות המאצי' להיות נק' חכים ומבין וחסדן כו', והמשכה וצמצום זה בכל פרטי הספ"י והמדות הוא ע"י המצו' ע"כ הן נק' רמ"ח אברים דמלכא דהיינו בחי' המשכה וצמצום מיוחד לכל אבר פרטי מעצמו' א"ס ב"ה כמו בחכ' וחסד וכל פרטיהן שכללותן ג' קוין חח"ן מימין כו' כידוע שזהו מ"ש על ג' דברים העולם עומד תו' ועבודה וגי' שכוללי' כל המצות והן ג' קוין דציור אדם כו' אבל מצ"ע נא' כי לא אדם הוא כו', וזהו אשר קדשנו במצותיו דוקא שנק' מצות הוי' שבכל מדה וספ"י ופרטיהן נק' רמ"ח אברים דמלכא כו', וז"ש ועשיתם אתם כאלו עשאוני ברמ"ח אברים כו' וד"ל.

והנה ידוע דע"י המצות שנק' רמ"ח אברים הנ"ל הוא שנמשך שרש ומקור לגעה"ע וגעה"ת שנשמות הצדיקי' יושבין ונהנין מזיו השכינה והוא קבלת שבר שלהם ממעשה המצות שעשו בעוה"ז [דוקא] כידוע דשכר מצוה מצוה עצמה והענין הוא דמבחי' העונג ורצה"ע שבכל מצוה למעלה ברמ"ח אברים דמלכא נעשה שרש ומקור לעונג האלקי שנק' זיו השכינה שמאיר

אנת הוא חד ולא בחושבן . . . חכים ולא בחכ' ידיע' . . . ולא מכל אינון מדות כלל . . . לאחזאה ולאחנהגא בהון עלמין . . . חסד דרוע' ימינא: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, א"ב.
שו"ת ימינא — דקוב"ה: ה"ח: ליתא. וראה בשורה שלפניו.
כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.
על ג' דברים העולם עומד: ראה אבות פ"א מ"ב. לקמן ע' תרעו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ק"ח. ושי"ב ח"ב ע' תרצט.

כי לא אדם הוא: שמואל"א טו, כט.
ועשיתם אתם כאלו עשאוני: בחוקתי כו', ג. ראה זהר שם ט"ג, סע"א. ויקרא רבא פליה, ו. לקוטי תורה שם מה, סע"ג. מאמרי אדה"א ענינים ע' רלא.
דע"י המצות . . . שרש ומקור לגעה"ע וגעה"ת: ראה סידור שער התפלה יט, א. ד"ה ואתה תצוה תקס"ז בתורה אור תצוה פ"א, א: ספר המאמרים תקס"ז ע' סו ואילך. לקוטי תורה שלח ג', ג. ואתחנן ט, א: שיר השירים מה, ד [ובמקבילות במאמרי אדה"א כמצויין במראי מקומות לשם בהוצאת תשד"מ ואילך]. סה"מ תקס"ח ח"א ע' קכה. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תשג. ספר הליקוטים דא"ח צמה צדק מערכת ג"ע ס"ז ע' תסג ואילך.
שנשמות הצדיקי' יושבין ונהנין מזיו השכינה: ראה ברכות יז, סע"א.
דשכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

בג"ע לנשמות שעשו המצו' בפ"מ בעוה"ז, וכמו שידוע [במ"ש] באדה"ר ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה לעבדה זו רמ"ח מ"ע כו' והוא מבחי' מצו' העליוני' הרוחני' שמה נמשך תוס' אור רב בג"ע יותר מכפי המדה הראשונה וכמ"ש במ"א וד"ל. ואמנם כדי שיהי' ירידה והמשכת עונג העליון דאצי' שבמצות ה' למעלה להיות אור וזיו עונג אלקות המורגש המתקבל בנשמות בג"ע שיוכלו להנות מזיו כו' (כמו עונג האלקי המורגש בנשמות הצדיקי' בגופו' בעוה"ז כו') הרי ודאי צריך שיבא עונג האלקי הזה בבחי' צמצום וגבול ומדה ובכמה רבוי צמצומי' עד שיבא באופן מוגבל לפ"ע צמצום הגבלת כלי הנשמות המקבלי' העונג האלקי כו' עד שיוכלו להנות מזיו זה ממש כו' וד"ל. וז"ש התקן עצמך בפרוודור [כו'] שהוא מעשה המצות בעוה"ז דוקא כו' שעיי"ז ההכנה בלבושי' נאי' דמצות בפ"מ הוא שנמשך האור דעונג העליון בעוה"ב וגעה"ע שהוא הנק' טרקלין כו' וכמ"ש והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך דצדקה דמעשה המצות הוא ההולך לפני האדם כבואו להיכל הפנימי ששם כבוד ה' ממש והוא בחי' זיו השכינה בגעה"ע ועוה"ב אך בתנאי דוקא כאשר יהיו הלבושי' נאים ומתוקני' כו' [ו]הוא מ"ש התקן עצמך בפרוודור כו'. והענין הוא משום דבעוה"ב שם הנשמו' קדושו' בלתי לבוש גופני כלל ויכולים לקבל עונג האלקי עצמו כמו שהוא ממש כו' וכמ"ש ולא יכנף עוד כו' והיו עיניך רואות כו' שזהו לבושי' דמעשה המצו' דמצוה הוא לבוש דשם הוי' עכשיו לבד ולע"ל יתגלה מן הלבוש וזהו ולא יכנף עוד כו' אבל עכשיו שהנשמות מלובושי' בחומר גופני מעורב ברע דקי"נ א"א שיאיר בהם אור העליון דרצה"ע שבמצות שעושי' כי לא יוכלו לקבל כלל כ"א שיתקן בדרך הכנה בלבד כמ"ש התקן עצמך [כו'] שיהי' הלבושי' נאים כו'.

וענין' ההכנה הזאת הוא [רק] בנפש האדם ע"י סדר התפלה מב"ש עד ש"ע
והוא בסדר פסוד"ז תחלה שמדבר בשבחו ש"מ ע"י התבוננו' בגדולת הוי' בעולמות שנק' ממכ"ע כידוע והיינו איד' שהוא ית' מהוה ומחי' כל הברואי' והעולמות עליוני' ותחתוני' רוחני' וגשמי' מאין ליש ממש כמ"ש [ואתה מחי' את כולם א"ת דכי"ב אותיו' הדיבור העליון שבדבר ה' כמ"ש] אתה עשית [את השמים] כו' וכל פסוד"ז מדבר רק בזה וגם ברכת יוצר

ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה . . . רמ"ח ח"ע . . . וכמ"ש במ"א: בראשית ב, טו [וכו צ"ל במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתיין]. הובא בשם: ארז"ל בכ"מ, ומהם: ביאורי הוהר חיי שרה קכט, ד: שער האמונה פליה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' תל. וראה זהו בראשית כו, א. תרומה קסה, ב. הנסמך במאמרי אדה"א שם ע' תל [ובהערה שם: גדפס רסה, וצ"ל: קסה]. דיה בראשית ברא תשלי"ח בלקוטי שיחות בראשית כרך כ ע' כ 262 הערה 8. לקמן ע' תיב.

והלך לפניך צדקך: ישעי' נה, ח. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשנב.

ולא יכנף עוד כו' והיו עיניך רואות: ישעי' ל, כ.

ואתה מחי' את כולם א"ת דכי"ב אותיו' . . . אתה עשית: נחמי' ט, ה. וראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקמא. ושי"ג. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תקמה.

[אור] מדבר במלאכים שיוצר משרתים ואשר משרתיו כולם עומדים [באימה] ואור ביראה קדוש כו' והאיפני' וחיות הקדש ברעש גדול כו' וכיוצא באלה, שכ"ז הוא בבחי' כח אלקי הבורא את הכל מאין ליש [ממש], שמוה נופל היראה ופחד אלקי על האדם ג"כ מאותה היראה ופחד האלקי שעל המלאכים עלינו, וכ"ז אינו רק בחי' החצוני' דשם אלקי' שמחי' כל העולמות שנק' ממכ"ע [כו'] שהוא הנק' פתח ושער להוי' דאצי' וכמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקי' דשם אלקים הוא רק [כמו] נרתיק המסתיר ומצמצם לבחי' אור דשם הוי' [דאצי' וכמ"ש בזוהר ע"פ זה השער לה' כו' ונק' פתח האוהל כו'. וזהו עדי"מ הרוצה לכנוס בשער' ההיכל החיצוני לבד] והמפתח שפותחין זה השער וההיכל החצוני' נק' מפתחות החצוני' כניל וכך הוא עליות כל העולמות והמלאכים, בביטול והשתחוואה שלהם בבחי' העלאת מ"נ כמו ע"י האוי"ר שלהם באמרם קדוש וברוך כו' אי"ז רק שנכללי' ועולי' בפתח ההיכל ושער החיצון שהוא בחי' שם אלקי' המצמצם כו' שמשם הוא שרש חוצבם והתהוותם מאין ליש וכידוע דלזה הטעם נק' בני האלקים כמו ויריעו [כל] בני אלקים כו' וכמו הודו לאלקי האלקים כו' לפי שהם מקבלים רק מצרופי' דשם אלקי' ואד' כו' וחצוני' דחצוני' דשם אחר הצמצו' הרבים בבחי' הארה' דהארה לבד כו', ולכך נק' כ"ז רק בחי' מפתחות החצוני' להיכלות החצוני' דבחי' המל' שנק' פתח האהל כו', [וזהו ענין הסולם שמלאכי אלקים עולים ויורדי' בו כו' כידוע] אבל לא יש ב[כל] זה ענין הכניסה לבחי' הפנימי' דשם הוי' דאצי' כלל שהוא בחי' עצמות אלקות שלמעלה הרבה מבחי' האור והשפע האלקי' שנמשך בעולמות כמ"ש כי עמד בטל וטפל מקור החיים דעולמות כו' באורך נראה אור רק הארה דהארה אחר הצמצום דמסך המפסיק והוא שם אלקי' שנק' מגן ונרתק לשם הוי' כניל כי כל העולמות אינם מקבלי' רק מבחי' זו והארה בעלמ' משם אלקי' המצמצם [וגם בע"ש ביה"ש בק"ש שאו עליות העולמות מעשי' ליצי' ומיצי' לבריא' ומבריאה לאצי' והן ג"פ הבו [כו'] כמ"ש והי' מידי חדש ושבת כו' יבא כ"ב להשתחוות לפני הוי' [ממש] היינו רק במל' דאצי' שבבריאה ולא באצי' עצמה כידוע]

כי שמש ומגן הוי' אלקי' תהלים פד, יב. וראה לקמן ע' תכ. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' מד.
 מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נה. ושי"ן. ח"ב ע' תקד. ושי"ן. לעיל בח"א פ' דברים ע' רד.
 בזוהר ע"פ זה השער לה': ראה אור התורה (יהל אור) תהלים קיח, יט.
 ותמלאכים. . . שם אלקי' . . . שמשם . . . חוצבם והתחוותם: ראה אגרת התשובה פ"ד. מאמרי אדה"א ויקרא
 ח"א ע' ט. וכתבסמן שם. וראה לקמן ע' תטו ואל"ך.
 ויריעו (כל) בני אלקים . . . הודו לאלקי האלקים: איוב לת, ז . . . תהלים קלג, ב.
 המל' שנק' פתח האהל: וירא יח, א. וזה בא לו, סע"א.
 הסולם שמלאכי אלקים עולים ויורדי' בו: יוצא כה, יב. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתסד.
 כי עמד . . . מקור חיים . . . באורך נראה אור: תהלים לו, י. וראה לעיל בח"א פ' ואחזק ע' קעה. ושי"ן.
 בע"ש ביה"ש בק"ש [בערב שבת בין השמשות בקבלת שבת] שאו עליות העולמות . . . ג"פ הבו: תהלים
 כט, א"ב. ראה פרי עץ חיים שער (יח) השבת פ"ח. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתמ"א. ושי"ן.
 והי' מידי חדש ושבת [הזוה"ט]: מדי שבת] כו' יבא כ"ב [כל בשר] להשתחוות לפני הוי': ישעי' סו, כג
 [שם]: בחדשו ומדי שבת . . . אמר ה'. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מה].

לפי שא"א שיעלו ויגיעו בבחי' ביטול והשתחוא' בעילוי אחר עילוי רק למקור חוצבם בבחי' המל' דאלקי' ולא למעלה ממקור חוצבם כלל.

וזהו כל ענין סדר התפלה מבי"ש עד ש"ע דגם מה שאנו או' בי"ש והי' העולם כו' הכל הוא רק בבחי' השתל' העולמות דבחי' ממכ"ע בלבד אבל לא בבחי' עצמות דשם הוי' שאין בו שנוי כלל מקודם ההשתל' לאחי"כ כלל כמ"ש אני הוי' לא שניתי כו' ואנו או' אתה הוא קודם שנבה"ע כו' והיינו מ"ש אתה הוא הוי' לבדך ממש קודם שאתה עשית השמים כו' כך אתה הוי' לבדך גם לאחר שנבה"ע בלי שום שינוי כלל משאי"כ בשם אלקי' שנק' כח הפועל בנפעל שאינו רק הארה דהארה כו' כנ"ל ואינו תופס מקום כלל כמ"ש הודו על ארץ כו' רק הוד וזיו וגילוי אור בעלמ' כידוע וד"ל. והנה גם בחי' גילוי האור וזיו השכינה שמאיר בגעה"ע דבריאה וגעה"ת דיצי' [כו'] שנק' עלמ' דאתכסי' ועדאתג' שהוא מ"ש ביה' ה' צור עולמ' ביו"ד והיא שהם מחשבה ודיבור כידוע ג"ז בטל וכלא חשיבא ממש לגבי אור העצמו' דשם הוי' דאצי' כמו עד"מ בנפש האדם שיו"ד א' במחשבתו בטלה ממש לגבי העצם פנימי' מחשבתו וחכמתו כו' ואינו תופס מקום כלל וחולף ועובר ברגע במח' בעלמא כו' כמ"ש מה מאד עמקו מח' כו' ומ"ש נפלאותיך ומח' אלינו שבא בגילוי מן ההעלם אי' רק אפס קציהו וגם זה עצמו מספר כו' וכמ"ש כמ"א וד"ל. ונמצא מובן בכ"ז דכל ענין התפלה שנק' סולם מוצב ארצה בעוה"ז שנברא בה"א וראשו מגיע השמימה בבחי' עלמ' דאתכסי' כמו ביו"ד שנברא העוה"ב וגעה"ע כי הכל הוא רק מפתחות החצוני' ונק' שער להוי' וכמו זה השער לה' כו', אבל [הכניסה] הפנימי' הוא בחי' הביטול והתכללות דנשמות במקור חוצבם שהוא בשם הוי' עצמו כמ"ש נר הוי' נשמת אדם כו' שהוא לאשתאבא בגופא דמלכ' ממש וכמו מיכאל כה"ר מקריב נשמות [כו'], וזהו הנק' מפתחות הפנימי' והיכלות הפנימי' דשם

אני הוי' לא שניתי . . . אתה הוא קודם שנבה"ע: מלאכי ג. ו. . . ראה תפלת השחר. שליה ג. ב. אתה הוא [ותיבת הוא ניתוספה ע"פ ז'] הוי' לבדך: התחלת הכתיב אתה עשית . . . ואתה מחי'. הודו על ארץ: תהלים קמח, יג. ראה לקוטי תורה ואתחננו ד. ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשצב: לעיל בחי' פ' ואתחננו ע' קעח ובהנסמן שם.
 בריה ה' [ותיבת ה' ניתוספה ע"פ ז'] צור עולמי' ביו"ד והיא: ישעי' כו. ד. ראה מנחות כט. ב.
 מה מאד עמקו מחי': תהלים צב, ו (בדילוג). וכיה בספר המאמרים תקס"ז כאן ס"ע שכתב. שער היחוד פמ"ג.
 נפלאותיך ומח' אלינו . . . עצמו מספר: תהלים מ, ו.
 התפלה שנק' סולם מוצב ארצה: רצא כח, יב. ראה זורח ח"א רס, ב. ח"ג (בהשטמות) ש, ב. תקוני זהר חמ"ה (פג, א).
 שריה דאתכסי'— כו' . . . וכמו זה השער לה': ה"ח: ליתא . . . ה"ח: וכמ"ש וזה שער השמים — רצא כח, יז. נר [ה': כי נר] הוי' נשמת אדם: משלי כ, כו [ותיבת כי ליתא שם. אבל כיה גם לעיל בחי' פ' עקב ע' דש: ע' שיח].
 לאשתאבא בגופא דמלכ': זור ויתו ר"ז, ב. וראה הנסמן לעיל בחי' פ' ואתחננו ע' רנה.
 מיכאל כה"ר מקריב נשמות: ראה חגיגה יב, ב (כני' העין יעקב). ונחום סב, א. תודיה ומיכאל מנחות ק, א. זור לך פ, סע"א; פא, רע"א. לעיל בחי' פ' דברים ע' עא. ושי"ן.

הוי' והיינו בק"ש דוקא בא' ואהבת את הוי' עצמו דוקא שיהי' אלקיך וקאי זה על הנשמות דוקא כמ"ש שמע ישראל שעלה במחשבה העצמי' ופנימי' כידוע והוא למסין באחד ממש שנק' סוכ"ע בכלל כידוע וד"ל.

ו"ש על מי שאין בו י"ש ויש בו תו' שזהו כמו שמסרו לו מפתחות הפנימי' לבד כו', דהנה דרך כלל זהו ההפרש בין תו' לתפלה שהתפלה נק' רק שער להוי' כנ"ל והתו' שרשה בשם הוי' עצמו ולכך התור' נק' חיי עולם והתפלה נק' חיי שעה כידוע, והוא מה שהוסד בסדר התפלה מבי"ש עד ש"ע רק בבחי' היראה דמלאכים שהוא רק בחי' ממכ"ע דשם אלקי' בלבד, אך עיי' דוקא שנמסרו לו מפתחות החצוני' דבחי' היראה בקבלת עומ"ש שלימה בתפלה או נמסרו לו ג"כ [בחי'] מפתחות הפנימי' דתו' אחר התפלה שהוא בפנימי' דשם הוי' עצמו שנק' חיי עולם כידוע, והיינו מ"ש כי תשמע בקול הוי' אלקיך דוקא כקול דתו' [דוקא] שנק' קול הוי' ממש כמו קול הוי' על המים קול הוי' בכח כו' עד קול הוי' [בהדר ו]יחיל מדבר [כו'] שכ"ז בחי' ה' קולות דמ"ת [ממש] שהוא קול דבר הוי' ממש, ועי' א' בק"ש ואהבת את הוי' שיהי' אלקיך והוא כמ"ש אח"כ והיו הדברים האלה כו' ורא' לזה שהרי בעון ביטול תו' דוקא אבדה הארץ כידוע, וי"ש על כי אין אלקי בקרבי אלקי ממש דהיינו קול דתו' מצאוני כו' וד"ל.

וביאור הענין הנה ידוע ומבואר למעלה בענין ע"ס [דאצי'] שנק' ע"ס בלי מ"ה בלי מהות כי מצד עצמותו ית' לאו מכל אינון מדות כלל ואמנם סיבת התחברות עצמו אא"ס [ב"ה] בע"ס דאבי"ע היינו דוקא ע"י החכ' ורצה"ע ומדות דתו' שקדמה לעולם הנאצל כו' וכמ"ש על התו' ואהי' אצלו אמון שעשועי' יום [יום] אצלו ממש ונק' משל הקדמוני כידוע והוא

ואהבת את הוי' . . . אלקיך . . . שמע ישראל: ואתחנן ה' ה. ד.
 ישראל שעלה במחשבה . . . למסין באחד: נסמן לעיל ע' שע . . . נסמן לקמן ע' תו.
 שריה רק [בניחוסי עי' א'] התור' [בניחוסי עי' א'] נק' חיי עולם והתפלה נק' חיי שעה: ראה שבת י. א.
 קול הוי' על המים . . . יחיל מדבר . . . ה' קולות דמ"ת: תהלים כט, ג ואל"ך, ראה ברכות ה. ב. ספר הכהני' סמ"ה (סכ"ה) ובאור הבהיר שם. רד"ק (הארוך) לתהלים שם, יא. ספר המאמרים תקס"ה ת"א ע' מד ואילך: (חי' ע' תרלה ותורה אור יתרו ע' ד, ג). מאמרי אדה"א במדבר חי' ע' תרפ"ה. ושי' לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' קמג. אור התורה יתרו ע' תתקנ"ט: ראה כרך ו' ע' בשל"ב. לקוטי שיחות יתרו כרך ו' ע' 107 ואילך. והיו הדברים האלה . . . בעון ביטול תו' דוקא אבדה הארץ: ואתחנן ה' ו . . . ראה יומי ט, יב. פתיחות דאיכה רבא ב. אור התורה ואתחנן ס"ע רעג.
 על כי אין אלקי בקרבי . . . מצאוני: וילך לא, יז.
 ומבואר למעלה . . . לאו מכל אינון מדות כלל: ראה לעיל ע' שצח.
 ע"ס בלי מ"ה בלי מהות: ספר יצירה פ"א מי"ב וכמפורשים שם.
 דתו' שקדמה לעולם . . . ואהי' אצלו אמון שעשועי' יום [יום]: ראה פסחים נד, א . . . משלי ח, ל (כדילוג).
 התו' . . . משל הקדמוני: שמואל"א כד, יג וברשי' שם. רשי' משפטים כא, יג. רשי' מכות י, ב ד"ה והאלקים. תורה אור ולקוטי תורה כמצויין במפתח ענינים שם מערכת משל. ובמקבילות במאמרי אדה"ז

בחי' עצמות חכ[מתו] ית' שלתבונתו אין מספר כלל ומשם ירד האור בבחי' העלם העצמות ונק' קול הוי' ובחי' קול זה הוא בחי' קול הנעלם שכלול במהר"ע חכמתו ורצונו ומדותיו שבתו' שלמעלה יוצא מן ההעלם הזה לגילוי בדבור ממש כמו במית דתת' וירד הוי' על היס וידבר [כו'] אנכי כו' הרי יצא [קול] זה שבדבור מהבל לב המדות שבאדה"ע ואמנם קול זה שרשו בפנימי' [ועצמי'] תושמ"ע שבמהר"ע המאצי' כ[מו] קול הוי' על המים קול הוי' בכח כו' שהו' ה' קולות דמית שמתגלה מבחי' ההעלם העצמי' ממש, ואנו רואי' בזה עדי"מ בנה"א בקול ודבור שיש בו ב' מדריגות א' כחצוני' והוא הבל הלב שמורכב מאמ"ר שבא ונמשך בהבל הקול שיוצא דרך הפה בקול דברים וכך ה' ענין י' מאמרות דויאמר אלקים כו' והב' היינו דיבור של חכ' ורצון הפנימי' שבעצמות הנפש שאעפ"י שגם הוא יוצא מהבל הלב אבל שרשו בעצם רוחני' הנפש שהוא פנימי' [כח] החכ' ורצון ותענוג שבעצמו' הנפש שמתחבר וכא במדות שכלב ויוצא דרך הקול ודבור, וזהו בחי' קול דבר הוי' שבמית' שהוא בחי' המחבר ומקשר בבחי' קול המשכת עצמי' ופנימי' הרוחני' מעצמי' הארת ופנימי' איס ב"ה שבפנימי' ועצמי' חכמתו ורצונו כמו שאנו אומרי' באור פניך נתת לנו כו' שאין לו לדבור וקול דיי"מ ערך לזה כלל שמתעס זה ה' דברות [הם] פנימי' [ומקור] ועצמי' ליי"מ כמ"ש בזוהר עמי"ש אם לא בריתי יומם ולילה כו', וזה עיקר ענין קול דתו' שגבוה הרבה מקול ודיבור שנק' מקור העולמות עד שמפני זה נק' התו' חיי עולם כנ"ל לפי שקול דתו' הוא המחבר בחי' פנימי' ועצמי' דא"ס ב"ה כמו שהוא בחכ' ורצונו העצמי' כו' שיומשך מן ההעלם לגילוי בעי"ס באבי"ע כמו עדי"מ קול גשמי' באדם שמחבר המדות שבהבל הלב עם גשמי' הבל הדבור שנק' חצוני' הדבור כך הוא ערך חצוני' הבל המדות העליוני' לגבי פנימי' המדות והחכ' שבתהיק כו' והקול דתו' הוא המקשר ומחברם יחד כו' [כמ"ש במיא' עי"פ כי לא על הלחם כו' כיא על כל מוצא פי הוי' כו'].

כמצויין [בלקריח] במראי מקומות לשם בהוצאת תשד"מ ואילך. פירוש המלות פכ"ב. ספקי"ט. פק"י. לעיל
 בחיא פי' ואתתנו ע' רמ. אור התורה וארא ע' קנב.
 שלתבונתו אין מספר: תהלים קמג, ה.
 וירד ה' על היס וידבר [כו'] אנכי: יתרו יט, כ; א. א. ב.
 שבאדה"ע: . . . תושמ"ע: ה"ח: שבאדם העליון: . . . ה"ז: שמי' [חכמה של מעלה].
 שורה ואנו — בזה: . . . בנה"א: ה': כזה: ז': כ"ו: . . . ה"ח: בנפש האדם.
 באור פניך נתת לנו: . . . דיי"מ [דיורד מאמרות]: ברכת שים שלום.
 ה' דברות [הם] פנימי' ומקור] ועצמי' ליי"מ כמ"ש בזוהר: ראה זהר יתרו צג, ב. ויקרא יא, ב. לקמן ע'
 תשכא. לעיל בחיא פי' ואתתנו ע' רמ. ושי.
 עמי"ש [ה"ח]: וכמי"ש] אם לא בריתי יומם ולילה [ה"ח]: ליחא תיבות יומם ולילה] כו': ירמי' לג, כה.
 שורה דתו' — ודיבור: . . . ביה: תוקן עי"פ ה"ח. ובכתי' זה: דיי"מ: . . . ניתוסף עי"פ ז'.
 שורה כמו — המדות: . . . שבתהיק: ה"ח: הריחני[ות]: . . . ה': שבתורה הקדומה.
 כי לא על הלחם כו' כיא [ז': כן] על כל מוצא פי הוי': עקב ת, ג. וראה ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ז ע'
 רז ואילך.

וזהו כל עיקר ענין מעלת מצות ת"ת בקול ודבור דוקא דרך כלל שע"י קול דתו' בדבור מקשר ומחבר [מעצמו] אא"ס ב"ה שהוא שם הוי' שבצעמו' ממש לבא בבחי' גילוי הדבור שהוא בבחי' ממכ"ע כו' והיינו כמו שא' דכל מי שיושב ושונה בדבור דבר ה' זו הלכה ה' יושב ושונה כנגדו פי' הקב"ה הוא עצמו' אא"ס ב"ה יושב ושונה כנגדו שנמשך קול הוי' מעצמותו בבחי' קול הנעלם [הניל] לבא לגילוי באב"ע שהוא בחי' הפנימי' ומקור לע"ס דאב"ע כו' ביו"ד מא' שמקבל' מי' הדברות מטעם הניל וד"ל.

וזשארז"ל שכל הקור' בתו' קורא בשמותיו של הקב"ה פי' שמותיו העצמי' שבהן נפנה כל בחי' עצמותו ממש משאי"כ ע"ס חכים ומבין שהוא רק שמות דע"ב ס"ג בבחי' חצוני' ההארה מעצמותו ית' ממש ע"י צמצום הראשון שלפני הקור' כו', וע"כ הקורא בתורה שרש' בתה"ק שכלולה במהו"ע ממש מתבר ומקשר לבא לגילוי המשכת אא"ס ב"ה עצמו כאדם שנק' בשמו העצמי שנפנה מ[יד ב]עצמותו וכמ"ש קרוב ה' לכל קוראיו ודוקא כאשר יקראוהו באמת ואין אמת תו' מפני שבקריאת שמותיו שכתורה קורא' אותו כמו שהוא באמיתו' עצמותו שיבא לידי גילוי מהעלם עצמותו ממש מטעם שקול זה דתו' הוא הנק' קול הוי' ממש כניל [וד"ל]. ומ"ש שמותיו לשון רבים לפי שיש חמשה חומשי תורה כו' וס' מסכתות וכללותם שיתא סדרי משנה וכל משנה ומסכת נק' שמות מיוחדים במדרגות מיוחדות כפ"ע כמו סדר מועד ו[סדר] נשי' ונויקין כו' שכ"א מיוחד במדרגות כפ"ע, וזהו שנק' הלכות כמו הליכות אלי [מלכין] בקודש הליכות עולם שהוא הילוך פנימי לעצמו' א"ס ב"ה כשקורא' אותו באמת דתו' שנק' דבר הוי' ממש מטעם הניל, ובכל מסכת ומסכת יש קריאה למהו"ע בשם מיוחד ששייך באותה המדרגה דמסכת זו והלכה זו ויש שקורא אותו במסכת זו ויש שקורא אותו במסכת אחרת שהם שם אחר משמותיו העצמי' שיושב ושונה כנגדו כו' והכל קורא' מהו"ע שלמעלה הרבה מקריאה והמשכה דשם

מצות ח"ת בקול ודבור: ראה הלי' ת"ת לאדה"ו פי"ב הי"ב. לקמן ע' תרנח. הנסמן לעיל בח"א פי' ואחחנו ע' רמ.

דכל מי שיושב ושונה בדבור [הזח]: ליתא] דבר ה': נסמן לעיל ע' שפן.
שכל הקור' בתו' קורא בשמותיו: ראה ותר' יתרו פו, א. פתיחת הרמב"ן עה"ת. הנסמן לעיל בח"א פי' ואחחנו ע' קלט.

קרוב ה' לכל קוראיו... יקראוהו באמת: תהלים קמה, ית.
ואין אמת אלא חו': ירושלמי ראש השנה פי"ג הי"ח. וראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' סט.
שמותיו העצמי'... חמשה חומשי תורה כו' וס' מסכתות: ראה ספר המאמרים תרל"ו ח"ב פי"ע שז.
וס' מסכתות: כ"ה בכ"מ. ראה זתר' פינחס רט"ז, א. הנסמן במאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א לע' עת.
שערי זר — מרגליות — לבמדבר רבא פי"ח, כא. הגיה' מנחם ציון לשם הגדולים מערכת גאון [פונטרס אחרון]. לקוטי שיחות אחר' כרך יב ע' 194.
וס' מסכתות וכללותם שיתא סדרי משנה: ראה תיקונים בזהר חדש צח, א: שית סדרי משנה... וסלקין לס' מסכתות.

הליכות אלי [מלכין] בקודש [ניחוסף ע"פ ז'] הליכות עולם: תהלים סה, כה. חקוק ג, ג.

הוי' בחי ברכות דשיע שנק' חיי שעה כניל שאינו [קורא] לבחי' מהויע רק [לבחי'] כח האור המתפשט בהשתל' העולמות שנק' שער ופתח החיצון והוא מפתחות החצוני' דשם אלקי' דבחי' ממכיע בלבד כניל אבל בחי' המשכת קול דתו' שהוא בחי' קריאת עצמותו ית' ממש שנק' מפתחות הפנימי' כמו המפתח שפותחי' להיכל הפנימי' ביותר כמיש' בוזהר דאורייתא היכלא עילאה הפנימי' דקוביה' ששם יושב ועוסק בחכ' העצמי' ובקריאת הקול דתו' קוראי' למהויע ממש כשיושב ושונה כנגדו כניל ועיז' נמשך ומתחבר באביע כניל ודיל. וזיש קרוב ה' לכל קוראיו כו' אחר שא' פותח את ידיך כו', דהנה מיש' ומשביע לכל חי רצון שהוא האור והשפע האלקי' בבחי' ממכיע הניל היינו דוקא עיי' קול דתו' שקרוב ה' לכל אשר יקראוהו ממש באמת דתו' מטעם הניל לפי שבחי' פנימי' רצהיע שבקול דתו' הוא בחי' הפנימי' ומקור לרצון שמשביע לכל חי [רצון] שכלל העולמות כניל ודיל. אך עכ"ז גם אם יש בו תורה שמסרו לו מפתחות הפנימי' דתו' ואין בו ייש' שאין לו מפתחות החצוני' בהי עייל והיינו [כמיש] שהאו' אין לי אלא תורה דאפי' תורה אין לו כו' משום דעיי' קעומיש ביראה שנק' שער להוי' והוא בחי' התפלה בכלל הוא שיוכל לכנס ולבא למפתחות הפנימי' דתו' כו', ועיכ ציל הכנה בנפש האדם בתפלה מקודם מביש' עד שיע בקבלת היראה דמלאכי' כניל ואז ימסרו לו מפתחות הפנימי' דתו' (ומ"מ בלא תו' כלל זהו שא' דלית לי' דרת' ותרע' לדרת' עביד ודיל).

והנה סדר התפלה מביש' עד שיע בדרך פרט יובן מענין המבואר במיא עמיש במגילת אסתר על שרביט הזהב שהושיט המלך לאסתר כו' שיש חצר החיצונה שנק' חצר גינת הביתן [ש]עשה שם משתה לכל אנשי העיר ויש שער החצר הפנימי' שעמדה שם אסתר נוכח פתח בית המלך והמלך יושב על כסא מלכותו בבית המלכות נוכח פתח הבית וכראות המלך לאסתר הושיט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט כו'. ונמצא יש כן ג' מדרגות חצר החיצוני' וחצר הפנימי' ובית המלכות שהמלך יושב על כסא המל' כו', וכך יובן בסדר התפלה בדרך פרט דבחי' חצר החצונה הוא עד ב"ש ומביש' עד ישתבח וחצר הפנימי היינו ביוצר אור עד קיש ועד בכלל ובית המלכות הפנימי היינו בשיע בחי' ברכות

שריה קול — כמו . . . הפנימי': פ; ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הפנימי' . . . הפנימי'. כמיש' בוזהר דאורייתא היכלא . . . דקוביה: ראה זהר וקהל ר', רע"א. לקמו ע' תיג. פותח את ידיך . . . ומשביע לכל חי רצון: תהלים קמה, טז. שהאו' אין לי אלא תורה . . . אין לו . . . למפתחות [הזח]: להיכל; יבמות קט, ב. חצר גינת הביתן . . . החצר הפנימי' . . . ותגע בראש השרביט: ראה אסתר א, ה. שם ה' איב. ולהעיר שבלקוטי תורה כאן (כג, ב) מביא: חצר החיצונה וחצר הפנימית כמיש' במגילת אסתר [ה' א, ה, ד] ותעמיד בחצר בית המלך הפנימית והמו כא לחצר בית המלך החיצונה. שריה בראש — חצר: חוקי ע"פ ה"ל. ובכתי' זה: שער.

ושם נאמר ותקרב אסתר ותגע כו' ששם הושיט לה המלך את שרביט הזהב אשר בידו כו'.

וביאור הענין כי הנה ידוע דעד כ"ש צריך האדם להשפיל א"ע מאד להיות נבזה בעיניו נמאס על כל מעשיו ומחשבותיו הזרות שזהו להפריד עצמו מדביקותו והתקשרותו בהגשמת תאות עוה"ז החומרי עכ"פ. וזהו ענין הברכות שלא עשאני גוי וכה"ג עד שא' אבל אנחנו כו' שהוא רק [בחי'] התחלה לצאת מן ההיפוך [דרע] גמור דק"נ לצאת מאפילה וחשך לבד, ולמעלה היינו בחי' עליי' המל' מק"נ וכמ"ש מי זאת עולה מן המדבר העמ' דק"נ כו', וזהו כדי לכנס לחצר גינת ביתן המלך שנק' חצר החצונה שזהו ענין פסוד"ו בשירות ותשבחות דמלאכים וצבא השמים כמו הללו את ה' מן השמי' כו' עד ישתבח כו' שכ"ז נק' חצר החיצונה למעלה להיות בבחי' שם אלקי' בחצוני' השפע בצרופי' החצוני' שנמשך במלאכים ושרים העליוני' אעפ"י שמשבח' גם הם ואו' שירה ונק' בתי בראי כו' (והוא חצר גינת הביתן שבשושן הבירה כו' שלפרקי' עושה המלך משתה שם כו'), שכ"ז נחשב רק בבחי' חצוני' לבד אך בחי' חצר הפנימי' הוא בברכת יוצר אור וק"ש להיות שברכת יוצר אור הוא בחי' העלא' מ"נ דמלאכים היותר עליונ' דבריאה ויצירה כשרפ"י וחיות ואופני הקדש שאו' קדוש וברוך כו' שמקבלים מפנימי' דשם אלקים כו', [ושם הוא בחי' המרכבה דפני ארי' כו' שנק' רכב אלקים כו' וכולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים שלימה באו"ר פנימי' כו'] וכ"ז נק' חצר הפנימי' להיות מוכנים ליכנס לפתח היכל המלך פנימה ממש שזהו בק"ש דוקא והוא בבחי' העלאת מ"נ דנשמות דוקא שבעולם הבריאה ויצ' כו' והיינו בברכה דאה"ע אהבתנו [דקאי דוקא בנשי' עד שמסיים הבוחר בעמו ישראל באהבה ונק' היכל האהבה שלפני ק"ש שבוה יכול כל אדם] למסור נפשו בא[חד באמרו] פ"ר דשמע ישראל כו' שצריך האדם לדבקה

דעד כ"ש צריך האדם להשפיל א"ע: כהבא לקמן ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ז (כאו) ע' שכה: תקס"ז ע' רנה ואילך: תק"ע ע' נא: נביאים ע' יט ואילך: ענינים ע' תמח ואילך: ד"ה וכו' ימכור [תקניח — ראה רשימת המאמרים כוסיס מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תרכ] בתורת חיים וז"ל ע"ב. ב. דרך חיים שער התפלה פ"ח מו, ד. פס"ז. ד"ה להיע לקיחת אנשי חיל תקפ"ה (נדפס במגדל עז כפר חב"ד תשי"ב ע' תה). אור התורה ואתחנן ע' קסט.

מ. וזאת עולה מן המדבר: שיר השירים ג, ה, ת, ה.

הללו את ה' מן השמי': תהלים קמח, א.

כשרפ"י וחיות ואופני הקדש שאו' קדוש וברוך: ראה חולין זא, סע"ב. הנסמך במאמרי אדה"ז ויקרא ח"א ע' מד הערה ד"ה: האופנים. לקמן ע' תפז.

רכב אלקים: תהלים סח, יח.

היכל האהבה: ראה זהר (היכלות) פקודי רנג, א. פרי עץ חיים שער (ו) ק"ש פ"ד. שער הכוונות ענין כונת ק"ש דרוש ה' ודרוש ו. סידור האריזל בברכת אהבת עולם. משנת חסידים מסכת תפלת הבריאה פ"ג מ"ב. למסור נפשו בנאות: באור התורה בהר כרך ד מציון לוהר. ראה (והר) רע"א מהימנא משפטים קט, א: א: צו לג, א. פ"ר עץ חיים שם פ"י"ב. שער הכוונות שם. לעיל ע' תב. מאמרי אדה"ז ויקרא ח"ב ר"ע תקמט. לעיל בח"א פ' ואתחנן ס"ע רנה ואילך. אה"ת שם: תרומה ס"ע אישון ואילך. ספר המאמרים תרס"ז ע' קצא. שו"ת למסור — פ"ד: ה: פסוק ראשון. ז: פ' ראשונה. ח: פסוק.

נפשו באה"מ בכל לבבך ובכל נפשך כו' וע"כ נק' היכל האהבה והוא בחי' ההיכל הפנימי יותר שבחצר הפנימי' הוה, אך עדיין לא יוכלו ליכנס להיכל המלך ממש עד שיגיעו להיכל הרצון תחלה והיינו באמת ויציב והוא בחי' העלאת מ"ג דנשמות דבריאה בהיכל הרצון שבט"ו ווי"ן דאמת ויציב [באמרו] אמת כו' ומתוקן ומקובל כו' שזהו אדבקות רוחא ברוחא רצון שלמעלה מן השכל לאמת את בחי' האמת דאהבה דכל לבבך כמו יציבא מילתא כך אמת ויציב כו' וכמ"ש במ"א וזהו בווי"ן תתקט"ר בווי"ן דאמת ויציב] כו' ואז יכולה הנשמה האלקית לצאת מחצר הפנימי' ולהגיע סמוך לפתח בית המלכות שהוא לעלות באצ"ו והיינו בחי' היכל ק"ק היותר עליון מהיכל הרצון שזהו ענין סמיכת גאולה לתפלה כידוע שהוא היכל ק"ק דבריאה (ששם יורד אור האצ"ו דבריאה כו') (וזהו דר"ב סמ"ך גאולה לתפלה ולא פסיק חוכא מפומא כו' לפי ששם הוא עיקר בחי' היחוד העליון דווי"ן [דאצ"ו] כו' כמ"ש במ"א), וזהו כמו שיוצא מחצר הפנימי' לגמרי ועומד לכנס בפתח היכל המלך הפנימי כו'. והענין הוא שלאחר בחי' העלאת מ"ג דרצון הפנימי שבט"ו ווי"ן דאוי"צ שנק' היכל הרצון כניל (שזהו מ"ש וישק יעקב לרחל בחי' התדבקות רוח ברוח' כו') אז מתקרב יותר הנשמה לנוכח פתח בית המלכות שנק' היכל המלך פנימה שבבחי' האצ"ו והיינו בבחי' היכל ק"ק הממוצע לכנס להתייחד שם להיכלל) בבחי' האצ"ו ממש ושם הוא למעלה מבחי' ביטול הרצון ג"כ רק בבחי' ביטול עצמי לגמרי שנעשה כמו דומם ממש בבחי' השתיקה כמו הקרוב לבא לפתח בית המלך ממש דשם מלכא יתיב על כסא המל' נוכח פתח הבית כו' וכמ"ש בווהר ע"פ ואחרי הרעש כו' ואחרי האש קול דממה דקה דאמת קאתי מלכא כו', שזהו מ"ש אד' שפתי תפתח שמעוכם הביטול במציאות לגמרי הוא בבחי' דממה ושתיקה כמו אין מלה בלשוני רק אד' שפתי תפתח כו', וכמו באסתר שהוא כנסי' שמעוכם הביטול בקרבתה לעמוד

להיכל הרצון: ראה זהר (היכלות) פקודי רנ"ג. ב. פעי"ח שם פכ"ז. שער הכוונות שם דרוש ה. מ"ח שם פ"ה. סידור הארז"ל בברכת אמת ויציב.

שבט"ו ווי"ן דאמת ויציב: ראה גם לקמן ע' תנ"א.

כמו יציבא מילתא כך אמת ויציב: דניאל ו'. יג. וראה תורת חיים וישב סט. א ואילך. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ע"ט; ע' שג.

בווי"ן תתקט"ר: (זמירות ליל שבת) אומר בשבחי. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ג. וש"נ. ע' שג. שו"ת באצ"ו — היותר . . ק"ק: ח': ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: ק"ק . . ק"ק. סמיכת גאולה לתפלה: ראה גם לעיל בח"א פי' דברים ע' יב ובהנשמן שם.

דר"ב ו': דרכ ברוג'ן] סמ"ך גאולה לתפלה ולא פסיק חוכא מפומא: ראה ברכות טו. ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שג. דרך חיים שער התפלה לט, סע"ד. אור התורה ויחי חיב שנה. רע"א.

(ישק יעקב לרחל: יוצא כט, יא. ראה תניא פמ"ה. בהנשמן לעיל הערה ד"ה: להיכל הרצון.

וכמיד בווהר ע"פ ואחרי הרעש כו' ואחרי האש . . דחמן קאתי מלכא: מלבי"ם יט, יב (ושם: ואחר . .

ואחר — ראה גם לעיל בח"א פי' עקב ע' שג). ראה זהר (רעיא מהימנא) פינתס רכ"ג. ב. תקוני זהר בהקדמה ג.

ב. תורת חיים תצוה [והוא מפי תצוה תקפ"ו — ע"פ בוך 2018 לה, א] ע' (תקטו ואילך) תקטו.

אד' שפתי תפתח . . אין מלה בלשוני: תהלים נא, יז. שם קלט, ד. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע'

תרנ"ט. וש"נ.

באסתר שהוא כנסי': ראה תורה אור מגלת אסתר צג, ד; צד, רע"ד.

נוכה פתח בית המלך לא אמרה דבר רק עמדה בכחי' ביטול לגמרי מכל וכל כו' ואז נאמר ויושט המלך את שרביט הזהב ותקרב אסתר ותגע כו' שאם לא הי' מושיט לה שרביט הזהב לא הי' נכחה כלל ליכנס להיכל המלך פנימה ממש כו', והענין של שרביט הזהב מבואר במ"א שזהו בחי' הג' עליונו' דרשפי אש האהבה העליונה דאצי' שנמשך לנשמ[ה האלקי] שעייז' תוכל לעלות ולקרב ביחוד פב"פ בהיכל בית המלך, וזהו ותקרב ותגע בראש השרביט כו', ובחי' המשכות הגבו' העליונו' בשרביט הזהב שנמשך לה מן המלך שיושב על הכסא בבחי' היכל דאצי' ממש זהו בא עיי' העלאת מ"ז דרשפי אש התשוקה שבנשמות מלמטלמ"ע בקי"ש באה"ר דבכל נפשך ובכל מאדך בבחי' שלהוב' דרחימות' כמ"ש במ"א בענין הסבי עינייך כו' שעייז' דוקא בהגיעו קרוב לפתח הבית נוכח כסא המלך נמשך זה מהיכל המלך הג' עליונו' דשרביט הזהב שבידו שיהי' לה כח ועוז ליקרב וליכנס שם משום דרוח אייתי רוח כו', ואותן הג' דרשפי אש שלהבת י"ה שבאהבה בקי"ש מלמטלמ"ע הוא אשר חוזר אלי' בבחי' המשכה מלמעלמ"ט ליתן בה כח ועוז שתוכל ליכנס פנימה, והוא עיקר ענין סמיכת גאולה לתפלה שהוא בבחי' היכל קיק ודל'. ווי"ש שיכנס שיעור שני פתחים ואח"כ יתפלל שהוא ב' פתחים דשער החצר החיצונה ושער החצר הפנימה עד פתח היכל המלך והן ג' מיני היכלות הנ"ל היכל האהבה והיכל הרצון והיכל קיק כו', וכך הוא בענין וסדר התפלה בענין ד' תיקוניו דשכינת' שהן מטה ושולחן כסא ומנורה שלפני ב"ש הוא בחי' מטה שהוא לקום ולעמוד מן השינה ששם אילנא דמותא ולצאת מן ההיפוך דקי"נ לבד כנ"ל וכמ"ש הנה מטתו כו' וכמו מי זאת עולה כו' כנ"ל (וי"ש שתהא תפלתי סמוך למיטתי כו'), ואח"כ פסוד"ז מבי"ש עד ישתבח שנק' שולחן שמסדר שבחו ש"מ בהללויה כו' והוא בחי' חצר החיצונה הנ"ל ובוה מאיר אור הנשמה כמ"ש בהילו נרו כו' ולהכרית יניקת החצוני' כמ"ש רוממות אל בגרונום וחרב פיפיות בידם כמ"ש

שרביט הזהב . . . בחי' הג' עליונו' ראה גם ד"ה ויושט המלך תקפ"ז (נדפס בעיה במאמרי אדה"א למג"א).

שורה המלך — העלאת: עיכ נמצא בבוך ג'.

בענין הסבי עינייך: ראה גם לקוטי תורה שיר השירים לו. ב.

דרוח אייתי רוח: ראה זהר תרומה קטב, ריש ע"ב. לעיל בחי' פ' ואחננו ע' ר"י. ושי"ן.

שורה מלמטלמ"ע — אל"י . . . המשכה: ז' עליה. ח' עלי . . . ה': ה' חסדים.

שיכנס שיעור שני פתחים ואח"כ יתפלל: ראה ברכות ת, א.

ד' תיקוניו דשכינת' שהן מטה ושולחן כסא ומנורה: ראה זהר תרומה קלג, א. בהנשמן לעיל ע' תו הערה ד"ה: דדע ב"ש.

השינה . . . אילנא דמותא: ראה ברכות נו, ב.

הנה מטתו . . . מי זאת עולה: שיר השירים ג, ז . . . שם ג' ו. ה. ה.

שחאה תפלתי סמוך למטתי: ראה ברכות ה, סע"ב.

בהללויה . . . וכוזת [ה': ואח"כ] . . . בחילו נרו: איוב טט, ג. ראה תורה אור וישכ ל, א: שמות נד, ב. ספר

המאמרים תקפ"ט ע' ק"ו. שערי אורה שער התנוכה ע' י"ח.

רוממות אל בגרונום . . . זמר ער"צים: תהלים קמט, ו. ישעי' כה, ה. ראה סידור שחרית טט, ג. לקוטי תורה

בחוקתי' מ: ד. נצבים נא, ד. לקמן ע' תפו ואילך וע' תקסא ואילך.

במ"א כמו זמר עריצים כו', ואח"כ יוצר אור עד ק"ש שהוא בחי' כסא שזהו חצר הפנימי הנ"ל, ואח"כ מגורה שהוא כשיע שזהו כמו בקירוב הנשמה בפתח היכל המלך פנימה והוא בסמיכת גאולה לתפלה שהוא בהיכל ק"ק וכמשל המדבר עם המלך בקירוב גדול שמדבר בחשאי [מטעם] עוצם בחי' הביטול במציאות כענין אין מלה בלשוני, וזהו אד' שפתי תפתח והוא צולתא שבלחש דוקא כידוע ודל'.

ובכל הנ"ל יובן מ"ש כי תשמע בקול הוי' אלקיך לשמור כל מצותיו כו', [ד]הנה בדרך כלל התפלה נק' מפתחות החיצוני' דבחי' היראה הגם שיש בתפלה עצמ' בחי' מפתחות פנימי' בכניסה להיכל המלך פנימה כניל והוא בק"ש וש"ע, אבל לגבי בחי' התו' שנק' חיי עולם והוא בשם הוי' עצמו בבחי' סוכ"ע בכלל כניל בשרש ענין קול דתו' כו' נק' התפלה חצוני' והכנה לכד לגבי מצות ת"ת. וזהו שא' בק"ש אחר ואהבת את ה' כו' והיו הדברים האלה אשר אנכי כו' ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך כו', דהנה אנו רואי' דאוי"ר שבק"ש ותפלה חולפת ועוברת ההתפעלות מיד אחר התפלה ובפרט בטרדתו [בשוק] במו"מ וכה"ג ואין לה קיום כלל גם רושם בעלמ' הנשאר בלבו נתעלם בהעלם גדול מאד וגם התפעלות אוי"ר בתפלה בעבודה שבלב לא בכל העתים שות ולפעמים יגע ואינו מוצא שום התפעלות כלל רק בשעת הכושר דוקא וע"כ צריך שיהי' לתפלה שעת הכושר [דוקא] והכנה רבה לגבי מוח כו', משא"כ מצות עסק התו' לשמה הרי הוא כל היום ולא בשעה מיוחדת בקר וערב לבד כתפלה ויש לה קיום נצחי [בהתמדה] בלי הפסק ושנוי בכל העתים מאחר שעיקר מצותה הוא רק לומר דבר הוי' לבד שהוא לשמוע בקול דבר הוי' זו הלכה שאו' בפיו וכמ"ש ודברי אשר שמתו בפיו כו' וכמ"ש תען לשוני אמרתך כו' וזהו אין לו ביטול והפסק מצד הגוף כלל גם שלא בשעת הכושר לעשות הכנה בלבו ודעתו כמ"ש בשבתך בביתך ובלכתך בדרך שניהם שוין וכן בשכבך [כמ]ן בקומך בלי שנוי כלל, ועיקר הטעם הוא לפי ששרש [בחי'] קול דתו' הוא המקשר ומחבר מבחי' פנימי' ועצמי' דא"ס ב"ה שיומשך מן ההעלם דעצמות ממש לגילוי כניל באריכות ע"כ מצותה נצחי' ואין לה הפסק בבחי' נצחי' דא"ס עצמו ואין לה זמן ככוע כתפלה אלא יום ולילה כו' וא"צ הכנה בנפש כלל מאחר שקול הוי' הוא מדבר כניל, וזהו קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת דתו' דוקא

לגבי בחי' התו' שנק' חיי עולם: ראה לעיל ע' תב. ושינ'.

היו הדברים . . . ובלכתך בדרך: ואתחנו ו. ו. ז.

מצות עסק התו' . . . כל היום: ראה הלי' ת"ת לאדהיו פיג היה.

שעיקר מצותה הוא רק לומר דבר הוי': ראה לעיל ע' תד.

ודברי אשר שמתו בפיו . . . תען לשוני אמרתך: ישע"י נט. כא. תהלים קיט, קעב.

קרוב ה' לכל קוראיו [שפתי תפתח] ליתא כ' ה"ח (אשר יקראוהו באמת [כ' ה"ח מוסיף כאן הוא

בפסקא שלאחזי שריה בכל: — הרי . . . באמת]: נטמו לעיל ע' תד.

דכתי' [בה] שפת אמת תכון לעד שאין לה הפסק ושנוי וביטול כלל וע"כ נמשכת כל היום וליילה מפני שהתו' נק' אמת ושפת אמת תכון לעד כו'. וז"ש אשר אנכי מצוך היום אעפ"י שיש הרבה שנים מאד מזמן מ"ת ובכל שנה כמה ימים שהם מתחלקים זמני' ושעות קורא אותם הכל יום א' לפי ששרש של התו' הוא למעלה מן הזמן דעבר היה ועתידי מפני שאנכי ממש מצוך דלמתב"כ והוא בחי' סוכי"ע הכללי הנ"ל ע"כ בכל יום הוא שאו' אשר אנכי מצוך היום וגם בזמן היותר אחרון היום נק' כי הוא למעלה מן הזמן ע"כ כל רבוי הזמני' כיום א' ועל כולן אומר היום (וכמ"ש נתן התו' לשון הוה שבעל יום הוא נתן כו' וכמא' בכל יום יהיו בעיניך כחדשי' ממש והוא מטעם הנ"ל) וזהו מפני שנק' חיי עולם שדבריו חיים וקיימים בלי הפסק ושינוי כמו במ"ת ממש.

והנה יש עוד יתרון מעלה בתו' מבתפלה להיותה שרשה בבחי' סוכי"ע שלמעלה מן הזמן דבחי' ממכ"ע וזהו כמ"ש קרוב הוי' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת הרי א' לכל קוראיו יהי' מי שיהי' גם מי שאינו ראוי לה כלל וכפל הדבר ב"פ לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת דתו' כו', והענין הוא כי זהו ההפרש בין תו' לתפלה שבתפלה לא כל אדם יוכל לעלות רק בשעת הכושר לבד כנ"ל וכמ"ש מי יעלה בהר הוי' לפי שהתפלה נק' סולם שראשו מגיע השמימה ומי שלא יוכל לעלות בהר יפול למטה כו', והטעם הוא לפי ששרש התפלה הוא בבחי' ממכ"ע שהם ת"י כרכות דש"ע להמשיך גילוי אור אלקי למטה דוקא כידוע כמו רפאינו וברך עלינו כו' וכן באוי"ר שבק"ש נמשך בכאו"א לפי הכנת לבו ודעתו כו' וע"כ מי שאינו ראוי לזה כאשר לא הכין לבו ולהיפוך שמלוכלך בלבושי' צוא' ואינו נקי כפיים ונשא לשוא נפשו לא ישא ברכה [כלל] מאת ה' כו', אבל שרש התו' הוא בחי' המשכה מפנימי' ועצמי' דאא"ס ב"ה שלמעלה מן ההשתל' ע"ס כנ"ל ששם הכל יכולים לקבל גם מי שאינו ראוי [כראוי] וע"כ נאמר לכל קוראיו יהי' מי שיהי' רק שיקראוהו באמת דתו'. ודוגמ' לדב"ז הוא ענין ההפרש בין עוה"ז

שפת אמת תכון לעד: משלי יב, יט.

ונתן החי' לשון הוה: ראה גם לקמן ע' תשו. לעיל בחיא' פ' ואתחנן ריש ע' רעט.

בכל יום יהיו בעיניך כחדשי': נסמן לעיל ע' שעב.

שריה לכל — הרי . . . באמת: ח' . . . ליתא. וראה לעיל הערה ד"ה: קרוב.

מי יעלה בהר הוי': תהלים כד, ג.

שהתפלה נק' סולם שראשו מגיע השמימה: נסמן לעיל ע' תא.

שריה והטעם — מתכ"ע: ח' היצוני.

שריה הזה — שמלוכלך [ח'] שמלוכלך . . . נקי כפיים . . . מאת ה': ע"ד (המשך הבחינים) תהלים שם, ד"ה.

שריה המשכה — ע"ס: הוה: (ד) עו"ע.

לדב"ז [ח'] לדברי זה . . . ההפרש בין עוה"ז לעוה"ב: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' ותחנן ובהנשמן

שם. לעיל בחיא' פ' דברים ע' מו ובהנשמן שם.

לעוה"ב כמבוא' כמ"א להיות שאנו רואי' שלא כעוה"ז העוה"ב דעוה"ב אין אדם זוכה לקבל רק כשראוי לקבל אור וזיו השכינה דהיינו מצד מעשיו הטובים והזדככות לבו ודעתו בכל כחות שלו אחר המירוק ביטורי גהינם ונה"ד דוקא כמו מי יעלה בהר הוי' כו' לפי שעוה"ב הוא המשכת גילוי אלקות בנשמות בכאוי' לפום שיעורא דילי' להיות שאור אלקי זה בא בבחי' ההשתל' בבחי' גילוי אור ממש בנשמות בכאוי' וע"כ אין האור מאיר רק לפי אופן הכנת אדם דוקא שהוא כאשר ראוי אליו ולא למי שאינו ראוי [כו'] וכמ"ש אלה לחיי עולם ואלה לתרפות כו' שהוא עולם כרוך בבחי' זמן הבירור כידוע, אבל העוה"ז הוא קודם הכירור ומאיר בו מבחי' סוכ"ע דוקא שלמעלה מן ההשתל' אשר ע"כ יכול כל אדם לעשות תשובה ויעלה משאול תחתית למעלה מעלה משאי"כ בעוה"ב שאינו זמן תשוב' ואין תשוב' מועיל מטעם הנ"ל וע"כ בעוה"ז הכל יכולי' לקבל האור האלקי גם מבחי' טוב [כ"ע] כו' גם מי שאינו ראוי [לזה] כלל וכלל, וכמ"כ במצות מעשיות בעוה"ז הוא שא' אשר אנכי מצוך היום דוקא ולא לעוה"ב, ופי' אנכי היינו מי שאנכי סדכים דלמתבי"כ כו' ודיל'. וזהו ג"כ ענין מעלת התו' [על] התפלה כמ"ש והיו הדברי' האלה אשר אנכי מצוך היום ודברת בם כו' שבקריאתו בקול דתו' הרי הוא ממשיך מבחי' ההעלם עצמותו ית' ממש שהוא נצחי ותמידי כניל ולהיותו למעלה [מעלה] מן ההשתל' ע"כ הכל יכולים לקרוא בקול דתו' גם מי שאינו ראוי לזה כראוי ממש (וראי' ממה שבע"ק מותר בד"ת ואין ד"ת מקבלי' טומאה כלל וגם מה שהעבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה [אור ד]תו' כלל וגם ממה שאין אש הגהינם שולט בת"ח כו' כמ"ש במ"א). וזהו קרוב ה' לכל קוראיו בקול דתו' דכפל הדבר לכל אשר יקראוהו באמת דתו' שנק' שפת אמת שתכון לעד בלי שנוי והפסק משאי"כ התפלה שחולפת ועוברת כניל ויש לה זמן קבוע כו', וז"ש אשר אנכי מצוך היום דוקא בעוה"ז ולא בעוה"ב וכמא' [משיח היום אם בקולו תשמעו כו'] היום לעשותם ולא למחר מטעם הנ"ל ודיל'.

וזהו כי תשמע בקול הוי' אלקיך פי' בקול הוי' כו' ולא א' לקול הוי' כו' דהיינו במה שגנזו ונעלם בקול הוי' שהוא דבר הוי' שבתו' דוקא שהוא מבחי' אור פנימי ועצמו' א"ס ב"ה שהוא בחי' טובה הכללי הנ"ל

שורה לפי — הכנת אדם: **הזח: הכלי.**

אלה לחיי עולם ואלה לתרפות: דניאל יב. כ.

שורה תחתית — שאינו זמן תשוב' ואין: **[הז: שאין]: הזח: לתא.**

אנכי היינו מי שאנכי סדכים דלמתבי"כ: נסמן לעיל ע' שעב.

שבעיק מותר ברי"ת ואין ד"ת מקבלי' טומאה... שהעבירה מכבה מצוה... שאין אש [הזח: אור]

גהינם שולט בת"ח: בריכות כב, א. סוטה כ, א. חגיגה כו, א. ראה לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' קמ ובהנסמן שם.

משיח היום אם בקולו תשמעו: תהלים צה, ז. סנהדרין צח, א.

היום לעשותם ולא למחר: ואתחנן ז, יא. עירובין כב, א.

שלמעלה גם ממקור הזמן [כו'] ולכך [היום] א' שהכל יום א' הוא ולזה לא א' לקול [ה'] אלא בקול הוי' דוקא ודיל'. וזהו ענין מפתחות הפנימי שבהיכל פנימי דתו' אחר מפתחות החצוני' דתפלה דוקא כניל. [ד]הנה א' האומר אין לי אלא תו' אפי' תו' אין לו, ולכאורה יש להקשות בזה שהרי לפי הנ"ל בקול דתו' שממשיך מבחי' פנימי' ועצמי' דסוכי"ע ממש כו' שנק' חיי עולם הכללי בזה נראה שכל בחי' ממכ"ע שהוא בחי' היראה בתפלה שהוא כ[חיי] חיי שעה שטפל ונכלל בחיי עולם כניל ונק' מפתחות החצוני' ולמה א' דאפי' תו' אין לו כו'. אבל הענין [הוא] כידוע שבתו' עצמ' יש כ' מדרגות שנחלק לחוג' והן רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת, והענין הוא כמ"ש [במ"א] בענין לעבדה ולשמרה שזהו ג"כ רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת כו' בבחי' הרוחני' דאדה"ר בגי'ע ה' עובד בתיקון הגן בצמיחת אילנו' ופירות טובים ע"י השקאת מים מנהר שיוצא מעדן, וזהו לעבדה שזהו להוסיף אור בגי'ע כמו ע"י רמ"ח מ"ע עכשיו כו', ולשמרה זהו כמו שס"ה ל"ת לבער הרע מכל וכל כו' והוא שיהי' מסקל [ה]אבני' כו' שיהי' מוכן לצמיחה טובה, וכך הוא עכשיו דתחלה צ"ל ביעור מאכלות [אסורות] וביאות אסורות וכל טומאה וגם בלבושי' וגם במדות שבלב להיות סומ"ר גם במח' והרהור כמו [ו]לא תתורו אחרי לבבכם כו', וזהו כמשל כיבוד הבית מכל לכלוך כדי שיכנס המלך לבית והיכל נקי מכל טינוף ולכלוך כו' ואם אינו נקי לא יוכל לשכון בו וכמו"כ הוא ביעור הרע מכל וכל כדי שיהי' בחי' כלי' יקר לגילוי אור אלקי דמ"ע כי הוא ית' טהור עיניים מראות ברע וכתו' לא יגורך [רע] כו' [וביעור הרע צריך שיהי' בבחי' גבוה עליונו' ממקום גבוה יותר מן חסדי' דמ"ע וז"ש שמי עם י"ה שס"ה ל"ת ו"ה עם זכרי רמ"ח מ"ע כמ"ש במ"א], וזהו ולא תתורו אחרי לבבכם כו' שבוה נכלל כל שמירת שס"ה ל"ת כשיבער הרע מלבו ועיניו שלא ילך אחר תאות לבו וחמדת עיניו לתור מאחרי הוי' ומצותיו כו' שז"ש אשר אתם זוני'

האומר אין לי אלא תו' . . . להקשות [הח': להבין]: יבמות טז, כ.

שורה דתו' — שנק' חיי עולם הכללי בזה נראה שכל: הוז': שכלל בזה דאי כל.

בענין לעבדה ולשמרה: ראה לעיל ע' שצט. ד"ה ורוח אלקים מרחפת במאמרי אדה"ו פרישות התורה

ח"א ע' ג ואילך: ולכ"כ אדה"א יודפס בעז"ה במאמרי אדה"א לפי בראשית.

ובערת הרע מקרבן: ראה יג, ד.

[ו]לא תתורו אחרי לבבכם: שלח טו, לט.

כלי יקר [ה': כלי. חז': כלי נקי]. . . טהור עיניים מראות ברע: כ"ה בכ"מ: ראה חבקוק א, יג ובמנחת שי

שם. לקמו ע' תקלו. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתכט. הנסמן במאמרי אדה"ו פרישות התורה ח"א לע

שמו.

לא יגורך רע כו' [תיבת כו' ליתא ב'זח]: תהלים ה, ה.

שמי עם י"ה שס"ה: בסי' גרושין להרמ"ק סל"ז מצ"י: שאמר בתיקונים מקומות רבים לאין תכלית.

ובלקוטי תורה פקודי ג, ב: מ"ש בחי' בהקדמה ד' ד' סעיב דו' ה' ע"א. וראה הנסמן [בהוצאת תשרי"מ ואילך]

מראי מקומות לשם [שם נדפס וז"ג קו, ב. וצ"ל: קו, ב]. וראה לקמו ע' תרי"ח. ושינ.

שורה י"ה — אחרי לבבכם: הוז': ליתא.

אשר אתם זוני' אחריהם: המשך הכתוב ולא תתורו.

אחריהם כמו משל הזונה המנאפת עם זרים שאסורה לבעלה כך כל ניצוץ האלקי בהטמאה בטומאת תאות זרות הגופני זהו כמו שתבעל [לאנשי זרים שאסורה לבעל היינו שנאסרה מלהיות נשפע ונמשך בה גילוי אלקות במ"ע ותו' ותפלה שלה כ"א אחרי תטהר מכל רע הדבוק בה אז תחזור להתירה לאישה כו' וכך הוא בכללות נש"י שנק' אשה יראת ה' כידוע ודל'. והמדריגה הב' היינו ענין המשכות רמ"ח מ"ע שהוא בחי' גילוי אלקות אחר שהכלי נקי כו' כניל אבל כשאין בית והיכל נקי עדיין להיכן יומשך גילוי אור האלקי שע"י תו"מ מעשיות. וז"ש האו' אין לי אלא תומ"צ לבד בלא י"ש ותפלה שזהו בלא ביעור הרע מכל וכל שהיראה ופחד האלקי הוא מקור כל השמירות דש"ס ל"ת וכמ"ש ועתה ישראל מה כו' כ"א ליראה כו' וכן א' סוף דבר האלקי ירא כו' איכ ודאי שאפי' תו"מ אין לו [ד]בלא דירה והיכל נקי מכל טומאה אין מקום וכלי שיומשך בו גילוי אור האלקי בתו"מ כמ"ש [למעלה] בענין לעבדה ולשמרה כו' ודל'.

וזהו [שאמר] דמכריז ר"א ווי למאן דליל דרתא ותרע' לדרת' עביד, פי'
 זהו ת"ח שאין בו יריח שאז נק' תו' רק תרע' לדרתא (בהיפוך מכל הנ"ל דתו' נק' מפתחות הפנימי' לבחי' היכלות הפנימי') והוא פחות גם [מ]מדריגת היראה בהיכל החצוני הנ"ל שזהו עכ"פ נק' היכל ודירה להשראת גילוי אלקות רמ"ח שהוא בחי' חצוני' שהו במעשה המצו' בפ"מ אבל תו' בלא יראת חטא אין זה רק כמו שער לדירה כי אין לו בית והיכל להיות שורה שם גילוי אלקות כלל דאע"ג דאוריית' נק' היכלא עילאה דקוב"ה היינו כשעוסק בתו' לשמה ויש בו יראת חטא עכ"פ שלא יהי' בו שום דבר רע מפני שהוא טהור עיניים כו' (וכמ"ש על עוסק בתו' ואינו מקיימה דהיינו שעובר על מ"ש בתו' ולרשע א' [אלקים] מה לך לספר חוקי כו' וכך הוא במק' שאין בו יראת חטא כלל אעפ"י שאינו רשע לעבור עמ"ש בתורה בפ"מ בן שאינו עושה מצו' עכ"פ אינו נק' דירה והיכל כלל) שהרי א' שנתאוה הקב"ה

הזונה . . . שאסורה לבעלה: ראה נשא ה' יב ואילך. לקמו ע' תקמא.

אשה יראת ה': משלי לא, ל.

ועתה ישראל מה [הז]: ליתא חיבת מה. ח' מוסיף: ה' שואל] כו' כ"א ליראה: עכ"פ יב [ושם: תיא].

סוף דבר [בה] מוסיף: את] האלקי ירא: קהלת יב, יג (בדילוג).

ראי: ח' ר' אלכסנדר. הו: ר' אלכסנדר. וכה' בטה"מ תקס"ו [שנדפס מגוכי"ק] כאן ע' שכו. ובשבת

לא, ב: ר' ינאי.

שויה זהו — בחיפוך . . . הפנימי: והוא: ח': בהיכל מלך . . . בכתי' זה: הפנימי' נק' והיא. ותוקן בפנים

עפי' הזה.

נק' תו' רק תרע' לדרתא . . . והוא פחות גם ממדריגת היראה: ראה ספר המאמרים תרל"ז המובא לעיל ע'

שצו הערה ד"ה: כל מי.

דאוריית' נק' היכלא עילאה דקודב"ה: נסמו לעיל, ע' תה.

וכנ"ש . . . ולרשע א' . . . כו' [ח]: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבת הדומות: כו' . . . כו': תהלים נ, טז.

שויה שאין — רק שאינו עושה מצו': הו: ליתא.

שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחונני: ראה תניא פל"ז ובליקוט פירושם לשם.

להיות לו דירה בתחנתוני דוקא ודירה זו עושה הוא במעשה המצות בפ"מ ע"י היראה או בהיכל דתו' שהו ד"א של הלכה שהוא במקום היכל ק"ק אם עוסק בתו' לשמה דוקא. וז"ש כי תשמע בקול הוי' אלקיך שהוא בחי' קול דתו' כנ"ל לשמור את כל מצותיו דוקא אבל כשאינו שומר כל מצות ה' ואינו סור מרע בתכלית אין זה שמיעה בקול דתו' שהוא קול הוי' וכמו שא' דהאו' אין לי אלא תו' אפי' תו' אין לו וקאי במי שאין בו יראת חטא שאינו שומר כל המצות (ולא כדלעיל שיש בו תומ"צ וגם זה נק' אין לו אלא תו' בלא יראת שמים דתפלה כו'), ולכך סמך יחד מ"ש כי תשמע בקול הוי' לשמור את כל מצותיו ולא א' כי תשמע אל מצותיו כמו בשאר מקומות משום שמדבר בקול דתו' שזהו בתנאי שתשמע בקול דתו' לשמור כו' וא"ל אפי' תו' אין לו כנ"ל, ובוה יתורץ הקושי דלעיל וד"ל.

וזהו מ"ש לשמור את כל מצותיו, פי' את כל כו' את הטפל ובטל לגבי העיקר כמו הולך את חכמי' יחכם וכה"ג כידוע ולשון את בכל מקום אינו רק בבחי' טפל ובטל לגבי העיקר, ולכאו' מ"ש את כל מצותיו אינו מובן ענין הטפל ובטל שיש במצות הלא כל מצות ה' הם עיקר ונק' דרכי הוי' ואורחות הוי' כו' ונחשבי' הכל כא' קלות כחמורות (מאחר שנק' רמ"ח אברים כו' ואם חסר אבר א' אינו אדם שלם) (וגם יש התכללות באברי' זע"ז עד מבלי נודע ראש וסוף [כלל] כמו מצות ת"ת הוא במוחין דחכ' שבראש ומצות צדקה הוא ברגל כמו בצדקה תכונני וכתו' והלך לפניך צדקך כו' עכ"ז יש ברגל להקים ולחיות הראש כידוע). אך הנה כתו' כי נר מצוה ותו' אור הרי המצוה נק' נר לבד ותו' נק' אור ובאמת נק' המצוה אור כמו [אור] הנר [הוא] דולק בשמן ופתילה כמ"ש בווהר ושמן על ראשך לא יחסר דא עובדין [טב] [א] כו' וכתו' כי אתה נרי הוי' שהוא מעשה המצות שנק' נר הוי' להוסיף אור ה' בנשמתו כידוע. אך הענין הוא שיש ב' מדריגות במצות הא' גוף מעשה המצות כמו שהוא ממש כמצות תפילין וציצית וכה"ג שנק' רמ"ח

ד"א של הלכה שהוא במקום היכל ק"ק: ראה ברכות ת, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תמד. ושי"נ. את הטפל . . . הולך את חכמי' יחכם: משלי יג, כ. וכזה בספר המאמרים תקט"ז כאן ע' שכו. וראה ברכות לו, ב. ויעד.

שריה העיקר — כמו . . . העיקר: תל. ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: העיקר . . . העיקר. מצות . . . ונק' דרכי ה' ואורחות הוי' [ואורחות הוי' ליתא ב'ת]: הושע ד, י. תהלים כה, י. וראה לקמן ע' תקצ. ביאורי הוהר וישלח יט, ב ואילך. שערי תשובה ח"א שער התפלה ע' 72 ואילך. מצות . . . שנק' רמ"ח אברים: נסמו לעיל ע' שצו. צדקה הוא ברגל: ראה אגרת הקדש ס"ט. לקמן ע' תקד. תורת חיים חיי שרה קלת, ג"ד. לעיל בח"א פ' דברים ע' מה. ושי"נ. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שמו. בצדקה תכונני . . . והלך לפניך צדקך . . . כידוע: ישע"י נד, יד . . . נסמו לעיל ע' שצט. כי נר מצוה ותו' אור: משלי ג, כג. כמ"ש בווהר ושמן על ראשך לא יחסר: קהלת ט, ח [ושם: אל יחסר]. ראה זהר בלק קפח, א. כי אתה נרי הוי': שמואל"ב כב, כט. ראה ד"ה זה בתורה אור מקץ מ, ב ואילך. ומקבילו בספר המאמרים תקט"ז ח"ב ע' תרגם ואילך.

אברים דמלכא למעלה כידוע וזהו בחי' אור הוי' ממש שנמשך בכלי' מכלי' שוני' שהן כמו אבר שהוא כלי לאור וחיות שבו ממש וכמשל שמן ופתילה שהן כלי פנימי לאור הנאחז בהן, וזהו כאשר המצו' נק' אור הוי' כו', אך מ"ש כי נר מצוה שמשמעו רק כמו הנר שהוא הכלי החיצון שבו נותנין השמן והפתילה ומחזיק ומקבל בתוכו האור והשמן והפתילה כו' זהו ענין מדרגה הב' [שבמצות] שנק' נר מצוה[ה] נר ממש שהן רק בחי' מקבלי' האור דרמי"ח מ"ע שהן רמי"ח המשכות אורות בשוי"פ כו' ובלעדי הכלי של הנר אין מקום כלל להיות נמשך האור העליון בכלי הפנימי שהוא השוי"פ שמאיר בהן אור דתו' כמ"ש ותו' אור ודיל. וזהו כי אתה נרי [ה'] היינו במעשה המצות עצמו שיאיר בהן אור דתו' אבל א"א בלא כלי בית קיבול שיחזיק האור והשוי"פ כו', וזהו ענין מצות הצדקה דכת' בצדקה תכונני ודיל.

ולהבין זה הנה ידוע דכללות כל המצו' נק' בשם צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור את כל המצות האלה כו' וכת' והי' מעשה הצדקה שלום כו', והטעם שהמצות כולם נק' בשם צדקה דוקא אעפ"י שמצות צדקה היא מצוה מיוחדת לבד אבל ענין הכללי שכולל כל המצו' הוא מצות הצדקה וכמ"ש בנחמי' והעמדנו עלינו מצות לתת שלישיית השקל כו' דאעפ"י שהי' זה רק מצות צדקה לבד א' העמדנו עלינו מצות לשון רבים כו'. והענין הוא לפי שכמו מצות הצדקה הוא רק להחיות רוח שפלים שהוא צדק ה"א ליתן שפע לעני דליל מגי"כ כך הוא כללות כל המצו' שהן בחי' המשכות חסדי' העליוני' ברמי"ח מ"ע שנק' רמי"ח אברים דמלכא כו' שיומשך האורות בכלי' נק' ח"ס דלי"ת וצדק ה"א כו' והיינו שיומשך ויתחבר העליון בתחתון כמו שנמשך שפע מן העשיר לעני צדקה בגשמי' ממש. וזהו והי' מעשה הצדקה שלום כי בחי' של[ו]ם הוא בחי' כלי המחבר ומביא לשפע העליון שיומשך בתחתון כמו בשל[ו]ם שמחבר בין שני הפכים כידוע בענין עושה השלום במרומי[ו]ן כו', וזהו ענין בצדקה תכונני שהוא בחי' הכלי בית קיבול החצוני שנק' נר מצוה שמקבל הוא ומחזיק השמן והאור ופתילה כניל כי אין אור העליון נמשך במעשה המצות שנק' אור דתו' שמחבר בשמן ופתילה כו' בלא

בשוי"פ: כשמן ופתילה.

כל המצו' נק' בשם צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו . . המצות [ה': המצוה] האלה: ואתחנו ה' כה [ושם: המצוה הזאת]. וכיה לקמן ע' תיבת. ע' תרכו. ע' תרגם. לעיל בחי' פ' דברים ע' קטו. מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' כד. חיב ע' עדרת. ושי"ג. וראה לקמן ע' תקיט.

והי' מעשה הצדקה שלום: ישעי' לב, יז.

וכמ"ש בנחמי' והעמדנו עלינו מצות לתת שלישיית השקל כו': י, לג [ושם: לתת עלינו]. ח במקום חיבת כו' מסי'ת: לעבודת בית אלקינו [ושם: בשנה לעבודת].

הצדקה . . שהוא צדק היא: ראה זהו אחרי עב, א. לקמן ס"ע תכא.

דליל מגי"כ . . כל . . דמלכא: [דלית לי מגרמי כלום]. . הו"ח: ליתא . . הו"ח: ליתא.

ח"ס דלי"ת: ראה אגרת הקדש ס"י [תניא קטו, ב].

עושה השלום [ז': שלום] במרומי[ו]ן: איוב כה, ג. ראה לעיל בחי' פ' ואתחנו ע' קפה. ושי"ג.

כלי המחזיק אותם והוא הנק' צדקה שנק' כו ובסיס ההחזיק כל אורות וכלי' פנימי' דכל המצות שהן רק גילוי אור רצה"ע בכלי' דשמן ופחילה כמו ע"ד דוגמ' במצו' תפילין יש ד' בתים וד' פרשי' שבהן נגלה שם הוי' בבחי' מקיפי' דד' מוחין [כידוע] וא"ו שורה כ"א בבחי' כלי המחזיק והוא כאשר מניח [ה]תפילין בראשו דוקא וכמ"ש וראו כל עמי הארץ כו' וכן מצות טלית וכה"ג וע"כ כללות קיום המצות נק' נר מצוה, והוא ענין בצדקה תכונני בקיום דמצות שנק' צדקה בה' כנ"ל תכונני [ב]בחי' כלי המחזיק כנ"ל, והיינו מ"ש מכון לשבתך פעלת ה' פי' כלי מכון שיאיר בו כל אורות ושמות דהוי' כבר פעלת ה' ע"י כללות מעשה המצות שנק' צדקה [שבצדקה] תכונני [ו]כמ"ש [ו]מעשה ידינו כוננהו להיות מכון ודירה לשבתו ית' לפי שבדרך כלל נק' הצדקה ג"כ לבדה בשם מכון לשבתו אחר שמעשה הצדקה נק' שלום המחבר לפי שאין אור נמשך בלא כלי המחזיק כו' שהוא כלי החצון שנק' בית קיבול כנ"ל, וזהו שכללות המצו[ת] נק' בשם צדקה כמ"ש [ו]העמדנו כו' וד"ל.

והנה על בחי' גילוי אור רצה"ע הבא ונמשך למטה בכלים מכלים שוני' ברמ"ח מ"ע אין כל נברא גם המלאכים היותר עליוני' יכולים להשיגו ולקבלו בתוך הכלים שלהם כי זה האור הוא בא ונמשך בבחי' פנימי' ועצמו' דא"ס ב"ה ממש כמ"ש אשר אנכי מצוך היום פי' אנכי מי שאנכי דלא ידע לי' בר איהו כו' דלית מח' תפיס' בי' כלל אפי' מחה"ק דא"ק והמלאכים אינם מקבלי' רק מבחי' שם אלקי' אחר הצמצום כנ"ל ולכך או' איה מקום כבודו העצמי שמופלא ונעלם מהם וכמו שאו' ג"פ קדוש מובדל ומופלא כו' [רק] אחר שאו' ג"פ קדוש אח"כ אומר' מכה"כ היינו מה שהארץ העליונה האירה מכבודו העצמי' דוקא והוא בבחי' הכלי [דוקא] של מעשה המצות שנק' כלי' לבחי' הפנימי' ועצמו' דא"ס ב"ה כנ"ל בענין בצדקה תכונני שז"ש מכון לשבתך ממש פעלת הוי' כנ"ל וד"ל.

אך לכאורה אנו מוצאי' שגם המלאכים מקבלי' משם הוי' אפ"י שאו' איה מקום כבודו והוא במ"ש ברכו הוי' מלאכיו וכן יהללו את שם ה' כי הוא צוה ונבראו כו', הענין ידוע שאינם מקבלי' שפע[ם] רק בחי' הארה דהארה

וא"ו [ה': ואין זה] . . . וראו כל עמי הארץ: תבוא כה, י. ברכת ה. א.
 שו"ה בקיום — בה' [הז"ח: ליחא] . . . מכון לשבתך פעלת ה': בשלח טו, יז.
 [ומעשה ידינו כוננהו תהלים צ, יז.
 אשר אנכי . . . אנכי . . . בר איהו . . . דלית מח': ואתחנן ו, ה. נסמן לעיל ע' שעב.
 איה מקום כבודו . . . ג"פ קדוש . . . מכה"כ: גוסס קדושה . . . ישעי' ה, ג. ברכת יוצר.
 שהארץ . . . האירה מכבודו ע"י יחזקאל מג, ב.
 ברכו הוי' מלאכיו . . . יהללו את שם ה' כי הוא צוה [תיבות כי הוא צוה ליחא ב'] ונבראו
 [הז"ח: תהלים קג, כ . . . שם קמח, ה.

דשם הוי' בשם אלקי' ועיכ או' קדוש הוי' כו' (וכמו בשבת בקי' כליח שנוקע האור דשם הוי' בשם אלקי' כו') וגם זאת רק בכל שבת וחדש שיבאו להשתחוות לפני הוי' דאצי' בבריאה אבל לבחי' עצמי' המאצי' בעיט דאצי' אין להם השגה ותפיס' כלל מאחר שזהו למעלה הרבה ממקור חוצבם שהוא רק בהארה בעלמ' דשם הוי' בשם אלקי' כנ"ל וז"ש איה מקום כבודו כו', וגם האופני' שמתנשאי' לעומתם ואו' ברוך כבוד הוי' ממקומו איז כ"א רק דרך ירידה וצמצומי' רבי' מאד כידוע ועיכ אין או' המלאכי' קדושה עד שישראל או' למטה כו' והיינו שאו' מכהיכ' דהיינו שאותו האור העצמי שאינו מושג להם הוא שמאיר למטה בכלי' דמעשה המצות שאנו או' אקבי"מ ממש שנק' רמיח אברים דמלכא שהן בחי' כלי' פנימי' לפנימי' דא"ס עצמו שמתייחד בהו' כידוע ודל', ומבואר למעלה שיש בשרש המצות למעלה [מעלה ב] בחי' פנימי' התעו"פ שבמהו"ע המאצי' ממש שהוא גבוה הרבה גם מגי'ע ועוה"ב עד שמשם נמשך מקור למקור דזיו השכינה בגי'ע וכן למעלה גם מעוה"ב וכמו שגזרו [אומר] דיפה שעה א' בתשו' ומעיט' בעוה"ז מכל חיי העוה"ב מטעם זה והוא משום דחיי העוה"ב לא נמשך רק הארה בעלמ' מבחי' עדן העליון ממש שנק' עדין סתימאה שנא' בו עין לא ראתה אלקי' וזולתך כו' אבל בבחי' הכלי דמצו' מעשי' בעוה"ז הרי נמשך בהעלם כל פנימי' העדן הזה כמו שהוא למעלה במהו"ע ממש, וז"ש [אשר] אנכי מי כו' מצוך היום דוקא וכמ"ש היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם דהיום הוא עיקר שהוא המעשה דמצות מציע' שהן בחי' כלי' [בית קיבול] לקבל האור העצמי' ממש וכמ"ש כי נר מצוה כו' כנ"ל ולמחר שהוא העוה"ב קבלת שכרם בזיו ואור בעלמ' לבד מבחי' העדן הנ"ל רק למחכה לו ע"י המעשה של המצו' היום דוקא, וזהו דשכר מצוה הוא המצוה בעצמ' כמו שהיא נעשית בפ"מ היום דוקא וכמ"ש אשר אנכי מצוך היום ולא למחר כו', ואיכ' הרי מובן דמעשה

בשבת בדיו' כליח: [כי לעולם חסדו], מובא גם לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' קעט. ושי"ן.
דשם . . . כו': א. דהוי' באלקי'. התצאי עיגול ניתוסף ע"פ ז. וב"ה הוא בשורה שלאח"ז אחרי תיבת
בבריאה מוסיף: כו'.

בכל שבת וחדש שיבאו להשתחוות: ע"ד ישעי' סו, כג. וראה לעיל בחי' שם. ושי"ן.
שויה להשתחוות — דאצי' (עד תיבת) שהוא: ז. ליתא.
וגם האופני' . . . ברוך כבוד . . . איז [ז': אחי זה] כ"א [הז': בא]: ברכת יוצר . . . יחזקאל ג, יב.
אין או' המלאכי' קדושה עד שישראל או' למטה: ראה חילון צא. סעי"ב.
אקבי"מ: אשר קדשנו במצותיו.
התעו"פ: התענוג הפשוט.

דיפה [ז': יפה] שעה א' בחש"י ומעיט': אבות פ"ד מ"יו [ושם: יפה. אבל כ"ה בכמה מקומות — ראה לקמן
ע' תסא. לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' קצ. ושי"ן].

עדן סתימאה . . . עין לא ראתה אלקי' וזולתך . . . למחכה לו: ישעי' סד, ג. וראה ברכות לד, ב. הנסמן
במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מד: לעיל בחי' פ' דברים ע' כא.
היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם: ואתחנן ז. יא. ערובין כב, א.
וכמ"ש כי נר מצוה . . . דשכר מצוה הוא המצוה: משלי ג, כג . . . אבות פ"ד מ"ב.

המצוי' בשרשם למעלה ממש גבוה הרבה [גם] מן העוה"ב (ועכ"ז נק' העוה"ב שכר המצוה להיותו בא בגילוי גמור).

ובכ"ז יובן מ"ש אל יתהלל חכ' בחכ' [כו'] כ"א בזאת יתהלל השכל וידוע אותי ממש והוא ע"י שיעשה חסד ומשפט וצדקה בארץ דוקא כי באלה חפצתי כו', פי' מה שהי' הכוונה הראשונה שנתאוה להיות לו דירה בתחתוני' ע"י המצוי' בפ"מ דוקא כמ"ש סוף דבר כו' הוא שעלה בתחלה בפנימי' המח' כו', וז"ש כי באלה חפצתי בתחלה כו' רק לעשות חסד ומשפט וצדקה בארץ דוקא שהו' ג' דברים שהעולם עומד עליהן תו' ועבודה וגמ"ח שכוללי' כל המצוי' כנ"ל והו' דוקא בחי' כלי' פנימי' לפנימי' ועצמי' א"ס ב"ה כנ"ל וע"כ ע"י דוקא הוא שיגיע להשכלה וידיעה בפנימי' מהו"ע ממש כמ"ש השכל וידוע אותי ממש למהו"ע דלמתכ"כ להיותם בחי' כלי' ממש לאור זה שבהם גילוי אור עצמו' ית' ממש מטעם הנ"ל, וזהו ע"ד הנ"ל בענין בצדקה תכונני ומכון לשבתך ית' שנבחרו המצות להיות מכון וכלי לשבתו ית' ממש וכמ"ש מכון לשבתך פעלת ה'.

וז"ה לשמור את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום דוקא פי' את הטפל כו' אין הכונה על מעשה המצות בדברי' גשמי' והעיקר הוא השכר שלה בעוה"ב וג"ע וכמ"ש והלך לפניך צדקך כו' אלא אדרב' נהפוך הוא דהעיקר הוא מעשה המצוי' עכשיו דוקא שז"ש לשמור כו' ובבחי' א"ת הטפל לגוף המצוה היינו שכר המצות בעוה"ב שאינו רק בחי' זיו והארה בעלמ' מעונג העדן העליון דעין לא ראתה כנ"ל לפי שהשמירה במעשה המצוי' מצ"ע הוא כלי ממש לאור העצמות ממש שלמעלה הרבה מעוה"ב כנ"ל בפ"י כי נר מצוה ולז"א דשכר מצוה מצוה עצמה רק שמצוה לשמור גם את הטפל שבמצות שנכלל בה והוא לתקוות שכרה בעוה"ב וג"ע ואמנם רק בדרך טפל ואגב וכמ"ש אל תהיו כעבד' המשמשין את הרב ע"מ לקבל פרס [ו]כמ"ש מי לי בשמים [כו'] רק אל עצמותו ית' שלמעלה מכל מקור חיי העוה"ב כמ"ש בי"ה ה' צור עולמי' ביו"ד א' לבד נברא העוה"ב וע"י המצות מרחיב[ו] אור חיי העוה"ב להיות ברבוי אור התפשטות מטעם הנ"ל שבחי' עונג העליון

אל יתהלל חכ' בחכ' . . . יתהלל [ב] מוסיף: כו' . . . אותי . . . חסד . . . באלה חפצתי: ירמ"ט, כ"ד.
 כח"ש סוף דבר: קהלת יב, יג.
 ג' דברים . . . עליהן [הז"ח: ליתא] תו' ועבודה וגמ"ח: אבות פ"א מ"ב.
 והלך לפניך צדקך: נסמו לעיל ע' שצט.
 ולז"א: ה' וליה אמר.
 אל תהיו כעבדי המשמשין את [הה': ליתא] הרב [ה': ליתא, ח': כו']: אבות פ"א מ"ג.
 מי לי בשמים: תהלים עג, כה.
 בי"ה ה' צור עולמי' ביו"ד . . . העוה"ב: ישעי' כו, ד. ראה מנחות כט, ב. וראה לעיל בח"א פ' ואתחנן ע'
 קצב.

דעוה"ב כלא חשיב ממש לגבי בחי' פנימי' ועצמי' התעה"פ שבמצות כמו שהוא למעלה כו' מצד שהן בחי' כלי' לאור זה ורק מבחי' חצוני' האור הגדול הזה מאיר בעוה"ב להרחיבו ואין ערך גם לאורך ורוחב דעוה"ב לגבי פנימי' האור הגנוז במצו' עכשיו מאחר שהן בחי' כלי' ממש לאור זה וע"כ א' עין לא ראתה כ"א מגלה אור הזה למחכה לו בעוה"ב דכתי' להנחיל אוהבי יש ממקור' דכולא מן המצו' שעשו בעוה"ז דוקא וכמ"ש אשר אנכי מצוך היום דוקא דהיום לעשותם כניל וד"ל.

וזהו סדר המשך הפסוק הזה כי תשמע בקול הוי' אלקיך שזהו בחי' קול דתו' כניל אין זה האור בא בגילוי גמור ולהיותו משתמר כ"א לשמור את כל מצותי' דוקא שהן בחי' הכלי' ממש לפנימי' ועצמי' דאור דתו' שנק' קול הוי' ממש כניל וכמ"ש כי נר מצוה דוקא אז ותו"א כו' אבל האו' אין לי אלא [בחי'] קול דתו' בלא שמירת המצות אפי' תו' אין לו מפני שאין האור משתמר כלל בלא כלי המחזיק כו' אלא צריך שיהי' תו' וגמ"ח יחד דוקא שהן כללות מעשה המצות שנק' צדקה מטעם הנ"ל שהוא בחי' כלי ומכון לשבתו ית' ממש וזהו שמתחברים יחד כי תשמע בקול הוי' לשמור את כו' [כניל וד"ל], ואח"כ מפרש עוד זה הדבר בא' אשר אנכי מצוך היום פ"י אנכי מי שאנכי סדכ"ס דלמתבי"כ והיום דוקא ולא למחר בעוה"ב מטעם הנ"ל דמעשה המצות בעוה"ז גדול הרבה מן העוה"ב וזהו שהיום אנכי מצוך שמלובש בחי' אנכי הנ"ל במעשה המצות היום בעוה"ז דוקא שהמצוה עכשיו הוא בחי' כלי לאור זה דאנכי ולע"ל לא יאיר האור הזה רק מצד המעשה דעכש"י כניל, וזהו כמפרש הטעם למ"ש בתחלה כי תשמע בקול הוי' דתו' באמצעות חיבור שמירת המצות דוקא משום דמצוה זו אנכי מצוך היום דוקא וד"ל.

[לעשות הישר בעיני ה' אלקיך פ"י]

החניה"פ: התענוג הפשוט.

להנחיל אוהבי יש: משלי ת, כא.

לעשות . . . פ"י: תיבות אלו נמצאים רק בכתי' ה'. ואח"כ נרשם: חסר, כניל בריש המאמר. ראה סיום הענין בספר המאמרים תקס"ז כאו ע' שכח ואילך.

בעזרה דרוש מאדמו"ר ר' דובנר נבג"מ פ' כי תבא התקפיה לאבוויץ

ושמתי כדכד שמשותיך ושעריך לאבני אקדה וכל גבולך וכו' הנה ידוע בדבריו רז"ל דפליגי תרי מלאכי ברקיע מיכאל וגבריאל בפי כ"דכ"ד חד אמר שוה"ם וחד אמר ישפ"ה אמר הקב"ה להוי כדון וכדון והיינו פ"י כדכ"ד כדון וכדון, וזה המאמר פלאי דמה שייכות לב' אבנים הללו דווקא לענין פ"י כדכ"ד ולא הזכיר אבנים אחרות כמו טור אודם פטדה וברקת [כו'] וכה"ג ולמה דווקא ב' אבנים הללו שהם וישפה (שהם מטור הרביעי היותר אחרונה וכמ"ש והטור הרביעי תרשיש ושהם וישפה וכת"י והאבנים תהיינה על שמות בני ישראל שנים עשר על שמותם כו' וב' אבנים שהם וישפה הם לנגד שמות יוסף ובנימין כמ"ש ששה משמותם על האבן האחת כו' כמש"ת בעז"ה). אך הנה תחילה יש להבין מ"ש שמשותיך על שון רבים דמשמע שיש ב' מיני שמש הענין הוא שיש ב' מיני שמש הא' מ"ש כי שמש ומגן הוי' אלהים ששם הוי' נק' שמש ושם אלהי' הוא בחי' מגן ונרתק לשם הוי' (והיינו בחי' ז"א שנק' שמשא בבחי' התסדים דאור ישר שנמשך מיסוד ז"א והוא האבן שנק' שהם שהוא בחי' יוסף הצדיק עליון יסוד ז"א כידוע ושהם אותיות משה בהיפך אתויון והוא ג"כ שם מ"ה כמ"ש מ"ה שמו

ושמתי כדכד: נמצא בבוך א' (23) קפו. ב. ב. צ. א. (203) צ. א. [וחסר התחלה]. ג. (269) קלב. ב. [וחסר סיום]. ד. (333) יא. א. ה. (549) סה. א. ו. (613) מג. א. ז. (1366) קמה. ב. [חלק — ככותרת: בעזרה דרוש מאדמו"ר ר' דובנר נבג"מ פ' כי תבא התקפיה לאבוויץ]. ח. (2007) יב. א.

מאמר זה נדפס גם בהוספות לספר המאמרים תקיע' ע' קפ"ה ע"פ כת"י ה"ו. וביתוספו כאן בין אריוחיים אחת או תיבות שנמצאים בכת"י ד' ובכת"י ו'. שינויים אחרים נעקפו בשולי הגליון וכיניהם מה שבא כסה"מ שם בכת"י ב' וכת"י ג'.

ד"ה זה וכן ד"ה שלאח"ז שניהם נאמרו בפי תבוא (ראה הכותרת כאן ולקמו ע' תעה: כמ"ש בהפטרות). אמנם בלקוטי תורה נסדרו שני המאמרים ד"ה ושמתי כדכד בפי ראה. מאמר זה מיסוד על ד"ה זה בלקוטי תורה ראה כו, ד ובספר המאמרים תקיע' ע' קכו [ושם: מגויכיק הצ"צ]. וראה גם שם ע' קכט. מאמרי אדה"ז נביאים ע' קנט. ד"ה שלאח"ז. ושמתי כדכד שמשותיך: ישעי' נד, יב.

דפליגי תרי מלאכי ברקיע: בלקוטי תורה כאן: פרק חמישי דביב [עה, א] . . גבריאל ומיכאל (ובילקוט בישעי' [עיהם — רמז תעה] איתא מיכאל וגבריאל). ושם כת, א מוסיף: וכן במדרש תהלים רס"י פ"ז.

טור אודם פטדה וברקת: תצוה כת, יז.

והטור הרביעי תרשיש ושהם וישפה . . והאבנים תהיינה . . שנים עשר [ד': שנים עשרה] על שמותם . .

ששה משמותם על האבן האחת: תצוה שם, כ"בא. י.

כי שמש ומגן הוי': תהלים פד, יב. נסמן לעיל ע' ת.

שויה לשם — נוהיינו . . ושהם: ג': והיינו . . ושהם.

ז"א שנק' שמשא: עץ חיים שעיר (כא) לידת המוחין פ"ב.

יוסף . . יסוד ז"א: ע"ה שעיר (כו) הצלם פ"ג. וראה הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות התורה חיב לע' תקי.

ושהם אותיות משה בהיפך אתויון: מובא גם באור התורה בראשית כרך ג' ע' 1078: תצוה ע' אחרמו

בשם: הי"ן במא"א א' סטעי' ד. שם כרך ח' ע' ג"פא. תורת חיים ח"י שרה קלד, כ: תצוה [והוא מצוה תקפ"ז —

ע"פ בוך 2018 לה, א] תקי, א; תקבד, כ: תקכה, א. לעיל בחיא פ' דברים ע' פג. וראה בתוספתא לשם.

מתה . . מ"ה שמו ומ"ה שם בנו: משלי ל. ד. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א סיע' טז. ושי' ח"ב ע'

תשן. במדבר ח"א ע' רסט וע' רצה.

ומ"ה שם בנו כו' ששורש יסוד ז"א ביסוד אבא כמ"ש צדיק כתמר כו' [כארו
בלבנון כו'] ע"כ לקח משה את עצמות יוסף כידוע) וג' גוונים שבשמש שהם
ג' גוונים חיוור וירוק וסומק הנק' חגית שנמשך מיסוד ז"א (והיינו שלושת
החיצים צידה אורה שנאמר ביהונתן שהוא יסוד ז"א דבריאה כמו יוסף באצ"י
כידוע) ובחי' שמש הב' הוא מ"ש זורחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא
בכנפי' בחי' שמש שנק' צדקה והוא בחי' ג' גווני' דשמש שבמל' שעולים
משם בבחי' אור חוזר וז"ש זורחה לכם יראי שמי פי' מה זורחה לכם אור
שהוא אור [ה]חוזר משמי שם הוי' דז"א שנק' שמש [ה]עליון שעולה מבחי'
המל' והיינו שנק' יראי שמי כידוע שהמל' נק' יראה בחי' גילוי אור חוזר
עדימ' אור המאיר דרך המסך שנק' הארה דהארה בלבד כך הוא אור החזרה
מאור השמש כשמאיר בקשת או מים שאע"פ שמעצמות אורו מאיר בקשת
(שהרי אין הגוונים שבקשת שייכים לעצם הענן כלל שהענן מהותו היפוך
הוא ממהות האור כידוע) מ"מ האור החוזר ונגלה מן הענן אין זה נחשב
מעצמות האור וזו השמש רק [בחי'] הארה דהארה אחר שיוצא מתוך
[העלם] הענן אך בזה יותר נעלה מדריג' או"ח [מ]הארה דהארה שעוברת
ומתעלמת במסך אבל הגילוי או"ח הוא מגלה אופן ומהות עצם דאור השמש
ממש רק שיוצא דרך הכאה לנגד מול השמש מתוך העלם הענן ולא השמש
העלם לגמרי אדרבה מפני שיש בענן צלילות שיהי' מזה הכאות האור א"כ
אין זה שינוי המהות כמו במסך אלא אדרב' הוא החזרת אור העצמי כמו
החזר' כח מהיד שנתפשט למקום נבדל הימנו וכיוצא ולכך נאמ' בג' גווני
קשת וראיתיה לזכור ברית עולם הגם שבמל' האור בהעלם עכ"ז נזכ' בחי'
ברית עולם שהוא בחי' יסוד ז"א מפני שהוא בבחי' או"ח כנ"ל.

**וזהו ענין זורחה לכם יראי שמי לכם לנשמות שמקבלים מבחי' המל' שהוא
בחי' או"ח דשם הוי' שנק' שמי ונק' זריחה זו זריחות או"ח דמל' והוא
הנק' שמש צדקה דווקא שהוא המרפא בכנפי' כידוע שהמל' נק' צדקה צדק**

צדיק כתמר . . . כארו . . . לקח משה את עצמות יוסף: תהלים צב, יג. בשלח יג, יט. וראה גם אור התורה
ואתחנן ע' עז.
שיריה ג': תקון ע"פ דל. ובהגדסת: ג"כ.
שלושת החיצים צידה אורה . . . ביהונתן שהוא יסוד ז"א דבריאה: שמואל א כ, כ. וראה לקוטי תורה
להאריזיל שם. ספר המאמרים תקס"ז ע' נח. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע שנה ובהגמטן שם: במדבר ח"א ע'
קסג.
זורחה לכם יראי שמי . . . ומרפא בכנפי' . . . גווני' [ג': קויון]: מלאכי ג, כ.
שהמל' נק' יראה: ראה זהר במדבר קכ, א. תקוני זהר בהקדמה ו, א. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב
ע' תשפז.

שיריה המל' — חוזר: ג': כו.
השמש כשמאיר בקשת: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תנד ובהגמטן שם.
וראיתיה לזכור ברית עולם . . . בחי' [ג': בבחי']: נח ט, טז. וראה גם לקמן ע' תעא.
שהמל' נק' צדקה צדק הי': ראה לעיל ע' תטו. לקמן ע' תלא.

ה"א כשמקבלת ה"ח דו"א שנק' שמש עליון ולעתיד לבוא יוציא הקב"ה חמה מנרתיקה ויקבלו הכל ה"ח דו"א בבחי' אור ישר בלי אמצעות המל' וע"כ צדיקים מתרפאים בה כמ"ש במ"א בענין רפאנו הוי' ונרפא כו' שהמל' מקבלת רפואה לחולת אהבה שבה או לניצוצות שנקר' חולים משמש כמ"ש רז"ל שמש בשבת צדקה כו' ולזה רמזו רז"ל דגדולה תשובה היא בבחי' אור חוזר מלמטה למעלה להמשיך בחי' רפואה להמתיק הגבורות הקשות שבמל' כו' שנמשכים מהם החולי הקשה בניצוצות הקדושות וע"כ נק' מרפא לשון מפעיל שממשיך רפואה לעצמו תמיד מצד העלאה מבחי' או"ח וז"ש מרפא בכנפיה אהוי"ר שנק' גדפין והן כנפי השכינה שנק' כנפי יונה שהגרים שהן ניצוצות שנפלו בע' שרים שיתרפאו במרפא שבכנפיה וכן כל ניצוצות שנק' חולים כמ"ש צדיקים מתרפאים בה כו' (ואפשר שגם בחי' או"ח דשמש עליון שבמל' נק' שמש צדקה הוא הנק' מרפא בכנפי' כי הכנפיים נעשים מברורי נוגה שנק' חשמ"ל ובחכמה שבמל' שנק' שמש צדקה דווקא נמשך לשם מרפא כמה שכתוב הרופא לכל תחלואייכי כו' מפני שסולח לכל עוונתי להמתיק הדינים הקשים בנוגה וכל מיתוק הדיון הוא בשורש הגבורות עדי"מ הרפואה ע"י סם חריף יותר מן החול[ין] עד שמדחה אותו כמשל הנלחם כו' כידוע וכאשר גבורות שבמל' הן בתגבורת החסדים כמ"ש כי גבר עלינו חסדו דהיינו בחי' גבורות שבחסדים שביסוד ז"א שנק' שמש העליון שנמשך במל' ונק' שמש צדקה או נקרא מרפא להגביר על הדינין הקשים ולהמתין או לדחותם לחוץ וכו' וז"ש וזרחת לכם מלמעלה בחי' גבורות שבחסדים דאור ישר כדי להיות מרפא גם מבחי' שמש צדקה שהוא בחי' או"ח כו' (וד"ל).

והנה עוד יש להבין ענין אחד הנזכר בספרי הקבלה שמר"ח אלול מתחילין להאיר י"ג מדות הרחמים ונשלמים להאיר עד ר"ה ומר"ה עד יוה"כ

ולעמוד לבוא יוציא הקב"ה חמה מנרתיקה . . . צדיקים מתרפאים בה: ראה נדרים ה, ב. וראה גם לקמן ע' תמד. לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' קבב ובהנסמן שם.
 רפאנו הוי' ונרפא [ג]: רפאני ה' וארפא . . . משמש [בג נוסח: העליון]: נוסח שמר"ע [ירמי' יז, יד]. וראה גם ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' ר"ח וע' רכג.
 שמש בשבת צדקה: תענית ח, ב. וראה סידור שער ר"ח [והוא משנת תקס"ד] ר"א, ד. ומקביל בלקוטי תורה ברכה צז, ב. מאמרי אדה"י נביאים ע' קצו.
 דגדולה תשובה: יומא פו, א.
 אהוי"ר שנק' גדפין והן כנפי שכינה: לקמן ע' תלא: בווהר. תניא פ"מ. שה"מ תקס"ה ח"א ע' שעג. שורה מרפא — שהגרים [תוקן ע"פ ד"ו. ובנדפס: שהם גרים] שהן ניצוצות: ראה סידור שחרית נה, ב. לקוטי תורה נשא כו, ג. ואתחנן ט, ד.
 הרופא לכל תחלואייכי . . . שסולח לכל עוונתי: ראה תהלים קג, ג (בהיפך הסדר). וראה גם לקמן ע' תקסה. ספר המאמרים תקס"ט ע' רלו. תורת חיים ח"י שרה קל, א. דרך חיים שער התפלה מט, ב.
 עדי"מ הרפואה . . . כמשל הנלחם: ראה ביאורי הוהר במדבר פו, ג.
 כי גבר עלינו חסדו: תהלים קיז, ב.
 שורה במל' — על . . . שבחסדים . . . בחי': ג'. ע"י . . . שבחסדים דאימא . . . מבחי'.
 הנזכר בספרי הקבלה שמר"ח אלול מתחילין להאיר י"ג מדות הרחמים . . . ומר"ה . . . עד יוה"כ: בלקוטי

הנקרא עשיית חוורים ומאירים י"ג מדות הרחמים הללו עד יוה"כ שאומרים ויעבור הוי"ה על פניו כו' בקול רם ויש להבין ההפרש בין אור המאיר מ"ג מדות הרחמים בחודש אלול לאור המאיר מ"ג מדה"ר בעשיית ולפי הנראה ב' מיני י"ג מדה"ר הם וי"ג מדה"ר שבאלול הוא רק כמו הכנה להמשכות י"ג מדה"ר שבעשיית (כי ר"ת אלול אינו ל'דודי ו'דודי ל"י, אני לדודי היינו בכל חודש אלול לעורר י"ג מדה"ר מלמטה למעלה בבחי' העלאת מ"ג דודי לי בעשיית שהן י' עומקים שנמשכים בכל יום ממעמקים קראתיך הוי"ה שהוא אור י"ג מדה"ר שנק' י"ג ת"ד עד יוה"כ שהוא בחי' כתר שבכתר שמשם מקור הראשון דייג ת"ד כו' כמ"ש דרשו את הוי"ה בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב וכידוע). ולהבין כל הנ"ל הנה תחילה יש להקדים שורש ענין התשובה מה היא דהנה פ"ה הפשוט דתשובה בגשמיות הוא רק ענין [ה]השבה ממקום למקום עדי"מ ענין השבת אבידה או גזל כמ"ש והשיב את הגזילה וכה"ג וכך למעלה ברוחניות ענין התשובה הוא תשוב ה' להשיב לבחי' היא (ויש בזה ב' פרושים הא' להשיב הכל אל ה' תתאה והיא עילאה תשוב לגבי יו"ד או השבה מלמעלה למטה תשוב היא עילאה לגבי וא"ו שלמטה הימנו ותשוב היא תתאה למטה וכמשיית) וידוע שיש תשובה עילאה ותשובה תתאה תשוב היא עילאה [נק' תשובה עילאה] שהוא בחי' בינה כידוע דהיו"ד הוא חכמה והיא בינה וי"ן מדות והיא בחי' דיבור ותשית היא תתאה נק' תשובה תתאה.

חורה כאן: בספרים . . . (וכמ"ש בחי"ב ס"פ תרומה דף קע"ז ע"א). וראה רמ"ז הובא כניצוצי אורות שם: נ"ל שאומרים ליהוד דאלו שאן נפתחו המקורין כנדע. ובס' הדרת מלך — בפירוש מסודר לספרא דצניעותא ע' קמ"ד ס"ה: כומנא דמטא תשרי לא אמר בתשרי אלא דקדק לומר דמטא שהוא באלול הקרוב לו שאז מניע לו תשרי והם פתוחים עד יוה"ד [יום הכפורים]. משנת חסידים מסכת אלול פ"א מ"ג. סידור האריזל ר' שבתו מרשקוב בסדר כוונת ר"ת אלול בתחלתו: קול יעקב שער התשובה (קה, ב) ד"ה בר"ת אלול. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה חיב ע' תתכה ואילך. לקי"ת עקב יד, א. ראה לב, א ואילך. לג, א ואילך. סידור שער האלול רכה, סע"ג ואילך. לעיל בחי"א פ' עקב ע' שלב. ס' הליקוטין — דא"ח צ"צ ע' חדשים — אלול סכ"א ע' עד ואילך.

שויה האיר — ושלמים . . . הרחמים: ו' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הרחמים . . . הרחמים.

שאומרים ויעבור הוי"ה על פניו כו' בקול רם: בלסוטי תורה (ועד"ז בספר המאמרים תק"ע) כאן: ולכן אומרים ויעבור הוי"ה כו' עד יוה"כ. וראה גם לקי"ת עקב ומאמרי אדה"א שהבאו לעיל בהערה ד"ה: הנוכר.

שויה מדה"ר — שבעשיית . . . מדה"ר: ו' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הרחמים . . . הרחמים.

ר"ת אלול אינו לדודי ודודי ל"י: שיר השירים ו, ג. אבודרהם סדר תפלת ר"ה ופירושה בשם הדרשנים. בי"ח לטרא"ח סתפ"א ד"ה והעבירו: וכמ"ש האחרונים בספריהם. הנסמן במאמרי אדה"א שבהערה דלעיל ד"ה: הנוכר.

בעשיית שהן י' עומקים . . . ממעמקים קראתיך הוי"ה: תהלים קל, א. ראה פרי עץ חיים שער (כה) תפילות ר"ה פ"ז. ראה לקמן ע' תקכה. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תקיג.

י"ג מדה"ר שנק' י"ג ת"ד: ראה זהר (אדרא רכא) נשא קלא, א. (ספרא דצניעותא פ"ח) תרומה קע"ז, א. עץ חיים שער (יג) א"א ס"ט. לקמן ע' תפמ"ד.

דרשו את הוי"ה בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב: ישע"י נה, ו (ותיבת את ליתא שם. — וכ"ה ב' ד').

והשיב את הגזילה: ויקרא ה, כג. התשובה היא תשוב ה': זהר (רי"מ) נשא קכב, א. וראה לקמן ע' תר. מאמרי אדה"ו הקצרים ע' תפמ"ד. תשובה עילאה . . . בינה . . . דהיו"ד הוא חכמה והיא בינה: ראה לקמן ע' תרנו . . . נסמן לעיל ע' שסה.

וביאור הדברים הנה יש להקדים את הידוע דשורש הראשון של הנשמות הוא במחשבה כמאמר ישראל עלו במחשבה (ומדרש רז"ל שבעה דברים קדמו לעולם תורה ותשובה כו' ומחשבתן של ישראל קדמה לכולם מפני שהוא בבחי' רצון הפשוט בתכלית שנק' מחשבה אחת שמו הגדול כו' כמ"ש במ"א) ונתלכשו נשמות ישראל בס"ר אותיות שבתורה (דגם שהתורה נק' ראשית כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו אבל הרי אמרו בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית תבואתו דתורה כי חיטה כיב אתוין דאורייתא הנק' תבואה הוא רק בחי' כלי לנשמות ישראל כמו שהם בשרשם במחשבה הקדומה והפשוטה כמו שאותיות המחשבה נק' מאמר סתום בהעלם לגבי גילוי מאמר אותיות הדיבור כך כל אות שבתורה שבא בדבור כמ"ש וידבר אלהים כו' יש בו בהעלם מבחי' המחשבה הקדומה שישראל עלו שם והיינו ס"ר אותיות שבתורה (דגם ששורש הדבור שבתורה בחכמה הקדומה הכלולה בעצמות ממש מ"מ למטה הן מעצמות שורש האותיות שהן בבחי' עצמיות ממש עדי"מ אותיות ש[ב]עצמות הנפש שנק' יחידה כמ"ש במ"א והיינו פ"י גליף גליפו בטהירו עילאה שהוא אור העצם שנק' מל' דא"ס שנחקקים שם האותיות והם שורש ס"ר נשמות בכלל ולזה אמרו מחשבתן של ישראל רצון פשוט קדם גם לחכמה הקדומה שורש התורה כו') ומפני ששורש המלאכים אינו אלא בבחי' דבור שמלוכש בהבל וקול בלבד כמ"ש וברוח פיו כל צבאם ע"כ ביקשו את אותיות התורה שבהן מלוכש אותיות המחשבה הקדומה (וכמ"ש במ"א בההפרש שבין "מאמרות ל"י הדברות) ואמנם לגבי נשמות ישראל שלמטה שכבר נמשכים מאור אבא ביחוד זוי"נ כמ"ש כי אתה אבינו כידוע הרי ס"ר אותיות שבתורה ששרש[ה]ן מפנימיות אור אבא עצמו נק' שרשים ומקורים לס"ר נשמות ישראל כידוע אבל מצד שורש הנשמות גם כמו שהן עדיין בפנימיות המוחין דאבא נק' ראשית גם לגבי ראשית חכמה דתורה מלבד טעם הנ"ל שישראל עלו במחשבה ורצון הפשוט שהוא בחי'

ישראל עלו במחשבה . . ומדרש רז"ל שבעה דברים קדמו לעולם: נסמן לעיל ע' שע.

כס"ד אותיות שבתורה: ראה לקוטי שיחות בראשית כרך כ ע' 419 הערה 12.

ה' קנני ראשית דרכו: משלי ח, כב.

בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית תבואתו: בראשית א, א וברש"י שם. ירמ" ב, ג. הנסמן בלקוטי

שיחות מקץ כרך ג ע' 820.

חיטה כיב אתוין דאורייתא: ראה זהר בלק קפת, ב. תקוני זהר תטיס (קיד, ב. ד).

וידבר אלהים: וראה ג, ב.

אותיות שובעצמות הנפש שנק' יחידה: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתקכ"א ואילך.

גליף גליפו בטהירו עילאה: ראה זהר בראשית טו, א.

ס"ר נשמות: ראה תניא פל"ז. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שפת. וש"י. ח"ב ע' תקס"ה. וש"י.

וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.

כי אחת אבינו: ישע"י סג, טו. וראה גם תורה אור מגלת אסתר צג, א ואילך. מאמרי אדה"א נביאים ע' קצ

ואילך.

העצמיות ממש שלמעלה גם ממקור החכמה שבתורה וכו' ודיל, וכל ענין מספר ס"ר נשמות שהוא לנגד ו"ק דז"א שכל או"א כלול מק' אלף והוא מצד בחינת השרשים שהוא לפי מספר הקצוב בהתכללות ע"ס זה מזה למאות ולאלפים ולרבבות שיש לזה מספר ידוע מצד מאמר קו המדה אבל בחי' התולדה שנולדים מיחוד ז"נ ע"י המשכת מוחין דאו"א ממקורא דכולא ע"ז אמר יוסף ה' [עליכם] ככס אלף פעמים ולא כמו הענפים המסתעפים מן השרשים שיש להם שיעור בהסתעפות מענף לענף כך יש שיעור ההסתעפות כמה דורות ז"א כמ"ש קורא הדורות כו' דור הולך ודור בא כו' (שבזה יש שתי חלוקות א' מצד ריבוי התולדה עצמה כמו תולדות ששה בכרס א' כמו מחיטה א' כמה חיטים שזהו בחי' יש מאין דווקא וכן הנולדים מולידים בריבוי שנק' ברכת פרי הבטן כידוע, והב' מצד ריבוי ההסתעפו' בלבד עדימ' מן השרש שמסתעף הענף וענף מענף עד אין קץ וכמו כן בחי' הריבוי הסתעפות מאדה"ר דור אחר דור עד עיקבות משיחא וכמו"כ כנשמות האבות הגב' שבאו בהסתעפות לע' נפש ומכל נפש לכמה פרטי נשמות שנק' שבטים עכ"ז נק' השבטים ת"ר שרשים והנולדים אלף מהם עד עיקבות משיחא נק' רק הסתעפות ענפים שאין הריבוי הזה מתחדש בבחי' עצם רק בהתפשטות בלבד, והנה בבחי' ההתפשטות קצוב הוא מספר ההסתעפות [מ]זה [ל]זה לפי שהוא בבחי' יש מיש הנק' העלם וגילוי משא"כ בחי' [ה]תולדה שהיא יש מאין אין לה שיעור וזהו עיקר הפרש בין בחי' שרש לבחי' תוספות הנזכר בע"ה שהוא הפרש בין תולדה להסתעפות וכו' ודיל.

והנה ידוע שירידת הנשמה בגוף ירידה זו צורך עליה היא הרי שורש הנשמה היא במחשבה הקדומה כנ"ל ונתלבשה בעוה"ז בגוף גשמי ע"י ירידות ההשתלשלות רבות מאד מאד כי הנה זה הוא כמו מאיגרא רמה לבירא עמיקתא שאין ירידה גדולה מזו כך אין ירידה גדולה ממחשבה הפשוטה הנ"ל שלמעלה מהשתלשלות דאבי"ע עד עולם העשי' הזה הגשמי ואמנם ירידה זו צורך עלי' היא להתעלות במעלה יותר מכמו שהיתה במח' הנ"ל ולכאורה זה פליאה האיך תעלה יותר ומה הוא היותר עליון ממחשבה הנ"ל, אך הענין הוא דגם בחי' מח' הנ"ל אינו אלא בחי' לבוש בעלמא עדימ' המחשבה באדם שאינה אלא בחי' לבוש להשכל כי השכל והסברא עצמה היא

שו"ה העצמיות — החכמה: מכאן מתחיל כתי' ב.

שו"ה התולדה — דאר"א [ג]: דא"א. . . יוסף ה' [עליכם] ככס אלף פעמים [אב נוסף: ככה: דברים א, יא ותיבת ה' הבאה בתחלת הכתוב — אבל כ"ה גם כמאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' ה וע' פג]. קורא הדורות. . . דור הולך ודור בא: ישע"י מא, ד. קהלת א, ד.

תולדות ששה בכרס א': נתחמא שמת ה.

שו"ה מן — בחי'. . . וכמו"כ: ל. ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: וכמו כן. . . וכמו"כ.

שו"ה עכ"ז — שרשים והנולדים אלף [א]: אף: אוצ"ל: אלף שרשים והנולדים.

מאיגרא רמה לבירא עמיקתא: ראה חגיגה ה, ב. אגרת התשובה פ"ז ובספר שיעורים בס' התניא שם ע' 982 הערה 4. אור התורה בא ע' שלג: איכה ע' אע"ב. ד"ה פדה בשלום תשד"מ: ד"ה ברוך הגומל תשמה.

בחי' כח רוחני היולי בלי מהות [דבר] ונתפס במחשבה באיזה מציאות דבר וענין מה כמו מחשבת שכל שחושב בענין ואופן דבר מה ויכול לחושבו בכמה ענינים ואופנים שונים מאוד והשכל א' הוא רק שמתלבש לפעמים בלבוש אופן זה ולפעמים [בלבוש ו] אופן זה והוא שינוי חלופי אותיות מחשבה שחושב את השכל בכמה ענינים ואופנים שונים זה מזה בחי' נבדלים מעצם השכל והסברא וכמו"כ גם אור השכל והסברא שנק' התחכמות הוא רק כמו בחי' לבוש לעצם כח השכל ההיולי הנק' משכיל שמשכיל כל [דבר] שכל והתחכמות כמו משכיל לאיתן משכיל לאסף כו' פי' משכיל לשון מפעיל שפועל כל גילוי אור התחכמות ולפעמים מפעיל בחי' התחכמות במילי דעלמא ולפעמים בענין אחר כמו התחכמות בחכמת הרפואה או בחכמת התשבורת (אמנם יש בזה מדריגות חלוקות שהרי יש מי שכל המשכיל טבעו יותר מוכן להמציא התחכמות בחכמה זו ואינו מסוגל בטבעו כח השכל להתחכם בחכמה אחרת כלל משאיכ' לבוש דמחשבה אל ההתחכמות לכל בחי' התחכמות נעשה לבוש מיד במחשבה בטבע א' בלי שינוי מדריגות הרי אין ההתחכמות לבוש גמור אלא מתאחד בעצם הכח השכל ע"כ לפי טבע מהות העצם כך יתפשט ונק' התפשטות העצם כהתפשטות האור או כהתפשטות הכח אבל לא בחי' לבוש הנבדל מן העצם לגמרי כי החכמה מאין תמצא בגילוי אור וכה"ג ונק' נתיבות אבל השכל לגבי המחשבה נק' מהות אחר ואעפ"כ הרי זה כמו בחי' התלבשות מה שכל המשכיל מתלבש לפעמים להמציא התחכמות זו או אחרת כי גם מה שממציא אינו מעצמותו (מש)

ועד"מ הנ"ל יובן ג"כ במחשבה העליונה הפשוטה הדנה ידוע שהוא למעלה מן ההשתלשלות דאבי"ע כידוע דבמחשבה א' בלבד נמשך כל ההשתלשלות דסובב וממלא (מקיפים ופנימים דקו וחוט) והוא מ"ש בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט ובמחשבה א' זו הפשוטה צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקירה א' היה והוה ויהיה ברגע א' כו' דהיינו גם כל ריבוי רבבות עולמות אשר עתידין להיות כמבואר בספרים (וכמ"ש"כ בספר התמונה שיהי' נ' אלפים יובלות וז' אלפים שנה דעכשיו אינו רק שמיטה א' כו' וז"ש קורא הדורות מראש מבחי' מחשבה א' הנ"ל שהוא בחי' מל' דאיס' שלפני הקו

משכיל לאיתן משכיל לאסף: תהלים פט, א. עד, א. עת, א.

כי החכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.

דבמחשבה א' בלבד נמשך כל ההשתלשלות: ראה זר שמות כ, א.

ז"ש כתיב כשעלה ברצונו הפשוט: נסמן לקמן ע' תקפז.

צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקירה א': ראה ברכת זכרונות. שער היחוד פט"ו. מאמרי אדה"א

במדבר ח"א ע' קעה ובהנסמן שם.

שויה הדורות — ברגע א': ד"ל: כא' [וכן לקמן ע' תכו בשיה: שצומח].

בספר התמונה שיהי' נ' אלפים יובלות: ראה שיר ר"פ בהר. לעיל בחי' פ' ואתנו ע' רסה. וש"נ.

שצופה ומביט כל העליות העולמות עד נ' אלפים יובלות עבר ועתיד ברגע א' עדי"מ מחשבה א' הפשוטה שכוללת כל מה שעתידי להיות רצון ושכל ומדות בכמה מדרגות שונות כמו שעלה במחשבתו לבנות בנין שהוא כולל כל מה שעתידי להיות גילוי כמה רצונים ושכליים ומדות ודבור ומעשה עד אין קץ כו' וכמ"ש במ"א) ואמנם הנה גם בחי' מחשבה זאת הפשוטה אינה רק בחי' לבוש לגבי עצמות א"ס עדי"מ המחשבה הפשוטה באדם שאינו רק לבוש להשכל כניל באריכות כך בחי' מחשבה העליונה שכוללת ממלא וסובב עד סוף כל הדורות כו' אינו רק בחי' לבוש בעלמא והוא בחי' צמצום גדול וירידת העצמות מאד ועדי"מ בחי' צמצום מחשבה א' לגבי עצמות הנפש שביטולה בערך כלא חשיב ממש לגבי העצמות וגם לגבי השכל המלוכש בה שהרי תחליפנה השכל כניל (ולמעלה היינו בחי' מל' דא"ס שהוא מה שעלה במחשבה אנה אמלוח ואינו רק לבוש לבחי' חכמה דא"ס והחכמה מאין תמצא דא"ס עצמו גיב כמו בחי' לבוש לעצמות כח החכמה שבעצמות א"ס ע"ד הנ"ל בכת המשכיל ולהיות שגם כח המשכיל אינו נחשב מעצמיות הנפש כך גם בחי' כח החכמה שבעצמות א"ס אינו נחשב רק אור וכח מיוחד מהעצמות וכידוע דע"ס הגלויות שרשם יש בהעלם העצמיות ממש והמחשבה הנ"ל הוא מל' דא"ס בחי' גילוי רצון הפשוט במחשבה ורצון הנעלם בעצמות הוא בחי' הכתר שלמעלה מבחי' החכמה הכלולה בעצמות וע"ז אמר והחכמה מאין כו')

וזהו שאמרו לית מחשבה תפיסא כך אפי' מחשבה א' הנ"ל כי אינה רק זיו ואור הארה בעלמא מעצמות הא"ס (ונק' מל' דא"ס וע"ז אמר מכה"כ זיו יקר[י]) בלבד שבזה הזיו הוא סוכ"ע וממכ"ע כו' כניל וז"ש ברוך כבוד ה' ממקומו העצמיות כו' ולזה כיוון במאמר בריש הורמנא דמלכא שהוא בחי' רצון הנעלם בעצמיות דא"ס גליף גליפו חקיקות אור האותיות אשר בטיהרא עילאה שהוא בחי' מחשבה א' הנ"ל בחינת גילוי הרצון הפשוט דכללות כל השתלשלות דעבר ועתידי כו' כניל). והיינו ענין ירידת הנשמה ממחשבה א' הנ"ל להשתלשל למטה מטה דרך המשכה מלמעלה בבחי' קו כו' כדי שעי"ז יהי' לה עליה גדולה יותר והוא אשר תכלול בעצמות (ה)א"ס שלמעלה מבחי' גילוי אור מחשבה א' הנ"ל וכמ"ש בזהר לאשתאבא בגופא דמלכא (שהוא בחי' עצמיות הא"ס ממש שלמעלה גם מבחי' רצון הפשוט וחכמה ומחשבה הכלולים בו עדי"מ עצמות הנפש ממש שנק' יחידה שלמעלה גם מבחי' רצון נעלם כי רצון הנעלם הוא מציאות רצון אלא שכלול בהעלם כו')

וכמ"ש במ"א: ראה אמרי בינה שער הק"ש פ"י.

שוריה במחשבה — תמצא [ד] נוסף: דחכמה] דא"ס עצמו: ג: דא"ס עצמו תמצא.

לית מחשבה תפיסא כו' . ואור [ג]: ותואר]: ראה תשני זהר בהקדמה יו, א.

מכה"כ זיו יקר[י] . . . ברוך כבוד הוי' מקומו: ישעי' ו, ג וכתרגום שם . . . יחזקאל ג, יב.

בריש הורמנא דמלכא שהוא בחי' רצון: זהר בראשית טו, א. וראה ספר המאמרים הקטן ח"א ע' שכו.

וכמ"ש בזהר [ד]: בזהיק] לאשתאבא בגופא דמלכא: נסמן לעיל ע' תא.

והרצון מיוחד במציאות דבר מה כמו שיש ברצון בהעלם לבנות בנין וכה"ג אבל בחי' יחידה הוא כמו בחי' התפעלות כל עצמיות הנפש שאע"פ שנק' רצון אינו בחי' התפשטות מן הנפש במציאות מיוחד אלא הוא רצון עצמיות שהוא נוגע בעצמיות הנפש ממש שכל הנפש מתפעלת בעצמותה ולא שייך בו ענין גילוי והעלם אחר שהוא בבחי' עצמיות ולא בבחי' ההתפשטות כי דווקא בבחי' ההתפשטות שייך לאמר שתחילה קודם התפשטותו כלול היה בהעלם ואח"כ מתגלה משא"כ בעצמיות, וכך יובן למעלה בבחי' העצמיות הא"ס שרצון שבו בבחי' עצמותו ממש הוא בבחי' הא"ס ממש ואינו בבחי' התפשטות להיות נק' רצון הנעלם בעצמות ג"כ ונק' יחידה בה"א בחי' נוק' שמקבלת מבחי' העצמות ממש שנק' יחיד בעצם ולא נק' קדמון שקודם להבא אחריו רק כמו רצון הנעלם שנק' רצון קדום וכה"ג גם שנק' קדמון לכל הקדומים לגבי מחשבה דא"ק).

והנה ענין ירידה זאת [ש] לצורך עלי' הנ"ל לשאתאבא בגופא דמלכא כנ"ל היינו ע"י אתעדלית דווקא באותה המדרגה שנק' גופא דמלכא למעלה ברצון העצמי שלמעלה גם מבחי' רצון הנעלם שנק' רצון הפשוט או רצון קדום כנ"ל) והוא ע"י בחי' יחידה שבנפש וכמ"ש דוד הצילה מחרב נפשי מכפירים יחידתי כי הנה ידוע שבנפש האדם יש ה' מדרגות נרנח"י וידוע שהחכמה היא בבחי' חיה ועצמות הרצון הוא בבחי' יחידה כמ"ש והחכמה תחי' כו' ויהי האדם לנפש חיה כו' כמ"ש בזה"ר ונשמה בבחי' בינה כמ"ש נשמת שדי תבינם ובחי' יחידה הוא למעלה מבחי' החכמה שהוא עצם הרצון בלא טעם לרצון כמ"ש נכספה וגם כלתה נפשי כו' פ"י כלתה הוא כליון כל הנפש מעוצם התפעלות כל עצמות ופנימיות עד שתרצה להפרד מן הגוף ולכלול בעצמות אור א"ס ואין לה מנגד כלל מרצונות הנפש בדברים זרים שימנעו אור ותוקף עצמיות זה הרצון כמ"ש מי לי

שויה הא"ס — שנו . . . הוא: ג' יש בו . . . שהוא.

ונק' יחידה . . . שמקבלת מבחי' . . . יחיד: ראה עץ חיים שער (מב) דרושי אביע פ"א.

שויה היינו — אתעדלית . . . גם [ד': ליתא]: תוקף ע"פ ג"ד. ובנדפס: התכללות.

וכמ"ש דוד הצילה מחרב נפשי מכפירים יחידתי . . . שבנפש: [חיבור שני כתובים — וכ"ה בספר המאמרים תקיף כאו ע' קכז] תהלים כב, כא, לה, יו'. ליתא. ונראה נשמת מפני תיבות הדומות: שבנפש . . . שבנפש.

ה' מדרגות נרנח"י: בראשית רבא פ"ד, ט. וראה קונטרס נר"ן בשערי זהר שם. בכמה דפוטים במדרש שם (וכן בפיוטים) הוא בשינוי הסדר, אבל בעץ חיים שער (מב) דרושי אביע בראשיתו: ספר (ושער) הגלגולים פ"א (תקדמה א), ובד"א — מובא, ובד"ק, בסדר זה.

שבחכמה היא בבחי' חיה . . . והחכמה תחי' . . . יהי האדם לנפש חי' . . . נשמת [ד': נשמת] שדי תבינם: נסמן לעיל ע' שסו. בראשית ב, ז. אויב לב, ת. ראה גם לקוטי תורה כאו כה, א. ספר המאמרים תקיף כאו ע' קכז. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה חי"ב ע' תתיח.

נכספה וגם כלתה נפשי: תהלים פד, ג.

שויה הנפש — שימנעו [ד': שימעיטו] . . . מי לי בשמים: תהלים עג, כה. וראה לקמן ע' חרנד.

בשמים ועמך לא חפצתי שאין שום חפץ ורצון אחר כלל כ"א בלתי רצון זה ונק' רצון א' ע"כ נק' יחידה כמ"ש מי לי בשמים דגם בג"ע העליון ועוה"ב אין הרצון רק במהותו ועצמותו ית' מצד שהנשמה נמשכה מבחי' העצמיות דא"ס ממש ע"כ תכסוף ותכלה אליו דווקא ולא למדותיו הגנוזים בו שנק' מאור העצמיות ולא בבחי' זיו ואור גם לא בבחי' מחשבה א' הנ"ל שאינה רק זיו ואור מן העצמיות כנ"ל והוא ענין לאשתאבא בגופא דמלכא הנ"ל (שהוא בחי' עצמיות דא"ס שלמעלה גם מבחי' הרצון הנעלם הכלול בו כו' כנ"ל) לפי שנאמר אם ישים אליו לכו כו' אליו בעצמותו כו' כך מלמעלה למטה נמשך מבחי' עצמיות דא"ס כידוע [ד]רוח אייתי רוח ואמשיך רוח באותו אופן ממש כו' וע"כ נק' יחידה לפי שמקבלת מבחי' עצמיות דא"ס שנק' יחיד וזהו שאמר הצילה כו' מכפירים יחידתי בחי' יחיד[ה] הנ"ל שדבוקה וכלולה בבחי' עצמיות א"ס ע"כ אין יניקה ואחיזה כלל להיצוני' לקבל ממנה (וע"ז אמר גם כי איך בנ"א צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי כו' וכמאמר הידוע דאע"ג [ד]אנא [א]יל הכא והכא דיוקני אשתאר בכ' שהוא בחי' עצם הרצון הנ"ל שנקר' יחידה שישנו בכא"א מ"שאל גם בקל שבקלים ופחות[ן] הערך שאין להם רק נפש דנפש דעשי' וע"כ יכולים לבוא במס"ג עקיה וע"כ הקדימו ישראל נעשה לנשמע כו' כמ"ש במ"א) וזהו ענין אהבה רבה דבכל מאדך כי הנה פ"י בכל נפשך בכל חלקי נפשך הוא בחי' הרצונות שנמשכים בבחי' פרטי חלקי הנפש ע"פ שכל וטעם לרצון (כידוע שהרצון נק' נפש כמו אין נפשי אל העם הזה אם יש את נפשך כו') אבל בכל מאדך שהוא בלי גבול ושיעור כלל כידוע הרי אין זה התפעלות חלקי הנפש אלא שהנפש תכלה כולה כמו כלתה נפשי שאין שיעור וגבול ברצון זה הנק' רצון העצמי כנ"ל וזהו מאדך מאד שלך (כי הוא אותיות אדם שהוא עצם הנפש שנברא בצלם אלקים כידוע שזהו פ"י אדם אדמה לעליון) וע"ז מתעורר אתעורותא דלעילא מלמעלה למטה ג"כ בחי' מאד העליון שהוא בחי' רצון שבעצמות הא"ס שהוא בחי' הא"ס ממש כנ"ל כי רוח אייתי רוח כו' כנ"ל והוא בחי' יחידה שבנפש שנכללת ביחיד לאשתאבא בגופא דמלכא ממש כנ"ל וד"ל.

שו"ה בחי' — בו כו': תוקן ע"פ ד. וננדסת: גם.

אם ישים אליו לבנו: איוב לז, יד. וראה סידור ערב שבת קסד, רע"א.

(ד"רוח אייתי רוח . . גם כי אלך: נסמן לעיל ע' תח . . תהלים כג, ד.

דאע"ג ד(אנא) איל: ראה זהר יחי רמד, סע"ב: רמה, רע"א. (סבא) משפטים קיד, א.

וע"כ הקדימו ישראל נעשה לנשמע: שבת פח, א.

אין נפשי אל העם הזה אם יש את נפשך: ירמ" טו, א. חיי שרה כח, ח [ושם, וכ"ה ב' דל': נפשכם. — אבל

כ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקנא]. וראה לקוטי שיחות לר' כרד ב' ע' 456 בהערה.

מאד . . כי הוא [ג"ד]: ו(הא) אותיות אדם: ראה זהר-רע"א מהומנא) פינסס רמו, ב.

אדם . . שנברא בצלם אלקים: נח ט, ו. בראשית א, כו.

אדם אדמה לעליון: לשון הכתוב ישעי' יד, יד. וראה עשרה מאמרות — לרמ"ע מפאנו — מאמר אם כל

חי סליג. הנסמן לעיל בחי"א פ' ואתחננו ע' קכב.

והנה ארז"ל על בכל מאדך בכל ממונך כו' וזה פלא מה ענין הממונ לבחי' מאד שהוא מדריגה גבוה מאד כנ"ל. אך הנה כתיב צדקה תרומם גוי אלו ישראל כו' יש להבין הלא אנו אומרי' בכל יום שלא עשני גוי כו' ואיך קורא לישראל בשם גוי. אמנם הענין הוא דפי' גוי קאי על בחי' נפש הבהמית שבכל אר"א מישראל כמ"ש וזרעתי את בני זרע אדם וזרע בהמה וכידוע שיש בחי' הנפש הבהמית שהן בחי' המדות הטבעיות כטבע מדות הבהמה וכמ"ש כי רוח הבהמה היורדת למטה כו' וידוע שנפש האלקית היא מלובשת תוך נפש הבהמית בבחי' גלות ממש (כי רוח הבהמה להתאוות תאוות גשמיות במאכל וכה"ג הרי זה רוח זר וגם מאד לגבי רוח האדם שכבחי' נפש אלהית שמושלת מכל תאוה הגשמי' הבהמי' וא"כ כאשר הנפש הבהמית נמשכת אחרי גשמיות אוי רוח האלהית בגלות גדול כמו בשביה ממש וז"ש מלך אסור ברהטים כו' כמ"ש במ"א בסוד גלות השכינה בע' (שרים) וז"ש הצילה כו' להציל הנפש האלקית ממאסרה בחומר הגופני והוא להציל בחי' עצם הרצון שנק' יחידתי ואז אפי' כל עניני הגשמי' שנוגעים אל עצמיות הנפש הבהמיות ישליך מנגד וכמ"ש אז איתם ונקתי מפשע רב איתם בבחי' תמימות הרצון העצמי דווקא כנ"ל הטעם בענין בכל מאדך כו' וד"ל (וזהו דסמ"ך ל"י אודך בקהל רב כו' פי' קהל רב הוא רוב קיבוץ כל העלאות ניצוצים שמתאחדים עד שכולם יודו את הוי"ה כאיש א' ברצון א' ממש ולמעלה היינו בחי' עצמיות הרצון דכנ"י שכל ס"ר נשמות וענפיהן עד סוף כל הדורות כלולים שם כא' זנק' כתר דנוק' בחי' יחידה הנ"ל וע"כ אודך להמשך למטה בהתחלקות בקהל רב דווקא וד"ל) וזהו צדקה תרומם גוי כי הנה ענין הצלה הנ"ל לבחי' יחידה (דכנ"י למעלה ולמטה בכל אר"א מישראל) היינו ע"י צדקה דוקא כי ענין הצדקה היא להחיות רוח שפלים דווקא שהוא ע"י התעוררות ר"ר על עני ודל וידוע שר"ר הוא נמשך מעצמיות הנפש וכך יובן למעלה בענין התעוררות הרצון הפשוט מעצמיות דאור א"ס הוא נמשך בבחי' ר"ר להחיות רוח שפלים שאינו מערך העצמיות כלל כי במקום גדולתו שם כו' ועיי' יכולה ג"כ לרומם ולהעלות לבחי' נפש הבהמית שנק' גוי להיות גם היא עולה בבחי' מס"ג כמו נכספה וגם כלתה

בכל מאדך בכל ממונך: ראה ואתחנן ג. ה. ברכות נד, א (במשנה).

צדקה תרומם גוי אלו ישראל: משלי יד, לד. ברא בתרא י, א.

הלא אנו אומרי' בכל יום: בברכות השחר.

וזרעתי את בני [ד'] בניין [דע אדם וזרע בהמה: ירמ' לא, כו (בדילוג, וראה הנסמך במאמרי אדה"א

ויקרא ח"א ע' ב. לעיל בח"א פי' ואתחנן ע' רכ"א).

כי רוח הבהמה היורדת למטה: קהלת ג, כא [ושם: רוח . . היא למטה].

מלך אסור ברהטים: שיר השירים ג, ו. ראה אגרת התשובה פי"ז. פירוש המלות פצ"א.

אז איתם ונקתי מפשע רב . . דסמ"ך ל"י אודך בקהל רב: תהלים יט, יד. [ראה לעיל ע' תחב הערה ד"ה:

וכמ"ש] שם לה, יח.

במקום גדולתו שם: ראה מגילה לא, א. לעיל בח"א פי' ואתחנן ע' קצט מכ"ד ואילך ובהנסמך שם.

נפשי כמו שבנפש האלקית מצד שרשה כו' בלי שום מונע ומסתיר מחומריות הגוף כלל (ושו"ש הענין הוא כידוע שהמל' כשמקבלת הי"ח נק' צדקה צדק דאיהו דין ונמתק בהי"ח ואז יש ביכולתה לברר ברורי נוגה מבחי' בין בגימ' בהמה וז"ש צדקה תרומם גוי ותתעלה לגוים בחי' בין כו').

וזהו שמש צדקה ומרפא בכנפיה כי הנה ע"י העונות נעשה פגם באברי נפש האדם כי בצלם אלהים נבראת נשמות האדם ונפגם צלם אלהים בא' מן האברים ע"י העון והחטא ונק' בעל מום אמנם כשלא גבר החטא לעשותו בעל מום לגמרי עכ"פ נק' מוכה ופצוע כמ"ש מכף רגל כו' פצע וחבורה ומכה טריה כו' וצריך לרפואה רוחניות ורפואות פגמים הללו שבצלם אלהים וע"י הרפואה שנמשכת בכנפיים שהן בחי' או"ר שנק' בווהר בשם גדפין נתרפא כל פגם ומכה ופצע כו' כי ע"י בחי' הגדפין מתעלה כל הנפש למעלה כמו עדי"מ בכנפי העוף שמעלות ומגביהות אותה ברום השמים וכך בחי' יונה דכללות כנ"י מעלות לכנ"י ברום המעלות לכולל בעצמות אור א"ס וממילא יתקן כל פגם כו' וזהו מרפא בכנפי' דייקא ורפואה זו דכנפי' נמשך מאור השמש שנק' שמש צדקה דוקא והוא בחי' המשכות התגברות החסדים להחיות רוח שפלים מצד בחי' [הרח"ר] העליוני' כנ"ל שהוא בא מבחי' עצמיות הרצון למעלה מן הטעם (כי אין טעם לרחמים [רבים] שר"י ע"פ טעם אין יסורין בלא עון שהיסורים באים כמשפט התורה ע"פ חכמה עילאה אבל גם שנפסקים היסורים עפ"י ח"ע מ"מ מצד בחי' הרחמים נפטר מן היסורים באמרו שאעפ"י שראוי ליסורים ע"פ חכמה עילאה מ"מ רחמנות גדולה עליו ומחמת הרחמנות פוטרים אותו הרי נראה בחוש ששו"ש מציאות הרחמים הוא למעלה מן הטעם והחכמה והוא להיות שרשו בבחי' עצם הרצון שלמעלה מהרצון המתלבש ובא בשכל וטעם כו' והיינו ענין הנ"ל בתשובה שמביאה רפואה לעולם מפני שהתשובה מעורר ר"ר [שבכתר] ומשם נמשך הרפואה כי שורש הרפואה ג"כ מבחי' הרחמים שהוא בחי' ת"ת שרשה בבחי' ר"ר שכתר וז"ש שמש וצדקה בכחי' רחמים

שהמל' כשמקבלת הי"ח נק' צדקה: ראה לעיל ע' שצד.

צדק דאיהו דין ונמתק [ג': ונסתלק]: ראה תקוני זהר בהקדמה יו. ב.

בין בגימ' בהמה: ראה תניא ספמ"ו. ס' הליטוטים להאריזיל שמיני יא. ב. הנסמך במאמרי אדה"א ויקרא

ח"א ע' ד.

שו"ה בהמה — נוי [ג': ליחא] ותתעלה [ד': ומתעלה] לגוים: ג': ותעלה לגוי.

שמש צדקה ומרפא בכנפיה: מלאכי ג. כ. וראה לעיל ע' תכב.

שו"ה בא' [תוקן ע"פ ג'דו. ובנדפס: כ"א]. . מכף רגל כו' פצע וחבורה: ישע"א. ה.

אוי"ר שנק' בווהר בשם גדפין: נסמן לעיל ע' תכב.

אין יסורין בלא עון: שכת נה, סע"א.

שו"ה הרחמים: תוקן ע"פ גו. ובנדפס: ר"ר הרחמים.

בתשובה שמביאה רפואה לעולם: נסמן לעיל ע' תכב הערה דיה: דגדולה.

שהחסד גובר על הדין נמשך רפואה בכנפיה בשביל העלאות כל הניצוצין וגם לניצוצי הגרים שנק' גוי וכמו באברהם שנק' אב המון גוים כו' וזהו צדקה תרומם גוי כנ"ל וד"ל).

ואז נאמר כולך יפה רעיתי ומום אין כך כו' עד"מ הרפואה שהיא מסמים חריפים יותר מחמימות החולי ע"כ מגרש את החולי כמו המכוח שמוציאים ע"י החום וכה"ג כך בחי' רפואה הרוחניות לנפש האלקי' הוא מחמת העלאת הנפש הבהמית דוקא ע"י תשובה וכה"ג לפי ששורש נפש הבהמית מפני שור אעפ"י שכמו שנמשכת למטה היא נדבקת בבחי' ר"ע דנוגה שנק' סם המות כמ"ש ראה נתתי לפניך [את] החיים ו[את] המות כו' כמ"ש רגליה יורדות מות אבל הנה כשתעלה לשרשה הרי היא בבחי' אורות [ד]תוהו קודם השבירה שנאמר ואלה המלכים כו' שנק' בשם בהמות וחיות שקדמו לבחי' פרצוף אדם בחי' התיקון כידוע והיינו ע"י תשובה בבחי' דו"ר טבעים דווקא שהוא בחי' מדות דבהמה שהמה יותר חזקים וכוונן גדול ותקיף ביותר ממדות האדם וכידוע שנק' כפירים ששואגים לטרף באת זל"ז כמו כפירים דקדושה פני אר"י דו"ר טבעים דווקא כו' וכנראה בחוש בטבע הבהמות והחיות חזקים מטבע כל האדם וכמו"כ מדות דנפש הבהמיות חזקים יותר ממדות דנפש אלקית כי נפש אלקית שרשה מבחי' המדות דאדם דתיקון ושורש נפש הבהמית מבחי' מדות דתוהו שנק' בהמות בהררי אלף כו' וע"כ בע"ת גדולים מהצדיקים גמורים (כי שם בינן דנוגה לאחר הביורור משם מ"ה מתעלה למעלה משם מ"ה והוא בבחי' [שם] ס"ג דבינה ששם הי' [ה]שבירה וז"ש אשת חיל עטרת בעלה כמ"ש במ"א והיינו גם כן ענין צדקה שם בין המתברר ועולה הנה תרומם לגוי' בחי' בין דנוגה עד שרשו בבחי' ס"ג וכו') ולזה הטעם גם בבחי' סממני הרפואות הרוחניות לרפאות פגם צלם דנפש האלקי' הוא ע"י בירורי העלאה דנפש הבהמית שנק' סם חריף וכשעולה למעלה נק' סם חיים להחיות לכל חוליו וכמז"ל טוב מאד [זה] מלאך המות לאחר הביורור שיתהפך מסם המות לסם החיים והוא ע"י היפוך הרע לטוב

אב המון גוים: לר י. ג. ד.

כולך יפה רעיתי: שיר השירים ד, ז.

ראה נתתי לפניך: רגליה יורדות מות: נצבים ל, טו (בדילוגים). משלי ה, ה.

ואלה המלכים: וישלח לו, לא.

כפירים ששואגים לטרף: בהמות בהררי אלף: ראה תהלים קד, כא. תהלים נ, י.

בע"ת גדולים מהצדיקים גמורים: ברכות לד, ב. וראה לקוטי שיחות נצבים כרך ד ע' 361.

שם בינן: מתעלה: בבחי' (שם) ס"ג: ראה מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' שיו: תקס"ט ע' סח ואלף. לעיל

בחי' פי דברים ע' קיב ושינ.

ס"ג דבינה ששם הי' השבירה: נסמן לעיל ע' שעט.

אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.

שניה האלקי' — חריף: ע"כ נמצא בבוך ז.

טוב מאד (זה) מלאך המות: שיתהפך: לסם חיים: כראשית א, לא. ראה כראשית רבא פ"ט, י. לעיל

בחי' פי דברים ע' ז. ושינ.

כתשובה עד שזדונות נעשה כזכיות ואז מביאה רפואה לעולם התיקון מפני שבחי' התווה למעלה במדריגה מבחי' התיקון ונק' אורות תקיפים וחזקים מבחי' יד החזקה (שהוא בחי' גבורות עליונות דעי' כו' ועי' גם בתורה שנאמר מימינו אש דת למו כו' וכמיש ולכל היד החזקה אשר עשה משה כו' וכו' אמרו למיימינים בה סמא דחייא למשמאילים בה סמא דמותא כי טבע מדות הדין כך [הוא] דמי שאינו ראוי תזיק לו ולמי שראוי דווקא יהי' לו סם חיים כו' משאיכ' בחי' החסד שמאיר ל[מי] שאינו ראוי כראוי) והוה צדקה תרומם גוי דאדרבה נפש הבהמית שנק' גוי תתעלה הנפש האלקי' בעילוי המעלה יותר לפי שכוחה חזק בשרשה יותר כניל וכמו למעלה בחי' הכפירים דקדושה ששואגים לטרף ומזון העליון דקדושה בבחי' דו"ר טבעים שכוחו ותקפו חזק ביותר לכלול באלקות באהבה בלתי מוגבלת כלל למעלה מאהבה המוגבלת שבבחי' התיקון במדות שע"פ חכמה וכינה כו' וד"ל).

וזהו ענין אהבה רבה דבכל מאדך למעלה מבחי' גבול ושיעור ששרשה בבחי' המדות הבלתי מוגבלות כחוי"ב כניל וכמו בחי' המדות הטבעים והוא מבחי' הצדקה כשמפור בלי הגבלה ע"פ שכל וטעם כמו לדקדק דווקא בראוי לכך ושאינו ראוי לא ישפיע כי הרי זה היפך מטבע מדות הרחמים (שהוא החסד שע"פ החכמה במדה מוגבלת כו') אבל טבע מדות הרחמים להשפיע לכל בשוה גם לרעים כמו לטובים מצד הרחמנות ואין שיעור מוגבל לזה כלל להיות כי ע"פ מדות הרחמים אין הגבלה והפסק כלל להשפעות הטוב ונק' נחלה בלי מצרים כו' כידוע ולזה הטעם ארז"ל על בכל מאדך ככל ממונך דווקא כי פיזור כל ממונך לעניים הוא מדה בלתי מוגבלת מצד בחי' רחמים רבים שלמעלה מן השכל ועי"ז ממילא מלמעלה למטה נמשך בחי' ר"ר עליוני' ונק' [מאד העליון בחי' אהיר בלי גבול והוא עי' בחי' אהבה] רבה בלי גבול דמאדך שע"י הצדקה שע"י יעלה ויגיע לאהבה רבה דבכל מאדך כו' (והיינו ע"ד הנ"ל בענין צדקה תרומם גוי שהנפש הבהמית הטבעית תעלה לנפש האלקית מטעם הנ"ל כך אהבה רבה דבכל מאדך ע"י הצדקה גבוה מאהבה דבכל נפש נפש האלקית מפני שהיא בחי' בלי גבול כו') וזהו שתקנו אכה"ג ב[רכות] שתיים לפני ק"ש לעורר בחי' ר"ר העליונים כמו שאומרים ברחמיך הרבים רחם עלינו פי' ברחמיך דקדק לאמר ברחמיך

עד [ג]: עי' שזדונות נעשה כזכיות: ראה יומא פו, ב. תורה אור מגלת אסתר צט, א. הנסמו בחי'א שם. מימינו אש דת למו . . . ולכל היד החזקה . . . למיימינים בה סמא דחייא: ברכה לג, ב. לר, יב (בדילוג).

שכת פה, ב.

שירה חיים — כראוי . . . וד"ל: ג: כראוי . . . גדול: וד"ל.

שירה תהו — ששרשה . . . מבחי' . . . כי: ג: למרכבה ששרשה . . . מדת . . . כו'.

הצדקה כשפור בלי הגבלה . . . נחלה בלי מצרים: ראה הערה הבאה . . . לשון הגמ' שכת קי"ח, סע"א. בכל מאדך בכל ממונך . . . פיזור כל ממונך: נסמו לעיל ע' תל, וראה (שיחת ראה תשמ"ד) בקלוסי שיוח בחוסי' תשמ"ז.

דווקא להיות שאנחנו בלתי משיגים גדול רחמנות שעלינו מאחר שהרחמנות תלויה בערך הרוממות ובערך השפלות כידוע שכל שהשפלות יותר יותר תעורר הרחמים והשפלות תלויה לפי ריחוק הערך מעוצם הרוממות ובהיות שאנחנו מלובשים בגופים אין אנו משיגים עוצם שפלותינו מפני שא"א להשיג גדול רוממות אלהות איך שהוא מתנשא מימות עולם כו' ברום המעלות בעילוי אחר עילוי עד אין קץ כו' ע"כ אין אנו מכירים הרחמנות מגודל ריחוק הערך אך ברחמך הרבים שאתה יודע גדול ריחוקינו ועוצם שפלותינו לפי ערך עוצם רוממותך ע"כ אנו מבקשים ברחמך דווקא רחם עלינו (וכל הגבוה גבוה יותר יותר מתפשט הרחמים ע"כ [ב]וודאי בחי' ר"ר שבאצילות אינו גדול כר"ר שלפני אצילות וכן עד רום המעלות עד העצמות הא"ס וכמ"ש במ"א ע"פ ואשא אתכם על כנפי נשרים כו' איך נק' בריח התיכון נחלה בלי מצרים למטה ולמעלה למטה עד אין תכלית ולמעלה עד אין שיעור כו' וז"ש ואביא אתכם אלי ממש) וזהו שאומרים ותן בליבנו כינה כי בינה ליבא הלב מבין דבר מתוך דבר בהתבוננות יח"ע ויחית איך דכולא קמי' כלא וכאין עד רום המעלות ומפני בחי' התבוננות דווקא נכיר ונדע הרחמנות על כל העולמות ובלא כינה בלב א"א להכיר הרחמנות ולכך אנו מבקשים אבינו אב הרחמן [ו]תן בלבנו [בינה] להבין בהתבוננות רוממותך ועי"ז נכיר הרחמנות וכמ"ש כי לא עם בינות הוא ע"כ לא ירחמיהו עושיהו ולכאורה אין לזה הבנה למה לא ירחמנו משום שאין לו בינה מה שייך הרחמים לבינה דווקא (ואדרבה הרי על תינוק שאינו בר דיעה יפול עליו הרחמנות יותר וא"כ אדרבה אם לא עם בינות הוא כי נער ישראל כו' בבחי' הקטנות יותר ראוי שירחמיהו עושיהו כו').

אך הענין הוא לפי שאנו רואים בחוש הטבע שכל מי שהוא בר דעה יותר הוא מתפעל יותר ברחמים שהרי הקטון שאינו בר דעת אינו מכיר ברחמנות ויכול לעשות אכזריות (וכן גם הנשים מפני שדעתן קלות יעשו אכזריות שלא יעשו אנשים בני דעה ולכך נאמר כרחם אב על בנים כי האב

שויה שאנחנו — שא"א להשיג [12]: שאין אנו משיגים... ע"כ אנו מבקשים: ברכת יוצר. וכל הגבוה גבוה יותר יותר מתפשט הרחמים [13]: ליתא! ראה גם לעיל בחי' פ' עקב ע' ש"א ואילך. ואשא אתכם על כנפי נשרים... ואביא אתכם אלי יתרו יט. ד. ראה אמרי כינה שער הציצית פכ"ב. תורת חיים בראשית ה' ד ואילך: וירא קו, א. וזהו שאומרים... בינה ליבא הלב מבין... דכולא קמי' כלא: בברכת אהבת עולם... תקוני וזה בהקדמה יו, א. ברכות סא, סע"א... זהר בהקדמה יו, א. כי לא עם בינות... ירחמנו, וכן לקמן] עושיהו: ישעי' כו, יא. וראה ספר המאמרים תקס"ד ע' טו. ומקבילי בתורה איר ויצא כו, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' כא. כי נער ישראל: הושע יא, א. אך הענין הוא: ראה גם לעיל בחי' פ' עקב ע' ש"א [ובהערה שם נדפס ר"א, וצ"ל: רמ] ואילך: מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' ב ואילך. הנשים מפני שדעתן קלות: שבת לג, ב. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תפט. ושני. כרחם אב על בנים: תהלים קג, יג. וראה לקמו ע' תקסו. לקוטי תורה במדבר ג, א.

מכיר ברחמנות יותר וכידוע) וע"כ ארו"ל דכל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו כי במדה שאדם מודד כו' כי הרחמנות תלויה בדעת להכיר הרחמנות וכנראה בחוש שכאשר לא ישים דעתו לדבר לא יתפעל ברחמים כלל כי אינו מרגיש בו כלל וההרגשה בנפש תלויה בדעת כידוע אמנם שורש הדעת הוא בבחי' בינה כשהלב מבין ומרגיש בדבר והוא הנק' התבוננות כמ"ש ישראל לא ידע עמי לא התבונן בנו"ן הכפל שהוא לעיין על הדבר איך הוא ומה הוא ולהגיע עד תוכו הענין היטיב ולא לעבור עליו במחשבה לפום ריהטא בעלמא שאם לא ישים עיניו היטב בדבר הנופל עליו רחמים לא יתעורר ברחמים כלל שהרי יוכל לסכול כל מה שיעשה יסורים קשים לאדם אם לא יתבונן ע"ז בטוב רק במעבר בעלמא שאז לא ירגיש בנפשו התפעלות רחמים להתמרמר מזה וכל מה שיתבונן יותר איך הוא כו' יותר יתפעל ברחמים הרי הרחמים תלויים בהתבוננות דווקא וכל מי שאין בו בינה אין בו מהרחמים (והכל ענין א' עם הדעת כי הדעת [נגנז] בפומא דאימא שהרגשות השכל קרוב עם בחי' ההתבוננות שמגיע ומביא הדבר המושכל במורגש יותר ע"י ההתבוננות איך הוא כו') וזהו שאמר כי לא עם בינות הוא ממילא אין בו כחי' הרחמים ע"כ לא ירחמיהו עושיהו במדה שאדם מודד כו' כי רוח אייתי רוח כו' שלא יוכל להמשיך ר"ר על נפשו מאחר שאין מדה זו בהם מפני חסרון הבינה והדעת וזהו מ"ש ישראל לא ידע כו' ולזאת אנו מבקשים ותן בליבנו בינה שע"ז נוכל להמשיך עלינו ר"ר וזהו שסמכו ענין בקשה זאת ותן בליבנו כו' לאבינו אב הרחמן כו' (וזוהו שאמר בזוהר דאימא עילאה פרישת גדפהא) על בנין כו' בחי' מקיפים דבינה שנמשך למטה מטה ושרשם מבחי' ר"ר עליונים דכתר עליון כמ"ש אה"י אשר אה"י כו' בינה עילאה שבכתר וז"ש בינות לשון רבים ע"כ לא ירחמינו ממקור הרחמים שבכתר כו') וז"ש כנשר יעיר קינו על גזוליו ירחף בחי' רחמנות דנשר והוא ירידתו למטה כמו גלו לאדום שכינה עמהם כו' למטה מטה עד אין תכלית כמ"ש גם בהיותם בארץ אויביהם כו' בעוצם השפלות כו' ועליתו למעלה כמו ואשא

דכל מי שאין בו דיעה: ברכות לג, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' כא. הגסמו לעיל ע' תלד בהערה ד"ה: אך פירוש המלות ז, ד.

במדה שאדם מודד . . . ישראל לא ידע עמי לא התבונן: סוטה ח, ב (במשנה) . . . ישע"י א, ג.

הדעת [נגנז] בפומא דאימא: זהר (אידרא דמשכנא) משפטים קכג, א. וראה לקוטי תורה חוקת נו, א.

במדבר ח"א שם ע' כא.

כי רוח אייתי רוח: ראה לעיל ע' תכט.

שויה ותן — הרחמן: תוקו ע"פ ג"ד. ובנדפס: הרחמים.

דאימא עילאה פרישת גדפהא) על בנין: ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס רנו, סע"א.

אה"י אשר אה"י . . . כנשר יעיר קינו: שמות ג, יד . . . האינו לב, יא.

גלו לאדום שכינה עמהם: מבילתא בא יב, מא. ספרי בהעלותך י, לה. מסעי לה, לד. וראה לקוטי שיחות

צו כרך ז ע' 210 הערה 29.

גם בהיותם בארץ אויביהם: בחוקתי כו, מד (כדילוג).

אתכם על כנפי נשרים כו' קחם על זרועותי כו' ישאהו על אברתו כו' עליות המלכות למעלה מעלה וז"ש אל מוציאם ממצרים כתועפות ראם וכו' ודיל) ומ"ש הבן יקיר לי אפרים ילד שעשועים רחם ארחמינו כו' מפני שאין בו דעת וכמ"ש כי נער ישראל ואוהבהו היינו מפני שמגיע למעלה מן הדעת והיינו קחם על זרועותי כו' בבחי' עצמיות משא"כ כשבא לכלל [מדרי'] דעת נמשך לו האהבה לפי מדריגות דעת הבן כו', וע"ז הפשוט הנה אנו רואים שפחות הערך דלאו בני דעה נינהו להכיר ברחמנות שעל נפשו ידמו בנפשו מאחר שאינו עובר עבירה בפ"מ ואפי' פושעי ישראל הרי מלאים מצות ואע"פ שחטא ישראל הוא ולא יתמרמר מזה כלום וכ"ז מפני חסרון הדעת וההתבוננות הנ"ל וכמ"ש ישראל לא ידע כו' וז"ש השמן לב העם [הזה] כו' פן יראה בעיניו ולבבו יבין ושב ורפא לו שע"י שלבבו יבין כנ"ל מתעורר ברחמים רבים על נפשו ושב בתשובה ורפא ומביא רפואה לעולם כנ"ל ודיל.

וז"ה שורש ענין עשיית שהוא בחי' תשובה עילאה בחי' בינה (תשוב היא לגבי יו"ד כו') בחי' עומקא דליבא כמ"ש ממעמקים קראתיך כו' ועי"ז ממשיך ר"ר על עצמו איך שהוא רחוק מאוד וכל מה שמשיג לעומק יותר בגדולת ה' יותר יתמרמר על נפשו על עוצם ריחוקו ביותר כו' עד שע"י ממשיך אתערותא דלעילא בבחי' ר"ר שנק' מאד העליון נחלה בלי מצרים והיינו ע"י י"ג מדות הרחמים שנמשכים בעשיית, אך כדי שיוכל להיות בחי' תשובה עילאה זו בעשיית אצלינו שהנשמות מלוכשים בחומר עוה"ז בחושך וצלמות הנה כח זה נמשך מלמעלה וכמ"ש השיבנו ה' אליך ואז ונשובה בעשיית מלמטה למעלה והיינו בחי' י"ג מדה"ר שבכל חודש אלול ר"ת אני לדודי כו' כנ"ל כדי לעורר לתשובה כענין בת קול מכרות לעורר בכל יום ואומרת שובה בנים כו' (אך בחדש אלול הוא ממקור הרחמים שבכתר עליון שנקרא י"ג מדה"ר) והיינו ע"י הצדקה שתרומם גוי להיות להם בחי' תשובה עילאה להגיע לאהבה רבה בלי גבול כנ"ל וע"כ המנהג להרבות בצדקה בחדש אלול כדי לפדות בזה לנפש הבהמיות ממאסרי חומר תענוגי העוה"ז

קחם על זרועותי: הושע י"א, ג (ושם: זרועותיו. אבל כ"ה בכ"מ. ראה לעיל בחי' פ' עקב ע' רצ"ו. ושי').
 ישאהו על אברתו כו' [ג]: כמו: האינינו לב, יב.
 אל מוציאם ממצרים... [דיל]: ודיל: בלק כד, ה (ושם: מוציא. וכ"ה ב"ו. אבל כ"ה גם לעיל בחי' פ' דברים ע' פט). וראה בפ' דברים שם.
 הבן יקיר לי אפרים [ד]: כו'. כי נער ישראל: ירמ"א, כ (בדילוגים)... נסמן לעיל ע' תלד.
 ואפי' פושעי ישראל... מלאים מצות... ואע"פ שחטא ישראל הוא: ערובין יט, א... סנהדרין מד, רע"א.
 השמן לב העם... ורפא לו... [דיל]: ליתא: ישע"י, ה, יא (בדילוג).
 ממעמקים קראתיך... השיבנו... [ונשובה: נסמן לעיל ע' תכג... איכה ה, כא. וראה פירוש המלות נד, א.
 אלול ר"ת אני לדודי: נסמן לעיל ע' תכג.
 בת קול מכרות לעורר בכל יום ואומרת שובה [ד]: שובו בנים: ירמ"א, ג, ד. כב. ראה וזר נשא קבו, א.
 פרקי דרבי אליעזר פט"ז. פתיחתא דאיכה רבא כב. לקמן ע' תקטו. עתרעג. מאמרי אדה"א ויקרא היא ע' ט.
 ושי' ח"ב ע' תקעג. ושי'. לעיל בחי' פ' ואתתן ע' תקמב. ושי'.
 המנהג להרבות בצדקה בחדש אלול: בלקוטי תורה סאן כה, ב: מבואר בדברי רז"ל שצריך להרבות בצדקה מ"ח אלול. — ראה אליהו רבא לשי"ע א"ח סתקפ"א סק"א בסופו בשם פ' אמריכל.

כמ"ש צדקה תרומם כו' וחטאיך בצדקה פרוק כו'. והנה על ידי בחי' הר"ר שממשיך ע"י ההתבוננות דווקא כניל הוא מגיע לבחי' אהבה רבה דבכל מאדך בלי גבול כניל בענין בכל מאדך שע"י הצדקה שהיא הרחמים דווקא.

ובזה יובן פי' דואהבת את הוי"ה כו' דואהבת זה לשון נוכח הוא משום דקאי על בחי' יחידה שבנפש דאע"פ שמצד טבעה היא משתוקקת תמיד ליכלל ולהדבק באלקים חיים מקור חוצבה כשלהבת העולה מאליה כו' אך מפני שזהו לנגד המכוון בהשתלשלות כדי שיהי' בחי' גילוי אלקות למטה דווקא ע"כ צוה לבחי' יחידה ואהבת לשון אבה שהוא הרצון להיות בחי' גילוי אלקות למטה באור וכלי דווקא וז"ש את הוי' [שיהי'] אלקיך בחי' גילוי לנוכח וזה שאמרו בע"כ אתה חי שהוא היפך הטבע דבחי' יחידה אך בשביל גילוי אלקות למטה בע"כ הוא חי (וכך למעלה בכללות נשי' נאמר הסבי ענין כו' שהם הרהיבוני כו') וא"כ כך הוא הפי' ואהבת כל אהבתך במס"נ יהי' ע"ד ההמשכות אלקות וכך הוא בחי' חיי ברכאן דצלות' שהוא בחי' המשכות ברוך אתה לנוכח כו' והוא פי' וביאור למס"נ דאהבה רבה שבק"ש שכל האהבה וההתכללות מס"נ בק"ש אין הכוונה רק בשביל ההמשכה בלבד (וז"ש ובהגיע תור אסתר כו' לא בקשה דבר מ"ה בהעלאת מ"נ כ"א אשר יאמר הגי בחי' גילוי שם הוי' עצמו כמו ההוגה את השם כו' אשר יאמר מעצמו דהיינו אליו ולא למדותיו כו' ע"מ המבקש מהמלך שיתגלה אליו בעצמו ואינו מבקש ממנו דבר זולת [זה] כי כל מה שיבקש טוב וחסד גם כיד המלך כלא חשיב לגבי המלך עצמו כו'). אך הגה כדי להיות בחי' גילוי [עצמו בחי' גילוי] אלקות למטה להיות ה' אלקיך דוקא אי"א כ"א ע"י התלבשות האור אלקי בכלים שונים ע"מ שאין רואים המלך כשהוא ערום בלי לבושי' שונים (כידוע שא"א לגילוי האור בלי [לבוש] המלבישו

צדקה תרומם כו' וחטאיך בצדקה פרוק: נסמן לעיל ע' תל. דניאל ד. כד.

דואהבת את הוי"ה: ואתחנן ג. ה.

ואהבת לשון אבה: שרש ישע הובא בס' חקירה צב, א וע"ש. ספר המאמרים תקס"ד ר"ע קצט. ומקבילו בלקוטי תורה ואתחנן ב. ג. ובהגמטו לשם.

בע"כ אחה זי: אבות פ"ד מכ"ב (ושם: ועל כרחך).

שויה לנוכח — שהוא . . . חי: (ל' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: חי . . . חי.

הסבי ענין כו' שהם הרהיבוני [בד' נוסף: הרחיבוני]: שיר השירים ג. ה. וראה לקוטי תורה שיר השירים לו, ב. ביאורי הוהר אחרי עז, א. א. ולהצ"צ — שם כרך א ע' שס"ז. אמרי בינה שער הקיש ג. ב.

שויה יהי' — ע"ד המשכות [ג' ע"י המשכות] . . . חיי ברכאן דצלות . . . פי' וביאור . . . שבק"ש: ראה לקמו ע' תקסד. סידור שער התפלה יט, א. לעיל בחי' א פי' ואתחנן ע' רנד. וש"נ.

ובהניע תור אסתר כו' לא בקשה דבר . . . כ"א אשר יאמר הגי: אסתר ב, טו. וראה ספר המאמרים תקיע ע' מ.

ההוגה את השם . . . אליו ולא למדותיו: סנהדרין ז, א. (במשנה) . . . ואתחנן ד, ז. ספרי הובא במדרש שער (לב) הכוונה פ"ב. ראה הנסמן לעיל בחי' א פי' ואתחנן ע' רנד.

בכלים מכלים שונים . . . שאין רואים המלך כשהוא ערום: ע"ד מגלת אסתר א, ז . . . סנהדרין כב, א (במשנה).

ווי"ש [וירא כו' את] האור כי טוב לגנוז אותו בכלי וא"ל אינו מתקיים כאור בלי נר] וזהו שנאמר ודברת בם בשבתך וכו' שהוא בחי' לבוש דתורה שנאמר בה עוטה אור כשלמה אור דתורה נק' שלמה ולבוש בלבד לגבי עצמות אור א"ס שע"ז אורו בגילוי מן ההעלם עצמותו ובלתי הלבוש דתורה לא יאיר אורו בגילוי מן ההעלם עצמותו (וע"כ נק' התורה משל הקדמוני משל ולבוש לקדמונו שע"ע) עדי"מ משפיע דבר עמוק שבלתי אפשר לבוא לידי גילוי בלא לבוש העלם כמשל וכה"ג וזה רק בשביל המקבל שיוכל לקבל ע"י לבוש זה, והוא ג"כ ענין וסיבות התחברות המשפיע שיוכל להתחבר אל המקבל אחר שאין ערך ביניהם וע"י הלבוש יוכל להשפיע בקירוב וערך אך לבוש יותר פנימי הוא כשמלביש האור והשפיע לעצמו בלתי השפעה כלל לזולתו רק מבין ומשיג לעצמו אך גם לעצמו א"א להשיג בלי לבוש וזה נק' לבוש פנימי ולמעלה נק' חשמ"ל העליון שבו מתחבר אור א"ס באצילות לבוש ששייך אל המקבל אבל לבוש דתורה הוא לבוש הפנימי שמלביש לעצמו וכענין הקב"ה יושב ועוסק בתורה לעצמו שנא' בה עוטה אור כשלמה ואשר מתחבר אח"כ באצ"י נק' לבושים חיצונים כו' ולבוש דצדקה כשריון הוא בחי' חשמ"ל התחתון שמבדיל ומפסיק בין אצילות לבי"ע להפריד יניקות החיצוני' (מלבוש הפנימי בפנימי' דתורה שבגילוי עצמות אור א"ס ממש והיינו ודברת בם דקאי על דסמיך ל'י ואהבת כו' בכל מאדך כו' מאד העליון משא"כ בלבוש שמתחבר ע"י בעולמות שאין זה גילוי עצמותו ממש כנ"ל). והנה יש ב' מיני לבושים לבוש הפנימי שהמלך לובש לעצמו כשיושב בהיכלו הפנימי ולבוש זה הוא לפי ערך עצמותו דייקא משא"כ לבוש שלובש בשוק לילך ברחוב שאינו אלא לפי ערך ההמון כו' וכך לבוש דתורה נק' לבושו העצמי כמ"ש בהיכלו כולו אומר כבוד וכמו שאמר ר"י קר"י [לאמנ"י מכבודות כו' אבל לבוש החיצון הוא מ"ש וילבש צדקה כשריון וכמו הבגד הארוג כך [הוא] כל פרוטה [מצטרף] כו' ונעשה לבוש כשריון כמ"ש ושריון קשקשים הוא לבוש וזה לבוש יותר חיצוני שהרי השריון מלבישו על כל הלבושים ואמנם הוא בשביל מלחמה כשהמלך הוא בין שונאיו כידוע כך

[וירא כו' את] האור כי טוב לגנוז אותו בכלי: בראשית א, ד. כ"ה בכ"מ, והם: מאמרי אדה"ז פשוט
 התורה חיב ע' תשמו. אמרי בינה שער הק"ש ג, ב. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ס"ע תחי.
 שנאמר [ע"כ נמצא בכת"י ג'] ודברת בם בשבתך. . עוטה אור כשלמה: ואחתה ג, ז. . תהלים קד, ב.
 שרה עצמות — אורו בגילוי. . עצמותו: ב"י: יאיר אוא"ס. . העצמי.
 נק' התורה משל הקדמוני: נסמו לעיל ע' תב.
 הקב"ה יושב ועוסק בתורה: עבודה זרה ג, ב.
 ולבוש דצדקה כשריון: נסמן לקמן הערה ד"ה: וילבש.
 שו"ד להפריד — מלבוש. . בפנימי. . שבגילוי: ב: וכלבוש [ד': וכלבוש] . . בדו: ליתא . .
 בדו: שם גילוי.
 בהיכלו כולו אומר כבוד. . ר"י קר"י [לאמנ"י מכבודות: תהלים כט, ט (ושם) ובהיכלי] . . שבת קיג, א.
 וילבש צדקה כשריון. . כל פרוטה. . ושריון קשקשים הוא לבוש: ישע"י נט, י. . בבא בתרא ט, ב. . .
 שמואל"א יג, ה. וראה אגרת הקדש ס"ג.

כתי' ה' איש מלחמה (דהיינו בירידת [ה]אור [ה]אלקי בעולמות הנפרדים ששם נאמר סביב רשעים יתהלכו כו' ע"כ שריון קשקשים הוא לבוש שלא יקבלו החיצוני' יניקה ונלחם עמהם כמ"ש מי זה בא מאדום כו' והוא לבוש צדקה וגם באדום נאמ' צדקה תציל ממות וכך למעלה בירידות המל' בע' שרקה דנוגה צדקה תציל מחילוף מות אילנא דמותא כמ"ש צינה וסחרה כו' כי לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף כו' וכמ"ש בזוה' ע"פ הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה כו' אחווי חרב מלומדי מלחמה מפחד בלילות כו' וד"ל.

וזהו ושמתי כדכד שמשותיך כו' ב' מיני שמש כנ"ל כמ"ש כי שמש ומגן [ה'] כו' ונק' שמש הוי' ושמש הב' נק' שמש צדקה ומרפא כו' דהנה בחי' זריחה דשמש צדקה הוא ע"י בחי' בכל מאדך הנ"ל שע"ז נאמ' צדקה תרומם גוי כו' וזהו שאמר שמש צדקה ומרפא בכנפי' שהעונות העושים פגם בצלם האלקים כנ"ל מתרפאים ע"י הצדקה מצד שהוא בחי' הרחמים כנ"ל באריכות וזהו זורחה לכם יראי שמי כו' שהוא בחי' הזריחה מלמטה למעלה דווקא (שנק' בחי' אורח כנ"ל באריכות) בהיות שהעונות והחטאים נק' בשם חושך וענן כמ"ש מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאתיך דהיינו שעושים בחי' הסתר והעלם גדול להסתיר לאור האלקי ונק' ענן כמו סכות בענן לך מעבור תפלה ואמנם ע"י הצדקה יורח האור מלמטה למעלה ובוקע את המסך המבדיל שנק' ענן וחושך לבלתי יסתיר על אור אלקי כלל ע"כ נק' שמש צדקה שע"י הצדקה יורח אור השמש ולא יעלימו הענן אלא יורח דרך הענן וכמ"ש יהלך לפניך צדקיך כו' אז יבקע כשחר אורך כו' שהצדקה מאיר את החושך ונק' זריחה הבאה מלמטה למעלה וענין זריחה זו ג"כ בנפש אלקית לבלתי יסתיר עליה חומר הגוף וזהו זורחה לכם ממש וגם ע"ז מתרפאים כל חולי ופגם שנק' מכות ופצעים כמ"ש פצע וחבורה כו' כנ"ל בענין מרפא בכנפיה שהתשובה מביאה רפואה לעולם דגם שכבר נעשה פגם עד שע"י יש יניקה ושפע לחיצוני' כי ע"י כל חטא נשפע כח וחיות לקליפות כידוע מ"מ ע"י התשובה תוציא הנפש החיות שנמשך בחיצוני' ותטהר מטומאתה ותעלה לה' אחד בלי שום מונע כלל, וכללות הרפואה הוא בכנפיים שהן בחי'

ה' איש מלחמה: בשלח טו, ג.

סביב רשעים יתהלכו . . מי זה בא מאדום: ישעי' סג, א . . תהלים יב, ט.
צדקה תציל ממוח . . מחילוף [בד': מחיץ, ו': מחץ] . . צינה וסחרה . . כי [ד': ליחא] לא תירא מפחד:
משלי י, ב, יא, ד [ושם: וצדקה וכיה ב'] . . תהלים צא, ד.
הנה מנחם שיר השירים ג, ז, ח (בדילוג), ראה זור בשלח נא, א, אחרי עד, א.
ושמתי כדכד . . ב' מיני שמש . . כי שמש ומגן . . שמש וצדקה: ראה לעיל בתחלת המאמר.
צדקה תרומם גוי: נסמו לעיל ע' תל.
מחיתי כעב פשעיך . . סכות בענן לד': ישעי' מד, כב . . איכה ג, מד.
יהלך [ד': והלך] לפניך צדקיך . . אז יבקע כשחר אורך: ישעי' נח, ה (בהיפך הסדר).
פצע וחבורה . . שהתשובה מביאה רפואה לעולם: ראה לעיל ע' תלא, ושיג.

הגדפיו אהו"ר שמעלים אותה כנ"ל וכמ"ש בשתים יעופף שכללות כל הנפש מתעלה כל אחד ע"י הכנפיים וכו' וד"ל, ובחי' שמש הב' שנק' שמש הוי' הוא בחי' הזריחה משמש העליון מלמעלה למטה בבחי' אור ישר כנ"ל והיינו בחי' אתערותא דלעילא שאחר אתערותא דלתתא ע"י הצדקה שנק' מאדך שמתעורר בחי' מאד העליון להמשיך י"ג מדה"ר בלי גבול כנ"ל באריכות. וזהו ושמי כדכד שמשותיך ב' מיני שמש הללו, שמש הוי' הזורח מלמעלה למטה ושמש צדקה מלמטה למעלה הוא הנק' כדכד שנכללים שניהם בשם כ"ד כ"ד ופליגי בה תרי מלאכי מיכאל וגבריאל חד אמר שהם וחי' ישפה ואמר הקב"ה להוי' כד"ן וכד"ן שאלו ואלו דברי אלקים חיים ושניהם אמת כו'.

ולהבין ענין זה הנה יש להקדים כללות ענין האבנים של האפוד והחושן שנחתם עליהם שמות י"ב השבטיים כמ"ש במעשה האפוד ולקחת שתי אבני שוהם ופתחת עליהם שמות בניי ששה משמותם על האבן האחת כו' בתולדותם מעשה הרש אבן פתוחי חותם תפתח את שתי האבנים כו' ועשית חושן כו' ומלאת בו ארבעה טורי[ם] אבן טור אודם פטדה כו' עד [ו]הטור הרביעי [תרשיש] [ו]שהם וישפה כו' והאבנים תהיין[ן] על שמות בניי איש על שמו כו' ונשא אהרן את שמות בניי כו' לזכרון לפני הוי' כו' וגם כו' אבני האפוד נאמ' אבני זכרון כו' ונשא אהרן את שמותם לפני הוי' לזכרון. כי הנה אהרן כהנא רבא הוא הנק' שושבינא דמטרונייתא להעלות לכללות כנ"י מלמטה למעלה לדבקה באחד הפשוט וע"כ נאמ' [לו] בהעלתך את הנרות כו' כמ"ש במ"א ומ"ש לפני הוי' למעלה משם הוי' המלוכב בשם אלקים כי שמש ומגן כו' וזהו ונשא אהרן את שמות בניי לזכרון לפני הוי' (וכמ"ש ששם עלו שבטים שבטי י"ה שיתעלו בחי' שבטים דנוק' להיות בבחי' שבטים דדוכרא שנק' זכרון והם י"ב גבולי אלכסון שבאצ"י שנק' שבטי י"ה וזהו שאמרנו השבטים ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד בחי' יח"ע דע"ס דאצילות במאציל כך אין בלבנו כו'), והנה הטעם שנחקקו באבנים י"ב שמות

בשתיים [דל] וכשתיים יעופף . . . כל אחד [דל] כא[ן] יסעי' ג. ב.

ופליגי בה חז"י מלאכי . . . שאלו ואלו דברי אלקים חיים: נסמן בריש המאמר . . . ערוכין יג. ב.

שריה וליהבין — ענין זה [דל] ביאור כ"י . . . ולקחת שתי אבני שוהם: תצוה כח, ט"א [שם: את שתי].

ועשית חושן: ראה תצוה שם, טו ואילך.

אבני זכרון כו' ונשא אהרן: תצוה שם, יב (בדילוג).

אהרן . . . שושבינא דמטרונייתא: ראה חז"א רטו, ב. הנסמו לעיל בחיא פי דברים ע' קג.

בהעלתך את הנרות: [תוקן ע"פ ב"ד]. ונדפס: ובהעלותך. בהעלותך ח. ב. ראה ד"ה זה בספר המאמרים

תקטיב חיא ע' רטו ואילך, ומקבילו בחיב שם ע' תנה [הנחת הר"מ]: לקוטי תורה ר"פ בהעלותך.

ששם עלו שבטים שבטי י"ה . . . שבטים דנוק' . . . דדוכרא: תהלים קכב, ד. ראה זהו פקודי רכט, ב. רל, א.

מאמרי אדה"א ויקרא חיא ע' רעה ואילך. ושינ': במדבר חיא ע' יט. ושינ'.

שבטים . . . י"ב גבולי אלכסון: נסמן לקמו ע' תסו.

י"ב גבולי אלכסון: ספר יצירה פ"ה מ"א. ספר הבהיר טמ"ב [צה], ונמנו בפרדס שער (כא) פרטי השמות

פ"י. ת. ת.

כשם שאין בלבנו . . . דע"ס [ב: דע"ס] . . . כן אין בלבנו: פסחים נו, א.

השבטים ודוקא על האבנים טובות המאירים להיות עדימ בגשמיות הנה כל עיקר ענין הויקר גדול של האבן הטוב שנק' סגולות מלכים וכלי יקר שלא יערכנו כסף וזהב אינו אלא מפני שהוא דבר פלא והפלא הוא שהאבן הוא דומם גשמי והוא מאיר כאור השמש לעצם בהירתו והזדככותו, ובהירות והזדככו' האבן להאיר באור הוא דבר יקר הרבה יותר מגופו של אור גם מכסף וזהב, וכך יובן למעלה בנשמות ישראל המלוכשים בגופים חומרים שנק' לב האבן שהוא תכלית הגטות וכאשר אור הגשמי תאיר את לב האבן ויזדכך לב האבן מאד עד שיאיר כאור נר ה' שהיא הנשמה אלקי' והוא דבר הפלא מאד ונק' כלי יקר הערך למעלה ועיז' יהיו נשמות ישראל לזכרון לפני הוי' תמיד. וזהו ענין אבנים הטובות שנחקק עליהם שמות השבטים שהוא בחי' התהפכות והזדככות נפש הבהמית מחשוכא לנהורא שאז נמשלו לאבן טוב המאיר כניל ואז אהרן כה"ג מעלה אותו למעלה לכלול באור ה' לאשתאבא בגופא דמלכא בבחי' מאד העליון כניל (והיינו כמו בחי' עליות [הנשמה ע"י כירורי נוגה שמהפכת חושך הגוף בפרט כניל] צדקה תרומם גוי כו' והיינו זרחה לכם שמש צדקה שהוא בחי' אור המאיר את החושך דוקא כניל וכך עליות השבטים בבחי' האצי' הוא דווקא בחקיקת שמותם באבנים טובות כי אבין א' בין דנוגה כשמתברר כו' וענין הבליטה בפתחי חותם דווקא להיותם עולים למעלה בבחי' אותיות דז"א שנק' אותיות זכרים ולא בבחי' [אותיות] השקיעה שנק' אותיות נקבות כמ"ש ששם עלו שבטים שבטי י"ה כו' כניל וגם להיות עולים בבחי' אר"ח שהוא בחי' הבליטה כלפי מעלה (ויש הפרש בין אבני האפוד שהן בבחי' דכור' לאבני החושן שהן [ב]בחי' נוק' כמ"ש בליקוטי תורה [ע"ש]).

והנה לפי סדר תולדות השבטים נחקקו שמותם על האבנים בין באבני האפוד ובין באבני החושן כמ"ש לתולדותם דווקא ואיכ יוסף ובנימין שנוולדו באחרונה ודאי הם נחקקים בשמותם על האבנים [ה]אחרונים שבטור הרביעי שהן שהם וישפה כי טור הא' אודם ופטדה וברקת הן שמות ראובן שמעון ולוי ושמו של יוסף על האבן הנק' שהם ושמו של בנימין על האבן

שו"ה עיקר — חללים: חוק ע"פ דל. ובנדפס מלאכים.
 לב האבן . . הנסות [חוק ע"פ בדל. ובנדפס: הנשמות]: יחזקאל יא, יט. לו. כו.
 לאשתאבא בגופא דמלכא: נסמו לעיל ע' תא.
 שו"ה כניל — וכן [ב]: לכה] . . אבין א' בין דנוגה: שער היחוד והאמונה מ"ז ובליקוטי פירושים שם.
 ביאורי הזוהר בשלח מו, ב. ומקבילו בספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תנז [הנחת הרי"מ — ראה אור התורה ויקרא כרך ד ע' תתקצא הערה: כ"ה]. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרמא: במדבר ח"א ע' קסא. ושינ.
 וענין הבליטה בפתחי [ב]: מפתוחין] חותם: כ"ה בהכת"י.
 כמ"ש בליקוטי תורה: ראה טעמי המצות להרחיז תצוה מצות אפוד וחושן. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' שנג ואילך. אבל ראה שם ע' שנה. לקוטי שיחות תצוה כרך ו ע' 368. ספר המאמרים תקס"ו ע' קצו.
 תורת חיים תצוה תקי, א. אור התורה שמות ע' מז בהערה.
 יוסף ובנימין שנוולדו באחרונה . . הנק' בשפה: בליקוטי תורה כאן כה, ד מציון: וכמ"ש ברמב"ם פ"ט מהל' כלי המקדש [היז] וברכות ס"ט תצוה ופי' במדבר פרשה ב' [ז].

הנק' ישפה כו' והענין כי יוסף ובנימין נק' בשם צדיקים יוסף הצדיק ובנימין הצדיק כידוע והיינו בחי' צדיק עליון ובחי' צדיק תחתון (בחי' יסוד דדכ[ורא] ויסוד דנוק') בחי' צדיק עליון הוא בחי' התקשרות ההשפעה וההמשכה מלמעלה למטה כמ"ש אמרו צדיק כי טוב כו' וביוסף נאמ' ויוסף הוא המשביר [כו'] לחם לפי הטף כו' וכמשמעות שמו של יוסף תוספות אור בתמידות שמוסיף אור ושפע תמיד כמו יוסף ה' עליכם כו' דהיינו מפני שבחי' צדיק עליון נמשך בו תוספות אור מלמעלה וכמ"ש ברכות לראש משביר כי בכל משפיע נמשך בעצם תוספות אור וברכה מלמעלה וע"כ נק' יוסף שתמיד יתוסף בו וע"כ ממילא ימשיך תוספות אור למטה למקבלים והיינו בחי' צדיק עליון שנמשך ע"י בחי' גילוי אלקות בעולמות בג"ע עליון ותחתון וכמו ענין לחם לפי הטף כך אמרו שיושב וזן את כל העולם מקרני ראמים כו' וכמ"ש בזהר ע"פ ויכלכל יוסף כו' (גם לאחיו שהו בחי' השבטים שבעלמא דאתגליא כי בחי' יוסף הוא בחי' יסוד ז"א שממשיך כל שפע לנוק' כו') ולמטה היינו ע"י נשמות יוסף שהי' מאיר אור וחיות [לכל העולם] מצד שרשו למעלה שנק' בחי' צדיק עליון, ובחי' צדיק תחתון הוא בחי' העלאה והתקשרות המקבל שיעלה אל המשפיע לקבל השפע כי כמו טבע המשפיע להתקשר בירידות שפעו אל המקבל כך טבע המקבל להתקשר בהעלאה לקבל השפע (והוא בחי' העלאות מ"ג מיסוד דנוק' שנק' צדיק תחתון וכללות כל העולמות שעולים בבחי' ההעלאה וההתקשרות כלפי מעלה לקבל מצדיק עליון הנ"ל הוא ע"י נשמת בנימין דווקא שהוא מקור כל התעלות הנכראים להעלותם למעלה וע"כ נק' צדיק תחתון וע"כ נק' יוסף ובנימין בשם צדיקים צדיק עליון וצדיק תחתון בחי' התקשרות המשפיע בהמקבל ובחי' התקשרות המקבל בהמשפיע וז"ש צדיקים [לעולם] ירשו ארץ ב' צדיקים דיוסף ובנימין זה יורד מלמעלה וזה עולה מלמטה ושניהם כאחד ירשו ארץ ביחודם כו' וזהו פ"י בנימין ב"ן ימי"ן מסטרא דאברהם ששרשו [ב]בחי' החסד שנק' ימין

יוסף . . . ובנימין . . . צדיק עליון ובחי' צדיק תחתון: זהר ויצא קנג. ב [וכן צ"ל באור התורה ישעי' ע' ככו]. אמרו צדיק כי טוב . . . ויוסף הוא המשביר: ישעי' ג. י. מקץ מב. ו [בדילוג, וכ"ה בלקוט' תורה כא כה, ד].

לחם לפי הטף . . . יוסף ה' עליכם: ויגש מז. יב . . . תהלים קטו, יד. וראה לעיל ע' תכה. ברכות לראש חשביר [ד': צדיק]: משלי יא, כו [ושם: וברכה]. שם י. ו. שיושב וזן את כל העולם: ראה עבודה זרה ג. ב. וכמ"ש בזהר ע"פ ויכלכל יוסף: ראה זחי"ג תוספת שב, א. יוסף יסוד ז"א: נסמן לעיל ע' תכ.

שויה והתקשרות — כי . . . השפעת: ו'. ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: השפע . . . השפע. צדיקים ולעולם ירשו ארץ: ישעי' ס, כא. תהלים לו, כט. שויה המקבל — ב' . . . ארץ: ו'. ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: ארץ . . . ארץ. בנימין ב"ן ימי"ן: ראה ושלח לה, יח וברשי' שם.

דאברהם . . . החסד: ראה זהר בראשית מז, ב. הנסמן במאמרי אדה"צ פרשיות התורה ח"ב לע' תקפ. החסד . . . ימין מקרבת: סוטה מז, א. ראה זהר בראשית כו, א. תקני זהר בהקדמה יז, א. שער היחוד והאמונה פ"ה. אגרת הקדש ס"י.

מקרת וכמ"ש והוכן בחסד כסאו בחי' אהבה מלמטה למעלה (ואמו קראו בן אוני כמ"ש ותקש בלדתה בצאת נפשה כו' מבחי' הגבורות דמל' שעולין בבחי' אויח ואביו מסטרא דאברהם קראו בן ימין כו') והיינו דקאמר פליגי תרי מלאכי בריקיע מיכאל וגבריאל ח"א שהם כו' כי הנה מפני ששורש נשמות יוסף בבחי' גילוי אור העליון מלמעלה למטה שנק' צדיק עליון ע"כ נחקק שמו באבן טוב שנק' שהם שמורה ענין הבריכות האור וגילוי מלמעלה למטה והוא בחי' גילוי אור העליון דאצי' כבי"ע עד [ל]מטה מטה כמ"ש אור זרוע לצדיק כו' גילוי טוב בממלא, ושורש נשמות בנימין הוא בבחי' צדיק תחתון שהוא בחי' העלאות האור מלמטה למעלה כנ"ל ע"כ נחקק שמו באבן טוב שנק' ישפה שמורה בחי' הזדככות האור והעלאות מלמטה למעלה דווקא כמו שע"י נשמת בנימין הצדיק נתעלו כל העולמות בבחי' הזדככות והעלאות מבייע לאצי' וע"י נשמת יוסף נמשך גילוי אור העליון דאצי' למטה מטה כו' כנ"ל והיינו ענין ב' האבנים שהם וישפה (שהם שם מ"ה בבחי' יסוד ז"א בחי' דבר וישפה י"ש פ"ה בחי' נוק' עליות המל' שנק' פה כו').

ומעלתה יובן ג"כ שורש ענין המחלוקת הזאת בין תרי מלאכי ולמה מיכאל וגבריאל דווקא להיות כי שורש בחי' מיכאל הוא מבחי' החסד עליון ושורש בחי' גבריאל הוא [ב]בחי' הגבורות ולמטה בעולם העשי' נק' שר של אש ושר של מים (כידוע [ב]ענין עושה שלום במרומו בין מיכאל וגבריאל אש ומים ואין מכבים זה את זה כו') וע"כ נחלקו בפ"י כדכ"ד מיכאל שהוא בבחי' החסד שיורד מגבוה לנמוך כמים, הוא מטה כלפי [ה]חסד ואומר דכדכ"ד זהו בחי' האבן טוב שנק' שהם דהיינו שיהי' מבחי' גילוי אור עליון דאצי' מלמעלה למטה כמו ע"י בחי' מדריגות יוסף צדיק עליון הנ"ל שנחקק שמו באבן זה שנק' שהם מטעם זה, וגבריאל שהוא מבחי' הגבורות בבחי' העלאה כטבע האש אומר דכדכ"ד זה הוא אבן טוב המאיר בבחי' העלאה ממש למעלה כמו שורש נשמת בנימין הצדיק שנק' צדיק תחתון כנ"ל, ושורש ענין מחלוקתם הוא על בחינות גילוי אור א"ס שיהי' לעתיד דכתי'

והוכן בחסד כסאו: וביה בלקטי תורה כאן כה, ד. ובישעי טו, ה [וכיה ב' ד'] : כסא. ראה הנסמן לעיל כח"א פ' ואתחננו ע' רלה.
ואמו קראו בן אוני: וישלח שם.
וחקש בלדתה בצאת נפשה: [חיבור שני כתובים] וישלח שם, טו. יח.
שיה נחקק [ו'] : [נתקן] . . . הבריכות [בדל': הבהקת] . . . אור זרוע לצדיק: תהלים צו, יא.
והם שם מ"ה . . . יסוד ז"א . . . דכר: ראה גם לקמן ע' תעב.
וישפה י"ש פ"ה . . . המל' שנק' פה: בראשית רבא פ"א, ה. תנחומא ויצא ו. אסתר רבא פ"ו, יב . . . תקוני
זהו בהקדמה י"א, א. וראה לקמן ע' תעא.
עושה שלום במרומו . . . בפ"י [תוקן ע"פ דל' ובנדפס: בין פ"י] נסמן לעיל ע' חטו.
שרה דאצי' — למטה . . . ע"י: בדל': למטה מטה . . . ב: ע"מ.

ונגלה כבוד הוי' כו' (שע"ז אמר ושמתי כדכ"ד שמשותייד שמש ומגן הוי' אלקים ולעיל מוצניא) חמה מנרתקה שהוא גילוי שם הוי' בלי הסתר דשם אלקים כידוע) ובאופן גילוי זה יש ב' דרכים הא' שיהא בחי' גילוי אור העליון הוי' דאצי' בבייע והעולמות לא יתעלו ויזדככו כלל מערכם וממדרגתם הראשונה רק שיאר אור עליון בהם בדרך השראה כמו השראת השכינה בהיכל ק"ק דעשי' שהעולם הוא חומרי כמו שהי' רק [שירד] אור ה' ושכן בתחתיות המדרגות התחתונות כמו שאמרו נתאוהו הקב"ה להיות לו דירה והשראה בתחתוני' דווקא כו' (וכיוצא שבזמן מתן תורה דכתי' וירד הוי' על הר סיני כו' ועדיין כל ע' שרים הי' בלי בירור כלל וכמו ענין גילוי אלקות שבשעת קריעת י"ם דכתי' וירא ישראל כו' וראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא ולא שראתה מחמת הזדככות נפשה כי שפחה היא רק שהי' גילוי אור אלהי על כולם כמו שהי' בגופם החומרי וכך לעתיד כתי' וראו כל בשר כו').

והדרך הב' הוא להיפך מזה שבחי' גילוי אלקות בנבראים הי' מצד בחי' הזדככות שלהם ולפי ערך עליתם במדרגה בעילוי אחר עילוי והוא הנק' בחי' עליות העולמות, שבכל עולם לפי ערך עליתו כך יאר בו אור אלהי ובכללות עליות המל' מכל עולמות דבייע להיות בבחי' אצי' ממש נק' עליות העולמות בכלל ובפרט היינו כשהעולם עשי' עולה להיות בבחי' היצירה והיצירה בבריאה כידוע והיינו בחי' הזדככות של העולמות בחומריותן בעילוי אחר עילוי עד שיהי' בחי' בריאה בבחי' האצי' ועי' עליות משרע"ה למרום ארבעים יום שנזדכך חומר גופו בלא לחם ומים וכן אליהו שעלה בסערה השמים וכה"ג שנעשה בחי' כלי מוכן לקבל אור עליון משא"כ בחי' ירידת אור העליון למטה בעולמות שאין שינוי הזדככות כלל בהם, והרי ב' אופנים הללו המה עדי'ם הידוע בשני בני אדם א' [עליון] עומד למעלה בהר גבוה והב' התחתון עומד במקום מדרון בבקעה עמוקה שמאוד רחוקים זה מזה ויש ב' אופנים בקירובם ויחודם ועי' הא' שירד העליון למטה אל

ונגלה כבוד הוי' . . שמש ומגן הוי' אלקים . . מוצניא חמה מנרתקה: ישע"י מ. ה. . תהלים פד, יב . .
נסמן לעיל ע' חכב.

ובאופן גילוי זה יש ב' דרכים: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתנו ואילך.

נתאוהו הקב"ה . . והשראה [כד': ליתא] בתחתוני': נסמן לעיל ע' ח"ג.

וירד הוי' על הר סיני: יתרו יט, כ.

וירא ישראל . . וראתה שפחה על הים . . מחמת [ד': מצד] הזדככות נפשה: בשלח יד, לא. מבילתא בשלח טו, ב. וראה מאמרי אדה"א מרשיות התורה ח"א ע' שלו. הנסמן כמאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ר"א.

וראו כל בשר: המשך הכתוב ונגלה כבוד הוי'.

עליות משרע"ה למרום ארבעים יום שנזדכך חומר גופו: ראה ס"פ משפטים, תשא לד, כח. לקמן ע' תעג.

אליהו שעלה בסערה השמים: מלכים"ב ב, יא.

עדי'ם הידוע בשני בני אדם: מובא גם לעיל בח"א פ' ואתחנו ע' רנה. וראה בהערה שם.

התחתון לעמוד עמו בבקעה ולהתחבר עמו שם והב' שיעלה התחתון אל העליון להר הגבוה ולהתחבר עמו שם וכך הוא ב' אופני גילוי אור הנזיל הא' בחי' גילוי שמלמעלה למטה מטה שהעולמות הן במדרגות השפלות כמו עדימ שיורד העליון לעמוד במקום השפל והב' בחי' עליות העולמות למעלה להיות בבחי' אור אצילות וזהו כמו עדימ עליות התחתון במקום עליון כו', וענין בחי' הגילוי דלעתיד דכתי' ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו' כזה נחלקו תרי מלאכי הנזיל דהיינו באיכות אופן הגילוי אם מלמעלה למטה בלי עליות העולמות וזהו וראו כל בשר כמו שהן בבחי' החומריות ואם מלמטה למעלה בבחי' עליות העולמות ופי' וראו כל בשר מצד [בחי'] הודככות שלהם כמיש כולם ידעון אותי כו' ועיד מיש והי' מדי חדש [בחדשון] כו' יבוא כל בשר להשתחת כו' שהוא בחי' עליות העולמות בכל שבת כידוע).

וזהו שורש ענין מחלוקת דימכאל וגבריאל ח"א שהם מצד מדריגתו בבחי' החסד שיורד העליון למטה וח"א ישפה עליות המל' מצד מדריגתו בבחי' הגבורות כנזיל והם הנה ב' מדרגות דב' הצדיקים יוסף ובנימין כנזיל, והוא ענין ב' מיני שמש הנזיל שמש דהוי' מלמעלה למטה ושמש צדקה מלמטה למעלה כנזיל וזהו כדכ"ד שמשותיך ב' מיני שמש כנזיל, ואמר הקביה להוי כדון וכדון ששניהם אמת ואינם מנגדים וליז הרי יוכל להתקיים שניהם דהיינו שיהי' בחי' גילוי אור האלקי דאצי' עד למטה מטה כדעת מיכאל מסט' דחסד וגם יהי' בחי' העלאות והודככות העולמות ממדריגה למדריגה כנזיל כדעת גבריאל שמבחי' הגבורות וכוודאי לאחר שנזדככו ונתעלו העולמות מלמטה למעלה אזי יוכלו לקבל בחי' אור העליון דאצי' בתוספת אור בגילוי במדריגה הרבה גבוה יותר מכפי מדריגתם שנתעלו בה כבר בבחי' העלאה ע"ד שקיבל משה בהר אור עליון דאצי' בעילוי רב יותר מפני בחי' הזדככות שלו כו' (והיינו ענין ב' שילובים דהוי' באדניי ואדניי בהוי' וכאשר הוי' משתלב באדניי היז כירידת העליון למטה ושילוב דאדניי בהוי' היז כעלית התחתון למעלה ואם שניהם כא' היינו שאין אדניי מסתיר להלביש להוי' [כו'] כי נתעלו [כל] העולמות אזי הוא כמו בחי' כדכ"ד שהאור עובר בו דרך מעבר בלי שינוי מהות כלל כמיש במ"א והיינו כיפ כ"ד כ"ד דבשכמליז למהוי אחד באחד כמיש והי' אור הלבנה כאור השמש

שורה עליות — זהו . . . העולמות: 1) ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: העולמות . . . העולמות. כולם ידעון אותי . . . והי' מדי חדש . . . עליות העולמות . . . כידוע) [בד': כידוע]: ירמי לא. לג . . . ישעי' סו. כו. וראה עץ חיים שער (מ) פנימיות וחיצוניות דרוש ג. ה. טו. שער (ג) קיצור אביע פי. פרי עץ חיים שער (יח) [הקדמה] שער השבת פ"א ואלף. וראה לקמן ע' תעד.
ב' שילובים דהוי' באדניי ואדניי בהוי': ראה מבוא שערים שיג ח"ב ספ"ה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' עדר ובהנסמן שם: ח"ב ע' תשפ"ו ובהנסמן שם.
כ"פ כ"ד כ"ד דבשכמליז: ראה בסמוך בסג"מ.
למהוי אחד באחד . . . והי' אור הלבנה כאור השמש [1] החמה: זהר תרומה קלה, סע"א . . . ישעי' ל. כו.

שויים בקומתו וכשם שאמרו השבטים כשם שאין בלבך [אלא אחד] כו' כך אין בליבנו כו' דיחודא עילאה ויחית שויים כמיש הוי' אחד ושמו אחד כו' וכמיש ונגלה כבוד הוי' כו'), וזהו שאמר הקב"ה שהוא עצמות אור א"ס בחי' סוכיע דקמי' שוויים עליה וירידה להוי' כדין וכדין בחי' עלי' ונחוי' ירידה שהם וישפה שהם בחי' יוסף ובנימין צדיק עליון ותחתון כניל וע"כ נק' כדכד בי"פ כד כו' בשכמליו שהוא בחי' המל' שמלושב בני"ע כידוע יש בו מספר כ"ד אותיות ואנו אומרים בי"פ בשכמליו א' בק"ש דשחרית והוא בחי' ההמשכה מסט' דחסד דאברהם שתיקן צלותא דשחרית כידוע להמשיך במל' מאור העליון דאצי' והוא בחי' שהם צדיק עליון וכדעת מיכאל כניל והב' בק"ש דערבית בחי' עליות המל' שתיקן יעקב שהוא ישפה יש ג"ה [ו]מלמטה למעלה בחי' בנימין צדיק תחתון כניל ושניהם כאחד טובים כמיש להוי' כדין וכדין [ו]וע"כ נק' כד כד בי"פ כד דבשכמליו שמאיר בו מלמעלה למטה ומלמטה למעלה או"י וא"ח דב' מיני שמש [הניל] וזהו ושמתי כדכד שמשותיך [וע"כ אין הלכה כאנשי יריחו שלא היו אומרים בשכמליו כי עכשיו [העיקר] בחי' עליות המל' בב' דרכים הניל, וע"כ יעקב שהוא מלבר אמר בשכמליו והוא כשאמרו לו השבטים דנוק' כשם שאין בלבך כו').

ושעריך לאכני אקדה, שעריך אלו נ' שערי בינה כמיש בווהר ע"פ נודע בשערים בעלה [ב]אינון תרעין עילאין כו' (כי יש תרעין תתאין דמל' שהוא בחי' הוי' מדות [דמל' שמקבלים מבחי' המדות דז"א, ובעלה שהוא בחי' המדות] דז"א מקבלין מנוין שערי בינה אימא עילאה כמאמר דבינה עד הוד אתפשט' כו') והנה עדימ השער הוא משמש כניסיה ויציאה היוצא מהיכל הבית יוצא דרך השער והנכנס מן השוק וחוצות נכנס דרך

וכשם שאמרו השבטים . . . הוי' אחד ושמו אחד . . . ונגלה כבוד הוי' נסמן לעיל ע' תמ . . . זכרי' יד, ט . . . נסמן לעיל ע' תמד.

שויה וישפה — שהט: ד' ליתא. ו': שהוא.

כדכד בי"פ כד . . . בשכמליו . . . כי"ד אותיות: בלקוטי תורה ראה כח, ג מציון: בתיו תכח. ובאור התורה ראה ע' השע' [נדפס גם באור התורה ישעי' כרך ב ע' תתל] מוסיף: דע"ג, א. והוא בתיו דטוס אמשטרדם תקכ"ח. ולפניו הוא בהקדמת תיו יד, א. וראה גם בתביא מז, א.

דאברהם שתיקן צלותא דשחרית . . . דערבית . . . שתיקן [K: שחקק] יעקב: ראה ברכות כו, ב. אין הלכה כאנשי יריחו: ראה פסחים נו, א. לקוטי תורה צו יד, ג (ספ"ה). ספר המאמרים תקס"ז ע' קג. תורת חיים יתרו ע' שע'א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' עח. שרש מצות התפלה פמ"א (דרך מצותך קלט, א).

יעקב שהוא מלבר: תקוני זהר תייג (כט, א).

ושעריך לאבני אקדה . . . נ' שערי בינה: המשך הכתוב ושמתי כדכד . . . ראש השנה כא, ב.

כמיש בווהר ע"פ נודע בשערים בעלה: משלי לא, כג. ראה זהר וירא קג, ב.

שויה דמל' — מדות [בנדפס ליתא המובא בחצאי ריבוע. ואחר תיבת דז"א נדפס מדות] . . . המדות: ב' הוי' מדות.

דבינה עד הוד אתפשט': ראה זהר [רע"א מהימנא] פינתס רכג, ב. אמרי בינה [ולקמן] ע' ד. הנסמן במאמרי אדה"א פרישית התורה חיב לע' חקפה.

השער כך ענין שערים דבינה שהם ב' ענינים א' ענין יציאה לחוץ שהוא המשכות השגות השכל במדות שבלב שהרי מחמת ההשגה שבמוח הבינה יתפעל בלב באהוי"ר וכה"ג וההשגה עצמה עדיין למעלה מבחי' התפעלות המדה רק שמתוך ההשגה יוצא אור להאיר לחוץ במדות, וענין זה התייבאר שמחבר [זה] ההשגה למדות שיהיו המדות מתפעלים מן השגה נק' שערי בינה והן נור"ן שערים לנגד ז' מדות שכלולים כ"א מז' שהוא מ"ט ושער החמשים הכוללים יחד והיינו מ"ש בזה"ר בפי' נודע בשערי' בכל חד לפום שיעורי' דילי' דמשער בליבא דהיינו מה שבלב מתפעל מהשגות שיעור השכל נק' משער בליבא כידוע, והב' משמש כניסה מלמטה למעלה לבוא מהתפעלות המדות דרך שערי ההשגה לכנס להיכל דבינה כמ"ש לך הוי' הגדולה כו' לך נש"ב כו' ומלמעלה למטה כי כל כו' כמ"ש במ"א, ויש עוד בחי' כניסה בשערי בינה מלמעלה למטה וכמא' בחכמה פותח שערים וכמ"ש שאו שערים ראשיכם והנשארו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד כו' דהיינו בחי' כניסות אור החכמה שנק' אין בהשגה דבינה ובלי שער שבו יכנסו אין מקום לבחי' ההשגה וההשפעה דחכמה בבינה (ובחכמה פותח שערים דבינה ונק' מפתחא דכליל שית כמ"ש במ"א) וזהו ויבוא מלך הכבוד ל"ב נתיבות דחכמה בבינה כו' ובחי' נתיבות דחכמה [ש]הוא בחי' אין דחכמה עדיין למעלה מבחי' ההשגה דבינה וכדי שיבוא לבחי' השגה הוא נכנס בבחי' שער דבינה הנפתח לקבל הארת החכמה שלמעלה מן השגה להיות מושג בהשגה (והיינו מ"ט שערי בינה שהשיג משה שזכה לבינה כמו שמקבל מחכמה מלבד שער החמשים שנק' שביל דקיק נתיב לא ידע[ו] עיט) כו' כמ"ש במ"א) וזהו ושעריך לאבני אקדח כי נש"ב כשיוצאין ונמשכים בלב מתפעל הלב בבחי' רשפי אש התלהבות עד שיתלהב הלב כולו בתוך תוכו וגם אם לבו כלב האבן הקשה בטמטום גדול המס ימוס כדונג מתגבורת אש התשוקה שבלב ונק' אז אבן אקדח כמו [כקדוח אש כו' ואבנים הקדוחי' גבר בהם יסוד האש כיכ עד] שמים רבים לא יכבוהו והוא בחי' אהבה [רבה] שבתגבורת התלהבות [עד שמים רבים וכל מנגד לא יכבו אור תוקפה כמו שיסוד] האש שבאבנים הקדוחין חזק מן האש עצמו שהמים מכבים אש ואין מכבים לאבנים הקדוחים (וכך גם בחי' מים רבים דחכמה שהוא קר ולח לא יכבה לאש

מיש בזה"ר: המובא בריש פסקא זו.

לך הוי' הגדולה: דברי הימים"א כט, יא. וראה ספר המאמרים תקס"ד ע' כז ואילן.

בחכמה פותח שערים . . . שאו שערים ראשיכם: ברכת קיש (עריבת). תהלים כד, ז.

שורה לבחי' — ההשגה: ב"ה: חכמה. ד"ו: ההמשכה.

מפחחא דכליל שית: זהר (ספרא דצניעותא ספ"א) תרומה קעז, רע"א. ראה אמרי בינה שער התפילין

(קה"ח תשמ"ה) קכ"א, א ובהגמטו שם.

מיש שערי בינה שהשיג משה . . . מלבד [תוקן ע"פ ב"ד]. ובגדפס: ולבש: ראש השנה כא, ב.

שער החמשים שנק' שביל דקיק נתיב לא ידענו עיט: איוב כח, ז. זהר בהקדמה יג, כ: כראשית כט, ב.

וראה ביאורי זוהר בלל קה, א. אמרי בינה שם קכ, ג; קכ"א, ריש ע"ב.

קדוח אש: ישע"ה סד, א.

ההתלהבות שמחמת ההתבוננות שטבעה חם ויבש מיסוד אש כו' וע"כ נק' אבני אקדח אבנים טובות המאירים כי יאיר אור האש בתוך תוכם (בל"א פינקעל פייער) ועכשיו לב דבני ישראל מטומטם מחמת שיעבוד הגלות אבל לעתיד נאמר ושערייך דבינה יהי' בלב האבן דעכשיו בבחי' אבני אקדח והיינו אקדח לשון עתיד דווקא מפני עוצם גילוי אלקות בלב דבני לעתיד כידוע [ודל].

וכל גבולך לאבני חפץ, הנה בחי' ההמשכות הנמשכות מבינה נק' שערייך כנ"ל והמשכות שנמשכים מהחכמה נק' נתיבות והיינו מ"ש וכל גבולך כו' והטעם הוא להיות ידוע ההפרש בין שערים לנתיבות שהשערים הם משמשים כניסה ויציאה לרבים להיותם רחבים הרבה והם מקומות גלויים לכל רוצה ליכנס ולצאת כקטון כגדול ואמנם אין ההילוך בהם למרחוק לחוץ לעיר או בית כי הרי השער דבוק וסמוך לעיר ונק' שער העיר וכן שער הבית סמוך לבית דווקא, אבל ענין הנתיבות הן שבילין קצרים מאד [ואמנם] אין יודעים לכל כי משמשים ההילוך בהעלם ליודעים שרוצים לילך בלתי גילוי עין כל סביבות העיר או פינות הבית וכה"ג ואדרבה ההילוך בנתיבות הוא דווקא למרחוק לחוץ לעיר כמו בשדות ופרדסים יודעים או למדברות ויערות וכפרים וכה"ג וככה יובן בבחי' הרוחני' כדוגמא זו ההפרש בין שערים העליוני' דבינה לנתיבות דחכמה [שבמוח] שבחי' השערים דבינה הנ"ל משמשים כניסה ויציאה לחוץ בבחי' התגלות רב וכידוע דבינה עד הוד אתפשטת בבחי' גילוי כמורגש ונפתחים שערי בינה לכל כי בחי' בינה הוא בחי' גילוי השגה כמורגש מאין ליש דווקא וע"כ התפעלות המדות מן השגה דבינה שהוא ע"י השער בבחי' הרחבה כמ"ש ואתהלכה ברחבה והכל יכולים לכנוס ולצאת כמ"ש פתחו שערים כו' זה השער כו' וכה"ג ואמנם אין הולכים למרחוק רק עד בחי' הוד אתפשטת ולא יותר (דהיינו בבחי' השפעות יסוד דז"א מסתלק ההשגה אבל בחי' יסוד אבא ארוך ומאיר עד יסוד ז"א כידוע) אבל בחי' נתיבות דחכמה הן בצמצום ודקות גדול להיות שהן בבחי' הסתר וההעלם דאין דחכמה וכמ"ש והחכמה מאין [תמצא] וכו' ואמנם הולכים למרחוק ומתפשטים עד גילוי המדות למטה מטה והוא שורש בחי' התורה דאורייתא מחכמה עילאה נפקת בבחי' ל"ב נתיבות ונק' נובלות חש"מ והרי

וכל גבולך לאבני חפץ: המשך הכתוב ושעריך לאבני אקדח.

שורה גילוי — כל סביבות [דו': בסביבות] . . . פינות: ב: העין במסיבות [בדו'] פנות העיר או.

ואתהלכה ברחבה . . . פתחו שערים . . . זה השער: תהלים קיט, מה. ישעי' כו, ב. תהלים קיח, כ.

יסוד אבא ארוך: נסמן לעיל ע' שעה.

והחכמה מאין [תמצא]: איוב כה, יב.

דאורייתא מחכמה עילאה נפקת: זהר בשלח סב, א. יתרו פה, א. (רעיא מהימנא) משפטים כבא, א.

קדושים פה, א. חוקת קפב, א. ואתחנן רסא, א. וראה לקמן ע' תקפט.

ונק' נובלות חש"מ: [חכמה של מעלה] בראשית רבא ס"ז, ה.

ירדה למטה מטה מאד בעניני' גשמים כמו פאה וביכורים ותרומות ומעשרות וכל עניני מ'ע שבגשמיות ע'כ נק' בשם נתיבות כמו עדי' הנתיבות היוצאין מן העיר לשדות ומדבריות כו' ודיל'.

וזהו וכל גבולך לאבני חפץ, פי' וכל גבולך כי התורה הרי ירדה לשיעורין ליתן מדה ושיעור לכל דבר וכמו שיעורין דאורייתא [ב]פאה ותרומות ומעשרות וכה'ג ביטול בס' וערלה בטילה כמאתיים וכן שיעור מעשה המצות ודקדוקיהם כך וכך ושיעור דסוכה וכה'ג וכללות ענין החכמה דתורה לפסוק כך וכך כשר וכך וכך פסול בשיעור וגבול דווקא כי בחכמה אתברירו בדקדוק ובמדה (שהוא מבחי' גבורה דע'י המלוכש בחסד ונק' קו המדה דחכמה כו' וזהו וכל גבולך [לאבני חפץ]) והיינו ל'כ נתיבות שהן מוגבלות במדה קצרה ע'פ בחי' העי[ו]ן דח'ע וזהו וכל גבולך בל'כ נתיבות [חכמה] שירדו לבחי' גבול ושיעור כו' ודיל'. והנה לעתיד כתי' וכל גבולך יהי' לאבני חפץ פי' אבני חפץ הו למעלה מבחי' אבני אקד'ח הנ'ל דהנה בחי' אבני אקדח הנ'ל הוא האהבה ברשפי אש בלב מצד התפעלות השכל בהשגה שהוא בגילוי גדול מפני שנולדים משערים דבינה הנה נק' אהבה חיצונית שכלב כי יש אהבה פנימיות ממנה שהיא בתוך נקודה הפנימיות שכלב והיא מוסתרת מאד בהעלם בלתי נגלית בהתפעלות מורגשת [כלל] אבל היא בעומק נקודת הלב ביותר ונקרא חפיצה והוא הנק' אבני חפץ שעי' נתיבות דחכמה שמתפשט בלב האבן נק' אבן חפץ שאור האהבה היא בבחי' חפיצה וחשיקה פנימיות ביותר כי פי' חפץ הוא החשק המופלא ומושרש בתוך נקודת הלב בהעלם עמוק עמוק כ'כ עד אשר יחלה חולת אהבה אם לא ישיג את חשקו כמו מעשה באדם א' שהעלה טינא בלבו כו' וכמ'ש ותדבק נפשו בדינה כר כי חפץ בבית יעקב [מאד] עד אשר נדבקה [נפשו] וכלתה נפשו אליה כר כיוצא כזה וזה בא מחמת נתיבות אור דחכמה שנמשך בלב בבחי' העלם הרצון הנק' חפץ כי החכמה מאין דרצון תמצא ונולד מזה בחי' תעלומות האהבה בבחי' פנימית הלב בתעלומות לבו משאיכ אהבה ברשפי אש שנולדה מבחי' ההשגה במורגש אעפ'י שהיא בתגבורת יסוד האש האלקי שבנפש נק' אבני אקדח הנ'ל היא למטה במדריגה מבחי' אהבה פנימית שבתעלומות לבו הנק' אבני חפץ ודיל'.

שיעורין דאורייתא [ב]פאה ותרומות . . . ביטול בס' וערלה בטילה במאתיים: ראה פאה רפ"א ובמפרשים שם . . . חולין צח, טע"א. ערלה פי' מ"א.

ושיעור [T]: שיעור] דסוכה . . . וכללות . . . לפסוק [כז ליתא ב' T] בחכמה אתברירו . . . בחסד [ב]: בחכ' ד': בחי': ראה סוכה רפ"א . . . נסמן לעיל ע' שפ.

שרה דחכמה — וולאבני . . . בל'כ: ו' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: וכל גבולך . . . וכל גבולך.

מעשה באדם א' שהעלה טינא: מנהדרין עה, א.

ותדבק נפשו בדינה . . . כי חפץ בבחי' יעקב: וישלח לד, ג, יט.

ורב שלום בניך שלום בפמשי"מ ובפמשי"ט ב' שלומות שלום יעשה לי כו'
 דהיינו בחי' התקשרות המשפיע במקבל שנק' בנימין כניל והאמצע המתבר הוא מ"ש
 ורב שלום בניך (כמ"ש אדברה נא שלום בך וידעת כי שלום אהלך כי אדברה
 שלום הוא בחי' המשכות שלום וחיבור מן המשפיע אל המקבל כמו בפנחס
 שהוא אליהו ביו"ד זעירא יסוד דנוק' נאמר עליו הנני נותן לו את בריתי
 שלום שהוא מסוד ז"א לנוק' וז"ש אדברה שלום בך במל' שכוללת כ"ב
 אותיות, וידעת כי שלום אהלך היינו שלום דנוק' שנק' פמשי"ט ונק' אהלך
 והוא בחי' חיבור והתקשרות המקבל במשפיע שנק' צדיק תחתון וז"ש אז
 יחזק במעוזי יעשה שלום לי מלמעלה למטה שלום יעשה לי מלמטה למעלה
 בחי' ב' יסודות דכר ונוק' כידוע). והנה בקידוש הלבנה אומרים ג"פ שלום
 עליכם הרי יש ג' שלומות הענין הוא שצדיק העליון הוא המשים שלום
 וחיבור להביא ולהמשיך אור ושפע מלמעלה ובחי' צדיק תחתון הוא המשים
 שלום וחיבור שיתקשר המקבל מלמטה למעלה אבל עכ"ז עדיין אין כאן
 חיבור וקשר של שניהם יחד אלא כשמתקשרים יחד והיו לבשר אחד והוא
 בחי' השלום הג' שהוא בחי' גופו של חיבור וקשר כשמתחברים ומתקשרין
 המשפיע והמקבל שניהם יחד והיו לאחדים ממש ולזה אמרו רז"ל בב'
 שלומות הללו שלום בפמעש"ע ושלום בפמ' של מטה והרי נבדליו עדיין זה
 מזה כי מה שייכות יש להשלום דפמשי"ע שנעשה שלום למעלה לשלום
 שנעשה בפמשי"ט למטה אם לא שמתחברים אח"כ ומתקשרים יחד פמשי"ט
 עם פמשי"ע והיו לאחדים שאז נכללו ב' השלומות ונעשה מהם שלום א'
 והוא בחי' גופו של חיבור וקשר עצמו כשמתקשרים ומתייחדים המשפיע
 והמקבל יחד כניל והוא השלום הג' שכולל לב' השלומות יחד וע"כ אומרים
 ג"פ שלום עליכם בקידוש הלבנה (שהלבנה הוא בחי' עליות המל' במילואה
 ב' מדות שמקדשין אותה שמתיחד בז"א צריך לאמר ג"פ שלום א' מז"א
 למל' והב' ממל' לז"א והג' גופו של היחוד כו').

ורב שלום בניך שלום בפמשי"מ ובפמשי"ט ובפמשי"ט (ובפמליא של מטה) . . שלום יעשה לי:
 ישעי' נד, יג, סנהדרין צט, ב . . ישעי' כה, ה.

אדברה נא (ד': ליתא) שלום בך וידעת כי שלום אהלך כי [בד': כר]: תהלים קכב, ה. איוב ה, כד.
 בפנחס שהוא אליהו: תרגום יונתן וא"ר ג, יח. וראה שם שמות ד, יג [פנחס . . בסוף יומי]. פרקי דרבי
 אליעזר פמ"ז. ליקוט שמעוני ר"פ פנחס. זהר תשא קצ, סע"ב. רש"י בבא מציעא קיד, ב. ליקוטי שוהת פנחס
 כרך ב ע' 343.

בפנחס . . ביד זעירא: זהר פנחס רכ, א. וראה ליקוטי שוהת בין המצרים כרך ח ע' 355 הערה 32:
 פנחס כרך יח ע' 318 הערה 4.

בפנחס . . יסוד דנוק': משנת הסידים מסכת הפליחות פ"ג מ"ב.

הנני נותן לו (ו': ליתא) את בריתי שלום: פנחס כה, יב.

או (ד': או) יחזק במעוזי יעשה שלום לי: התחלת הכתוב דשלום יעשה לי.

והיו לבשר אחד: נסמו לקמן ע' תנא.

וזהו רוב שלום בניך כי בחי' ריבוי כל השלומות היינו דווקא כאשר נכלל כולם בבחי' שלום השלישי שהוא גופו של חיבור וקשר צדיק עליון וצדיק תחתון משאיכ בשלום העליון לבדו ובשלום התחתון לבדו אין ריבוי שלום כיכ כי בחי' שלום העליון הרי אינו אלא בפמשמיע כלכד שהוא בחי' יחוע בחי' חיבור והתכללות דעיס שנכללים זע"ז בפרט וכללותם הוא בבחי' ג' יסודות שבכל פרצוף וכללותם ט"ו יסודות דה' פרצופי ע"י [ו]אריך כו' שהן ט"ו דינו וט"ו ויין דאמת ויציב, וזהו פי' משען ומבטח לצדיקים בחי' ט"ו יסודות דה' פרצופים ונכללים כולם ביסוד ז"א בבחי' ההמשכה כמ"ש וצדיק יסוד עולם שכולל כל עולם אצ"י ונק' כנישו דכל נהורין (עז"מ בחי' התכללות חיות כל האברים בשפע זרע כו'), וכמ"כ בבחי' המל' שנק' פשמיע בבייע יש בחי' ריבוי השלומות בבחי' ההעלאה כדוגמא דפמשמיע ביחיע כמאמר כגוונא דאינון מתיחדים לעילא אוף הכי ממש אתייחדת לתתא ברוא דא' וכולם נכללים ביסוד דנוק' שנק' צדיק תחתון בחי' בנימין כו' שכולם עולים בו בבחי' העלאה למעלה (מפני שכולל כל העולמות מינ' כמו כמ"ד דיסוד דדכורא כנ"ל), וזהו רוב שלום כשמתחברים ב' צדיקים הנ"ל יחד ביחוד ממש שמתכללים [העלאת] כל בחי' השלומות דמיד דדכורא יחד עם כל בחי' השלומות דמינ' דנוק' ביחיע ויחית ע"כ נקרי' רב שלום שהוא דווקא שלום הג' שכולל לב' שלומות דיחיע ויחית (ומ"ש בניך לפי שנשמות ישראל שגולדים מיווג זוינ מבחי' יחוד) ב' יסודות דיוסף ובנימין נק' בניך ובהם כלולים מכל השלומות דיחוע דז"א ויחית דנוק' מכל בחי' מינ' ומיד דזוינ כי הלוכנ ממנו עצמות כו' ועל הננים נאמ' והיו לבשר אחד שבהם מתאחדים לבשר א' ממש כידוע). ועוד יש טעם לענין רוב שלום שמורה על בחי' הריבוי שכלי סוף וגבול והוא בחי' הארת אור א"ס ששורה בגופו של יחוד דדכר ונוק' דווקא כמרזל זכו שכינה ביניהם לפי שלא ישכון אור א"ס שנק'

שורה יחיע — בבחי' . . . וכללותם . . . ט"ו זיינו: ב' בחי' ב' . . . דה' פרצופי ע"י ואריך כו' שהן טו דוקא. ג' יסודות . . . ט"ו יסודות דה' פרצופי: ראה משנת חסידים סדר ליל פסח פ"ב מיב. סידור שחרית נה, ב. ושמ: בסונית הסידור דפסח — סידור הרי' שבתי מרשקוב קודם דינו. ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' סב. ט"ו דינו: לכמה נוסחאות. וראה הגדה שלמה ע' נח (בחילופי נוסחאות). הגדה של פסח עם לקוטי טעמים, מנהיגים וביאורים ע' כח סור א. ושינ. לקוטי תורה מסות מא, ב: ט"ו מעלות טובות . . . כמ"ש במ"א. אור התורה בראשית ע' 58: וט"ו פעמים טובה כו'. וט"ו ויין דאמת ויציב: ראה פרי עץ חיים שער (ח) הקיש פכ"ח. ספר המאמרים תקס"ד ע' קא ובהנסמן לשם. וראה גם סידור וסה"מ תקס"ח הנ"ל. מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' ג: רצה: שג. לעיל ע' תז. וצדיק יסוד עולם . . . כנישו דכל נהורין: משלי י, כה . . . ראה זהר בראשית יח, א ובהזר הרקיע ומקדש מלך שם: לג, א. ובאור החמה ומקדש מלך שם. לקמן ע' תרפא. מאמרי אדה"א פרישיות התורה ח"א ע' רז. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' פב וע' קמ, ושינ. שורה בבייע — דפשמיע [בד]: דפשמיע . . . כגוונא דאינון מתיחדים לעילא: ראה זהר תרומה קלה, ס"א.

שורה עולם — כמ"ד [בד] במיד . . . הלוכנ ממנו עצמות: נדה לא, א. ועל הננים נאמר והיו לבשר אחד: בראשית ב, כד. סנהדרין נה, א ובהא ברישי שם. זכו שכינה ביניהם . . . אור א"ס שנק' שלימותא דכולא: סוטה יז, א . . . עבודת הקדש חלק היחוד ח"א רפ"ח.

שלימותא דכולא עצם השלימות כו' אלא כשיש שלימות למטה והוא ביחוד דבר ונוק' דווקא כשמתכללים יחד ולא בבחי' צדיק עליון הנ"ל לבדו כו' וכמ"ש ויקרא שמם אדם ויברך כו' וכמ"ש במ"א, וזהו רוב שלום בניך וכמ"ש למרבה המשרה ולשלום אין קץ כו' ונק' פלא יועץ כו' אבי עד שר שלום מקור וראש לכל פרטי השלימות דפמשמ"ע ופמשמ"ט יח"ע ויח"ת, כמאמר אנת הוא דמיחד לון כו' והוא ע"י שם מ"ה מלגאו כו' וכמ"ש במ"א בפ"י ומספר [את] רובע ישראל כו'.

וזהו רז"ל ע"פ זה רוב שלום בניך אלו ת"ח שמרבים שלום בעולם כו' וכמשמעות המשך פסוק זה כאמרו [תחלה] וכל בניך לימודי ה' שהם ת"ח ונק' לימודי ה' פ"י שממשיכים אור בשם הוי' בדברים דבר ה' זו הלכה בבחי' אותיות [ה]דבור דווקא כמו ודברי אשר שמתי בפוך לנטוע שמים כו' ופ"י למוד זה לשון נפעל שנלמדו מהוי' מפני שצ"י הדבור שלהם נלמד שם הוי' כמו את ה' האמרת כו' להביא בבחי' גילוי הדבור ונק' דבר ה' ממש כמו שאמר ודברי אשר כו' דברי ממש וכמו שאמר המגיד לכ"י אני המשנה המדברת בפוך כו' וכמ"ש במ"א וכאשר בניך נק' לימודי הוי' אז רוב שלום בניך שמרבים שלום בעולם ע"ד הנ"ל בפ"י רוב שלום שהוא בבחי' שלום השלישי שכולל ב' השלימות דפמשמ"ע ופמשמ"ט יח"ע ויח"ת כנ"ל, והטעם הוא כידוע בשורש ל"ב נתיבות דחכמה עילאה שנמשך מב' מזלות דנוצר ונקה והיינו פ"י אאלפך חכמה כו' וזהו ג"כ פ"י לימודי הוי' פועל יוצא להמשך הוי' דחכמה וכשבא לדבור נק' לימודי לשון נפעל כנ"ל ושניהם אמת וכמ"ש להנחיל אוהבי יש כי יש ב"פ] קנה קנה חכמה כו' מן ההעלם לגילוי כו' אך במקור חוצבה דחוי"ב בבחי' ב' מזלות הנ"ל ע"ז אמר אאלפך לשון עתיד לאתגליא כו' כמ"ש במ"א ולמודי לשון מפעיל שעתיד להמשיך

ויקרא שמם אדם ויברך: בראשית ה, ב [ושם: א] את שמם. אבל כו' דוכא נט בסידור שער בהמ"ז קטו, ב. ביאורי הוהר חיי שרה קל, א. ב' בהפוך הסדר — וכ"ה כסה"מ דבסמוך. ואולי הכוונה לבראשית א, כח].
 ראה סה"מ תקס"ה ת"א ע' שה. ומקבילו כמורה אור תצוה פב, ג: נח י, ד.
 למרבה המשרה . . . פלא יועץ: ישע"י ט, ה.
 אנת הוא דמיחד לון . . . שם מ"ה מלגאו: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, א.
 ומספר [את] רובע ישראל: בלק כג, י. וראה ד"ה מי מנה יודפס בעז"ה במאמרי אדמו"ר לפי בלק.
 אלו ת"ח שמרבים שלום בעולם: ראה ברכות סד, א.
 דבר ה' זו הלכה: עמוס ה, יב. שבת קלח, ב.
 ודברי אשר שמתי בפוך לנטוע שמים . . . את ה' האמרת: ישע"י נט, כא; נא, טז . . . תבא כו', יז.
 שאמר המגיד להב"י אני המשנה: ראה מגיד משרים פ' ויחי: פ' בא: פ' תשא ועוד (ירושלים תש"ך מה, ב.
 נג, ב, ס. ב, ב). שערי תשובה ח"ב שער התשובה פ"ו.
 אאלפך חכמה: איוב לג, לג [ושם: ואלפך]. וראה לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' רכז ואילך.
 להנחיל אוהבי יש . . . יש ב"פ] קנה: משלי ת, כא. ראה פרי עץ חיים שער (כה) תפילות ר"ה פ"ג. לעיל
 בח"א פ' ואתחנן ע' רל ושינ.

מן העולם לבוא לידי גילוי וכמו [ד]תרגום דלמודי הוא אולפנא אליף כמה שמלמד בגילוי או אאלפך עתיד ללמוד כו' כך יש ב' [מיני] מדריגות הללו בפ' לימודי הוי' כו' וזהו שאמרו א"ת בניך אלא בוניך שעוסקים בבנינו של העולם הנאצל כמ"ש בחכמה יבנה בית בחי' יחוד או"א בשרשם ביחוד ב' מזלות הנ"ל וד"ל. והנה מ"ש וכל בניך לימודי הוי' אדסמיך לוי' קא שאמר [ו]כל גבולך לאבני חפץ שהן בחי' ל"ב נתיבות חכמה דתורה שירדה למטה בשיעורין וגבולים למטה וכנ"ל באריכות והנה שרש ומקור ל"ב נתיבות [חכמה] ש"ע"פ מדה ושיעור שנמשך מבחי' מזל ונוצר אותיות צנור שמשם אאלפך חכמה במדה (עפ"י מאמר קו המדה שהוא בחי' גבורה דע"י כו') וזהו וכל גבולך שבחכמה עילאה לאבני חפץ פי' חפץ הוא בחי' פנימיות התענוג והרצון שלמעלה מהחכמה שיאיר בחכמה והוא הנק' אבני חפץ [ה]עליון שמהם אאלפך חוי"ב יחוד ב' מזלות במדה ושיעור כו' וז"ש וכל בניך לימודי ה' בבחי' המשכות יחוד ב' מזלות הנ"ל אאלפך חוי"ב כנ"ל משום דכל גבולך [הוא] לאבני חפץ כו' וד"ל. וזה וכל בניך לימודי הוי' בבחי' יחוד ב' מזלות הנ"ל ואז ממילא ורב שלום בניך שנמשך בחי' ריבוי שלומות שהן ריבוי היחודי' העליוני' בבחי' א"ס וזהו שמרבין שלום לאין שיעור כו' כנ"ל.

ובכל הנ"ל יובן ג"כ מ"ש ויפול יוסף על צוארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צואריו כו' כי הנה מבואר למעלה בשרש בחי' יוסף ובנימין שהוא בחי' צדיק עליון ובחי' צדיק תחתון שמתחברים יחד ולהיות כי בנימין היה נפרד מיוסף כמה שנים ע"כ לא היה יחוד בז"א כל זמן זה (וע"י יעקב ובנימין לא ה' יחוד גם שה' יעקב עם בנימין כי יעקב הוא בחי' הת"ת ולא ה" אמצעי לחברו עם בנימין וגם לא היה בנימין מתחבר בו בלתי בחי' יוסף שהוא יסוד ז"א כו') ומפני העדר היחוד זמן רב ע"כ כשראה יוסף לבנימין נתעורר בכביה עז"מ ב' אוהבים משפיע ומקבל כאיש ואשתו או רב ותלמיד וכה"ג כשלא ראו זא"ז זמן רב ונפסק היחוד ביניהם זה כמה [שנים] שבראותם זא"ז מתעורר תשוקת כאו"א. אל חבירו ביתר שאת עד שיבכו זע"ז

[ד]תרגום דלמודי הוא אולפנא . . כמה [ב]: כמו] שמלמד . . או [תוקן ע"פ **בדל** ובנדפס: חכמה כשמלמד . . או]: ראה ישע"י שם נד, יג.

א"ת בניך . . שעוסקים בבנינו של עולם: ברכות סד, א . . שבת קיד, א.

בחכמה יבנה בית . . או"א [תוקן ע"פ **בדל** ובנדפס: או"א]: משלי כד, ג.

ונוצר אותיות צנור: תשא לד, ז (שם: נוצר). ראה לקמן ע' תקפו. לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' רכה. וש"נ.

שי"ה שמהם — במדה . . הנ"ל [T: ליתא]: ו': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: מזלות . . מזלות.

ויפול יוסף על צוארי בנימין: ריגש מה, יד [ותיבת יוסף ליתא שם. — אבל כ"ה גם בספר המאמרים תקיע ע' קכט].

שריה היה — בו"א: **בדל**: בוניך. ו': דארכ.

יעקב הוא בחי' הת"ת: זהר (ספרי תורה) ויצא קנו, ב. וראה גם לעיל בח"א פ' דברים ע' יח. וש"נ.

כמ"ש וישקו איש את רעהו ויבכו איש את רעהו שנאמר כדוד ויהונתן שאהבת נפשו אהבו ג"כ בבחי' משפיע ומקבל כו' והבכיה היא על העדר היחוד שעבר וגם על עוצם השמחה בקירובם עכשיו והוא למעלה מגופו של יחוד כי מפני דחיקות המוח יוצאים דמעות מפני שלא יכלנו אז הכלי גודל האהבה או השמחה וגם על העבר גודל הרחמים ועוצם הריחוק זה כמה וכך הוא בבחי' יוסף ובנימין שמפני העדר היחוד ביניהם מיד כראותם זא"ז נפל יוסף על צווארי בנימין אחיו ויבך וגם בנימין בכה על צוואריו כנ"ל וז"ש הלך ילך ובכה נושא משך הזרע וגם בבחי' המקבל אל המשפיע כתי' בבכי יבואו כו' ונק' מים בוכים כו' והוא לאחר הגלות שהי' רחוק זמן רב מטעם הנ"ל וד"ל.

אך לפי זה לא יתכן מ"ש עוד וינשק לכל אחיו ויבך עליהם ואח"כ דברו אחיו עמו הרי עליהם לא שייך טעם הנ"ל, אך הענין הוא שיש עוד טעם כענין בכי' זו והוא בחי' המשכות רחמים רבים שע"י הבכי' ממשיך ממקור הרחמים שנמשכים מעצמות הנפש לפי שכל יחוד וקירוב עליון בתחתון איא להיות כ"א [ע"י] בחי' המשכות ר"ר מתחילה כדי לעורר בזה מבחי' העצמיות [של המקבל] ואז יוכל להתיחד כו' ובחי' הבכי' של המשפיע על המקבל מעורר רחמים רבים על המקבל לעורר בזה בחי' עצמיות של המקבל ובחי' הבכי' של המקבל מעורר ר"ר לעורר בחי' עצמיות של המשפיע עדי"מ התלמיד המקבל שככיתו מעורר עצמות המשפיע לפי שמעורר ר"ר במשפיע וכמ"כ להיפוך בחי' בכי' של המשפיע שמעורר ר"ר על המקבל מעורר בו בחי' עצמותו ואז יוכל לעלות ולהתיחד כו', וזהו ענין חצות לילה ששאג ישאג כו' ואחית תרין דמעין לימא רבא כו'. וזהו ויפול יוסף להמשיך ר"ר על [צואריו] בנימין [אחיו] ויבך ובנימין בכה על צוואריו וכאשר נעשה ע"י היחוד ביניהם ואז וינשק לכל אחיו ויבך גם עליהם להמשיך עליהם ר"ר כדי לעורר בזה שיוכלו גם הם להתקרב ולעלות בבחי' האצ"י כמו כל ימי הגלות דכת"י הלך ילך ובכה נושא משך הזרע שהוא בחי' יוסף צדיק עליון דכת"י ב"י אור זרוע לצדיק כו' וזהו ויבך עליהם בבחי' מקיף והוא מקור המשכות י"ג מדות הרחמים בכל זמן הגלות וד"ל.

וישקו איש את רעהו . . . שאהבת נפשו אהבו: שמאל"א כ, מא. יו.
הלך ילך ובכה . . . בבכי יבואו . . . ונק' מים בוכים: תהלים קכו, ו. ירמי' לא, ח. ראה הנסמך לעיל בחי' פ'
דברים ע' ק"ג. תורה אור ישלח כו, א. ובמקבילו בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' עט. שערי אורה שער
הפורים ע' 178 וע' צד. דרך חיים שער התשובה פ"ב.
וינשק לכל אחד . . . ואח"כ ונאחרי כו'. . . עמו [ד': אחו]: וינש מה, טו.
שירה מעורר — רחמים . . . לעורר: ב'. לימא. ואלו נשמת מפני תיבות הדומות: מעורר . . . לעורר.
חצות לילה ששאג ישאג . . . ואחית תרין דמעין: ירמי' כה, ל [וכן צ"ל במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שנו].
ראה ברכות ג, א. זהר ויקהל קצו, א. לעיל בחי' ע' מא. ושיג.
אור זרוע לצדיק: נסמו לעיל ע' תמג.

ביאור ב' לדרוש כדכד

ושמתי כדכ"ד שמשותיך כו' [פליגי ב' מלאכי ברקיע] חד אמר שהם וחד אמר ישפה אמר הקביה להוי כדיו וכדיו כו'. הענין יובן בהקדים לתרץ קושי' חזקה מאד בהיות נודע מארזיל נמנו וגמרו דנוח לו לאדם שלא נברא [יותר] משנברא כו' והלא הבריאה דאדם ודאי טוב יותר משלא הי' נברא דהא כתיב וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד וקאי גם על בריאת האדם שנברא ע"י מאמר נעשה אדם [בצלמינו] כו' שהוא טוב מאד (והיינו משום דירידה זו של הנשמה בעוה"ז [ירידה] לצורך עלי' היא כמש"ת) אי"כ למה נמנו וגמרו היפך המפורש בתורה וגזרו אומר דנוח לו לאדם שלא נברא כו'. ויש להבין עוד ענין א' [עמוק] והוא אשר מצינו בכמה דוכתי בזהר דבאתעדלית נעשה אתעדל'ע כו' איך יש ביכולת בע"ג לעורר לבחי' בלתי בע"ג מאחר שאין ערוך ביניהם כלל יותר משאין ערוך לדומם עם המדבר וכי אפשר לומר שהדומם מעורר למדבר כו' שהרי ענין אתערותא הוא ענין התפעלות ואיך יתפעל [למעלה] מאתעדלית בע"ג הווים ונפסדים. וגם איך שייך בחי' התפעלות למעלה שהוא ענין שינוי כו'.

אך הנה כל זה יובן בהקדים [תחלה] ענין הידוע בירידת הנשמה האלקי' בגוף שירידה זו לצורך עלי' היא ועלי' זו היא למעלה ממקור חוצב

ושמתי כדכ"ד: נמצא בכרך א' (20) קלא, א. ב' (38) קלט, א. ג' (105) סט, א. ד' (269) קמ, ב. ה' (330) כה, א. ו [ובכתיב מאחר נרשם: נדפס בלקוטי בשינוי לשון. וראה לקמן הערה לרדיה ולא אבה]. ו' (555) ט, א. [ובכותרת: בעוה"ז ביאור ע"פ ושמתי כדכד שמשותיך]. ז' (817) סד, א. [ובכותרת: ביאור ב' לדרוש כדכד]. ח' (1078) קפג, א. [אודות בור זה ראה לקמן בהערה לרדיה ואם בשדה]. ט' (2006) קמג, ב. [שם בא אחרי המאמר דלקוטי תורה (בלי הגהות), ובסימוני נרשם: ע"כ מבואר בלקוטי תורה דאדמו"ר, ומעתה נתחיל לכתוב ביאור על הנ"ל מכו אדמו"ר נ"ע].

בהשוואה בין הכתיב נראה אשר כתי' אבג (ובשינויים ה"ט) נעתקו מנוסח אחר. וכתי' דזוז נעתקו מנוסח אחר.

מאמר זה נדפס גם בהוספות לספר המאמרים תקיע ע' יריד (ע"פ בוך ח' ושינויים אחרים צויינו שם בשולי הגליון מבוך ד'). וניתוספו כאן כפנים בין אריימים אותיות או תיבות שנמצאים בהיכילאך בה"ט. המאמר מיוסד על דיה זה בלקוטי תורה ראה בו, ג' (והוספה באור התורה ראה ע' תשסט). חלק מהמאמר (עד לקמן ר"ע תע) נמצא ג"כ (בשינויים קלים) באור התורה ואתחנן ע' רפה. ובמאמרי אדה"ז מארזיל ע' עד. ושם התחלתה: נמנו וגמרו נוח לו לאדם.

ושמתי כדכד . . כדיו וכדיו: ישעי' נד, יב. ראה בבא בתרא עה, א. שריה אחר — בהקדם לתרץ [א"ב]: ליתא. ה': בהקדים תחילה. ט': בהקדים] . . מארזיל נמנו וגמרו: עירובין יג, ב. וראה לקוטי תורה כאן כת, ג בקיצור ט"א. מאמרי אדה"ז מארזיל ע' פ. שריה נברא — אדום . . מאד: אבה"ט: טוב מאד כמאמר הכתוב [ב"ט נוסי: והנה] טוב מאד אחר [ששת ימי המעשה]: א': בראשית] — ה': ליתא].

וירא אלקים . . טוב מאד . . נעשה אדם: בראשית א, לא. כו. שריה כחשיית — וגזרו . . כו': אבה"ט: ליתא. בכמה דוכתי בזהר [בבה"ט] ליתא ג' תיבות אלו] דבאתעדלית נעשה אתעדל'ע: ראה זהר לך פה, א: יצא קס, א: וחי ורלה, א: רמד, א. לעיל בחי"א פ' ואתחנן ע' קצח. ושינ'.

הנשמה (וכמ"ש כמ"א בענין דע מאי"ן באת ולא"ן [אתה כו'] בלא יוד' כו') וע"י התלבשותה בעוה"ז בגוף גשמי [תחילה] תתעלה בעילוי זה וזה פלא לכאורה. אבל הענין הוא כידוע דשרש מחצב הנשמות הוא מבחי' פנימי' הכלים דע"ס דז"א ושרש המלאכים [הוא] מבחי' חיצוני' הכלים כו' כמ"ש בע"פ. ויש להבין מהו בחי' פנימי' [וחיצוניות] הכלים כו', בהיות ידוע בענין אורות וכלים דאצ"י שהוא כמאמר הידוע חכ' מוחא חסד דרועא ימינא כו' קרקפתא כתי"ר עליון כו' שר"ל דמוחא הוא בחי' הכלי לאור דחכ' ודרועא [הוא] כלי לאור החסד וכן קרקפתא כלי לאור הכתי"ר כו' וע"ז אמר בכלל דאיהו וחייה"י וגרמוהי חד כו' כידוע.

וביאור זה הנה ידוע שהוא עד"מ מאדם התחתון שהאיברים שבגוף המה בחי' כלים לאור וחיות הנפש ואין להם ערך כלל לגבי רוחניות האור והחיות שבנפש ולא כערך הגשמי' דעשב לגבי כח [העשב] הצומח הרוחני שמצמיחו שמי"מ יש קצת ערך ביניהן מאחר שהרוחני' דכח הצומח מגדל לעשב וממנו נמצא מציאותו תמיד אבל בחי' הגשמיות שבאיברים לגבי רוחניות האור והחיות שבנפש אין לו ערך ודמיון כלל [וכלל] לא מיני' ולא מקצתי' כו' כמו אור השכל שהוא רוחני ביותר ומשכנו במוח שהוא גשמי מאד ואין לו דמיון גם במקצת ערך לגבי אור השכל הרוחני לא מיני' ולא דוגמתי' [רק ששורה ומתלבש במוח בדרך צורה לחומר בלבד כמו אור הראי' הרוחני' בכלי חומר העין הגשמי שכלי חומר העין הוא רק בחי' חומר מוכן לקבל צורה דאור הראי' הרוחני' להיותו עצם חומר ספירי כמו הזכוכית שמקבלת האור גם שבהירות האור רוחני יותר מבהירות הזכוכית מ"מ בחי' קצת דוגמא יש לבהירות והזדככות הזכוכית לקבל בתוכה בהירות האור הרוחני ממנה כך כלי העין מוכן בגשמיות בהירתו לקבל בהירות רוחני דאור הראי'. וכך יוכן ג"כ בהכנת חומר המוח הגשמי לקבל צורה רוחני' דאור השכל שבהכנת יש בחי' דוגמא לאור השכל הרוחני בחומר המוח [הגשמי] גם שהוא בהגשמה כו' ואם לאו לא הי' מוכן לקבל צורת אור השכל כלל וכנראה בחוש שהרוצה להחכים באור השכל מייגע בכלי המוח דוקא וכן הרי מי שמוחו כלי מוכן יותר [לקבל] ע"כ אור שכלו ותבונתו הרבה יותר מזולתו שאינו חכם כ"כ לפי שאין כלי מוחו בהכנה טובה כ"כ [והיינו מפני שהאישי מזריע לוב"ן שממנו מו"ח העצמות ומו"ח שבראש כידוע וע"ז אמרו דמלאך

דע מאי"ן באת . . . זה [ב]: רבן: אבות פיג מיא. וראה לקמו ע' תסא.

הנשמות הוא מבחי' פנימי' . . . המלאכים [הוא] מבחי' חיצוני': ראה עץ חיים שער [כח] העיבורים פי"א מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צט. ושי"ן.

חכ' מוחא חסד דרועא ימינא . . . קרקפתא כתי"ר עליון . . . דאיהו וחייה"י וגרמוהי חד: ראה תקוני דהר בהקדמה י"א . . . שם ג. ב.

שורה דוגמתי' — אור [ב]: כת. ה"ט: ליתא] בכלי . . . להיותו: ה': ליתא. וכנראה נשמט מפני תוכת הדיומתי: הרוחני' . . . הרוחני. ובא': נכתב בין השישין.

שהאישי מזריע לוב"ן . . . דמלאך . . . שואל טפה זו: ראה נדה לא. א. סו. ב.

הממונה על ההריון שואל טפה זו מה תהא עלי' חכם או טפש כו' ר"ל אם תהא [כלי] חומר מוכן לקבל צורת אור השכל הרבה או מעט כו') וכן הרי ימים ידברו כו' שלפי שכלו יהולל איש כו' שבימי הזקנה נעשה כלי המחין יותר מוכנים לקבל מעומק אור השכל כו') וככה יובן בכל בחי' כח ואור חיות הנפש שמלוכב באברי הגוף [שאינו לאברים ערך עם האור והחיות כלל ורק מפני בחי' קצת דוגמא בעלמא מתלבש ושורה בו כניל רק שמתלבש ושורה האור בכלי ואבר המוכן לקבל צורת האור ו]החיות והתלבשות הרוחני' בגשמיות הזאת הוא התלבשות בדבר שאינו מערכו ולא כשאר חיבור וקשר רוחני' בגשמיות שיש ביניהן קצת ערך ושייכות כניל.

ובכל זה יובן למשכיל למעלה בבחי' אורות וכלים דאצי' כמאמר גופין תקינת לון כו' דאתקריאו גופין לגבי נשמתין כו' שהוא בחי' כלים לאורות העליונים כמו חכ' מוחא בחי' מוחא הוא רק כמו בחי' כלי חומר מוכן לקבל אור החכ' שנאצל מעצמות [או]א"ס ואין לו ערך לגבי בחי' האור שנמשך מאו"ס שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא כלל כי הוא המדע כו' הוא וחכמתו א' באחדות הפשוטה בתכלית וכן חסד דרועא כו' הוא רק בחי' כלי [מוכן] לאור החסד ע"ד הנ"ל באברי הגוף לגבי אור וחיות הנפש ובחי' כלי קרקפתא הוא בחי' כלי לאור הכת"ר עליזן כו' ועד"ו [הוא] בכל אורות דע"ס דאצי' הרי המה באין רק בדרך התלבשות בבחי' הכלים שלא כהתלבשות רוחניו' בגשמיות שיש ערך קצת ביניהן אלא כהתלבשות הנפש הרוחני' בכלי הגוף שאין ערך ביניהן כלל כניל (רק שיש בכלים מעין וקצת דוגמא לאורות שהוא כמו חומר מוכן לקבל הצורה כניל). והנה ידוע דע"ס דאצי' נק' ע"ס בלי מ"ה בלי מהות כלל וע"ז אמרו דאיהו וחיוה"י חד ממש וכמ"ש בסוף המאמר לאו דאית לך מכל אינון מדות כליל דמשמע שמושלל מגדר מציאת מדה לגמרי וכמ"ש המתנשא מימות עולם שמרום ומתנשא בערך מבחי' מדות שנק' ימות עולם כידוע והרי לפי ענין הנ"ל בבחי' אורות וכלים הרי יש עכ"פ מציאת מדות ואורות רק שאין לבחי' הכלים ערוך אליהן כו'. אך הענין הוא דאמת יש ג' מדרגות הא' בחי' האורות כמו שהן כלולים בעצמות המאציל ממש שנק' ע"ס בלי מ"ה בלי מהות כו' כי המה בבחי' אחדות פשוט וכמ"ש ולא בחכ' ידיעא כלל כו' כי הוא המדע כו' וכן חסד הכלול שבבחי' העלם עצמו' המאציל הוא חסד שבבחי' א"ס ג"כ בבחי' בלי מ"ה כו'. אך בירידת האורות בכלים להתלבש בהן ולהיות כמו צורה לחומר כמו חכ' מוחא חסד דרועא כניל הוא מדרגה הב' שאז הע"ס בבחי' מציאת דבר מה

ימים ידברו . . . שלפי שכלו יהולל איש: איוב לב, ז. משלי יב, ח.

גופין תקינת לון כו' (ט: ליתא) . . . (נשמתין): [ב]: לכושין: ראה תקוני זר בהקדמה יו, א.

חכים ולא בחכ' ידיעא . . . כי הוא המדע: תקוני זר שם . . . ראה תניא פ"ב. הנספח במאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א ע' תב.

ע"ס בלי מ"ה בלי מהות: ספר יצירה פ"א מ"ב ובמפרשים שם.

המתנשא מימות עולם: ראה ברכת קיש. לקוטי תורה דרושים לרי"ה סא, ג.

כל אור לפי אופן התגלותו בכלי שלו חכ' במוח כו' כנ"ל. ואע"פ שאין ערוך לבחי' עצמות הכלים לבחי' גילוי אור שבהן ג"כ כי הן רק כמו כלי חומר מוכן לקבל הצורה כלבד כנ"ל מ"מ לא יאמר ע"ז המתנשא מימות עולם לגמרי מאחר ששורה [ומתלבש] ושוכן בהם (וגם יש בכלים מעין ודוגמא קצת מבחי' הרוחניו' דאורות כנ"ל) אבל עכ"ז הרי אמר דאיהו וחיהו וגרמוהי חד שהוא האורות שבכלים כו'. והמדרגה הג' הוא בהתלבשו' האורות בכלים שנשתנה מהות האור מכמו שהוא בא מלמעלה מעצמו' המאציל אע"פ שהוא [בא] בבחי' גילוי מן ההעלם [כידוע] כמו עד"מ אור הראי' הרוחני' גם כשנמשכת ובאה בבחי' גילוי עדיין רוחנית היא ובהתלבשותה בחומר כלי העיץ נשתנה למהות ראי' גשמית לפי אופן הכנת חומר כלי העיץ. וכמ"כ אור השכל גם שבא מהעלם הנפש [ידי] גילוי עדיין רוחני הוא ומצד אמצעות התגלותו לפי אופן כלי חומר המוח נשתנה למהות שכל גשמי כו' וכן בכל האברים כמו טעימת החיך בטעמים גשמיים וריח החוטם שהוא בהגשמה כו' ודיבור בפה ושמיעה באזן וכה"ג.

וככה יוכן למעלה דגם שאין לו גוף כו' כי לא אדם הוא הרי נאמר [ו]על הכסא דמות כמראה אדם וכמ"ש וירא ה' כו' וכמאמר גופין תקינת לון כו' שהוא בחי' שינוי מהות אורות דמאציל מצד התלבשותן בגופין שהן בחי' הכלים כו' וד"ל. אך הנה גם בבחי' מדרגה זאת הג' באורות שמתגליון רק לפי אופן הכלים המתארים ומגבילים לאור לאחזאה כו' אמר דאיהו וגרמוהי חד כו' והוא בבחי' פנימי' הכלים דוקא כי גם בכלים יש ב' מדרגות בחי' פנימי' שלהם כמו שמקבלים האור בתוכן שמתאחדים עם האור ממש ובחי' חיצוני' שלהם שמצד עצמן הוא שנבדליון מבחי' האורות ומשם נמשך שרש התהוות הנבראים בע"ג והוא מ"ש בע"ז דהמלאכים נמשכים מבחי' חיצוני' הכלים והנשמות [נמשכים] מבחי' פנימי' הכלים כו'.

ולהבין זה בתוס' ביאור יש להקדים ענין מ"ש נשמה שנתת בי טהורה היא מבחי' טהירו' עילאה כו' אתה בראת יצרת כו'. דהנה ידוע שהבריאה היא בבחי' יש מאין דוקא ויש להבין איך אמר מאין ליש הלא ממך הכל כתיב וכמ"ש ברמב"ם שמאמתת המצאו נמצאו כל הנמצאים כו' הרי כל

שויה כל אור: ד: כלומר.

שויה קצת. . דאורות: בהט: ליתא. . ב: הארת. ה: דאויכ.

שויה ובהתלבשותה — לפי. . בטעמים גשמיים: ה: ליתא. וכנראה נשמש מפני תיבות הדומות: גשמיות

. . גשמיים [א': גשמי].

כי לא אדם הוא. . (וועל הכסא דמות [ה: דמות הכסא כו'] כמראה אדם. . וירא ה' [ג' נוסף: את כל

אשר עשה] כו' [ה: ליתא]: שמואל א טו, כט. . יחזקאל א, כו. . נסמו לעיל ע' תנה.

חיש בעיני: נסמו לעיל ע' תנו.

נשמה שנתת כי טהורה היא: ברכת אלקי נשמה. ראה לקמן ע' תנט. לקוטי תורה בחוקתי מה, א. אור

התורה משפטים ע' אירסט ואילך: ע' אירפא.

ממן [א': כי ממך] הכל. . שמאמתת המצאו נמצאו כל הנמצאים: דברי הימים א, כט, יד. . רמב"ם הל'

יטורי התורה בתחלתו.

הנמצאים נמצאו מאמיתת אוא"ס שהוא מקורא דכולא עיקרא ושרשא דכולהו עלמין כו'. אך הענין הוא דבאמת בחי' גילוי האור והחיות מאוא"ס בעולמות אינו בא בבחי' יש שנק' שפע והמשכה עד"מ שפע המשכה גשמיות שהשפעה נק' יש מיש ויש מי שמשפיע שהוא בבחי' מציאת נתפס ויש לשאול עליו מי הוא המשפיע כו' אבל ב[א]וא"ס לא שייך לומר בתוארים הללו שהרי הוא נק' קדמון לכל הקדומין והוא בבחי' אין המוחלט בלתי נתפס במציאת יש כלל דהא לית מח' תפיסא ב' כלל. וע"כ גם בחי' ההשפעה שנשפע מאורו [ית'] אינו בא בבחי' יש אלא בבחי' אין וכמו ע"ס דאצי' שנק' בלי מ"ה רק כשמחלבים בכלים נתגלו במציאות יש ונמצא שכל התהוות הבריאה שנתהווה מבחי' גילוי אוא"ס [ביה] הוא בבחי' יש מאין. אמנם גוף ההתהוות הוא בבחי' יש רק שנמצאו ונתהוו מבחי' אין כנ"ל. וזהו ההפרש בין פנימי' הכלים לחיצוניות הכלים דבבחי' פנימי' הכלים שעדיין מתאחדים עם בחי' האורות שנק' ע"ס בלי מ"ה מצד שרשן בעצמות אוא"ס דאיהו [וחויה] וגרמוהי חד כו' כנ"ל אינו נק' יש מאין [להיות] אע"פ שמתגלים האורות בבחי' יש לפי בחי' הכלים מ"מ בחי' פנימי' הכלים הוא ג"כ בחי' אין [בבחי' דוגמא לבחי' האורות כנ"ל בענין החומר שיש בו מעין וקצת דוגמא לגבי האורות כנ"ל במשל בהירות העין כו'] אבל בחי' החיצוני' של הכלים מצד עצמן שנבדלים מבחי' האורות נק' יש מאין להיותם מוגבלים במציאות יש רק שנתהוו מבחי' אין דאורות כידוע שמהתעבות האור נעשה הכלי בבחי' יש כו' וע"כ כל התהוות יש מאין הוא בבחי' חיצוני' הכלים כמו המלאכים שנמשכים מבחי' עצמו' הכלים ואע"פ שנק' בחי' אין לגבי התהוות המלאכים כו' אבל מ"מ פעולתם הוא לעשות יש משא"כ בחי' פנימי' הכלים ששם הוא בחי' אין דאורות ממש ומשם נמשך שרש התהוות הנשמות (עד"מ טפה במוח שהוא מבחי' פנימי כלי המוחין כו').

וזהו שאמר נשמה שנתת בי טהורה היא מבחי' טהירו עילאה כו' ואח"כ אתה בראת ויצרת ונפתח כו' שמנה כאן ד' מדרגות טהורה ובריאה ויצ' ועשי' שהוא בחי' אצי' בריאה יצי' עשי'. ומה שקורא לאצי' בשם טהור כי הנה ידוע שבחי' הקו והחוט דאוא"ס נמשך מבחי' טהירו עילאה עצמו'

עיקרא ושרשא דכולהו עלמין: ראה זהר בהקדמה יא. ב.

שריה אינו — שנק' . . חיש: ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: יש . . מש.

שריה לשאול — לא . . הוא: בהט: ליתא.

קדמון לכל הקדומין: לשון תקוני זהר ח"ט (מב, א): תיע (קכ, א. קלג, א). הובאו בעץ חיים שער (א)

דרוש עגולים ויושר ענף ד. ולהעיר מחובת הלבבות שער היחוד פ"ז סוד"ה והחמישי: קדמון אין קדמון זולתו.

לית מח' תפיסא ב' כלל: תקוני זהר בהקדמה יז. א.

שריה ההשפעה — אינו . . אלא: בהט: הוא.

שריה ג"כ — בענין . . העין כו': בהט: ליתא.

שמהתעבות האור נעשה הכלי: ראה עץ חיים שער (1) העקודים פ"ג ואילך. אמרי בינה שער הק"ש פ"ז.

הנסמן במאמרי אדמו"ר פרשיות התורה ח"ב לע' תשננ.

אוא"ס כתרנגום צהרים טיהרא מענין תוקף הבהירות כמו כעצם השמים לטוהר כידוע. והוא בחי' תוקף גילוי אור העצמי כמו שהוא בבחי' א"ס ממש ובחי' קו וחוט נמשך לאצי' נק' טהור לפי שיש הפרש בין קדוש לטהור שהרי קדוש הוא בחי' ההבדלה בערך כידוע בפי' קדושים תהיו מובדלים תהיו כמו אל תיגע בי כי קדשתיך (הייליג בליא) שהוא ענין רוממות הערך בהפלאה גדולה עד שמובדל לעצמו כלי יש משתתף עמו גם בקצת ערך כלל וע"כ אין להשיג ולהרהר בו כלל ולכך נק' קדו"ש ומובדל מכל אדם. ואמנם פי' טהור הוא שאינו קדוש ומובדל מעיקר תולדתו אלא הוא כשאר אדם ונתפס בערך עמהם רק שאור נשמתו טהורה בבחי' הבהירות יותר מכל הגשמות הרי נמצאות נשמתו נתפסת בערך א' רק שבטהרה שהוא תוקף הבהירות וההזדככות הוא שנבדלת במעלה זו מכל הגשמות ולא בעצם מציאותה כו' (וכדמשמע בזהר בפ' קדו"ש וטהור' דטהר הרי יוצא מידי טומאה עכ"פ משא"כ קדוש כו' דהיינו שהאור נודרך בתכלית מכל בחי' סיג [עכ"פ] וישות שנמשל לעכרורית והוא ביטול כל י"ש לאי"ן כו' אבל לא בחי' [עצם הא"ן העצמי שנק' קדוש שלא שייך בו ענין הזדככות כלל כי ענין ההזדככות אינו אלא להסיר כל בחי' עכרורית המחשיך גם הדק שבדקות עד שיודוך לגמרי וזהו לפני הוי' תטהרו' כו' מבחי' מים טהורים דטהירו' עילאה בחי' אור בהיר בתכלית עילוי ההפשטה מבחי' י"ש ע"כ מטהר כל טומאה שנמשך מבחי' יש דנוגה כידוע לבטל כל י"ש לאי"ן כו'. אבל עצמות אוא"ס נק' קדוש בחי' אי"ן העצמי כו' שלא שייך לומר בחי' הזדככות ובהירות אור ע"כ אינו נק' בשם טהירו' ג"כ כו' וד"ל).

והדוגמא מזה יובן למעלה בהפרש שבין בחי' עצמיות אוא"ס ממש שנק' קדוש ומובדל בערך מתנשא לגמרי מהיות גם בחי' טובב למלא שהוא הקו כו' דלית מח' תפיסא בי' [כלל] [אפי' מח' דאי' שנק' אדם

לחרגום צהרים טיהרא . . . כעצם השמים לטוהר: ראה תרגום אונקלוס תבוא כת, כט. לקמן ע' תקע. הנסמך במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב לע' תשס. משפטים כד, י (ושם: וכעצם). וראה אור התורה המבוא לעל ע' תנח בהערה ד"ה: נשמה.

הפרש בין קדוש לטהור: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' יח ובהנסמן סם. כידוע בפ' קדושים תהיו מובדלים תהיו [כ"ז ליתא ב' בה"ט]: בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' רנב (נוסחא שני) בשם רש"י — ראה רש"י ר"פ קדושים. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקסד. וש"נ. אל תיגע בי כי קדשתיך (הייליג: ט): היינו אפ' גישיט] בליא: ישעי' סה, ה (ושם: תגש). שריה וע"כ . . . כלל: בה"ט: ליתא [ה]: ליתא גם תיבת כלל]. ואולי נשמט מפני תיבות הדומות כלל . . . כלל.

שריה ונתפס — טהורה [ב נוסף: היא. ה"ט: ליתא] . . . הרי . . . הנשמות: בט: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: נשמות . . . נשמות.

וכדמשמע בזהר בפ' קדו"ש וטהור: ראה זהר תוריע מת, ב. לפני הוי' תטהרו: אחרי טה, ל.

שריה קדוש — מתנשא לגמרי . . . כו': אבה: ליתא . . . אב: וחוט. ה: ליתא. איך שנק' אדם דבריה: ראה עץ חיים שער (ג) סדר האצילות ר"פ. מאמרי אדה"ז ענינים ע' א ובהנסמן

לשם.

דבריאה כו') להיותו אינו נתפס בערך כלל ע"כ הוא מובדל לעצמו באחות הפשוטה יחיד ואין שני לו גם בקצת ערך כו'. אך בחי' הארת אוא"ס להיות מקור לקו"ח כו' שנק' סוכ"ע הכללי נק' טהירו' עילאה לשון הזדככות האור ובהירתו שהוא מושלל לגמרי מכל בחי' יש והוא למעלה מכל האורות המשכים בבחי' בהירות והזדככות בלבד אבל הוא נתפס בבחי' מציאות אור והרי נעשה מקור לעולמות בבחי' טובב עכ"פ והיינו בחי' אצי' בכלל כידוע בכללות השתלשלות דאבי"ע הרי בחי' א"ק שנמשך מראשית הקו נק' אדם דבריאה שנברא יש מאין דטהירו' עילאה הנ"ל וכמ"ש לכבודי בראחיו יצרתיו כו' ונק' נשמתא דפרחא מחיי העולמים כו' ועיי' וא"א נק' אדם דיצ' וז"א אדם דעשי' כו' וכחי' טה"ע הוא בחי' האצי' והוא היוד דשם הוי' בכלל ועצמות אוא"ס הוא למעלה מבחי' טהירו' זו ונק' קדו"ש (ומ"ש כי קדו"ש אני קדושתו למעלה מקדושתכם לפי שעיי' המצות מתעלה הנשמה למעלה משרשה בטהירו' עילאה הנ"ל דהיינו בבחי' קדושת עצמו' אוא"ס כמשי"ת. אבל קדושת עצמו' למעלה גם מקדושה זו שאינה רק הבדלה בערך לגבי העולמות דקו כו' ואין לזה ערך לקדושת עצמותו ממש כו' וד"ל). והו נשמה שנתת בי טהור"ה מבחי' טה"ע כמ"ש לכבודי בראחיו בכלל וכמו"כ בכל ניצוץ האלקי בפרט (ובחי' יחידה שבו מטה"ע כו') ואח"כ אתה בראת י"ש מאי"ן דטהירו' כו' שהרי בחי' טהירו' מאיר בקו עד סוף העשי' בכלל ובפרט וזהו יצרתיו אף עשיתיו אתה נפחית בי כו' והיינו עד בחי' פנימי' הכלים דז"א שנק' אדם דעשי' בכלל משאי"כ בחיצוני' הכלים שם נפסק אור הקו כי חיצוני' הכלים נבדלים מבחי' האורות כנ"ל וע"כ הנשמה דוקא נק' טהור"ה ונק' אד"ם אדמ"ה לעליון ממש משאי"כ המלאכים כו' וד"ל (ובזה יובן מ"ש דע מאי"ן באת אי"ן דטהירו' הנ"ל ולא"ן [אתה הולך] בלא יוד קדושת עצמות אוא"ס והוא העלי' שאחר הירידה וע"כ נוח לו [לאדם] שלא נברא יש מאי"ן ואמנם אחר שנברא נק' טובי' מאד מטעם זה וד"ל).

והנה מה שהנשמה מתעלה במעלה גדולה כ"כ למעלה מבחי' טהירו' עילאה כנ"ל הוא עיי' מעשה המצות בעוה"ז דוקא שהמצות מלובשים בדברים גשמיים דדצי"ח כמו ציצית בצמר ותפילין בקלף כו' כידוע ולזה אמרו דיפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא מכל חיי העוה"ב כי מקור חיי העוה"ב הוא רק בחי' זיו השכינה שנמשך מבחי' אורות וכלים דאצי' כנ"ל שאין לו ערך לגבי בחי' עצמות אוא"ס שנק' קדו"ש למעלה מבחי'

לכבודי בראחיו יצרתיו: ישעי' מג, ז (שם): ולכבודי. ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תת. לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' קנא).

נשמתא דפרחא חיי העולמים: ראה זהר תרומה קלח, א.

כי קדו"ש אני קדושתו למעלה מקדושתכם: קדושים יט, ב. ויקרא רבא פכ"ד, ט.

שויה נשמה. . . בכלל: אב"ג: בדי"כ [בדרך כלל]. ה': בחכמה, ט': בארכ.

אד"ם אדמ"ה לעליון: נסמן לעיל ע' תכט.

דיפה שנה אחת: נסמן לעיל ע' תת. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מג ואילך.

טהור בחי' טהירו' עילא'ה הנ"ל שהנשמה מתעלה לשם עיי' מעשה המצות בעוה"ז דוקא. אך יש להבין הלא עיקר בחי' המצות הוא בבחי' הכלים דעיי' דאצי' כידוע דרמ"ח פקודין הו' רמ"ח אברים דמלכא ועד"מ האבר שאור וחיות הנפש מלוכשים בבחי' צורה לחומר כנ"ל וכידוע דמצות התפילין הוא בבחי' מוחין לז"א ובחי' המקיפים הוא בטלית וליב חוטי'ן והיינו כמארז"ל הקב"ה מניח תפילין מתעטף בציצית כו' ועד"ז כל בחי' המצות העליונות הרוחני' שנק' מצותיו' כמ"ש במ"א שזהו ענין מארז"ל דאברהם אע"ה קיים כל התורה בבחי' הרוחני' כו'. וגם אם נאמר דהמצות שלנו הנעשים בגשמי' דנוגיה' עיי' נעשה בחי' רמ"ח אברים דמלכא למעלה ברוחני' כמ"ש ועשיתם אתם כאלו עשאוני' כו' כידוע הרי אין כל זה מגיע רק בבחי' אוא"ס המתצמצם באורות וכלים בבחי' אצי' עיי' בחי' קוי"ח כו'. אבל איך נאמר שעיי' קיום המצות תעלה הנפש למעלה מבחי' הקו גם למעלה מבחי' טהירו' עילאה מקור הקו שנק' קדו"ש וכנ"ל.

אמנם הנה הענין יובן בהקדים תחילה ענין המאמר הידוע דנעוץ תחב"ס דוקא ודקדק לומר בסופן ולא באמצעו'ן וזה פלא לכאורה דאם נק' סוף להיותו למטה יותר מכולן למה בו דוקא אור תחלתו ולא באמצעו'ן שלמעלה מבחי' סופן כו' (ובפרד"ס אמר משום דבסופן דוקא הוא בחי' אור חוזר לקדמותו כו' כמשל הכאת השמש בארץ כו' וגם זה יש להבין למה האור חוזר לכת תחילתו דוקא בסופן ולא כשהוא באמצע הליכתו. ומה שמביא רא'י' מן המים החוזרים ועולין למעלה עד מקור חוצבם שמשם יצאו כו' הוא גופא [קשי' ו] יש להבין טעמו של דבר למה בהגיעם לסוף יחזרו לתחלת מקומם ולא קודם שהגיעו לסוף כו'). והנה שרש הדבר הוא להיות כי זהו הכלל הגדול בכל מקום שכל אור היותר עליון הבלתי מושג ומתקבל למטה הימנו מפני שאין ערוך אליו כלל הנה לא יוכל לבא בהתלבשות רק במקום ומדריגה היותר [נמוכה ו] אחרונה [והיינו] דוקא שמה יבא גילוי'ו כחו דוקא ולא במדריגות העליונו' אע"פ שקרובים אליו בערך יותר ממדרגה היותר אחרונה והיינו ענין נעוץ תחב"ס [סופן דכל דרגי'ן] דדוקא בסופן יוכל

דרמ"ח פקודין הו' רמ"ח אברים דמלכא: נסמן לעיל ע' שצו.
 שו"ה בבחי' — וליב חוטי'ן . . . כמארז"ל . . . מתעטף בציצית: **אבגהט: ליתא.**
 הקב"ה מניח תפילין מתעטף בציצית: ראה ברכות ו, א. ראש השנה יז, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תסז. ושי"ן.

כל בחי' המצות . . . שנק' מצותיו'ן [**בהט:** מצותיו'ן] ראה מאמרי אדה"א שם, וע' תתק.
 דאברהם אע"ה קיים כל התורה: ימא כח, ב. ראה מאמרי אדה"א שם ע' תתק. ושי"ן. לעיל בחי' פ' דברים ע' נח.

ועשיתם אתם כאלו עשאוני': נסמן לעיל ע' שצו.
 דנווין תחב"ס: ראה ספר יצירה פ"א מ"ז. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרג. ושי"ן.
 ובפרד"ס אמר: ראה גם פרדס שער (טו) ממטה למעלה פ"א. תורת חיים בשלה שיש, ב.
 זהו הכלל הגדול בכל מקום: נסמן לעיל ע' שפ.

אור העליון מהכל שנק' תחלתו להתלבש ולא במדרגות שנק' אמצעו כמו בחי' הכתר שנק' תחלתו אינו מתלבש רק במל' שנק' סופא דכ"ד ולא באמצעו כמו חוי"ב ומדות וכה"ג ולזה אמר דכתר מל' איהו כתיב עליון ממש כידוע לפי שנועץ סופן בתחלתו והוא מפני שנועץ תחביס והכל א' כידוע וד"ל.

ולהבין ביאור זה הנה אנו מוצאין דבר זה ממש בבריאת שמים וארץ הגשמי' דהנה אנו רואים שהארץ הלזו היא סוף כל המדרגות בין בסדר חלקי דצח"מ הרי הוא בחי' הדומם מדרגה היותר אחרונה והשמים נק' בחי' משפיע והוא ע"י המולות הקבועים בה המשפיעים כולם בארץ והארץ הוא בחי' מקבל כידוע ואעפ"כ יש בארץ מדרגה [היותר] עליונה שאין בכל אשר למעלה הימנה והוא מה שנאמר הכל ה' מן העפר שכל התהוות מציאות חדשה נתהווה דוקא מן הארץ וכמ"ש תוצא הארץ נפש חי' כו' והיינו מפני שיש בארץ בחי' כח עליון המהווה כל התהוות בחידוש מעיקרו הנק' חידוש יש מאין [ממש]. משא"כ בכל אשר על הארץ שאין בהם כח זה להמציא יש מאין ממש (שהרי לא יתהווה מים חדשים מן יסוד המים שע"פ הארץ ולא רוחות חדשים מיסוד הרוח ולא אש מיסוד האש רק בדרך יציאת מן העולם לגילוי כמ"ש משיב הרוח כו' וכן המים שבהעלם במקורם יוצאים לידי גילוי בלבד כו' משא"כ בעפר הארץ שיצמיח כל צמח כו' (וכן מים חדשים שמתהווים בעובי הארץ שנק' מים חיים כמ"ש במ"א) ותבואה ואילנות ופירות וכה"ג בבחי' התהוות חדשה מאין ממש שלא בדרך העלם וגילוי כי א"א לומר שיש בעפר הארץ בהעלם מן הצומח דפירות ותבואות כי הכח המצמיח הוא כח היולי להצמיח הכל מאין ליש ומה שגדל כל פרי עץ למינהו דוקא אין זה מצד כח המצמיח רק כסיבת הנטיעה שנטע בארץ עץ עושה פרי כזה דוקא ע"כ כח המצמיח מצמיחו כפי טבעו). ויש שגדלין בארץ בכחי' יש מיש כמו ע"י זריעה ונטיעה שהגרעין הנזרע בארץ נכלל בכח הצומח שבארץ ומצמיח דוקא כדוגמת הנזרע אם חטה או שעורה או נטיעת פרי וכה"ג שאין זה התהוות חדשה מעיקרא רק שנתחדשה מכח הצומח מחדש (ומ"מ הרי זה כחידוש גמור ואינו נק' יש מיש כלל מאחר שכח הצומח אין בו מבחי' הנזרע בו כלל כי הרי הוא כח היולי לגמרי ואינו דומה ג"כ לכח המוליד שבנפש האדם והבהמה והחי' ועץ שיולידו ויצמיחו ג"כ

דכתר מל' איהו כתיב עליון: ראה תקוני זהר בהקדמה יו, א. מאמרי אדה"ו מרשיות התורה חיב ע' תתיט.

ולהבין ביאור זה: ראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תקצד ואילן.

הכל ה' מן העפר . . . תוצא הארץ נפש חי': קהלת ג, כ . . . בראשית א, כד.

משיב הרוח: נוסח גיר' דתפילת העמידה.

שור' חדשים — שפתהיים [אבג: ליחא] בעובי [י: בנידן] — כמ"ש במ"א [אבגהט: ליחא]: ראה

מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תשי.

הכח המצמיח הוא כח היולי: ראה גם מאמרי אדה"א שם ע' תקצח.

בבחי' יש מאין נפש חדשה כידוע וא"כ לכאורה גם בחי' ומדבר יש בחי' כח המהווה יש מאין וגם בבחי' צומח כאילן שמוציא פירות וכה"ג כו' ולמה נאמר שאין מעלה זו רק בבחי' דומם שבארץ. הנה אין זה דומה לזה כלל שבחי' יש מאין שבכח המוליד הרי הוא בדומה לו למינהו דוקא שאין האדם מוליד בהמה כו' משא"כ כח המצמיח שמצמיח הכל בהשוואה א' תבואות ואילנות, וגם חלקי החי והמדבר מה שיש בהם כח המוליד הוא בא ונמשך מכח הארץ שמגדלת הכל וכמ"ש והעוף ירב בארץ דוקא כי הכל הי' מן העפר כנ"ל וכולם מקבלים בחי' יש מאין מן הארץ דוקא מטעם הנ"ל. (וראי' לדבר מאותן הדברים שאין יניקתם מן הארץ שאין בהם כח המוליד כמו האש והאוויר והמים כו' וכוכבי הרקיע לפי שהארץ הוא בבחי' היושר דפרצוף אדם כמו שאמר ע"ן הארץ טבו"ר הארץ כו' וכמ"ש במ"א והשמים וגם המקיפים על הארץ הן מבחי' עיגולים דתהו כו' וכמ"ש במ"א וע"כ יש בה בחי' יש מאין כמו בתחילתו ממש כו' וד"ל). ויש דברים הרבה שגדליו מן הארץ בלי נטיעה וזריעה כלל כמו אילני סרק ועשבים וכה"ג שזה ודאי בחי' יש מאין גמור ואין זה רק מפני שבארץ הוסד כח העליון שבתחלת הבריאה שהוא כח האלקי ממש המהווה מאין ל"ש וגם החכ' מאין תמצא כידוע דבראשית נמי מאמר הוא ומבחי' החכ' ולמטה בא האור בבחי' השתלשלות יש מיש העלם וגילוי' בלבד (כידוע דהמדות נמשכים ונולדים מן השכל בחי' יש מיש כי מציאת האהבה כבר היא בשכל כו' עד בחי' הדיבור שנק' ארץ שמהווה מאין ליש לפי שנעוץ כו') וא"כ הרי אנו רואים בחוש שכח האלקי היותר עליון שנק' אין לגבי החכ' ג"כ הנה לא נמצא גילוי אורו וכחו להוות יש מאין רק במדריגה היותר תחתונה שהוא עפר הארץ שיש בה ג"כ כח ההתהוות יש מאין ההיולי כנ"ל וכמ"ש תוצא הארץ דוקא והיינו ענין שנעוץ תחב"ס דוקא ולא כאמצעון שבאמצעון שם האור נמשך בבחי' יש מיש ולא בבחי' יש מאין כו'. ומזה יובן ג"כ עד רוב המעלות ענין נעוץ תחב"ס כמו גם כעולם הנאצל דבחי' הדומם דאצי' שנק' עפ"ר הארץ העליונה (בחי' עפ"ר שבקרקע המשכן וכמו שאמרנו אסת"ר קרקע עולם היתה אסת"ר שמסת"ר[ת] בכריאה בחי' קרקע לעולם הנאצל כו') יש בו דוקא מכח תחלתו שהוא אור הכת"ר דאצי' שלמעלה מבחי' חכ' דאצי' כו' וד"ל.

שאין האדם מוליד בהמה: ראה נדה כג. ב. ירושלמי נדה פ"ג ה"ב. אור זרוע ח"א בתחלתו אלפא ביתא אלף הגי. תשובה מאהבה ח"א ס"ג.
והעוף ירב בארץ: בראשית א. כב.
שהארץ הוא בבחי' היושר. . . ע"ן הארץ טבו"ר הארץ. . . וכמ"ש במ"א [ד' תיבות האחרונות ליתא כאבגהט] והשמים [הט] והמים וגם [ו]: הם. אבגדהט: ליתא: כא י, ה (טו). כלק כג. ה. יא. שופטים ט. לו. יחזקאל לו. יב. ראה עץ חיים שער (מג) ציור עולמות פ"א. מאמרי אדה"א שם ע' תקצה.
החכ' מאין תמצא. . . דבראשית נמי מאמר הוא: איוב כח. יב. בראשית א. א. ראש השנה לב, א. וראה פירוש המלות ג. סע"ד. לקמן ע' תרנא. לעיל בח"א פ' עקב ע' רסד ואילך.
אסת"ר קרקע עולם היתה: סנהדרין עז, ב.

וכל זה [הוא] מטעם כלל הנ"ל דכל בחי' אור היותר עליון שכלתי נגלה אינו בא בהתלבשות רק למטה מטה ביותר דוקא. ומזה יובן למעלה דרך כלל בענין מאמר הנ"ל דכתר מל' איהו כתר עליון לפי שתחלתן אינו מאיר כמו שהוא רק בסופא דכל דרגין ולא כאמצען כמו בחי' חו"ב ומדות דהיינו שאינו מאיר בבחי' אמצען דחו"ב ומדות [שאינם] רק בבחי' יש מיש. אבל בסופן בא אור תחלתן ממש וגם לא כמו שמאיר בחכ' מאין ליש שהחכ' מתהווה בבחי' יש מאיין דכתר אבל אין בחכ' כח המהווה מאיין [ליש] אחר שהחכ' עצמה נתהוו' בבחי' יש [מאין דכתר] משא"כ במל' בא כח תחלתן דכתר עליון ממש כמו שהוא דהיינו להוות מאיין ליש (ונמצא דגם דאבא יסד ברתא והדיבור נק' סוף והחכ' נק' ראשית כידוע מי"מ מצד שנועץ הכתיר במל' בחי' המל' למעלה גם מבחי' החכ' וז"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים אל הים הקדמוני דח"ע כו' והיינו ענין בחי' אויח דמל' כמ"ש במ"א).

ובכל זה יובן ג"כ שרש ענין הנ"ל בבחי' המצות הנעשות בגשמי' שעיין דוקא תתעלה הנשמה לעלות למעלה גם ממקור בחי' הקו כו' שממנו נמשך אורות וכלים דאצי' שהן בחי' רמ"ח מ"ע העליונים כנ"ל. דהנה אנו אומרים זורע צדקות כי המצות הנעשות בגשמיות נמשלו לבחי' זריעה בארץ העליונה וידוע דכל המצות נק' בשם צדקה וכתיב אור זרוע לצדיק שגם שבחי' המצות כמו שהן למעלה המה בבחי' הרוחני' בבחי' אורות וכלים דז"א כנ"ל אבל בירידתן למטה בבחי' המל' נמשלו לבחי' זריעה (עד"מ זריעת הגרעין בארץ שמעורר לכח הצומח להוות מאיין ליש מפני שנועץ תחלתן בסופן דוקא כנ"ל וכך יובן למעלה בבחי' הזריעה דאור העליון בארץ העליונה שתוציא צמחה בבחי' יש מאיין שהוא כח התחילה דבחי' כתר עליון שלמעלה גם מבחי' הח"ע (גם למעלה מבחי' ח"ע דא"ק שנמשך מראשית הקו כו') והוא מבחי' עצמות אוא"ס שלפני הקו כו') לפי שנועץ תחב"ס דוקא כנ"ל באריכות. ולפי"ז יובן דדוקא עיי מצות מעשיות תתעלה הנשמה האלקי' למעלה גם מבחי' הקו מקור האורות והכלים דאצי' שנק' רמ"ח פקודין למעלה כו' לפי שסוף מעשה עלה במח' תחילה בבחי' מח' אחת הפשוטה בעצמות אוא"ס שלמעלה גם מבחי' טהירו' עילאה מקור הקו כו' שנק' כתיב הכללי כו' וז"ש חצים אל הים הקדמוני כו' כנ"ל הטעם (וגם

שריה בבחי' — אבל . . . ממש | ה: כיו ליתא | וגם לא | ב' תיבות אלו ליתא ב' דה. ב: ולא | שהחכ' . . . אחד | ה: מאחר. וכנראה שכיו נשמט ב"ה מפני תיבות הדומות: ליש . . . [ליש — ככתתי"ט].
דאבא יסד ברוחא: נסמו לעיל ע' שפז.
ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים | ב: נוסף: חצים. ה: נוסף: כו' | אל הים הקדמוני: וכתיב ית. ה. וראה
ביאורי הוהר שלח צ. ד ואילך.
זרוע צדקות . . . דכל המצות נק' בשם צדקה . . . אור זרוע לצדיק: נוסף ברכות קיש . . . ראה לעיל ע' תטז.
רש"י . . . תחלים צו. יא.
שסוף מעשה עלה במח' תחילה: פיוט לכה דודי.

דבחי' רמ"ח פקודין העליונים נק' אדם בחי' מדבר הרי בחי' יש מאין שהארץ העליונה מצמחת ע"י מצות מעשיות למעלה ממנו כמוכן ממשל הנ"ל בארץ הגשמי' כו' וד"ל). וזהו שע"י המצות הגשמיות דוקא אמר קדושים' תהיו כו' והייתם קדושים' כי קדו"ש אני כו' כידוע שהוא בחי' קדושת עצמו' אוא"ס שלמעלה מבחי' טהור דטה"ע כו' כנ"ל לפי שבחי' גילוי אוא"ס שהוא בחי' אי"ן האמיתי' כנ"ל אינו מאיר רק בסופא דכ"ד דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

ובכלל זה יתרוץ ג"כ הקושי' דלעיל איך נעשה אתעדל"ע ע"י אתעדל"ת
 אחר שאין ערך כלל ביניהם כו' כי הנה שרש הנשמה האלקי' היא מבחי' טהירו עילאה מקור הקו כו' כנ"ל וע"י המצות בעוה"ז תתעלה למעלה מבחי' טהירו לבחי' קדושת עצמות אוא"ס ב"ה מטעם הנ"ל באריכות וע"י יש ביכולת הנשמה האלקי' לעורר אתעדל"ע בעצמו' אוא"ס ע"י אתעדל"ת שלה בתשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא מטעם הנ"ל והיינו ענין ירידה צורך עלי' כנ"ל. ובוה יתרוץ ג"כ הקושי' השני' בענין המאמר דנוח לו לאדם שלא נברא כו' אע"פ שנאמר כי טוב בבריאת האדם כי ודאי ירידת הנשמה מבחי' טה"ע שנק' מח' הפשוטה בעצמו' אוא"ס כנ"ל להיות באה בהשתלשלות דאבי"ע (כנ"ל בענין לכבודי בראתיו בחי' א"ק כו' יש מאין דטהירו כו' וזה דע מאי"ן באת כו') היא ירידה גדולה שהרי כל בריאה היא יש מאין כידוע וכפרט שלא יודע עדיין אם ירידה זאת יהי' ממנה עלי' ע"י מעשה המצות בעוה"ז ע"כ נמנו וגמרו דנוח לה לנשמה שלא תברא מטה"ע כו'. אך לאחר שבאת בבריאת יש מאין באבי"ע ע"ז נאמר כי טוב מא"ד לפי שע"י המצות והתשובה בעוה"ז תתעלה לבחי' קדוש שלמעלה מבחי' טהור והוא הנק' טוב מא"ד פי' טוב הוא כמו בחי' טבע הטוב להטיב ואוא"ס להיות בחי' טיבו להיטיב הוא בבחי' א"ס היינו בחי' מל' דא"ס הנק' טובב הכללי כו' ולמעלה מ"מנו הוא בחי' קדו"ש שנק' טוב"ב מא"ד בלי גבול כלל כמו שהוא בבחי' עצמות הא"ס ממש משא"כ בחי' מל' דא"ס שנק' טובב הכללי שנק' טוב"ב אינו נק' בלתי בע"ג רק לגבי השתלשלות דקו וחוט בלבד כו' וד"ל (ועוד יתבאר כמ"א תירוץ אמיתי' יותר לקושי' זו במאמר דנוח לו לאדם מלבד ענין הנ"ל).

קדושים' תהיו . . . והייתם קדושים' כי קדו"ש אני: קדושים' יט. ב . . . לשון הכתוב שמיני יא. מד. מה.

הקושי' דלעיל: קושיא שני שבריש המאמר.

הקושי' השני . . . טוב [ד"ה נוסף: מאד. וראה בריש המאמר]: קושיא ראשונה שבריש המאמר.

שרה והתשובה — טהור [ה': ט"ע = טהירו עילאה] . . . טבע הטוב להטיב: ראה שער היחוד והאמונה פי"ד. עשרת ראש שער ראש השנה פ"ח: מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתכו [וראה בח"א שם ע' קכז: בע"פ . . . שהוא בחי']: ד"ה אתה אחד מביק אדה"א [קה"ת תשכ"ה] בשם העץ חיים. וראה בהערות כיצד אומרים שליט"א שם.

שרה מא"ד — אוא"ס . . . היינו [ה': שהוא בחי' שרש ומקור לבחי' כללות השתלשלות בחי' טובב וממלא שהוא בחי' הקו שהוא] . . . כו' [ה': והוא הנק' בחי' טוב].

ומעתה יובן ענין ושמתי כדכ"ד שמשותף כו' שהם וישפה כנ"ל. דהנה
כתיב ופתחת עליהם שמות בניי כתולדותם כו' ונשא אהרן אותם
לפני ה' כו'. ויש להבין דאם כשביל זכרון לפני ה' למה הוצרך לחקוק
שמותם על אבנים דוקא ולא לציירם בכגד במעשה רוקם וכה"ג. אך הענין
הוא דהאבנים הם בחי' דומם גשמי אמנם מה שמאיר אור בהם אע"פ שאין
זה מצד בחי' הדומם כי אין אור כדומם כלל, אבל מקבלים האור המביהק
הזה מהארת אור הכוכבים המאירים עליהם. וזה ידוע שרוב האבנים הטובות
גדילים מאור הכוכבים כוכבי לילה שמביהקים עליהם עד שנעשים האבנים
כמו חומר מוכן לקבל הבהקת אור כדמיון הבהקת אור הכוכב ממש וכןראה
לעין שכוכב המאיר אורו מביהק באופן בהבהקת אור האבן הטוב וע"כ
נמצאו האבנים הטובות המאירים מינים רבים ושונים לאין מספר לפי
השוככים המאירים הנראין לנו אע"פ שיש להן מספר ידוע אבל הכוכבים
הבלתי נראים [לנו] אין להם מספר כידוע ע"כ אין מספר לאופני ריבוי מיני
האבנים הטובות הגדלים מהם כו'. ולמעלה מזה יובן מזה בבחי' כוכבים
העליונים שנק' כוכבי אור או כוכבי בוקר כמיש הללוהו כל כוכבי אור ברן
יחד כוכבי בוקר כו'. פי' כמו הכוכבים הגשמי' שאורם מביהק ונמשך מקור
הארתם למעלה ומהם נמשך האור למטה כמו באבנים טובות וכה"ג וכך
למעלה דהנה ידוע דבחי' ו"ק דאצי' נק' שמשא והמה בחי' המדות דאצי'
חגי' כו' ושרש י"ב שבטים היינו בחי' י"ב גבולי אלכסון דאצי' דהיינו בחי'
התכללות ומזיגות המדות דאצי' מקו הימין חח"ג [ומ]קו השמאל בג"ה כמו
שמחסד שבקו הימין יהוד שבקו השמאל וכן מגבורה ש[בקו] השמאל לנצח
שב[קו] ה[י]מין. ועד"ז יש כמה מיני אלכסונים מזה לזה וכללותם המה י"ב
גבולי אלכסון דהיינו מה שכל מדה מו"ק מתכללת מחברתה כמו חסד כולל
מגבורה וגבורה מחסד עד"מ הידוע כמו תוכחת מגולה מאהבה מסותרת

ושמתי כדכ"ד . . שהם וישפה . . ופתחת עליהם שמות בניי כתולדותם . . ונשא אהרן אותם [ט: כו']
 לפני ה' כו' [נוסף: ליזכרו כו' על לבו כו']: ראה בריש המאמר . . תצוה כה, ט"י . . ראה שם, יב. כט.
 שרוב האבנים הטובות גדילים מאור הכוכבים: בלקוטי תורה כאן כו, ב: עיקר גידולם הוא מן הכוכבים
 — ראה זהר תרומה קעב, א.
 שהכוכבים המאירים הנראין . . שיש להם מספר: בלקוטי תורה כאן כו, ב: אלף ועוד כמה. ברד"ק ישעי'
 מ, כו בשם חכמי התכונה: אלף וצ"ח. הובא כס' חקירה ע' 202. וראה הערת כ"ק אדמורי שליט"א שם.
 הללוהו כל כוכבי אור [ב] נוסף: כו': תהלים קמח, ג. וראה מאמרי אדה"ז מארז"ל ע' תיב.
 ברן יחד כוכבי בוקר: איוב לה, ג.
 וק דאצי' נק' שמשא: נסמן לעיל ע' תכ.
 י"ב שבטים . . י"ב גבולי אלכסון: ראה ספר הבדיר סמי"ב [צד"ה]. שושן סודות לה, ב. ד"ה ואמר לו
 יהונתן וביאורו בספר המאמרים תקס"ז ע' מט ואילך וע' נח ואילך. ובאורכה במאמרי אדה"א במדבר ח"א ע'
 קכג ואילך. ועם הגהות וכי באור התורה בראשית ע' 12 ואילך וע' טו ואילך. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה
 ח"ב ע' תקיז ובהתנסמן לשם.
 י"ב גבולי אלכסון: נסמן לעיל ע' תמ.
 חסד כולל מגבורה וגבורה מחסד: ראה לקמן ע' תרד. אמרי בינה [קה"ת תשמ"ג] קמ, ב. מאמרי אדה"א
 ויקרא ח"ב ע' תצח ואילך. לעיל כח"א פ' ואתחנן ע' רנט.
 תוכחת מגולה מאהבה מסותרת: משלי כו, ה.

שהתוכחה [הוא] בחי' דין וכלולה באהבה המסותרת כמו אב המכה ומוכית לבנו מפני אהבתו אליו דוקא שהרי לבן זולתו שאין לו אהבה אליו איננו מוכיחו כו' ונק' חסד הנעשה במלבוש דין ועונש כי הרי האהבה מתלבש בהאזה זו ונק' חסד שבגבורה או להיפך שהדין והעונש הוא רק מצד האהבה הרי זה בחי' גבורה שבחסד והוא יותר אמיתי. וכמו"כ אנו מוצאים להיפך שהדין הגמור נעשה במלבוש חסד וטוב כמו משלם לשונאין] אל פניו להאכידו שאכידה זו מדת הדין הקשה הרי נעשית באופן של חסד וטוב דהיינו במה שמשלם לשונאין] רב טוב כדי להאכידו כו' ונק' גבורה שנעשית במלבוש של חסד וראוי לקרות זה בשם גבורה שבחסד פי' שמלבוש בחסד ובאמת נק' חסד שבגבורה כלומר חסד הנעשה רק מצד הדין ע"ד הנ"ל בדין הנעשה רק מצד החסד והאהבה שנק' גבורה שבחסד כו' וד"ל. ועד"ז יש כמה מיני התכללות ומיזוגות המדו' מזו לזו בכמה מיני אופנים שונים וכללותם י"ב שבטיים פי' שב"ט לשון המשכה כמו כוכבא דשביט כו' והיינו בחי' המשכת ומזיגת המדה בזולתה וכללות מזיגה א' נק' שב"ט א' וכל שבט מתמזג ומתכלל בכמה אלפים מדריגות שונות כו' כידוע וכללותם י"ב אלכסונים וכללות הי"ב אלכסונים הוא רק אלכסון א' כמו אלכסון דוויז שבאות האליף שנמשך באלכסון קצהו הימני עומד למטה והיו"ד העליון עומד עליו כידוע וקצהו השמאלי עומד בגובה למעלה והיו"ד התחתון הולך ונמשך ממנו כידוע והרי זה אלכסון ההולך מן השמאל אל הימין כידוע בתמונת האליף. והיינו כמו בינה שבקו השמאל אל נצח שבקו הימין וכה"ג וצדו השמאלי בכחי' בינה ויו"ד התחתון הוא דלי"ת דמל' ויו"ד העליון דחכ' בנצח שבקו הזה למטה כו'. ונמצא הקו הזה כולל כללות התכללות המדו' מחכ' שביו"ד העליון עד בחי' המל' [דאצי'] כו' וד"ל. והנה בחי' הכוכבים העליונים שנק' כוכבי אור הוא בא ונמשך מצד בחי' התכללות המדות דאצי' שמאירים ונמשכים למטה ולפעמים נק' כוכבי אור ובק"ר מפני שהן בחי' חסדים דכורא ולפעמים נק' כוכבי לילה שמאירים ביחד עם אור הלבנה כמ"ש את הירח וכוכבים לממשלת הלילה כו' ואין להם מספר כלל לפי שאין מספר לריבוי אופני התכללו' המדות דאצי' כנ"ל (וכמ"ש במ"א בענין היש מספר לגדודיו כו') ונק' ה' צבאות צבאות הוי"ו כו' שהן למטה כל צבא הכוכבים. ומ"ש המוציא במספר צבאם כו' מונה מספר לכוכבים כו' היינו

משלם לשונאין] אל פניו להאכידו: ואתחננו ז. י (ושם): ומשלם. וכ"ה בלקוטי תורה כאן כו, ג).
 שב"ט לשון המשכה. . כוכבא דשביט: ברכות נח, ב. ראה גם מאמרי אדה"י פרישית התורה חיב ע' תקי
 ובונוסמו לשם. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' טו.
 את הירח וכוכבים לממשלת[ת]: לממשלות[ת] הלילה: תהלים קלו, טו (ושם: כלילה).
 היש מספר לגדודיו: איוב כה, ג. ראה ספר המאמרים תקיע ע' קטז.
 ה' צבאות צבאות הוי"ו: שמואל א, יא. ראה בא יב, מא.
 המוציא במספר צבאם. . מונה מספר לכוכבים: ישעי' מ, כו. תהלים קמז, ד.

כשנמשכים למטה (וכמ"ש במ"א בענין ולתבוננתו אין מספר כו'). וכללות המשכת כוכבים העליונים למטה הוא בבחי' י"ב אבנים טובות שנחקק עליהן שמות י"ב השבטים כמו אודם פטדה וברקת כו' עד"מ בחי' המשכת אור הכוכב הגשמי למטה לגדל אור האבן הטוב שיהי' מוכן לקבל אור המובהק כנ"ל. והיינו כללות ענין הי"ב האבנים הטובות שנחקקו עליהם שמות בניי שיהי' אורן מבהיק מבחי' אורות העליונים דבחי' כוכביי אור' הנמשכים מבחי' י"ב גבולי אלכסון שבמדות עליונות (וע"כ נמשלו ישראל לכוכביים כמ"ש הבט [נא] השמימה אם תוכל לספור הכוכבים כה יהי' זרעך וכן כתיב ככוכבי השמים לרוב בלי מספר מפני אוא"ס המאיר בבחי' יחודים והתכללות המדות כידוע). ולזה הטעם נחקקו שמותם דוקא באבנים טובות המאירים כדי להיות לזכרון לפני הוי' כאשר ישא אותם אהר"ן כהנא רבא להמשיך עליהם הארת אוא"ס שביחודים עליונים וכמ"ש ששם עלו שבטיים שבטיי י"ה כו' וד"ל.

והנה כתיב כתולדתם ולפי סדר התולדה דשבטים הרי יוסף ובנימין נחקקו בבי' האבנים שנק' שהם וישפה. והיינו כדכ"ד כד"ץ וכד"ץ כנ"ל. והענין יובן בהקדים תחילה שבאבנים טובות הללו הי' כמה מיני גוונין שונים כנראה ממשעות הכתובים דאכן טוב שנק' אד"ם מראהו מבהיק באדמומית ואבן ספיר נוטה יותר למראה גוון הלבן הבהיר שזוהו פי' ספ"ר כמו אבן ספיר אשר מראהו תכלית לבנונית הבהירה וכמ"ש ותחת רגליו כמעשה לבנית הספיר כו' וכה"ג כל האבנים הנזכרים כאן כל א' מראהו וגוונו מבהיק באופן מיוחד דוקא דהיינו באופן ממוזג במזיגת גוון ואור מלבנונית ואודם ושאר גוונים. וכנראה לעין שיש הרבה מיני אבנים טובות המבהיקים ומאירים כל א' בשינוי אופן בכמה מיני אופנים שונים שהרי יש שאורו וגוונו מבהיק במראהו המשותף מירוק ולובן או אודם וירוק וכמה [מיני] מזיגות מכל מיני גוונין שונין יחד כו'. וכל זה הוא בדוגמא לבחי' אורות וגוונים דכוכבים המבהיקים אורם בכמה מיני אופנים שונים מאד כידוע שיש כוכב המבהיק אורו באודם יותר או במזיגה. מירוק או כעין נחושת קלל ויש

וכמ"ש . ולתבוננתו [דהט לתבוננתו] אין מספר . . המשכת [כ"ז ליתא ב' אבג] : תהלים שס, ה.

אודם פטדה וברקת: תצוה כה, יז.

שורה שיהי' — דבחי' . . עליונות [כ"ז ליתא ב'א] [נוע"כ . . כידוע]: אבג: ליתא.

הבט (נא) השמימה [הט נוסף: כו', והמשך הכתוב ליתא. ו' נוסף: וספור] אם תוכל לספור הכוכבים כה יהי' זרעך: לד, טו, ה (בדילוג — ושם: וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם).

ככוכבי השמים לרוב: דברים א, י.

שורה להיות — כהנא . . הארת: אבג: בהאורים.

ששם עלו שבטיים שבטיי י"ה: תהלים קכב, ד.

כתיב כתולדותם: תצוה כה, י. וראה לעיל ע' חמא.

אבן ספיר . . ותחת רגליו כמעשה לבנית הספיר: תצוה כה, יח . . משפטים כד, י.

מראהו מבהיק בלבנונית ספירי יותר או במזיגה כוללת מירוק ואודם ולובן כו' ואם ככהות או בהבהקות כו'. וכל זה הוא רק מפני ריבוי שינוי אופני מזיגת התכללות אורות המדות עליונו' בכמה אופנים מדריגות שונות מחגיג' ונהי' כו' שנק' י"ב גבול"י אלכסון כנ"ל והיינו י"ב האבנים הטובות הללו ככלל המחולקין במראהן וגווניהן כל א' כפי מדריגתו ושרשו למעלה בבחי' מזיגת המשכת אור העליון דאצי' כו' וד"ל.

ואמנם הנה ב' האבנים שה"ם וישפ"ה שהן לנגד בחי' יוסף ובנימין היינו ענין כללות ההפרש אשר יש בכללות כל האבנים הטובות המאירים בשינוי גוונים שונים כנ"ל. והוא כידוע שבכלל יש שני מדרגות בבחי' האור הא' הנק' בחי' או"י והב' הנק' בחי' או"ח. ובחי' או"י הוא הנמשך כיושר מלמעלה למטה ובחי' או"ח הוא העולה ובא מלמטה למעלה דוקא כידוע. וכדוגמא זאת נמצא למטה ב' מדרגות באור המבהיק שבאבנים הטובות בכל מין גוון שהוא והוא אשר אנו רואים בחוש שיש ב' מיני אור המבהיק באבן הטוב (הנק' דימענ"ט או בירלאנ"ט) הא' אשר אורו נמשך ומתפשט לכל צד ונק' אור העצמי שמאיר אור גמור דהיינו שבהירותו עצמי הוא. וכן יש כוכב המאיר אור עצמי שנמשך אורו ומאיר ובא בהתפשטות וזה האור מאיר לעין הרואה ומסיף בהירות בעין כמו לאור הנר הבהיר שיוסיף בהקת העין לראות גם את הדבר הדק והנעלם ביותר. והאור הב' הוא אור שאינו עצמי אלא הוא אור מבהיק ביותר בבחי' תנועה אנה ואנה עד שאינו עומד במראה וגוון א' אפי' רגע רק מתנועע במהירות. וזהו הנק' בלה"ק בשם התנוצצות אור שהאור מתנוצץ ומבריק בעין כעין אור הברק המבריק בעין שאין העין סובל (ובל"א נק' זה גיפינקלט) ובלשון הזהר מנהרין ומנצצין כו'. וכן יש כוכבים הרבה שאורן מתנוצץ ומבריק בתנועות והעלאות אור כהעלאות אור השלהבת ואין אורן נמשך ומתפשט בבהירות עצמי כאור הכוכב המאיר ונמשך בהתפשטות בלתי תנועה כלל כו' וד"ל. והדוגמא מזה יובן למעלה בב' מיני אורות העליונים הנ"ל הנק' או"י ואו"ח. שבחי' או"י הוא אור עצמי הנמשך ומאיר ובא מלמעלה למטה ולכל צד וכל אור מקבל שפע הארה יתירה ממנו (עד"מ אור העין שמקבל מאור הנר כנ"ל). ובחי' או"ח הוא בחי' אור העולה בהתנוצצות כמו אור האבן הטוב שהארתו בהתנוצצות שעולה ומבריק בעין כו'. והיינו ענין ב' מדרגות דיוסף ובנימין שנחקקו שמותם על ב' האבנים שהם וישפה דאבן השוהם אורו נמשך בבחי' או"י ואבן ישפה אורו עולה בהתנוצצות בבחי' או"ח ובוה"י כללות ההפרש בייב האבנים

שו"ה כו' — ככהות: אכ: כבהירות.

שו"ה בשינוי — והוא . . . דוקא כידוע: כיו ליחא בכתי' ו'.

שו"ה הא' . . . ביושר: ב: האלקי האחת . . . בד: ביותר.

מנהרין ומנצצין: ראה זהר תרומה קלו' ב.

הללו. והענין הוא כידוע דיוסף וכנימין נק' שניהם צדיקים בחי' צדיק עליון
ובחי' צדיק תחתון שהוא בחי' או"י ואו"י הנ"ל.

וביאור הדברים הנה בחי' בנימין הוא בחי' צדיק תחתון שהוא בחי' העלאה
והתקשרות המקבל אל המשפיע בבחי' או"י למעלה כדוגמת אור
המתנוצץ ועולה בעין. וע"כ נחקק שמו על אבן ישפ"ה שאורו מבהיק
ומתנוצץ בעין כנ"ל (ווי"ש הסכי עיניך כו' שהמה הרהיבוני כו' ולזה רמזו
בענין נברשת שע"ג [פתח] ההיכל שהי' מתנוצץ בהאיר אור השמש עליו כו'
וגם בוזהר אמר האי עלמא כאב"ן טביא כו' דהיינו שכלול מבחי' חו"ג. וע"כ
לפעמים המל' נז' בלשון אב"ן ספ"ר דמות כסא וכן ותחת רגליו כמעשה
לבנת הספ"ר ולפעמים מבחי' הגבורות והוא כמו אבן ישפ"ה וכה"ג. כי
המל' עולה בכמה מיני גוונין שונין והכל בבחי' התנוצצות דאו"ח וגם שינויי
הגוונין המתנוצצין תלויין באור השמש המאיר עלי'. וזהו ותק"ש בלדתיה
אותיות קש"ת דכתיב בה וראייתה לזכור ברית עולם כו' וכמ"ש במ"א וזהו
שנאמר ברחל שהיא בחי' המל' כידוע ותק"ש בלדתיה אותיות קשת שהן ג'
גוונין דשמש שעולין בבחי' או"ח כמ"ש במ"א. וגם ענין ותק"ש שהוא ענין
מגיעת ירידת השפע למטה שאינה יכולה להשפיע למטה מפני עוצם תשוקתה
במס"נ באו"ח למעלה וכמ"ש בצא"ת נפשיה כי מת"ה כו' והיינו בחי'
בנימין בחי' צדיק תחתון (והוא ענין באריה של מרי"ם שהוא [ענין] ה"ג
דיסוד דנוק' כו' וכמ"ש [על פסוק] עלי בא"ר [ענו לה]. וזהו ישפ"ה י"ש פ"ה
שבחי' המל' נק' פ"ה בבחי' הדיבור שבפה שנק' רוח ממללא כידוע והוא
בחי' י"ש להיותו יש מאין בבחי' גילוי ההעלם כידוע (וגם יש ב"פ קנ"ה
שהוא קנה חכ' ובינה מוחין דנוק' כו'). ובחי' עליי' המל' בבחי' או"ח נק'
ישפ"ה שהוא ע"י עליות העולמות והזדככות שלהם דוקא דהיינו בחי'
הזדככות החומר בתכלית שע"ז דוקא נעשה האור בהיר וצח שזהו הנק' אור
המתנוצץ דוקא. כנראה בחוש שבהירות האור שבישפ"ה אינו רק מצד

דיוסף ובנימין . . . צדיק עליון . . . תחתון: ראה זהר יצא קנ"ג. ב. הנסמך במאמרי אדה"ז פרישות התורה
חי' לע' תתתה.
שורה והתקשרות . . . ישפ"ה: ה: ליתא.
הסכי עיניך כו' שהמה [א: שהם] הרהבוני . . . נברשת שע"ג [פתח] ההיכל: שיר השירים ג, ה . . . יומא לו,
א [במשנה]. ב.
המל' . . . אב"ן ספ"ר דמות כסא: ראה פרדס שער (כג) ערכי הכינויים בערכם.
ותק"ש בלדתיה . . . וראייתה לזכור ברית יוולדת: וישלח לה, טו. נח ט, טו.
ברחל שהיא בחי' המל' . . . קשת . . . או"ח: פרדס שם מערכת רחל. מאורי אור מערכת רחל טס"ז וביאר
נתיב שם. ראה גם לעיל ע' תכא.
בצא"ת נפשיה כי מת"ה: וישלח לה, יח.
באריה של מרי"ם . . . ה"ג [א: חו"ג]: ג'יר, ותיבת דנוק' ליתא] . . . עלי בא"ר: חוקת כא, יז. ראה אמרי
בינה שער הקיש לבג, ב.
ישפ"ה י"ש פ"ה . . . המל' נק' פ"ה . . . רוח ממללא: נסמן לעיל ע' תמג . . . תרגום אונקלוס בראשית ב, ז.
יש ב"פ קנ"ה: נסמן לעיל ע' תנב.

הזדככות חומר כלי האבן ביותר הוא שנעשה בהיר. משאיכ אבן השהים שבהירתו עצמי הוא מתולדתו הראשון (וכמ"ש במ"א בהפרש שבין תושביכ דאתיו' שבה נק' אבניים מתולדתם ואותיו' תשבע"פ נק' לבינים שנעשים אבן ע"י השריפה והוא ההפרש בין אותיות להיק לאותיו' ע' לשון כו' והוא ההפרש בין מ"ד ומ"ן כו'. וכן כאן הזדככות העולמות ע"י המל' נק' ברוריים שמוה נעשה המ"ן בבחי' או"ח הוא כמו אור הנעשה בהיר רק מצד הזדככות חומר האבן ע"כ נק' אור מתנוצץ דוקא כגיל. משאיכ אור אבן שהם שהוא אור עצמי שהוא בחי' מ"ד דיסוד ז"א שהוא בחי' יוסף כידוע וד"ל). וכידוע דכל העולמות וההיכלות נק' בחי' חומר לצורה לאור האלקי בחי' המל' המהווה אותם מאין ליש (וע"כ נק' המל' נהורא תכלא שגונו אינו אלא לפי אופן הזדככות וכליון הפתילה שנאחו בו האור כמ"ש במ"א משאיכ בחי' נהורא חיורא שעלי' כו'). וע"כ לפי אופן הזדככות העולמות במס"נ שלהם שנק' הזדככות החומר כך הוא אופן אור האלקי בחי' המל' המתנוצץ בבחי' או"ח למעלה בכללות אם בבחי' החסדים כו' וכל עלי' שתעלה יותר צריך להיות בחי' הזדככות החומר ביותר עד שבחי' הזדככות שקודם נק' עכורית לגביו.

ויובן זה בתוס' ביאור עדי"מ מחומר הנפש שבאדם שהוא כלי הגוף וחומר נפש הבהמה שאנו רואים שגופו של אדם [הוא] מזוכך הרבה יותר מגופה של בהמה והיינו מפני שלפ"ע הצורה כך צ"ל ערך הזדככות החומר והנפש אדם שהוא בעל שכל ודאי כלי המוח שלו מזוככים הרבה ממוח הבהמה כדי לקבל צורת השכל ובמוח הבהמה א"א לצורת השכל להתלבש מפני גסותו. וגם שאר החושים כמו ראי' ושמיעה וכה"ג הכל בגופו של אדם הן מזוככים הרבה לפי שכחות נפשו דקים הרבה מכחות נפש הבהמה. ועד"ז יוכן ההפרש גם במין האנושי עצמו שיש ששכלו גבוה משכל זולתו לפי שכלי המוח שלו מזוככים יותר ממוח זולתו. וגם בבעל שכל גדול לפי ימיו מזדכך כלי מוחו ובזקנותו מתוסף בו אור השכל מפני שנזדכך מוחו ויותר ונק' מוחא סתים כו' זקן שקנה חכ' כידוע. וכך הוא בעלית האדם בעליו' המדרכ' מהשגה להשגה עליונה יותר בהכרח שהשגה הראשונה היתה בכלי שאינו מוכן לקבל צורת ההשגה הב' הנעלית וצריכה הזדככות יתירה כדי

בהפרש שבין תושביכ . . . אבניים . . . תשבע"פ נק' לבינים . . . להיק . . . ע' לשון . . . מ"ד ומ"ן: ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' סו ואילך. ע' עה ואילך ומקבילי בתורה אור משפטים עז, סע"ג ואילך. עז, ב ואילך. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קח.

השם . . . מ"ד דיסוד ז"א . . . יוסף: ראה גם לעיל ע' תמג.

המל' נהורא [ה] נוסף: אוכמאן תכלא: ראה זהר בראשית נא, א ובאור החמה ומקדש מלך שם.

מוחא סתים . . . זקן שקנה חכ': ראה זהר (אדרא רבא) נשא קבא, כ. תורת כהנים קדושים יט, לב. קדושים לב, ב. מאמרי בינה שער התפילין (קרה תשמ"ה) קל, ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תמכד. לעיל בח"א פ' דברים ע' רכב. ושי'.

שויה שאינו — יתירה כדי . . . החומר ביוחף: כ: יותר החומר. והשאר ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: הזדככות . . . הזדככות (או יתירה . . . יותר).

לקבל צורת ההשגה הב' הנעלי' וכמו חומר גס נחשב הזדככות הראשנה כו'. ועדי' עולה בעילוי אחר עילוי [בדרך עו'ע] עד רום המעלות ואע"פ שכולן המה באור השכל מ"מ הכל תלוי בהזדככות החומר בזיכוך אחר זיכוך לפי שעילוי האור אינו אלא ע"י הזדככות החומר ביותר וכל שהעלוי יותר באור ציל זיכוך נעלה יותר מתחילה כו'. ורא' לדבר מעליו' משה בהר שנזדכך גופו הזדככות יתירה על הזדככות הקודמת לפי שהי' צריך לעלות בנפשו בעילוי אור גדול יותר כו' ועדי' כל עליו' העולמות בג"ע העליון ממדרגה למדרגה שכולן תלוי בבחי' הזדככות הכלים שלהם דוקא וז"ש והי' מידי חדש [בחדשו] כו' יבא כל בשר להשתחוות בחי' זיכוך החומר דוקא. ורא' ברורה יותר ממה שאנו מוצאים לעתיד בזמן תחי"מ שיהי' בחי' עליות העולמות בתכלית שהרי נאמר וראו כל בשר כו' וכולן יהנו מזיו השכינה בעודם בגופם. אמנם יהי' בחי' הזדככות החומר שלהם בתכלית העילוי וכידוע בנין התחי' שהעצמות יחלצו להיות בהזדככות רוחני ביותר כמו ועצמותי' יחליצ' לפי שהשביע בצחצחיות נפשי' שהוא הצורה הוא ע"י בחי' טלא דבדולחיא כו' שהוא אור עליון ביותר שעתיד להיות בו המתים לזכך הגוי' ובשר גשמית להיות בלתי חומריות כלל וכלל כי צריך להיות חומר מוכן לקבל אור נעלה מהארת אור האלקי שאינו אלא לפי בחי' עוצם ההזדככות דוקא משום דהא בהא תליא כנ"ל והיינו שהעצמות והבשר יומשך בבחי' הזדככות גדולה מאור האלקי כמו במתים שהחי' יחזקאל דכתיב מד' רוחות בואי הרוח ופחי בעצמות כו' שהוא ענין עצמותי' יחליצ' עד שיהיו מוכנים לקבל אור האלקי כמו כלי המוח שמקבל צורת השכל. וז"ש וראו כל בשר אך אינו בשר גשמי אלא רוחני ביותר וכמארו"ל העוה"ב אין בו אכילה כו' רק נהנין מזיו השכינה כו' וזהו חיותם כמו חיות הגשמי עכשיו. א"כ בהכרח שיהי' בחי' הזדככות כ"כ בגופם עד שיהי' כמו חומר מוכן לקבל זיו האלקי בבחי' אור וחיות כאור וחיות הנפש בכלי הגוף עכשיו ודיל'. ועדי' הוא בחי' עליות כל העולמות עד רום המעלות כמו עליו' עולם העשי' ביצו' ויצו' בבריאה ובריאה באצו' וז"א באו"א ואו"א בא"א וע"י וא"א וע"י למעלה בא"ק כו' עד למעלה מעלה בבחי' עצמות או"א"ס שלמעלה מטהירו עילאה

שויה לקבל — חומר גס נחשב: א: צורה לחומר נגד.

שויה ציל — כו'. . הזדככות: ה: ליתא.

חשה בהר שנזדכך גופו: ראה יומא ד, ב. וראה גם לעיל ע' תמד.

והי' מידי חדש . . יבא כל בשר להשתחוות: ישעי' סו, כג.

וראו כל בשר: ישעי' מ, ה.

ועצמותי' יחליצ' . . שהשביע בצחצחיות נפשי': ישעי' נח, יא (בויפר הסדר).

טלא דבדולחיא . . שעתיד להיות בו המתים: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלה, ב. לעיל בחיא פ' עקב ע' רצט.

מד' רוחות בואי הרוח ופחי בעצמות: יחזקאל לו, ט (ושם: בהרוגים. אבל כיה גם לעיל בחיא פ' עקב ע' רצט).

שבג).

העוה"ב אין בו אכילה: ברכות יז, א. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קלה ואליו. ושי".

כו' שכל זה בחי' הזדככות התחתון לעלות במעלת ומדרגת העליון כמו העשי' מזדכך החומר שעייז עולה אור דעשי' במעלת ומדרגת אור דיצי' ועדז' יצי' כבריאה וז"א באו"א כו' שהוא כמו דיבור במח' ומח' במדות ומדות בשכל ושכל למעלה מן השכל כו' כידוע עד גם בחי' טהירו' עילאה יתעלה בבחי' עצמות אוא"ס ג"כ ע"י בחי' הזדככות הטהירו' כו' ודל'.

ולהבין זה איך יתעלה התחתון במקום העליון כו' הנה באמת ידוע שהמדות כמו רחמים והתפארות לא שייך בעצמות המאציל כי אין בו שינוי להיותו אחדות פשוט כו' וברחמים הרי מתפעל בשינוי. אך הנה ידוע דאין מדותיו כמדות ב"ו רק שנתצמצם במדה זו להיות מקור המשכה ממנה למטה להיות למטה רחמים וחסד וכן החכ' דאצי' הוא בחי' מקור שיתוו' בהשתלשלות רבות ממנה למטה מציאת חכ' דבריאה וכמ"ש במ"א באריכות. ולפי"ז הרי יובן בחי' עלי' התחתון בעליון כמו חכ' דבריאה שנתהווה מחכ' דאצי' שהוא עלי' העלול לגבי העילה מקור חוצבה כאשר העלול יעמוד במדרגת עילתו כו'. וכן בחי' רחמים דבריאה ברחמים דאצי' ועדז' עלי' מדות דאצי' למעלה מהן במקור חוצבן כו' ועדז' עד רום המעלות ודל'. והנה כל זה הוא בחי' בנימין שהוא בחי' עלי' העולמו' והזדככותו (ואע"פ שגם עכשיו בשכת יש עליות העולמות כידוע היינו רק בפנימיות העולמות ולא בחיצוני' כמ"ש במ"א משא"כ לעתיד שיהי' עליית העולמות גם בחיצוני'. וגם שבשבת ג"כ בבחי' הזדככות אבל הוא הזדככות האור או הזדככות הכלי בפנימיותה ולא בחיצוניותה כו') וזהו דפליגי תרי מלאכי גבריא"ל שהוא מבחי' הגבורה בבחי' או"ח אמר ישפ"ה עלי' המל' ע"י בחי' הזדככות העולמות כנ"ל. ומיכאל מבחי' החסדים אמר שה"ם בבחי' או"י דהיינו בבחי' יוסף צדיק עליון שהוא בחי' התקשרות המשפיע אל המקבל (היורד ונמשך בבחי' אור עצמי ולא מצד בחי' הזדככות הכלים כו' כנ"ל) וכמ"ש ביוסף ויכלכל יוסף כו' לח"ם לפי הטיף שהוא הזון את כל העולם מקרני ראמים כו' כמו שהעולמות בגשמיותם בלי הזדככות ועלי' כלל והוא עוצם גילוי אור האלקי וירידתו למטה מטה כמו בזמן מ"ת וק"ס וכה"ג (כמ"ש למעלה).

וזהו כדכ"ד שמשותי"ך פי' כדכ"ד הוא חלון ויש חלון שאור השמש נמשך ועובר בו בבחי' או"י ויש חלון שאור השמש מתנוצץ ממנו בבחי' או"ח

דאין מדותיו כמדות ב"ו: ראה גם לקוטי תורה מסעי צנ"ג. ג.
בשבת יש עליות העולמות. . בפנימיות: ראה הנסמן לעיל ע' תמה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשסה.
ויש"ל לעיל פי' ואתחנן ע' רפא.
ויכלכל יוסף. . לח"ם לפי הטיף. . מקרני ראמים: ויגש מו, יב. . נסמן לעיל ע' תמב.
כדכ"ד הוא חלון: ראה פי' הרד"ק לישעי' נד, יב. אור התורה ראה [נדפס גם באוה"ת ישעי' כרך ב ע' תחלב] ע' תשעג ס"ו. וראה גם ס"ד"ה.

והן בחי' שהם וישפה יוסף ובנימין כנ"ל והן ב' מיני שמש המאיר באו"י ואי"ח כמו לבנה ושמש שאור הלבנה הוא אור השמש המאיר בה בבחי' אי"ח כו'. ואמר הקב"ה להוי כד"ן וכד"ן פי' שיהי' האור מאיר באו"י כמו אבן שהם וגם יהי' האור מתנוצץ בבחי' אי"ח כאבן ישפ"ה דהיינו שיהי' החומר מזוכך בתכלית עד שיתנוצץ האור בתכלית הבהירות מצד ההודכות וגם יאיר האור בו בבחי' או"י שלא מצד ההודכות כו'. והיינו כמ"ש בהפסטה לא יהי' לך עוד השמש לאור יומם והירח לא יהי' לנוגה כו' והי' ה' לך לאור עולם ולמעלה מזה אמר לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף כו' פי' אור יומם הוא בחי' או"י דיוסף והירח לנוג"ה הוא בחי' אי"ח המתנוצץ מצד ההודכות כו' שנק' נוג"ה. ותחלה אמר שלא יבא עוד שמשך פי' שאו"י דסובב לא יופסק לעולם ויאיר תמיד למטה גם בלי אתעדלית מלמטה כלל. וכן ירחיך בחי' אי"ח בעליו העולמו' לא ירדו ולא כעכשיו שירדין ועולין כידוע במילוי הלבנה ופגימתה שירידה אחר עלי' ועלי' אחר ירידה כו' אלא לא יאסף וכמ"ש והיית אך למעלה ולא למטה והיינו ג"כ ענין מה שאמר להוי כד"ן וכד"ן שבהודכות יעלה למעלה מעלה ולא ירד עוד למטה וגם האו"י ירד למטה תמיד בלי הפסק (והיינו כענין המבואר במ"א שהאו"פ נתעלה בבחי' או"מ והאו"מ נעשה או"פ וזהו קוממיות כו'). אך איך יוסבלו שני הפכים עלי' וירידה שאם העליון יורד איך התחתון עולה ע"ז אמר לא יהי' עוד השמש לאור יומם כו' והי' ה' לך לאור עולם שהוא בחי' עצמו' או"מ שלמעלה מבחי' טהירו' ג"כ שאינו נק' גם בשם סוכב ומלא כידוע ושם אין עלי' וירידה כלל גם לא כמו בעיגול שיש בו מעלה ומטה כו' ושם הורד ועולה שוין או"י ואו"ח שוין ע"כ דוקא הקב"ה אמר להוי כד"ן וכד"ן שכוללים יחיד ודל.

כמ"ש בהפסטה: דפי תבוא. מכאן משמע שמאמר זה נאמר בשבוע דפי תבוא. ובהכרח בהמאמר שלפניו: פי' כי תבוא. וראה לקמן הרמזה ב.
 לא יהי' . . . והירח לא יהי' לנוגה . . . והי' ה' לך לאור עולם: ישעי' ט, יט (ושם: ולגנה הירח . . . לך ה').
 ואולי הכוונה למסוק כ. ושם: כ' ד' יהי' לך].
 ולמעלה מזה אמר . . . ותחלה אמר: כ"ה בהכתי".
 לא יבא עוד שמשך: ישעי' שם, כ.
 והיית אך למעלה ולא למטה: תבוא כח, יג (ושם: רק למעלה ולא תהי').

בעז"ה שבת פ' שופטים

(א) **השיבנו** ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם, יל מהו כקדם ולמה דוקא אחר שנשובה אל השם תהי' התחדשות זו. הנה מתחילה יל פסוק ראשון שמע ישראל כו' למה דוקא ישראל ומהו ענין דלית גדולה של אחד. כתיב בדבר ה' שמים נעשו כו' וידוע שבדיבור העליון נתהוו כל העולמות מאין ליש, וייל למה דוקא בדיבור. אך הנה הענין יובן עד"מ באדם התחתון יש ג' לבושים לנפשו מחדו"מ והדיבור הוא התגלות המח' הצפונה והוא בתכלית הביטול לגבי הנפש עצמה שהרי אדם יכול לדבר כמה דיבורים ולא [ת]חסר לנפש ממהותה [כלל] ממה שנמשכה ממנה דיבורים רבים מפני שאינה אלא אותיות הנפש ולא מהותה כידוע, כך עד"מ דיבור העליון הוא בחי' אותיות הארת האצי' וכן הי"מ כידוע, ואין שינוי כלל במהות האצילות בין קודם שנבראו הנבראים לאחר שנבראו בדבר ה' כמו שבדיבור הגשמי לא יעשה שינוי בנפש, וזה ידוע שאעפ"י שעד"מ יובן למעלה מאדם התחתון אין המשל האמיתי, כי האדם הוא נברא ובע"ג ואין בדיבורו שום חיות שפע אלקות להחיות מאין ליש כו', אבל למע' כתיב כי הוא א' ויהי כו' מבחי' דיבור העליון לא ישוב ריקם כמו באדם אלא ישפיע שפע אלקי' להוות מאין ליש וכמ"ש ההוא אמר ולא יעשה כו' פי' לא לחנם יהי' אמירתו כי יתהוו ממנו נבראים כו' ודיל. ועכ"ז כל התהוות הנבראים מדיבור העליון לא יעשו [שום] שינוי והתפעלות במהות האצילות שאינו אלא בחי' אותיות לבד כנ"ל. ואמנם ידוע שיש בדיבור ב' מדריגות הא' הדיבור בקול ואותיות ה' מוצאות שהוא בחי' לכוש לבד כנ"ל והוא אותיות מנפש המשכלת דוקא שהרי התינוק לא ידבר כו', אבל עיקר הדיבור הוא ענין כח המדבר פי' מה שיש לנפש מהות וכח שתוכל לדבר ולהוציא אותי' כו' והרי כח זה יש בה גם כשאינה מדברת בפועל כו' משאי"כ התינוק אין לו כח זה כלל וכן הבהמה כידוע וזה נקי' רוח ממללא כו', והוא מעצמי' הנפש יחשב ולא מלבושי' שלה כידוע, שזה נקי' כח' מל', והוא ענין דלית גדולה של אחד פי' דלית הוא דיבור

השיבנו ה' אליך: נמצא בבוך א' (2026) שוא, ב [בכותרת: ביה שבת פ' שופטים]. ב (2042) קיג, א [בכותרת: בעז"ה שבת פ' שופטים. ושם מחולק המאמר לד' פרקים].
המאמר נעתיק מבוך ב' ובין אריחים ניתוספו אותיות או תיבות מבוך א'.
בבוך ב' נמצא מאמר זה בין מאמרי כ"ק אדה"א.
השיבנו ה' אליך ונשובה: איכה ה, כא. וראה לקמן רפי"ד שמציין לתיקון חצות.
שמע ישראל . . . דלית גדולה של אחד: ואחתנו ה, ד. וראה לעיל בחי' פ' עקב עק רסג. וש"נ.
בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.
הי"ת: הי"ד מאמרות.
כי הוא א' ויהי . . . דיבור העליון לא ישוב ריקם: תהלים לג, ט . . . עיפ' ישעי' נה, יא.
ההוא אמר ולא יעשה: בלק כג, יט.
רוח ממללא: עיפ' תרגום אונקלוס בראשית ב, ז.

העליון וכשהיא בבחי' לבוש לבד כניל הוא בדלית ועניות דלמגי' כמיש דלותי כו' וכשהיא בבחי' מקור הדיבור כניל הוא אות ד' עצמו בגדלותו להורות על גדלות הדיבור, והיינו מיש בדבר ה' דמשמע שהוא רק דיבור א' לבד ואעפ"י שנחלקו לי' מאמרות שורש ומקור כולם הוא מא' א' לבד כמארז"ל והלא במא' א' יכול להכראי, והוא דיבור הגדול הכוללם כולם כו'.

(ב) וביאור הדברים הדנה כולם בחכ' עשית, פי' עדימ שרוצה לומר דבר שכל שכשבא השכל מכח שכלו לכח המדבר שכשנפשו הנה הוא עדיין רק שכל א' לבד ואח"כ כשיגלה השכל בקול ואותיות יתחלק להרבה מאמרות כו', וזהו משל לדיבור העליון שהי"מ נחלקו בבחי' לבוש הדיבור, אבל במקור הדיבור הנמשך בבחי' אצ"י עדיין אינו אלא דיבור א' לבד אלא שנק' גדול ע"ש שהוא הכולל כל מה שיתחלק ממנו אח"כ כניל. וזהו ענין הרמז של גדלות הד' של אחד והוא ההי' שהוא המקור למדת מל' דאצ"י כפרטיו' שבפסוק בשכמל"ץ שאתריו כו' וד"ל. אך עכ"ז הנה הוא פסיעה לבר מהעצמות כמיש במ"א, והיינו עפ"י המבואר במ"א בענין המלאך הגואל כו' דכד איהו שלוחא מאו"א נק' מלאך כו' פי' כי מה שבא כללות המשכיל לרוח ממלא בחי' מקור לכח הדיבור הוא השפלה וירידה ממהות השכל כמו שהוא עדיין בכח השכל' עצמו אלא שהרוח ממלא הוא כמו השליח שמביא דבר ממקום גבוה למקום נמוך כו', ע"כ כשהוא שליח מאבא כו' למעלה הוא במדריגה מכמות שהוא בגדלות הדלית שאז הוא בחי' ראש ומקור לשועלים כניל וכשהוא במקום הגבוה עדיין לקבל השפע נק' מלאך כמיש שם וד"ל. וזהו הנה מקום אתי, פי' מקום הוא ויק' [ה]עליונים דאצ"י ומעומ"ט כו' שהן שורש ומקור לאדני כח הפועל בנפעל ונק' מקומו ש"ע כידוע אותו המקום הוא בטל בתכלי' אל העצמות כשהוא עדיין במקורו וזהו כשהוא אתו כו'. וביאור הדבר היינו כניל שגדלות הדלית הוא כבר גילוי הויק' של הח' דהיינו ז' ריקעים כו' והיינו א"ח דלית כמיש במ"א שהן נמשכים מה' אלקינו הנק' חוי"ב תרין ריעין כידוע, ואמנם בהיות הויק' הנ"ל עדיין במקורם האמיתי' בחוי"ב הוא בתכלית הביטול וכלא חשיבא ממש וכמיש לך [ה']

דלמגי' דלית לה מגרמה כלום] כמיש דלותי: תהלים קטו, ו. וראה גם ביאורי הזהר — להצ"צ — נח כר א ע' כו.
 והלא במא' א' יכול להכראי: אבות רפ"ה. ראה לקמן ע' תרנא. סידור פ, סע"א. ספר המאמרים תקס"ב
 ח"א ע' קפה: ח"ב ע' תלב: דרך מצותיך ע' קסו. שערי תשובה ח"ב הנוך פ"א: פ"א. לעיל פ' עקב שם ע' רפד.
 כולם בחי' עשית: תהלים קד, כד.
 פסיעה לבר: ראה זהר בלק רג, א.
 בענין המלאך הגואל: ויחי מה, טו. ראה זהר בלק קפו, א. ביאורי הזהר שם קמו, ג.
 הנה מקום אתי . . . מקומו ש"ע: תשא לג, כא. בראשית רבא פס"ח, ט. וראה נפ' עקב שם ע' רצא.
 לאדני כח הפועל בנפעל: ראה גם לקמן ע' חקט.
 הח' והיינו ז' ריקעים . . . א"ח דלית . . . חוי"ב תרין ריעין: ראה לקמן ע' חקטב . . . נסמן לעיל ע' שטו.
 לד' (ה') הגדולה: דברי הימים א כט, יא.

הגדולה, שהרי על שם הוי' י"ה כו' נתצמצמו להיות אי"ח דליית כו' שע"י שליחות דמלאך [וכמ"ש במ"א] אבל קודם שבא עדיין לכלל שליחות מאבא ואימא כו' להיות כתר מל' כו' הנה כתיב הנה מקום אתי ממש והיינו המח' שקדמה לדיבור, בהי"ו כי גם המח' כלולה מב' מדריגו' הא' אותיו' המח' שהוא לבוש הפנימי הנק' עלמין דאתכ' לגבי אותיו' הדיבור שנק' עלמין דאתג' כידוע והכל הוא בכלל הי"מ כו', אבל מהות וכח המח' עצמה היא מעצמות כח השכל והוא בחי' מל' דתבונה ואינו לבוש לבד כו' שהרי אנו רואים שישכיל אדם שכל ובא עם מח' השכל כא' ממש כי א' הם אלא שכח המח' נלקח מחיצוני' השכל כו', וזהו הנק' כוזה' דאית מח' ואית מח' כו', וזהו שקדם להי"מ גם מעיקרון ושרשן כו' דהיינו כענין שתוק כך עבמ"ח לפני כו' פי' כמו שיש במהות השכל שלא בא לשליחות דדיבור כמ"כ יש בכח המח' שהיא מעצמות השכל שלא יבוא לשליחות דדיבור כלל כו', והן הן נשמות הצדיקים שקדמו לכל ההשתל' ע"ד שא' נמלך הקב"ה בנשיח קודם שברא העולם כו' וד"ל והטעם הוא לפי שישראל עבמ"ח פי' בכח המח' שקדמה לשליחות החכ' דדיבור, והיינו ענין מקום אתי וד"ל.

(ג) וז"ה שמע ישראל ישראל דוקא פי' שעבמ"ח, ולכך כתיב ישראל ולא יעקב כי הטעם שנק' ישראל הוא שישר אל מלאך ויוכל [לו] כו' פי' שהי' מושל ומתגבר על המלאך ע"ד שלא יוכל לומר שירה בלתי ציווי שלו ושיקבל ברכתו תחילה והיינו שנשתרר על המלאך בהשתררות, ועיקר ההשתררות הוא ממה שיש בו שם אל כו', פי' כמו המח' ששולטת על הדיבור שכאשר לא ירצה במחשבתו לדבר לא ידבר וגם כשידבר יהי' במדה לפי רצון המח' כו', וכן ממשלת ושליטת הנשמות על המלאכי' שהן ימשיכו להמלאכי' מוחין עליוני' מחויב שורש כל האצ"י במדה וקצבה כו', והטעם הוא להיות קרובים יותר אל עצמות הנק' חויב כו', וזהו שנמלך בנשמות הצדיקים שעבמ"ח איך יהי' הדיבור העליון אפילו גדלות הדיבור כו' וד"ל. ולכך נק' ישיר א"ל יש בו מהשתררות החכ' הנק' אל כו', וזה יש בכל ניצוץ אלקי שבכאוי"א מישראל גם כשהוא בגופו מחמת שעלתה במח' קודם שנאצלו

דאח"כ . . . דאתג' דאכתס"י . . . דאתגלי'.

"בוזה אית מח' ואית מח': ראה תקוני זהר תט"ס קטו, א. לעיל בחי' פי' ואתחנן ע' רת. ושי"ג. שם ע' צ"פג. שחוק כך עבמ"ח [עלה במחשבה] לפני: ראה מנחות כט, ב.

ע"ד שא' [א] ד"י מאמרות כנז' במדרש] נמלך הקב"ה בנשיח [בנשמות הצדיקים] . . . שישראל עבמ"ח:

נסמו לעיל ע' ש'.

ישראל דוקא פי' שנבמ"ח: ראה מאמרי אדה"ו תקט"ג ח"א ע' קעד: מארו"ל ע' י. בהערות הבאות.

שישר אל מלאך ויוכל [לו] . . . ע"ד שלא יוכל לאמר שירה: ע"פ יהושע יב, ה . . . חולין צא, ב.

ישראל . . . ישר אל: ראה רמ"ז לזהר ר"פ שמיני. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א ע' רנב ובתוסמן

לשם: שם ס"ע תשנ"ו.

חכ"י הנק' א"ל: ראה פרדס שער (ב) השמות פ"ה. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א ע' קעט.

הי"מ בדליית הגדולה כנ"ל. ולכך או' לישראל שבנפשו האלקית שישמע אך ה' אלקינו כו' חויג ה' א' [איח] דליית כו' וד"ל.

(ד) אך עתה י"ל ענין השמיעה מה הוא שיאמר שישמע ישראל כו', הנה בתיוקן חצות אנו אומרים השיבנו ה' אליך כו', והטעם שיעקר תיוקן חצות על אשר שלט האדם בליעל כלי עול מ"ש כו' ושפחה כי תירש גבירתה היינו מלכות הרשעה כו' [ד]מהרה תעקר, והוא אל אחר דבמקום דלית הגדולה דאחד יש רי"ש כו'. וביאור הדברים כי ידוע זאת דאזלעו"ז ע"ה"א דהיכלות הקליפות נק' רה"ר נגד היכלות דקדושה שנקראים רשות היחיד כו', פ"י כי כמו שבמחוי"ד דקדושה נאצלו כל דבר שבקדושה נשמות ומלאכ"י והיכלות כו' לעומת זה ע"ה"א שנמשכו מבחי' נוגה דחוי"ב דאצ"י תרין ציפירין כו' כמבואר [כע"ח] דיונקין בכל לילה כו', והיינו שורש כל ההשתלשלות דהיכלות הקליפות כידוע, ומשם נמשכו נפשות הטמאות מעיקרון כו' וגם מה שנופלי' לאדם הרהורי זנות וכל מיני תאו' רעות הנק' רוח שטות הוא ממא' א' הכללי שלהם הוא אל אחר שאלק"י אחרים נשתלשלו ממנו כנ"ל, והמקבלת מאחר זה בפרטיות הוא בחי' מל' דקליפה מלכות הרשעה שמשפעת רע לכל הבריות כו', ונק' רה"ר נפשות עשו דהיינו רצונות רבים וזרים שבנהי"ב כו' משא"כ רצון הנפש אלק"י הוא רק לה' א' ואין דבר זולתו ולכך נק' רשות היחיד כו' וד"ל.

וזהו השיבנו ה' אליך, פ"י שיקובל כל מיני רצונ' הזרות שבמחוי"ד האדם התחתון שנמשכו בו מהיכלות הקליפות וישבו אל ה' א' שלא יפסידו וישארו במלכות הרשעה וכמ"ש אם יהי' נדחך בקצה השמים כו' וכמ"ש יקוו המים מתחת השמים אל מקום א', פ"י הקיבוץ אל מקום מיוחד הוא הוראה על אחדות ה' והפירוד והפיזור הוראה על אל אחר, וזהו השיבנו תקבצינו מכל פיזורי הנפש במחוי"ד כו' אליך אל אחדו' הוי' כו'. וזהו שמע שם ע'י

או' לישראל שבנפשו האלקית . . חויג [א': חוי"ב]: ראה מאמרי אדה"ז שם ס"ע תשנו: ע' תסג.
אשר שלט האדם בליעל כלי עול . . ושפחה כי תרש גבירתה: קהלת ה, ט. רש"י רג"א, יד מסטרי שם.
וראה לקמן ע' תרפח . . משלי ל, כג.
מלכות הרשעה . . (דמהרה תעקר . . דאזלעו"ז ע"ה"א [עשה האלקים]: ע"ד נוסח שמו"ע . . קהלת ו, יד.
הקליפות נק' רה"ר . . רה"י: ראה תקוני זהר רתב"ד (סט, א). פרדס שער (כג) עריב הכינויים מערכת
רשות. עץ חיים שער (יא) המלכים פ"ז. לוקיט השי"ס להאריזל ריש מס' שבת ד"ה ארבע רשויות. עריב
הכינויים — לבעל סודי"ד — מערכת רשות היחיד והרבים.
תרין צפירין: עץ חיים שער (מט) קליפת נוגה פ"ט.
נפשות עשו: ראה וישלח לו, ו. ויקרא רבא פ"ד, ו. הובא ברש"י ויגש מו, כו.
שורה התחתון — יפסידו [א': יפסידו] . . אם יהי' נדחך בקצה השמים: נצבים ל, ד. וראה גם ספר
המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תרע"ו.
יקוו המים: בראשית א, ט.
שמע שם ע'י: זהר (רע"א מהימנא) פינחס רלו, ב. הנסמו לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' ריד.

שכל העיש יוכלל במדוי' מל' דקדושה הכוללת כולם בבחי' יחוי' בע' רבתי
 וד' רבתי כו', והוא מל' וישמע שאול כו' לשון קיבוץ ואסיפות הרפ"ח
 ניצוצין דקדושה שנתערבו בטומאה כו'. ומי הוא המקבצם היינו ישראל דוקא
 שעבמ"ח כנ"ל, והטעם לפי שהמח' קדמה לכללות ההשתל' דטו"ר כו' ועל כן
 ביכולתו לקבץ אל האחדות כו' וד"ל.

וזהו חדש ימינו כקדם דוקא, פי' הגם שמחדש בטובו בכ"י כו' אבל איז
 התחדשות גמורה כלאחר קיבוץ הניצוצי' אל מקום אחד האמיתי שאז
 ההתחדשות כקדם כמו קודם שנאצלו בדיבור בעה"ד טו"ר כו' אלא היו
 בעצמ' המח' שהי' נמלך בנשמות הצדיקים כנ"ל שהוא למע' הרבה מדלית
 הגדולה [כנ"ל] וד"ל, וזהו ע"י ד"ת דוקא ודברת בם כו' שבזה מעורר מחה"ק
 משאי"כ בדיבור הגדול ד"מ כבר נפרדת היא מן המח' כו' וד"ל.

9' כי תצא תקפ"ו

[א] **כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך כו'. הנה מה שיש לדקדק בזה היינו מה שתולה מצוה זו דיפית בשב"י כאשר יצא לאויבו במלחמה כו' או וראית בשב"י אשת יפית כו' ולא קודם שיצא במלחמה, או אף שיצא למלחמה על אויבך ולא נתנו ה' עדיין בידך, דמשמע ממה שא' כי תצא כו' ונתנו כו' שיש בזה ב' תנאים, א' שתצא למלחמה והב' ונתנו ה' דוקא. אך הנה מובן במסו' זה שיש כאן ב' מיני מלחמות ושתיהן נצחי' שנוהגין בכל דור [ודור] ובכל זמן כי התורה נצחי' ומדברת בכל זמן והוא [בכל יום ויום] בשעת התפלה דוקא כמיש' בזוהר**

כי תצא: נמצא בכ"ז א' (121) בא, א [בבותרת: בעזיה פ' כי תצא]. ב' 123 — ראה פקסימיליא משער הכתי' במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתע"ק קס"ה, א. ג' 135 קצ"ג, א [חסר בסופו]. ד' 181 ע"ה, א [בא' מראשי העמודים נרשם: תורת אדמו"ר פ' תצא דאמירת חתונה. ובאם אינו ירושם לנסות הקולמוס — היחיד מדיה שמח תשמח בכ"ז א', א (הב') י"ג אלוז חתונה. וראה לקמן בהוספה ב' [לדיה שמח תשמח]). ה' 254 (קנה, א [בבותרת: תורת אדמו"ר דובער ניצו]. ו' 370 ק"ז, א. ז' 373 קס"ז, א. ח' 416 [בתחלתו. חסר דף הראשון ונתלק לט"ו פריקים]. ט' 448 פ"ב, א. י"א 450 ל"ט, א [בבותרת: בעזיה תורת כי תצא. וכתב עמוד אחד ועוד כמה שורות]. י"ב 459 ג. א. י"ג 476 — עלים נפרדים. נד. א [חסר התחלה]. י"ד 523 ע. ב [בבותרת: פ' כי תצא תקפ"ו]. י"ז 581 ק"ה, א [בבותרת: בסיד פ' תצא מאדמו"ר דובער (י) ועוד נתלק לט' פריקים (פמ"ז לא נסמו). בא' מראשי העמודים נרשם: בעזיה פ' תצא התקפ"ו לפיק]. י"ח 586 מ"ג, א. י"ט 593 (י"ג, א [חסר]. כ"א 627 ק"ט, א [בכמה מראשי העמודים נרשם: בעזיה תורת אדמו"ר שיו"ל. ולפי"ז נכתב בחי' כ"ק אדה"א. אמנם יחכן שכתב רק כדי לנסות הדיו והקולמוס]. כ"ב 881 ב, א [בבותרת: בעזיה תורת אדמו"ר האמצעי נבגים. ובסיומו נרשם: מוגה מנוף כ"ק ניצו]. כ"ג 958 י"ח, א [הב' — ובסופו חסר]. כ"ד 962 ג"ט, א. כ"ה 969 ק"ה, א [חסר]. כ"ו 1000 קצ"ב, א. כ"ז 1087 קצ"ג, א. כ"ח 1247 קלא, א [בבותרת: תצא. תורה זו אמר אדמו"ר שיו"ל בליבאוויץ שנת תקפ"ו לפיק. לפי"ז נכתב בחי' כ"ק אדה"א. או אינו אלא העתק מהקודמו — כדלהלן בכתי' ל"ה]. כ"ט 2006 קכ"א, א [ושם (לקמן) פי"ד קודם דיה וביאור באה כותרת: ביאור על הענין הנ"ל. ולקמן סלי"ה קודם דיה והבאת נרשם: סליק ענין המאמר כי תצא למלחמה כו'. ובסיומו נרשם: סליק מאמר כי תצא והבאת כי וגלחה ועשתה כו' עד סוף הפסוק סליק]. ל"א 2009 ס"ה, א. ל"ב 2014 ר"ס, א. ל"ג 2022 בתחלתו. ל"ד 2023 ר"ל, א. ל"ה 2029 ס"ז, א [בבותרת: תורת אדמו"ר שיו"ל בעזיה. ובא' מראשי העמודים נרשם: בעזיה כו' יום ג שנת תקצ"ב. ולכאן הוא זמן העתקת המאמר. ולפי"ז נכתב כמה שנים לאחר הסתלקות כ"ק אדה"א. ומה שרשם בבבותרת תורת אדמו"ר שיו"ל הוא העתק גרידא מהקודמו]. ל"ו 2038 ק"ה, א. ל"ז 2044 קע"ו, א [ריס חלק].

המאמר נעתיק מכוך כ"ו [ובין אריחים ניתוספו אותיות או תיבות מכוך כ"ח ומכוך ל"ב. הכותרת נעתיקה מכוך ל"ד. והפריקים מכוך י"ז [אע"פ שכ"כ צ"ע חלוקתו]. ובהערות נרשמו הפריקים כמו שהם מכוך ל"ז]. כמנהג שמאמר זה, כמו שאר מאמרי אדה"א. נאמרו ע"י נכדיו וכ"ו [בני וכ"ו הצ"צ]. ומה לכאן באים כמה שינויים [באם אינם מהמעתיק], ומהם: א) פריקים (או בלא פריקים) וחלוקתם, ב) כמה שינויים בתיבות וכו'.

מאמר זה מיוסד על דיה זה שבספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתכ [וביאוריו שם ע' תתלא: ע' תתנב; ע' תתנח; ע' תתקנא]. ומקבילו בלקוטי תורה תצא לה, ג [וביאורו לו, ג]. ובשינויים באור התורה תצא כר"ך ע' ב"ג. ועוד הערות באותיות תצא ע' תתנב.

כי תצא למלחמה: תצא כא, י.

שורה לדקדק — יצא . . . שיצא . . . או: כחלד: נצח . . . לד: שנצח . . . לד: ליתא.

כי התורה נצחי': ראה תנא פי"ז: קריא סי'ה. לקוטי שיחות יגש כר"ך ה' ע' 241 הערה 14: שלח כר"ך ע' 39 הערה 3.

כמיש' בזוהר דשעת צלותא שעת קרבא: כו הובא בכ"מ בשם זוהר. וראה ז"ר [רע"א מהמנא] פינתם רמ"ג, א. ריח ר"מ, כ. כתובי ז"ר ת"יג (כ"ט, ב). הנסמו במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' תתכ.

דשעת צלותא שעת קרבא (ובתרגום כהרבי ובקשתי בצלותי ובכעוטי כו') דוקא, והיינו מלחמה הא' מכה האדם עצמו בתפלה, וז"ש כי תצא למלחמה תצא מכה עצמך דוקא, ומלחמה הב' הוא ענין גמר נצחון המלחמה שמלחמה זו מאת ה' היא באה מלמעלה דוקא וכענין מלחמה לה' בעמלק מדור דור כו'. וז"ש ונתנו ה' בידך שגמר המלחמה לנצח לאוייבך ונתנו ה' דוקא בידך אך בתנאי שא' בתחלה כי תצא למלחמה שתחלה תצא למלחמה מכה עצמך דוקא והוא ענין המלחמה שבתפלה שנק' שעת קרבא כו' וז"ל. והיינו מ"ש בווהר דמאן דקטל לחויה יהבין לי' ברתא דמלכא (דא צלותא) ואע"פ שהתפלה הוא המלחמה עדיין (כמשי"ת). והענין הוא כידוע דחויא זהו ענין הקליפה והרע בעצם דנה"ק שהוא מקור כל מציאות הרע (ונק' עומ"ר) דכל מה שנמצא בעולם מציאות הרע אף בבהמות וחיות כמו הטורפים ומזיקים וכל חום דנטוה הרעה שממית לאדם הכל נמשך מחויא זה דוקא, ומאן דקטל לחויה שמבער והורג כל בחי' עצם מקור הרע שכנה"ב יהבין לי' ברתא דמלכא, פ"י שנותנין לו במתנה מבחי' מקור עצם האור האלקי שמאיר ומחי' לנשמתו למעלה שהוא נקראת ברתא דמלכא שיאיר בתוך פנימית נקודת הלב דוקא שנק' נקודת בת ציון וכנ"י (כמשי"ת). ופ"י יהבין לי' זהו ענין המלחמה הב' שמלחמה לה' הוא שנותנין כח ועוז מלמעלה לנצח מלחמה זו כמ"ש ונתנו ה' אלקיך בידך (והוא מ"ש וראית בשבי' אשת יפית כו' שהוא בחי' ברתא דמלכא (כמשי"ת) אך בתנאי כאשר קטל לחויה בתחלה במלחמה א' שמצד עצמו דוקא ואז יהבין לי' ברתא מלעילא כו'), וכענין המא' אדם מקדש א"ע מעט מלמטה מקדשי' אותו הרבה מלמעלה, וכן הבא לטהר כו' ומסייעין אותו מלמעלה (וכמארז"ל דיצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו כו'), וכדוגמא זו א' ומלתם את ערלת לבבכם ואז אח"ז ומל ה' את לבבך (והוא בחי' תשו"ת ותשו"ע כידוע).

[ב] וביאור הדבר ידוע דאזלעו"ז עשה האלקים וכמו שיש בנשמה האלקי' רצון וחכמה ובינה בהשגה אלקי' כידוע שמולידי' בחי' המדות

ובתרגום כהרבי ובקשתי: וחי מה, כב ובתרגום אונקלוס שם.

מלחמה לה' בעמלק מדור דור: בשלתי יג, טו.

דמאן דקטל לחויה: ראה תקוני והר סתי"ג (כא, ב); תכ"א (מג, א); תקונים שבסוף זהר חדש ד"ה: קם ר"ש

.. רבון עלמין (צט, ד).

דנה"ק .. עומ"ר: דנחש הקדמוני .. עומק רע.

וראית כשבי' אשת יפית: [יפת תואר] תצא כא, יא.

אדם מקדש א"ע [כחלד]: עצמן] מעט מלמטה .. הבא לטהר: ראה יומא לט, א; לה, סע"ב; לקמן פני"ב.

דיצרו של אדם מתגבר עליו: ראה סוכה נב, ריש ע"ב.

ומלחמת את ערלת לבבכם .. ומל ה' את לבבך .. תשו"ת ותשו"ע: עקב י, טו. נצבים ל, ו (רש"י ה

אלקיד). ראה תורה אור לך יג, ב ואילך, ומקבילו בספר המאמרים תקס"ג ח"א ס"ע י ואילך: ע' טז ואילך:

והגותו היצ"ץ לשם בחי' ע' תתו. תורת חיים לך צג, ד ואילך. וראה גם לפע"ל ע' שעב' ובהנשמו שם.

דאזלעו"ז עשה האלקים .. בנשמה האלקי' [כח]: בנה"א; קהלת ז, יד.

חכמה ובינה .. שמולידי' בחי' המדות: ראה תניא פ"ג.

דקדושה אוייר אלקי' וגם מדוי"מ שהן בחי' אותיות דתורה ותפלה והרהורי תשובה וכה"ג, כך יש לעיז' בקליפה דנהי"ב שכל ורצון ומדות רעים ומחודי"מ [אשר] לא לה' המה רק לרע ולא לטוב כלל כמו בחכמה להתחכם רק להרע ונק' מחשבת און כו' (וכמו חכמים המה להרע ולהטיב לא ידעו) וכן בינה ומדות שכל אשר מבין ומשיג בשכלו הוא רק להוליד בלבו מדות רעות להתמשך אחר כל תאוה רעה ומחשבות זרות ודיבור של הוללות ופריע וכן במעשה ילך אחר שרירות לבו רק רע כמ"ש כי יצר לב האדם רע מנעוריו כו', והנה תחלה צריך האדם לחוס מלחמה זו מכח עצמו דוקא והוא לבער הרע דמדות רעות ומח' זרות וכל מעשה ודבור זר בדביט לעצור רוחו ולבו שלא לחשוב מחשבות [חזק] בהרהורים רעים של זנות וכל תאוות מגונות ולא לדבר בהרחבת פיו ולשונו כמו שומר פיו ולשונו כו' נצור לשונך מרע ושפתוך כו' (לפי שבדיבור יוצא כל עומ"ר שבנהי"ב לגילוי וכל הרחבת פה בדביט זהו רק מחמת מיעוט יראת אלקים בפר"ע כו') (והמ"ז ביותר נמשכת מריבו הדיבור דדביט כו') וז"ש שומר פיו ולשונו מרע שומר מצרת נפשו המקטרגים [ביותר] ברוחניו ובגשמי' כו') והעיקר להפוך המדות הרעות שבלב שיעקור כל רצון והתקשרות שבלב בתאוות וחמדת עוה"ז וכמו"כ בחי"ב שלא יתחכם לדבר רע כנ"ל אלא רק לעבודת הבורא ית' כמו להבין ולהשכיל ביחודו ית' ולהעמיק דעתו בגדולת ה' ובאור תורתו להעמיק בכל שכלו דאורייתא מח"ע נפקת והוא לילך בדרכי החכמה האלקית והוא כמ"ש אשרי איש כו' כי"א בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה כו'.

אך הנה איך יהי' ביכולת האדם להתגבר בחכמה ומדות דקדושה האלקי' עד שיהי' ביכולתו להפוך למדות הרעות ומחודי"מ בקור מרע וע"ט כנ"ל, הנה לזה א' מאן דקטיל לחויא כו' שמלחמה זו צ"ל מכח של הנשמה האלקי' בעצמה תחלה בהתגברות השכל ומדות דאוי"ר האלקי' בתפלה דוקא, והיינו ע"י ההתבוננות בפסודי"ז בגדולת ה' איך שבורא כל צבת השמים ועולמות העליונים מאין ליש וכולם אומרים שירה כמו הללו את ה' מן השמים כו', ויתחיל תחלה להתבונן בדברים תחתונים בדומם וצומח הגשמי' שגם הן נבראו מאין האלקי' והוא [כמו] גם כל עשב יש לו מזל המגדלו כו' שזהו ביטול הגשמי' לגבי הרוחני' שהן המזלות שמשפיעי' למטה בדצח"ם

חכמים המה להרע: ירמ" ד, כב.

כי יצר לב האדם: נח ת, כא.

שומר פיו ולשונו . . נצור לשונך: משלי כא, כג. תהלים לד, יד.

שריה המדות — הרעות: מכאן מתחיל בור א.

שריה הנעמיק [כב: ליתא] . . דאורייתא מח"ע נפקת: נסמן לעיל ע תמה.

אשרי איש [לד: איש] . . ובתורתו יהגה: תהלים קיב, א. שם א, איב.

שריה נעלמות — וכולם [כח נוסף: עומדים וְאֹמְרִים . . הללו את ה' מן השמים: תהלים קמה, א.

כל עשב יש לו מזל המגדלו: ראה בראשית רבא פ"ג, ו. השמטות לוח"א רנא, א. זור תרומה קעא, ב.

קדושים פו, א. מורה נבוכים ח"ב פ"ה. לקמן ע תרפב. מאמרי אדה"ז מארז"ל ע קלה. מאמרי אדה"א וקרא

חי"ב ע תרב.

וארמ"ע כמ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ וכחום השמש שמגדל תבואות כמ"ש [ו]ממגד תבואות שמש כידוע. ועד"ו יובן גם למעלה יותר והוא בביטול הרוחניות דמזלות לגבי העליוני מהם שמשפיעי למזלות והן חיצוני השפע דאופני כו' כמ"ש בע"ח, וכך גבוה מעל גבוה כו' עד מקור הראשון שמהווה את עולם היותר עליון שהוא דבר ה' ורוח פיו כו' ביי"מ שהוא כח האלקי שהוא עיקרא ושרשא דכ"ע וכל העולמות עליונים ותחתונים בטילים במציאות לגבי כו' כמו ביטול העלול לגבי העילה שלו בכל פרט בהשתלשלות כנ"ל בביטול הגשמי לגבי בחי' הרוחני וכך הארת אור האלקי המהווה כל העולמות בכלל ופרט נק' מקור כל החיים דעולמו העליונים ותחתוני וכמ"ש ואתה מחי' את כולם כו' שהוא אמיתית המקור הראשון (כמו שהעשב בטל ל[גבין] המזל הרוחני והמזל הרוחני בטל לגבי [ה]עילה שלו כנ"ל). ובזאת יתבונן ויוקלט במוחו איך שכל העולמות והכרואים טפלים הן ובטלים לגמרי לגבי מקורם הראשון בביטול היש לאין בתמידות כביטול האברי' לגבי הנפש המח' אותם כו' עד שכלא ממש חשיבא ואינם תופסים מקום כלל וכאלו אינם במציאות כלל ואע"פ שלעיני בשר נראה העולם וכל אשר בו בבחי' מציאות ויש ודבר מה רק שהאור וחיות האלקי מוסתר ונעלם בהן ובאמת קמי' כלא ממש חשיבא וזהו שנק' בחי' ממכ"ע שהוא כח הפועל בנפעל כמ"ש אד' בממש כו' וכמו שהנפש ממלא בגוף ההחיות ולכך נק' אלקים חיים ומלך עולם, והוא בחי' הודאה שבמוח בינה כמא' דבינה עד הודא אתפשטת דהיינו להודות מצד השכל וההתבוננות על האמת כמו שהוא דהוא ית' עיקר ומקור האמיתי המח' כל העולמות והעולמות הן בבחי' טפלים לגבי העיקר כנ"ל ולא כמו שנראה לעיני בשר שרואה את הגשם והחומר ולא הצורה הרוחני [כלל] כו' וד"ל.

והנה לאחר שיקבע האדם במוחו ולבו השגה והתבוננות [ה]זאת הנ"ל ויוקלט הענין במוחו ולבו היטב לתכליתו אזי ודאי יתפעל במוחו ולבו להיות הרצון והחשק לדבקה בו ית' שהוא העיקר [ושרש] ומקור הכל והוא בחי' מקור כל החיים עליוני ותחתונים ולא לחפץ ולחשוק להתקשר בבחי' הטפל ובטל למקור ועיקר כמו המזלות הגם שנק' משפיעים להגשמיות

אני אענה את השמים: הושע ב, כג (ותיבת אני ליתא שם, אבל כיה בכ"מ, ומהם: בפסקא שלאח"י. מאמרי אדה"א וישראל ח"א ע' קנה. ושי"ן. ח"ב ע' תרג. ושי"ן. במדבר ע' לג וע' צו).
 (ו)ממגד תבואות שמש: ברכה לג, יד. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצט. ושי"ן. וע' חרב.
 למזלות והן חיצוני השפע דאופני: ראה גם לקוסי תורה עקב יד, ג.
 גבוה מעל גבוה... בי"מ [בי"ד מאמרות] לד': בי"ס [בי"ד ספירות]: קהלת ה, ז.
 עיקרא ושרשא דכ"ע: ראה זהר בהקדמה יא, ב.
 ואתה מחי' את כולם: נחמ"י ט, ג.
 קמי' כלא ממש חשיבא... אד' כס: ראה זהר בהקדמה יא, ב... תהלים סח, יח. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצט. ושי"ן.
 אלקים חיים ומלך עולם... דבינה עד הודא אתפשטת: ברכת יוצר... נסמן לעיל ע' תמו.
 שריה שרואה: ע"כ נכתב בכור י"א.

וגם בעליונים מהם [כמו] אופנים וחיות שכולם הן בחי' נברא מחודש ב"ג ותכלית שנברא מאין ליש שהוא הוה ונפסד וכלה כידוע ולא להיות רצונו והתקשרותו רק בחיי החיים שנק' מקור החיים כו' שאין לו תחלה ואין לו תכלה וחי וקיים לנצח כו', וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' רק לה' לבדו כו' [שאין לו תחלה] וד"ל. וזהו שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה דגם צבא השמים כמו כו"מ ברקיע השמים יוכל להכיר לבורא הכל ע"י [מה] שיתבונן מי ברא אלה שמ"י אלה אותיות אלקים והוא שם אלקי' המהווה כל העולמות ברא גם אלה המוציא במספר צבאם ומסדר אותם כרצונו להיות אופן סדר [אור] הילוך שפע מרוחניות לגשמיות להשפיל ולהרים כמ"ש אני אענה את השמים כו' וכמ"ש וכמצב"י עביד בחיל שמיא כו'. והנה כה"ג יהי' כל ההתבוננות לראות בראיית עיני השכל כאלו רואה בראי' חושי' ממש (כמו שיהי' לעיל דכתיב ונגלה כבוד הוי' בחי' סוכיע וראו כ"ב כי פי הוי' דיבר ביו"ד מאמרות כו') שאור וכן [ה]אלקי הוא מקור כל בריאה ונק' רב כח שהוא כח ומקור הראשון לכל הכחות הנמצאים למעלה כמלאכים וצבא השמים וכמ"ש כי ממך הכל כו' ואין דבר חוץ ממנו [ו]ע"כ יחפוז בחיי העולמות ולא בטפל שהוא הוה ונפסד כנ"ל וד"ל.

[ג] וְזֶהוּ רֵאשִׁית לַפְּנִיךָ הַחַיִּים וְהַטּוֹב כו' דאין הכוונה על הטו"ר וחיים ומות בגשמי' דמי הוא שיחפוז ויבחר במות ולא בחיים כו', אלא הכוונה הוא על חומר גשמיות העוה"ז שהוא מות ורע כלומר בבחי' הכליון וההפסד כי כל הנבראים ב"ג שנתהוו מאין ליש נק' בחי' מות שהוא הכליון והפסד וכמ"ש קץ כל בשר בא כו' שכל מחודש יופסד וכמו מי שבוטח במזל והוא כח המטביע טבע האנושי' שגם כל בריאה הוה ונפסד וכל הולך אחר הטבע מות ורע הוא בוחר ונפרד מאלקים חיים וכמ"ש אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם [בא]רות נשברים שהן המזלות וכחות העליונים שמשפיעים

בי"ג: כעל גבול.

בחי' החיים: ראה תניא פמ"י (סג, א). אור התורה תצא כרך ה' ע' ב' נד. לקמן ע' תפח.
 שאין לו תחלה ואין לו תכלה: ראה גם מאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"ב ע' תקעב וע' תתפט.
 מי לי בשמים . . . תפצתי [לד' נוסף: בארץ] כו': תהלים עג, כה. וראה לקמן ע' תרנד.
 שאו מרום עיניכם . . . כו"מ [בוכבים ומולות]: ישעי' מ, כו.
 שמ"י אלה אותיות אלקים: זהו בהקדמה ב, א. וראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תקפט ואילך.
 ומקבילו בלקוטי תורה במדבר ו, ד.
 המוציא במספר צבאם: המשך הכתוב שאו מרום.
 אני אענה את השמים . . . וכמצב"י עביד בחיל שמיא: נסמן לעיל ע' תפד . . . דניאל ד, לב.
 ונגלה כבוד הוי': ישעי' מ, ה (בדילוג).
 ונקי רב כח . . . כי מתוך הכל: תהלים קמו, ה . . . דברי הימים א כט, יד.
 וזהו [מכאן מתחיל בוד' ג'] דאה נחתי לפניך [ככ' נוסף: את] החיים [את] — כיה נ ככ' [הטוב: נצבים ל, טו (ושם: היום את)].
 שורה הכוונה — הוא [ניתוסף ע"פ ככ'] . . . קץ כל בשר בא: נח ו, יג.
 אותי עזבו . . . לחצוב להם . . . לא יכילו המים: ירמיה ב, יג (ושם: בארות בארות).

מרוחניות לגשמיות דאין מזל לישראל אשר לא יכילו המים כו', ולכך נק' ישראל שבחז"ל שחלק ה' לכל העמים כו' בשם עוכדי ע"ז בטהרה כע"ז ממש שמשים לטפל לעשותו עיקר כעץ ואבן, וכך ע"ש ש"מ נק' כמו גרוז ביד כו' כתנועות הגלגלים כו'. וזהו ובחרת בחיים דקאי על כללות מקור כל החיים העליונים ותחתונים שנק' אלקים חיים שהוא עיקרא ושרשא דכ"ע ולא בטפל שהם גוף העולמות שנק' מות ורע מאחר שהן הוים ונפסדי' ויש להן כליון כמו מות, אבל מקור האמיתי הוא מקור החיים האלקי נצחי' הוא ואין לו תכלה חי וקיים לעד כנ"ל וד"ל.

[ד] ואמנם מ"ש כי הוא חייד כו' משמע דמיוח[ד] הוא לישראל לבדם ואף שלפי הנ"ל הוא מקור כל העולמות אף לעוה"ז השפל וכמ"ש ואתה מחי' את כולם, הענין הוא דשניהם אמת דע"י שיחפוץ בכח ומקור החיים המוגבלים דעולמות ממילא יומשך לדבקה בו ית' ממש שהוא שם הוי' שבאלקי' שנק' טובב שבממלא והוא שנק' חיי החיים שהוא מקור למקור החיים דבחי' ממלא כמ"ש כי הוי' הוא האלקים והוא [מ"ש] לאהבה את הוי' אלקיך כו' כי הוא חייד דוקא חיי הנשמות שהן בשם הוי' שלמעלה משם אלקים והוא ע"י תומיצ שהוא בשם הוי' כמו תורת הוי' מצות הוי' והוא עיקר בחי' החיים והטוב העליון שע"ז א' ובחרת בחיים כו' (ובל' הגמרא נק' [מ] חיי החיים כו' או חיי עולם ושם אלקים שמחי' כל הבוראים נק' חיי שעה כמו בתפלה דש"ע כו' כידוע). וזהו סדר התפלה בתחלה ב"ש ופסוד"ז שמדבר בכח האלקי דמל' דעשי' בנבראים דשמים וארץ הגשמי' כמו הללו את ה' מן השמים וכמו שאו מרום כו', והוא [מה] שאו' ב"ש והי' העולם הגשמי בד' יסודות רוחני' וגשמי' ואומר ועושה בכל רגע מאין ליש ותמיד עושה בראשית שזהו מה שמחדש תמיד מע"ב ממקורה בחכמה שכולם בחכמה עשית שנק' בראשית כידוע דבראשית נמי מאמר הוא כו' וזהו עושה גם לבראשית כו'. וזהו שרש ענין פסוד"ז והיינו כמ"ש רוממות אל בגרום

דאין מזל לישראל: שבת קנו, א. וראה לקמן פ"י: פט"ז. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' לג. לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' קסד.
ישראל שבחז"ל . . עוכדי ע"ז בטהרה: עבודה זרה ת, א. ראה גם לקמן פמ"ז. תורת חיים וראי קו, ב.
ויקהל ע' תר"י.

שחלק ה' לכל העמים: ע"ד ואתחנן ד, יט.

ע"ש ש"מ [ע' שרים של מעלה] . . ובחרת בחיים: נצבים ל, יט.

כי הוא חייד: ראה הערה שלאח"י.

כי הוי' הוא האלקים . . לאהבה את הוי' אלקיך: ואתחנן ד, לה. לט . . נצבים ש, כ.

שורה אלקיך — שלמעלה . . בשם הוי': כח: ליתא. וכנראה נשמש מפני חיבת הדומות: הוי' . . הוי'.

שורה אלקיך — משם אלקים [לד': ליתא] . . חורת ה' מצות הוי': בא יג, ט. יהושע כב, ג.

ובלשון הגמרא נק' (מחיי החיים: וכ"ה לעיל פ' עקב ע' שכב. וביומא ע"א, א: מחיי חיים.

חיי עולם . . חיי שעה: ראה שבת י, א.

שכולם בחכמה עשית . . דבראשית נמי מאמר: תהלים קד, כד . . נסמן לעיל ע' תסד.

רוממות אל בגרום: תהלים קמט, ה. וראה לקמן ע' תקנט. תורת חיים בשלח ר, ב ואילך.

וחרב פיפיות בידם כו', פי ע"י בחי' רוממות אל בגדולת ה' שמחי' את הכל וכולא קמי' כלא ממש חשיבי שצריך שיומשך מן המוח ללב בקול ושיר כפה כשירה דמלאכים שאז בחי' רוממות אל הזה הוא בגרונום דוקא דגרונו בקול מעורר הכוונה שבמות ולב יחד הרי נמשך כח ואור האלקי ע"י מן המוח ללב בהתפעלות גדולה כמו לבי ובשרי ירננו כו' ואז יהי' עי"ז בחי' חרב פיפיות להרוג ולהכרית כל הקליפות משרשם למעלה, וזהו לעשות נקמה בגוים כו' והוא ז"מ הרעות דרע גמור וכל תאוות גופני' דגוף הגשמי יכרת ויפול מלב החומרי והן חכמה ומדות דק"נ וכל מ"ז ודבור ומעשה יהופך הכל לקדושה כי יהי' מואס ברע אפי' בהרהור ומח' וכשי"כ במדות ודו"מ כו' כי ע"י רוממות אל בגרונום ממילא כהמס דונג כו' יכרת השרש של יניקות הרע דק"נ וימאס בהן בתכלית וממילא אין להם שליטה בקטרוגי' קשים לא למעלה ולא למטה, ונמצא דרוממו' אל בגרונום בפסוד"ז שבא בקול בגרונו דוקא זהו חרב ממש להכרית יניקת החיצוני' למעלה ולמטה בחרב של ב' פיות כמש"כ במ"א (והיינו בפסוד"ז שהוא להרוג את הרע שמקרוב לכל יגש אליו שמבריחו מפניו אבל לעקור אותו בעצם זהו בק"ש וש"ע שק"ש [נק'] רמיח ותפלה נק' קש"ת [וחיצים] כמש"כ בחרבי ובקשתי שנוטל חיותם ויבוערו לגמרי כו') (וכמש"כ במ"א בענין הלל ברכה והודאה שההלל הוא בפסוד"ז האיר הנושמה מן החושך דנהיב כמו בהלו נרו כו' והוא להכרית הרע וזהו שנק' זמרה לשון זמיר עריצים, אבל ברכה ביוצר אור וק"ש כו').

ואמנם כ"ז אינו אלא ברוממות אל דעולם העשי' שמחי' כל צבא השמים כמו הללו את ה' מן השמים כו' (ונק' חצר החיצונה ובתי בראי כו'), אבל ביוצר אור מדבר באופני' וחיות דיצי' ושרפים דעולם הבריאה שהן בע"ס דבריאה ויצירה בחי' חו"ב ומדות דמלי' דאצי' כמא' אימא מקננא

ש"ה וכולא — ושיר (כח: ודבור) . . בקול מעורר הכוונה: ראה של"ה שער האחיזות אות ק (ברכת המזון) פב, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' פא. וש"ג.
 לבי ובשרי ירננו . . לעשות נקמה בגוים: תהלים פד, ג. קמט, ז.
 ש"ה הכל — ומח. . יכרת: כח: ויפול.
 כהמס דונג: תהלים סח, ג. ראה מאמרי אדה"א הקצרים ע' ריח"ט.
 ש"ה למעלה — בגרונום (ניתוסף ע"פ כב) . . בחרב של ב' פיות: ראה לקמ' ע' תקסב. תורה אור וחי קב, ג ומקבילו בספר המאמרים תקס"ג ע' פא ואילך.
 שק"ש [נק'] רמיח ותפלה נק' קש"ת (וחיצים) כמש"כ בחרבי ובקשתי: וחי מח, כב. ראה תקוני זהר בהקדמה יא, א. מאורי אור אות ריש סט"ו. לקמן פ"ט-פ"י"ג. פכ"ה. פנ"ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צא. וש"ג. מאמרי אדה"א תקס"ד ע' צב. פרשיות התורה חיב ע' תרעא. שערי תשובה חיב שער התשובה פ"י. ספר המאמרים תשי"ד ע' 83 ואילך: ע' 98 ואילך ובהנשמן שם. ע' 160.
 הלל ברכה והודאה [ע"כ נמצא בכור ל']: ראה ספר המאמרים תקס"ח [ח"א ע' ש"ע ובשלימות כ"ח] ע' תש ואילך. תורת חיים וחי' (והוא משנת תקפ"ז — ע"פ בוך 476 צא, א] צט. ב. פירוש המלות ק, ג. בהלו נרו . . זמיר עריצים: נסמן לעיל ע' תח.
 העשי' . . חצר החיצונה: ראה לעיל ע' תה.
 באופני' . . והשרפים או' קדוש הוי': ראה גם לעיל שם ע' תו.
 אימא מקננא בכורס"יא: תקוני זהר חי' (כג, א). ראה לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' רסב ובהנשמן שם.

בכורסייא כו', והשרפים או' קדוש הוי' שהוא בחי' טוב שבמלא ומשבחי' ומפארי' כו' את שם [האל] המלך כו' שזהו שם אלקים השורה עליהם ולכך או' דהוא לבדו ית' קדוש ומובדל מן העולמות ורק שמו שם אלקים הוא שמח' את הכל להיות מקור ושרש להתהוותם בתמידות כניל'. ומהתבוננות [ה] זאת שלמעלה מהתהוות הברואים דעוהיז הניל כצבא השמים והארץ יבא אדם להתפעלות המוח והלב ביראה ופחד אלקים מקרוב יותר כמו היראה ופחד אלקים שעל אופנים וחיות כו' שמקבלים עליהם עומ'ש באימה כו' וכמו ואימתך עליהם כו', ואחר הברכה דיוצר אור יבא אדם למעלה מן עולם המלאכים שאינו רק בשם אלקים ושם אד' המלוכש בתוך כ"ע. אבל באה"ר ואה"ע מדבר בשרש נשיי שבחר בהם באהבה ע"י תו"מ כמו ותן בלבינו בינה כו' והאר עינינו בתורתך כו' והוא כח המושך לנשיי להעלותם לעלות בשרשם בשם הוי' ממש שהוא בחי' סוכ"ע שנק' חה"ע בחי' חיי החיים כניל' שלמעלה מהיות גם מקור ושרש לעולמות (והוא בחי' מח' הכללי שכולל כל האותיות ד"מ ברי"א שנין [דהוי' עלמא] כא' וזהו ה' הוה ויהי' כא' כידוע), וזהו בחי' התפעלו' האהבה ודביקות דנשיי למס"נ בהוי' אחד בק"ש בהתבוננות דחיו"ע באומר' שמע ישראל דוקא כו' ואהבת כו' כדי למהוי' אבי"א ביחוד' ויחוד' [כידוע] ודיל'.

[ה] והנה כל ענין הניל בהתבוננו' דפסוד"ז ויוצר אור בק"ש בבחי' כח אלקי המח' כל העולמות שהוא שם אלקים ושם הוי' בחי' סוכ"ע כמו במס"נ בק"ש כניל', הכל הוא רק בבחי' חיצוניות הלב בלבד והוא מה שמתפעל הלב באו"ר שמצד השכל וההשגה האלקי' שבמוח בינה שאינו רק בהשגה בחיצוני' שמשיג בכלי מוחו איך שהוא ית' ממלא וסובב שבאמת לא יותפס בהשגה כמו שהוא באמת באמיתית מהו"ע שלמעלה ממקור ההשתלשלות גם מבחי' סוכ"ע וכמו שא' שהוא ית' נק' סדכ"ס דלמחת"ב כלל שא"א להשיגו בדעת ומחשבה כלל (ומ"ש וידעת היום כו' אתה הראת לדעת כו' כי הוי' הוא האלקים זהו בבחי' טוב וממלא כו'), וממילא מה שנתפעל באו"ר בלב מהשגה זאת זהו רק בחיצוניות הלב לבד (רק בק"ש בא' הוי' אחד [כו'] ואהבת [כו'] בכל לבבך כו' שזהו בחי' מס"נ לאח"פ ממש כמו

ואמתך עליהם: מובא גם במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תתצ. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשמא: במדבר ח"ב ע' תו.
 שויה כו' — להעלותם [כדל"ח ועוד: ליתא, וב"ב הוא כפנים]. . . חה"ע: חיי העולמים.
 ד"מ [דיו"ד מאמרות] ברי"א [בוא"י אלפי] שנין [דהוי' עלמא]: ראה השנה לא, א. וראה הנסמו לעיל בחי' פ' דברים ע' כב.
 למס"נ בהוי' אחד בק"ש . . . למחוי' אבי"א [אחד כאחד]: נסמו לעיל ע' תו . . . זהר תרומה קלה, סע"א.
 (ה): כח נרשם כאן: [ב].
 נק' סדכ"ס דלמחת"ב כלל: [סתמא דכל סתימין] זהר יתרו פט, א: תרומה קמר, ב. [דלית מחשבה תפיסא
 ב'] תקוני זהר בהקדמה י, א.
 וידעת היום . . . אהה הראת לדעת . . . טוב וממלא [לד': סוכ"ע וממכ"ע]: ואחנן ד, לט, לה.

אליך ה' נפשי אשא כו' וכמו אליו ולא למדותיו כו' (כידוע). אך הנה יש בלב ב' מדרגות א' חיצוני' הלב שנוולד רק מן הדעת ושכל שבמוח כניל והב' בחי' פנימי' הלב שנק' נקודת הלב, ובחי' חיצוני' הלב הניל הוא למטה מן הדעת כניל, אבל פנימי' נקודת הלב הוא למעלה מן הדעת וההשגה שבמוח, כי התפעלות האהבה שבאה מצד השכל מתיישב בלב בכלי שיוכל שאת בנפשו כ"א לפי הבנתו דעתו והשגתו, אבל התפעלות פנימי' נקודת הלב א"א לכל שכל ומחשבה והשגה להכיל אורה כלל כי האהבה הזאת שמתפעל בנקודת הלב מושרשת היא בעצמות הנפש שזהו עצמות הרצון הפנימי' שהוא הטייה כל עצם נפשו שלמעלה מן הטעם ודעת לגמרי כי לא יוכל הדעת להגבילה מאחר שאין טעם לרצון הפשוט ועצמי שבנקודת פנימי' הלב והוא מ"ש בכל לבבך בפנימיות הלב שזהו בכל נפשך ממש כו', והוא הנקרא תעלומות הלב ונק' אהבה המסותרת דהיינו שמוסותרת בעולם בנקודת הלב שא"א שיתלבש בטעם ודעת בכל השגה אלקי' ונק' התפעלו' עצמיות (ולפרקים יוצא לגילוי כמו לעמוד בניסיון ולמסין על קדו' וגם במסין דק"ש באה"ר בכל נפשך כו' כניל, ואע"פ שא' דלמחתיב כלל מטעם הניל, אבל בפנימי' נקודת הלב שנק' רעותא דעומקא דלבא שלמעלה מן ההשגה הוא נתפס בה להיותה מגעת ג"כ במהו"ע ית' שלמעלה מן ההשתלשלות דסובב וממלא כו' כניל וד"ל.

[ו] והנה פנימי' נקודת הלב נק' נקודת ציון וכמו ציון המצויינת שזהו בחי' נקודה דכתר שע"ג החכמה כנקודה דחולם שע"ג האותיות (שהיא חבוקה ודבוקה תמיד למעלה בלי שום פירוד לעולם וכמ"ש בזה"ר ע"פ שימני כחותם על לבך כו' דיוקני אשתאר כך כו' והוא בחי' יחידה דנפש שע"ז א' כולך יפה רעייתי ומום אין כך ונק' כלה נאה וחסודה ועלי' אמר בזה"ר נפש כי תחטא תוהא הוא כו' (וזהו בחי' ברתא דמלכא כו') וגם נק' בזה"ר כנ"י שהוא ענין כניטה וקיבוץ ואסיפה שנק' כנסת שבה מתכנס

אליך ה' נפשי אשא . . . אליו ולא למדותיו: תהלים כה, א. נסמן לעיל ע' תלו.
 שויה כ"א — הבנתו: כח: הכנת.
 תעלומות הלב [כב: לב]: תהלים מד, כב. וראה לעיל ע' תמט וע' שע"א. אור התורה שיר השירים ח"ב ע' תקי. ספר המאמרים תרס"ט ע' קה.
 שויה כמו — באה"ר: כחל"ד: בא"ר.
 שנק' רעותא . . . דלבא: זהר וירא ק, א.
 ציון המצויינת: סדר הושענות ליום ב' (אבו שתי").
 נקודה דכתר . . . כנקודה דחולם: ראה לעיל בח"א פי דברים ע' קד ואילך.
 בזה"ר ע"פ שימני כחותם . . . דיוקני אשתאר כד: שיר השירים ה, ה. ראה זהר וחי' רמד, סעיב ורמה, רע"א: (סבא) משפטים קיד, א. לקמן ספכ"ד.
 כולך יפה רעייתי . . . כלה נאה וחסודה: שיר השירים ד, ז. כתובות יז, א. ראה לקמן פי"ח. וש"נ ע' תרמה.
 בזה"ר נפש כי תחטא תוהא: ויקרא ה, א (ונפש), ד, ב (נפש). ראה זהר ויקרא יג, ב: טו, א. לקמן ע' תקנב וע' תרמה ואילך. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א ע' שח.
 בזה"ר בשם כנ"י: ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' שפכ ומקבילו בתורה אור תצוה פד, ב.

ומתקבץ ונאסף כל בחי' מדות העליונות ומוחין עליוני' דאצי' שנק' ישראל דלעילא יש'ו ויש'ם כידוע בבחי' ישראל לי ראש כמו שישאל עלה במחה"ק כו' דהיינו בחי'ע וכתר שנק' גלגלתא כו' (והטעם הוא כי בהתפעלות נקודת עצם הרצון שבנפש הרי מתכנס' בה כל הכחות דחויב ומדות כא' (וע"כ נק' יחידה) שהוא בחי' כתר שבכתר שלמעלה מן החכמה וטעם לרצון כניל (וכמו שהי' במת' דגם שהי' ס"ר דעות נכללו כאיש א' ממש כמ"ש ויחן ישראל כו' לפי שכלולים כל ההפכיי' דמדות ומוחין בנקודת הרצון דיחידה ששיון בה כל תיר' אלף דעות ונעשי' כאיש א' [כו'] וזהו שנק' כני' שמתכנסים בקיבוץ וחיבור כא' [ממש. וכך למעלה בשרש נשי' בבחי' מל' דאצילות בבחי' כתר שבה נק' כלה שכלולה מכל המדות ומוחין כא', וע"כ היא בית קיבול לקבל כל ההפכיי' דמדות ומוחין דז"א דאצי' שנקרא ישראל דלעילא כניל וד"ל. וזהו ענין הטעם הנ"ל דבפנימי' נקודת הלב שלמעלה מן השכל שבמוח נתפס בה ממחוי'ע של א"ס ביה שלמעלה מהוי' ואלקים בחי' סוכב וממלא כו' (והיינו עליות המל' בכתר ששם גילוי אור עצמות א"ס כו').

[ז] ובכ"ז יובן מה שא' דמאן דקטל לחויא יהבין לי' ברתא דמלכא פי' ע"י היגיע[ה] ועבודה בתפלה וק"ש בהתבוננות האלקי' והתפעלות הלב שזעי' הדעת עכ"פ להפוך למדות הרעות שבלב כחלל השמאלי שמלא תאוות חומריות ויהי' לבו ברשותו לפי שהמוח שליט על הלב להיות עכ"פ סומ"ר ועי' בפומ' אע"פ שאין כ"ז רק בחיצוניות הלב מ"מ נקרא ניצוח מלחמה שכשב את יצרו [הרע] ששרשו מקליפה דנהי"ק (בוזהמא שהטיל בחוה כו'), וזהו דקטל לחויא להרע שבגופו שנמשך ממשכא דחויא והוא המלחמה שמצד עצמו דוקא (כמו ומלתם את ערלת לבבכם), וזהו שנק' שעת צלוחא שעת קרבא, וכמ"ש בחרבי ובקשתי בצלותי ובבעותי כניל, ואז יהבין לי'

יש'ו ויש'ם [ישראל וזטא ישראל סכא] . . . ישראל לי ראש: נסמן לעיל ע' שצ.

שישראל עלו במחה"ק [במחשבה הקדומה]: נסמן לעיל ע' שע.

ויחן ישראל: יתרו יט. ב (ושם: שם ישראל. אבל כיה בכ"מ — ראה הנסמן בסמוך) וברשי שם. וראה לעיל בחי'ע ק"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צט. במדבר ח"ב ע' תרו. ע' תשמ"ה. וש"נ.

שירה בה — של א"ס: כח: אא"ס: לד: א"ס.

[ז] . . . דמאן דקטל לחוי: ב"ז נרשם כאן: [ז]. . . נסמן לעיל ע' תפכ.

שהמוח שליט על הלב: כתניא פי"ב מציון: כמ"ש ברי"מ פ' פינחס. ובהערות ותיקונים לשם מכ"כ אדמו"ר שליט"א: בהגהות המיוחסות להצ"צ מציון לוח"ג רכז, סע"א. וא"כ צ"ל כאן: בזה.

[בהגהות המיוחסות כנראה הכוונה להנדפס בסי' קיצורים והערות ע' לה. ולהעיר שבלקסי' הגהות לתניא ע' יח: א) באה הערה זו ע"ש מהרא"י. ב) ע' זהר פנחס רכז, סע"א. ג) באור התורה אמור כרך ב [נדפס גם באוה"ת במדבר ע' אהל בהוספות] ע' תקפד: ובמשיב פי"ב שני"ב ברע"מ פ' פנחס].

ראה תניא פי"ב: פיר' פ"ל: (פליה מה, א): פניא. ובלקוט פירושים לשם.

דנהי"ק [דנחש הקדמוני]: ובוזהמא שהטיל בחוה: שבת קמו. רע"א.

שבגופו . . . ממשכא דחויא: ראה תניא פ"א (ב, מ) בשם הוה"ר. ראה זהר בראשית לו. ב. הנסמן באור התורה חוקת כרך ו ע' איתתצג.

ומלתם . . . שעת צלוחא . . . כחרבי ובקשתי: נסמן לעיל ע' תמא וע' תפכ.

ברתא דמלכא דהיינו בחי' פנימי' נקודת הלב ששם בחי' יחידה שכנפש שנק' ברתא דמלכא (והוא בת ציון כי כל נשמה כמו שהיא בשרשה במקורה ממש נק' בת כמו שמעי בת וראי כו', ובכלל נשיי א' לא זו מחבבה עד שקראה בחי כו' ואבא יסד ברתא וכמ"ש כי אתה אבינו כו') (וכמ"ש בזוהר ע"פ וכי ימכור איש את בתו כו') וכן מה יפו כו' בת נדיב בתו כו'). ופי' יהבין לי' שנותנין לו במתנה מלמעלה שלא ע"י יגיעה ועבודה כלל ונק' עבודת מתנה והוא מה שפלאו יתגלה בלבו פנימית נקודת הלב ותצא מהעלמה לגילוי בבחי' התפעלות עצמיות הנשמה ממש כנ"ל. והענין הוא דאע"פ שפנימי' נקודת הלב שנק' נקודת ציון המצויינת כו' נק' אהבה מסותרת שמסותרת בלב בהעלם גדול בלב ונק' תעלומות הלב כנ"ל ובפרט בזמן הגלות דבגלות השכינה מסותרת בלבושים זרים דק"נ כו' וכמו שא' גלו לאדום שכינה עמהם כו' דהיינו בכלל נשיי שנק' שכינה ששוכן בתוך העלם נקודת לבבם ובפרט בכא"א מצד חומר הגוף שמתגשם ביותר מטרדת הבלי הזמן כמו בשעבוד עול הטרדות בפרנסה וכה"ג, אך לפרקים כמו בעת צר לו או שיש עת רצון למעלה שיתנו לו במתנה זו מלמעלה מצד שראוי לכך עבור טוב עבודתו מכח עצמו לנצח במלחמה לכבוש הרע כנ"ל. אך כדי שיתגלה בלבו נקודת פנימי' הנ"ל אף בעת סרדתו ביותר כי לפניו ית' נגלו כל תעלומות הלב כי חופש כל חדרי בטן ותעלומות הלב כו', וכדי שתצא [נקודה] פנימית זו מן ההעלם לגילוי א"א שישג האדם זה מצד עצמו אלא מלמעלה הוא דיהבין לי' התגלות נקודה זו שנק' ברתא דמלכא שתבא בגילוי בלב כמו שהוא למעלה (וכמ"ש בכ' האריז"ל דאם הי' [מ]תגלה באדם מעצם אור נשמתו כמו שהיא למעלה דבוקה באלקים חיים (שזהו בחי' יחידה ומזלא שנק' צלם כמ"ש אך בצלם כו') הי' זוכה ממילא לרוה"ק וג"א כו').

שמעי בת וראי . . . לא זו מחבבה: תהלים מה, יא. ראה שיר השירים רבא ספ"ג. פסיקתא דרב כהנא פסקא א. ד"ה רני ושמחי בתורה אור לו, א ובמקבילו בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' קכד.
 ואבא יסד ברתא . . . כי אתה אבינו: נסמן לעיל ע' שפז . . . ישעי' סג, טז.
 בזוהר ע"פ וכי ימכור: משפטים כא, ז. ראה זרר (סבא) משפטים צד, ב.
 מה יפו כו' בת נדיב בתו: שיר השירים ז, ב. טובה מט, ב.
 ונק' עבודת מתנה: קרח ית, ז. ראה תניא פי"ד (כ, א) ובהנסמן בליקוט פירושים לשם.
 שויה נקודה — הלכ: כחל"ד: ליתא.
 גלו לאדום שכינה עמהם: נסמן לעיל ע' תלה.
 חופש כל חדרי בטן . . . האדם זה [לד: הארה זו]: משלי כ, כז.
 בכ' האריז"ל: ולקמן ספ"ט בשם האריז"ל. בלקיות (בהביאור) כאן לו, ד: וכמ"ש הרמ"ז בשער הקדושה והנבואה. ובמקבילו בתקס"ה שם ע' תתלב והבא כפננים. ובביאור שני בע' תתסא: בשער הקדושה להרחיז ויל. וראה גם בשערי קדושה להרחיז ח"ג ש"ה: ש"ז ד"ה: הגה. בהערה הסמוכה ד"ה: זוכה.
 אור נשמתו . . . ומזלא: בספר המאמרים תקס"ה ח"ב כאן ע' תתכד (ועד"ז במקבילו בלקיט תורה כאן לו, כ): ובבלשו הגמרא . . . דאע"ג דאינהו לא חזי מזלייהו חזי — מגילה ג, א. וראה גם מאמרי אדמו"ר פרישות התורה ח"א ע' נח וע' שסו.
 ומזלא שנק' צלם כמ"ש אך בצלם: תהלים לט, ז. ראה לקיטת וסה"מ תקס"ה שבהערה שפנימי. וכן בהביאור שם. ובאריז"ל לקמן פי"ד ואל"ך.
 זוכה ממילא לרוה"ק וג"א [וגילוי אליהו, ובכתיי כח לקמן ספ"ט: גילוי אלקר]: ראה חילוקי הלשונות

[ח] ואמנם זהו כתנאי דוקא אם קטל לחויא בתחלה ע"י יגיעת עצמו בהתבוננו' בדעת והכרה להוי' אלקים כו' בבחי' חיצוניות הלב עכ"פ דאחר ש[נ]לחם האדם מכה עצמו בכל אשר יוכל במוחו ולבו בעבודה תמה בתפלה אזי המלחמה לה' שילחם בשבילו מלמעלה ליתן לו ברתא דמלכא שהוא בחי' יחידה שבנפשו שזהו עיקר גמר הניצוח שלעולם לא יבא לידי חטא (וכמו ומל ה' את לבבך כו', וכמ"ש מיד כלב יחידתי כנ"ל). וזהו שאומרי' מזמור לדוד ה' אורי וישעי בכל חדש אלול כי אלול ר"ת אני לדודי ודודי לי כידוע והוא שרש נש"י בבחי' יחידה נקודת ציון הנ"ל שהוא בבחי' יחוד פנימית ועצמית שדבוק למעלה בעצמות א"ס, וזהו אני לדודי בפנימי' הלב [ממש], וכן דודי לי, וכמ"ש לך א' לבי בקשו פני את פניך הוי' אבקש, פ"י לבי הוא כנ"י שנקרא לבי כמ"ש לבבתני אחותי כלה כו' כמו שהלב מקבל מן המוח ועולה תמיד לקבל חיותו וכמ"ש בכל לבי כו' כלה שארי ולבבי כו', ואומרת כנ"י להקב"ה לך א' לבי שאל"ך תשוקת לבי בפנימי' נקודת הלב דוקא שנקרא נקודת ציון כנ"ל.

[ט] וזהו בקשו פני לבקש ולחפש בתוך הלב בחי' פנימי' הנקודה דרצון העצמי שלמעלה מן השכל כו' כדי שעי"ז באתעדל"ת כמים הפא"פ כו' לב האדם העליון לאדם התחתון כו', את פניך הוי' דוקא בבחי' פנימי' דנקודת הלב דאדם העליון שנק' פני הוי' דבחי' סוכ"ע כו' כמו יראה כו' את פני הוי' אלקיך שזהו יחוד דפכ"פ כו', ומה שא' בקשו פני שצריך בקשה וחיפוש מצד בחי' ההסתר וה[ה]עלם דנקודה פנימית זו בזמן הגלות אבל בעצמו' הבקשה וחיפוש מיד תמצא בגילוי מן ההעלם כנ"ל, וכן את פניך הוי' אבקש שיבוא מן ההעלם דנקודת הרצון הפנימי' שבפנימי' הכתר מרעוא דכ"ר כו' לגילוי, והוא ביו"כ שנמשכים י"ג מדה"ר מפנימי' הוי' כמ"ש ויקרא ה' ה' כו', ולכך

כזה בהנסמן לעיל הערה ד"ה: בני האר"ז. שערי תשובה ח"א שער התשובה רפ"ז [והוא דרוש מני תצא תקעי — ראה לקמן בהוספה ב]. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תשלט.

ומל ה' את לבבך . . . מיד כלב יחידתי כנ"ל [כח: כו'. ד'כבל"ד: ליתא]: נסמן לעיל ע' תפכ . . . תהלים כב, כא, וראה לקמן פ"ד.

לדוד ה' אורי וישעי ככל חדש אלול: תהלים כו, א. ראה סידור ר' שבתי רשקוב סדר כוונת ר"ח אלול. סידור קול יעקב וסידור אדה"א שח"ית (אחר שיר של יום) במקומו. מטה אפרים מתקפ"א ס"ו. לקמן פכ"א ב. ספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תשיא. שערי תשובה ח"א שער התפלה מה, סע"ד. אור התורה (יהל אור) תהלים ע' צ"ז וע' קב"ג: עקב ע' תקפב.

אלול ר"ת אני לדודי ודודי לי: נסמן לעיל ע' תכג.

לך א' לבי . . . לבבתני אחותי כלה: תהלים כו, ח. שיר השירים ד, ט.

שהלב מקבל מן המוח: ראה תניא פני"א (עא, סע"ב). הנסמן לעיל ע' תצ הערה ד"ה: שהמות. וראה מאמרי אדה"א פ"רשיות התורה ח"ב ע' תתמא.

בכל לבי . . . כלה שארי ולבבי: תהלים קיט, י. שם עג, כו.

כמים הפא"פ . . . לאדם התחתון: נסמן לעיל ע' תרעא.

יראה כו' את פני הוי' אלקיך: ראה טו, טו.

שרה נח"י — בעצמות: כחל"ד: באמצעות.

ויקרא ה' ה': תשא לד, ג.

או' לדוד ה' אורי וישעי כו' להיות גילוי פבי"פ כו' להציל מן הקטרוגי והדיני' וכמו שא' בתחלה ה' אורי וישעי מבחי' מקיף העליון שהוא מקור לחיי הנשמות למעלה ממי אירא שאין שם שליטה לחיצוני' כלל ועכ"ז אם תקום עלי מלחמה בזאת אני כו' בבחי' ברתא דמלכא כניל, והיינו ירע' שנעוץ בירית' כו' דנתחביס כו' ודיל.

וזהו כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלקיך בידך כו', פי' [ש]בתחלה כי תצא מצד עצמד תצא בכל כחך שבנשמה האלקי' ללחום מלחמת ה' בתפלה שהיא שעת קרבא כמו בחרבי ובקשתי כו' כניל ע"י יגיעה רבה כמו בהתכוננות בפסודי' בבחי' רוממות אל כגרוגם להיות חרב פיפיות כו' ובקיש ברמי"ח תיבין ובתפלה שנק' קשתי כו' והוא להפוך כל הרצונות ומדות רעות דקליפה ע"י התגברות הרצון וחוי"ב ומדות אוייר האלקי' כניל שזהו מאן דקטל לחויא כו', ואחי"כ ונתנו [היא] בידך במלחמה זו שילחם ה' מלמעלה לגלות בחי' פנימי' נקודת הלב שממילא יהי' האויב שהוא הרע המקטרג למעלה ולמטה בידך וכמ"ש למעלה בענין יחבין לי' ברתא דמלכא כו' ודיל.

[יו"ד] אך יש להבין הלשון שא' על אויביך מהו על היינו מלמעלה ממנו דוקא כו'. והנה כללות ענין זה היינו שא"א שיתגבר האדם על הרע לכובשו במלחמה מצד עצמו כ"א כאשר יצא בכל כחו על האויב במדרגה שמונדלת וגבוה הרבה משרשו דוקא שאין לו שרש אחיזה שם כלל ואז ממילא יפול וכמו ואתה מרום לעולם כו' כי הנה אויביך יאבדו כו') (וכמו שא' קומה הוי' ויפוצו אויביך וכה"ג) (וכמו שהי' בקי"ם דכתיב כי גאה גאה כו' וברוב גאונך תהרוס כו'). וכיארר הענין הנה ידוע שיש ב' מדרגות בכללות ההשתלשלות א' בבחי' אוי"פ שבא בגדר גבול ומדה בכלים מכלים שונים בעולמות ומלאכים עליונים ותחתונים' שנקרא בחי' ממכ"ע שבא כאותיות וצירופים דשם אלקים כידוע ושם יש אחיזה ויניקה גם לע"ש דנוגה דעשי' שמעורב טויר כו' עד בחי' רע גמור דגקה"ט כמו המא' דנחה"ק דקטיר לרגלוהי דנוק' וכמ"ש ואתה תשופנו עקב (וכמעשה דרחב"ד שנחש ה' כרוך על עקבו כו'), כי מצד בחי' ריכוי ההשתלשלות מעילה לעלול

אם תקום עלי מלחמה . . . ירע' שנעוץ בירית: תהלים כו, ד . . . ראה לקמן ע' תרנב.

בתפלה שהיא שעת קרבא . . . בחרבי ובקשתי: נסמן לעיל פי"א.

רוממות אל . . . ובקיש ברמי"ח תיבין ובתפלה שנק' קשתי: נסמן לעיל פי"ד.

שריה דקליפה — אוייר [לד] נוסף: דקדושה] . . . מאן דקטל לחויא: נסמן לעיל פי"א.

ואתה מרום . . . כי הנה אויביך . . . קומה הוי' תהלים צב, ט. י. בהעלותך י' לה.

כי גאה גאה . . . וברוב גאונך: בשלח טו, א. ז.

כמו המא' [כחלד]: כוהמא] דנחה"ק דקטיר לרגלוהי דנוק' . . . ואתה תשופנו עקב: בראשית ג, טו. ראה

תקוני זכר תהי עב, א. לעיל בחי"א פ' דברים ע' עו. ושי"ג.

וכמעשה דרחב"ד שנחש ה' כרוך על עקבו: ראה תוספתא ברכות פ"ג ה"כ. ירושלמי ברכות פ"ה ה"א.

לקמן ע' תרטו. לעיל בחי"א פ' דברים ע' מא. ושי"ג.

בריבוי מיני צמצומים והעלמו' ומסכי' בהשתנות הצירופים יורד אור האלקי ונתמעט במיעוט אחר מיעוט עד שבמ"ח צירופי' האחרוני' דשם אלקי' בסוף עולם העשי' יש יניקה מבח' החיצוני' ואחוריי' דחיצוניות הכלים דמל' דעשי' גם לע"ש כו'. וזהו אלביש שמים קדרות ושק כו' כמו לבוש גס של עור השק המחשיך ומעלים האור לגמרי כו' והוא בחי' הרע שבק"נ שנמשך מכו"מ כו'.

[יא] אך זהו בחיל כמו במדבר העמים ששם שרש ומקור לכל רע דק"נ כו', אך בא"י ששם הולך האור והשפע מפנימי' הכלים דמל' כו' כי נק' חבל נחלתו ושם א' אין מזל לישראל כו' אלא ה' עצמו חלקם כו' כי חלק ה' עמו יעקב כו' ולכך נק' כנ"י דלעילא כנ"ל, אבל בגלות השכינה עמהם בחיל מקבלים גם הם מן המזלות כמו שא' גלו לאדם [שכינה] כו'. ולפ"ו לא יוכל אדם לנצח המלחמה עם הרע שבנה"ב ששרשה מע"ס דק"נ שמעורב ברע הרבה מטעם הנ"ל שבבחי' ממכ"ע הרי יורד אור האלקי בריבוי צמצומים עד שבעוה"ז הוא בסתלית ההסתר כו', וכמו אתה אל מסתתר כו' (וכמו יונתי בחגוי' הסלע בסתר המדרגה), וכידוע דק"נ דעשי' רובו רע ומיעוטו טוב כו' וד"ל. אלא צריך שיעורר האדם בנפשו האלקי' בהתבוננות במדרגה שלמעלה מבחי' ממכ"ע הנ"ל, והוא בשם הוי' דאצי' שנק' סוכ"ע בכלל כידוע שאין שם [צד] יניקה ואחיהו לרע דק"נ כלל כמו שא' שאין רע יורד מלמעלה, והטעם הוא כי בבחי' סוכ"ע שם הוא למעלה מ[כל] ההשתלשלות דעו"ע דהיינו מה שלא יוכל לבא בבחי' השפעה והמשכה להיות מקור להתהוות עולמות (כי התהוות עולמות ב"ג מבלתי ב"ג א"א להיות כ"א ע"י צמצום דאותיות המגבילים האור דעצמות וגם זה אחר הצמצום המסך שלא יאיר רק בחי' הארה דהארה לבד וע"כ יבא האור בחילוק מדרגו' מעליון לתחתון עד

שבמ"ח צירופי' האחרוני' דשם אלקי' ראה פרי עץ חיים שער (כא) חג המצות פ"ה. לקמן ע' תרג. מאמרי אדה"א ויקרא ע' שכו. ושי"נ: ע' טטו. במדבר ח"א ע' מז. ושי"נ. ע' קסו.
אלביש שמים קדרות: ישעי' נ. ג. ראה לקמן פ"ג. סידור שער המילה קמ"ג. ג. מאמרי אדה"א הקצרים ע' קיט: פרשיות התורה ח"א ע' שפ.
במדבר העומים: יחזקאל ב. לה. ראה לקוטי תורה מסעי פח, ג. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קסו ואילך. ושי"נ.

בחיל . . . בא"י . . . מפנימי' הכלים: ראה גם פרי עץ חיים שער (כ) מקרא קודש פ"ג. עץ חיים שער (לט) מין ומיד פ"א מ"ק (הב). שער מאמרי רשבי' לפי' קדושים פג. א. ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' שנד. ובמקבילו לקוטי תורה מסעי פט, ג. הגהות הרי"ף ע' קי. הגסמן בסמור בהערה ד"ה: בחיל.
חבל נחלתו . . . אין מזל לישראל . . . כי חלק ה' עמו: האוינו לב, ט. נסמן לעיל פ"ג.
בחיל מקבלים . . . מן המזלות . . . גלו לאדם: ראה לעיל בח"א פ' ואחננו ע' קסד ובהגסמן שם.
שבנה"ב שרשה מע"ס [כחל"ד]: מע"ש. ואולי כ"ה גם בבחי' זה] דק"נ: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרמג. לעיל בח"א פ' ואחננו ע' רמד. ושי"נ.
אתה אל מסתתר . . . יונתי בחגוי' הסלע . . . דק"נ דעשי' רובו רע: ישעי' מה, טו. שיר השירים ב. יד. ראה תניא פ"ז.
שאין רע יורד מלמעלה: ראה בראשית רבא פ"א, ג. לקמן ע' תקעח. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ובהגסמן לשם. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' ב. ושי"נ.

תכלית צמצום האחרון יותר כנ"ל), והוא שנק' מקיף הכללי שמקיף וסובב לכל העולמות מראש לטוף בהשוואה אחת ממש כמו עיגול השמים שמקיפים כל כדור הארץ מכל צדדים בשוה כו' עד שמעלה ומטה שוין ממש בלי חילוק כלל בין געה"ע דבריאה ובין מתחת לארץ הגשמי כמ"ש בשמים ממעל ועל הארץ מתחת כו' וכן אם אסק שמים כו' שכמו שמובדל מן התחתונים כך ממש מובדל מן העליונים ביותר לפי שבלתי מוגבל בעולמות כלל רק בבחי' מקיף מרחוק וכמו שאו' והקדוש בשמים ובארץ [פ"י בשמים ובארץ] הוא קדוש ומובדל בערך בשניהם בשוה ממש ואין עוד מלבדו בשמים ועל הארץ מתחת בשוה כי אין מעלה ומטה כלל בבחי' מקיף הכללי הזה כידוע, וא"כ א"א שיוכל להיות יניקה משם לע"ש דנוגה כי אין ירדת האור משם כ"כ להיות התהוות בחי' נפרד כ"כ רק באותיות וצירופים דממכ"ע לבד כנ"ל, ואדרבה שם א' גם חשך לא יחשיך ממך שהחשך דק"ג יאיר כאור דקמ"י ממש כחשיכה כאורה כו', ואין זה ההסתר וצמצום דשם אלקים שנהם מסתיר כלל וע"כ מציינו שא' ה' אל הנהי"ק ועם כלעם כו' (ולכך ביקש משה שלא תשרה שכינה כו'), ואמנם לפ"ז הרי היא הנותנת שיוכלו הכל לקבל ממקיף דסובב (וכמו אלביש שמים קדרות כו' וכמ"ש במ"א בענין מ"ש פרעה מי הו"י כו', זהו כאשר בחינת מקיף זה מרחוק דוקא שהוא בהעלם שמתלבש גם למטה כמו למעלה מטעם הנ"ל, אבל בהגלות נגלות בחי' מקיף דסובב הכללי אז יהופך גם החושך לאור דהיינו שיתבטלו מציאותם לגמרי וכמו שה"י כמצרים שנגלה עליהם ככבודו כו' ונתבטלו מציאותם כמ"ש ועברתי בא"מ כו' ובכל אלקי מצרים כו' אני הו"י דוקא) (וכמ"ש בע"ח דמעמד ומצב היכולת דק"ג הוא בין בחי' או"פ דיושר ובין מקיפים דעיגולים ופניהם אל האו"פ ואחוריהם אל האו"מ כו' לפי שלא יוכלו להסתכל באו"מ שלא יתבטלו לגמרי (וכמו שה"י בני"ג וסנחריב כו') וידוע דעיגולים דא"א מקיף לרגלי היושר דעשי' כו') וד"ל.

[יב] וזהו כי תצא למלחמה על אויביך על דוקא למעלה מעלה משרש ומקור הנמשך יניקה גם לאויביך שהן מדות דרע שמתגברים על

בשמים ממעל . . . אם אסק שמים: ואתחנן ד, לט. תהלים קלט, ה.

והקדוש בשמים ובארץ: נסמן לקמן ע' תרעה.

גם חשך לא יחשיך . . . כחשיכה כאורה: תהלים קלט, יב.

שאו' ה' אל הנהי"ק ועם כלעם: בראשית ג, יא. בלק כב, ח ואילך. וראה מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' תב.

ביקש משה שלא חשרה שכינה: ברכות ז, א. ראה לקמן ע' תר"ו. לעיל בח"א פ' דברים ע' כט.

מיש פרעה מי הו"י: שמות ה, ב. ראה סידור סדר הגדה רצד, ג. הנסמן בהערה הבאה.

ועברתי בא"מ [בארץ מצרים] . . . ובכל אלקי מצרים . . . וכמיש בע"ח: בא יב, יב. באור התורה שמות כרך

ז ע' ביתא מציינ: בע"ח שער מ"א פ"ה בדיה ועתה נדבר. והוא ע"פ הוצאת שקלאב חק"ס. ולפניו הוא בשער

מ"ב שער דרושי אבי"ע פ"ג. וראה לעיל בח"א פ' דברים ע' יג. וש"נ. ארז"ח הנ"ל ובכרך ח ע' בתלמ"ט ואילך.

בני"ג [בגנוכדנצ'ר] וסנחריב: ראה מאמרי אדה"א שם וע' קפ"ו. וש"נ. תורת חיים בראשית מ, ב.

ויב: בח' גרשם כאו: [ד].

הנשמה האלקית, והוא לצאת במלחמה דשם הוי' ב"ה דהיינו בהמשכה דשם הוי' בחי' טובב הנ"ל על הנשמה כמו במס"נ בק"ש בה' אחד ובקבלת עומ"ש במצות שהן בשם הוי' דוקא ונקרא מצות הוי' (וכמו במצות תפילין שא' וראו כל ע"ה כי שם ה' נקרא עליך אלו תפילין שבראש וכה"ג) לפי שבבחי' הארת המקיף דטובב הנ"ל אין מקום יניקה כלל לאויביו ויפולו ממילא (וכמו קומה ה' ויפוצו אויביו כו' מטעם הנ"ל). וכ"ז נכלל במלחמה שתצא מכה עצמך דוקא שימשיך האדם בנפשו שם הוי' כמ"ש שויתי ה' לנגדי תמיד ובכל יחוי' דהוי' ואלקי' [בתו"מ] נעשה ניצוח מלחמה זו על אויבך שיברחו מפניך כו', ואח"כ ונתנו ה' בידך ונתנו ע"י פנימית הלב כנ"ל וד"ל (שהוא למעלה מהוי' ואלקי' רק שהוי' אלקיך ממשיך עוז וכח מעצמיות א"ס ב"ה ממש דלמחמת"ב כלל כו' כנ"ל). וז"ש ונתנו הוי' אלקיך ע"י שיהי' גילוי אור דהוי' אלקיך בתו"מ ע"ד הנ"ל דמאן דקטל לחווא כו' וד"ל.

והנה מיד שנצח המלחמה מכה עצמו ואח"כ ונתנו ה' כו' יהבין לי' ברתא דמלכא בחי' פנימיות נקודת הלב בחי' יחידה שיכול לדבקה בו ית' ממש. והוה שא' אח"כ ושבת שביו פי' שביו לשון נסתר הוא דהל"ל ושבת שביה סתם ומה שא' ושבת שביו דוקא דמשמע דקאי אדסמיך לי' ונתנו ה' אלקיך כו' ואז ושבת שביו דה' אלקיך (ולא קאי על אויבך לבד דעיקר הכוונה בשב"י זו להוציא בחי' הטוב האלקי הגנוז ונעלם ברע דק"נ לברר ולהעלות הניצוצים דקדושה האלקי' שנפלו שם שהוא ע"י ענין ירידת והסתר אור האלקי בכלל שנקרא גלות השכינה בחי' המל' שמוסרת לבכוש שק תחת ע"ש דק"נ כו' (שהוא שנקראת אשת יפ"ת כמשי"ת), וכמו בגלות ישראל בטרת השעבוד בפרנסה בריבוי המונעי' המבלבלי' עבוד' האלקי' דנשמה האלקית נק' גלות השכינה וכמא' גלו לאדום כו' וגם כמה שנפשו האלקי' נמשכת גם היא בהכלי עוה"ז ונתפור ממנה חלקי הטוב כו' ונתערב הטוב ברע כמו שבלעו הפרות הרעות לטובות כו'.

יג] וזהו ענין תיקון חצות שא' ערו ערו עד היסוד בה כו' והן ריבוי המ"ז ודב"ט כו' ולמעלה היינו [ענין] גלות השכינה בכלל ובפרט זהו

במצות שהן בשם הוי' ראה תקוני זר בהקדמה ב, א. תיב ית, סע"א.
ונקרא מצות הוי' יהושע כב, ג.

וראו כל ע"ה [עמי הארץ] . . תפילין שבראש: מבוא כת, י. ברכות ה, א.
קומה ה' ויפוצו אויביו: נסמו לעיל פ"י.

שויתי ה' לנגדי תמיד: תהלים טו, ת. ראה לקוטי תורה דרושים לר"ה ס, סע"א.

שויה מפניך — ה': י"ט נוסף: אלקיך. ע"כ נמצא שם.

שויה ממש — פ"י . . דמשמע: כח: לתא.

וכמא' גלו לאדום . . כמו שבלעו הפרות הרעות לטובות: ראה לעיל פ"ז . . ראה מקץ מא, ד. וראה שערי

תשובה ח"ב שער התשובה ת, ד.

ערו ערו עד היסוד בה: תהלים קלו, ג.

מה שמושל על האדם כל המדות הרעות והבלי עוה"ז באין מנות לנפשו והיינו כמו שאדם במאסר ותפיסה או כהולך בשבי' תחת יד האויב שהכניעו תחתיו. אך כאשר תצא למלחמה על אויביך בשעת התפלה בחרב דפסוד"ז וקשת דק"ש ותפלה כנ"ל וינצח לפי שעה עכ"פ לאויביך ותצא מן הגלות הקשה הזה עד שיהי' המוח שליט על הלב לכופו לקדושה האלקי' כנ"ל או מלבד זה תוכל עוד להתגבר על אויביך הרע ושבית שביו דהיינו שגם מן המדות ברעות דתאוות הגופני' תוציא בחי' הטוב הגנוז שם עד שיהי' נכנע גם הוא וישבר לב בשר החומרי בתשובה שלימה גם הוא, וכמו ואהבת בכל לבך בשני יצריך אפי' ביצה"ר שבחיה"ש שיתפעל באהבה ויתעורר בתשובה שלימה גם הוא (והוא העלאת ניצוצים דטוב מן הרע, ולכן א' שביו לשון נסתר שתוציא הטוב הגנוז ברע בדרך נפילה וגלות שזהו כמו ירידת המל' בע"ז והוא להוליך בשבי' תחת ממשלת הקדושה כל חלקי המדות הגופניי' שיהי' נכנעי' תחת רצון הנשמה האלקי' כענין קדש עצמך גם במותר לך וגם בכל דרכיך אפי' כמו"מ דעיהו כו' ולא יבטח בתחבולותיו ובמזל כי אין מזל כו', ובוז יעלה כל חלקי הטוב שברע וילכו גם הם אחרי נשמתו בפטירתו מן העולם, שע"ז בכה ריב"ז שאינו יודע באיזה דרך מוליכין אותו כו' (כמשי"ת). וזהו ושבית שביו דהוי' כו' שירד האור האלקי בגלות ותוציאנו משם כו' והיינו לפי שיצא במלחמה זו בשם הוי' דבחי' סובב שהוא על אויביך דעיקר נפילת החיצונים הוא מבחי' או"מ דוקא מטעם הנ"ל, וע"כ יש בכחו להיות ושבית שביו מה שירד מאור האלקי דממלא שנק' שכינה במדות דק"ש שזהו בחי' גואל דצ"ע שיגאל לצ"ת. (ועיקר ענין ושבית שביו אין הכוונה רק מצד היפוך והכנעה דרע לטוב כנ"ל אלא מה שיש בהעלם בבחי' גלות ברע מבחי' עצם הטוב והקדושה שיושב בהן בגלות ובשבי' כמו מדות וחוי"ב דקדושה שנבלעו בחוי"ב ומדות דקליפה כו', אך ע"י נצחון מלחמה זו בשם הוי' אלקיך כמ"ש ונתנו ה' אלקיך דוקא הוא ששבית שביו ממש, והוא בחי' פנימי' נקודת הלב שנק' נקודת ציון שהיא בגלות מוסתרת ונעלמת מאד בחומר שעבוד הגוף כנ"ל ונק' אהמ"ס ותעלומות הלב כנ"ל והוא שתוציאנה מן הגלות והשבי' הזאת כי גם פנימית נקודת הלב ה"ז בהתלבשות דנה"ט וזהו כמו ההולך בשבי' ואסור במאסר כו' וכמו מלך אסור כו' (והוא מ"ש בסמוך ראיית בשבי' אשת יפ"ת כו' (כמשי"ת). וזהו בכל ר"ה שעולה פנימי' המל'

בחרב דפסוד"ז וקשת דק"ש ותפלה . . . עד [כחל"ד: ע"ן] ראה לעיל פ"ד.
ואהבת בכל לבך בשני יצריך . . . שבחיה"ש [שבחלל השמאלי]: ראה ואתחנן ו.ו. ובספרי שם. ברכות נד.
א (במשנה).

קדש עצמך . . . במותר לך . . . בכל דרכיך . . . דעיהו: יבמות כ. א . . . משלי ג. ו.
כי אין מזל: נסמו לעיל פ"ג.
שע"ז בכה ריב"ז: נסמו לקמו ספטי"ו.
דצ"ע . . . לצ"ת: דצדיק עליין . . . לצדיק תחתון.
מלך אסור: שיר השירים ז. ו.

דנקודת ציון הניל למעלה וכמ"ש לך א' לבי כו' את פניך הוי' אבקש וכמ"ש אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים בייג מדהיר כו' כניל. ואמנם סיבת העלאת דפנימית הלב מן ההעלם דלבוש שק זהו לפי שמלחמה זו על אויבך במקיף דשם הוי' שעיזו יהבין לוי' ברתא דמלכא וכמ"ש ונתנו ה' [כו'] ע"כ ושכית שביו לנקודת ציון הניל מן הגלות, ולכך א' בקשו פני דוקא ואת פניך הוי' בחי' פנימי' דשם הוי' דוקא שזהו אור העצמו' דאיס ב"ה ממש כניל ודל.

[יד] וזהו מ"ש וראית בשב"י אשת יפ"ת וחשקת בה כו'. דהנה לאחר ניצוח המלחמה הניל שנתנו ה' לאויבך בידך ושכית שביו להוציא הטוב מן הרע בכלל שזהו כמו מאן דקטל לחויא כו' כניל שאז יהבין לוי' ברתא דמלכא זהו מ"ש וראית בשב"י אשת יפ"ת כו' (שהוא בחי' פנימי' נקודת הלב שנק' בת ציון ולמעלה הוא ענין פנימית המל' שנק' אשת יפ"ת כמו ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ כמ"ש הנך יפה רעייתך כו' כמשי"ת).

וביאור הענין הנה תחלה יש להבין מ"ש אשת יפ"ת ולא א' אשה יפ"ת כו'. ויש להקדים תחלה שיש ב' מדריגות בנשמה האלקית, הא' החלק התחתון שבה מתלבשת בכלי הגוף שהן בחינת גרי"ג נשמה במוח ורוח בלב ונפש בכבד כו' והן שכל ומדות כו', וכמו בנשמת אדה"ר שא' ויפה באפיו נ"ח וכן אנו א' ואתה נפחת בי כו' שזהו שנק' צורה בחומר השכל מורכב בכלי המוח והרוח בלב שהן המדות וכן בחי' הנפש ברמ"ח אברים חיצוני' שזהו [אדם] א' ד"ם כי הדם הוא הנפש כו'. והמדריגה הב' בנשמה הוא חלק העליון שבה שבלתי מתלבשת בכלי הגוף כלל והוא עיקר מהות הנשמה שהוא בחי' עצמי' ופנימי' דנשמה העליונה בבחי' מקיפים דחי' יחידה שבה שנק' צלם או מזלא (כמשי"ת) כמ"ש אך בצלם יתהלך איש שעומדת בבחי' מקיף חופפת על הראש והגוף כמו בהלו נרו על ראשו כו' שדבוקה וצרוורה תמיד למעלה במקור שרשה באו"כ דבי"ע, וכמו שהיתה הנשמה למעלה בטרם בואה לגוף בעוה"ז שהוא באוצר הנשמות שכל הנשמות כלולים שם, כמא' שאין ביד בא עד שיכלו כל הנשמות מן האוצר העליון ששמו גוף כו'.

לך א' לבי . . . אני לדודי: נסמן לעיל פ"ה.

ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ . . . הנך יפה רעייתך: ויצא כט, יו. שיר השירים ד, א.

שניה וביאור הענין: **כח** גרשם כאו: [ה]. **כט** ישנה כותרת: ביאור על הניל. ראה לעיל בתחלת המאמר.

נשמה במוח: ראה חטוני זהר תכ"א (מט: א. נג, א). עץ חיים שער (ו) העקודים ספ"ה (מ"ק). תניא פ"ט.

גרי"ג . . . במוח . . . בכבד: ראה אבן עזרא משפטים כג, כה.

ויפה באפיו נ"ח . . . ואתה נפחת בי: בראשית ב, ז. נסמן לקמן פ"ו.

[אדם] א' דם כי הדם הוא הנפש: ראה יב, כג. שלי"ה כא, א. וראה גם ספר הערכים חב"ד כרך א ע' קנ.

בחי' מקיפים דחי' יחידה: ראה אור התורה בראשית כרך ג ע' תעה.

אך בצלם . . . בהלו נרו על ראשו: תהלים לט, ז. ראה גם לעיל ספ"ו. איוב כט, ג.

שאין ביד בא עד שיכלו . . . גוף: ראה עבודה זרה ה, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' עו. לקוטי שיתות

י"ט כסלו כרך ה ע' 434 בהערה.

וכמא' הוזהר דכל נשמתא ונשמתא הוית קיימא קמי' מלכא קדישא בדיוקנהא כו' (ובל' הגמרא שכל הנשמות חקוקות בכסא הכבוד כו' וכה"ג), וכמיש אליהו חי ה' אשר עמדתי לפניו (ועמידה זו לשון עכבה כידוע שנתעכב נשמתו בכסן המל' יב"ח כו'), וכך בכא"א מישראל שיש לו נשמה ודאי שיש נשמתו המלוכש בגוף עומדת למעלה בבחי' מקיף שנק' צלם שבו יתהלך איש בנר"נ שבו כל היום כו' (ויש כזה ב' מדריגות מקיף דחי' שהוא שנק' מזלא שפועל המשכות בנר"נ שבגוף והוא בחי' מקור המעורר להתפעלות הרצון והשכל ומדות שבאדם שז"ש יתהלך איש בכל דרכיו בשכל ומדות כו' כמשי"ת, והבי' בחי' מקיף דיחידה שדבוקה למעלה ממש במקור חוצבה ואינה אפי' מקור להתגלות בהכחות דשכל ומדות בבחי' מקיף ונק' מקיף דמקיף כו' שאינו שורה רק מרחוק על הגוף בד"א שלו בלבד ועצם מהותו מדובק למעלה (ועכו"ז גם עליו א' בצלם יתהלך [איש] בד"א שלו שהוא מקומו של אדם למעלה, והוא בחי' מ"ם דצלם, וצ"ל דצלם הוא המקיף דחי' ששורה על הגוף בקירוב לעשות בו התעוררות מן ההעלם לגילוי כמשי"ת והוא כמיש כצל ימינו כו' וכמו סר צילם מעליהם כו' (וכמו שחלק הנשמה הוא בגוף בבחי' נר"נ אורות בכלים מוגבלים ונקרא דמות ומקיף דמזלא שעל הגוף הנק' צלם כו' ונק' אשת יפית [כו'] (וכמשי"ת), וכך הוא גם בבחי' המקיף שנק' מזלא לגבי בחי' מקיף למקיף זה הנק' יחידה כו').

והנה ענין בחי' הצלם הזה שבו יתהלך איש דוקא שהוא הנק' מזלא כמו מזל מחכים מזל מעשיר כו' זהו הכח העליון שבנשמה שבבחי' העלם גמור בלתי נגלה כלל אף לא ברצון וכ"ש בשכל ומדות ומו"ד כו' רק לפרקים מאיר ונגלה קצת מכח הנעלם הזה גם בחלק הנשמה שבגוף, וגם גילוי זה הוא בהעלם מרחוק רק שעושה בגוף התעוררות חדשה מכילי נודע לאדם מאין הוא בא לו התעוררות הזאת, וכדוגמא שא' בחברי דניאל שחרדה גדולה נפלה עליהם אעי"פ שלא ראו מאומה משום דאעי"ג דאינהו לא חזו

וכמא' הוזהר דכל נשמותא: בספר המאמרים תרנ"ט ע' רסג מציינ: בוחיא דרליג, ב. וראה מאמרי אדהיא ויקרא חיב ע' תקלו בהערה.
 ובל' הגמי' שכל הנשמות חקוקות בכסא הכבוד: כ"ה גם במאמרי אדהיא ויקרא חיב ע' עמר וע' תשמה.
 ראה תקוני זהר תכ"ב (סה. ב. סו. א).
 וכמיש אליהו חי ה' אשר עמדתי לפניו: לשון הכתוב מלכ"ם-ב. ה. טו (באלישע). וראה מאמרי אדהיא ויקרא חיב ע' רסה. ושי"נ. חיב ע' תקלה. ושי"נ.
 אליהו . . . שנתעכב נשמתו בכסן המל' יב"ח: ראה לקמן ע' תקנד. שער האמונה פס"ג (כמיש בס' הקבלה להאריז"ל). מאמרי אדהיא ויקרא חיב ע' רסה. ושי"נ. חיב ע' תקלו (כמיש בע"ח). ושי"נ.
 מקיף דיחידה . . . שורה . . . בד"א שלו בלבד: ראה ד"ה אתה אחד ממי' אדהיא (קהלת תשכ"ה ע' 9).
 ליקוטי שיחות יוצא כרך טו ע' 229. ושי"נ. מאמרי אדהיא ויקרא חיב ע' תמד.
 כצל ימינו . . . סר צילם מעליהם: דברי הימים א כט, טו. שלת יד, ט.
 מזל מחכים מזל מעשיר: שבת קנ"ו א.
 שורה לפרקים — שבגוף: ע"כ נמצא בבתי כ"ה.
 בחברי דניאל שחרדה גדולה נפלה עליהם . . . דאעי"ג דאינהו לא חזו: דניאל י. ג. וראה מגילה ג, א.

מזלייהו חזי, וזה פלא מה יועיל המזל אם אינם רואים בשכלם ובלבם כלום אלא צ"ל משום דמזלייהו חזי ממש שזהו כח העליון דנשמה שמקיף על האדם שרואה המראה ומוזה נמשך הפחד גם בגוף שיחדר אע"פ שא"י ממה יפחד, וכמ"ש דחרדה גדולה נפלה עליהם לפי שמזל שלהם פעל הפחד הזה בגופם ועשה בו התעוררות גדולה כזו מבלי נודע להם על מה ולמה. וכך יוכל להיות התעוררות פחד אלקים כמו בהתעוררות תשובה בלב האדם פתאום מבלי הכין לכו לזה כתחלה כלל רק מצד העצם בחי' המזלא שנק' צלם שעושה התעוררות זו בגוף מבחי' ההעלם שלו (שהוא שומע מן הביק המכריז שובו בנים כו' כמ"ש עד יערה עלינו רוח ממרום לעורר את התשובה או האהבה ועלינו יערה במקיף זה דמזלא וצלם וממילא יפעול התעוררות זו בכלי הגוף וכמ"ש ואם בשבט יכהו כו' בשבט דאו"מ זה כמ"ש במ"א), וכן בהתעוררות אהבה ודביקות בחדוה ולפעמים במרירות הכל יכול להיות כ"ז שלא מצד עצמו רק מכח המזל דנר"ג שיתהלך בו בגילוי מן ההעלם כנ"ל (אבל אין זה גילוי גמור מאחר שהתעוררות אהבה או התשובה זו למעלה מהשכל והטעם שבמוחו ולכו רק פתאום נפל לו ולא נודע מאין בא לו זה כמו איש ההולך [באפילה] ע"פ כח איש הדוחה אותו מאחוריו וכך הוא בזה המזל שדוחה אותו מלמעלה.

[טו] וזהו פ"י יתהלך [איש] ממילא בלתי בחירה ורצון ושכל וטעם כו'. ומובן ממילא בבחי' מקיף דמזלא זה שא' בו אך בצלם יתהלך איש כו' דכמו שעושה ומפעיל התעוררות במדות מן ההעלם שלמעלה מן השכל המוליך המדות דוקא כנ"ל, כך הוא ג"כ בכח המזל הזה להאיר מן ההעלם שלו לכח השכל שיהי' בו התחכמות יתירה ביתר מכפי מדתו בעצם כמו שרואים בחוש שיוכל אדם להתחכם הרבה ביותר מכפי המדה מדתו העצמית רק מחמת כח המזל הזה שהוא המחכים כמו שא' מזל מחכים (כמו מזל ונוצר מקור החכמה למעלה וכענין שאמר הכל תלוי במזל אפי' ס"ח שבהיכל כו' דאבא יונק ממזל הח' כמ"ש בע"ח), דמזל [כמ"ס] לשון מפעיל כמו מאכיל וכה"ג דהיינו שמפעיל כח פעולת השכל שיומשך ביותר ממדתו כמו יול מים שהזלה זו כמו שיזיל אדם מים מן הדלי שעושה הזלה זו בכלתי מדה מאחר שעושה הזולה בתמידות (ואע"פ שהמים הנוטפים [טיפין] טיפין כו' נקי נוזלים בתמידות עכ"ז לא נקי [מזלא] אלא [נוזל כו'] וכן בחי' מקיף הזה עושה הזולה דחכמה כמוה כנ"ל, ולא עוד אלא שבכח המזל להצמיח

שור' יפחד — דחרדה: כחלד: וחרדה. וכדניאל שם: חרדה.
 שומט [כחלד: שמאיר] מן הביק המכריז שובו בנים. . עד יערה: נסמן לקמן ע' תרעג.
 ואם בשבט יכהו: נסמן לעיל ע' שטו.
 שור' כמו — מכפי המדה מדתו: כחלד: מדתו.
 מזל ונוצר. . הכל תלוי במזל אפי' ס"ח שבהיכל: נסמן לעיל ע' שעו.
 דאבא יונק ממזל הח' כמ"ש בע"ח: נסמן לעיל ע' שפט.
 יול מים: לשון הכתוב בלק כד, ג.

ולגדל לכחות הנפשיות שבגוף ככה השכל והמדות מידי יום ויום כמו שרואים בגידול האדם כל ימי חייו כמו כצל ימינו כו' דמבחי' מזל הזה מתגדל השכל והמדו' בעצם מהותם והולך וגדל כו'.

[טז] וזהו יתהלך ממדרגה למדרגה כמו מבן ו' שנה שנק' פעוטות עד יג' שנה ועד בן ד' ועד בן ע' שנק' זקן שקנה חכמה כו') (ואפי' בני חיי ומזוני במזל זה תליא כמו שא' מזל מעשיר כו' ואעיפ' שאין מזל לישראל זהו מזל שברקיע אבל מזל שבנפשו יש לכאור'א מזל שלו שעולה ויורד כמו שנראה בחוש בשינוי הזמנים כו'). והנה בחי' מזל וצלם הזה מאחר שמגדל הכחות הנפשיות מוכרח לומר שיש בו מכל חלקי כחות הנפש שבגוף בכל ציור רמ"ח אברים שבו, ע"כ א' אך בצלם זה יתהלך איש בכל פרטי כחות שלו בפנימית האברים ובחיצוניות ולא עוד אלא גם מה שלא יוכל האדם להשיג בשכלו ולהתפעל במדות ולפעול פעולת החושי' שבגוף כמו בראי' ושמייעה ודיבור כו' יכול המזל [וצלם] הזה לראות ולהשיג מה שאין ביכולת הנשמות לראות כו' וראי' מחברי דניאל כניל שמזליהו חזי ממש אעיפ' שלא ראו בעין השכל כו'). וזהו נעשה אדם בצלמינו כדמותינו צלם הוא מזל ודמות הוא ציור שלו מן ההעלם לגילוי בכל פרטי הכחות דנר"ג באברים (וזהו ויברא אלקים את האדם בצלמו כצלם אלקים כו' הזכיר ב' פעמים צלם א' הארת הנפש בחומר כלי הגוף שהוא בדוגמא כצלם ומזל הניל שעליו אמר בצלמו ממש שזהו בציור אדם העליון דאצי' כו' ומ"ש עוד בצלם אלקים כו' זהו בחי' יחידה שנק' מקיף למקיף שדבוקה למעלה באדם העליון ונק' צלם אלקים ממש כו' כניל וכמשיית. ובוה יוכן מה שנכח ריב"ז קודם מותו וא' שאי' באיזה דרך מוליכין אותו אם לגיע או לגיהנם, וזהו פלא גדול לכאורה שהרי יודע ה' בנפשו האלקי' שעבודתו בתפלה ובתו"מ ה' בתכלית האמת ובתמידות יום ולילה לא נפסק ונפרד כו', ואמנם לא ה' יודע רק כמה שבגילוי בנפשו בכח" נר"ג שבו אבל בבחי' מקיף דצלם זה לא ידע אם בירר לנכון דמפני שבלתי מלובש בגוף כלל לא נודע לו אולי נשאר בכח והעלם איזה שמץ תערובות רע-כו' (ובאמת לא יתכן זה במקיף דנשמה וכ"ש קצין הוא בנהיט כו' אלא במקיף דנר"ג שגם שבירר השכל ומדות שלה

מבן ו' שנה שנק' פעוטות: גיטין נט, א.

בן ע' שנק' זקן שקנה חכמה: וביה גם במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' רי, ראה שם ובהנסמו לשם.

בני חיי ומזונא במזל . . . תליא: ראה מועד קטן כח, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתה. וראה גם שם ע' תצה, ושי'. לקוטי שיחות כרך ד בהוספות ע' 1301: כרך יא בהוספות ע' 238.

שאי' מזל לישראל: נסמו לעיל פי"ג.

נעשה אדם בצלמינו כדמותינו . . . ויברא אלקים: בראשית א, כו, כז.

שריה העליון — ובוה [בכ] גרשם כאן: [ו]ן שוכח ריב"ז . . . שאי' באיזה דרך: ראה ברכות כח, כ. לעיל ע' תצה, לקמן ע' תקנו, לעיל בחי' פ' דברים ע' עט, ושי'.

שריה וכ"ש — בנהיט . . . דנר"ג: כחלד: מגרין . . . דנהיב.

אולי נשאר בהעלם ומקיף הזה שנק' חשמ"ל דנוגה תערוכות רע ונק' עומ"ר כו' שנק' לבושי' צואי' כנזכר ביהושע כה"ג וד"ל [וכה"ג].

[יו] **והנה** בחינת המקיף דנשמה הנ"ל הנק' צלם או מזלא כנ"ל הוא שנק' יפ"ת למעלה שהוא במדרג' עליונה ביותר כמא' אין אשה אלא ליופי כו' וכמ"ש ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ, והטעם הוא לפי שמקיף דנשמה הנק' צלם הוא בבחי' יופי ותפארת דאדם העליון כמ"ש כצלמו כצלם אלקים ממש להיות שבחי' מזל זה דבוק וקשור למעלה בלי שום דבר חוצץ כלל כמו שעומדת פב"פ ממש וכמו שהיתה שרש הנשמה דבוקה וחקוקה למעלה טרם בואה לעוה"ז בגוף חומרי כנ"ל כמ"ש בוהר דכל נשמתא הוות קיימא בדיוקנהא קמ"י מלאכ' קדישא ממש שהן הנשמות שעתידין לבא בגופים כמ"ש אתה נפחת בי וכמא' ג' שותפין כו' וכמו שא' אליהו [ח"י ה'] אשר עמדתי לפניו כבר ולפניו משמע כעומד לפני המלך ביופיו כו' שמקבל אור פני המלך העליון שז"ש יאר הוי' פניו שזהו בחי' פנימי' דשם הוי' שהוא בבחי' יופי ות"ת דאדם העליון (שרמוז רז"ל ע"ז בא' שופרי דיעקב מעין שופרי דא"ק כו'), וכמו הלבנה שמקבל מאור השמש ממש שנמתלאה אור ויופי מאור יופי השמש שנק' פני חמה (וכמו לע"ל דכתיב והי' אור הלבנה כאור החמה כו' כאשר שניהן שוין בקומתן כמו שהי' בתחלה קודם מיעוט הירח שנק' שני [המאורות הגדולים] למהוי' אבי"א ממש כו'), וכדוגמא זו הי' במ"ת שעמדו כנ"י בבחי' פב"פ עם שם הוי' ב"יה שירד על הי"ס וקיבלו התורה שהוא בבחי' תפארת דפנים העליונים דמשפיע וכמ"ש והת"ת זו מ"ת שנק' חתן וכמ"ש כחתן יכהן פאר כו', והוא מה שא"י כי באור פניך ממש נתת לנו וכמ"ש יאר ה' פניו אליך דוקא וכנ"י קבלו הארת היופי והת"ת הזה בפנים שלהם בבחי' מקבל כלבנה וכמ"ש יפה כלבנה כו' באותו הציור והתואר ממש

חשמ"ל דנוגה . . . עומ"ר [עומק רע]: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקנו הובא בפ' דברים שם. לבושי' צואי' . . . כנזכר ביהושע כה"ג: זכרי' ג, ג. ד.
 שויה יפ"ת — שהוא . . . וכמ"ש: **כח**: ליתא.
 אין אשה אלא ליופי . . . ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ: ראה מענית לא, א . . . יוצא כט, יו.
 כמ"ש בוהר דכל נשמתא: נסמן לעיל פי"ד.
 אתה נפחת בי . . . ג' שותפין: ברכת אלקי נשמה . . . בדה לא, א.
 וכמו שא' אליהו . . . משמע [לד': ממש]: נסמן לעיל פי"ד.
 יאר הוי' פניו . . . שופרי דיעקב: נשא ו, כה. בנא מציעא פד, א.
 והי' אור הלבנה כאור החמה . . . שניהן שוין . . . שני (המאורות הגדולים) . . . אבי"א [אחד באחד]: ישע"ל כו.
 כו. **בראשית א, טו**. וראה רשי' שם.
 במ"ת . . . נבחי' פב"פ: ואתחנן ה. ד.
 והת"ת זו מ"ת . . . כחתן יכהן פאר . . . כי באור פניך: דברי הימים א כט, יא. ברכות נח, כט. . . ישע"ל סא. י . . . **סיום תפלת העמידה**.
 וכמ"ש יפה כלבנה [כח]: כ"ז ליתא, ואולי נשמט מפני חיכות הדומות: כלבנה . . . כלבנה: שיר השירים ג, י.

(כי ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה, וז"ש מה שמו מה שם בנו שהוליד בצלמו כדמותו ולכך נק' אדם אדמה לעליון ממש רק שהוא בחי' אנפי זוטרי דנשי בגופים שקיבלו מבחי' אנפי רברבי בבחי' אדם העליון דאצילות שנק' אדם הגדול כו' וכמים הפא"פ כן כו' כידוע), ולכך נק' כנ"י במ"ת יפ"ת שמקבלים מיופי דת"ת וזהו שנק' יפ"ת כנ"ל, וכמו רחל שהיא בחי' המל' למעלה שמקבלת האור מצ"ע דיוסף שנק' יפ"ת ויפ"מ שהוא משופרי דיעקב דאצי' שהוא בחי' ת"ת דז"א כו' וכמ"ש לך ה' הגדולה כו' והתפארת כו' לפי שבחי' התפארת שנמצא למטה במקבלים הוא רק מבחי' תפארת העליון שבמשפיע שהוא מקור התפארת (כתפארת דשמש בלבנה וכחכמת אדם תאיר פניו שפניו צהובים בעצם מפנימי' דחכמה ונק' פנים מאירות ומאיר הארתו במקבלים בענין אור ויופי זה ממש (ולכך חייב אדם להקביל פני רבו ברגל שיקבל הארת פנים מפני [רבו] המשפיע שיהי' לו עוז וכח לקבלת אור ושפע אח"כ כו', וכמו"כ ענין עולי רגלים ג"פ בשנה יראה כל זכורך את פני הוי' כו' כשם שבא לראות כך כו'), ובאמת עיקר היופי דג"ק מביורוי' שלמטה דק"נ דוקא שעי' א' כשושנה בין החוחים כן רעייתי כו' וגם מהמשכו' דייג מדה"ר דא"א כו'), וכמבואר במ"א בענין יפ"ת ויפ"מ שהן בחי' א"כ פנימי' ומקיפים שבתו"מ שבאה במדה ממוזגת מחוי"ג שהוא האדום והלובן שזהו עיקר היופי בין בבחי' התואר שהוא הכלי בעצם בצלם דפנים דוקא שבפנים הוא התגלות דפנימי' ועצמיות והתואר הוא העצם והמראה הוא אור מקיף שמאיר בא"פ והכל מקבל מאור ת"ת שבתורה אור שהוא בת"ת דפנים דמשפיע כחכמת אדם תאיר בפניו שלו שזהו במ"ת שנק' חתן כו' (ועי' א' הנך יפה רעייתי [הנך יפה] ב"פ א' בבחי' מקיף דמזלא הנ"ל שאור צלם זה הוא דבוק למעלה לקבל מת"ת דמשפיע (וכמו בחי' כתר מל' למעלה מנר"ג דמל' כבי"ע דבוקה כחזה דז"א כו' והב' בחי' מקיף למקיף

ישראל מתקשראן באורייתא: ראה זהר אחרי עג, א.

מה שמו מה שם בנו: משליל, ד (ושם: ומה. אבל כ"ה בכ"מ, ומהם: לקמן פ"ל. פ"א. תורת חיים ויצא לד, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קצו וע' רפז: ח"ב ע' תתפד: במדבר ח"א ע' רסט: ח"ב ע' שמה: וראה לעיל במ"א פ' ואתחנן ע' רנד).

אדם אדמה לעליון . . . וכמים הפא"פ כן: נסמן לעיל ע' תכט . . . נסמן לעיל פ"ט.

רחל שהיא בחי' המל': נסמן לעיל ע' תעא.

דיוסף שנק' יפ"ת ויפ"מ . . . משופרי' דיעקב . . . ת"ת דז"א [כ"ד: דדעת בויא]: וישב לט, ו . . . ראה בראשית רבא פפ"ד, ח . . . נסמן לעיל ע' תנג.

לך ה' הגדולה: דברים הימים א כט, יא.

ובחננח אדם תאיר פניו . . . ונקי' פנים מאירות: קהלת ה, א . . . ראה תורת חיים ח"י שרה קלד, א ואילך: ויצא לד, ב: ויקהל תרלה, טע"א. פירוש המלות ק"א, א.

חייב אדם להקביל פני רבו ברגל . . . אח"כ [כ"ח: חכ]: ראש השנה פז, ב.

ג"פ בשנה יראה כל זכורך . . . כשם שבא לראות: ראה טז, טז. חגיגה ב, א.

שורה דג"ק [כחל"ד: דנקי' [כחל"ד: ליתא] . . . כשושנה בין החוחים . . . הנך יפה רעייתי: שיר השירים ב, ב. וראה לקמן פכ"ז . . . שה"ש ד, א.

דיחידה שבדוקה למעלה ממש שאינו מאיר בנר"נ כלל שלמעלה מן הכלים המגבילים האורות כו' ודיל'.

[יח] וזהו המחלוקת דב"ש ובי"ה, בש"א כלה כמון[ת] שהיא למטה באר"כ בנר"נ בבחי' גבורות דארי"ה כך הוא למעלה גם במקיף דצ"ל הנ"ל אם היא חיצרת או סומא שנפגם המקיף דחכמה שברא"י בביטול ת"ת או היא אחרונה שברגל בהעדר מצות הצדקה כו' וזהו כמו השם אורחותיו כו' כפי העלאה מלמטה למעלה בבחי' אר"ה ונק' מקיף דארי"ה דוקא באופן כזה מרקדים לפני' להמשיך בה מלמעלה למטה, וזהו כיופי שבנוק' שנעשה מלמטה למעלה כנ"ל, אבל ב"ה שהו מבחי' החסדים דמקיף דארי"ה מלמעלה למטה שהיופי במקבל אינו רק מיופי ד[פני] המשפיע דתורה אור דוקא כנ"ל (שהוא יופי בעצם שמאיר מאור פני הוי' דעצמות א"ס ביה) דלאו מכל אינון מדות כלל (שלמעלה מבחי' אדם שמשלים כל הפגמי' וחסרונות דצ"לם אדם העליון והתחתון כו') כמו שא' בצלם אלקים ממש כנ"ל, ע"כ או' כלה נאה וחסודה נאה בתואר ובמראה במקיף ופנימי באר"כ כו' וכמ"ש כולך יפה רעייתי כו' שאינו מום וחסרון שבנר"נ נק' מום כלל בצלם דמקיף דיחידה שמאיר למעלה וגם למטה בבחי' מזלא הנ"ל שבו יתהלך איש כנ"ל (אעפ"י שא"א לומר בו תואר בכלי ממש מ"מ יש בה שרש הציוור והתואר שבכלי דוקא עד שמתקן לפגם שבתואר הכלי ונק' יפ"ת ממש (כמש"ת) (ורא"י לזה ממה שא' דעבירה מכבה מצוה שהיא באר"כ ואין עבירה מכבה אור דתורה כלל ודיל').

[יט] והנה מאחר שהנשמה נק' ברתא דמלכא בכלל כנ"ל הרי היא מקבלת ג"כ מיופי ות"ת דאור פני מלך חיים בחי' ת"ת דאדם העליון (דאבא יסד ברתא והוא בחי' ת"ת דאור אבא שנק' חכ' אדם) (ושרש הראשון לכללות הנשמות הוא נשמת אדה"ר דכתיב ויפח באפיו כו' ומאן דנפח מתוכו ומפנימיותו נפח שזהו נשמתא דפרחא מתה"ע שכלולה היתה בפנימי' ועצמו

המחלוקת דב"ש ובי"ה: כתובות טו, סע"ב ואילך. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' י"א. ושי"נ ע' סג. לעיל בח"א פ' דברים ע' מט. ושי"נ.
 דב"ש ובי"ה . . . בבחי' גבורות . . . מבחי' חסדים: ראה זהר (רעיא מהימנא) פינחס רמה, א. אגרת הקודש ס"ג. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תשכג ובהנשמן לשם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רטו.
 שברגל . . . הצדקה: נסמן לעיל ע' חיד.
 השם אורחותיו: סוטה ה. ב.
 דלאו מכל אינון מדות כלל: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, ב.
 כולך יפה רעייתי: נסמן לעיל פ"ו. ראה לקמן ספכ"ג. הנסמן לעיל הערה ד"ה: המחלוקת.
 דעבירה מכבה מצוה: סוטה כא, א. וראה לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' קמ. ושי"נ.
 דאור פני מלך חיים . . . דאבא יסד ברתא: ע"ד משלי טו, טו . . . נסמן לעיל ע' שפו.
 ויפח באפיו . . . ומאן דנפח מתוכו . . . נפח: בראשית ב, ז. תניא רפי"ב ואגרת הקודש סט"ו בשם הוהר (ע"ה"פ יפח). מאמרי אדה"א אתהלך ע' קה בשם חו"ל. וראה הנסמן בלקוטי הגות לתניא שם.

דאיס ממש, וכך הוא ענין ישראל שעלה במחזה"ק בפנימית ועצמו ממש, וזהו ישראל אשר כך אתפאר בתפארת העצמי והוא כפאר דתורה אור שכלולה ג"כ בפנימי ועצמי, וזהו כל הנק' בשמי ולכבודי העצמי ממש בראתיו יצרתיו אף עשיתו בציור אברים באדם חיזוני דעשי' שהן רמ"ח מ"ע (שזהו דעת ב"ש כלה כמו[ת] שהיא במצות בתואר חיזוני הכלים ואם היא חירת בצדקה כו' ובהיא כלה נאה כמו שהיא בפנימי אדם דחכ' דתוה"ק כו' כמו שאין עבירה מכבה כני"ל). ולכך נק' יפ"ת להיותה בתואר וצלם האלקי בתפארת דאדם העליון שהוא היופי במדות עליונות במזיגה נכונה (וכמו שא' איזה [היא] דרך [ישרה] שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושי' ותפארת לו מן האדם כמ"ש במ"א) כמ"ש מלך ביופי תחזינה עיניך דקאי במ"ת שחכמת אדם תאיר פניו כני"ל).

אך כ"ז הוא בבחי' צלם דנשמה שא' עלי' בצלמו בצלם אלקים ממש כני"ל, אבל המדריגה הב' כנשמה האלקית זהו חלק התחתון שבה שמל[ו]כשת בחומר כלי הגוף כו' בבחי' אור וכלי בשכל במוח ומדות בלב כו' כני"ל, והוא שנק' אשת יפ"ת דאשת לשון סמוך וטפל דלא א' אשה יפ"ת אלא אשת יפ"ת שהוא בחי' מקבל מבחי' יפ"ת (והיינו מה שבחי' אור הנשמי שבגוף מקבלת אור שפעא מבחי' המקיף דנר"ג שנק' מזל וצלם כמ"ש אך בצלם דוקא יתהלך איש בשכל ומדות כו' כידוע בכ"מ שהאוי"מ מקור תמידי להשפיע וליתן כח ועזו תמיד באוי"מ המוגבל בכלים וא"ל לא הי' לו מציאות וקיום כלל ולכך א' אך בצלם אך ורק בצלם דוקא יהי' כח ההילוך ברצון ושכל ומדות דאיש בכל יום וכל ימי חייו כמו כצל ימינו עלי ארץ כו', וגם להיות כחות הנפשיו' מתפשטי' ומתגדלים תמיד ביתר שאת ויתר עז כמו מזל מחכים כני"ל וכה"ג במדות הכל נמשך רק מבחי' המזל [הני"ל] שנק' מזל אלא כמו הגבורות והכח לכבוש יצרו הרע בנסיונות או לעמוד על נפשו במס"ג על קדושה או לשאר דבר שבקדושה הכל נמשך מכח המזל הני"ל (שנק' כח קדישא כמ"ש בזוה"ר) (ובכל יום בבוקר מתחדש אור וכח חדש ורצון ושכל ומדות דאוי"ר ותשובה בלב ומוח מאוי"מ דצלם ומזל הני"ל כמ"ש חדשים לבקרים רבה אמנתך והוא תוקף האמונה בבחי' מקיף דיחידה שדבוקה למעלה ונמשך למטה בגוף לעורר את האהבה ורצון ושכל כו' כמו בעטיפת הטלית כידוע) (ונמצא דבחי' מזל וצלם הזה הוא בחי' ממוצע להביא

שורה דאיס . . . בפנימי ועצמי: לד' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: בפנימי ועצמו . . . בפנימי ועצמי.

ישראל אשר כך אתפאר . . . כל הנקי בשמי: ישעי' מט, ג; מג, ד.
איזה (היא) דרך (ישרה): אבות רפי"ב. ראה סידור שחרי"ת מב, סעי'ג ואילך. פירוש המלות פקרי"ב. בד קודש ע' 13 [נדפס גם באגרות קודש אדה"א ס"ע רצב ואילך].
מלך ביופי תחזינה עיניך . . . דקאי [כחל"ד]: דוקא. אבל בבחי' זה נמחקה חיבת דוקא, ונכתב במקומה דקאי: ישעי' לג, ח (ושם: ביופי).
כצל ימינו עלי ארץ . . . וחדשים לבקרים רבה אמנתך: נסמן לעיל ע' שפא . . . איכה ג, כג.

ולהמשיך אור העצמי דנשמ' בכח' יחידה למטה באו"כ דנר"ג בגוף במוחא ולבא כו' (ולכך א' כשם הארז"ל להתגלות כח' יחידה בכל אדם זהו ג"א ור"ה"ק).

[כ] **ובכל** זה יובן בתוס' ביאור ענין המא' הנ"ל דמאן דקטל לחויה יבין ל"י כו', דאע"פ שא"א לנצח במלחמה מצד עצמו בכח ההתבוננות והתפעלות המדות באהוי"ר להרע שבקרבו לגמרי רק לפי שעה [ב]לבד כמו בעת התפלה אבל מיד אחר התפלה חולפת ועוברת כל ההתפעלות ולא נשאר רק רושם בעלמא עד שאין לו כח לעמוד לנגד היציה"ר כו', עכ"ז בכח המזל וצלם הנ"ל הרי יתהלך איש גם כל היום בלכתו בשוק אחר התפלה ואף ברושם הנשאר בלבו ודעתו יוכל לעמוד בכח המקיף הנ"ל. והוא מאן דקטל לחויה דהיינו הרע שבקרבו עד שלבו ברשותו ממש אזי יבין ל"י ברתא דמלכא שזהו כמו שהנשמה הוא למעלה מן הגוף שנק' יפ"ת להיותה כח' ברתא דמלכא ממש בצלמו צלם אלקים שניתן לו נשמתו העצמי' במתנה שיתגלה אור האלקי שבמקיף דיחידה בנקודת פנימי' הלב מעצמו [שזהו] שלא ע"י כח העצמי כלל (וכמו שאנו רואי' [זה] בהפרש שבין תפלת החול לתפלת השבת שתפלת החול באה כיגיע[ה] ומלחמה שיעורר מכח עצמו במוחו ולבו עד שיכניע הרע כנ"ל, אבל בתפלה דשבת הנשמה מצד עצמו לבד שהיא שעולה מאלי' בהתלהבו' התענוג [האלקי] באה"ר בתענוגים כמו בניגון ושיר אל רק מצד עצם אור האלקי בלי עמל ויגיע[ה] כלל ונק' שיר אל כמו בצלותא דמע"ש שא' אז תתענג על ה' כו' כמ"ש במ"א).

[כא] **ובכל** זה יובן בתוס' ביאור מה שאו' לדוד ה' אורי כו' בחדש אלוך דוקא והעיקר הוא בפסוק לך אמר לבי בקשו פני כו' כנ"ל. דהנה בעשיית מתעוררים הכל בתשובה שלימה ואפי' קלים גמורים, כידוע שמי שאינו בוכה בעשיית אין נשמתו שלימה כמבואר בכ' הארז"ל, ופי' אין נשמתו שלימה דוקא היינו שאינו מאיר ממקיף דיחידה בכח' פנימי' נקודת הלב בגילוי רק בהעלם ונק' תעלומות הלב כי הרי מה שמ[ת]עורר בתשובה שלימה מקיר[ו]ת הלב עד שבוכה ממש זהו רק מבח' מקיף דיחידה שמאיר במזל וצלם החופף עליו שיו[ן]משך נשמתו שלימה לשרשה למעלה [כ]ניצוץ

דחתגלות כח' יחידה . . . ג"א [בכח]: גילוי אלקי, וכנראה שפיענוחו הוא: גילוי אליהו: ראה לעיל ספ"א. (כ) . . . דמאן דקטל לחויה: בח' נרשם כאן: [ו] . . . נסמן לעיל כפ"א.

שירה נמוחו — עצמי: לד: הנשמה.

בצלותא דמע"ש [דמעלי שבתא] שא' אז תתענג על ה': [בכ"מ] (ומהם הנסמן בסמוך) הובא: בזהו על פסוק זה]. ישע"י נח. ד. ראה ספר המאמרים חקט"ד ע' נו. דרך חיים שער התפלה פס"ה. שערי אורה שער תנוכה ע' טו. וראה גם תורת חיים לך צו, א.

מה שאו' לדוד ה' אורי: ראה לעיל פ"ה.

שמי שאינו בוכה בעשיית . . . בכ' הארז"ל: ראה פרי עץ חיים שער השופר פ"ה. לקמן פל"ז: ע' תרסא. לעיל בח"א פ' עקב ע' שט. וש"נ.

שנמשך בהגיע אלי' השלהבת מקרוב וכשאינו בוכה במר נפשו ממילא ומאליו זהו סימן שאין נשמתו שלימה שאין בה שלימות ועצמי' דיחידה לפי שנכרתה משרשה ע"י חטאיו הגדולים (שפגם בכחי' הכתר שנק' חטאה גדולה והפושעי' ב'י] ממש בגופא דמלכא כו') כע"ז וג"ע או אפיקורסי' וכפ"י בגופם דלא מנח כו'

[כב] וזהו שאו' ה' אורי וישעי כמ"ש כי אתה נרי הוי' או תאיר נרי כו' מבחי' מקיף העליון אז ממי אירא כי הוא מעוז חיי הנשמה שבגוף שאין כל קטרוג מגיע לשם כלל והוא העוזר לאדם לנצח לאויבו שהוא הרע שבקרבו כנ"ל, וזהו אם תחנה עלי מחנה מקטרגי' של העונות לא ירא לבי בזאת נדקודת פנימיות הלב שבעצמות הנשמה שדבוקה למעלה אני בוטח, והיינו אני לדודי כו' כנ"ל עד לך אמר לבי בקשו פני פנימית נקודת הלב ששם הוא בחי' פנימית ועצמי' דנשמה שנק' יפ"ת כנ"ל ואז את פניך הוי' דוקא אבקש מפנימי' דשם הוי' בחי' התפארת דאדם העליון שיאיר במל' שהוא כנסי' בכחי' פכ"פ דוקא וזהו החזרת פכ"פ מר"ה עד יוכיפ' ע"י התשובה כמ"ש השיבנו הוי' אליך בהחזרת פכ"פ ונשובה ממילא לפי שמתגלה פנימי' נקודת הלב וזהו בעשיית שכה התעוררו' התשובה בנקודת הלב באה מלמעלה עד יוכיכ שא' לפני הוי' ממש תטהרו שהן ז' עליות המל' בנעילה כידוע וד"ל.

[כג] (ונמצא מובן מכל הניל שיש ג' מדריגות בנשמה האלקי', ה[א] בחי' ח'י]מקיף למקיף שנק' יחידה שדבוקה למעלה ממש ואינ[ו] נמשך] למטה לפעול התעוררות רצון כי למעלה [הוא] מן הרצון והשכל, והב' [בחי' מקיף דחי' שנק' מזלא וצלם שפועל בגוף לפרקים התעוררות הרצון ושכל ומדות כו', והג' אור הנשמה שבגוף בבחי' נר"נ באו"פ במוח ולב כנ"ל. והן ג' מדריגות דצלם צ' דצלם בחי' מוחין דחב"ד ומדות בנר"נ ולמ"ד דצלם בחי' מקיף דמזל[א] הניל ומ"ם דצל"ם בחי' יחידה עצמ[ה], וכשאו' אך בצלם היינו בג' מדריגות שכלולים כא' צ"ל פנימי' ומקיף דיחידה ומ"ם מקיף למקיף (שנק' צל צלו שאין זה בקליפות כמ"ש במ"א בבואה דבבואה לית להו כו' וית' לקמן בסמוך), והן ג' מדריגות דג' מיני אדם

חטאה גדולה והפושעי' ב'י] . . . בגופא דמלכא . . . וכפ"י [וכפושעי ישראל] בגופם דלא מנח: תשא לב, לא. יחזקאל כ, לת. ראה זהו יתרו פה. ב (עיהפ ישעי' סו, כד). ראה השנה י"א. א. כי אתה נרי הוי' . . . תאיר נרי: שמואל"ב כב, כט. תהלים יח, כט. השיבנו הוי' אליך . . . ונשובה: איכה ה, כא. לפני הוי' . . . תטהרו . . . ז' עליות המל': אחרי טו, ל. ראה פרי עץ חיים שער (כו) ייהכ"פ פיה. שער הכונות ענין ייהיכ דרוש ד. לקמן פניח. (כג): כח נרשם כאו: [ח]. שו"ה הרצון — באו"פ: כבכחלד: באו"כ. שו"ה וכשאו' — דיחידה: כבכחלד: יחד. בבואה דבבואה לית להו . . . לקמן [כבכחלד: ליחא]: נסמן לקמן פניח.

חיצוני דעשי' באוי"כ דנר"ג בגוף [ב]תואר גשמי' [ב]אברים ואדם אמצעי' במקיף דמזלא הנ"ל (שהוא ממוצע בין בחי' יחידה לגוף כנ"ל) ואדם פנימית במקיף דיחידה שכן[ל]ל הכל כא' למעלה כו'. וז"ש ויברא את האדם שזוהו בחי' או"פ בכלים דנר"ג כמו ואתה נפחת בי בציוור אדם חיצוני ויצרת בי [בחי'] אדם אמצעי בחי' מקיף דמזלא, וזהו בצלמו כמ"ש אך בצלם יתהלך [איש] שזוהו הצלם ומקיף שיתהלך בו איש, ומ"ש עוד בצלם אלקים ממש כרא אותו זהו [בחי'] מקיף למקיף שנק' יחידה כנ"ל, וכולל מקיף דחי' במקיף דמקיף דיחידה כמ"ש ויהי האדם לניח האדם בנר"ג לנפש חי' נפש הוא הצלם שנק' יפ"ת חי' [זו] יחידה ומ"ש לרוח ממלאא זהו בחי' מדבר דחכמה בראש בחי' באוי"כ ולמעלה מזה נפש אדם במקיפים דחי' יחידה כנ"ל וד"ל. ולפי שנתחב"ס דוקא כמ"ש בראתיו יצרתיו במקיפים הנ"ל ואף עשיתיו בגוף לרבות שעולה למעלה לכבודי ממש וכמ"ש ויאמר לאדם בנשמה שבגוף הן יראת [ה' היא] חש"מ וסומ"ר בינה ש"מ שנשלם שלימות דחוי"ב ש"מ כמו שהי' במ"ת ממש כנ"ל, שזוהו ג"כ כמו ג' מדרגות הנ"ל כאדם שהוא בחכמה דתורה שהיא ג"כ בציוור אדם בג' מדרגות [ד]פנימי' ואמצעי' [י] וחיצונית בחי' אדם פנימי דתוה"ק ואדם האמצעי דישראל הארת אור חוי"ב שלמעלה ממש בבחי' מקיף לתו' אדם דאצי' (כמו עוטה אור כשלמה) וזהו אז ראה ויספרה באותיות דתושמ"ע הכינה במקיף דחוי"ב [ד]אצילות וחקרה בתורה דאצילות בחוי"ב ומדות ממש באוי"כ בחי' אדם חיצוני [שה]אברים שהן רמ"ח מ"ע רמ"ח אברים כו' כמו אותיות דתושב"כ ממש ומאותיות דתושב"כ נמשך בתושבע"פ לבא לידי מעשה בפור"מ שזוהו בחי' אדם חיצוני ממש, וגם בזה נתחב"ס דוקא שהוא תושבע"פ דבינה יתירה נתנה באשה כו', ולעיל א' א"ח עט"ב נקבה חסובב כו', וכמו"כ נשיי בגופי' שמקימי' התורה ומצות בפור"מ עולה למעלה גם מחכ' דתוה"ק, וזהו ענין אשת יפ"ת שהוא האדם בגוף שנברא בצלמו כו' (והוא השכינה שבגלות כגוף בלבושים גשמי' דנה"ט ועכ"ז נא' בו בצלם אלקים ממש כו' ולפי שבצלם אלקים ממש יתהלך איש בנר"ג שבגוף דוקא לפי שנתחב"ס דוקא, ואע"פ שאוי"מ דיחידה דבוקה למעלה מאיר למטה [ממש] ע"י המזל הנ"ל, ולכך

ויברא את האדם . . . ואתה נפחת בי: נסמן לעיל פס"ז-י.

אך בצלם יתהלך (איש): תהלים לט, ז.

ויהי האדם לניח . . . יחידה [כחל"ד]: אדם. ובכ"ב נכתב אדם, וממעל לשורה תיקן יחידה] . . . לרוח

ממלאא: בראשית ב, ז . . . תרגום אונקלוס לבראשית שם.

בראתיו יצרתיו . . . ואף עשיתיו . . . ויאמר לאדם . . . הן יראת . . . חש"מ וסומ"ר [חכמה של מעלה וסור

מרע]: ישעי' מג, ז. איוב כה, כה.

שורה ואמצעי' — דישראל הארת אור: ככחחל"ד: מה שמאיר אור.

עוטה אור כשלמה . . . אז ראה ויספרה . . . דתושמ"ע [ככל"ד: דחש"מ] . . . הכינה . . . וחקרה: תהלים קד,

ב. איוב כה, כו (ושם): וגם חקרה, אבל כ"ה גם לעיל בח"א פ' דברים ע' פג.]

רמ"ח מ"ע רמ"ח אברים: נסמן לעיל ע' שצו.

דבינה יתירה נתנה באשה . . . א"ח עט"ב נקבה חסובב: נדה מה, ב. משלי יב, ד. ירמי' לא, כא.

דעת ב"ה לומר כלה נאה וחסודה לעולם אפי' בזמן שהשכינה בגלות שע"ז א' מכף רגל [ועד ראש אין בו מתום כו' מ"מ גם או א' כולך יפה רעייתי ומום אין כך כלל לפי שיש בה מיופי דיפית מטעם הנ"ל וד"ל.

[כד] וזוהו וראית בשב"י אשת יפ"ת וחשקת בה כו' פי' אשת יפ"ת זהו בחי' הארת אור חוזר דנשמה כחלק התחתון שבה שמלובשת בגוף כנ"ל (ונק' אדם דעשי' במוחין ומדות ממש) שהוא מצוייר בדוגמא [דדוגמא] לתואר ויופי דצלם ומזל דנשמה שהוא בחי' המקיף דצלם שנק' יפ"ת בעצם, וזהו כמו שמציירים ציור נאה של פני אדם בדבר נבדל ממנו כמו בלוח וכה"ג שאינו אלא גילוי מראה של העצם בציור חיצוני אע"פ שנצטייר כמוהו ממש או כמו שנראה אור העצם דרך מסך ולבוש שנק' הארה דהארה כך הוא ערך ציור הצורה דאדם בשכל שבמוח ומדות שבלב באופי בכלי כו' לגבי אר"מ דנשמה בצלם ומזל הנ"ל שהוא בבחי' הרוחני' דנשמה [כמו] שהוא בגי'ע בלא לבוש וחומר גופני כו' וכה"ג, והיינו לפי שנר"ג דנשמה מלובשים בחלים וכלים גשמיים ממש שהוא בלבוש גס דנה"ס כמו חכמה האלקי' בכלי המוח הגשמי' שמתבונן בשכל האלקי' במשל וכה"ג שהוא נתפס בשכל האנושי וכ"ש במדות דאוי"ר בלב כשר גשמי' בהרכבה דד' יסודות גשמי' [וכן] בשאר החושים דרא"י ושמיעה וריח ודיבור כו' (שכל אלה יש ברוחניות דצלם ומזל הנ"ל (כמו בצאת הנשמה ממאסר הגוף לגי'ע דעשי' שיש בה בחי' המוחין דתו"כ והתפעלות מדות דאוי"ר והמו"ד (כמו ב' רוחות מספרות כו') הכל בבחי' הרוחני' ממש כו'). וכך יובן גם במקיף דצלם דנשמה הנ"ל [שגם] שנבדל[ת] בערך מן ההגשמה דנר"ג בכלים דמוח ולב גשמי כנ"ל מ"מ לגבי בחי' מקיף למקיף דיחידה הנ"ל שהיא דבוקה באלקים ממש לפי שהיא בבחי' אור העצמי' הפשוטה בלתי מורכבת עדיין כרצון ושכל [כו'] אפי' ברוחניות ולכך נק' יחידה (שהוא כמו עצם הנפש [ממש] שכחות שלה כלולים בה בתכלית ההעלם כידוע ודאי גם בציור זה הרוחני דצלם ומזל נק' אשת יפ"ת להיותה בגילוי מן ההעלם כו').

וכך יובן למעלה בבחי' כח האלקי המתלבש בעולמות שזהו כמו שהנשמה האלקי' הפרטי' ממלאת את הגוף כידוע שיש בזה ג' מדרגות הנ"ל, א' מה שבחי' ט"ס דמל' דאצילות מלובשים כג' עולמות דכ"ע ככלל כאוי"כ כמו בחי' המוחין דחב"ד בעולם הבריאה דאימא מקננא בכורסיי' כו' ומדות

דעת ב"ה לומר כלה נאה וחסודה: ראה לעיל פ"ת.

מכף רגל (ועד ראש . . . כולך יפה רעייתי: ישע"א, ו. ה. שיר השירים ד. ז.

(כד) . . . חוזר דנשמה: בח' גרשם כאו: [ט]. . . כחלד: הנשמה.

שורה לתואר — דצלם: דנשמה.

ב' רוחות מספרות: ברכות יח, ב.

דאימא מקננא בכורסיי': נסמן לעיל פ"ד.

ביצירה ונהי' בעשי', ואמנם כ"ז נק' אדם בציור תמונה חיצוני כמו שא' וירא א' וישמע כו' שהן מלאכים שנק' עיינין ואודנין כו' וכן רגלי השכינה כו', אבל בפנימי' המל' (שנק' נפש בכלל כידוע בענין עשין כו') שלמעלה מהתפשטו' החיות בעולמות דזה מדרגה הב' בחי' כתר דמל' שזהו כמו בחי' הצלם ומזלא דאדם שלמטה שנברא בצלם אלקים כו', ונק' יפ'ת' שהיא בחי' רחל למעלה שנק' שכינה ממש ועכ"ז נק' מראה דמות כבוד הוי' להיותה גם זה בבחי' גילוי אור בהתחלקות דרצון וחכמה ומדות רק שהוא בבחי' ערך נבדל מן העולמות כו' (כנפש אדם הפנימי הרוחני בגילוי החכמה ומדות כמו בגי'ע כניל), ומדריגה הג' זהו מקיף למקיף וזה כמו מ"ם דצלם דאדם שנק' יחידה זהו למעלה בחי' כתר שבכתר שלמעלה גם ממקיף דנר"ג שבב"ע, ועי' א' שימני כחותם על לבך כו' שדבוקה למעלה במדות דז"א דאצי' כמ"ש לעולם ה' דברך נצב [ממש] בשמים שהוא בחי' ז"א בכלל כמ"ש בע"ה והוא עיקר פנימית דאדם תתאה דמל' שנק' כלה נאה וחסודה למעלה וכן [א'] כולך יפה [רעייית] כו' כמוזכר בשה"ש, וגם בחי' פנימי' זו דמל' נק' אשת יפ'ת' למעלה באצילות ממש מאחר שנק' בשם מראה דמות כו' כידוע ודיל.

[כה] והנה מ"ש וראית בשב"י אשת יפ'ת' קאי זה על חלק הנשמה שבגוף כמו שהיא בגלות ובשב"י בלבוש החומרי דתערוכות רע שגובר עלי' ביותר ומושל כח התאוה הגופני' על אור הנשמה האלקי' בכל חלקי נר"ג שבה במוח ולב כו'. אך כאשר תצא למלחמה בתפלה על אויביך לבער הרע שבנה"ב ותנצחנו עכ"פ בחיצוניות הלב באויר האלקי' לכבוש הרע עד שיהי' לבו החומרי הטבעי ברשותו ויהי' [תחי' בשב"י] נכנע ונשבר לב החומרי שאז תוציאנה לנפש האלקית מן הגלות ויהי' להיפך שנה"ב במדות החומרי' שלה בשב"י כמו בהכנעה אמיתי' בלב נשבר בתשובה שלימה שישוב גם הוא לה' כניל כמו בענין ואהבת בשני יציריך כו', ואז א' וראית בשב"י זו דוקא אשת יפ'ת' דוקא שזהו בחי' מקיף דצלם דנשמה שמוסתרת ונעלמת בנקודת הלב שנק' אהמ"ס ותעלומות הלב ויהי' הלב החומרי לב בשר שהי' מכסה על נקודה זו הפנימי' נשבר ונדכה בתשובה שהוא כמו שהאויב בשב"י, וכניל במ"ש ושבת שביו שזהו מה שירד שם מניצוצות הטוב דקדושה בגלות

וירא א' וישמע . . . מלאכים שנק' עיינין ואודנין . . . רגלי השכינה: בראשית א, ד. וירא כא, י . . . ראה תקוני זהר תיע' (קלא, א). אור התורה וירא כרך ד תשל, א ב . . . ראה זהר לך פו, א. תקוני' שם.
עשין: עולם שנה נפש.
נק' מראה דמות כבוד ה': יחזקאל א, כח. ראה זהר ויקהל ובמקדש מלך שם. לקמן ע' תקנב. מאמרי אדה"צ פרשיות התורה ח"ב ע' תקעה.
שימני כחותם על לבך . . . לעולם ה' [כחלד: ליחא] דברך נצב . . . בשמים . . . כמ"ש בניח: שיר השירים ת, ו. תהלים קיט, פט. נסמן לעיל ע' שפב.
כולך יפה . . . כמוזכר בשה"ש: ד, ז.
ואהבת בשני יציריך: נסמן לעיל מ"ב.
שורה דוקא . . . ויהי' הלב: כחלד: ליחא . . . וכאשר לב.

ע"כ ימצא בשב"י זו בח"י אשת יפ"ת שהוא פנימיות נקודת הלב כהה"ר העצמי שלמעלה מהגבלת הכלים] דנר"נ כנ"ל שתצא מן בחינת ההעלם לגילוי, וכענין שאנו רואי' בכל מי שנפל במיצר ולחץ ודחק גדול עד שנשבר לבו הגס אם בתשובה או מצד הביטושים הגדולים שנגע בחומריות לבו עד הנפש אז דוקא תצא בח"י נקודת פנימי' הלב לאלקות שבמקיף דחי' ויחידה הנ"ל לגילוי וכענין שא' ופרעה הקריב [הקריב] לבם לאביהם [שבשמים] כו' וכמו בעי"ת שבוכים מצד שנתגלה נקודת הלב מיחידה הנ"ל והוא שנק' יפ"ת בעצם שלא ה"י בה מום כלל. וז"ש וראית בשב"י שלקחת ע"י המלחמה ותפלה אשת יפ"ת שהוא גם לנש"י שבגוף להעלותה לשרשה ולהוציאה ממסגרה ומאסר הגוף ע"י פנימית נקודת הלב להיות גם היא נקראת ברתא דמלכא בבחי' פנימי' ועצמי' כי ע"י שתוציא בח"י נקודת הלב מן ההעלם שלה שה"י בגלות בתחלה יעלה גם בח"י כח השכל [והמדות] שבמוח ולב עמה להיות בביטול הרצון בעצמיות, וכמו יחד לבבינו שלב החיצוני יוכלל לב הפנימי ממילא כידוע שבחי' החיצוני' נגדר אחר הפנימי', [וזהו וראית בשב"י ששבת בחרכך ובקשתך בקי"ש ותפלה בח"י נקודת הלב שנק' יפ"ת למעלה ואשת יפ"ת למטה גם בנר"נ (כענין כלה נאה וחסודה אף בחיצוניות האברים (כמשי"ת). ולמעלה היינו ענין גלות השכינה בע"ש בלבוש שק דנוגה כמו התלבשות הנה"א בנה"ט ופנימי' נקודת הלב דאדם תתאה הנ"ל דבוק למעלה באצ"י כמו אני ישינה ולבי ער כו' וצריך להוציא השכינה מן הגלות הזה, [וז"ש] וראית בשב"י אשת יפ"ת שהיא השכינה עצמה כמו שהיא למעלה טרם שנתלבשה באוי"כ רק שמסתתר' ביותר כמו יונתי [בחגוי הסלע] כו' בסתר המדרגה וע"י העלא' דנש"י מן גלות הגוף בתפלה כך ה"י למעלה שתעלה לאשת יפ"ת מן השב"י והגלות [למעלה] להיות ראוי' ביחוד ע"כ כנ"ל]. ודוקא בשב"י בהיפוך הרע לטוב אז יתגלה נקודת הלב שיבא מחמת זה דוקא כנ"ל.

[כו] ויע"כ גם [ב]היות ישראל בגלות השכינה עמהם רק שהיא בעלם גדול, וע"י התשובה נתגלה כמו החזרת פבי"פ בעשי"ת כנ"ל. וע"כ גדולים הצדיקים דחוו אפי' שכינה בכל יום וראים הם פני השכינה בזמן

ופרעה הקריב [הקריב] לבם לאביהם (שבשמים): בשלח יד, י. ראה שמות רבא פכ"א, ה. שערי תשובה ח"ב ע"ד התשובה ט. א. לעיל בחיא פ' דכ"ט ע' סח. וש"נ.
 ש"ה וכמו — בעי"ת שבוכים: כחל"ד: בע"ת שבוכים בעשי"ת.
 ש"ה דתפלה — לנש"י: כחל"ד: לנשמה.
 ש"ה ממסגרה — להיות . . . הלב: כח: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הלב . . . הלב.
 ויחד לבבינו: ברכת קי"ש. ראה גם לקוטי תורה בלק סו, ג. לעיל בחיא פ' ואתחנן ע' קט. וש"נ.
 בחרכך ובקשתך בקי"ש ובתפלה: ראה לעיל פ"ד.
 אני ישינה ולבי ער: שיר השירים ה, ב.
 יונתי ובחגי הסלע כו' [כ"ה בל"ד] בסחר המדרגה: שיר השירים ב, יד.
 הצדיקים דחוו אפי' שכינה בכל יום: ראה סוכה מה, ב.

הגלות דוקא יותר בהתגלות דוקא מתוך הלבושי' דק"נ שמוסתרם שם לפי שבגלות האהבה מתגברת יותר כמ"ש רשפי' רשפי' אש בגלות דוקא וכן ולכי ער כו' וכמו צמאה לך נפשי בארץ צי' כו' כן בקדש חזיתך הלואי [כן] כו' וכמו נפשי אויתך בלילה דוקא שהוא בגלות שנק' לילה (וכמו שבלילה מאיר האור יותר מצד היפוכו שהוא החשך שניכר בו הבהקת האור ביותר) (וע"כ שכינה בח"ל דוקא בארץ העמים ולא בא"י, וזהו במחשכים הושיבני כו' ובגלות בהסתר והעלם בע"ש דנוגה דוקא (וכן מלך הגוים כו' מלך אסור כו' (ולכך ר"א ור"י היו הולכים תמיד לרומי משום דאמלאה החריבה כו' לא נתמלאה כו').

והנה בעלי' הנשמה בפרט ובכלל זהו כנ"י למעלה שהוא השכינה שנק' אשת יפי' כנ"ל נאמר מי זאת עולה מן המדבר דוקא שהוא מדבר העמים דק"נ שמתבררים שם מן הרע ונעשה עי"ז בתוס' אור גדול וביופי ותפארת ביותר כו' (כמו ענין הנ"ל בחשובה מן המיצר כפרעה הקריב כו' שע"י הצער וככי מהעדר הקירוב כמו מ"ת בוכי' בגלות זהו כח אהבה גדולה יותר מאה"ר בתענוגים שבזמן הקירוב כמו הלואי כן בקדש כו' וכמו שא' דמוקדין לי' כו'). וזהו היופי שנעשה מלמטה למעלה מן ההיפוך בכירור והודככות החומר דוקא שנק' טהרה כמו האשה שבירור הדמים שלה שנבדלת ומתטרת מן הדמים הטמאים תתייפה יותר וכמו האבן טוב שמבטיק יותר מצד הודככות שלו, וכמ"ש במ"א בענין כשושנה בין החוחים שבין החוחים שהן הפסולת שם דוקא מתהוה הודככות השושנה שנאה ומהודרת בגוונ' שוני' חיזור וסומק כו'. ומ"ש בזה מה שושנה דאית בה י"ג עליו כו' דהיינו י"ג מדה"ר שנמשך למל' להאיר אותה בחשך דק"נ לפי שאין

רשפי' רשפי' אש בגלות דוקא: שיר השירים ה, ו. ראה גם לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' קעה. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' ז.
צמאה לך נפשי . . . כן בקדש חזיתך הלואי (כן): תהלים סג, ב'ג (בדילוג). ראה זהר תרומה קמ, סע"א ואילך. לקמן פליט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קה. ושי"נ ח"ב ע' תקנט. לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' קעה. נפשי אויתך בלילה . . . בגלות שנק' לילה: ישעי' כו, ט . . . ראה זהר תרומה קטג, ב' (רע"א מהימנא) פינחס רלה, ב' תקוני זהר ח"א (מט, ב).
במחשכים הושיבני . . . וכן [כחלד]: ויק' מלך הגוים כו' מלך אסור: איכה ג, ו. ירמ"י י, ג. שה"ש ז, ו.
ר"א ור"י היו הולכים תמיד לרומי . . . דאמלאה החריבה . . . לא נתמלאה: סוף מכות . . . יחזקאל כו, ב.
רש"י תולדות כה, ג. וראה בהערה לעיל בח"א פ' דברים ע' ס.
מי זאת עולה מן המדבר: שיר השירים ג, ו. וראה מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' ו ואילך.
מדבר הנעמים: נסמן לעיל פ"י.
שרה שע"י . . . שבזמן הקירוב: לד': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הקירוב כו' . . . הקירוב. שא' דמוקדין לי': זהר קדושים פד, א.
כשושנה בין החוחים: שיר השירים ב, ב. ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' שפד.
ומ"ש בזה מה שושנה דאית בה י"ג עליו: בהקדמה בתחלתה. וראה ספר המאמרים שם ע' ששה ואילך.
ביאורי זהר א, ב.

אשה אלא ליופי גם זה אמת, ואמנם ב' סיבות דיופי אלה מלמטה וביורור' דפסולת ומלמעלה ביותר בהארת פני' דאי"א בייג מדהיר שניהם למעלה מן היופי שמקבלת המל' פכ"פ כלבנה ממש דהיינו רק מבחי' המדות דז"א (כי גם בבחי' התשובה דאריח הוא שעלה למעלה מן המשפיע) וז"ש הנך יפה ביפ א' כמו בתו"מ שהיו במ"ת פכ"פ (כמשי"ת) והב' בתשובה שנק' טהרה והמשכ' י"ג מדהיר כניל.

[כז] וזהו מתרפקת על דודה פי' כשע[ו]לה המל' שהיא כניי ממדבר העמי' שהי[ת]ה] שם כגלות בהסתר הלבושים הגסים כניל זהו כאור המאיר מן החשך (כג' גונוי קשת) בבחי' אריח שמתעלה למעלה מעלה למהו"ע אי"ס ביה דוקא שלא תחפוץ להתייחד אף בחכמה ומדות שהוא העונג העליון שבג"ע והעוה"ב רק אליו ית' לבדו וכמא' אליו ולא למדותיו כו', וזהו שמתרפקת על דודה שלא די שעולה הנשמה מחומר הגוף בעוה"ז וחופשי' מלבושים הגסים אלא שבעלי' זו דוקא שתעלה מן ההיפוך בכח התשוקה הגדולה ביותר מטעם הנ"ל שתעלה בכח זה למעלה גם מגעוה"ע ולא בעולמות העליוני' יותר כענין מי לי בשמים כו' עד שאינה מתרפקת רק על דודה לבד שהוא מהו"ע ית' ממש וד"ל. ומה שא' וחשקת בה דמשמע פשוטו שתחשק בה להשפיע ולהמשיך בה בתאובתא דדכורא לנוק' באהבת המשפיע למקבל שאמר ע"כ יעזוב איש כו' וכמו כי חפץ בבת יעקב כו' והלא בחי' אשת יפ"ת הזאת שהיא בחי' אור הנשמה בעצמה ואיך שייך לומר שיחשוק בה להמשיך ולהשפיע בה כו', אך הענין הוא כידוע דכל עיקר ענין מהות הנשמה הוא בבחי' נוק' בחי' כלי מקבל כל שפע ואינו בחי' אור משפיע כלל, כי גם בחי' הרצון ותענוג שבה אינו רק לעלות ולידבק בתשוקת העונג והרצון בכלות הנפש למעלה בעצמות אלקות וכלשון כלה כלתה נפשי כו' וכן צמאה לך נפשי כו' לך א' לבי כו' וכה"ג, ואף כח החכמה להשכיל בהשגות אלקות הכל הוא בבחי' ביטול וכליון בנפש זה והוא שתצא במס"נ מהגבלת הכלים בצמאון ותשוקה כמוה ולב כו', ולכך נק' אשה כמו אל אישך תשוקתך לפי שמאיש לוקחה זאת כו' ועיקר הנקודה שלה

שאין אשה אלא ליופי: נסמן לעיל רפ"ז.

הנך יפה: שיר השירים ד, א.

מתרפקת על דודה . . . הגסים [כח: הגשמי]: המשך הכתוב מי זאת בפרק שלפניו.

אליו ולא למדותיו . . . וחופשי' [לד: ופושטת] . . . הגסים [כח: הגשמי]: נסמן לעיל ע' תלו.

מי לי בשמים: תהלים עג, כה. וראה למעו' ע' תרנד.

בזאובתא דדכורא לנוק' . . . ע"כ יעזוב איש . . . כי חפץ בבת יעקב: ראה זרר לך פה, ב. בראשית ב, כד.

וישלת לך, יט.

כלתה נפשי . . . צמאה לך נפשי . . . לך א' לבי: תהלים מד, ג. סג, ב; כו, ה.

נק אשת . . . אל אישך תשוקתך . . . שמאיש לוקחה זאת: תקוני זרר ת"ז (כב, ב) . . . ראה בראשית ג, טו . . .

שם ב, כג.

בהעלאה וביטול [עצמי הוא בעצמי] הרצון ותענוג הפשוט שלה שלמעלה מן השכל שזהו בנקודה פנימי' הלב כו', ואמנם אין זה תכלית הכוונה שלה [בהעלאה וביטול] בתשוקה וכליון לגבי המשפיע רק בשביל שתקבל אור ושפע ממנו ותקלט בעצמותה בכלי המוח וכלי הלב דוקא (שזהו כמו הנוק' שמקבלת שפע דמ'ד בשעת היחוד שלה שנמתקת רשפי אש הגבורות דתשוקה שלה ואתבסמת כמו [בהשבת ה]נפש עי'פה או כשמרוה צמאון שלה כאשר נקלט בה המ'ד כו') ולכך נק' כלה שכלולה מהכל שזהו ענין הנוק' שמקבלת בתוכה כל אור ושפע שנמשך בה בדרך ירידה מן המשפיע שנק' או"י היפוך דבחי' או"ח ממש שזהו בחי' שוב היפוך דבחי' רצוא כידוע (והוא מרוחא דשביק בגויה בביאה ראשונה שעשאה כלי קיבול דוקא, ואע"פ שנעשה בה כח העלאה [מ'ן] אבל עי'ז דוקא תוכל לקבל ולקלוט כל אור דמ'ד ולהוליד תולדות חדשות כו'). וכך יובן בנשמות שגם שהוא עולה בבחי' או"ח בביטול וכליון כמו כלחה נפשי כו' כנ"ל, מ"מ העיקר הוא מה שאח"ז נעש' בחי' כלי קיבול שזהו העיקר מה [שנק'] כלי לקבל בתוכה כל המשכו' והשפעי' אלקי' מאור הזרוע לצי'ע (שהוא בתו"מ דוקא כמשי"ת). וזהו אם ישים אליו לבו כו', פי' [אם] ישין] אליו ממש בבחי' ביטול וכליון הלב כמו כלה שארי ולבני כו' בהעלא' דבחי' רצוא גם ברצון העצמי שבנקודת הלב הפנימי' עד שלא יחפוז [אפי'] בעוה"ב כמו מי לי בשמים כו' רק אליו לבדו אז ע"י ההלאת זו גורם בחי' ירידה והמשכה מלמעלה למטה בבחי' שוב כנ"ל, וכידוע הכלל בזההר בכ"מ דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כמו רוח האדם היא העולה למעלה בתשוקה וכליון הנפש כך הוא [מ]משיך רוח חדש מלמעלה למטה וזהו פי' דאייתי [רוח] ואמשיך כו', וכך הוא פי' אם ישים אליו לבו בנקודת הלב שנק' אהמ"ס בהעלאה למעלה אז רוחו ונשמתו אליו יאסוף (להיות כלי קיבול באטיפה וקיבוץ כל הכחות שלו לקבל כל המשכות מלמעלה למטה) בבחי' המשכות אלקות להיות אור האלקי נתקבל ונקלט בכלי המקבל שהוא רוחו ונשמתו אליו יאסוף להיות בחי' כלי קיבול לקבל ביחוד גמור המשכות אלקות דתו"מ, אבל אם לא ישום אליו לבו בנקודת הלב בהעלאה אינה בחי' כלי קיבול לקבל המשכות אלקות דתו"מ (כמשי"ת). וזהו לך א' לבי בקשו פני שיבוש פנימי' נקודת הלב ברצונא] ותשוקה

שריה בהעלאה — (עצמי . . . וביטול): בכת"י זה בא זה בסמור בשויה שמקבלת — שנמתקת.

שריה שמקבלת — שנמתקת: ראה הערה שלפני.

שריה כאשר — הנוק' שמקבלת: כחלד: כלי דוקא שמקבל.

מרוחא דשביק בגויה: ראה זהר (טבא) משפטים צט. ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ל. וש"נ. הנסמן לעיל

בחי' פ' דברים ע' כד.

שריה והשפעי' — בתור"מ [לד] ברו"ש . . . אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד. ראה בהערה שלאח"ז.

דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח: נסמן לעיל ע' תח.

רוח האדם היא העולה למעלה: ראה קהלת ג, כא. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שא [ובהערה שם

צ"ל: לקוטי תורה].

למעלה ואז את פניך הו"י אבקש שיומשך ויוקלט האור הזרוע לצ"ע בתו"מ שנק' פני הו"י בכלים דנר"ג דכנ"י שהוא עיקר המכוון כנ"ל וד"ל.

[כח] וזוהו שא' וחשקת בה כי הנה עיקר בחי' הכלי לקבל פנימיות דשם הו"י דסוכ"ע שנק' איש זהו בחי' פנימי' נקודת הלב ששם שורה מקיף דיחידה כמ"ש בקשו פני את פניך כו' (וכמ"ת שקבלו פכ"פ דוקא שמפני זה נק' יפ"ת), אך א"א שתהי' ראוי ליחוד זה לקבל הכל בתוכה בלתי העלאה וביטול דבחי' רצוא כמו אם רץ לבך כו', ולפי שבחי' אשת יפ"ת הזאת שהוא [בחי' פנימית נקודת הלב [הוא] עולה בשבי' מן ההיפוך דק"ג שבגוף [ב]בחי' אר"ח בתכלית כנ"ל, ע"כ א' וחשקת בה שיחשוק בה האדם להיות המשכות אלקות בנקודת פנימית הלב דוקא כמו שתשוקת המשפיע להשפיע למקבל הראוי לזה, וכידוע דכמו שכתבנו הנשמה להיות עולה ונכללת למעלה [באר"ח] כך יש באדם מבחי' כח של המשפיע העליון שנק' צ"ע וכמ"ש ועמך כולם צדיקים שנים צ"ע וצ"ת והוא נהי"ח ונהי"א אור המאיר ואור השורף כו', וזהו מה שיש באדם כח התשוקה להשפיע ולהמשיך גילוי אור האלקי' מלמעלה בכלים מכלים שונים בהמשכה דבחי' שוב דוקא היפוך דבחי' רצוא [כו'] כמו שאו' והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך כו' שכל חפצו רק להיות גילוי אלקות דתו"מ בנפשו כמו כי אמרתך חייתני להשיב נפשו ולא בהעלאה כלל והוא שנק' איש בחי' דכר משפיע היפוך דבחי' אשה מקבל וכמ"ש אשרי איש ירא כו' כשהוא איש ולא אשה כו', (וז"ש אני הו"י לא שניתי ואתם בניי לא כליתם במס"ג כטבע הטבע באר"ח לפי ששם הו"י הוא בחי' אר"י דוקא שגובר על אר"ח כו', וזהו ואתה משמרה בקרבי לבלתי תכלה במס"ג כו' כמ"ש במ"א), וזהו וחשקת בה שמיד שרואה אדם בנפשו בחי' פנימית נקודת הלב ברצוא ובתשוקה למעלה שנק' אשת יפ"ת שעולה רק באר"ח כנ"ל, אזי מיד וחשקת בה יש התעוררות בבחי' כח הדכר דאר"י שבבחי' משפיע לחשוק בה ולהמשיך בה בפנימית הלב מאור דתו"מ שהוא בחי' המשכת מ"ד דמשפיע למקבל. ואמנם קודם שראוי ליחוד זה כמו כשאינה יפ"ת כלל אלא אדרבה פני' חשוכי' כמו בפגם דצלם אלקים בתואר ובמראה כו' לא יחשוק בה כלל להעלותה ליחוי"ע לקחת לו לאשה.

אם רץ לבך: ספר יצירה פ"א מ"ח.

ועמד כולם צדיקים . . . נהי"ח ונהי"א [נחורא חורא ונחורא אונמא]: ישעי' ס, כא . . . ראה גם לקמן פ"ב. שערי אורה בהקדמה ג, א. דרך חיים שער התשובה כא, א. ד"ה גביע הכסף לכ"כ אדה"א [מאמרים יקרים ג. ה. תשל"ט, א. — יודפס בעז"ה במאמרי אדה"א לפ' מקצ'.

והאר עינינו . . . במצוה: ברכת ק"ש.

כי אמרתך חייתני . . . אשרי איש ירא: תהלים קט"ז, ג. קיב, א.

אני הו"י לא שניתי . . . הטבע [כחל"ד: הגוף]: מלאכי ג, ה.

ואתה משמרה בקרבי: ברכת אלקי נשמה.

וגם [אם] אין הנשמה בפגם רק שאינה בפנימית הלב ואינה ראוי' ליחוד
כמ"ש בזאת יבא כו' וד"ל.

[כט] ולפי שא' אח"כ ולקחת לך לאשה ביחוד ממש שהוא להמשיך בנקודת
הלב גילוי אור דתו"מ ע"כ הקדים לומר וחשקת בה שא"א
שתקחנו לאשה להמשיך בה כ"א בהקדמת החשק והתשוקה להמסכה זאת
שגם זה שאתה רוצה להמשיך בנקודת הלב גילוי אור דתו"מ וא"א לבוא
בתשוקה מקודם שתהי' חפץ ומשתוקק להמשיך המשכה זו בנפשו כמו והאר
עינינו [בתורתך] כו' כמו דרוח אייתי רוח בהעלאה דמקבל הגיל, וכך הוא
ג"כ במשפיע שא"א לבוא לבחי' השפיע' כ"א שיהי' לו תשוקה לזה מקודם
כמו התשוקה להמשיך גילוי אור א"ס בתורה כענין [ב]אהבתה תשגה תמיד
(כי גם התורה נק' אשת חן ויפ"ת והוא תושבע"פ מל' כו' שעולה מביורורי'
דנוגה כמו בפלפול כו'). ומאין יהי' הכח ועוז בבחי' החשק הזה שיחשוק בה
להעלותה לאשת יפ"ת שתהי' ראוי' ליחוד כנ"ל, הנה ודאי [גם] זה בא מכה
האומ' דיחידה שדבוקה למעלה דכל אומ' עוזר לאומ' שיוכל לעלות ובלתי
סיוע ועזר דאומ' הנק' מזל לא יוכל האומ' מעצמו לעלות כלל, וע"כ צריך
אדם שימשיך תחלה מבחי' כח ומזל דצלם דנשמה שיעזור להעלות לנשמה
לקבל השפע דמשפיע (כמו ע"י אירוסין וחופה) (וכעטיפת הטלית קודם
התפלה) כמשי"ת).

[ל] אף הנה במה ממשיך לבחי' המקיף דצלם אלקים שיעזור לאומ' דנר"ג
שבגוף כנ"ל ([ש]זהו מ"ש וחשקת בה כנ"ל), הנה זהו ע"י המשכת
הקדושה דתו"מ בכלל נשי' משום דשרש נשמה זו הפרטי' הרי היא כלולה
במקורה במקור כל הנשמות כמו שהן בשרשן הראשון ממש שזהו ג"כ פנימי'
ועצמי' א"ס ב"ה כמ"ש כי אתה אבינו ממש וזהו שא' שישראל עלה במחנה'ק
העצמי' שזהו מ"ש בצלם אלקים ממש ברא אותו כנשמת אדה"ר שהיתה
כלולה במהו"ע ית' ממש וכמ"ש ויפח באפיו כו' שכל כח המוליד יוליד
כדמותו כצלמו דוקא והוא כמו כח המוליד באדם למטה שנמשך מפנימית
המוח להוליד נפש שלימה בשכל ומדות בדומה לו כו', וכך נשי' בשרשם נק'
בנים כו' או ברתא דמלכא, ואמנם גם בבחי' שרשם הראשון [זה] עיקר
המקור שלהם הוא בחכמה העצמי' שבא"ס עצמו שהוא התוה"ק וכמ"ש מה
שמו מה דח"ע העצמי' מה שם בנו ד'ישראל ולכך נק' תורת האדם, וכמו

בזאת יבא אחרי טו, ג.

שורה שגם — בנקודת הלב גילוי . . . וא"א לבוא: כחלד: ליתא . . . כח: א"א כ"א. לד: ליתא.
(באהבתה תשגה תמיד: משלי ה, יט.

כי אתה אבינו . . . שישראל עלה במחנה'ק [לד: במח':] ישעי' טו, טו . . . נסמך לעיל ע' שע.

בצלם אלקים . . . ברא אותו . . . ויפח באפיו: בראשית א, כו: ב, ז.

שורה בדמותו — באדם . . . ומדות: לד: יוליד, והשאר ליתא.

מה שמו . . . מה שם בנו . . . תורת האדם: נסמך לעיל פי"ז. שמואל"ב ז, יט. וראה לעיל בחי' פ' עקב ע

שה. וש"ז.

שלמטה א' דג' קשרים הן ישראל מתקשראן באורי' הנגלית והן סיר נשי' שקשוירין בסיר אותיות דתושבי' בבחי' גליא כך הוא בבחי' סתים דח"ע דתוה"ק (וכמ"ש במ"א בענין זאת חקת התורה שאותיות דתוה"ק הן חקוקים בעצמות [א]א"ס גליף גליפו בטה"ע ושם חקוקים ג"כ שרש נשי' כו'), ולזאת גם ברי' אומרים י"פ מלכיות בתנ"ך דוקא ועי' ישראל דוקא כו' כמו שא' אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם דוקא והיינו כאשר נשי' שעלו כמחה"ק או' י"פ הללו בתנ"ך שהח"ע דתוה"ק גזרה אומר שימלוך כו' אז נמשך ממל' דא"ס שנק' מלך הקדוש להיות מל' כ"ע מחדש כו', ופי' מה שא' תמליכוני עליכם דוקא שזה קבלת עומ"ש במצות דוקא ועי' ישראל אזי עי"ז נמשך לו רצון להיות מל' כ"ע לפי שנתאוה [ה] להיות לו דירה בתחתונים דוקא והיינו בהמשכו' גילוי אור פנימית רצה"ע שבמצות מעשיות למעלה (שא' רחבה מצותך מאד בבחי' א"ס ממש שיתקבלו למטה בכלים גשמי' כטלית ותפילין וצדקה וכה"ג לפי שנתחב"ס דוקא וסוף מעשה [עלה] כו') ועי' ישראל דוקא שנק' כנים למעלה שיהי' עבדי' למטה בקבלת עומ"ש במצות שזהו מגיע ל[מע' ב]פנימית הדר מלכותו שבעצמות הרוממות ממש שמחמת זה דוקא יומשך גם הרצון ועונג [ההיצוני] להיות מל' כ"ע כו' כמ"ש במ"א). וזהו שאנו אומרי' אשר קדשנו במצותיו בקדושה העצמי' דא"ס ב"ה לפי שהן פנימי' רצונו בעצמו' ועי' קעומ"ש לקיים רצונו כעבד דוקא שזהו תענוג גדול יותר מגוף העונג שברצה"ע דמצות מטעם הנ"ל דסוף מעשה עבדמח"ת, וזהו שא' כמי נמלך בנשי' דוקא [אם] יהי' ל[ו] רצון כו' ודיל. וכמו"כ עי' המשכות אור פנימית דח"ע דתורה הנגלית שקורא באותיות התורה שבזה הרי הוא קורא וממשיך למהו"ע א"ס ב"ה ממש וכמ"ש לכל אשר יקראוהו באמת דתורה דוקא כי אינו נתפס בשום מח' ורצון אפי' במחשבה ורצון הקדום (דמל' דא"ס בהתנשאות העצמי') דלמחז"ב כלל כו', אבל במחשבה וחי' דתורה הוא נתפס ממש (כמו שא' דהקורא בתורה קורא

דג' קשרים הן: ראה זהו אחרי עג, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צט. ושי"ן לעיל בח"א פ' דברים ע' לט. ושי"ן.

סיר נשי' שקשוירין בסיר אותיות דתושבי'כ: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שפח: חיב ע' תרעה: לעיל בח"א פ' דברים ע' נה. ושי"ן.

זאת חקת התורה . . . גליף [כחלד]: ונקי' גליפו בטה"ע: חוקת יט, ב. זהר בראשית טו, א. ברי' אומרים י"פ מלכיות בתנ"ך . . . אמרו לפני מלכיות: ראש השנה לב, א. טו, סע"א: לד, ב. שריה נמשך — מחדש . . . כ"ע: לד': ליחא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: כ"ע . . . כ"ע. שנתאוה . . . דירה בתחתונים: נסמן לעיל ע' חג.

שריה דוקא — שבמצותיו — (T2) מעשיות [כחלד]: ליחא] למעלה [כח: מלמע' . . . רחבה מצותך מאד . . . שיתקבלו [כחלד]: שנתגלה]: תהלים קט, צו.

שנתחב"ס . . . וסוף מעשה (ועלה): נסמן לעיל ע' תסב . . . פיוט לכה לודי.

שאנו אומרי' אשר קדשנו במצותיו: בברכת המצות.

במי [לד': במדיר ש]נמלך בנשי' [בנשמותיהו] (בנשמותיהו) של צדיקים] . . . רצון: ראה לעיל ע' שע.

לכל אשר יקראוהו באמת דתורה . . . דהקורא בתורה קורא בשמותיו: נסמן לעיל ע' תד.

בשמותיו ממש דהיינו בשמותיו העצמי' שעי"ז נפנה בכל עצמותו להיות שאותיות התורה הן בחי' שם העצם ולא כינוי ותואר לבד כידוע והיינו שנפנה מאמיתית אור עצמותו מבחי' ההעלם לגילוי למטה למעלה מגדר דקו המדה שמודד כל ההשתל' דקו"ח באבי"ע כו' וד"ל.

[לא] **וּנְמָצָא** מובן שרש הטעם [ל]זה שעי' התו"מ דוקא נמשך לנשי' דוקא מצד שרשם הראשון במחש"ק דמתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה למעלה מבחי' סתים (וכמ"ש מה שמו מה שם בנו כו' כנ"ל, עכ"ז גם למטה כשאדם קורא ושונה ועוסק במצות שלמטה ממשיך מפנימית אמיתית עצמי' א"ס ב"ה מן ההעלם דסדכ"ס שלמחת"ב כלל לגילוי גמור למטה כמו למעלה (כמו שהי' במ"ת שירד ה' על הר סיני וא' אנכי הוי' אלקיך שנמשך בגילוי גמור מהעלם עצמותו כו') ודרך כלל הוא שנמשך המשכת הקדושה העצמי' שבתו"מ למעשה שנמשך בגילוי בנשי' למטה בעסקם בתו"מ למטה כנ"ל לג' מדריגות שהן בבחי' ג' קוין דאצילות חח"ן מימין כו', והוא ענין תורה ועבודה וגמ"ח שהתורה הוא בבחי' קו האמצעי שכולל לחו"ג דגמ"ח ועבודה ובי' הקוין דחו"ג הן הכוללים לב' מדריגות במצות א' שהן בבחי' המשכת גילוי אלקות מלמעלה למטה כטו"ת וצדקה וכה"ג והבי' הן מצות שבבחי' ההעלאה דוקא מלמטה למעלה כמו מצות הקרבנות שעולה לריח ניחוח להוי' מלמטה למעלה וכה"ג כל העלאות כתרומות ומעשרות וכה"ג בכללותם נכללו בקו השמאל וצדקה כוללת [כל] המצות שבקו הימין. ואמנם ידוע שבכללות כל המצות נק' כולם בשם צדקה דוקא וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור כו' וכן אמר בצדקה תכונני שהן מעשה המצות בכלל, וז"ש ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו וכן א' צדקה תרומם גוי למעלה מעלה כמ"ש בצדק אחזה פניך ממש כו'.

[לב] **וְהָעֵינַי** הוא כידוע דכמו שהצדקה הוא רק להחיות רוח שפלים כמו לעני שחשוב כמת [ממש] להחיותו בפרוטה זו להשיב נפשו שזהו [מ]משיך חי' באתר דמותא שליט שהוא תכלית הדין הקשה להמתיקו

[לא] ב"ח נרשם כאן: [יד].

מה שמו [בכ"ח ליתא בי' תיבות אלו] מה שם בנו כו' [כחל"ד: ליתא] כנ"ל [לד: וד"ל] עכ"ז [כחל"ד: ו] [ע"כ]: ראה בפרק שלפניו.

ג' קוין דאצילות חח"ן מימין: ראה זהר (רע"א מהימנא) בהעלותך ענג. ב. פרס שער (ו) סדר עמידתו פ"א. עץ חיים שער (א) דרוש עגולים ויושר ענה ב.

לבי' מדריגות במצות: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקסט. ושי"ג.

כל המצות נק' . . . צדקה וכמ"ש וצדקה חחי' לנו . . . בצדקה תכונני: נסמן לעיל ע' תטו . . . ישעי' נו, יד.

ומעשה ידינו כוננו עלינו . . . צדקה תרומם גוי: תהלים צ, יז . . . משלי יד, לד.

בצדק אחזה פניך . . . להחיות רוח שפלים: תהלים יז, טו . . . ישעי' נו, טו.

לעני שחשוב כמת: נדרים סד, ב. זהר (רע"א מהימנא) משפטים קיט, א. רשיי שמות ד, יט.

וכמו משכיל אל דל להחיותו ביום רעה דדינין שלטין [י]מלטיהו ה' כו' עיי' יח' האדם לנפשו האלקית להמשיך בה חיים העליונים מחיי החיים אא"ס ב"ה מקור כל החיים כו' גי' להחיות רוח שפלים שהוא הנשמה שנק' ברתא דמלכא שנתלכשה בגוף גשמי שהוא מאילנא דמותא כו' בעוה"ז השפל שהוא אתר דמותא שליט כו', ובשביל המשכה [ז] מחיי החיים עיי' הצדקה שהיא שקולה כנגד כל המצות נמשכה וירדה הנה"א שנקרא ברתא דמלכא באתר דמותא שליט כו' להמשיך למטה בעוה"ז דוקא מבחי' סוכי' הכללי שהוא עצמות אור א"ס ב"ה לפי שהנשמה היא בצלם אלקים ממש גם ב[שרש] שרשה הראשון כניל לכך כל המצות נק' בשם צדקה [דוקא] כי המכוון מכל המצות בכלל אינו רק כמו מה שנמשך עיי' הצדקה להחיות רוח שפלים באתר דמותא שליט כניל, כך עיי' שקדשנו במצותיו כניל הרי ממשך האדם מקדושה עצמי' ממש גם בעוה"ז השפל להחיות רוח שפלים [כו'] לפי שמעורר בזה [אתעדלי'ע] בבחי' צ"ע שמשפיע בחי' צדקה העליונה כמ"ש כי צדיק ה' צדקות אהב [וזהו] זורע צדקות מצמיח כו' שהוא גילוי אור החסדי' העליונים שברמיח מ"ע בכלל. וזהו שהצדקה נק' שלום כמ"ש והי' מעשה הצדקה שלום והיינו ב' שלימים בפמשמ"ע ובפמשמ"ט כידוע, והעינין הוא כידוע בפ' שלום שזהו בחי' ההתחברות וההתקשרות שמתקשר ומתחבר המשפיע למקבל כמו הנני נותן לו את בריתי שלום והיינו בפמשמ"ע מן המשפיע למקבל בחי' ד"ע, וכמו"כ עושה שלום בזה במקבל אל המשפיע שנק' פמשמ"ט שזהו מה שיוכל המקבל שלמטה להתקשר במשפיע בהעלאת מ"ג מלמטה למעלה להיות דבוק למעלה שנק' צ"ת כו', וב' שלמ[ות] הללו נעש[ים] מלמעלה משניהם מן המשפיע והמקבל [ווי"ש שלום שלום כפולה לרחוק ולקרוב לרחוק שנעשה קרוב בהעלאה דמקבל למשפיע ולקרוב שנעשה רחוק שהוא המשפיע וכמו והשיב לב אבות כו' וד"ל. וכ"ז עיי' מעשה הצדקה שכולל בה ב' שלימות הנ"ל ווי"ש ועמך כולם צדיקים שנק' צ"ע וצ"ת כו' כידוע] והוא מה שהצדקה כוללת כל המצות שנחלק[ות] לב' מדרגות דחוי'ג בהעלאה והמשכה שהן עבודה וגמיח כו' כניל, וכן התורה נק' שלום

משכיל אל דל . . . ביום רעה . . . [זמלטהו ו'] [לד': ליתא]: תהלים מא, כ. ראה וזר בראשית בהקדמה יד. טע"ב.

מחיי החיים: ראה לעיל פי"ב (פיסקא דיה: והנה).
הצדקה שהיא שקולה כנגד כל המצות: בבא בתרא ט, א.
כי צדיק ה' צדקות אהב . . . זורע צדקות מצמיח: תהלים יא, ז. ברכות ק"ש.
והי' מעשה הצדקה שלום . . . בפמשמ"ע ובפמשמ"ט [בפמליא של מעלה — מטה]: ישעי' ל"ב, יז. וראה אגרת הקדש ט"ב.

הנני נותן לו את בריתי שלום . . . ד"ע [כחלד': צ"ע]: פינתח כה, יב.
שלום . . . לרחוק שנעשה קרוב: ישעי' נ"ז, יט. ראה ברכות לד, ב.
והשיב לב אבות: מלאכי ג, כד.
ועמך כולם צדיקים שנק' [לד': שנים]: ראה לעיל מכת"ח.

שהוא בקו האמצעי לפי שכולל ב' הקוין כידוע ודיל, כמו [שארזיל] או יחזיק במעווי שהוא עוז דתורה יעשה שלום לי שלום יעשה לי שהן ב' שלמ[ות] דצ"ע להמשיך הארת אור א"ס בנש"י ולהעלות לנש"י באור א"ס הכל ע"י התורה שקורא בשמותיו ומטעם הנ"ל דישארל מתקשראן כו'. וזהו ה' עוז לעמו יתן עוז דתורה ה' יברך את עמו בשלום בנ' מיני שלום הנ"ל, וכמו וישם לך שלום כו' ודיל.

ובכל זה יובן שעיקר הכח ו[ה]עוז שיש לאדם להמשיך בחי' המקיף דצלם [ב]מזל[א] הנ"ל להאיר בנר"ג שבגוף בתפלה זהו ע"י המשכות ג' הקוין דתורה ועבודה וגמ"ח שנכללים במעשה הצדקה שכוללת כולם מטעם הנ"ל שמחי' רוח שפלים שזהו לנה"א שבגוף דוקא כנ"ל (וזהו וראית בשכי' אשת יפ"ת שהוא בחי' הצלם דגשמה ש[מ]איר מיופי שלה בנר"ג עד שנק' אשת יפ"ת וחשקת בה להמשיך בה מפנימי' אור דתורה ומצות ע"י המקיף הזה שבו ועל ידו נמשך האור דתומ"צ מצד שרשו הראשון דישארל עבמחה"ק שהוא בצלם אלקים ממש ודיל.

[לג] **ואמנם** הנה עדיין יש להבין איך יש ביכולת האדם להמשיך מבחי' סוכ"ע הכללי שלמעלה מכל ההשתלשלות דקו"ח כו' אף בתו"מ מאחר שנק' סוכ"ס דלמחת"ב כלל אפי' מח' וחכמה ורצון דתו"מ כמ"ש במ"א ע"פ קדושים תהיו יכול כמוני כו'. הענין הוא דבמח' ורצון אינו נתפס, אבל בפנימית נקודת הלב שלמעלה מן הרצון ומחשבה הוא נתפס אבל ע"י התלבשות בהמשכות דתו"מ וצדקה דוקא שבאי' למטה בלבושי' גשמי' משום דסוף מעשה דוקא עבמח"ת כנ"ל לפי שזהו שלימות הבירורים דתו"מ שלמעלה כנ"ל. ונמצא שצריך להמשיך אור דתו"מ כמו שהו למטה דוקא ובפנימי' נקודת הלב דוקא (כמו שמחה של מצוה שישמח ממה שעשה רצונו שלמעלה מגוף הרצון שבמצות כידוע). ואמנם הנה ידוע דפנימית נקודת הלב הוא בהעלם גדול בכנ"י כוונן הגלות ולכך נק' אהמ"ס והוא רק בבחי' תעלומות הלב לפי שמבלבלי' המוח ונקודת הלב בטרדות הבלי עוה"ז ובצוק העיתים בדוחק ולחץ הפרנסה וכה"ג עד שנק' שכורת ולא מיין כו', וכמו יחוגו וינועו כשכור כו', ועכ"ז לפרקים תתעורר נקודת פנימית הלב מצד העדר [האור] האלקי[ני] שנק' חשך שיגיע לנקודת הלב בבחי' מרירות עצומה

או יחזיק במעווי . . יעשה לי ישעי' כו'. ה.

ה' עוז לעמו יתן . . וישם לך שלום: תהלים כט, יא. נשא ו, כו.

קדושים תהיו יכול כמוני: קדושים יט, ב. ראה ויקרא רבא פכ"ד, ט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' תקטו וע' חקפ.

שכורת ולא מיין . . יחוגו וינועו כשכור: ישעי' נא, כא (ישם: ושכורת, אבל כן הובא גם בשערי תשובה דכסמוך). תהלים סז, כו. ראה גם שע"ת ח"א שער התשובה ה, ג. לקו"ט תורה דרושים לרי"ט, ס. סע"א. עשרת ראש שער ריה פכ"ג.

ע"י שנחרק ונפרד כיכ מאור פני מלך חיים בכל א' לפי מקומו ודעתו כו', ואז יכול להיות שיגיע לעומק הלב כיכ עד שיהי' כמו חולת אהבה ממש שנחלה מחמת הריחוק מפני שיתגבר התשוקה ביותר וכמ"ש נפשי אויתך בלילה דוקא בגלות כנ"ל, ואז א' כנ"י סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני כו', והיינו עד[מ] החולה שאינו יכול לטעום טעם מאכל עד שכל אוכל תתעב נפשו כו', הנה ישיבו נפשם בריח תפוחים שנותנים לו תפוחים להריח יתחזק מן הריח ותשוב רוחו ונפשו אליו לרפאותו מן החולי הזאת כו'.

[לד] וכך יובן בדוגמא בנשי' בגלות שמצד עוצם ריחוקם יגיע[ו] לבחי' חולת אהבה לאלקי' בנשמתם כנ"ל, ומשיבים נפשם ורוחם בריח תפוחים שהוא בחי' העונג ושמחה במצות וצדקה שבזאת תתנחם נפשם להשיב רוחם ונפשם מבחי' צלם האלקי' דנשמתם כי לא יוכל להיות אצלם התו"מ בבחי' מזון לנפשם במאכל אדם כמשל החולה שלא יוכל לטעום טעם מאכל ולא יערב לו כלל כנ"ל (רק בדוגמא דריח התפוחי' לבד, (משום דתפוח אפיק חמרא ומכוין רעוּתא כמ"ש בזוהר), והיינו מה שיין המשכר וטרדת הפרנסה וכה"ג מבלבל המוח והלב לגמרי הנ"ל, אבל ע"י רוח התפוחים אפיק חמרא זה ומכוין רעוּתא להיות נפתח נקודת הרצון שבפנימי' הרצון שבפנימית הלב שהי' בהעלם גדול לפי שתשוב נפשו ורוחו אליו כנ"ל. וזהו רפדוני בתפוחים [כו'] כי חולת אהבה אני בגלות דוקא וד"ל.

אך הנה לעיל שיהי' גילוי אלקות למטה כמו למעלה ממש כמ"ש הנה אלקינו [זה] ממש כו' וכתוב ולא יכנף עוד מוריד כו', הנה לא תהי' אז כנ"י בבחי' חולת אהבה הנ"ל שאינה אלא מצד הריחוק לבד כנ"ל ולא תהי' צריכה לרפואה בריח תפוחים להשיב את נפשה אלא תהי' יכולה לקבל כל מאכל ומזון להיות בבחי' אור וחיות ממש כמו ותורתך בתוך מעי כו', וכמו"כ למעלה כתי' אכלתי יערי כו' וכן אכלו ריעים וכה"ג, והוא מה שיבא אור דתו"מ בגילוי גמור למטה כמו שהן למעלה ממש כלי לבוש והעלם כלל בגשמי' במצות דעכשיו (שהרי עה"ד טו"ר יתעבר מעלמא) (וכמו מצות

מאור פני מלך חיים . . . ודעתו [בחל"ד: ושעתו]: ע"ד משלי טו, טו.
 נפשי אויתך בלילה . . . סמכוני באשיות: נסמן לעיל פכ"ז . . . שיר השירים ב, ה.
 שכל אוכל תתעב נפשו [כ"ח: נפשם]: תהלים קו, יח.
 דתפוח אפיק חמרא ומכוין רעוּתא: זהר שמיני מ, א.
 הנה אלקינו וזה . . . ולא יכנף עוד מוריד: ישעי' כה, ט: ל, כ.
 ותורתך בתוך מעי . . . אכלתי יערי . . . אכלו ריעים . . . כמו [כ"ז] ליתא ב' לד. וכנראה נשמט מפני תיבות
 הדומות: כמו . . . כמון: תהלים מ, ט. שיר השירים ה, א.
 שהרי עה"ד [לד: ליתא] טו"ר יתעבר מעלמא: ראה זהר (רעיא מהימנא) נשא קכד, ב, קכה, א. והבא
 באגרת הקדש סכ"ו. והנסמן לעיל בחיא פ' עקב ע' רצו.

העליונות ממש כידוע דמצוה בא"ת ב"ש נתחלף הי"ה במ"צ ויסיר הלבוש ותהי' מצות הוי' ממש וכמו כי שם הוי' נק' עליך כו' וכמ"ש מצות הוי' ברה כו' וכמ"ש ולא יכנף עוד (כו') בלבושים במצות אלא יתגלה במצות כמו שהן למעלה ממש וד"ל. וזהו המשך הפסוק וראית בשב"י אשת יפ"ת שזהו לאחר הירור דק"נ בנהי"ט כחכמה ומדות שיהפכו כולם לקדושה האלקי כחיצוניות הלב עכ"פ כנ"ל שז"ש ושבית שביו במלחמה שמכח עצמך דוקא כנ"ל ואז יוכל להיות שיהי' גלוי מן ההעלם דנקודת פנימית הלב שמאיר שם ממקיף דצלם דחי' ויחידה כנ"ל, וזהו וראית בשב"י זו אשת יפ"ת העליון שהוא גילוי נקודת פנימית דנשמה האלקי' כמו שהיא יפ"ת למעלה בלי מום כלל, וחשקת בה שתחשוק בה להיות בה גילוי המשכות גילוי אלקות דתו"מ (וכמו שרואה אדם כנפשו האלקי' שמיד אחר התפלה כאשר יאיר אור אלקות בהתפעלו' העצמי' דנשמה בנקודת הלב והמוח בפנימי' ועצמי' שלה אז יחשוק בה להיות נמשך בה גילוי אור דתו"מ ובפרט בצדקה להמשיך חסדים העליונים כמו כי אתה נרי הוי' ואתה תאיר נרי כו' וזהו דוקא מצד ההיפוך בכחי' לב נשבר דלב בשר וחולת אהבה דנשמה יחד כו' וד"ל).

[לה] וזהו ולקחת לך לאשה שתיכף שתחשוק להיות יחוי'ע בנשמתך תהי' ראוי' ליחוד אלקי' זהו ולקחת לך [לאשה] שתהי' כלי קיבול לקבל כל המשכות העליונות דתו"מ שנמשך על ידך למטה כמו בקול דתורה במצות ת"ת וכמעשה הצדקה וכל המצות שהן בחי' רמ"ח חסדים העליונים להשיב נפשיך בפנימית הלב דוקא כי כל המשכות הללו יתגלה הכל בפנימית נקודת הלב שנק' אשת יפ"ת שנק' אשה יראת ה' כו', וכמ"ש ע"כ יעזוב כו' ודבק באשתו להמשיך כל האורות העליונים בכלים דנר"נ שנק' אשת יפ"ת מצד פנימית נקודת הלב כנ"ל שזהו כענין לקיחה ממש שלוקח אדם אשה ליחוד קבוע בתמידות וכמ"ש ביום ההוא תקראי לי אישי כו' ומבואר למעלה שיש באדם מבחי' דבר דבחי' איש העליון שנק' חתן כמו ביום חתונתו זו מ"ת שהשפיע לנשי' שנקרא כלה מלשון כלה שארי ולבבי [כו'] שזהו בחי' פנימי' נקודת הלב דוקא שנק' נקודת ציון כו' כנ"ל וד"ל. וזהו שמיד אחר

דמצוה בא"ת ב"ש נתחלף הי"ה במ"צ: ראה תקוני זהר תכ"ט (עג, א).

כי שם הוי' נקי עליך . . . מצות ה' ברה . . . בלבושים במצות [לד': בלבושים עצמי': תבוא כה, י. תהלים יט. ט.

כי אתה נרי הוי' ואתה תאיר נרי: נסמן לעיל פכ"ב.

אשה יראת ה' . . . ע"כ יעזוב כו' ודבק באשתו: משלי לא, ל. בראשית ב, כד.

ביום ההוא תקראי לי אישי: הרשע ב, יח (ושם: ההוא נאום ה'. ותיבת לי ליתא שם. אבל כלה גם בסידור שער הקיש פ, ב. תורה אור ויחי מה, ב. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב כאו ע' תתכו. ובלקוטי תורה כאו לו, ב: ביום ההוא וגו' תקראי לי אישי).

ביום חתונתו זו מ"ת: שיר השירים ג, יא. ראה רשי' ומצות דוד שם. תענית כו, ב (במשנה). ספר הערכים תב"ד כרך ב ע' תי הערה 104.
כלה שארי ולבבי: תהלים עג, כו.

ואהבת בכל לבבך כו' בכל פנימי' נקודת הלב דוקא אז והיו הדברים האלה דתוי"מ על לבבך זה דוקא מלמעלה למטה שזהו ענין ולקחת לך לאשה כניל ודיל'.

[לן] **והבאת** אל תוך ביתך כו'. הנה אחר שא' ולקחת לך לאשה שזהו כמו שקונה אשה בכסף קדושין שנק' ארוסין וחופה בבחי' ארי"מ נה"א שתי' עיי' ראוי' ליחוד בקביעות והוא ע"י המשכות עליונות דתוי"מ דנקודת פנימית הלב [כניל], ואחי"כ א' והבאת אל תוך ביתך שזהו שתבוא הנשמה שנק' אשת יפית בתו' באוי"כ דנרי"נ שבגוף בנהי"ט ג"כ בלא דבר חוצץ כלל (והוא מה שהנשמה [שבמות] תתפשט בכל איברי הגוף [שנק' בתך וכמ"ש בסי' הקבלה דבה' תיבות ברוך ה' המבורך לעי' מתפשטת הנשמה בכל הגוף] וקודם לכן עדיין הוא באפו כו'). ולהבין זה יש להקדים תחלה שיש הפרש בין שאר השנה לעשיית, ד[ב]כל השנה נמשך [מבחי'] סוכי"ע שהוא שם הוי' בכלל בתוך פנימית נקודת הלב דכני' להאיר אור בצלם אלקים דשמת' ומאירה כמו כי אתה תאיר נרי כו' וזהו רק המשכות אור פנימי' בכל שהוא לפי' העלאה מלמטה בתפלה בק"ש כמ"ש ואהבת בכל לבבך ואחי"כ והיו הדברים האלה על לבבך כו', אבל בעשיית עד יו"כ נמשך האור ממדרגה העליונה יותר בתוי"מ והוא מבחי' רעדכ"ר מ[בחי'] מצחא דעי' כו' שזהו מבחי' פנימי' הכתר שמשם נמשך י"ג מדה"ר כמ"ש ויעבור הוי' על פניו ויקרא [כו'] ארך אפים ורב חסד להיות נושא עון למעלה ממשפט התורה דוקא לפי [ש]מ[ר]בה לסלוח מצד עצם הרצון שלמעלה [מן] השכל והטעם דחכ' בתו' וזהו שאמר את פניך הוי' אבקש מפנימי' דשם הוי' דסוכי"ע שלמעלה] מן המדה דחכ' ועי"כ נמשך י"ג מדה"ר לסלוח לעוברי רצונו בתוי"מ כו' כמ"ש [ביוה"כ] לפני הוי' תטהרו למעלה משם הוי' דתוי"מ כידוע, ואמנם ידוע דאפי' שיו"כ מכפר כמ"ש [כי] ביום הזה יכפר עליכם כו' ועי"כ א"א בלא תשובה דוקא ותשובה זו [היא] ג"כ למעלה מתשו' דכל השנה דתשובה דכל השנה נק' תשובה מלמטה למעלה לבד כמ"ש תשוב ה' תתאה [שאינן] רק במעשה לבד) אבל תשובה דעשיית ויו"כ שהוא בחי' תשובה

ואהבת בכל לבבך . . . והיו הדברים האלה: ראה ואתחנן ה' הוי'.

שורה ודיל': כ"ט נרשם כאן: סליק ענין מאמר כי תצא למלחמה כו'. וראה בריש המאמר.

שורה נתיא: כחלד: ורא.

שורה דנקודת — שתבוא . . . בחי': כחלד: שתי' . . . ב"כח ועדין ב"לד: בתוך ביתך.

בסי' הקבלה דבה' תיבות: ראה זהר חדש רות בסופו ז', ד. סדור תפלה למהש"ה להרמ"ק שער רביעי סריס חמישי (בכונת ברכו) בשם מדרש רות הנעלם. סדר היום כוננת ברכו בשם מדרש רות. פרי עץ הים שער (ז) הקיש פ"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשנז. אור התורה בחוקותי כרך ב ע' תרלט.

שורה הגוף — ולהבין: ב"ח נרשם כאן: [יא].

ויעבור הוי' . . . ורב חסד . . . נושא עון: תשא לד, ויז.

לפני הוי' תטהרו למעלה משם ה' דתוי"מ: אחרי טו, ל. וראה לעיל בחי' פי' דברים ע' עד. עקב ע' שז. וכן ביום הזה יכפר . . . א"א בלא תשובה: אחרי שם. ראה שבויעות יג, א. לקוטי שיחות יום הכפורים כרך ד ע' 1149 אילך.

כמ"ש [לד': תשובה] חשבו ה' תתאה: נסמו לעיל ע' תכג.

תשובה פנימי' [שהוא בפנימי'] נקודת הלב דוקא כמ"ש ממעמקים קראתיך [כו'] מן בחי' עומק דעומק נקודת הלב כו' כמ"ש לך אמר לבי בקשו פני דוקא כו' [ונק' תשוב יו"ד דנקודת הרצון למעלה בה"א עילאה דבינה או תשוב היא כידוע] שעי"ז יהי' החזרת פכ"פ מלמעלה למטה כמו שאו' ישוב ירחמינו וא' בווהר ישוב מאן אתר מההוא עתיקא סתימאה כו' דהיינו שיא"ר ה' פניו מלמעלה למטה [כו'] שתשובה זו הוא החזרת פכ"פ הארת אור הפנימי דשם הוי' שישוב מלמעלה למטה] בהתגלות גמור כמו שהוא למעלה ממש בפנימי' עצמותו שלמעלה מן החכמה ומדות כו' וזהו ע"י התשובה פנימית דנקודת הלב מלמטה למעלה שהוא בנקודת הרצון העצמי' שלמעלה מן הטעם שבמוח שעי"ז תעלה ותחזור הנשמה לשרשה ומקורה בעצמות אי"ס ב"ה ממש לעמוד שם בבחי' פכ"פ ממש שזהו הנק' החזרת פכ"פ דוקא כמו השיבנו ה' אליך כו', וזהו שאו' את פניך הוי' אבקש והוא ע"י שבקשו פני פנימיות הלב דוקא שזהו שנק' תשו"ע שישוב ירחמינו מלמעלה למטה באור פנימית דהוי' להמשיך משם י"ג מדה"ר כמ"ש ויעבור ה' על פניו דוקא כנ"ל וד"ל.

[לז] וזהו שאנו אומרים והחזירנו בתשובה שלימה לפניך שלימה דוקא שהוא החזרת פכ"פ שישוב [ה'] אלינו כמו [ו]ישוב אל ה' וירחמיהו להיות עומדים בבחי' פנימי' דהוי' כו', וזהו והחזירנו בתשובה שלימה לפניך דוקא, וכמו שאו' את פניך הוי' דוקא אבקש. ואמנם בקשה זו אומרים בכל השנה בש"ע בברכת השיבנו ב' מיני תשובה הנ"ל, א' השיבנו לתורתך ועבודתך בלבד, והב' והחזירנו בתשובה שלימה לפניך ממש בפנימית דהוי' להמשיך י"ג מדה"ר מרעדכ"ר שלמעלה מתורתך כו', אבל אפי"פ שמבקשים החזירנו עיקר החזרה זו הוא בעשיית דוקא דכתיב דרשו ה' בהמצאו אלו עשיית (שאו נמצא וקרוב הוא למטה כמו למעלה ממש [ב]בחי' תשו"ע הנ"ל [בהתגלות המאור העליון למטה בקירוב המאור לגבי הניצוץ שאו ממילא נמשכו ונכללו במאור כענין שהי' במ"ת שהאיר ה' פניו למטה ואז עכ"ד פרוחה כו') וזהו בהמצאו כמו כי תדרשנו ימצא לך לפי שכפנימיות

ממעמקים קראתיך . . . עומק דעומק: תהלים קל, א. וראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תקצ.
 תשוב יו"ד . . . היא: ראה לעיל ע' תכב.
 ישוב ירחמינו . . . עתיקא סתימאה: מיכה ז, יט. ראה זהר ויקרא טז, א. לקמן ע' תרנז. לעיל בה"א פ' דברים ע' כג. וש"י.
 השיבנו הוי' אליך: איכה ה, כא.
 שאנו אומרים והחזירנו בתשובה שלימה לפניך [כח: (לפניך). לד: ליתא] שלימה [כחלד: ליתא] . . .
 (וישוב אל ה' וירחמיהו: בתפלת שמינה עשרה . . . ישעי' נה, ז.
 דרשו ה' בהמצאו אלו עשיית: ישעי' נה, ז. ראש השנה יח, א.
 עשיית . . . בקירוב המאור לגבי הניצוץ: ראה דרך חיים שער התשובה יג, רע"ד. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תקעה. וש"י. לעיל בחי' פ' עקב ע' שכז.
 שיה שאו — למטה ואז עכ"ד פרוחה [לד: כ"ז ליתא]: ראה שבת פח, ב. וראה הנסמך במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ג.
 כי תדרשנו ימצא לך: דברי הימים א כח, ט (ושם: אם, אבל כיה גם לקמן פל"ט).

הלב תדרשנו כמ"ש בקשו פני כו', ועי"כ א' בכהאריז"ל דכל [מי] שאינו בוכה בעשיית אין נשמתו שלימה שאינה עולה לשרשה פכ"פ שא"כ ה' בוכה ממילא מטעם הנ"ל, וזהו הטעם שנק' עיית דוקא שזהו לנגד ע"ס דכח"ב ומדות כו' דכל השנה אין התשובה רק במדות שבלב שנתפעל מן החו"ב שבמות שאינו רק בחי' חיצונית הלב רק לענין מעשה לבד להיות סומ"ר וע"ס בפ"מ (כמו השיבנו לתורתך [כו']) בחי' תשובה תתאה תשוב ה"א תתאה לבד כנ"ל, אבל בעיית זהו תשו"ע דפנימית הלב שהוא בחינת נקודת עצם הרצון שבצממות הנפש ממש כמו כל עצמותי תאמרנה כו' שזהו בחי' כתר שבכתר שהוא ביוכ"פ דוקא כידוע, ולכך צריך להיות עיית שהן ע"ס שבכתר עצמו כידוע בענין י' עומקים כו' והיינו שיתחיל בבחי' המל' ברי"ה בקעומ"ש בביטול הרצון הפנימי שהוא מל' שבכתר עד יו"כ שהוא כתר שבכתר שעי"כ א' לפני הוי' ממש תטהרו שהוא החזרת פכ"פ ממש כנ"ל, וע"ז נאמר בהמצאו ממש בהיותו קרוב למטה כמו למעלה ממש שזהו ענין תשו"ע דיוכ"פ שעי' בחי' התשובה שלימה מפנימי' נקודת הלב יחזיר ה' פניו [א]לינו מלמעלה למטה מטה כנ"ל וד"ל.

[לח] א"ך עדיין יש להבין מהו ההפרש בין תשובה בכל השנה לתשובה דעשיית שהרי א' כי תשוב אל ה' אלקיך ושמעת בקולו כו' וכך ובקשת ממש את ה' כי תדרשנו בכל לבבך כו' וגם בעשיית א' דרשו כו'. אמנם הנה מבואר במ"א במ"ש סומך ה' לכל הנופלים דחור [דוד] וסמכן ברוה"ק סומך ה' לכל הנופלים כו' והוא מ"ש נפלה לא תוסיף כו' דכנ"י בזמן הגלות נק' סוכת דוד הנופלת כמו שנפל אדם על פניו לארץ שלא יוכל לקום מעצמו כ"א שיקימו אדם כאביו ואוהבו כך כנ"י בזמן הגלות נפלו במוחין ומדות שלהם בחומריות הגוף בלי יוכל[ו] לקום ולהתעורר לה' ולתורתו ועבודתו בלי עזר ה' שיקימם מגפילה זו, וכמו ותבך ותפול לפני רגליו כו', ואח"כ ותקם אסתר ותעמוד לפני המלך שזה ע"י שריבט הזהב, וכך למעלה בכל יום שעליית המל' כמ"ש בזוהר לא תוסיף לקום מעצמה אבל קודב"ה יוקים לה כו', וזהו ענין החזרת פכ"פ שבא מכח עליון כמו השיבנו ה' אליך

ועי"כ א' בכהאריז"ל [לד': ועי' אריז"ל]: נסמן לעיל פכ"א.

עיית . . לנגד ע"ס דכח"ב ומדות: ראה בהערה הבאה.

כל עצמותי תאמרנה . . י' עומקים: תפלת נשמת . . נסמן לעיל ע' תכנ.

שריה אך — תשובה [לד': תשו"ע]. . כ' תשוב: ואתחנן ד, ל, נצבים ל, ב (ושם: ושבת ע').

ובקשת משם: ואתחנן ד, כט (ושם: ובקשתם [וכ"ה בלד']). אבל כ"ה גם בשערי תשובה ח"ב שער התשובה ט, א בדילוג.

סומך ה' לכל הנופלים דחור [דוד]. . לכל הנופלים [כחלד': ליתא]: תהלים קמה, יד. ראה ברכות ד, ב. לעיל בח"א פ' דברים ט"ז ע' ואילך.

נפלה לא תוסיף . . סוכת דוד הנופלת: עמוס ה, ב, ט, יא.

ותבך ותפול . . ותקם אסתר ותעמוד . . כמ"ש בזוהר: ראה אסתר ה, ג"ד. לקמן ע' תרס"ו.

שריה בכל — לא . . וכן: כ"ז ליתא בלד'.

ונשוכה וכן משכני אחריך כו', וכך אנו מבקשים [ו]החזירנו בתשובה שלימה כו', והוא ענין ב"ק המכריז בכל יום שובו בנים כו' שמהו הוא כח המקים לכל נש"י מפילתה. אבל זהו נק' תשו"ת מלמטה למעלה מרגל לראש כי הנופל כשעומד תחלה עומד על רגליו ואח"כ יקום בכל גופו וראשו כך מתעורר לשוב בסומ"ר וע"ט בפומ"מ ואח"כ מתעורר באו"ר ומוחי' כו', אך פנימית הלב עדיין מוסתר ונעלם כו' ולזאת כל חלקי הרע שבנה"ט במדות ומדומ"מ עדיין לא נטהר[ו] כלל ויוכל ליפול עוד בתאוות זרות ומחדומ"מ כו', והוא מצד המחיצה המבדלת שלא יאיר אור האלקי בפנימיות הלב והמחוץ כלל כו' כמ"ש מי יעלה בהר ה' נקי כפיים בתחלה ואח"כ ובר לבב כו' ואל יפול הנופל וחוזר וקם כו'.

[לט] וזהו כי תדרשנו ימצא לך לפ"ע הדרישה ימצא לך בהמשכ' לפ"ע ההעלאה שיעלה בכשרון המעשה וטהרת הלבבות. אבל בתשובה דיוכ"פ א' כי ביום הזה יכפר עליכם כו' לפני הוי' תטהרו לגמרי כמ"ש וזרקתי עליכם מים טהורים כו'. והענין [הוא] כי בחי' תשובה בעיית זהו בא רק מכה התגלות אור העצמות דא"ס למטה כמו למעלה [ממש] בלי שיהי' צריך להיות העלאה בתחלה, והוא מ"ש דרשו ה' בהמצאו ובהיותו קרוב למטה ע"כ מזה מתעורר ממילא בחי' פנימי' נקודת הלב שהיתה בהעלם ובהסתר וזהו ממעמקים קראתיך ממילא [מצד קירוב המאור לגבי הניצוצות כנ"ל]. וזהו כל ענין התשו' בעיית הכל בכחי' הפנימי' דוקא והוא בפנימית הרצון והשכל שנק' עומק חו"ב שבלב ועומק דמדות או"ר ורחמים כו' והוא שנק' החזרת פני"מ מלמטה למעלה מן המקבל אל המשפיע כמ"ש לך א' לבי פנימית הלב בקשו פני שיבוש וימצא בחי' הנקודות שנק' נקודת ציון כו', וזהו כמו שהבן צועק בפנימית [הלב] אל אביו ש[י]חזיר פניו אליו ואז ממילא יחזיר אביו פניו אליו מרוב אה"ר וחיבה יתירה כך כנ"י בעשיית מתעוררים מנקודת הלב שהוא בחי' הפנימית שלהם מעומקא דליבא, ואע"פ שזהו מצד ההיפוך שמתמרמי' בנקודת לבם על אשר נרחקו מאור פני אביהם שבשמים עד שבוכין אנו בעינינו למהוי קדם מלכא כו' זהו ממש עושה הרצון והאה"ר שבתענוגים בקירוב בפנימי' הלב כענין כן בקדש כו' הלואי כו' ואז

משכני אחריך . . . ב"ק המכריז בכל יום שובו בנים . . . נש"י [לד: נסמה]: שיר השירים א. ד. . . נסמו לעיל ע' תלו.
 שו"ת פנימיות — כל חלקי . . . ומדומ"מ: כחלד: גם חלקי . . . כחלד: ומחשבה ודיבור.
 מי יעלה . . . נקי כפיים . . . ובר לבב . . . ואל [כב: ואיל. כח: ואם. לד: ואז]: תהלים כד, ג'ד.
 כי תדרשנו ימצא לך: נסמן לעיל פל"ו.
 כי ביום הזה . . . וזרקתי עליכם מים טהורים . . . בעיית [לד: דו"כ]: נסמן לעיל פל"ו . . . יחזקאל לו, כה.
 שו"ת כנ"ל — וזהו: בח' לא נרשם כאן פרק, אבל יש סימן לקטע חדש. וכנראה שכאן צ"ל פרק [ב].
 אנו בעינינו למהוי קדם מלכא . . . עושה [כחלד: איתן] . . . כן בקדש כו' הלואי: ראה תשני זרה ת"ה [ט].
 ב . . . נסמן לעיל פכ"ז.

את פניך הוי' דוקא אבקש שיחזיר ה' פניו אליו מפנימי ועצמי רצונו כמו ביו"כ שנמשך מרעדכ"ר מייג מדה"ר שנק' תשו"ע שהעליון ישוב לתחתון ויחזיר פניו למקבל כשעולה אליו בבחי' הפנימי דוקא, וז"ש בזה"ר ישוב ירחמינו מאן אתר [אלא] מהאי ע"ס שהוא בחי' פנימי התענוג ורצה"פ שנק' רעדכ"ר שממשיך י"ג מדה"ר כמ"ש ויעבור ה' על פניו כו' ולהיות נושא עון ועובר על פשע למעלה ממשפט התורה כי ע"פ משפט התורה [ה]עונות פוגמים בשם הוי' ולא יוכל להיות תיקון כ"א ע"י יסורים ממרקים כו' כידוע בענין ד' חלוקי כפרה כו' וד"ל. וז"ש ביו"כ כי ביום הזה יכפר עליכם [ולא נזכר שם הוי' רק סתם להיותו למעלה משם הוי' דחכ' דתו' ועיקר הרבותא הוא מ"ש לכפר עליכם לטהר אתכם] מכל חטאתיכם לפני הוי' תטהרו וכן וזרקתי [עליכם מים טהורים] כו'.

[מ] **ולכאורה** מהו הרבותא וחדוש בזה ביו"כ דוקא והלא בכל יום אנו אומרים סלח לנו ומרבה לסלוח לעושי תשובה בכל יום, אבל באמת מ"ש ביום הזה דיום זה הוא שגורם לזה שמכפר ומטהר אותם כו' לפי שבו מתגלה מבחי' פנימי ועצמות שלו ממש כמ"ש לפני הוי' ממש תטהרו וכן שאז יאיר אור הזה הפנימי בכני' והוא ג"כ בפנימי [דצלם] נקודת הלב שלהם כמ"ש את פניך הוי' אבקש כו', ובהארת פנים הללו מעצמות המאור בניצוצות דנשי' בפנימית דצלם דנר"ג יוכל להיות שיטהרו גם עונות שנדבקים בנהיב החומרי לגמרי מכל וכל ולא יהי' העונות מבדילים כלל כי אין מחיצה מבדלת כלל מבחי' יחוד' פ"ב בזה, דודאי קודם שהאיר ה' מפנימי ועצמו' בתוך פנימית הלב שלהם כמו בכל השנה שיאיר ה' בבחי' פנימי האור דעצמות דפנימית הלב דכנ"י בחיצוניות כפי העלאה שלהם במוחין ומדות דאוי"ר כנ"ל אז עדיין יש מחיצה ש"ב מפסקת ע"י עונות שלהם שבגופי' החומרי' המסתיר ומחשיך אור הזה אע"פ שעשה תשו"ת בחיצוניות הלב בהתפעלות הרי חוזר ונופל מזה ואין בחי' הפנימי' שבלב בגילוי כ"א בהעלם (רק שמבקשים החזירנו בתשובה שלימה [לפניך] וע"כ סלח לנו כו' ממילא כי יש בכל יום הארה א' מייג מדה"ר לטהר דיו"כ כו') אבל ביו"כ שהחזיר פניו עליהם למטה כמו למעלה ממש כי קמי' כחשכה כאורה כו' וגם חושך לא יחשיך כו' ע"כ יוכל כח המשכה זו ד"ג

וז"ש בזה"ר ישוב ירחמינו: נסמן לעיל פ"ז.

ד' חלוקי כפרה: יומא פו, א.

בכל יום אנו אומרים: בחפלת שמונה עשרה.

שו"ה מנדלים — יחוד' [כח: ועי' לד: ח"ע] פ"ב [כחלד: דפ"פ]. . . שיאיר ה': **כחלד: שאין אור ה' מאיר.**

שו"ה שיאיר — דכנ"י . . . ש"ב: לד: דנשי'. **בכחלד** נוסף: רק . . . כח: של ברזל.

שו"ה ע"י — אור הזה . . . שטוטה חשו"ת: **כחלד: האור האלקי . . . שעשו (לד) תשובה.**

שו"ה וע"כ — לטהר . . . כו' [כ"ז ליחא **בכחלד**]. . . כחשכה כאורה . . . וגם חשך לא יחשיך: ע"ד תהלים קלט, יב.

מדה"ר לטהר את העונות להיות גם הזדונות כזכיות להפוך חושך לאור כמו אם יהי' חטאיכם כו' וכתבי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני כו' ואז לפני הוי' תטהרו לגמרי. וזהו הרבותא היתירה [ב]יו"כ שאין זה בכל השנה והוא בחי' תשו"ע דיו"כ שלמעלה מתשו"ת דכל השנה שמאיר בפנימית הלב ומזה יטהר כל לכלוך [עון] ואין מחיצה מפסקת כלל ומזה נמשך לכל השנה ודיל.

[מא] ובכ"ז יובן ג"כ ע"ד הנ"ל בענין מ"ש והבאת אל תוך ביתך כו' כנ"ל וקאי זה בצלם דנש[ו"י] שנק' אשת יפ"ת [כ]שמאירה בנר"ג שבגוף כנ"ל. אך הנה יש בזה [ג"כ] ב' מדרגות שהן ב' מדרגות הנ"ל דתשו"ע ותשו"ת [ד]יו"כ כנ"ל. דהנה מה שא' תחלה וחשקת בה ולקחת לך לאשה זהו בבחי' המשכו' אלקות בנר"ג [ב]מוח[א] ולב[א] כו' באו"כ בחיצוני' ע"י תרי"ם (וכענין תשו"ת הנ"ל שאו' השיבנו לתורתך ועבודתיך כו' שזהו מה שיוכל אדם להכיר בגילוי מוחין ומדות לבד) שהוא לפ"ע העלאה והזדככות החומר באו"ר שכלי"י וטבעי"י דרוח אייתי רוח [ואמשיך רוח] כו' כמו מי יעלה כו' והוא ישא ברכה כו' בש[ו"ע] וכן בפנימי' דתו"מ, אבל כ"ז עדיין [רק] בחיצוניות הכלים [ד]נר"ג ואין בכל זה מבחי' פנימי' [ד]נקודת הלב כמו שהוא למעלה מן הרצון והשכל שבמוח אע"פ שנק' אשת יפ"ת זהו רק מה שבא מאורה באו"כ בנשמה במוח ולב כו' ולא כמו שהוא למעלה ממש שהוא בחי' או"מ דצלם ומזלא הנ"ל שדבוקה למעלה בבחי' פכ"פ ממש בלי חציצה כלל וכלל, וזהו כמו מדריגה ה' דבחי' תשו"ע ביו"כ שעולה הנשמה בפנימי' נקודת הלב כמו שהוא למעלה ממש שמקבלת מבחי' דשם הוי' שלמעלה מן החכמה ומדות כו' לפי שיאיר ה' פניו מלמעלה למטה ג"כ בפנימי' זו ואז גם חלק [הרע] דנה"ט נטהר ממילא מכל פגם דעון וחטא מטעם הנ"ל ביו"כ שלפני ה' תטהרו כו'. וכך הוא ג"כ בזה שא' והב[א]ת אל תוך ביתך אחר שלקחת [לך] לאשה בכסף וקדושין וחופה בתומ"צ כנ"ל שזהו מה שאור האלקי דפנימית שם הוי' שמאיר בפנימית נקודת הלב הוא שמאיר גם בתוך החושך וגסות דנה"ב בחומריות הלב דלב בשר שמתהפך גם הוא להתקשר בהתקשרות עצמית לה' כמו כלה שארי ולבני כו' כמה לך בשרי וכן לבי ובשרי ירננו כו' [וכה"ג] לפי שנטהר מכל לכלוך ומיאוס דחום התאות הרעות שבלב החומרי עד שגם העונות שלו אינם מבדילים כלל וכלל כמו ביו"כ שזדונות נעשה לו כזכיות ע"י תשו"ע [דהחזרת] פכ"פ ממש, משא"כ קודם תשו"ע הנ"ל העונות מבדילים כו' לפי שאין אור פני[מי'] הוי' מאיר

אם יהי' חטאיכם . . . אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך: ישע"א א' יח: מג, כה.
שורה שיוכל -- להכיר: **כחלד**: להביל.

דרוח אייתי רוח . . . מי יעלה . . . ישא ברכה . . . דתו"מ [לד': דתו"מ]: נסמן לעיל ע' תח . . . תהלים כד, ג.
שורה נקודת -- מבחי' . . . לפי . . . זה: **כחלד**: מפנימי' . . . ליתא . . . כו'.
כלה שארי ולבני . . . כמה לך בשרי . . . לבי ובשרי ירננו: תהלים עג, כו: טג, פד, ג.
שזדונות נעשה לו כזכיות: נסמן לעיל ע' תלג.

למטה כמו למעלה כחשך כמו באור עד שלא ינדילו העונות אבל בהאיר אור הפנימי דהוי' מעצמות איס ביה שבפנימית הכתר למטה כמו למעלה (וכמו בגילוי המאור לניצוצות כו') אזי [גם] הגוף הגשמי יטהר לפני הוי' ויהי זך ונקי מכל סיג כמו הנשמה בשוה כענין וורקתי עליכם כו' וטהרתי אתכם ואין דבר חוצץ כלל. וזהו והבאת לנשמה האלקי' כשנק' אשת יפית בבחי' תשויע הניל גם לתוך ביתך שזהו הגוף שנק' בית לשכון בו גילוי אור [ה]אלקי ג"כ כמו בהתפעלות עצמי' דלב בשר החומרי באה"ר בתענוגים בשיר וניגון כמ"ש לבי ובשרי ירננו וכן להפך במרירות דלב נשבר, וגם לפי שמילא תטהר גם הנפש החוטאת הגשמי' לפני ה' דקמי' כחשוכה כאורה כו' והוא מה שאור הנשמה מתפשטת בהתגלות גמור [בהרגשה טבעי'] בלב בשר וגם בכל האברים עד שצלם האלקי דנשמה מתפשט ומתגלה בכל אברים הגשמי' דאדם העליון, שזהו תלוי דוקא במעשיו שאין בהם שום שמץ [רע] ח"ו כלל אבל כשיש שמץ רע נק' בעל מום, אבל גם בנהיב נתגלה כל אור ויופי דפית', וזהו כולך יפה רעייתי ומום אין כך אפילו בגלות [ונק] כלה נאה וחסודה באברים החיצוני' ג"כ (משא"כ כשהנשמה עדיין באפו כמ"ש חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו עדיין ולא נכנס בגופו כניל ודיל).

[מב] וזהו שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני שזהו ר"ה ויוכ"פ ברי"ה בחי' עליית המל' שהן כניי מלמטה למעלה בהחזרת פנים דמקבל למשפיע וזהו שמאל[ו] תחת לראשי דכניי להגבי אותם ולהעלותם למעלה, ופי' שמאל[ו] דוקא שזהו ברי"ה דוקא שהוא יום הדין הגדול והנורא לפי שמבואר למעלה דכל עיקר ענין עיית הכל הוא בבחי' הפנימי' ועצמיו' דנשמה דוקא ולא כמו התשובה דכל השנה שהוא במדות ומוחין בחיצוני' כו', אך גם בפנימית הזה יש ב' מדרגות דאו"ה ואו"י, דברי"ה הוא העלאה דאו"ח בביטול העצמי' ופנימי' דנשי' מלמטה למעלה כתשובה שלימה מקירת לבם ע"י בחי' הגבורות עליונות שנק' פחד אלקי' שנמצא בכל א' [ואי] מישראל מיום הדין עד שנוגע לחייו בגשמיות וברוחניות והוא נמשך מבחי' שמאל העליון שנמשך [תחת] לראשו דכניי גם כמו שהן בהשפלה למטה בטרדות הבלי עוה"ז שיתעוררו כתשובה, ואח"כ [ע"י התשובה מקרב ולב עמוק בזה בעשיית עד יוהכ"פ שאו' ממעמקים קראתיך כו' עי"ז נמשך

וורקתי עליכם כו' וטהרתי אתכם: ראה יחזקאל לד, כו.

שורה נשיר — וגם: כחלד: בתכלית כניל.

שורה האלקי — אברים [לד: אברין] הגשמי' [לד: הנשמה] .. העליון [כחלד: דעשי'] .. ח"ו [כחלד: ליתא].

כולך יפה רעייתי .. בגלות [כחלד: בגוף] .. כלה נאה וחסודה: נסמן לעיל פ"ח.

חדלו לכם מן האדם: ישעי' ב, כב. וראה לעיל פ"ז.

שמאלו תחת לראשי .. ר"ה ויוכ"פ .. בחי' [כחלד הוא]: נסמן לקמו ע' תרט.

בעשיית עד יוהכ"פ שאו' ממעמקים קראתיך: תהלים קל, א. ראה סידור אדה"ז בסיום פסוקי דומרה לפני [שיר המעלות] ברכו. לקמו ע' תרטא. לעיל בחי' פ' עקב ע' שטו. ושי"ן.

החזרת פנים דמשיפע שהוא עצמי' אוא"ס ב[נש"י שנק' תשו"ע לטהר אותם אף בגופים שלהם ב"ג מדה"ר מצד המשכות [ד"ן]ג מדה"ר שנמשך מבחי' רעדכ"ר באה"ר העצמית שהוא בחי' ימין העליון, שזהו וימינו תחבוקני [ב]חיבוק מאחוריהם דכנ"י [שהן גם בהיותם טרודים בצרכי גופם שהוא בחי' אחוריים בנשמות שע"י החיבוק באה"ר זו מאחוריהם] לא יוכל להיות בהם בחי' פירוד וחציצה לבוא לידי חטא ולא יסוגו אחר לעולם בכל ימי השנה [ונימצא] דהעלא' דא"ת דגב"י כר"ה בתשו"ת גורם להיות וימינו תחבוקני כיו"כ בהמשכות י"ג מדה"ר כנ"ל וד"ל.

וזהו שחזר דוד וסמכן ברוה"ק סומך ה' לכל הנופלים כו' דאע"פ שמבואר למעלה דענין הנפילה וההקמה הוא בכל השנה, אבל זהו בסדר והדרגה מרגל לראש כו', אבל בר"ה קודב"ה יוקים לה כמ"ש שמאלו כו' שבשמאלו זה שנותני' תחת לראש דכנ"י בנפילתם למטה כמ"ש בזוהר דבגלותא רישא שכיבת לעפרא כו' מגב"י למעלה לראש תחלה וממילא מעלה כל הגוף, והוא ביטול עצם הרצון בפנימית המוח ולב כו', וזהו שסמכן ברוה"ק כמ"ש סומך ה' לכל הנופלים כו', שזהו בר"ה דוקא ע"י התשובה כפחד ואימה יתירה ש[נ]ג'ע עד הנפש, ואחי"כ כיו"כ נאמר זוקף ה' לכל הכפופים שהזקיפה הוא לעמוד פב"פ ממש כמ"ש לפני הוי' ממש תטהרו כנ"ל וד"ל. (וכמו ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט שזהו בר"ה, וכיו"כ נאמר ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך שהו הוידי' ותפול לפני רגליו ותבך כו' עד ויושט המלך לאסתר את כו' ותקם אסתר ותעמוד לפני המלך ממש והוא ע"י שנתן בידה כל השרביט הזה[ב] שהוא בחי' הגבורו' דעצמות אור הכתר משא"כ בר"ה ותגע בראש השרביט לבד כו' (וזהו היפך הנ"ל) משום דבר"ה הוא תחלת בנין הנוק' ונשלם פרצופה, ואז א' ותלבש אסתר מלכות באור חדש דמל' שמ" הפנימי' כמו ב"פ דמלכיות וזכרונות ושופרות, ותעמוד בחצר בית המלך הפנימי' שזהו שער הפונה קדים דכבוד אלקי ישראל נראה כו', והמלך יושב על כסאו בבית המל' שהוא מ"ש נכון כסא"ד מא"ז בבחי' פנימי' הכתר דמל' דא"ס שנק' מלך הקדוש, נוכח [פתח] הבית שהוא בחי' התגלות להיות מל' כ"ע כידוע, ויהי כראות המלך מלך מלכי כו' את אסתר שהוא כנ"י בשרשם

שחזר דוד וסמכן ברוה"ק סומך ה': נסמו לעיל פליח.

כמ"ש בזוהר דבגלותא רישא שכיבת לעפרא: נסמו לקמו ע' תערב.

ויושט המלך לאסתר: אסתר ה, ב.

ותוסף אסתר . . . לפני המלך: אסתר ה, ג-ד.

שריה שרביט — (וזהנב) . . . הגבורו': תיקון ע"פ כב . . . כ"ה בכב. ונ' לד: אור הגי.

דבר"ה הוא תחלת בנין הנוק' . . . ותלבש אסתר מלכות: ראה טרי עץ חיים שע"י (כד) ראש השנה . . .

אסתר ה, א.

שער הפונה קדים דכבוד אלקי ישראל . . . נכון כסא"ד מא"ז: ראה יחזקאל מג, א, ד; מד, א, ת, ד . . .

תהלים צג, ב.

בלבוש מל' דתו"מ עומדת בחצר (שהוא חצר הפנימית) נשאה חן ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב שהן רשפי אש האהבה דמשפיע למקבל ותקרב כו' אבל כל השרביט ה' ביד המלך רק שנגעה בראש השרביט. אבל ביו"כ זהו כמו אחר שנתלה המן וניתן בית המן למרדכי (משאי"כ בריה נא' ויבא גם השטן בתוכם ממש וכמו שבקשה י"בא המלך והמן היום ר"ת הו"י כמ"ש במ"א) דכתיב ותוסף אסתר כו' ותבך ותתחנן לו להעביר [את] רעת המן האגגי כו' שהוא להמשיך י"ג מדה"ר מרעדכ"ר להיות נושא עון להמתיק הדיני' בשרשן שזהו להעביר [את] רעת המן ואת מחשבתו אשר חשב קטרוגים רעים כו' ואז ויושט המלך לאסתר כל השרביט כו' וד"ל.

[מג] [והנה לפי' יובן בהיפך במ"ש שמאלו] כו' וענין סומך ה' בריה' שהוא ע"י הושטה דשרביט הזהב שתקרב ותגע בראשו לבד בהיותה בעמידה דוקא אבל ביו"כ זוקף ה' כו' וימינו כו' ע"י כל השרביט שבידה שתקום מנפילתה ותעמוד לפני המלך מעצמה). והנה אחר כל הנ"ל בענין והבאת אל תוך ביתך (שזהו להביא ולהמשיך בחי' התפשטות גילוי אור הנשמה [גם] באברי הגוף כמו במוח ולב גשמי כנ"ל וכל האברים הגשמי' וכמו בקרב וכליות שיומרו לשמך כו' וכמו וכל קרבי את שם קדשו כו' וכה"ג) א' וגלחה את ראשה ועשתה את צפרני' כו'. דהנה ידוע בענין השערות וציפורנים בכלל שהוא [רק] בחי' הצומח שבאדם שצומח מן עצם הגוף השערות בראש [נצמח] מבחי' המותרות של המוחין שבראש והוא בחי' הפסולת של הלוחית [ה]מוח בוקע ויוצא דרך גומות בעצם הראש בנקבי העור ואינם רק כמו צומח שבעשבים בארץ מפסולת הלוחית שבארץ כו' (ושרש הצומח דשערות גם כולד בכטן אמו נמשך [מ]בחי' מותרות הדמים ומותרות המין דאשה שנק' אודם שממנו כשר וגידים כו' והצפרני' נצמחים ממותרת הלבון העצמות כמבואר בדרז"ל) וכמו שרואים שהשערות באדם הן רק בחי' טפל ולא נחשב כעיקר כלל שהרי בגילוחם וחתוכם לא מרגיש כלל ונק' רק בחי' לבוש להלביש לראש), ואמנם הנה יש להם שרש יניקה בגוף המוחין שבראש ובק[יעת] השערות בראש הוא מלמטה למעלה בבחי' אר"ח ובזקן ובפיאו' הוא מלמעלה למטה כו'), וזהו מצד בחי' ריבוי

בריה נא' ויבא גם השטן בחוכם ממש (כחלד: ליתא: איב א, ו. ראה לעיל בחי' פ' דברים ע' צב. ושי"נ.

י"בא המלך והמן היום ר"ת הו"י: אסתר ה, ד. ובמנות הלוי שם [ובהקדמה כסופה] בשם שערי בינה. פרי עץ חיים שערי (יט) המורים פי'. ד"ה ובהגיע תור אסתר תקסי"ג בס' מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ס"ע שפב ואילך.

בקרב וכליות שיומרו לשמך [כחלד: לשמו]. . . וכל קרבי את שם קדשו: (שחרית לשבת ווי"ט) נשמת . . . תהלים קג, א. נשמת שם.

דשנורות . . . אודם שממנו כשר וגידים כו' והצפרני' . . . הלבון שממנו העצמות: נדה לא, א [אבל ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שנו. ושי"נ. ח"ב ע' תפט. ושי"נ].

השערות . . . בגילוחם וחתוכם לא מרגיש כלל: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשעה. ושי"נ.

האור ושפע במוחין עצמן יותר מדאי ע"כ בוקע ויוצא בחי' מותרות ליניקות השערות כמו משל חביות המלאה ביותר שאז יוצאים המותרות לחוץ (שמזה יש מעלה יתירה בשרש השערות שהן באו"מ שבלתי יוכל להכיל באו"מ ע"כ בוקע ויוצא כו') (ולכך [התולדה] בטפה שבמוח תלוי במותרות המוחין דוקא ככן ט' דוקא כו', אך זהו בא מבחי' פנימי' ועצמיו' המוחין משא"כ השערות כו').

[מד] והנה בחי' השערות משל להבין בשרש יניקת החכ' דק"ג שמקבלת רק מבחי' [ה]מותרות דחכמה דקדושה שבפנימית המוחין וכמו שא' אני חכמה שכנתי ערמה שהערמה הוא היפוך דכ"ח מ"ה דחכ' דקדושה שהוא כח ומקור לכל שכל וסברא אמיתי' ועמוקה שנמשך מאין ליש וכמ"ש והחכמה מאין כו' כידוע, ולכך נק' החכמה אמת שמכוין לאמיתת אור השכל כמו שהוא דוקא, [ו]היפוכו ממש הוא הערמה שנק' ע"ר מ"ה דחכמה בחי' הריקנו' דמה דחכ' כמו אכלה ער מואב (כמ"ש במ"א) והוא ענין המרמה והתחבולה שהוא היפוך האמת רק למצוא דרך איך להעלים ולהסתיר האמת בכמה [מיני] לבושים והעלמות להעלים את האמת בתוך שקר שיהי' נראה כאמת שזהו עיקר ענין המרמה והתחבולה כמו בא אחיך במרמה וכמו ויענו בני יעקב כו' במרמה וידברו כו' שכל דבר שרוצה להעלים את האמת בתוך ענין מדבר שקר נק' מרמה ותחבולה והוא שנק' ערמה וכמו לכן הארמי שהי' רמאי גדול כידוע וכמו [ו]הנחש הי' ערום כו' כידוע, וכך יובן ענין חכמה דק"ג שאינו רק בחי' כח הערמה ותחבולה כהעלם אחר העלם להסתיר לאור האמת, ובזה יש ריבוי התחכמות יתירה מאד להמציא כמה מיני תחבולות שונות מן הצד עד שיוכל להעלים בכי טוב ובזה ימצא הדבר להיות כרצונו דוקא, וזהו אני חכמה שכנתי ערמה דלפ"ע החכ' כך יוכל לבא בהיפוכו

כמו משל חביות המלאה: ראה אמרי בינה שער הקיש מ"ה.
מעלה יתירה בשרש השערות שהן באו"מ [לד': באו"מ] . . . בטפה . . . במותרות המוחין: ראה מאמרי אדה"א שם.
התולדה . . . ככן ט' דוקא: ראה מאמרי אדה"א שם ע' תסת' ושי'.
אני חכמה שכנתי ערמה: משל ת, יכ. להבא לקמן ראה ד"ה ע"כ יאמרו המושלים מכ"כ אדה"א פלי"ח ואילך, יודפס בעז"ה לפ' חוקת. ספר המאמרים עת"י ט"ע עא ואילך.
שהערמה הוא היפוך כ"ח מ"ה: ראה גם תורת חיים ויחי קת, א.
והחכמה מאין: איוב כח, יב.
אכלת ער מואב . . . המרמה [כחל"ד הערמה]: חוקת כא, כו. וראה גם ספר המאמרים תקפ"ו ע' ד"ה ע"כ יאמרו המושלים הנ"ל.
שורה בכמה — את האמת בתוך שקר [כחל"ד כדברים שקרים] . . . בא אחיך במרמה . . . ויענו בני יעקב כו' במרמה וידברו: תולדות כו, לה. וישלח לד, יג.
לבן הארמי שהי' רמאי גדול: ראה חיי שרה כד, כט ואילך; ויצא כט, יג ואילך. לא, ז ואילך. תבוא כו, ה.
וראה גם ביאורי הוהר אמור עט, ג. ד"ה ואלה שמות תקפ"ו [ע"פ בור 936 לב, א] בתורת חיים שמות יד, ב. (ומהנחש הי' ערום: בראשית ג, א. וראה גם ביאורי הוהר פינתם קטו, ב.
חכמה דק"ג . . . כח הערמה: ראה גם תורת חיים יתרו תא, א. שער היחוד פנ"ד.

שהוא הערמה להבין ולעמוד על הערמונית ולהערים לנגדו כמו יעקב עם לבן ועם עשו כידוע שזהו אריכות הגלות דעכשיו כו' לברר לבחי' חכמה דקי"ג שהוא השקר וערמונית להטעות א"ע בהעלמת הרע בטוב שמראה א"ע כולו טוב וישר ובתוכו רק רע וכמו למען שמי יכבד כו' וכן יתעלם הטוב ברע, ובח"ס דוקא אתברירו שהוא בחינת אור האמת דחכמה שרואה בעין השכל להבדיל בין טו"ר אמת ושקר עד שיהי' בר לבב כו' ואזי ישא ברכה מאת הוי' כו' (וכמו ברכת ה' לאבות שהי' מרוחניו' לגשמיו' בלי שום העלם ולבוש מסתיר כלל מצד בחי' [אור] האמת דחכמה שבחכ' א' והחכמה תחי' בעלי' כי החכמה מקור כל השפע העליונה הרוחניות וגם למטה תחי' בעלי' דחכ'.

[מה] וז"ש ברכת ה' היא תעשירי שהעושר הוא בחכמה דוקא כמו חכמת שלמה שהי' כלי ומרכבה לח"ע הי' בו עושר גדול (וכן ביוסף כל אשר עושה הצליח כי בצל החכמה כו' [ובחי' חו"ב דקליפה שהן מבחי' מותרות דחכ' דקדושה היו נכנעים ובטלים ליוסף [ולשלמה] כמ"ש בזוהר ע"פ אז תבאנה ב' נשים זונות וכן ביוסף א' ואת זקניו יחכם כו') דהברכה הוא השפע ההולך ביושר בלי נטי' לצד ובלי העלם ולבוש, וזהו רק ע"פ האור האמת דחכ' שהולך ביושר בראש תוך סוף, אבל חכמה דקי"ג הוא כמו ענין המרמה והתחבולה [ב]התחכמות יתירה בהעלם אחר העלם להסתיר האמת ע"ז נאמר כי לא לחכמים לחם היפורח החכ' האלקי' שעלי' אמר והחכ' תחי' בעלי', וכמו שאנו רואים בחוש גם בשפע הפרנסה [הגשמי'] שניתן לכל אדם מלמעלה כמעשיו (כמו שא' מזונותיו של אדם קצובי' לו מריה ועכ"ז אדם נידון בכל יום כו', וכמו שאו' בבהמ"ז ומפרנס אותנו תמיד בכל יום ובכל עת ו[בכל] שעה וכמ"ש נותן לחם לכ"ב כו') שיש אדם שאינו מתחכם במרימ' בתחבולות והתחכמו' יתירה כלל רק בוטה בה' שנותן שפע ומזון לכל

יעקב עם לבן ונסו עשו: ראה גם פירוש המלות כב, סעי'ג ואילך. אור התורה מטות ע' אשמג. ספר המאמרים תרכ"ח ע' ט.

למען שמי יכבד: ישעי' טו, ה. ראה לעיל בחי"א פ' דברים ע' ח. ושי"ג.

ובח"ס [כחלד:] ונחמ' דוקא אתברירו: נסמך לעיל ע' שפ.

בר לבב . . . ישא ברכה מאת ה': ראה תהלים כד, ד. ה.

והחכמה תחי' בעלי': נסמך לעיל ע' שסו.

ברכת ה' היא תעשירי: משלי י, כב.

יוסף כל אשר עושה הצליח כי בצל החכמה: ראה וישב לט, ב"ג. כג. קהלת ז, יב.

חו"ב דקליפה או תבאנה ב' נשים זונות . . . ואת זקניו [כב:] וזקניו יחכם: מלכים"א ג, טו. ראה זהר

(ספרא דצניעותא) תרומה קעה, כ. אחרי ס, ב. תהלים קה, כב (ושם: וזקניו. אבל כ"ה גם בהמצויין להלן).

ראה לעיל ח"א פ' דברים ע' ט ואילך. ושי"ג.

כי לא לחכמים לחמתי קהלת ט, יא (ושם: וגם. אבל כ"ה גם לקמן פמ"ו. שערי תשובה ת"א שער התשובה ו.

סעי"א. הקדמת דרך חיים ג, ב).

מזונותיו של אדם קצובי' . . . אדם נידון בכל יום: ראה ביצה טו, א. ראש השנה טז, א. ספר המאמרים

חספה ח"ב ע' תרמח ואילך ובהנסמך לשם.

בשר שיפרנסנו וימצא טרף מזונו כמו השלך על ה' יהבך כו' הרי אז הולך האור ושפע דברכה זאת ביו[ש]ר מרוחניות לגשמי ע"פ בחי' החכמה דקדושה שהוא אור דתורה שבנפשו וכח החכמה שבנה"א שנק' כ"ח מ"ה בבחי' הביטול מיש לאין שגורם ההמשכה מאין ליש ביושר בלי העלם ולבוש כלל לפי שבחי' מ"ה ואין דחכמה דקדושה שורה בזה בבחי' האין האמיתי דעצמית אלקות להמשיך ממקור הברכה בלי שיעור כלל ביותר הרבה מכפי המדה של הכלי שהוא העסק מו"מ שלו אם כבית או כשדה בכסף וככל אשר לו הכל הולך מרוחניות הברכה שלמעלה לגשמי' בלי העלם ומונע כלל (כמו שהי' באבות ויוסף ושלמה וכה"ג) וכמ"ש את הברכה אשר תשמעון כו' ובפרט בא"י ששם צוה ה' את הברכה כו', רק שלא יהי' מעורב רע בטוב וטוב ברע כלל וכמ"ש נקי כפים ובר לבב כו' שאינו נושא נפשו למות ח"ו שאינו שלו רק מאשר ניתן לו לחלקו ואינו מוצא תחבולות להעשיר ביותר מפני המדה שצריך לו לחם לפי הטף כו' כמ"ש [שלמה] רש ועושר אל תתן לי הטרפני לחם חוקי כי בעושר ירום לבו פן אשבע כו', וזהו דוקא לפ"ע החכמה שבקדושה שתחי' בעלי' מחיי החיים כמו כל בעלי אומנות דחכ' שמפרנס א"ע בחכמתו וכן בחכמה שבתורה ובמילי דעלמא ג"כ יבא לו כל שפע בבחי' החכ' [ה]אלקית שהוא בבחי' חכמה בעצם שהיא כלי לאור האלקי כמו המוחין שבראש הפנימי' שיש בהן ג"כ להשכיל לחיי פרנסתו כו' (ובשלמה ה"י גם המתורות דחכ' הכל בקדושה כמו ג"א ממש כניל כשיחת ת"ח צריכה לימוד, וזהו כמו בחי' השערות דקדושה האלקי' הרי גם בהן נמשך האור ושפע בדרך דילוג מאו' דחכ' שבמות כידוע [בענין] שערות ד"ג ת"ד וגם בבחי' המל' דנוק' אין לה זקן יש [כן] בבחי' שערות דראש בחי' קדושה יתירה כמובן בשה"ש בכמה מקומות שאו' שערך כעדר העיזים שגלשו מהר הגלעד כו', וכן ודלת ראשך כארגמן (וסומקי גו סומקי כו'), והיינו בחי' ההמשכו' דח"ת דתושבע"פ מל' קרינן לה בבחי' מותרי מוחין שהם באים בדילוג גדול ויש בהן הארה דחכמה כהלכות שבמשניות שנק' נימין דכלה וכתוב בהן סלסלה ותרוממך כו' לסלסל ולהפריד ולהעמיד כל

השלך על ה' יהבך: תהלים נה, כג.

את הברכה אשר תשמעון . . . ששם צוה ה' את הברכה: ראה יא, כו. ראה תהלים קלג, ג.

שורה וטוב — למות ח"ו: **כחלד**: למותרות.

רש [**כח**]: ריש] ועושר אל תתן . . . פן אשבע: משלי ל, ח. ט.

ג"א [**כח**]: ג' אלפים] ממש כניל [**כחלד**]: משלי: מלכים"א ה, יב. וראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה

ח"א ע' שג וכהנסמן לשם.

כשיחת ת"ח צריכה לימוד: נסמן לקמן ע' תרסט.

שורה נמשך — מאי [**כחלד**]: מארימ].

שערך כעדר העיזים שגלשו מהר הגלעד . . . ודלת ראשך כארגמן . . . וסומקי גו סומקי: שיר השירים ו, ה.

(והשם: מן הגלעד): ז, ו. ראה זהר תוריע מה, ב. (אדרא רבא) נשא קמא, ב.

דחושבע"פ מל' קרינן לה: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, א.

כהלכות . . . שנק' נימין . . . סלסלה ותרוממך: משלי ד, ח. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נג וע' קו.

ישנ.

המשכה על מקומו וכמ"ש במ"א, וזהו שערך כו'. וז"ש שגלשו וא' בוהר מאן דגליש למט[רניתא] כו' זהו בגלות השכינה בע"ש שמקבלי' מבחי' המותרות דשערות דנוק' דוקא שמפני זה גזרו או' דשער באשה ערוה שיונקי' גבו' קשות דק"נ משער דאשה כשיוצא לחוץ ולבר בסוטה א' ופרע את כו', וזהו ונגלח את ראשה (כמשי"ת), וכך הוא גם בענין החכמה תחי' בעלי' שגם בבחי' מותרות דשערות שיוצאין ממנו אין הולך לאיבוד במי שהוא שלם בשלימות דח"ע וח"ת (כעשירות דרבי [וראבי"ע] וראבי"ח וכה"ג).

[מז] אך הנה אנו רואים היפוכו ממש בבניא שהן חכמים בעיניהם מאד שעושי' בחי' יש גדול ועומק חכמתם במילי דעלמא וכל חפצם [רק] להתעשר בהון רב מצד תאוות הממון והגדולה להתנהג בהרחבה כגדולי ארץ ע"כ המה בטבע[ם] מעמקי' גדולים בכל כלי מוח חכמתם בעיון גדול ועמוק עמוק מאד מחשבותי' בכמה מיני התחכמות ותחבולות יתירות ושוניות להמצא להם טרף מזונם להשיב הון כו'. והנה נראה לכל עין הרואה בעיקר מהות החכ' שלהם אינה חכמה ושכל בעצם שנמשך מחכמה דקדושה רק הוא שכל אנושי הכוזב בדמיונות אע"פ שאינו רע כלל והוא רק לפי ענין ותחבולה ומרמה ע"פ הרוב שיערים להלביש הדבר בכמה מיני העלמות של שקר ולהסתיר האמת כמו שהוא שבזה גונב דעת הבריות וימצא לו מזונו בעסקים יהי' איך שיהי' (שנק' שווינדעל), שבודאי אור שפע כזאת הולך גם ברוחניות בדרך עקלתון בהעלם וגניבה שנק' מרמה וערמה ותחבולה היפך האמת והיושר דחכ' דקדושה [כני"ל], וע"כ אנו רואי' בחוש שמלבד שאין אור הברכה שורה ומצלחת להם כלל וכלל אלא גם יפסדו כל אשר יתנו בכיסם ובכר אשר ידמה בחכמתו להרויח יהי' להיפוך עד שיהי' עני גמור וע"ז נאמר כי לא לתכמים לחם [כלל] כו', והוא בחי' מותרות דשערות דק"נ שנק' חכמים להרע כו' שהן בבחי' יש נפרד מאלקים לומר כחי ועוצם ידי כו' שבהם העניות דוקא היפוך העשירות דחכמה דקדושה מטעם הנ"ל בענין והחכמה תחי' בעלי' כו' וד"ל (ואע"פ שעכשיו בגלות הולך השפע דרך העלם ותחבולה לפי שמקבלים מן המזלות בבחי' מותרות דק"נ ולא כמו באי' כני"ל

וא' בוהר מאן דגליש למט[רניתא]: ראה זהר ויחי ריז, א.

דשער באשה ערוה . . . ולבר [כחלד: ולכר] בסוטה אמר ופרע את: נשא ה' יח. נרכות כד, א. זהר (אדרא רבא) נשא קמב, א. אחרי ס, ב. (רעיא מהימנא) פינחס רמח, ב. הנסמן לעיל בח"א פ' דברים ע' קיב. כעשירות דרבי ווראבי"ט [לד': וריא בו עוריה] ווראבי"ח [לד': ורי אליעזר בן תנינא]: (רבי) ראה שבת קיג, ב. (וראבי"ע) שבת נד, ב. (וראבי"ח — כנראה ר' אליעזר בן חרסום) יומא לה, ב.

ומו. . . רק: בהכתי' לא נרשם [מו]. . . ניתוסף ע"פ כב.

שורה ושונות — כו' בכחלד נוסף: אע"פ שאינו רע כלל. תיבות אלו הובא בבתי' זה וכן ב כב לקמן בשו"ה רק. וראה הערה שלאח"ז.

שורה רק — עי"פ שאינו רע כלל . . . לפי [כחלד: ליתא]: כח: והחכ' מה להם. לד': וחכמת מה לבנין מל'. וראה הערה שלפניו.

חכמים להרע . . . כחי ועוצם ידי: ע"ד ירמ"י ד, כב. עקב ת, יז.

(וזהו הטעם מה שאין אדם יודע במה משתכר כידוע וד"ל), וע"כ ישראל שבח"ל דוקא נק' עובדי ע"ז בטהרה, מ"מ עושי' מזה יש וגסות להפריד מאלקות וכל גסות דחכמה הוא מסט' דחכמה וערמה דק"נ כמו ראיתי איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו וכן מ"ש לא לחכמים לחם [ל]חכמים בעיניהם כו', וכנראה גם בחוש לכל מתחכם ביותר בעי[ניו] שהעניות רודף אחריו וסימן לעניות גסות דחכמה כו').

[מח] וּבְכ"ז יובן מ"ש וגלחה את ראשה בהיות מבואר למעלה שיש ב' מדריגות בחכ' א' בחי' עצמות דחכמה כח מ"ה דקדושה שממנו מקור הברכה למעלה ולמטה (כמ"ש כולם בחכמה עשית ואף בחי' המותרות דשערות כשיחת ת"ח כנ"ל) וזהו והחכ' תחי' בעלי' (כמו שת"א שמחי' בעלי' ולמעלה שנק' החכמה אומנא כמ"ש ואהי' אצלו אמונ' כו'), והבי' בחי' אחריי' דחכמה שנמשך מבחי' מותרות דשערות כמו בהתחכמות ותחבולות ומר[מ]ה ע"ז א' אל תתחכם פן תורש כו', וכמאמר אל תתחכם הרבה) הרבה יותר מדאי דוקא שמזה יניק' החיצוני' דק"נ ומתרי' מוחין כנ"ל והוא שנק' עני בלא דעת (דאע"פ שכמה ת"ח גדולים הן עני' גדולים כראב"פ וריבי"ח וכה"ג הרי א' [צו"מ] לא מיעני ואי מיעני אהדורי אפתחא כו'). ולכך א' וגלחה את ראשה דבכאן מדבר בגלות השכינה בע"ש בהסתר והעלם דלבוש שק דק"נ שיוצאים מן הגלות והוא ניצוץ האלקי בכל א' שמתלבש בלבוש גס דנהיט וכנ"ל כמ"ש והבאת אל תוך ביתך כו' שאז יכולים החיצונים לקבל יניקה מבחי' המותרות מוחין דק"נ שהן השערות שז"ש שער באשה ערוה (משא"כ במל' דקדושה כמו שהיא למעלה שא' [שערך] כעדר כו' [וכנ"ל]), והוא ההתחכמות יתירה במילי דעלמא בתחבולות עמוקות ביותר כנ"ל שמזה עיקר יניקות דק"נ למעלה שזהו נק' מחשבין עון להרע כו' למעלה (כמו [כר'חל] לפני גוזי' כו'), ע"כ צריך האדם לה[ש]פיל

שאי' אדם יודע במה משתכר: פסחים נד, ב.

ישראל שבח"ל . . נק' עובדי ע"ז בטהרה: נסמן לעיל פ"ג.

ראיתי איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו: משלי כו, יב.

כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.

שירה המותרות — וזהו . . כו"ז: לד' ליתא, וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: כנ"ל [לד' כו']. . כו'.

שירה המותרות — שת"א [כ"ז] שזורתו אומנא: כב' שתי אור' . . החכמה אומנא כמ"ש ואהי' אצלו

אמונ': משלי יח, ל. ראה בראשית רבא בתלתי. תורת חיים בראשית ז, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכו.

אל תתחכם פון תורש: כ"ה גם בספר המאמרים תקפ"ה ח"ב כאן ע' תתכח. וראה קהלת ז, טז (ואל

תתחכם). משלי כ, יג (פן תורש).

אל תתחכם הרבה: מובא שם, וראה קהלת שם.

שירה והוא — הו' [לד' ה']. . כראב"פ [לד': כרי"א בן מדה] וריבי"ח [כב': כתבו ומחקו]. לד' ורי"ב בן

חנניא. כח: ורחבי"ד: (ראב"פ ורחבי"ד) ראה תענית כד, סע"ב. כה, א. (ריבי"ח) ברכות כה, א; הוריות י, א.

ובסדר הוריות חלק תנאים ואמוראים בערכו סיד קרוב לסופו: וא"כ נתעשר ר' יהושע.

צו"מ [צורבא מדרבנן] לא מיעני: ראה שבת קנא, ב.

שירה דלבוש — דק"נ: כחל"ד: דנוק.

שירה ביותר — מחשבין עון [לד': מחשבות און] . . למעלה [כחל"ד: ליתא] . . (וכרחל לפני גוזי':

ישעי נט, ז; משלי ו, יח . . ישעי' נג, ז (שם: וכרחל).

ולהעביר לבחי' המותר' דחכ' דק"ג, והוא מה שא' וגלחה את ראשה להעביר המותר' מוחין דנשמה שבנהיט שלא ינקו הקליפות מהם ואז יאיר בה האור העליון בבחי' סוכי'ע [ביחוי'ע] דתו"מ [ואם לא] תגל[ח] את ראשה הרי יקבלו החיצונים ניטות מן השערות שהן התחבולות ומרמה הנ"ל, ועי' אמר שער באשה ערוה כמו טהור עינים מראות ברע ומה גם שהוא היפוך חכ' [דאינ] דקדושה כנ"ל, וזהו מאן דגליש למט' כנ"ל וד"ל.

[מט] ועשתה את צפרני' כו', פי' כמו בחי' המותרות דשערות שבראש הנ"ל שהן מותר' מוחין שבראש להתחכם ביותר מדאי שעי' א' וגלחה את ראשה כנ"ל כך אמר גם בצפרני' של היד שהן גיב צומחי' ביד מבחי' המותרות של העצמות כי העצמות הן בחי' העצמי' של בנין הגוף ועי'ב הן רק בחי' לבושי' כמי'ש עור ובשר תלבישני (והוא מן הלובן דאדם שממנו מתהווה העצמות והשער' הן מן האודם דנוק' כנ"ל, ועי'ב הגם שהשערות הן בבחי' המותרות דמוחין שבראש והמות שבראש כיסוד המים ולחלוטית כנ"ל וגם הוא מן הלובן דאב כמו העצמות כידוע בדרז"ל ועי' צמיתת השערות בראש בא מסיבת הגבורות דאוי' שבוקע ויוצא כרשפי אש וחום החיצוני (שהרי הזיעה גיב מיניקות הגומות שהשערות יונקים והוא מפסולת הדמים שבמוחין והיינו מה שמתחכם ומערים בתחבולות שזהו רק מצד החום ותאוות ביותר מכפי מדתו משאי' העצמו' הן בבחי' יסוד המים שבוקע המי'ד והוא בחי' עצמיות דמדות דאדם שיוולד בדומה לו כו'), והנה כמו שהשערות בכלל הן בבחי' מותרות של השכל שבמוח כך יש בחינת מותרות וחיצוני' ואחורי' גם כמדות שבלב [(שנק' עצמות כמי'ש במי'א על ענין הקרשים שבמשכן שנק' עצי שיטים עומדים), והן הנה בחי' צומח דצפרנים שביד דוקא כידוע שהידיים הן בחי' חיצוני' המדות שבלב כמאמ' חסד דרועא ימינא גבו' דרועא שמאלא כו', והיינו מה שבחי' אור החסד שבלב] הרוחני נמשך ומתפשט בכלי היד להשפיע ולהחיות רוח שפלים כמו פשיטת יד העשיר ליתן לעני וכמו פתוח תפתח את ירך כו', ולמעלה זה כמו

שורה המותר' — דנשמה . . העליון; כחל"ד: דנהיא . . האלקי.

טהור עינים מראות ברע . . מאן דגלי [לד: דקטיל] לחס' [כח: למטרוניחא (לעיל ספמ"ו): לד: לחויא (לעיל פ"א)]: לעיל ע' חיב.

[מט]: בח' נרשם כאו: [ג].

כי עצמות הן בחי' העצמי' של בנין הגוף ועי'ב [עור ובשר]: ראה ביאורי הוהר שופטים קכב, א ואילך. ספר המאמרים תקס"ה חיב ע' תתיב ואילך. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קעג. ושי"ג.

שורה ועי'ב — דק . . הגם השערות: לד: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הן . . הן.

עור ובשר תלבישני: איוב י, יא.

והמוח שבראש . . הוא מן הלובן; נדה לא, א.

במדות שבלב [ושנק' עצמות . . עצי שיטים עומדים: תרומה כו, טו. ויקהל לו, כ. ראה גם תורת חיים תרומה תמז, א. לקוטי שיחות שופטים כרך כד ע' 117 ואילך.

חסד דרועא ימינא גבו' דרועא שמאלא: תקוני דהר בהקדמה יו, א.

פתוח תפתח את יד: ראה טו, ח.

שא' פותח את ידיך כו' ומבואר במ"א בשרש ענין נטי' לסעודה שהוא להעביר הפסולת רע שבציפורני' שביד שהן מבחי' מותרות החסדים שביד כי הצמיחה דצפורן בסוף היד מורה ע"ז שזהו בחי' המותרו' והחיצוני' של החסד כמו יניקת צומח דשערות בראש כנ"ל והוא שרש יניקה לחסד דק"נ שמקבלים מן בחי' מותרות שפע החסדים דקדושה (ולכך נטי' עד הפרק כו' ויגבי' הידים למעלה כו' (כמ"ש בסידור). ודוגמא לדבר זה הי' כבר לעולמי בבחי' חסד דאברהם שהי' מרכבה לבחי' חסד עליון דאצי' דקדושה האלקי' וא' לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל שהוא בחי' חסד דק"נ כו' שמבחי' מותרו' [מוחין] דחסד דקדושה דאברהם יצא ממנו מקור תולדות ישמעאל וכמ"ש אברהם עצמו לו ישמעאל יחי' לפניך כו' הרי הגבי' לחסד דישמעאל שיחי' לפניך ממש כו', וזהו מצד בחי' הטוב והחסד שיוצא בהתגברו' שפע יתירה מחסד העליון דקדושה נופל גם בבחי' מותרות כצומח דצפורני' ביד שדבוק ביד עצמו ונחשב כגופו של יד ממש, והיינו כמו שרואי' באיש החסד וטוב בעצם שירבה ויגדל [כח] חסדו ורב טובו להטיב גם לרעים [ופחותים] כמו [לטובים וגדולים ממש, כ'מו שהי'] אברהם איש החסד בעצם מרבה להטיב חסדו גם לרעים [כמו] לערביי' וכל אשר יבא אליו [הי' מכניס אורחים] יהי' מי שיהי' יכבדנו בגופו ויתן מכל אשר לו כו' וכמ"ש בזהר דהיה עבדי טיבו יתירה עם ברייתא כו', וזהו בחי' מותרות דחסד דקדושה שזהו בא רק מצד ביטול כל עצמותו להשפיע מכל אשר לו כי הוא בעצמו הי' בעיניו כמותר ממש בעולם עפר ואפר לכל כו' כמ"ש במ"א.

[ג] ואמנם בחי' התולדה שנולד מ[צד] זה החסד המותר שאינו בבחי' פנימי' הוא שיצא ממנו ישמעאל שהוא חסד דק"נ, שאין החסד מצד עצם הטוב והענוה היתירה כנ"ל אלא רק להתייחר ולהתגאות כי באמצעות רוממות וגיאות הלב יחפוץ מאד שיקבלו הכל מטובו ואין זה רק

פוחח את ידיך: תהלים קמ"ה, טז.

כמ"ש בסידור: שער נטי' ק, ג ואילך. וראה בהנסמן בהערות וציונים לשם [נדפס גם בספר המאמרים תקטיב ח"א ע' קד, ועם הגהות באור התורה וישב כרך ה ע' תקן]. וראה גם שם שער המילה קמ"א. מאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"א ע' נו, ובמקבילו בסה"מ תקס"ד ע' נא ואילך, ובארוכה בדרך חיים ע' 128. פירוש המלות מ"ב, ב. מאמרי אדה"י הקצרים ע' תקי. ושי'.

חסד דאברהם שהי' מרכבה . . . דאצי': נסמן לעיל ע' תמב.

לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל: כיה בכ"מ, ומהם: ספר המאמרים תקס"ה ח"ב כאן ע' תתכט. מאמרי אדה"י במדבר ח"א ריש ע' קנג. אור התורה וירא ע' צג. וראה פסחים נו, א. הערה שלאח"י.

ישמעאל שהוא בחי' חסד דק"נ: ראה לקוטי שיחות תולדות כרך ב ע' 102 הערה 26-27.

לו ישמעאל יחי' לפניך . . . לפניך [לד': לפניו]: לך י, יח.

שריה שדבוק — והיינו: ע"כ נמצא בכתי' ג.

וכמ"ש בזהר דהיה עבדי טיבו יתירה: ראה זהר ואתחנן רס"ב, ב. נתבאר בסידור שער התפילין י"ב, א. אמרי בינה (קה"ת תשמ"ה) שם קלו, א.

כי הוא בעצמו הי' בעיניו כמותר ממש בעולם: ראה תורת חיים תולדות [והוא משנת תקפ"ה] — ע"פ בור 811 קנ"ב, א' ד, א. מאמרי אדה"י במדבר ח"א ע' קנו. לקוטי שיחות וירא תשמ"ה סי"ב. ושי'.

הרחבת הלב בגובה וגאון שחפץ להתנהג כשר גדול שיפור בפיזור גדול גם לדבר מותר לגמרי להראות גדולתו ועושרו (כמו אהורי' דר' אתיר' כו'), וכמו שיפור על הלבושי' יקרים לסוסים ולמשרתי' ולהשליך לאבוד כו"ז רב יהי' מי שיהי' ואינו מצד חמלה וחסד כלל רק מצד התרחבות המדות שבלב שזהו כמו בחי' מותרו' דצפרניי' שביד כו' (וכך למעלה מבחי' חסד דרועא ימינא כו' נמשך שפע חסד עליון לכנין העולמות כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה וחסד זה נמשך בג' פרקי' דיד העליון בבי"ע לנשמות ומלאכים עד שזו ומפרנס לכל כחסד[ו] גם לרעים כמו לטובים ונותן לחם לכ"ב כלית שיש בזה בחי' מותרו' להשפיע גם לק"ג, ואמנם מצד זה יש מציא' בחי' חסד דישמעאל שמקבל ממותרו' דחסד דקדושה כניל באברהם וד"ל).

[גא] וכמו"כ בדרועא שמאלא שהוא בחי' הדין יש בו גם מבחי' החסד דימין ונקי' חסד שבגבורה ורק צפרני' דיד שמאל, ועכ"ז הרי אמר ביצחק שיצא ממנו עשו שזהו בדרועא שמאלא הוא אדום בחי' גבורו' קשות דקו השמאל. וזהו ועשתה את צפרני' משום דמדבר בנשמה האלקי' שהיא בשכ"י להעלותה מן ממשלת ק"ג בגלות השכינה באדום כו' ויצאה מן השכ"י להיות ראוי ליחוד' בתו"מ בבחי' נישואין להיות גילוי אלקות מפנימי' דשם הוי' בפנימי' הלב דוקא כניל [וד"ל] שאו תתפשט אור הנשמה גם כחלק הגוף במוח ולב גשמי לכל האברי' עד שיהי' בצלם אלקים ממש גם בחיצוני' האברי', ולזאת ודאי צריך להיות הכנה זו בגילוח השערות ותיקון הציפורני' שהן צומחי' מבחי' המותרות שלא ידבק בה מיניקו' הרע דחכ' ומדות דק"ג, ובמדות שבלב הטבעי זהו בחי' המותרו' דחסד' להתנהג בהרחבה ופיזור שלא לצורך כלל רק להראות גדולתו שיקבלו הכל ממנו ושיהי' משובח ומפואר בפי' הכל כו' חסד דישמעאל שהחסד בא מצד הרוממות וגיאות, ומוזה יש יניקה לרע שבתאו' הנמשך כמים שיאהוב וימשיך אחר כל תאוה וכמ"ש לתאוה יבקש נפרד כו', ולזאת צריך לתקן הציפורני' שהן ממותרות יסוד המים שבעצמו' וכן ביד שמאל וכמו לנטי'. וזהו ועשתה את צפרני' לחתוך המותרות דצפרניי' שיוצא חוץ לבשר החוצץ כמו בטבילה דאשה נדה שצפורן שחוץ לבשר חוצץ, וכך בנש"י למעלה שבבחי' החיצוני' ומותרו' דשערות וציפורן מקבלי' החיצוני' ממותרות דחוי"ג דקדושה כמ"ש בזהר בשערה אחיד כו' בטופרהא אחיד כו', וזהו ועשתה את צפרני' ותתקן כדי

אהורי' דר' אתיר' . . . כו"ז [כסף וזהב]: ראה שבת פ"ג, ב.

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פ"ט, ג.

שו"ת דימין [כחלד]: והו' . . . ביצחק שיצא ממנו עשו: פסחים נ"ג, א.

לתאוה יבקש נפרד: משלי י"ח, א.

ועשתה את צפרני' לחתוך: ראה יבמות מ"ה, א.

בטבילה דאשה נדה שצפורן שחוץ לבשר חוצץ: ראה רמ"א שו"ע י"ד הלכות נדה סקצ"ח סי' ונכ"ח שם.

כמ"ש בזהר בטופרהא . . . בטופרהא אחיד: ראה זהר אחרי"ט, ב. לעיל כה"א פ' דברים ע' כו, ושי.

שע"ז האור הושפע גם בחיצוניו שמשם יש יניקה לרע גמור דישמעאל כו'. וכל זה הבנה לגוף היחוד האלקי שתהי' ראוי' ליחוד עליון ולא יהי' דבר חוצץ שימנע אור היחוד כי טהור עיני' מראות ברע כניל ודל'.

[נב] והסירה את שמלת שבי' מעלי' כו', הנה כ"ז מדבר בבחי' הכנה רבה שצ"ל בנושמה האלקי' בפרט שנק' אשת יפ"ת כשהיא בגוף שצריכה לטהר עצמה ולהתקדש בקדושה העליונה שצריך להסיר כל לכלוך ומיאוס שנוגע בנפש מכל צד הן מצד בחי' המותרו' שיונק' הקליפות כמו בשערו' וצפרני' זוה מצד בחי' האוי"פ שמלוכש ומ[ו]גבל בכלי פנימי' וחיצוני' דחיצוני' כו' והן מצד בחי' או"מ שמאיר מלמעלה מן האוי"פ המוגבל בכלים כו'. ואחר שדיבר במותרו' דאוי"פ שבכלים שהן יניקת דמותו' בשערו' וצפרני' אח"ז א' והסירה את שמלת שבי' מעלי', בחי' שמלה זו זהו מבחי' או"מ דקי"נ שמלביש ומקיף לנשמה האלקי' בלבושי' מסאבותא שנק' לכושי' צואים כו' כמ"ש ביהושע כה"ג הסירו הבגדים הצואים מעליו כו'. ואע"פ שא"מ שיקבלו הקליפו' רק ממותרו' דאוי"פ המוגבל בכלי' בחיצוני' ואחוריי' לבד כידוע, מ"מ כמו שיש בקדושה האלקי' בחי' או"פ ובחי' או"מ כידוע כך את זה לעו"ז עשה האלקי' לנגדו בקליפה ג"כ יש ב' מדריגו' הללו דאוי"פ ואוי"מ כו'.

ולהבין זה איך יוכל להיות בחי' או"מ בסט' דקליפה, הנה מבואר בדרז"ל במה שא' דכמו שאדם מקדש עצמו מלמטה מעט מקדשיו אותו מלמעלה הרבה כך אדם מטמא א"ע מעט מלמטה מטמאין אותו הרבה מלמעלה. והענין הוא [כ]ידוע דכל העלאה גורם המשכה מלמעלה כפי אופן אותה ההעלאה דוקא משום דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' וזהו אתעדל"ת שגורם אתעדל"ע בקדושה האלקי' אם אדם מקדש א"ע [מ]למטה בקדושה יתירה אפי' במותו לו כו' וזהו המשכה דאוי"פ שלפ"ע ההעלאה בלבד, אבל יש המשכה דאוי"מ שלמעלה מערך ההעלאה מלמטה, וזהו שא' שמקדש א"ע מעט למטה ועי"ז מקדשים אותו מלמעלה הרבה זהו בריבוי בכפלי כפלי' מכפי העלאה והכנה מלמטה וכמו"כ א' הבא לטהר הרבה מסייע' אותו בבחי' או"מ העליון שמסע"י אותו לטהר לבבו שלא הי' ביכולת[ו] מצד עצמו כלל, והוא מקיף דקדושה וטהרה לטהר ולקדש לכל מי שחפץ והכן לבו אפי'

שו"ת חוצץ — היחוד [לד: תחסד] . . . טהור עיני' מראות ברע: נסמן לעיל ע' תיב.

[נב: כח גרשם כאו: [יד].

הסירו הבגדים הצואים מעליו: זכרי' ג' ד.

את זה לעו"ז עשה האלקי': קהלת ז' יד.

שאדם מקדש עצמו [כח: א"ע]: נסמן לעיל ספ"א.

דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח: נסמן לעיל ע' תח.

הבא לטהר: נסמן לעיל ספ"א.

שו"ת כלל — לטהר . . . תשובה: בלד: ליתא. וכנראה נשפט מפני תיבות הדומות: וטהרה . . . וטהרה.

מעט לטהר לבבו ולקדש לבבו ודעתו, ויותר מזה הוא מה שנופל לאדם פתאו' הרהורי תשובה וטהרה וקדושה לעורר לבבו ולא נודע מאין בא לו זאת שאינו בא אפי' מחמת הכנעת לבו בטהרה וקדושה אפי' מעט כו', וכמו"כ [בז]לעו"ז כו' דגם בסט' דרע דקליפ' יש העלאה שגורם המשכה לפי' לבד והוא כאשר ימשיך אדם לבו לטמא עצמו בהרהורי רעים וחטאי' כו' אפי' מעט ימשיך על נפשו מלמעלה היינו מהיכלות הקליפ' שמטמאי' אותו הרבה בכפלי' כפליי' מהעלא' שלו כמ"ש אם ללצים הוא יליץ שהוא לטמא נפשו פותחי' לו הרבה שערי טומאה כו', וכענין שא' עבירה גוררת עבירה מצוה גוררת מצוה כו' (משום דנעשה מרכבה טמאה היכלות הטומאה וכאשה זונה כו' כמ"ש אשר אתם זונים אחריהם כמ"ש במ"א שזהו כוונה ממש שאסורה לבעלה כך הבא לטמא עצמו בהרהורי רעי' כענין המביא עצמו לידי הרהור זנות במויד שנק' רשע ואין מנסיין אותו במחיצתו הקדושה שזה נק' נדוי למעלה, והוא מה שניצוץ זה נק' זונה שאסורה ליחוד' האלקי' אף בתו"מ שלו כו'), ולא עוד אלא שמטמאי' אותה מהיכלות הטומאה גם אם לא טימא א"ע אפי' מעט והוא מה שנופל לאדם פתאום הרהורי רעים שאינו מכוון לזה כלל ומבלבלי' אותו מאד לבלתי יוכל לצאת מהם כלל והוא נמשך מבחי' המקיף דקליפ' מעצמו כי גובר על הנשמה מבחי' הארה דמותרות השפע דקי"נ עד שישוּבבו ויקיפו אותה מראשה לרגלה כמו עון עקבי יסובני כו' סבבני גם סבבני וכמ"ש במ"א עמ"ש וירא אלקי' את העם כי ברע הוא מוקף ומלוּבש במקיף דרע לבלתי מרגיש בעצמו רע כלל כי גנוז ונעלם בתוכו בבחי' התקשרו' העצמי' עד שנמשך ממילא לכל רע בגילוי במו"ד ומדות ומעשה כו' ודיל'.

[נג] וזהו שא' והסיריה אית שמלית שבייה מעליה, פי' כ"ז שייך לענין הכנה דנשיי האלקי' שנק' אשת יפית למעלה (והיא השכינה שבגלות שמלוּבשת במקיף דקי"נ כענין אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם שק דעור כו' כענין התורה חוגרת שק כו' וכענין הרועי' יוצאי'

אם ללצים הוא יליץ שהבא לטמא: משלי ג, כד. ראה יומא לת, סע"ב.
 עבירה גוררת עבירה מצוה גוררת מצוה: אבות פי"ד מ"ב (בהספך הסדר).
 אשר אתם זונים אחריהם: שלח טו, לו. ראה לעיל ע' תיג. שערי תשובה ח"א שער התשובה פי"ד-ה.
 המביא עצמו לידי הרהור: . ואין מנסיין אותו: ראה נדה יג, ב.
 שריה מהם — והוא: . אותה: לד: ליתא.
 עון עקבי יסובני: . סבבני גם סבבני: תהלים מט, ו; קיח, יא (ושם: סבבני). וראה דרך חיים שער התשובה פ"ה.
 וירא אלקי' [כחל"ד: ליתא] אח העם כי ברע הוא: חיבור שני כתובים — תשא לב, כה, כב (וכ"ה לעיל בח"א פ' בריים ע' קח. ושיי'. אור התורה ויחי כרך ו' ע' 2298). ראה שערי תשובה ח"ב שער התשובה ת, ד. דרך חיים שם.
 שריה הכנה דנשיי האלקי': כח: לנהיא. לד: הנשמה האלקי'.
 אלביש שמים קדרות: . התורה חוגרת שק: נטמן לעיל ספ"י. . ראה סנהדרין קא, א.

בשק"י שהן רועי' דקדושה שמלובשי' בשקים בחשמ"ל דנוגה בזמן הגלות כמ"ש במ"א ע"פ שלמה אה"י כעוטי' על עדרי כו' (כעוטה לבוש של אבל כמו על שפם יעטה כו') וכן אם לא תדעי לך היפה צאי לך בעקבי הצאן ורעי כו' והוא מ"ש כאהלי קדר כיריעות שלמה כו') שמלבד שתס[ו]ן הרע הנגלה בחיצוניות ומותרות דמוחין ומדות שבלב במילי דעלמא הנה גם בחי' הרע הגנון ונעלם בבחי' מקיף דרע שנק' צלם דקליפ' (כמשימ' שחופף על הנשמה כמו לבוש שחור ומלוכלך שנק' בגדי' הצואי' כני"ל והוא עצם עומק הרע שבנפש שאינו מרגיש בעצמו כלל (כענין עון עקבי שאדם דש בעקבו יסבני בלוש כו', וכמ"ש רשע מכתיר את הצדיק [כ]קליפ' לפרי שהוא הרע הנעלם שסובב ומקיף לטוב שבנהי"א עד שממנו יבוא בלבוש גדול בנר"נ במוח ולב כו'. וזהו והסירה את שמלת שבי' מעל' שזהו האוי"מ דקליפ' שנק' שמלת שבי' כמו השבוי שנמצא מלוש לבוש של שבי' עליו שילך בו אחר השונא לכל אשר מוליכו. אך בכאן הרי א' ושבית שביו דוהו לאחר ניצוח המלחמה שנתנו ה' בידך ותוכל להפוך גם מדות הרעות ולמאוס ברע לגמרי ויתגלה פנימי' הלב שהי' בגלות ובשבי' תחלה ולהוציא פנימי' הטוב מן הרע הגלוי, שזהו וראי' בשבי' ששבית כחרבך ובקשתך בקי' ותפלה אשת יפי' והבאת לתוך ביתך גם לתוך אברי הגוף וגלחה ראשה כו' וגם להעביר מעל' בחי' האוי"מ שנק' שמלת שבי' מעל', [וכי'ן] תוכל הנשמ' לעש[ו]ן' הכנה זאת מעצמ' כמ"ש וגלחה את ראשה ועשתה כו' והסירה גם שמלת שבי' שהוא לבוש המקיף דרע הנעלם הטובבו מכל צד כו', והוא להתפשט מכל רצון נעלם שברע העצמי שמקושר שם בהעלם והיינו דוקא במח' שהיא הלוש דמקיף לנשמ' ברע כענין הרהורי עבירה קשה מעבירה [שנופלים פתאום דוקא כו'] וכ"ש וק"ו שלא לבוא עצמו לידי הרהור רע לעולם לפי שהסירה בחי' המקיף דרע שממנו נובע' כל מקור מחשבת חוץ כני"ל וד"ל.

[נד] **והנה** ארוזל גבי מי שהי' מושלך בבור וא' כל השומע קולו יכתוב גט לאשתו ודלמא שד הוא דחזי ל' דמות אדם אינהו נמי [אדמו] דחזי ל' בכואה (צל אדם) אינהו נמי אית להו בכואה [בכואה] דכבואה (צל צלו) לית להו ע"כ, ומכאן מוכח שהקליפ' שהן השדי' שנק' חיצוני' אע"פ שמתדמין בצירור אדם וגם יש להם או"מ שנק' צלם או מולא [כ]ני"ל שזהו שנק' בכואה כלי הגמרא אבל בחי' מקיף למקיף כמו בחי' יחידה דקדושה

שלמה אה"י כעוטי' על עדרי . . על שפם יעטה . . אם לא תדעי לך היפה [כחלד: כו'] . . כאהלי קדר כיריעות שלמה: שיר השירים א, ז. תזריע יג, מה (ושם: ועל) שה"ש שם ח, ה. ראה ד"ה ואשה כי תדור בלקוטי תורה מטות פב, א. מביק אדה"א — תקפ"י יודספ בעזיה לפי מטות. עון עקבי שאדם דש . . רשע מכתיר את הצדיק: נסמן בפרק שלפני . . חבוקא, א, ד. ע"כ נמצא ב. כג. שריה שמלח — שנמצא מלבוש לבוש: לד: שנושא מלבוש. בחורבן ובקשתך בקי' ותפלה . . לחוד ביתך [כחלד: ליחא]: נסמן לעיל פי"ד. הרהורי עבירה קשה מעבירה: יומא כט, רע"א. מי שהי' מושלך בבור . . צל צלו: ראה גיטין ט, א . . לשון רש"י יבמות קכב, א ד"ה בכואה דכבואה.

שנק' בבואה דבבואה לית להו כלל (וזהו מיד כלב יחידתי שבחי' יחידה שלו אין לחיצוני' שליט[ה]) בה כלל לפי שמקיף למקיף דבחי' יחידה לית להו ע"כ נתבטלו במציאות כח המקיף העליון דכתר שבכתר מל' דקדושה וכמו סר צלם מעליהם כחי' צל המקיף שלהם שנק' צלם אדם לפי שנתבטלו ממציאותם לנגד לבחי' מקיף למקיף דמ"ם דצלם דקדושה וע"כ לחמינו הם כביטול הבהמה לגבי [ה]אדם שמפני זה יוכל לרדוף א' אלף כמיש כ"א צורם מכרם כו' כמו שרדף אברהם לדי' מלכים כו' לפי שהי' לבנו נאמן בבחי' יחידה שלו שאינה בקינ כלל [כו'] (וראי' מנבינ' שנק' רישא דדהבא כו' ונעשה כחי' ובהמה כו') (וזהו לפי שאין בשדים ציור אדם באמת כמו לאדה"ר ורק כקוף בפני אדם). וראי' לזה ממה שנבראו השדי' בע"ש ביה"ש ואתקדש יומא ולא נברא גופי' שלהם כי הפסיקם אור קדושת השבת לכך נחסר להם מקיף למקיף (שאינו אלא בקדוש' באדם שלם באוי"כ דוקא), ולכן לא יוכלו להסתכל באוי"מ דקדושה ע"כ פניהם אל האוי"פ ואחוריה' אל האוי"מ וע"כ יש כח האוי"מ [דיתידה] דקדושה להתזיר כל הי' כחו' שלה מן החיצוני' וגם בחי' המקיף דחיצוני' מתבטלי' לגבי בחי' הכתר דמל' דקדושה (וכמיש' במאי ע"פ ביום ההוא יגלח בתער השכירה במלך אשור שער הראש וגם הזקן שזהו מלך זקן וכסיל דקינ' בחי' עתיק דקינ' דג[ו]ן"ו לדיקנ' כו', וראי' מפרעה שהי' בחי' כתר דקינ' כו').

וזהו והסירה את שמלת שבי' מעלי' שזהו בחי' או"מ דקינ' שאינו אלא [בחי'] מקיף א' שלהם שנק' צל כמו סר צלם וכמו צלם דמקיף שנק' מזלא הנ"ל באשת יפ"ת דקדושה שהוא הפועל התעוררו' רצון טוב כו' כמו

מיד כלב יחידתי: תהלים כב, כא. ראה לקוטי תורה תצא כאן (בהביאור) לו, ד. לקמו ע' תקצט. לעיל
 בחיא פי דברים ע' קו. ושינ.
 סר צלם מעליהם. . . לנגד [לד': לגמרי] . . . לחמינו הט: שלח יד, ט (בהיפך הסדר).
 כ"א צורם מכרם . . . שרדף אברהם לדי' מלכים: האיני לב, ל (שם: אם לא כי) . . . לך יד, יד-טו. וראה
 תורת חיים נח עה, א.
 מנבינ' [מנבוהנצנר] שנק' רישא דדהבא . . . ונעשה כחי' ובהמה: דניאל ב, לח (ראשה די דהבא). ראה שם
 ד, יא ואילך.
 שנבראו השדי' בע"ש ביה"ש . . . ולא נברא גופי' שלהם: ראה אבות פ"ה מ"ז. תקניו וזה תניס וכניצוצי
 זהו שם. וזה קרת קעת, א ובביאורי הוהר לשם צד, ד ואילך. לעיל בחיא פי דברים ע' כו.
 שויה ואתקדש — אור . . . להסתכל: לד': ליתא.
 פניהם אל האוי"פ ואחוריה' אל האוי"מ: נסמו לעיל פ"א.
 וע"כ יש כח האוי"מ: לד': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: האוי"מ . . . האוי"מ.
 ביום ההוא יגלח בתער השכירה: ראה ישעי' ז, כ. וראה לעיל בחיא שם ע' יג. ושינ.
 אשור . . . עתיק דקינ': ראה גם אור התורה ר"ה כרך ה ע' כ"פ.
 פרעה . . . כתר דקינ': ראה זהו בא' לד, א ובהגות הרמזי שם. ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' קמה:
 תקס"ז ע' מב. תורת חיים שמות מה, ב: בשלח קעז, א.
 שויה מזלא — רצון . . . התעוררו: כח: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: התעוררו . . .
 התעוררו.

כתשו' ואהב' שנק' עומ'ט כך יש מקיף דקליפ' שפועל התעוררו' רצון לרע בהרהורי' רעים וחטאי' שנופלי' פתאום כו', אבל כאשר גובר הארת או"מ דיחידה דקדושה שהוא התפעלות עצמיות דנשמה בבחי' מקור כל רצון לטוב לבד (וכמו שאנו רואי' בחוש בכל א' מישראל בעי'ת וכל עת רצון ושעת הכושר בתפלה בכל יום כו' שמתעורר כל עצמיו' נקודת יהדותו שבעצמו' פנימי' נקודת הלב, אזי ממילא יפשוט כל התקשרות רצון ז[ר] ברע דקליפה אפי' מה שבהעלם במקיף דחכ' ומדו' דקליפה, משאיכ בהתפעלות רצון טוב הנוולד אעי'פ שנמשך מבחי' מקיף דצלם שנק' מזלא [כו'] כמ"ש אך בצלם יתהלך איש הרי זלעז' כו' יש בהעלם מקיף כזה ברע הנעלם בנה"ט שמושכו לרצון רע מיד כו'), וזהו הטעם שיש ביכולת וכח הנשמה האלקי' מצד עצמה להסיר הלבושי' מעלי' שהוא מקיף דנר'נ דקליפה שיופשוט מאורי' אעי'פ שנתלבשו מכבר כנ"ל והוא רק מצד כח בחינת יחידה שבה שאינה בנמצא כלל בקי'נ כנ"ל וד"ל.

[גה] (ודוגמא לזה למעלה במל' דאצי' שע"ז א' דוד מיד כלב ב"ן דנוגה יחידתי כו' שיש ביכולת כתר מל' להעלות המל' מנפילה שלה בקי'נ גם במקיף דנר'נ כמו סומך ה' לכל הנופלים סוכת דוד הנופלת דרישא שכיבת לעפרא בקי'נ כו', שע"ז רמזו שחזר דוד וסמכן ברוה"ק דוקא שזהו ע"י בחי' פנימי' כתר מל' שדבוק למעלה כח זה דז"א כמ"ש בע"ח שזהו מ"ש לעולם דברך נצב בשמים בת"ת דז"א כו', וכדוגמא זו ה' בבי"ש שהחזיר[ו] עטרה ליושנה שזהו שעשו בחי' העטרה דכתר מל' בבחי' או"ח ע"י שזעקו בקול גדול דוקא כמ"ש במ"א, [וכן] בפסוד"ז בתהלה לדוד ארוממך כו' שזהו מל' דאצי' כתר לבריאה כו' וכמו הכח דיחידה בהתפעלות עצמיות כנ"ל, וזהו שימני כחותם על כו' דאעי'ג דאזיל הכא כו' דיוקני' אשתאר כך כידוע.

[נו] ומעתה י"ל מה שא' עוד אחר והסירה כו' וישנה בבינתך ובכחה את אבי' ואת אמה ירח ימים ואחר כן תבוא אלי' כו'. דהנה מובן מכל הנ"ל בשרש ענין פ' זו שמדברת במצות אשת יפ"ת כשמצאה בשבי' ששבי'ת

עומ'ט: עומק טוב. כחלד: עומ'ש.

אן בצלם יתהלך איש: ראה לעיל פכ"ה.

כלב ב"ן: ראה שער הפסוקים תהלים יח. מו. מאורי אור מערכת כלב ס"ה. קהלת יעקב בערכו (בתחלתו). אור התורה סידור ע' רפ. לקוטי לוי יצחק הערות לוהר שמות ע' כ: תורת לוי יצחק קדושי' ע' קכט.

סומך ה' . . . סוכת דוד . . . דרישא שכיבת לעפרא: נסמן לעיל פמ"ב.

כתר מל' . . . כח זה [כחלד: בחוה] . . . לעולם דברך נצב: נסמן לעיל ע' שפב.

בבי"ש שהחזיר[ו] עטרה ליושנה . . . שזעקו בקול גדול: ראה נחמי' ט, ד. יומא סט, ב. ביאורי הוהר בלק כא, ב. דרך חיים שער התשובה יג, ב. מאמרי אדה"א כמדבר חי'ב ע' תרכג (וע' תרלז). וראה גם קונטרס ומעין מאמר יא ע' 89.

שימני כחותם . . . דאזיל הכי: נסמן לעיל פ"ז.

[נו]: כל' גרסם כאן: [טו].

במלחמה כתפלה כניל שהוא בחי' פנימי' נקודת הלב כניל שיעשה לה כל הכנה הזאת דוקא שמצוה כסדר דציור אדם, בתחלה וגלחה את ראשה שהוא בחי' מותרי המוחין כניל בריבוי התחכמות בתחבולות בהבלי הזמן דשער באשה ערוה שישכון בשערות דנוק' מבחי' מקיף דקליפ' כידוע כמו בקדושה נמשך בשערות מאו"מ דוקא כו', ואח"כ ועשת[ה] את צפרני' בתיקון המתרות דמדות שבלב בריבוי השפע למותרות בתאוות העולם כו', וכ"ז הוא כמה שיונק ומקבל מאו"פ בכלים שיוצא בבחי' מותרו' בבחי' צומח לבד כניל שהן מותרות ונובלות דשכל ומדות במוח ולב כניל, ואח"כ או' והסירה שמלת שבי' כו' שגם בחי' המקיף דרע הגנוז ונעלם ביותר שאינו מרגיש כלל במוח ולב [כו'] גם הוא תסיר מעלי', וכל הכנה הזאת עדיין [אינה] אלא בסומ"ר בפועל בגילוי ובהעלם לטהר עצמה גם [ב]בחי' המותרו' שלא יהי' עי"ז שום דבר חוצץ ומפסיק אור האלקי דקדושה שלא יגורך רע כו', וכ"ז הוא שנק' בחי' תשו"ת לבד כידוע שאינו רק בחי' הכנה לבחי' תשו"ע שהי' ביו"כ דוקא כניל במ"ש לפני ה' כו' כי בלעדי הכנה רבה זו דתשו"ת בכל הסדר המבואר בפ' זו בביעור הרע מכל וכל באו"פ ואו"מ לא תוכל כניל (שהוא בחי' המל' למעלה שנק' אשת יפ"ת) לעלות בעליות שלה ביו"כ לקבל אור פני הוי' ממש כניל, וכמו"כ בכל ניצוץ כפרט לא תוכל לעלות ולבא לפני ה' לטהר לגמרי מכל עון ומשע כמ"ש לפני הוי' תטהרו על ידי המשכו' די"ג מדה"ר כו' להיות בבחי' פכ"פ ממש אם לא נעשה בהכנה רבה הזאת המבואר כאן. שכל [זה] הוא בבחי' תשו"ת מלמטה למעלה מאחר שהנפש האלקי' קשורה ודבוקה למטה ברע דק"נ אף במקיף דרע דנוגה שנק' שמלת שבי' לא תוכל לעלות למעלה בלבושי' דמסאבותא, כניל ביהושע כה"ג וד"ל).

[גז] אך הנה גם לאחר שהוטהרה הנפש מכל דבר רע וכל דבר חוצץ מבית ומחוצ אם לא גם בבחי' מותרו' דמוחין ומדות שבלב מבחי' או"פ כמו בגילוח השערות דראש ותיקון הצפרני' וגם בהסרת הרע הנעלם במקיף דרע בהסרת שמלת שבי' מעלי' כניל, עכ"ז הרי אין כ"ז רק בסומ"ר לבד, וא"כ כדי שתוכל לעלות למעלה שתהי' ראוי' ליחוד' לקבל המשכו' הקדושה העליונה צריך שיהי' לזה עוד הכנה [מיוחדת], והוא שתוכל לעלות בבחי' מעשה הטוב שבה שהן קישוטים ולבושים [נאים] שיהי' לה לעזר וסיוע לעלי' [ה]זאת, ולזה צריך הכנה] אחרת לבד הכנה הנ"ל בסומ"ר כלבד שאין זה רק

דשטר באשה ערוה: נסמו לעיל ספמ"ה.

במ"ש לפני ה': אחרי טו, ל.

שו"ה הסדר — כניל [כתל"ד: כניל]. . בחי' המל': ראה וזה בלק קצו, א.

שריה לפני — לטהר לגמרי: תקו ע"פ כחל"ד. ובכתי' זה [אחרי תיבת לטהר] נכפלו עוה"פ התיבות וילבא לפני ה' לטהרי'.

שו"ה ומזוין — אם [כב]: אף, בכמה כתי' ליתא] לא גם [בכמה כתי': גם לא].

להסיר המונעים מבית ומחוץ אבל גם [אם] אין לה מונע משום דבר זר מ"מ כדי שיהי' בה כח לעלות ליחוי' בבחי' הטוב שבה צריכה לעזור וסיוע גדול מלמעלה, שזהו שנק' החזרת פכ"פ שתוכל לעלות ולקום מנפילתה ולעמוד למעלה בבחי' פכ"פ, שזהו ביו"כ שיאיר ה' פניו מלמעלה [למטה] וכמ"ש לפני הוי' תטהרו וכן את פניך ה' אבקש כו' בהמשכות [ד]י"ג מדהיר כמ"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' כו' שזהו מבחי' רעדכ"ר שבמצחא דע"י כו' שלמעלה ממשפט התורה [ב]חכמה גם למעלה מן הרצון המורכב כחכ' דתורה אלא מבחי' רצה"פ ועצמי מקור הרחמי' שנק' רחמי' גדולי' כידוע שאין כל קטרוג מגיע שם כלל, והוא הארת תרין תפוחין שבתיקון ואמת ד"ג מדהיר ת"ד שמאיר מהארת פני' העצמי' כו' דכד אנפאה דמלכא נהירין כו' אזי גם הקטיגור נעשה סניגור כמ"ש במ"א, ומשם נמשך הכח ועוץ גם למטה להחזיר בחי' פכ"פ שתוכל לעלות ולקבל מפני הוי' שבתענוג ורצה"פ הנ"ל, שהוא בחי' תשו"ע שלמעלה מתשו"ת בבי' דברים הא' דבתשו"ת הנ"ל אעפ"י שהוסר המונע מכל צד בסומ"ר בתכלית א"א עדיין שיוחזר בחי' הפנימי' דמוחין ומדות ורצון למעלה כמו בקשו פני ה' שהוא בחי' עומק נקודת הלב רק בחי' החיצוני' דרצון ושכל ומדות, כמו כי פנו אלי עורף ולא פנים כי גם שפנו אלי ממש כמו בפסוד"ז וק"ש ותפלה, אבל רק בעורף ואחוריי' דרצון ושכל ומדות שבלב כו' וכמו בפיו ובשפתיו כבדוני ולבם רחוק ממני כו', וזהו לפי פנימי' נקודת הלב מקושר מאד בעיני גופו כל ימיו ע"כ גם בהתעוררו' שלו לעבודה האלקי' אינו רק בחיצוני' דנר"נ ולא בפנימי' כלל, אבל בבחי' תשו"ע הנ"ל הוא שיתעורר נקודת פנימי' שבלב שהוא בחי' העצמי' דנשמה כנ"ל במ"ש ממעמקים קראתיך כו' בעי"ת נגד ה' עומק' דע"ס [דכתר] מלי' שבכתר בר"ה בעומק שברצון בקבלת עומ"ש באימה יתירה כו' וכן במדות עד יו"כ שהוא כשב"כ במקור כל רצון פנימי' שבלב שזהו מבחי' העצמי' דיחידה וזהו] כח דתשו"ע לעורר לנקוד' דיחידה ע"כ כל שאינו בוכה בעשי"ת אין גשמתו שלימה כו'. וזהו סומך ה' לכל הנופלים דגם נשמי' שנק' נופלי' בקליפות בעומ"ר יחזירם משם ומקים אותם לבלתי ידח ממנו נדח אפי' הקלים ורשעי', וכמו שאנו רואי' שבעשי"ת [יתעוררו בבכ"י אפי' קל שבקלים ובפרט ביו"כ בעת הוידוי לפי שנקודת הרצון שבעצמות דיחידה] מתעורר מלמעלה להחזירו בתשו' שלימה וכמו והחזירו

את פניך ה' אבקש . . . ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' [כחל"ד: ליתא]: תהלים כו, ה . . . תשא לד, ה.
 שויה שאין — דיין מדהיר [כח: ליתא] . . . למטה: לד: כ"ז ליתא.
 דכד אנפאה דמלכא נהירין: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלג, ב. וראה גם ד"ה ויסופו ענינים (קה"ת
 תשמ"ה צ' 12. יודפס בעזרה במאמרי אדה"א נביאים).
 כי פנו אלי עורף ולא פנים: נסמן לקמן צ' עתר.
 בפיו ובשפתיו כבדוני ולבם [לד: ולבו] רחוק ממני: נסמן לקמן שם.
 ממעמקים קראתיך: תהלים קל, א. ראה לעיל פל"ז.
 כל שאינו בוכה בעשי"ת . . . סומך ה' לכל הנופלים: ראה לעיל פכ"א. תהלים קמה, יד.
 לבלתי ידח ממנו נדח: שמואל"ב יד, יד.

כ"י השיבנו כו', ואין תשו"ע כזו בכל השנה להיותה בא רק מלמעלה למטה כמ"ש בהמצאו כנ"ל קירוב המאור לניצוצו' כנ"ל, ולזאת יש בכח המושך מלמעלה להעלות לכל הנש"י למעלה אף הרחוקי' ונדחים ביותר, שזהו שנק' כח המחזיר לתחתון שיעלו לעליון לעמוד פב"פ, והב' בתשו"ע והוא מה שמעורר למשפיע העליון שיומשך ויחזור פני' לתחתון שישוב ירחמינו בהאר"ת פני' עליוני' בייג מדה"ר כו', וזהו א"א בתשו"ת הנ"ל שאינו מעורר לפנימי' דהוי' רק בחיצוני' כפי ערך ההעלאה דרוח אייתי רוח כו' וכמו כי פנו אלי עורף כו' רק בתשו"ע הנ"ל מחזיר לפנימי' הלב דמקבל למעלה זהו שגורם ג"כ לעשות ג"כ החזרת [פנים] דעליון דמשפיע להאיר פני' אלינו בגילוי אור עצמו' ממש ביו"כ בייג מדה"ר וד"ל.

[נח] וּבְכ"ז יובן ג"כ ענין [ה]הכנה הב' דכאן במ"ש וישבה בביתך ובכתה את אבי' ואת אמה כו' שזהו בחי' תשו"ע הנ"ל שבא בבחי' פנימי' נקודת הלב בכל חודש אלול בא' לך א' לבי בקשו פני כו' ובפרט בחודש תשרי כעשיית באמרו ממעמקי' כו' דאין א' מישראל יהי' מי שיהי' אפי' קלי קלים [שאינו] מתעורר בבכי' שבוכה במר נפש[ו] על חטאיו ועל הפרדו לגמרי מנקודת יהדותו ודביקותו באלקים חיים דהיינו מה [שזוכר] על המקור ושרש דנשמתו שנק' או"א שמשם מקור [ושרש] הנשמות כידוע בענין מ"ש כי אבי ואמי עזבוני מצד העונות שמבדילי' ונק' כרת שנכרת נפשו האלקי' משרש[ה] הראשון, וזהו ובכתה את אבי' ואת [אמה שפגמה בשרש מקורה דנק' או"א שהן י"ה [כענין גזול או"א חבר הוא] [וא]פ"י שמדבר כאן באשת יפ"ת שבשבי' מן האויב שהיתה שם בגלות כו' וע"כ נכרתה ונפרדה שם ממקורה באו"א (והפשוט משמע דבוכה על עזבה לאבי' ולאמה דקינ' שמשם יוצא' בע"כ [כמו [גר שנתגייר] שאע"פ שחפץ להכנס תחת הקדושה מ"מ יש לו געגועי' על או"א שהוליד' שיעזוב אותם]. וזהו כל חודש תשרי שכל נשמה בוכה בעשיית שנק' תשו"ע כנ"ל והיינו למאס בחייו ממש עד שיבכה מקירת הלב על התקשרותו בעומק רע ועי"ז שימאס בחיי הבלוי עוה"ז ותתעורר לידבק בפנימית הלב בעוצם התקשרות פנימית הרצון לה' אחד [מ]עומקא דעומקא כמו ממעמקי' כו' שזהו תשו"ע [מ]חזיר פנימית דמקבל למעלה כו' עד שיעלה למעלה מעלה ממש ומקבל מפנימי' דשם הוי' ביו"כ כמ"ש לפני הוי' תטהרו וכן לעיל כתיב בבכי כו' בבחי' תשו"ע הנ"ל. וזהו בכל עשיית עיי' הבכי' דוקא עולה המל' שהן כנ"י בנעילה דיו"כ בו' עליות בוי"פ דהוי' הוא האלקים עד פנימי' ע"י ששם גילוי אור עצמותו דא"ס

כמ"ש בהמצאו כנ"ל קירוב המאור: ראה לעיל פל"ז.

כי אבי ואמי עזבוני: תהלים כו, י. ראה גם דרך חיים ספ"ב.

שרש האלקי' — בשרש [כחל"ד: בכבוד] . . . בענין [כח: במ"ש] גזול או"א חבר הוא . . . דבוכה [כח: דהכנה]: משלי כה, כד (בדילוג).

לעיל כתיב בבכי . . . עשית [כחל"ד: יו"כ]: ירמי' לא, ת.

עולה המל' . . . בנעילה דיו"כ בו' עליות: ראה לעיל ס"פ כא.

ב"ה (כמבואר בס' הקבלה שזהו החזרת [פכ"פ] עליו לתחתון). אך גם זה עדיין הוא למעלה מעלה לפני ה' ממש ולא ירד אור פנימי ועצמי זה עצמו [למטה] ער הוכות, שזהו בכסא ליום חגיגו בשביל יום חגיגו דוקא, והעיקר הוא בשמ"ע שהוא בחי' פנימי' היחודי בבחי' קליטה [כידוע]. וזהו שמרמז כאן בא' אחר ובכתה אבי' כו' ואח"כ תבא אלי' ובעלתה כו', והי' אם לא הפצת בה כמו בגלות (לא תמכרנה) בכסף כו'.

[נט] אך עדיין יש להבין למה הוצרך לכל הכנה רבה הנ"ל בגילוח השערות וציפורני' כו' ביחוד זה דיוכ"פ דוקא ולא הוצרך לזה ביחוד דכל השנה מכל המצות כו', אך הנה ארז"ל דיוכ"פ נקי קדוש הוי' מכובד כמו בעוה"ב ממש שאין בו או"ש רק נשמות נהנין כו', ואמנם בעוה"ב הוא בשכר לנשמות בגילוי אור התענוג הנעלם שבעצמו א"ס ממש וביוכ"פ הרי זה עצמו בא ע"י היפוכו שהן ה' העינוי' ובמניעות האו"ש כמ"ש ועניתם כו' וכל הנפש אשר לא תעונה כו', והענין הוא דמטעם זה נקי יוכ"פ קדוש הוי' מכובד, ע"כ צריך הכנה רבה לזה בהבדלת והסרת המותרות דוקא דאע"פ שבשאר קדושה אין המותרות] בשער' וציפורני' הנ"ל מניק ופוגם כ"כ, אבל בקדושת העצמו' דא"ס ביו"כ שהוא כמו בעוה"ב כנ"ל צריך שלא ימצא שום מותרות כלל [לא] במוחין ומדות להיות קדוש הוי' בתכלית העילוי בעצמותו ממש כמו [העוה"ב] שאין בו או"ש כלל מטעם זה כי או"ש הגם שהוא בבחי' בירור דרפ"ח ניצוצות שנפלו בק"צ לברר ולהעלות הטוב מן הרע או לבער הרע מן הטוב שנקי בירור פסולת מתוך אוכל או אוכל מתוך פסולת כידוע עכ"ז נשאר בחי' מותר' כמותר' הדמים שנתהווה מן המאכל שמזיק לנפש ומותרות המוחין בפסולת קשות שמונע יחודי בקדוש' עצמי' כו' (והגם שעכשיו שולחנו של אדם מכפר עליו במקום מובח ממש כקרבן שעולה לריח כו') וחוד' הפסולת נשאר גם הוא בגוף ומגשם כו' זהו עכשיו קודם הבירור דעה"ד טו"ר אבל בעוה"ב ויוכ"פ הוא למעלה מן הבירורים לגמרי דבאתרי לא אורחי למיכל כו' להיות פנימי' הכתר שלמעלה מנר"ג דאדם כו', ע"כ לא יוכל לעלות שם גם במותרות דמוחין ומדות כו' שמתהוו' ממותר' דאו"ש ולכן נקי קדוש הוי', וע"כ בשביל העלי' דיוכ"פ צ"ל הבדלות המותרות בתכלית גם בשערות וציפורני' שהן מותר המוחין ודמי' כו' וכ"ש באו"ש גשמי' רק בעינוי הנפש דוקא מטעם הנ"ל שעולה המל' לפני הוי' ממש כמה

בכסה ליום חגיגו: תהלים פא, ד.

דיוכ"פ נקי קדוש ה' מכובד: ישעי' כה, יג (ושם: לקדוש). שבת קטז, א.

בעוה"ב... שאין בו או"ש [אכילה ושתיה] רק נשמות נהנין: ברכות יז, א.

כח"ש ועניתם: אחרי טו, לא. אמור כג, טז. לב. פינחס כט, ז.

וכל הנפש אשר לא תעונה: אמור כג, כט (ושם: כי כל).

שולחנו של אדם מכפר עליו: ברכות נה, א. וראה ספר המאמרים תקט"ה ח"א ע' קטב ואילך.

דבאתרי לא אורחי למיכל: בספר המאמרים תקט"ד ע' קמג; בוהר, ובכ"ק הצי"צ שם: פי' פנחס דרמ"א

ט"ז.

בעוה"ב כו' דכתיב בו יקימנו ונח"י לפניו ממש כידוע, ומאחר שביו"כ עומדים פכ"פ לפני ה' ממש כ[מו ב]עוה"ב לא יבא שם כחי' מותרו, ואף שבכחי' הקדושה דשערות נמשך הי"ג ת"ד, גם זה בא עכשיו מן הברורו' משא"כ לע"ל, ואע"פ ש[גם ה]גופי' הגשמי' יקבלו חיותם מעצמות אלקות, אבל עכשיו קודם שנברר ק"ג או יקבלו החיצונים מן השערות דנוק' דוקא כניל) (משא"כ בשערו' דא"א כ"ג ת"ד וכה"ג וד"ל).

[ס] **ודוגמא** לזה מצינו גם במשה שהי' בהר מ' יום לחם לא אכל כלל להיות שעומד לפני הוי' ממש לקבל הלוחות שיומשך י"ג מדה"ר ביוכ"פ כמא' מה אלו ברצון כו' כמ"ש במ"א שזהו כמו העוה"ב ממש שלמעלה מאו"ש מטעם הנ"ל שהוא למעלה מכל ההשתלשלות דקו"ח בא"ק וע"י כו' וע"כ נקי' יוכ"פ ג"כ קדוש הוי' דאצי' כו' כניל וד"ל (וזהו שא' והי' [אם] לא תפצת בה כו' לא תתעמר בה תחת אשר עניתה דקאי בכנ"י בגלות שבכל יוכ"פ עולי' בה' עיגויים ובש"ע באי' ליחוד פנימי' כו' ולזאת לא תתעמר בה למכור אותה בכסף תחת אשר עניתה כו' וד"ל.

יקימנו ונח"י לפניו: הושע ה' ב.

מה אלו ברצון: ראה רש"י עקב י' י' ט. ית. לעיל בח"א פ' עקב ע' שלב.

שויה שלמעלה — בא"ק: כחל"ד: בא"א.

שויה וחתעמר — בכסף: ככ: ביד אוה"ע בכסף. כחל"ד: ביד אוה"ע.

(בעז"ה שבת פ' כי תצא שנת תקפ"ב לפ"ק)

(א) כ"י תהיינה לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה [כו'] וה"י הבן הבכור לשנואה כו'. הנה ידוע שיש בכא"א ב' נפשות נפח"א ונפש הבהמ' (וכמ"א ג' שותפים יש באדם אב ואם ממשיכים נפש השכלית וה' נותן בו נשמה כמ"א אתה נפחת בי וכתוב [ו] נשמות אני עשיתי שיש נשמה דעשי' ויצי' ובריאה שנק' [גר"ן] כו'). וזהו כי תהיין לאיש ב' נשים ב' מיני נשמות הנ"ל הא' אהובה היא נהי"א שנק' אהובה ליוצרה כי שרשה מפנימיות שם ה' כמ"ש כי נר ה' נ"א והא' שנואה היא נהי"ב ששרשה מקי"נ ומעורבת ברע הרבה שהיא שנואה ליוצרה וכמ"ש ואת עשו שנאתי כו', וה"י הבן הבכור לשנואה כו' לא יוכל כו' עד לו משפט הבכורה.

והנה תחילה י"ל שרש ענין ההפרש בין נהי"א ובין נהי"ב שנהי"א הוא חלק אלוה ממע"ל בלתי נפרדת כלל ממקורה שהרי נ"א בה ויפח באפיו נשמת חיים ונפיחה זו היא בהבל ורוח אלקי' ממש, ובודאי הבל רוח זה שנפח באפיו לא יש דבר מפסיק בין הנופח לגופו של אדמ"ר שהוא באפיו

כי תהיינה: נמצא בב"ק א' 123. — ראה פאקסימיליא משער הספר במאמרי אדמ"ר במדבר ח"ב ע' תמ"ח רד, א' [ונשמנו בו רק ג' פרקים הראשונים. — חלוקת הפרקים בב"ק זה הוא כמו בב"ק ח' א' 460] י"א. ב' [בכתרת: בעז"ה שבת פ' כי תצא שנת תקפ"ב לפ"ק, ונחלק לט"ז פרקים]. ג' 697 מו, א' [בכתרת: בעז"ה פ' כי תצא תקפ"ב] T 753 ק"ג, א. ה' 811 י"ח, א' [בכתרת: בעז"ה שבת פ' כי תצא שנת תקפ"ב מאדמ"ר ג"ע, ובסיומו נרשם: מוגה מגכ"ק אדמ"ר ג"ע]. ו' 947 מד, א' [ובסופו נרשם: תורת אדמ"ר בשנת תקפ"ב על חתונת בנו בקיץ שבת ר"ח אלול, ובכתי' אחר משובשש בהגילום: תורת אדמ"ר ש"ח' שנת תקפ"ב (?), ונשמנו פרקים י"א, י"ח, י"ט. — חתונת בנו הנ"ל כנראה שהיא חתונת ר' ברוך שהיתה בשנת תקפ"ב, וראה לקמן בהוספה ב]. ז' 982 צ"ט, א' [בכתרת: בסיד מאדמ"ר ג"ע (כי תהיינה לאיש), ונחלק לכ"ה פרקים]. ח' 1746 ע' קלב [בכתרת: פ' כי תצא, בעז"ה תורת אדמ"ר ד"ב נבג"מ ו"ע, ונחלק לכ"ה פרקים]. ט' 2022 ק"ע, ב.

המאמר נעקב מכת"ב ב' ובין אריחים ניתוספו אותיות או חיבות מכת"ב ח' וכת"ב ט'. כנראה מהכתב"יד שבנוכ"ק כ"ק אדמ"ר לא נחלק המאמר לפרקים, וחלוקת המאמר לפרקים לפנינו נעקבה מכת"ב ח', ובהערות נרשמה החלוקה שבכת"ב ב'. וראה הנרשם לעיל בהערה לריש ד"ה כי תצא. מאמר זה מיוסד על ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תשי"ט הנחת כ"ק אדמ"ר, ומקבילו בלקוטי תורה תצא לו, ד. ובתוס' הגהות באור התורה תצא ע' תתק"ו ואילך. שם ע' תתק"י. וראה שם ע' איתתצד ואילך. וקיצורים בכרך ר' ע' פ"ט. נוכר בדיה ושלח יעקב (תקפ"ג — ע"פ ב"ק 1119 ל, א, ג) בתורת חיים ושלח מה, א.

כי תהיינה [ד': תהיין] לאיש שתי נשים. . . לשנואה [ח': לשניאה, וכן לקמן]: כי תצא כא, טו. שיש בכא"א ב' נפשות: בלקוטי תורה כאן לו, ד: מ"ש הרמ"ז בשער הקדושה [ובהערות ותיוגונים לתניא פ"א (ה, ב) שצ"ל: בשערי, ובתניא מהדו"ק ע' סו הערה 41 העירו: שהרי שם הספר הוא שערי קדושה], ראה תניא פ"א ב.

ג' שותפים יש באדם. . . השכלית: עיין נדה לא, א. . . ח': הטבעי (ראה שער האמונה כ"ב, מב, ב) ספר המאמרים תרנ"ט ע' קי).

אתה נפחת ב' . . . (ונשמות אני עשיתי. . . גר"ן [תוקן ע"פ ח"ט ובכתי' זה: ע"ג]: ברכת אלקי נשמה. . . ישע"י נו, טו.

נר ה' נ"א: משלי כ, כו. וראה לעיל בח"א פ' ואתתן ע' קכב ואילך.

ואת עשו שנאתי. . . ויפח באפיו נשמת חיים: מלאכי א, ג. . . כראשית ב, ה.

[דוקא] שאותו הבל הפה שיוצא מן המ[נ]פח הולך בלתי הפסק עד שבא באפיו ואין כאן שינוי המהות כלל, וידוע דמאן דנפח מתוכו ומפנימיותו נפח כו', וכמו"כ יובן בהמשכת נשמת רוח החיים של כא[ו]יא] מישראל שהוא הולך ונמשך מחיי החיים אא"ס ב"ה כמ"ש ואתה נפחת בי כו' (ונפיתח זאת היא בבטן שה' נותן בו נשמה באפיו וע"כ בתולדתו נשמתו באפו דוקא כמ"ש חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כו') בלי דבר חוצץ ומפסיק כלל ואין הנה"א נפסקת כלל ממקורה באא"ס ב"ה בלי שינוי המהות [כלל ז] כמו שהי[תה] צרורה בצרור החיים תחילה ממש (וראי' לדבר מן התשובה ותה"מ שהרוח תשוב אל האלקי כו') לפי שאין התהוות המציאות של הנשמה ע"י ממוצעים רבים שנבדל מעצמות אא"ס ב"ה אלא הוא עצמו' ומהותו הרוח החיים שבעצמות חיי החיים כו' ונק' נשמתא דפרחא מחה"ע כו'.

(ב) וזוהו מ"ש והאלקים עשה את האדם ישר, פי' האלקי עשה לנשמת האדם בבחי' שהיא בלתי ממוצעים בהשתל' רכות מעל"ע אלא ישר עשהו ממהר"ע ית' ממש דאדם אדמה לע[ליון] ממש כמ"ש כי ישר ה' כו' להיותו חלק אלוה ממעל ממש ונק' נשמת שדי ממש או נר ה' ממש בלתי הפסק ביניהם כלל (משאי"כ התהוות המלאכים [ו]נבראים בא ע"י ממוצעים בבחי' השתל' דע"ע כו' שהוא אחר הצמצום ומסך דבין אצילות לבי"ע כו', ואעפ"י שברוי"פ כ"צ שהוא ג"כ הבל הפה שיוצא מתוכו ופנימיותו כמו הבל הפה שיוצא מאדם שיוצא מחוזה הלב כו', הנה ודאי הפרש גדול הוא דהבל זה דרוה"פ אינו אלא באותיות הדיבור החיצוני' שנמשך מהבל הלב החיצוני' כו' וא"ז כחלק מבחי' העצמיות כלל, משאי"כ ויפח באפיו נשמת חיים שמעצמי[ו]תו ממש נפח שהוא מבחי' מקור נשמת כ"ח כו' [שהוא] כמו אל

דמאן דנפח מתוכו . . . נפח: נסמן לעיל ע' תקד.

מחיי החיים: נסמן לעיל ע' תפו.

ואתה נפחת בי . . . בבטן [ט] נוסף: הנוק': וכ"ה בלקוטי תורה כאו לו, ד. ראה לעיל ע' תקג הערה ד"ה אתה. הנסמן לעיל בחיא פי' ואתחנן ע' קכב.

חדלו לכם מן האדם: ישע"י ב, כב.

צרורה בצרור החיים . . . שהרוח חשוב אל האלקי: שמואל"א כה, כט . . . קהלת יב, ז.

שאין התהוות . . . הנשמה ע"י ממוצעים רבים: ראה בסמוך פי"ב. אור החורה כאו כרך ו' ע' בישנו (פי"ב). נשמתא דפרחא מחה"ע [מחיי העולמים]: נסמן לעיל ע' תסא.

והאלקים עשה את האדם ישר: וכ"ה בלקוטי תורה כאו לו, ד (ובספר המאמרים תקס"ג כאן: האלוקי עשה. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקצה. ושי"ג) ומציון: בקהלת סס"ז (ושם: עשה האלקים). מעל"ע: ח' מעילה לעילה [ט]: לעלול].

דאדם אדמה לעליון): . . . כי ישר ה': נסמן לעיל ע' תכט . . . תהלים צב, טו.

חלק אלוה ממעל ממש: ראה גניא רפי"ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שעג בהערה.

נשמת שדי: איוב לב, ח (ושם: ונשמת).

שברוי"פ כ"צ [ח]: שברוח פיר כל צבאם]. . . שיוצא [ט]: ליתא] מאדם [ח]: באדם:] ע"פ תהלים לג, ה.

הפרש גדול הוא: ראה אגרת התשובה פ"ד.

שירי כו' — כחלק [ח]: נחשב]. . . כ"ח [כל חי]. . . אל אלקי הרוחות לכ"ב [לכל בשר]: קרח טו, כב.

אלקי הרוחות לכיב כו' זהו מבחי' נשמה ורוח שבעצמות אא"ס ב"ה שלזה נק' אד"ם יש"ר אדמה לע' ממש. וזהו ואתה נפתח בי ומשמרה בקרבי לבלתי ידח ממנו נדח ועתיד לטלה ולהחזירה בתה"מ שתחזור ממקום שעלתה אל שרשה ומקורה לגופה וכמ"ש יקימנו ונחי' לפניו ממש, ואעפ"י שירדה כ"כ בבחי' השתל' בריאה ויצירה כמ"ש כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו זהו מ"ש אתה בראת כו', עכ"ז אין בה שום שינוי המהות כלל ותוכל לבא לשרשה העצמי' ולחזור משם לגוף בתה"מ, וזהו האות שהתהוות הנשמה בלתי ממוצע כלל ודיל'.

(ג) אבל הנה שרש נהיב אשר בעפר יסודה מדי' גשמי' דנוגה דעשי' המורכבת מדי' רוחני' שנמשך מן המזלות הרוחני' שקבועים בגלגלים כידוע שכל חלקי דצח"מ וארמ"ע מקבלים מהם עד שאין לך עשב שאין לו מזל כו' וכן מזל מחכים בחלק המדבר כו' וכך ערך דאופנים הקודש שמקבלים המזלות מלמע' מהם שהוא בחי' חיצוני' דאופנים וחיות הקודש והאופנים מקבלים מחיצוני' הכלים דמל' דעשי' כו' כידוע, ונמצא שרש הנהיב מחיצונית דאופנים (שבבחי' פני אדם שבהן שהוא מקור למקור למציאות נפש השכלי' כו') ונשתלשלה ביריד' המדרגות באלקים חיים שבע"ס דמל' דעשי' ע"י הרבה ממוצעים כמו האופנים ומזלו' כו' (וכמו שגזר המלאך הממונה על הריון טפה זו חכ' או טפש עשיר או עני גבור או חלש כו' דקאי על נפש השכליית) עד שבאת ונתלבשה בחומר גופני כבו"ד המורכב מדי' גשמי' ארמ"ע, והרי ודאי ריבוי השתל' מעילה לעילה כ"כ הפסיקה והפרידה מיחוד העליון שבע"ס דמל' דעשי' האלקי', ולזאת אנו רואים שהנפש הזאת בהיותה מורכבת בדי' גשמי' בגוף דב"ו הוא בבחי' פירוד גמור מאלקו' עד שתוכל להיות כמו נפש הבהמה גשמי' בכל מיני תאוות רעות כו' ועל"י נאמר נפש כי תחטא כידוע נה"ט הוא החוטאת בפר"מ, אבל נה"א שירדה למט' מיחוד העליון האלקי' בלי ממוצעים כלל הרי לא נפרדה ונפסקה [כלל] מיחוד הע' האלקי' אלא היא קשורה ומיוחדת שם במקורה] בתכלית גם בהיותה מלוכשת בנפש השכלי' הטבעי' וע"כ לא יתכן לומר [בה] נפש כי תחטא כו' (רק שלבושי' בלבד נפגמי' בפגם החטא דנהיב

לבלתי ידח ממנו נדח: שמואל"ב יד, יד.

יקימנו ונחי' לפניו . . . כל הנק' בשמי' הושע ה' ב' ישעי' מג, ז.

נהיב . . . יסודה מדי' [מדי' יסודות] גשמי' דנוגה: ראה עץ חיים שער (ג) קיצור אביע' פ"ב. לקמו ע'

תקע. לעיל בח"א פ' ואתחנן ר"ע רמד. ושי"ן.

שכל חלקי דצח"מ וארמ"ע מקבלים מהם: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' לג.

שארין לך עשב שאין לו מזל . . . מזל מחכים: נסמן לעיל ע' תפג . . . שבת קנו, א.

שרה שמקבלים — וחיות . . . מחיצונית דאופנים: ח' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות:

דאופנים . . . דאופנים.

שגזר המלאך . . . חכ' או טפש: ראה נדה טו, ב.

נפש כי תחטא: ראה לקמו טפיה: פ"ט. נסמן לעיל ע' תפט.

כמו ביהושע כה"ג שא' הסירו את הבגדים הצואים מעליו כו' וכמשי"ת [בעז"ה].

(ד) וְהָרָו שֶׁל נִשְׁמַת אָדָם הַבָּאָה כְּגֹף א' נֶעֱשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמּוּתֵנוּ, וְאֵעִפִּי שֶׁגַם נִשְׁמָה בָּאָה בְּהַשְׁתַּלְשֵׁלוֹת דַּבְּיָע כְּמַלְאכִים כּו' עֵכָז א' עֲלֵי גַם בְּהִיּוֹתָ בְּגוֹף בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמּוּתֵנוּ מִמֶּשׁ. דְּהֵנָּה פִּי צֶלֶם וְדַמּוּת יָדוּעַ דְּצִלִּים הוּא עֵינֵי הַצּוֹרֵה הַעֲצָמִיּוֹת כְּמַרְאֵה פָּנָי [הָאָדָם כּו'] וְכַאוּתִיּוֹת הַחֲקוּקִים בְּחֻתָּם, וְדַמּוּת הוּא אֲשֶׁר מְצַיֵּרִים הַצּוֹרֵה בְּדַבֵּר נִפְרָד מִצּוֹרֵה הַעֲצָמִיּוֹת הָרֵאשׁוֹנָה כְּמוֹ שֶׁנֶּרְאִי פָּנָי אָדָם כְּמַרְאֵה אוֹ שְׂמִצִּירִים צוֹרֵת הָאָדָם בְּלוֹחַ וְכֵן אוֹתִיוֹת הַחֲקוּקִים שֶׁנִּחְקְקוּ בְּשִׁעוּהוֹ וְכַהֲגֵן נִקְּדוּתוֹת שֶׁל הַצּוֹרֵה הַעֲצָמִיּוֹת כִּידוּעַ. וְכֵן הוּא בְּנִשְׁמָה הָאֱלֹקִי שֶׁנִּקְּדוּתוֹ אָדָם שֶׁא' עֲלֵי נֶעֱשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמּוּתֵנוּ וְכַמִּשׁ וְיִבְרָא ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹקֵי כּו' שְׂכוּלֵל ב' בְּחַי' צֶלֶם וְדַמּוּת וְכִידוּעַ דְּצֶלֶם בְּדַכּוּרָא וְדַמּוּת בְּנוֹק' שֶׁנִּקְּדוּתוֹ דַּמּוּת כְּבוֹד ה' דוֹיָא [כו']. וְהַעֲנִין הוּא כִּידוּעַ שֶׁשֶׁרֶשׁ וּמְקוּרָא מִתְּחַבֵּי תוֹלְדוֹת כֹּל הַנִּשְׁמוֹת הוּא מְבַחֵי [יְחֻד ד'] וְזוּיָן שֶׁנִּמְשָׁךְ בֵּהֶם מְבַחֵי פְּנִימִי מוּחִין דַּוּיָא כּו' (כְּמִשׁ [בְּזוּהִיק עִיפ] כִּי מְרַאשׁ צוֹרִים אֲרָגְנוּ כּו'), וְהֵינּוּ בְּשֵׁנֵי מְדַרְיָגוֹת א' בְּהִיּוֹת הַנִּשְׁמָה בְּמִקּוּרָה הָרֵאשׁוֹן בְּבַחֵי אֹרֵךְ זְרוּעַ לְצַדִּיק [עֲלִיוֹן] שֶׁהֵיָא בְּצֶלֶם דְּדַכּוּרָא בְּחַי' אָדָם עֵילָאָה כְּמִשׁ בְּצַלְמוֹ מִמֶּשׁ [כו'] וְהוּא מִשׁ בְּזוּהִי דְכֹל נִשְׁמָה הוּיָ קָמִי מְלִי קְדִישָׁא כּו' וְנִקְּדוּתוֹ צוֹרֵה הַעֲצָמִי וְהֵינּוּ מֵה שִׁישׁ בְּכֹל הַנִּשְׁמוֹת גַּם שְׁבָא לְמַטְ' מֵאִין לִישׁ בְּחַי' בִּיטוּל הַעֲצָמִי לְאַלְקוֹת בְּבַחֵי אִין מִמֶּשׁ לְמַעְלָה מִהַטְעָם לְגַמְרֵי וְגַם בְּחַי' נִפְשׁ [ה] עֵיָה דְעֵשִׂי הֵרִי יִכּוֹל לְשׁוּב בְּתוֹשׁבָה שְׁלִימָה בְּבַחֵי עַד כְּלוֹת הַנִּפְשׁ וּלְכוּא בְּמַסְיָן עֵקֶה'שׁ וְכַהֲגֵן בְּלֹא טוֹיָד כֹּלל כִּידוּעַ, וְהַמְדַרְיָגָה הַב' בְּנִשְׁמוֹת שֶׁנִּזְרָעִים כְּכַר בְּבִטוּן הַמְלִי שֶׁנִּקְּדוּתוֹ אוּצֵר הַנִּשְׁמוֹת שֶׁשֶׁמוֹ גּוֹף בְּבַחֵי עֵיבּוּר טִיחַ וְאַחֲרַיִךְ נּוֹלָדִים מֵאִין לִישׁ מִמֶּשׁ בְּג' מְדַרְיָגוֹת [ד'] נְרִינָן בְּבִיָעָה כְּמִשׁ בְּרַאשֵׁי יִצְרָתוֹ אִף עֵשִׂתוֹ עַד נִפְשׁ דְעֵשִׂי שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵיִסָּס דְּמַלְיָ דְעֵשִׂי כְּמוֹ חַי ה' אֲשֶׁר עֲשֶׂה לָנוּ הַנִּפְשׁ הַזֹּאת וְכַמִּשׁ

הסירו את [טח: ליתא] הבגדים הצואים מעליו: זכרי' ג, ד.

(ד) [נבך נרשם כאן: ג]. . . נעשה אדם בצלמינו כדמותינו: בראשית א, כו.

טויה ואתיפ . . . דאבירי: [ח: דבייע] . . . כדמותינו: ט: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: כדמותינו . . . כדמותינו.

טויה בלוח — החקוקים: טח: החותם.

ויברא ה' אלקים את האדם . . . דצלם בדכורא . . . דמות כבוד ה': בראשית א, כו [ותיבת ה' ליתא שם] . . . ראה זה שמני לה, ב . . . נסמו לעיל ע' תקי.

כמיש [בזוהיק עיפ] כי מראש צורים: בלק כג, ט. ראה זה בלק רג, ב. וראה גיב בביאורי זוהר לשם. והוא מיש בזוה' [ח: בזוהיק] דכל נשמה: נסמו לעיל ע' תצט.

אוצר הנשמות ששמו גוף: ראה עבודה זרה ה, א וברשי' ותוסי' שם. רשי' יבמות סב, סע"א ד"ה משום: סג, ב ד"ה גוף. רשי' ותוסי' הראי"ש נדה יג, ב. זהר חדש [מדרש הנעלם] בראשית פי"ז י, ב. לקוטי שיחות י"ט כסלו כ"ך ה' ע' 434 בהערה.

בראחיו יצרתיו . . . יח' א' אשר עשה לנו הנפש הזאת: נסמו לעיל פ"ב. ירמ"י לה, טו [ושם: את הנפש].

ונשמות אני עשיתי, הנה זה נק' בשם דמו'ת דדמו'ת דנוק' שהיא כמו הולד המצו'טייר] בבטן האם מטיפ[ה] דדכורא כו' שנק' צורה שני' שמצו'טייר מצורה העצמי' כו' והוא מ'ש אין צור כאלקינו צר צורה בתוך צורה כו' (וכמ'ש שם בענין מראש צורים כו'), והיינו [מה] שיש בכל ניצוץ אלקים בחי' ביטול היש לאין שלמט' מבחי' ביטול העצמי' הניל כמו התפעלות הרצון ושכל ומדות אהויר עד סו"מ כו' דהיינו לאחר שהנשמה [מתהווה] מהות בריאה יש מאין יש בה בחי' הביטול והתכללות כנר בפני האבוקה כעפני משכני כו', והרי אנו רואים בחוש שגם בהיות הנשמה מלוכשת בחומר גופני יש בה לפרקים בחי' הרצוא ותשוקה שנמשכת תמיד לדבוק למעלה ולא יחשיר על[י] חומר הגוף כלל וכלל [כו'] והוא מצד שרשה בבחי' המל' שנק' דמות כבוד ה' דז"א (וכמו נשמת אלי' שהי' בבחי' עיבור במל' יב"ח הי' בו בחי' ביטול היש בגופו יותר ממשה ונשמת משה הי'א] בבחי' צלם דדכור[א] כי מן המים משיתהו כו' שהוא פנימיות יסוד אבא שבז"א כו' הי' בנשמתו בחי' הביטול העצמי' דבחי' מ'ה בעצם.

(ה) ועד"ז לפ"ע יש בכל חלקי נר"נ ב' מיני ביטול הללו שהן בבחי' ב' מדריגות דצל"ם ודמו'ת לפי שהנשמה כלול[ה] מכה שניהם ביחוד ז"נ שהוא בחי' מ'ה ובין בכלל כידוע, וכי' הוראה שאין בנשמה שינ[ו]ן המהות מכמו שהיתה במקור הראשון מצד שלא ירדה ע"י ממוצעים רק בבחי' המשכה עצמי' בין באצילות ובין כבי"ע כמ"ש בצלמינו כדמותינו בשניהם אינ[ה] נפרדת כלל ממקורה גם בהיותה בתחתיות המדריגה בהתלבשות בחומר גם דנוגה ביותר, וראי' מבע"ת שנא' והרוח תשוב אל [ה]אלקים אשר נתנה כמ"ש נשמה שנתת בי כו' כנתינה מיד ליד שאין בה שינוי המהות כניל וכן ראי' מתה"מ כו' (משא"כ המלאכים אעפ"י שהם מרו"פ [ית'] הוא מבחי' שפע חיצוני' נבדלת מן העצמות כידוע, ואעפ"י שנא' בהם ודמות פניהם פני אדם היינו בחי' אנפי זוטרא כמ"ש במ"א, וע"כ כאשר

ונשמות אני עשיתי: נסמן לעיל פ"א.

אין צור . . . צר צורה: שמואל"א ב' ב' (שם: ואין — אבל כיה גם בניאורי הוהר דלהלו, מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' כט, ושינ). וראה גם ביאורי הוהר שם קג, ג.

שויה הרצון — סו"מ [פ]: סוף מעשה]. . . משכני: שיר השירים א, ד.

נשמת אל . . . עיבור במל' יב"ח: ראה לעיל ע' חצט, ושינ.

אלי . . . ביטול היש בגופו יותר ממשה: ראה מאמרי אדה"א מארז"ל ע' ריח ואילן, ומקבילו בספר

המאמרים תפס"ז ע' צד, וקיצור בניאורי הוהר — להצ"צ — ח"א ע' קלה (על הנחת כ"ק אדה"א כמארז"ל

שם) מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקלט.

מן המים [ט]: מיצ' משיתהו: שמות ב' י, ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקלד, ושינ.

משה . . . פנימיות יסוד אבא שבז"א . . . מ'ה בעצם: ראה הנסמן לעיל ע' שצב . . . ראה מאמרי אדה"א

ויקרא ח"ב ע' תשטו ובתנמנו שם.

והרוח תשוב אל [ה]אלקים . . . כמ"ש [פ]: כמו שאר: נסמן לעיל פ"א.

מרו"פ [מרוח פיו] . . . ודמות פניהם פני אדם: יחזקאל א' י, ראה לעיל בח"א פ' ואתנתו ע' רסד: פ' עקב ע'

לפעמים ירדו [ה]מלאכים בגופים חומרים נתקלקלו מאד כענין הנפילים אשר היו בארץ כו' ודיל'. וזהו שכתוב נפש כי תחטא נפש דנוגה דוקא ולא הנשמה אלקי מטעם הנזיל ודיל'.

(ו) והנה כתיב ימי שנותינו בהם שבעים שנה, פי' בהם הכיחות דק"ג שהוא הגוף ששרשם מחיצוני' דאופנים שנמשך במזלות [ו]ע"ש דנוגה דעש' והנה"א ירדה מיחוד העליון האלקי ממקורה באוצר הנשמות הנזיל בירידות המדריגות כ"כ לשכון ולהתלבש בעפר דק"ג שהיא הנה"ב הטבעי' ומתאחד[ת] בכל חלקיו והיו לאחדים ממש (ואף נשמות הגבוהות מאוד כמו נשמות דאבות משה ואהרן וכה"ג היו מלוכשים בגופם), כמו שאנו רואים שאין בכל פרט ופרט מבחי' הנה"א שאינ[ה] מלוכשת בכוחות הנה"ט כי גם רצון ותענוג האלקי שבנשמה מלוכש ברצון ותענוג שבנה"ט אף בהתענוג על ה' באה"ר כתענוגי' לפרקים כמו בשבת ויו"ט הרי בא העונג האלקי' הזה כעונג מורגש כתענוג הגשמי' בשבת ובשמחת הנה"ט ביו"ט, וכן בהתבוננו' והשגה אלקי' דנשמה מתלבש בשכל אנושי שמכיר ומשיג בכלי מוחו הגשמי' בסומימ כו', וכן באו"ר שכלב ומחדו"מ כו' והוא ענין היגיעה בתפילה בעבודה שבמוח ולב ומו"ד בלימוד תו' ומעשה במעשה המצו' בכ"י, ועי"ז מתברר [מ]כל כוחות הנה"ט מן הרע שבה[ם] נהפך מעט [מעט] לטוב וקדושה האלקית ע"י ניצוץ האלקי ואם שלא נהפוך כל בחי' פנימי' דנה"ט, שהרי אנו רואים שנשאר בנה"ט כל בחי' הרע כמו שהוא בטבעו ומהותו, אבל בחי' חיצוני' שבה נהפך דהיינו שהוא עכ"פ סו"מ בפו"מ ומתפעל באהו"ר ושכל ורצון ותענוג באלקי' והוא בירור והעלאות דחלק הטוב שבק"ג ויוכל להיות שיתגבר בנה"ט חלק הרע ואמנם כובש את יצרו שנק' לאכפייא כו' ויש שע"י התפעלות פנימי' שבנשמה יתגבר כ"כ עד שיוכל להיות מואס ברע ממש עד שלבו חלל בקרבו כצ"ג שנק' לאהפכא חלי"ז ומריר[ו] למתקא כו' כידוע (והוא הנק' בירור צלמי הנפש כו' שהוא לבוש דחשמ"ל דנוגה שמחבר הארת אור הנשמה בגוף וכאשר מזדככי' ביותר

הנפילים אשר היו בארץ: ראה בראשית ו, ד. מאמרי אדה"ז פרשיות חי"ב ע' חסם ובהנשמו לשם. שחת ש"פ שלח תשמיב בלקיט שיהות שלח תשמיז.

נפש כי תחטא נפש דנוגה: ראה לעיל פ"ג.

(ו) . . ימי שנותינו בהם שבעים שנה: [בכ] נרשם כאן: (ד) . . תהלים צ"י.

שורה דנוגה (ח) מחק חיבה זו. אבל כיה בכל הכתיב . . והנה"א: א: והנפש האלקית. גהו"ח: והנשמה האלקית.

שורה כי — שבנה"ט: הט: שבנה"ב הטבעי'.

שורה בהתענוג — הרי . . ביו"ט: ח: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: ויו"ט . . ביו"ט.

בסומימ . . ומו"ד: בסובב וממלא . . ומחשבת ודיבור.

שורה וקדושה — שלא: תוקן ע"פ החטא. ובכתי' זה: לא לא.

שלבו חלק בקרבו . . לאהפכא חלי"ז: [חשובא לנוה"א]: ע"פ תהלים קט, כב. ראה והר בהקדמה ד, א. תניא פ"א, פי' ובלקוט פירושים לשם.

נעשי' לבושי' רבי' לנשמה בגי'ע כו'. וזהו שהי' ריב"ז בוכה קודם מותו שלא הי' יודע באיזה דרך מוליכין אותו אם לגיהנם או לגי'ע, דאעפ"י שהי' צ"ג בעבודת ה' בתו"מ הי' ספק בנפשו אם בירר כל חלקי נפשו הטבעי' בתכלית להיות עולה גם היא לגי'ע עם הנשמה שלו כמ"ש במ"א).

(ז) וזהו [שא'] ימי שנתינו בהם שבעים שנה לפי שנתנה מספר קצוב לימי האדם והוא לנה"א כמה שנים יחי' בלבוש דנה"ט שנלקחה מקי"נ להעלות ולברר מבחי' הרע דקי"נ, ובכלל ניתן מספר ע"ש לימי שנות הנה"א בנה"ט שהן ע"ש דקי"נ להיות מלחמת ה' לנה"א לכבוש היציר שבנה"ט בכ"י ויום שהרי בכ"י מתחדשת המלחמה כי בכל יום ויום יצרו ש"א מתגבר עליו באופן חדש במיני רע וטומאה ובכ"י מתחדש בנשמה כח חדש לכבוש הרע ולהפכו לטוב או לאכפייא עכ"פ כנ"ל, וז"ש אלמלא הקב"ה עוזרו לא יוכל לו והוא כח אלקי' ממש בנשמה שדבוקה וקשורה שם בתכלית בלתי הפסק מחיזה כלל כנ"ל וז"ש ימים יוצרו כו' (וטעם מספר ע"ש דוקא [ידוע] שהוא לנגד ז"מ דנגוה שכולל כאו"א מי'), ולמעלה הן ע' שנין דדוד שאולין מאדמ"ר כו', ולזאת ניתן קצבה לשנות האדם בכל ימי חיי הבלו בעוה"ז לזה ע' שנה ולא פ' כו' או נ' שנה והכל לפי מה שהוא צריך תיקון ובירור בנה"ט שלו ע"י אור נשמתו שבאה מלמעלה למטה כדי לברר ולתקן לבחי' רפ"ח ניוצני' שנפלו בשבתי"כ בקי"נ כו' (דהנשמה עצמה א"צ תיקון ולא ירדה רק לברר לבחי' נוגה כידוע) ויכול להיות שיברר הא[דם] מה שצריך לברר ולתקן ע"י תשובה ומע"ט ואהוי"ר כו' בימים מועטים או יכלו ימי שנותיו (אם לא יזכה ע"י איזה מצוה או ע"י תפילה להוסיף על ימיו כמו בחזקיהו שהוסיפו לו ט"ז שנה ולהיפוך ברבות החטאי' שלו ביותר יסתלק קודם זמנו כו') שא"צ להיות בעולם וימות, ויש שצריך להאריך ימים יותר עד שצריך לברר מה שצריך לברר ויתקן מה שצריך לתקן כו', וזה הדבר אינו תלוי לפי מעשה בנ"א אם צדיק או רשע כו' כי יש צדיק שאינו מאריך ימים כו' אלא

שריה נעשי' — רבי': ה: מחק תיבת רבים וכתב: דכ"א. וכ"ה ב.ז.

שרי' ריב"ז בוכה: ראה לעיל ע' תקא. ושי"ג.

שריה האדם — לנה"א . . יחי': החט': לנשמתו האלקית . . יהי'.

שריה להעלות — ע"ש . . ע"ש: החט': ע' שנה . . ט: ע' שרים.

בכל יום ויום יצרו ש"א [של אדם]: ראה סוכה גב, סע"א.

אלמלא הקב"ה עוזרו . . ימים יוצרו . . ע"ש [ע' שנה]: ראה סוכה שם גב, ב. תהלים קלט, טו.

ע' שנין דדוד שאולין מאדמ"ר: ראה זרר וישלח קסח, א: בראשית נה, סע"א: לך צא, ב. לעיל בחיא פ'

ואתחנן ע' ירד. ושי"ג.

שריה ע' — ולא פ' כו': החט': ולזה פחות (כ"ס).

דהנשמה עצמה א"צ תיקון: עץ חיים הובא בתניא פל"ז (מח, ב). ראה לקמן ע' תקעד. מאמרי אדה"א

ויקרא חיב ע' תרד. ושי"ג.

בחזקיהו שהוסיפו לו ט"ז שנה . . ברבות [החט': כש]ג[רם]: מלכ"ב, ב. וראה הנסמן בהערה 37

בלקוטי שיחות יג"ש כרך י"ד ע' 150 (ושם נדפס וירא ית, ד. וצ"ל: יא, ד).

שריה כו' — עד שצריך: ח: עד שיכול.

לפי אופן המצטרך לבירורים דרפ"ח מקי"ג דור אחר דור כו', והוא עפ"י סוד גלגולי' דנשמות כו' ולפי העת והזמן הנצרך לענין הבירורים דרפ"ח כו' שזהו סוד כמוס ונעלם מכל רק לד' לבדו כו' (רק לפעמים מוסיפים הרבה על הימים הקצובים להיותו למעלה מבחי' הבירורים דעה"ד טורר כמו את מספר ימ"ך אמלא כו' כמ"ש במ"א וד"ל).

(ח) והנה מזה הטעם נק' הנה"א בשם ישראל כמ"ש והי' שמך ישראל כי שרית עם אלקים ועם' וכו' שהוא ענין השתררות דשיר א"ל, ויש בזה ב' פ"י, א' שבחי' א"ל הוא המשתרר ע"כ נק' שיר א"ל ופ"י הב' שמשתרר על א"ל והוא כמ"ש כי שרית עם אלקי' שהוא עם א"ל מאילקים ונצחו, ושניהם ענין א'. ויובן זה בנה"א שמתלבשת בנה"ב כניל בכל ימי חי' הבלה ויש בכוחה להתגבר על כל כ"ה וכח פרטי' של הנה"ט להפכ"ו] לטוב ולקדושה האלקי' כמו מתענוג ורצון זר להפכו לעונג ורצון האלקי' וכן משכל ודעת ומח' רעה [לרע] יהופך לטוב [ו]קדושה וכן במדות אהו"יר כו' עד בחי' המעשה, וכ"ז הכח [ו]העוז לנשמה על [ה]נה"ט להכניע אותה לאלקות עד שיכול להיות מואס ברע שנק' לאהפכא חשוכ[א] כו' כניל [ו]הוא הנק' שיר א"ל וכמ"ש [כי] שרית עם אלקי' כו', וכידוע דיעקב הי' מרכ[בה] למדות וחכ' דקדושה ונאבק עם שרו ש"ע כמו שהוא למעלה שנק' אלקי' אחרים שמקבל מאחוריים דשם אלקי' דקדושה במ"ח צירופ' האחרונים והז' ע"ש דנוגה דעשי' ושרשם למע' יותר בעולם היצירה ועולם הבריאה בע"ב צירופ' דקדושה הן בחי' גבו' קשות דנוגה דיצירה ובריאה שחצ' או רובו טוב ואינם גבורות קשות כל כך כנוגה דעשי' שרובו רע כו' (וכמ"ש במ"א בענין נתן עיניו ב[מ]קדש ראשון והתריבו שהוא קי"ג דעשי' והוא נחה"ק כו' ועולה ומסטיין ויורד ומקטרג וכמו ויא[מר] ה' אל השטן השמת לבך כו' וא' ותסיתני בו לבלעו חנם כו', והוא בחי' גבורות קשות דנוגה דיצירה ובריאה שבא ונכלל כגבורה דמלאכים דקדושה שנק' בני האלקי' כמו בכל ר"ה דכתיב ויבואו בני האלקים להתייצב על הוי' כו' ויבא גם השטן בתוכם כו'

אח מספר ימ"ך אמלא: משפטים כג, כו. ראה אמרי בינה פתח השער פ"ד (ו. א.). תורת חיים משפטים חמ, א.
 (ח) . . . הנה"א [ח]: הנשמה האלקית] . . . והי' שמך ישראל . . . ועם [ח: ליתא] וכו' [ט: אנשים ותוכל]: [בב' גרשם כאן: ה)]. . . וישלח לב, כט (ושט: לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם).
 דיעקב . . . ונאבק עם שרו ש"ע [של עשו] . . . מאחוריים דשם אלקי': בראשית רבא פ"ג, ג . . . ראה שער מאמרי רשבי' לאורא רבא קבא, ב. ספר המאמרים תקיע' ע' קח.
 נתן עיניו ב[מ]קדש ראשון והתריבו [ח: ט]: כו': ראה סוכה נב, א. וראה לקמ' ע' תרצב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תעו ובהנסמן שם.
 ועולה ומסטיין ויורד [ה]: בתחילה בחב: יורד ומסטיין עולה, ומחקו ותיקו ממעל לשורה כבפנים] ומקטרג: כ"ה כהכתיב, וראה ביאורי הושע' וישלח כא, ב. כבא בתרא טו, א.
 ויאמר ה' אל השטן . . . ותסיתני ב[ח: ט]: ליתא] לבלעו חנם: איוב א, ה. ח. שם ב, ג.
 בכל ר"ה . . . ויבואו בני האלקים . . . כו' ויבא: איוב א, ה. ראה לעיל בח"א פ' דברים ע' צב. וש"י.

[פ] בני [ה]אלקים תרגומו בני רברביא כלומר אנשים גדולים והו ע"ש שלמעלה כמו שהו בעולם הבריאה ויצירה כשרו של עשו שנאבק עם יעקב שעז"א כי שרית עם אלקי ועם אנשים אלקי בחי נוגה דעולם הבריאה ואנשים בחי נוגה דיצירה ועשי [ו] כמו והכחתי שבשכט אנשים ונגעי בני אדם כו' כמ"ש במ"א) עד הע"ש דנוגה דעשי שהם הממונים על השפע גשמיות ורוחני שבגשמיות והם קטנים בערך נבדל לגבי בני [ה]אלקי שבועלם היצירה ובריאה וגם הן בחי גבו' דקטנות דשם אלקים שמתייצב[ני] על [שם] הוי' שהוא בחי ז"א, אך זה [ו] שנק' ישראל שר א"ל שמתתר על כל בני אלקים ומנהיגם כרצונו כמו עדימ שרי המלך שעומדים לפני המלך ואעפ"י שהן שרים הראשונים שעומדים ומתייצבים לפני המלך וע"י תעבור השפע מאת המלך לכל המדינה אבל הם בתכלית הביטול במציאות כו' וד"ל. ואעפ"י שיש מהן מקטריגים עומד [שם] ה' דחסד וגובר על בחי' הדין דאלקי' שלזה נק' ש"ר א"ל שר על כל אל דאלקי' דקטנות להמתיקם בחסדים כמו ככל ר"ה דבני אלקים יכואו להתייצב נגד שם הוי' דרחמים ולקטרג כו' ואינו שומע להם ונמתק [ו] הדינין שלהם עד שנהפך הקטיגור לסניגור ביו"כ [כידוע] וד"ל.

(ט) וז"הו הטעם שגם [ה]נשמה למט' נק' ישראל ע"ש בחי' ישראל דלעילא שהוא שר אל של ישראל למע' ולמט' כידוע שמתתר על כל אלקי וכמו הודו לאלקי האלקים כו' וגם עם אנשים שהם קטנות יותר מבני [ה]אלקי' והוא רק ענין שלוחי השפע למטה לעשות מעשה [לטוב ורע ו]נק' שלוחי הדין ויש שלוחים לחסד וטוב וכמו בשרי המלוכה שיש תחתיהם אנשים ממונים להיות המעשה בפומ' ע"י כו' וע"כ נק' הע"ש שלמטה בערך אנשים לגבי השרים דבריאה שנק' בני האלקים בני רברביא כו' כניל וד"ל. והנה כמו שבחי' ישראל דלעילא הוא הנק' שר אל כי שרית עם אלקי' כו' שמתתר על כל בחי' אלקי' ואנשים המסתעפים מאתו כו' כך הנשמה למטה היא ניצוץ אלקות שבשם ישראל יכונה יש בה כח ועוז ההשתררות שמתררת ומושלט על נה"ט ששרשה מקי"נ דעשי' יצירה ובריאה [כו'] שנק' אלקי' ואנשים כו' כמו שישאל העליון משתרר על בחי' אלקי' ואנשים שבשרש [ה]נה"ט למעלה. וענין ההשתררות הזאת באה בב' אופנים א' בבחי' הפנימיות שבנה"ט שהוא בחי' אלקי' דבחי' נוגה דבריאה כמ"ש כיעקב כי שרית עם אלקי' כו' שהוא הזמ"ר דנוגה דבריאה כמו שהו בעצם מעורב ברע

בני (ה)אלקים תרגומו בני רברביא: תרגום אונקלוס בראשית ו, ד.
 והכחתי שבשכט אנשים ונגעי בני אדם: שמואל"ב ג, יד (שם: ונגעי).

טו"ה שבועולם — וגם . . . דקטנות: ח"ט: והגם שגם . . . ח: דק"ו.
 טו"ה דאלקי' — אל דאלקי' [ח]: (אל דאלקי') דקטנות [ט: ליתא].

שנהפך הקטיגור לסניגור ביו"כ: ראה גם לקמן ע' תרסב. לעיל בחי' פ' עקב ע' ש. וז"ל.
 טו"ה שהוא — שר [ט: שר] אל [ח"ט: ליתא] . . . הודו לאלקי האלקים: תהלים קל, ב.

הזמ"ר: הי' מדות רעות.

כו', והב' בבחי' החיצונית שבה שהוא רק בחי' המעשה בפועל דרע כדוגמא דאנשים דנוגה דעשי' ויצי' שהן שלוחי כחות הדין לעשות מעשה הדין בפומ' שהוא בא רק מכח של המעשה הרע בפומ' כמיש תייסרך רעתך כו', והשתרר[ו]ת של הנשמה הוא להפוך הרע לטוב בפומ' דוקא וזהו ועם אנשים שלא יהי' כח לשלוחי הדין שנק' אנשים לפעול רע בפומ' כלל, והשתרר[ו] עם אלקי' הוא בבחי' הפנימיות דעומיר הנעלם שיהי' מתהפך לעומק טוב דקדושה וזהו ענין מ[ו]אס ברע לאהפכא חשובא כו' כניל שמהפך תענוג ורצון זר לתענוג ורצון האלקי' וכן חויב ומדות ומח' כו'. ומלחמה זאת דנשמה עם בחי' אלקים ואנשים בפומ' וחיצוני' כניל בנהיט עזיא ימי שנותינו בהם בקינ' ע"ש שזהו שיעור זמן גלות השכינה בע"ש דנוגה בכלל כידוע וכניל שהוא לנגד ז"מ דנוגה כו'. וזהו ועתה ישראל מה כו', עתה בזמן הגלות דוקא נק' ישראל כי שרית כו' אבל לעיל לא יצטרכו למלחמה זאת משום דאז יהי' גמר מלחמה זו ויבוטל ויבוער הרע לגמרי כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כו' וכתי' אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו' ודל'.

(י) **ועתה יש להבין הטעם שירדה הנשמה בגוף בירידה גדולה כ"כ לבער הרע דנהיט ולהפכו לטוב ולקדושה כניל [ו]לאיזה טעם יצר אור וברא חושך ולהיות החושך צריך תיקון להתהפך לאור מהראוי הי' שלא יכרא החושך כלל דהיינו שלא ירד למטה כ"כ בשבה"כ להיות בבחי' חושך ואפילה דקינ' ולא היתה הנשמה צריכה לירד למטה להפוך החושך לאור וגם מה יתרון לנשמה יהי' בהיפך החושך לאור מאחר שמצ"ע א"צ תיקון [כלל] כי לוקחה מבחי' אור הראשון שאין שם חושך כלל כו'.**

והנה תחילה ילה"ק סדר התפילה שתקנו [לנו] אנ[שי] כנהיג לומר פסוד"ז לפני שתיים דק"ש לפי שצריך אדם לסדר ששי"מ תחילה כו' [כידוע], ועיקר ענין ששי"מ בפסוד"ז הוא רק בחי' ביטול כל העולמות [ו]הנבראים לגבי מקורם האלקי' כמו הללו את ה' מן השמים כו', וע"כ כללות פסוד"ז נק' רוממות אל וכמ"ש רוממות אל בגרונום וחרב פיפות בידם כו' פי'

תייסרך רעתך: ירמ"ב, יט. ראה גם לקמו ע' תרסב. לעיל בחיא פ' עקב ע' שכ. וש"נ.

דעומיר: דעומק רע.

בפומ' (חט): בפנימיות. . . עזיא אמר] ימי שנותינו בהם [נסמו לעיל פיז] ע"ש [ע' שנה] . . . בע"ש [בע' שנה].

ז"מ [ז' מדות] . . . ועתה ישראל מה: עקב י. יב.

ואת רוח . . . מן הארץ . . . או אהפוך אל עמים: זכרי' יג, ב. צפני' ג, ט.

שריה כי — הראשון: חט: העליון.

שריה והנה [בכ] גרשם כאז: (ו). . . שצריך אדם לסדר ששי"מ [שבתו של מקום] תחלה: ברכות לב, א.

שריע אדהיז הלי ברכות השחר טניא סיא.

הללו את ה' . . . רוממותו אל בגרונום: תהלים קמח, א: קמט, ו. וראה לעיל ע' תפו.

רוממות אל הן שירות ותשבחות דפסודיז בכלל שמרוממים ומשבחים לאל בבחי' ההתנשאות והעלי' והגבהה יתירה כמו שהוא במע[לת] עצמותו ית' שהוא מרום ומתנשא מכל ההשתלשלות, ומה שירד ונמשך למטה ביריד' והתפשטות חסדו להחיות כל העולמות והברואים מאין ליש זהו בחי' הצמצום וירידה גדולה לגבי אמיתית אור עצמותו ית' (משאיכ' השבח מה שהוא מחי' את הכל בחסדו הגם שזהו שבה לבחי' גדולתו והתפשטותו בעולמות איז נק' רוממות דא"ל כי זהו רק בחי' אור ושפע הנמשך מעצמות רוממות בבחי' הארה ד[ה]ארה משמו שם אד[ני] שהוא שם הפעולה ולא שם העצם כמ"ש במ"א ע"פ לכו חזו מפעלות אלקים אשר שם שמות בארץ כו' שמות וכתוב כי עמך מקו"ח כו', אבל רוממות אל הוא בחי' הרוממות דעצמות אלקות שמתנשא ומובדל בערך מימיוע' כו'), וכמ"ש לך ה' הגדולה כו' שגם בחי' הגדולה וחסד המתפשטים בעולמות כלא ממש חשיבא, ואילו בחי' סוכי"ע שהוא מקיף לד' עולמות דאביי"ע בהשוואה א' ממש ג"כ כלא ממש חשיב לגבי אמיתית מהו"ע ית' שהרי גם מה שהוא סובב ומקיף לעלמין עכ"פ שייד' לההשפעה דעלמין אלא שהוא סובב ומקיף עליהם (כענין מח' א' הכללית שכולל כל הפרטי' עדימ' עיגול החומה המקפת לעיר שעיגול זה מוגבל הוא ג"כ לפי ערך הקפת הישוב של העיר כו' כך גם מקיף הכללי מוגבל לפי"ע ההשתל' כו') ואין לו ג"כ ערך לגבי אמיתית עצמותו ית' כמו שהוא למעלה מגדר השפעה לגמרי וכמא' קשנה"ע ה' הוא ושמו בלבד כו' וה"ה קודם שנאצל כו' כידוע וד"ל.

(יא) וזהו גדול הוי' ומהולל מאד כאשר גדולתו ית' מתפשט בעולמות בבחי' ממלא וסובב כנ"ל ולגדולתו אין חקר היינו בחי' גדולתו העצמי' שהיא בחי' שמו' העצמי כמו שהוא טרם שעבר"צ להאציל ולברוא כו' שא"א שיומשך בהשתלשלות דסומ"מ כלל כמו [אנון] א' אתה קדוש ושם קדוש כו' [ו]ע"ז א' ולגדולתו ממש א"ח כלל להיות גילוי אוא"ס [ב"ה] ממש [כו'] וד"ל. וזהו שאומ' המלאכים קדוש הוי' כו' שהוא ית' קדוש

לכו חזו מפעלות אלקים . . . כו' שמות [ת"ת]: שמות כו': תהלים מו, ט. וראה במנחת שי שם. ברכות ז, ב. תורת חיים וארא [והוא מא' וארא תקפיד - ע"פ בוך 456 ע"ה, א] קט, סעיב ואילך: ע' קלה ואילך. כי עמך מקו"ח [מקור חיים] . . . מימיוע' [מימות עולם]: נסמן לעיל ע' ספד. לך ה' הגדולה: דברי הימים א, כט, יא.

מה שהוא סובב . . . שייד' לההשפעה דעלמין: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקסד ואילך: ע' תת ואילך: ע' תתפח.

קשנה"ע [קודם שנברא העולם] ה' הוא ושמו בלבד: ראה פרקי דרבי אליעזר פ"א. הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב לע' תקעב. ספר המאמרים באחי לגני ע' רא. קודם שנאצלו: עבודת הקדש [לר"ם גבאי, קיקא שלי"ח] חלק היחוד פ"ב. (יא) . . . גדול ה' ומהולל מאד: ב"ב נרשם כאן: (ו). תהלים קמה, ג. שעבר"צ [שעלה בריצונן] . . . דסומ"מ [דסובב וממלא] . . . אחה קדוש ושם קדוש: תפלת העמידה. שאומ' המלאכים קדוש הוי' ישעי' ג, ג.

ומובדל מבחי' ממכ"ע וגם מבחי' טובב [כ"ע] מפני שכ"ז הוא רק בחי' התפשטות האור ו[ה]שפע ממהו"ע [ית'] בשביל עלמין עכ"פ כו' ואין לזה ערך לגבי אמיתת מהו"ע [ית'] וז"ש דוד מי לי בשמים כו'. אך הנה גם בחי' גדולתו העצמי' שא"ח כמו שהיא בעצמ[ו]ת א"ס [ב"ה] כו' ג"ז אינו רק בחי' זיו ואור ר"ל העצמי' לבד וכמו זיו השמש לגבי מאור השמש ע"כ גם הוא בבחי' ביטול הערך לגבי אמיתת מהו"ע ית' ממש, וז"ש במקום [שאתה מוצא] גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו פי' במקום גדולתו העצמי' כמו שהוא ושמו בלבד [כו'] שם אתה מוצא הענוה שמצמצם א"ע להיות [לו] רצון להאציל ולברוא כו' אעפ"י שאין ערוך אליו כלל לפי שגם גדולתו זאת ג"כ בבחי' ביטול לגבי מהו"ע ית' [ממש] ע"כ אתה מוצא ענוה גם במקום גדולתו כו' וד"ל. וזהו רוממות אל בגרונו בחי' רוממות דעצמות א"ס ב"ה כמו שהוא לבדו ממש למעלה מבחי' התפשטות גדולה (אפילו בבחי' גדולתו הנ"ל, וכידוע דמה שא"ס [ב"ה] למעלה ע"א"ק ולמטה ע"א"ת זהו ג"כ רק [ב]בחי' צמצום והתפשטות (שזהו במקום גדולתו כו' כמ"ש במ"א) ואין לזה ערך לגבי מהו"ע ית' ממש (וז"ש לך הוי' הגדולה והגבורה בכלל) וזהו השמים ושה"ש כו' טה"ע וטה"ת כו') (והיינו לפי שכל עיקר ענין פסוד"ז הוא רק בחי' ביטול כל ההתפשטות וגדולה שבעולמות לגבי עצמותו ית' ע"כ עיקר הכולל כל פסוד"ז הוא מ"ש רוממות אל פי' בחי' התנשאות והגבהה במע' עצמותו ית' ממש שלמעלה מצמצום ושפלות וירידתו בגדולה וחסד להיות מקור לכל ההשתלשלות דסומ"מ וזהו עיקר השבחים דפסוד"ז וד"ל).

(יב) וז"הו רוממות אל בגרונו וחרב פיפיות בידם כו', דהנה שרש יניקות החיצוני' הוא בא רק מצד ההשתלשלות דא"ז לעו"ז עה"א כו' שמקבלים יניקה מחיצוני' ואחוריים דשם אלקי' כידוע, וזהו דוקא כאשר תרד האור והשפע מעצמותו ית' בהשתלשלות דסומ"מ עד שיורד ונתמעט האור בתכלית כסוף עולם העשי' בעוצם הירידה והסתר אלק[ו]ת, אבל בבחי' רוממות אל שלמעלה ממקור ההשתל' כנ"ל אין להם [שם] שרש אחיזה כלל ולא יגיע להם שום שפע כלל וממילא נתבטל גם שרש יניקות[ם] בהשתלשלות דשם אלקי' מפני שע"י השבחים דפסוד"ז נעשה למעלה בחי' ההתנשאות והגבהה במע' רוממות עצמותו ית' ממש כנ"ל. וזהו שע"י רוממות אל

ו"ש דוד מי לי בשמים: תהלים עג, כה. וראה בכא בתרא יד, סע"ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מט. וש"נ: ח"ב ע' תקמב.

במקום . . . גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו: נסמן לעיל ע' תל. שא"ס [ב"ה] למעלה ע"א"ק [עד אין קץ] . . . ע"א"ת [עד אין תכלית] . . . ואין לזה ערך: ראה זר חדש יתרו לד, ג. תקוני זר ת"ס (מ, ב). מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתג וע' תתפח. השמים ושה"ש [שמי השמים] . . . טה"ע וטה"ת [טהירו עיאלה וטהירו תתאה]: מלכ"א ח, כו. ראה נתסמן לעיל בחי' פ' דברים ע' לט. (יב) [בב] גרשם כאו: (ח) . . . דא"ז לעו"ז עה"א [דאת זה לעומת זה עשה האלקים]: קהלת ג, יד.

בפסודיז נעשה חרב פיפיות להרוג שרש יניקות החיצוני כו' ודל. אך משמעות הפסו' [הזה] דשני דברים הן א' שרוממות אל בגרונום וחרב פיפיות בידם כו' ולא שרוממות אל בפסודיז נעשה כחרב פיפיות כו'. הענין הוא כדי שלא יוכלו החיצונים לקבל יניקה עוד מן הקדושה הוא ע"י רוממות אל בגרונום מטעם הנ"ל אבל להרוג החיצוני ממש דהיינו להוציא מהם היניקה דקדושה שכבר קבלו וכמו והוצאתי [י] א[ת] בלעו מפיו [כי חיל בלע] כו' ולהעלות [ה]ניצוצות הטוב' שבהו שנא' ע"ז ואכלת את שלל אויביך כו' אז רק ע"י פיפיות ורומח דהיינו ע"י רמ"ח תיבות דק"ש עם שי"ת תיבין דיחוי"ע דשמע ישראל כו' שע"ז הורגינ' לחיצוני' ונלקח מהם אור וחיות שכבר קבלו מהקדושה ונעשים ריקי"ן מכל אור וחיות האלקי לגמרי כו', והיינו ענין התהפכות הזמ"ר דק"נ לגמרי מן הקצה לקצה כמו להיות מ[ו]אס ברע כו' לאהפכא חל"נ כו' כניל ודיל [וזהו פיפיות ב' פיות פה העליון להכרית שרש יניקתם למעלה שלא ינקו עוד מהקדושה [ה]אלקי ופה התחתון להוציא מותר היניקה שקיבלו כבר להתיש כוחם לגמרי] וכמו החרם תחרימם להיות שממון לגמרי כו'.

(יג) **ואמנם** בלי הקדמת פסודיז לפני ק"ש בשבחים דבחי' רוממות אל הנ"ל בבחי' ההתנשאות דעצמות אלקות לא ה' ביכולת רומ"ח דק"ש להורגם מפני שיכולים לקבל בקירוב מן הטוב שבקדושה מצד ההשתלשלות כניל, אבל ע"י רוממות אל בבחי' [ה]התנשאו' אלקי מעליהם למעלה מעלה כניל שמזה נתרחקו בריחוק גדול וכמ"ש ואתה מרום כו' כי הנה אויביך יאבדו יתפרדו כו' וכן א' משה קומה ה' ויפוצו אויביך כו' אזי יפלו בחרב ורומ"ח דק"ש להאבידם לגמרי כניל ודל. ועיקר ענין רמ"ח דק"ש הוא שית תבין דיחוי"ע דוקא, והעיקר בבחי' יחוד דה' אחד שמפרש למ"ש הוי"א אלקינו דהיינו הוי"א אחד שב' שמות דהוי"א [ו]אלקי כולא חד ממש והוא המתפרש בתיבת אחד כידוע דאח"ד אי"ח דלי"ת הח' הן ז' רקיעים וארץ

שורה משמעות — חרכ: הח' וגם חרב. ט: מטעם הנ"ל וחרב. וראה בסמוך שורה בגרונום. והוצאתי אנתו בלעו מפיו. . . חיל בלע. . . ואכלת את שלל אויביך: ירמי נא, מד. . . איוב כ, טו. . . שופטים כ, יד.

שורה ולהנלות — איז [איז זה]. . . רק. . . פיפיות: החט: אלא. . . חרב. ורומח. . . רמ"ח תיבות דק"ש. . . עם [תוקן ע"פ הח. ובכתי' זה: עד] שירת תיבין דיחוי"ע דשמע ישראל: נסמן ולעיל ע' תפז. . . ראה לקמן פי"ג.

הזמ"ר. . . חל"נ. . . פיפיות כ' פיות: ה' מדות רעות. . . חשוכא לנהורא. . . נסמן ולעיל ע' תפז. החרם תחרימם: שופטים כ, יז.

ואתה מרום. . . כי הנה אויביך. . . קומה ה' ויפוצו אויביך: תהלים צג, טו. . . בעלעלותי לה. דאח"ד אי"ח דלי"ת: ראה פרי עץ חיים שער (ח) הק"ש פי"ב.

הח' הן ז' רקיעים וארץ. . . דמ' [ז' מדות] וה' הן דוד [ד' רוחות] העולם: ראה שריע אדה"ז ה' ק"ש ס"ס ט"ו.

שהן ז"מ עליונות שמשפיעי' לארץ והוא בחי' מעומ"ט בכלל והד' הן ד"ר העולם כמא' תמליכוהו בשו"א וד"ר העולם כו', ולמע' היינו בחי' ד' פנים דמרכ' פני אר"י פני שור פני גשר ופני אדם לארבעתן שנק' ד' מחנות] שכינה והן בחי' ו"ק מעומ"ט מורח כו', והא' דאחד שנק' אלופו שיע' כו' הוא המיוחד [לון] ומקשר לון כו' שזהו בחינת העליות והתכללות וביטול דמדות עליונו' דו"ג ווא"א כו' למעלה לגבי עצמי' המאציל שלמעלה מכל מדה וספי' וכמא' ולאו מכאמ"כ, וז"ש בסי' לפני אחד מה אתה סופר דבאחד שייך עדיין בחי' היחוד וההתכללות למעלה בעצמות המאציל אבל לפני אחד שזהו בבחי' יחידה שהוא עצמות איס ב"ה גם בחי' היחוד דעיס לא יתכן מאחר שאין שם בחי' ספי' ומדות כלל [כגיל אלא הוא פשוט בתכלית הפשיות, וזהו אנת הוא חד ביחוד העצמו' שנק' יחיד ממש ולא כחושבן ע"ס כלל] (וכמ"ש במ"א שזהו למעלה גם מיחוד דעיס הגנוות בעצמות בהעלם כו'). וזהו פי' הפשוט דשמע ישראל הוי' אלקינו כו' דקאי על בחי' ישראל ש"ד אל הנ"ל שביכולתו לייחד יחוד דה' אלקינו ש[י]הי' הוי' אחד בבחי' הביטול והתכללות בעצמות שלמעלה מבחי' סומ"מ כנ"ל להיותם חלק ה' מעצמות ממש, אבל המלאכים או' קדוש ה' כו' אי' מקום כבודו כו' לפי שהוא ית' קדוש ומובדל מהם לגמרי לפי ששרשם מבחי' הדיבור דבחי' המל' בלבד כו'. ובה יובן הטעם מה שרמ"ח תיבין דק"ש שנק' רומ"ח להרוג יניקות החיצוני' הוא אבות תיבין דיהו"ע דפסוק ראשון דק"ש לפי שהוא בבחי' העלי' וההתנשאות בעצמות איס ב"ה ממש שמשם לא יוכלו לקבל שום יניקה כנ"ל בענין רוממות אל כו' ובפסוד"ז רוממות אל בגרונום לבד אבל בק"ש הוא שנעשה בחי' היחוד הזה ממש (דאע"ג דהאידיג א' הוא ע"י ישראל דוקא נעשה בבחי' יריד' אור חדש מעצמות המאציל ע"י עלי' וביטול זה כמא' תמליכוהו כו' כמ"ש במ"א).

תמליכוהו בשו"א [בשמים וארץ] וד"ר [נד' רוחות] העולם: כ"ה בכ"מ. ראה תורה אור ויקהל פ, ג. לעיל
 כהזא ע' רלג. וש"נ. וראה ברכות יג, ב.
 ד' פנים דמרכ"ב: ראה יתקאל א, י.
 והא' . . . אלופו שיע' [של עולם] . . . הוא המיוחד [לון] ומקשר לון: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע'
 תשלו. וש"נ . . . ראה תקוני זהר בהקדמה יז, א.
 ולאו מכאמ"כ [מכל אינון מדות כלל] . . . לפני אחד מה אתה סופר: ראה תקוני זהר שם, ב . . . ספר יצירה
 פ"א מ"ז.
 אנת הוא חד . . . למעלה גם מיחוד ע"ס: תקוני זהר שם, א. ראה מאמרי אדה"א מארז"ל ע' שלא ואילך.
 תורת חיים נח סה, סעי' ואילך.
 התלאכים או' קדוש ה' . . . אי' מקום כבודו . . . ששרשם מבחי' הדיבור: נסמן לעיל פ"א . . . נוסח כתר . . .
 ראה לעיל פ"ב.
 שריה כנ"ל — כו' . . . אל: ט'. ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: אל . . . אל.
 דהאידיג [כא' נוסף: נמי] א' [אחד] הוא [כא' נוסף: מימ] ע"י ישראל דוקא: ראה פסחים ג, א. רש"י
 ואתחנן ה' ד.

(יד) **והנה** בדורות הראשונים קודם שתיקנו א[נשי] כה"ג תפילת ש"ע בח"י ברכות ה"י די להם בק"ש דאורייתא לבד (והתפילה לא ה"י רק לפרקים בעת צרה לבד כמבואר ברמב"ם ובכהמ"ק דוקא כמבואר בתפילת שלמה [המע"ה]) לפי שהיו נשמות גבוהות ביותר וה"י התפעלות[ם-ב] אהוי"ר [ו]בשכל ודעת האלקי בעומק לבם ודעתם ביותר בא[מרם] ואהבת את ה' אלקיך אחר בח"י יחז"ע דה"י אלקינו ה' אחד שעי"ז ממילא ה"י נמשך גילוי אור ה' למט' דוקא גם בגשמיות בחיי הגוף ש[ו]ה"י ברכת ה' גם בכל צרכיו ומעשה ידיו (כאברהם שה"י ברכה במעשי ידיו אף בלא תפילה ובקשה וכן יצחק ויעקב [ו]הדורות שאחריהם, ואע"פ שא' אברהם חיקן תפילת שחרית היינו בקצרה לבד כו') לפי שלא ה"י חומר גופם מסתיר כ"כ למנוע גילוי אור ה' מלמעלה למטה להביא ולהמשיך מרוחני' לגשמיות ע"כ ה"י די להם בק"ש לבד. אבל בדורות האחרונים שה"י נשמות שפלות וחומר גופם הוא מסתיר אור אלקי ביותר לא די להם בק"ש לבד אעפ"י שמתפעלים באה' לא נמשך מזה למטה כלום, ע"כ תיקנו ח"י ברכות דש"ע להביא ולהמשיך גילוי ש"ה גם למטה מרוחני' לגשמיות. וזהו כל עיקר ענין ח"י ברכאן דצלותא באמרו ברוך אתה ה' כו' שיומשך לגילוי ממש בברכה ושפע גשמי", והוא כמו פ"י וביאור על ואהבת שבק"ש דבחי' אה"י שיה"י ה' אלקיך [שבק"ש שיה"י] עי"ז ברכה והמשכה ממקורא דכולא למטה ממש כמו שהוא למע' (והוא ענין יחז"ד ברכ"ה וקדושה יחז"ד בק"ש וברכ"ה בש"ע וקדושה בברכות המצו' בפ"מ), ובדורות האחרונים יותר תיקנו פסוד"ז לפני ק"ש וש"ע להיות רוממות אל בגרונם להרוג יניקת החיצוני' ברמ"ח וחרב בק"ש ושמי"ע כמ"ש בחרבי ובקשתי בצלותי ובבעותי כו' ומטעם הנ"ל לפי שגברו יניקות החיצוני' ביותר צריך להאיר ממקום גבוה ונעלה יותר כו' וד"ל.

(טו) **והנה** להבין איך יה"י ח"י ברכות דש"ע פ"י וביאור לק"ש כני"ל. הנה יש להבין תחילה כללות ענין הברכות דשמי"ע [שבמקש"י]

(ד) . . שתיקנו אנשי' כה"ג תפילת ש"ע: בב נרשם כאן: (ט) . . מגילה יו, ב. ש"ע אדה"ז ה"י תפלה רספ"ט.
והתפלה . . בעת צרה לבד כמבואר ברמב"ם: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צב. וש"י: ח"ב ע' תש. וש"י.
והתפלה . . ובכהמ"ק . . כמבואר בתפילת שלמה: מלכ"ס א ה, כג ואילך. מובא גם במאמרי אדה"א שם. ש"ה ומעשה — ובקשה [חט]: וק"ש. ה' חק חב"ת וק"ש, וממקל לשורה תילן כבפנים] . . אברהם חיקן תפלת שחרית: ברכות כו, ב.
ש"ה: שם ה"י.
ח"י ברכאן דצלותא . . פ"י וביאור על . . שבק"ש: נסמן לעיל ע' תלו.
יחז"ד ברכ"ה וקדושה: נסמן לקמן ע' תרעז.
יחז"ד בק"ש וברכ"ה בש"ע וקדושה: ח: ליתא. וכנראה נשמש מפני חב"ת הדומות: וקדושה . . וקדושה.
בחרבי ובקשתי בצלותי ובבעותי: יחי מת, כב ותרגום אונקלוס שם.
(טו) [בב נרשם כאן: (ייד)] . . להבין: החט: להקדים.

רפאינו ברך עלינו וכה"ג שבדאי בקשה זאת היא בקשת רחמים שהתפילה נק' רחמים כמו בעי רחמי כו', ושורש רחמים הוא במקור הרחמי' שנק' ר"ר העליוני' שבי"ג מדוה"ר שלמעלה ממשפט התו' דעפ"י משפט התו' אין יסורים בלא עון בכלל ובפרט אך ע"י בקשת ר"ר העליוני' שלמעלה מרצון המורכב בח"ע תתו' יומשך סליחת העון לעוברי רצונו כו', וזהו שמבקשי' בש"ע סלח לנו אבינו כי חטאינו כו' להיות שג' ברכות אלה אתה חונן והשיבנו וסלח לנו הוא הכנה והקדמה להיות אח"כ המשכות דברכות ש"ע בשאלת צרכי' ברפאינו וברך עלינו כו' לפי שא"ל סליחות העון כ"א ע"י ר"ר כנ"ל ור"ר אינו נמשך כ"א ע"י תשובה תחילה שמעורר ר"ר והתשובה אינה אלא עפ"י בח"י הדעת שידע ומרגיש בנפשו איך שנתרחק מאופמ"ח ע"י חטאיו כו' או יעורר לבבו בתשובה יותר וזהו כל מי שאין בו דיעה וכמ"ש כי לא עם בינות הוא [כו' כידוע], וזהו"ס הברכות האלה אתה חונן לאדם דעת ואח"כ השיבנו בתשובה שלימה כו' ואז יאיר ר"ר העליוני' לסליחת העוונות והוא מה שכתוב סלח לנו אבינו [כי חטאנו] כו' וכמ"ש הסולח לכל עונ[י]כי הרופא לכל כו' דהבחי"ת, וזהו מקור הכללי לכל המשכות דברכות דש"ע. וזהו שרש ענין הנ"ל דש"ע הוא פי' וביאור לק"ש דאורייתא דאעפ"י שנעשה היחז"ע באה' ודביקות דככל לבבך כו' אבל שיומשך ע"ז ממקור הרחמים דוקא לסליחת העון כו' הוא בש"ע בא"י סלח לנו כו' והוא ע"י האה' שבק"ש בכל לבבך בשני יצר[י]ך דוקא שהוא התשובה מן הרע לאהפכא חל"נ כו' וד"ל.

(טז) אך יש להבין ענין נוסח הברכה דסלח לנו אבינו כי חטאנו מהו כי חטאנו דמשמע שזהו כמו נתינת טעם למה סלח לנו כי חטאנו כו'. והנה ילה"ק תחילה שרש ענין הסליחה כמ"ש במ"א בענין כי עמך הסליחה למען תורא כו' שיעקר [ענין] בח"י [ה]סליחה הוא בח"י התגלות הרצון לאחר שנסתלק שיחזור ויאיר הרצון כמקודם, ויובן עדי"מ כסליחה ומחילה שאדם מבקש מחבירו מחילה וסליחה על אשר חטא לו שמפרש לו דוקא אשר חטא לנגדו וראוי הוא שישלך רצונו ממנו לגמרי עבור החטא אך מבקש ממנו

בעי רחמי: ברכות י, א.

אין יסורים בלא עון; ראה שבת נה, סע"א. לעיל כח"א פי' עקב ע' שלא. שא"ל [שאי אפשר להיות] . . מאופמ"ח [מאור פני מלך חיים]: ע"פ משלי טו, טו. כל מי שאין בו דיעה [בה"ח] נוסף: כו'. ב"ט נוסף: אסור לרחם עליו; ברכות לג, א. כי לא עם בינות הוא . . וזהו"ס [זהו סדר]: ראה לעיל ע' תלד, ושי"ג.

שריה ואח"כ — יאיר: ט: יעורר, ה': מחק תיבת יעורר ותיקן ממעל לשורה כפפנים. הסולח לכל עונותי . . דהבחי"ת [דהא בהא תלי']: נסמן לעיל ע' תכב. בכל לבבך בשני יצר[י]ך: ואתחנן ו, ה ובסמרי שם. ברכות נד, א [במשנה].

(טז) . . מהו כי חטאנו: בב' גרשם כאו: (יא) . . ח: ליתא.

כי עמד הסליחה למען תורא: תהלים קל, ד. ראה ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' יד ואילך; עטרת ראש דרוש לעשיית סד, ב ואילך.

מחילה וסליחה שימחול לו על חטאיו ויחזור ויטה רצונו אליו כ[מ]קדם, ואין טעם בקשחו מפני איזה דבר מה ש[נ]גע לו בהגעת טובה שיקבל או שלא יע[ש]ה לו רעה (כאחי יוסף שבקשו שלא יעשה עמם רעה כרע' שעשו עמו כו') אלא אף שיודע שלא יעשה לו שום רעה אינו מבקש מחילה זו רק משום שהפץ ומשתוקק מאוד שיהי' הטית רצונו אליו בפנים מאירות ולא יסור רצונו ממנו עוד כי מיצר יצר לו מאוד מזה שסילק רצונו ממנו ולא יוכל לדבר עמו פא"פ ע"כ מבקש שיהי' התגלות רצונו אליו לטוב וידבר עמו באה' ורצון פ[ב]פ' כו'. ונמצא שעיקר המחילה וסליחה הוא (שיחזור אליו פכ"פ והוא ע"י שיאמר לו חטאתי לנגדיך ואשובה כו' ועי"ז מעורר לב חבירו) שימחול ויסלח לו ויחזיר פכ"פ אליו כו'. [ו]כך יובן ענין הסליחה למעלה כמ"ש סלח לנו כו' דהיינו שיהי' בחי' התגלו' רצה"ע ב"ה אל[נ]ג] ואע"פ שכבר סילק ממנו רצונו ולא יאיר [אור] פניו אל[נ]ג] כו' כי העונות הבדילו שהסיר רצונו ממש, ולזאת אנו מבקשים סליחה ומחילה שיטה רצונו אל[נ]ג] ויחזור פכ"פ אתנו כו', וצריך לעורר החזרת פכ"פ זה ע"י שמפרשים הדבר בנתינת טעם זה כי חטאנו כו' פי' כי חטאנו וס[נ] לקת הרצון מאתנו מפני העוונות שמבדילים ומסתירים אור פני מלך [חיים] כו' ע"כ מבקשים סלח לנו שיחזור פניו אלינו ויתגלה ויטה רצונו אלינו כמקדם כו' ולא בשביל איזה דבר מה רק שמשתוקקים להארת פניו ית' ומאוד צר לנו [מסילוק רצונו] ע"י שחטאנו [לו] כו' ודיל. וז"ש כנ"י בקשתי את שאהבה גפשי שכבר אהבה גפשי בהארת פכ"פ וסלוק רצונו ע"י העוונות בקשתי שיחזור רצונו באה' פכ"פ כו', ומעוררים זה למטה בבקשה זו בש"ע בסלח לנו ע"י בקשה ותחנונים לעורר ר"ר העליוני' שלמעלה ממשפט התו' כנ"ל. וא"כ בחי' גילוי רצה"ע הזה שע"י הסליחה הוא שיחזור ויתעורר אהבת ה' אלינו מן ההעלם שבתחילה שהי' סילוק הרצון ע"י העוונות כו' [וזה הנק' החזרת פכ"פ וזה אינו אלא ע"י התשובה שמקודם דוקא בברכת השיבנו שמעורר ר"ר להיות [ה]חזרת פכ"פ דסליחה ודיל.

(יז) אך עדיין י"ל בגוף ענין בחי' ר"ר העליוני' שמחמתו יבא בחי' החזרת פכ"פ כנ"ל, דהנה ידוע בשורש ענין י"ג מדה"ר דאל ארך אפים ורח"ם כו' שהוא הנק' בשם רחמים גדולים [דוקא]. והענין הוא כי יש רחמים סתם שהוא עפ"י הדעת וחכ' וכנ"ל דכל שיוסף דעת יוסיף רחמים, ואמנם יש בזה מדה [ושיעור] לפי שיש כנגדו במדה"ד שעפ"י השכל והדעת למנוע

כאחי יוסף שבקשו: ראה ותי' ג, טו ואילך.

שויה סלח . . דבר: מתיבת סלח עד תיבת דבר ליתא בת

בקשותי את שאהבה נפשי: שיר השירים ג, א.

(יז) . . י"ג מדה"ר דאל ארך אפים ורח"ם [ורב חסד]: ב"ב נרשם כאו: (יב) . . תשא לו, ו (בדילוג). ראה

לקוטי שיחות הסופת אלול כרך ד ע' 1348 ואילך.

דכל שיוסיף דעת יוסיף רחמים: ראה לעיל פט"ו. ע' תלד ואילך.

הרחמים מרוב חטאיו כי רבו ביותר וכה"ג, אבל רחמים גדולים הוא בלי מדה ושיעור כלל שאין לשכל מנגד לזה כלל והוא לפי שהרחמים הוא בבחי' עצמיו' כרחמי [ה]אב על הברן שאעפ"י ש[נימצא] חייב מאוד עפ"י דין [ירחם עליו] כמו הברן יקיר לי [אפרים] כו' המו מעי לו] רחם ארחמנו כו' ואז הגם שכבר סילק רצונו ממש ע"י שחטא מאוד לנגדו יחזור רצונו אליו ויאיר פניו לו [ואעפ"י שהרצון שסילק גם הוא למע' מן הטעם כי הוא על שעבר רצונו שלמעלה מן הטעם כמו שעבר על חוקת התורה כמ"ש אם בחוקותי תלכו [כו'], עכ"ז יש החזרת רצון להיפוכו ג"כ ממקור כל רצון פשוט שנק' רעדכ"ר עילאין והיינו שרש לייג מדה"ר [להיות] ארך אפים ורחים כו' וד"ל. וזהו שאו' סלח לנו אבינו כי חטאנו אבינו דוקא כמו [אבינו] אב הרחמן לפי שרחמי האב נבדלין משאר רחמים שעפ"י שכל וגם למעלה מן הרחמים שברצון של חסד שלמעלה מן השכל וטעם אלא הוא רחמים עצמי' ממש כמו שמרחם ע"ע כי אה' נפשו ועצמו הוא כי ממנו לוקח כו' וכך בכנ"י בשרשם במוח האב שנק' בניס, וזה שכתוב סלח לנו אבינו דוקא וד"ל.

(יה) **וּנְמַצָּא** שעיקר ענין י"ג מדה"ר להמתיק כח הדין בשרשו להפכו לחסד ע"י תגבורות כח הרחמים גדולים הנ"ל מבחי' רעדכ"ר וע"כ יוכל להיות החזרת פב"פ שזהו רבותא גדולה שגם לאחר הסתלקות הרצון מחמת כח הדין ששונא לעוברי רצונו (כמו שאוהב לשומרי רצונו ומצותיו) יחזור לו הרצון לטוב וחסד באופ"מ כו', וזהו כי עמך הסליחה [כו'] כמ"ש במ"א. וענין ההמתקה יש בו ב' דברים, א' מצד שרשו שנמתק בחסד העצמי' ופשוט דרעדכ"ר כנ"ל, והב' מה שנתלבנו העוונות המבדילים ונמתקו שלא יסתירו ויסלקו עוד הרצה"ע כמו אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וכן זורקתי עליכם מ"ט כו' שנטהרו העוונות ונשטפו ממ"ע בחסדים ור"ר הנ"ל כל ליכלוך ומיאוס כמ"ש בוהר כמאן דמסתחי בימא רבא כו' וזהו נושא עוון ועובר על פשע וזהו שיתלבנו ויתמתקו הדינין שבעוונות ופשעים

הברן יקיר לי (אפרים): ירמ"א, לא, יט.

אם בחוקותי תלכו: בחוקותי כו. ג.

כי חטאנו אבינו [החט: ליתא] . . (אבינו) אב הרחמן . . שרחמי האב נבדלין משאר רחמים: ברכת קיש וראה לעיל ע' תלד.

בכנ"י בשרשם במוח האב שנק' בניס: שמות ד, כב. ראה יד, א. תניא פ"ב.

באופ"מ [באר פני מלך] . . כי עמד הסליחה: משלי טו, טו . . נסמך לעיל פט"ז.

אם יהיו חטאיכם כשנים . . וזרקתי עליכם מ"ט [מים טהורים] . . ממיע [ממים עליונים]: ישעי' א, יח. יחוסאל לו, כה.

כמ"ש בוהר [ח: בוהר] כמאן דמסתחי בימא רבא: בסידור כונת המקוה קנה, ד ועד"ז בספר המאמרים תקס"ג כאן ע' תשכג: וכמ"ש באד"ר . . כמאן דאסתחי [בתקסיג: דמתסחא] בימא רבא. ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלב. ב: כמאן דאסתחי בההוא נהרא.

ונושא עוון' ועובר על פשע: מיכה ג, יח.

בחסדים עליונים ד"ג מדה"ר שנק' רחמים גדולים, והו הנק' י"ג נהרי אפרסמוגא דכ"א והו הנהרות דר"ר שהוא בריח הטוב כמו בשמן אפרסמון וז"ש ונהרותם כשמן אול[י]ך כמ"ש במ"א ולכך נק' דכ"א ע"ש שמהרים ומזככים לכל עון וחטא כו' ומנקים לכל סיג של העוונות שלא יהיו מבדילים כלל [כו'] וכן ביו"כ א' לפני ה' תטהרו בטהי"ע זאת ד"ג מדה"ר דכתיב ב"י וזרקתי עליכם מ"ט כו', ואחר המתקת וכיורר כל לכלוך העוונות כו' אז יוכל להיות החזרת פכ"פ שיאר ה' פניו ויחזור רצונו (מפנימיות ומקור כל רצון טוב שנק' רעדכ"ר כנ"ל). וזהו ג"כ ענין סלח לנו בש"ע כי חטאנו וצריך המתקה בחסד ור"ר כנ"ל, והוא פ"י וביאור לואהבת בכל לבבך גם ביצה"ר כנ"ל דואהבת הוא פועל יוצא לעורר למעלה אתדל"ע שתבא אה"ר העצמיות העליונה מן ההעלם לגילוי לסליחת העון ג"כ שהוא החזרת פכ"פ ע"י אתדל"ת זו דכל לבבך דתשובה לאהפכא כו' כנ"ל ובש"ע הוא שבא לגילוי גמור באמרו סלח לנו כו' כנ"ל וד"ל.

(יט) **ועתה יש להבין שרש ענין הנ"ל במה שלאיוה טעם נברא החושך ורע דק"נ והוצרך להוריד הנשמה למטה בגוף חומר[י] לאהפכא חשוכא כו' כנ"ל. דהנה מבואר למעלה בענין נפש כי תחטא דקאי דוקא על נה"ט שבאה בהשתלשלות ע"י ממוצע[י] [רבים] בתכלית הריחוק מאור פני מלך כו' עד שתפרד לגמרי כנ"ל. אמנם הנה ידוע [ב]שרש פרשה קודם שנפלה בשבחי"כ כו' הוא למעלה משרש נה"א והוא בבחי' חושך העליון דבחי' התווה שקדם לבחי' התיקון וכמ"ש והארץ היתה תוהו כו' וחושך [ע"פ] כו' שקדם לאור, וכך א' בז"מ דבחי' התווה ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום שהוא בחי' ב"ן תווה לפני מלך לבנ"י שהוא בחי' התיקון כידוע, ולמטה כאשר נפל בשבחי"כ רפ"ח ניצוצים כו' ירדו למטה כי"כ להיות בבחי' קליפה לפרי כו', והוא בחי' חושך ורע גמור דק"נ ששם הסתר אלקות בתכלית, שמהם נמשכה הנה"ט משמרי האופנים שמשפיע"י למזלות כו', אבל בעל"י הרע דק"נ ע"י תשובה שלימה עולה לשרשו הראשון בבחי' חושך העליון דישת חו"ס שהוא בחי' התווה שלמעלה מאור דתיקון שרש הנשמות**

י"ג נהרי אפרסמוגא דכ"א . . ונהרותם כשמן אול[י]ך . . יחטאל לב . . די . תענית כה . א . וראה ביאורי הזהר עקב ק"ח . ב .

לפני ה' תטהרו בטהי"ע [הח: בטהרה עליונה]: אחרי טו . ל . ראה גם לעיל בח"א פ' עקב ע' שלב . שריה המתקה — לואהבת . . גם ביצה"ר . . פונגל . . העון: נסמו לעיל ספטי . . מתיבת פועל עד תיבת העון ליחא ב"ח .

(יט) . . נפש כי תחטא . . נהיט: בב' נרשם כאן: (ג) . . ראה לעיל פ"ג . והארץ היתה תוהו . . ב"ים [ח: ב"י מלכים] . . ואלה המלכים אשר מלכו: בראשית א . ב . וישלח לו . לא .

וראה ספר המאמרים תקס"ג כאו ע' תשכג . וחושך . . שקדם לאור: ראה תמיד לב . א . וראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' עכו ואילך: ע' סכב ואילך .

דישת חו"ס [חושך סתר] שהוא בחי' התווה: תהלים יח . יב . בספר המאמרים תקס"ג כאו כשם הע"ח . וראה גם לעיל בח"א פ' דברים ע' ו . ושי"ג .

כו', וזהו כאשר נהפך חושך דק"נ לאור נעשה למעלה יתרון האור מבחי' חושך העליון שהוא נעלה הרבה מן האור דבחי' התיקון, ועכ"א דבע"ת גדולים מציג עד שציג איי לעמוד שם לפי שצדיקים גמורים הן מבחי' האור דשם מיה דתיקון ובע"ת עולין לבחי' העלם וחושך העליון הנעלה מן האור כו' ודיל (וכידוע שזהו הטעם דקרבו הבהמה גשמיית שמקינ מטוב שבה תכפר על נפש החוטאת דנהיט להיות עייז יתרון האור מחושך העליון כניל ע"כ נעשה לרית ניחוח לה' דתיקון כו') (וכן ראי' מן המאכל הגשמיות דצומח יעשה תוס' אור וחיות להחיות לנפש אדם כחי' מדבר לפי ששורש הצומח למעלה מן האדם כמו שהי' קודם שבהיכ כו').

(ד) והנה ביאר ד"ז ידוע [ב]שרש ענין היפוך החושך דק"נ למט' לאור הקדושה האלקי' הוא עיי התשובה מקירות הלב שהוא עיי בחי' גילוי דאה"ר שבלב שנק' אהמיס שמוסרת בתעלומות הלב ולפרקים תבוא לגילוי כמו בנסיון למסור נפשו עקה"ש שיש בכחה להפקיר חיי גופו החומרי לניכלל גם הוא למעלה בא"ח גם שהוא נגד הטבע הגופני, וגם בלא מסינ עקה"ש יש כדוגמתו ממש בתשובה אמת' בלב נשכר ונדכה ביותר עד שמואס בחייו הגופני באמת ומואס ברע באמת ונהפך לאיש אחר שבודאי גם כל בחי' הרע גמור שבו נהפך לטוב ולקדושה האלקי' שהוא נק' היפוך חושך לאור ממש, ועייז מעורר למעלה בשרשו בחושך העליון להיות גיכ היפוך החושך העליון לאור שזהו גיכ גילוי העלם העצמיות דאלקות שנק' חוי"ס שזהו נעלה הרבה מאור העליון דחכ' שאחר ההעלם כניל, וזהו מגלה עמוקות מני חושך ויצא לאור צלמות פי' כאשר מגלה כל בחי' עמוקות הנעלמות בחוי"ס העליון עומק אחר עומק שלזה נק' עמוקות ל' רבים שנסתר ונעלם בהעלם תוך העלם בבחי' חוי"ס כו', וכמו משה נגש אל הערפיל אשר שם האלקי' כו' פי' שם הסתיר אי'ע ממש כאדם שמתיר אי'ע תחת הצל [כו'] והוא נק' ערפל כו' וכהגלות נגלות מתוך ההסתר הזה דחוי"ס וערפל כו' הרי נגלה אור העצמי' דאי"ס ב"ה שלמעלה מבחי' האור דחכ' ורצון ותענוג שנמשך [מתתו] בתוי"מ כו' כניל.

(דא) ולזה הי' כוונת המאציל בתחילה שברא חוי"ס כו' ויצר אור אחריו כו' כדי שיהופך חושך העליון לזה לאור ויהי' יתרון האור הרבה מן

ווכי' [ועל כן אמרו] דבעינן גדולים מציג . . . איי [אין יכולים]: ראה ברכות לד', ב. לבטיי שיחות נציבים כרך יד ע' 361.

ד"ז . . . אהמיס: דבר זה . . . אהבה מסותרת.

באי"ח: באלקים חייט.

שירה כל — בחי': חט: כחות.

חוי"ס [חושך סתור] . . . מגלה עמוקות מני חושך: איוב יב, כד. וראה לקמו ע' תקפח.

משה נגש אל הערפיל: יתרי כ, יח [ושם: ומשה].

יתרון האור . . . מן החושך: ראה קהלת ב, יג. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קסט. ושינ' דברים ח"א

ע' קצו.

החושך הזה דוקא והוא ע"י היפוך החושך גמור שלמ[טה] שנפל בשבירה שנמשך מבחי' חושך העליון הזה כנ"ל. וזהו ויצא לאור צלמות שהוא הרע ומות דק"נ שיהופך ויצא לאור שזהו יתרון האור מן החושך כידוע שע"י התשובה נהפך ממות לחיים שנק' סם חיים שלמעלה מחיים עצמו ע"כ גם המת יחי' וכמ"ש טוב מאוד זה מה"מ כשנהפך לחיים והוא כמו שקטיגור נעשה סניגור ע"י התשובה אמית' שזדונות נעשו זכיות ע"כ הקלות עצמן נעשו ברכות שהן למעלה מן הברכות וכמ"ש במ"א ע"פ ולא אבה ה' לשמוע כו' ויהפך הקללה לברכה כו' וד"ל.

(רב) (אך אי"כ ה' צ"ל תחילה ויצא לאור צלמות שזהו היפוך המות ורע לחיים וטוב ואח"כ ע"ז יהי' מגלה עמוקות כו', אמנם ככאן מדבר שנעשה היפוך החושך ורע שלמטה ע"י היפוך חושך העליון שמגלה עמוקות כו' ואז ממילא למטה יצא לאור צלמות, וכמו העוה"ב שיאיר אור מן העלם העצמיות דח"ס ואז ממילא למט' יבוטל המות ויהופך לחיים כמו שכתוב ובלע המות לנצח וכמ"ש ונחי' לפניו שזהו ח"ע כמ"ש אלה לח"ע כו', וכן בכל יום כיפור יש מעין ע[ו]ה"ב שמגלה עמוקות כו' ויצא לאור צלמות כנ"ל מפני שהזדונות נעשו כזכיות כו' מפני שקטיגור עצמו נעשה סניגור כו' וכמ"ש לפני ה' תטהרו בבחי' טה"ע שנאמר כעצם השמים לטוהר שלמעלה מן הקדושה דמצות, והוא ע"י טהרה דתשובה שלמטה דוקא מטעם הנ"ל בענין יתרון האור [מן ה]חושך העליון שמגיע זה כעצם דטה"ע שהוא הבהקת האור בעצם שנק' מאור העצמיות שזהו גילוי האור דעצמות א"ס ב"ה מן העלמו בחו"ס כנ"ל וד"ל).

(רג) (זהו כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה כו', פי' שתי נשים היינו ב' נפשו' נה"א ונה"ט הנ"ל ששרשם הוא בחי' חושך ואור כנ"ל, הא' אהובה ליוצרה [כו'] שהוא הנשמה בבחי' אה' עצמית שבה כאב על הבן כנ"ל מצד שחלק אלוקיה [ממעל] ממש היא כמ"ש בני בכורי ישראל, דאעפ"י שעשו ה"י הבכור למט' וגם למעלה הרי השרש שלו בבחי' חושך שקדם לאור והוא ענין תוהו שקדם לבחי' התיקון כו' אך הרי

טוב מאוד זה מה"מ [מלאך המות]: בראשית א, לא. ראה בראשית רבא פ"ט, י. לעיל בח"א פ' דברים ע"ז ושינ.

ולא אבה ה' לשמוע: תצא כג, ו (ושם: ה' אליקר — בדילוג). ראה לקמן ד"ה זה. הנסמן בהערה שלפניו. ובלע המות לנצח: כ"ה גם לעיל בח"א פ' דברים ע"כ. ובישעי' כה, ח: חלע. ונחי' לפניו . . . ח"ע [חיי עולם] . . . אלה לח"ע: הושע ו, ב . . . דניאל יב, ב. כעצם השמים לטוהר: נסמן לעיל ע"ט.

(דג): כב נרשם כאן: (ד).

כאב טל הבן [ח"ט]: ככ אל האב] . . . שחלק אלוקיה (ממעל) חמש: נסמן לעיל פ"ב. בני בכורי ישראל . . . שעשו ה"י הבכור: שמות ד, כב. תולדות כה, כה. שורה בבחי' — והוא . . . כו': מתיבת והוא עד תיבת כ"י ליתא ב"ח.

יעקב לקח בכורתו למט' ע"י תשומע"ט בעולם הזה שזהו ענין היפוך החושך הע' לאור למט' שבירר והעלה לנהי"ט כי בחכמה שבתו"מ אתברירו דוקא, וכמ"ש במ"א באריכות שכל עיקר הכוונה במרמה דיעקב שלבש את כגדי עשו החמודות וקיבל הברכות מיצחק ה"י רק שיהי' בירור דעשו שהוא ק"נ ע"י יעקב בתו"מ ותשובה מפני שא"ל גם היפוך חושך העליון לאור להיות מגלה עמוקות כו' כנ"ל ג"כ רק ע"י יעקב וישראל דוקא להיות שרש יעקב וישראל למעלה גם מבחי' חו"ט הנ"ל והוא בעצמו א"ס ב"ה ממש כמ"ש כי חלק הוי' ממש ע[מו] יעקב חבל נחלתו כו' שזהו בבחי' אור העצמו' דא"ס [ב"ה] ממש שלפני צמצום הראשון (וכמ"ש בלקו"ת דישראל ואוה"ע עכמחה"ק אבל ישראל בבחי' פנימיות ועצמיות דא"ס [ב"ה] ממש ואוה"ע בבחי' חיצונית שהוא ענין הצמצום והעלם הראשון שנק' מק"פ כו' וכמ"ש במ"א ע"פ יבחר לנו). שזהו ענין מארז"ל א"ל ר"ז לר"י [מ"ט] עזי מסגי ברישא והדר אימרי עזי' הן אוה"ע דהיינו עשו איש שעיר וישראל נק' אימרי כמ"ש ואתנה צאן מרעייתו כו' צאן קדשים כו', ועכשיו מצליחים אוה"ע וישראל בגלות ושפלות מפני ששרשם בחושך שקדם לאור כנ"ל וכמ"ש יעקב לעש יעבור נא אדוני לפני עבדו ואנכי אתנהלה לאיטי כו' עד אשר אבא אל אדוני שעירה כו' שזהו ענין שיעבוד הגלות תחילה ואח"כ יבורר ע"י יעקב דוקא ויבא משיח ע"י תשומע"ט [כו'], וזהו שהושיבו כבריית[ו] ש"ע ברישא חשוכ[א] כו'.

(ד) וְיָשָׁע עָשׂו אֶת בְּכוֹרְתוֹ לְקַח שֶׁהוּא עַי שְׂבִירר הַחוּשֶׁךְ שְׁקָדֵם לְאוֹר עַי שְׁלֵבֶשׁ כְּגַדֵי עֵשׂו כו' (וכמ"ש במ"א [באריכות] ע"פ ראה ריח בני כריה השדה אשר ברכו ה' כו') ובאמת ה"י יעקב [ה] בכור מצד האב שהי' ראשית אונזו כמו שאמר במשל השפ[ו]ן פרת שהנכנס ראשון יוצא אחרון רק

הרי יעקב לקח בכורתו . . הע' [טז]: ליתא: תולדות כה, לא ואילך.

בחכמה . . אתברירו: נסמן לעיל ע' שפ.

הכוונה במרמה דיעקב: ראה ד"ה ויתן לך תקס"ד במאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"א ע' קסג ואילך: תקס"ה [ע"פ בוך 282 עה, א] בתורת חיים תולדות יב, ג ואילך: יט, ד ואילך.

כי חלק ה' . . עממו: האיזו לב, ט.

וכמ"ש בלקו"ת דישראל ואוה"ע עכמחה"ק [על במחשבה הקדומה]: ראה לקו"ת תורה [להאריז"ל] וישלח לו, וראה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קפה. ושי' דברים ח"א ע' יט. במדבר ח"א ע' מה.

א"ל [טז]: ששאל ר"ז לר"י [מ"ט] עזי מסגי ברישא: ראה שבת עו, ב.

ואתנה צאן [טז]: צאני, ח נוסח: צאן מרעייתו [טז]: ליתא: יחזקאל לו, לא (ושם: ואתן).

צאן קדשים: יחזקאל לו, לח (ושם: כצאן).

יעבור נא . . לפני עבדו [ז]: ליתא]. . שעירה [טז]: ליתא: וישלח לג, יד.

כברייתו) ש"ע [של עולם] ברישא חשוכ(א): שבת שם (ושם: דברישא, אבל ברשי' שם: ברישא).

את בכורתו לקח . . ראה ריח בני' תולדות כו, לו: כו, וראה ד"ה זה בתורה אור תולדות כ, ב: ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' יו ואילך. הנסמן לעיל פ"ג בהערה ד"ה: הכוונה. ובמאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קטו מצ"ע גם לדיה כי תהינה לאיש ושי'.

ראשית אונזו . . במשל השפון(פרת: לשון החתוב תצא כו, יו, ראה בראשית רבא פ"ג, ח. לקמן ע' תקעז. לעיל בח"א פ' דברים ע' ו. ושי'.

מצד פטר רחם יצא עשו ראשון והוא מטעם הנ"ל וד"ל, ועתה לקח גם ברכתי הן מאה ברכות שמברכין בכ"י להוסיף אורות באצילות ביחודי' עליונים בע"ס באוי"כ כמו בתשובה ומע"ט שהכל הוא בחי' הנירורים דרפ"ה כו' שנפלו בק"נ וע"י תו"מ דיעקב [דוקא] מתברר דהיינו שע"י ניתוסף האור מבחי' העלם וחושך העליון שנק' גילוי סוד ה' בתוס' ברכה מרובה על עיקר האור דע"ס דאצילות דבחי' התיקון מטעם הנ"ל כמ"ש לפני מלוך מלך לבנ"י כו', וזהו בכורתי וברכתי הכל ענין א' הוא דהבית מטעם הנ"ל, וזהו האחת אהובה בעצם היא הנשמה האלקי' מצד שהיו כנ"י בעצמות ממש והא' שנואה הוא שרש נה"ט דעשו שנאתי כו' כשנפל [למטה] בשבתי' כנ"ל וד"ל.

(דה) וז"ל הבן הבכור לשניאה ביו"ד כו', דהנה ידוע שהיו"ד מורה על העצם שהוא מל' מפעיל ולא ל' נפעל כמו משנאי או שנאוי בעצם שממנו יתפעל כל שנואה שאם הי' ל' נפעל הי' צריך לכתוב שנואה ביו"י כמ"ש תחילה והאחת שנואה וכמו [כ"י] שנואה לאה כו' אבל מ"ש לשניאה ביו"ד ל' מפעיל הוא כמו משנאי או שנואה בעצם כו', והוא ענין הרע גמור דקי"נ שנפל למט' שצ"ל שנואי בעצם ונק' תועבת ה' אשר שוא וכמו ואת עשו שנאתי, והוא מ"ש ירדה שנואה לאוה"ע והיינו מה שצ"ל מואס ברע בתכלית השנואה וכמ"ש תכלית שנואה שנאתים כו', ואמנם אחר היפוך הרע עצמו לטוב ע"י תשובה [ומע"ט] אמיתי' עד שהוא מואס ברע כנ"ל הי"ז עולה לשרשו בבחי' חושך שקדם לאור דברישא כו' שנהפך ע"י החושך הע' לאור כו', עכ"א והי' הבן הבכור לשניאה ד[א]עפ"י שעשו למט' הי' בכור אבל יעקב לקח מאתו הבכורה ע"י תשובה שמהפך חושך לאור כנ"ל וכמ"ש את בכורתי לקח כו' [כנ"ל], וזהו והי' הבן הבכור לשניאה דוקא וד"ל.

לא יוכל לבכר את בן אהובה כו', פי' בע"ת הן עולין למעלה בבחי' ס"ג דתורה שלמעלה משי' מ"ה דתיקון דצ"ג ע"כ לא יוכל צ"ג לעמוד במקום בע"ת, ואעפ"י שמצד נשמתם נק' בן אהובה בעצם כנ"ל לא יוכל לבכר כו'

ונחה לקח גם ברכתי [בב' נרשם כאן: (טו)]: המשך הכתוב את בכורתי (ושם: והנה עתה, ותיבת גם לתא — ראה לקמן ע' תקעה).
 מאה ברכות שמברכין בכ"י מנחות מג, ב.
 דהבית [דהא בהא תליא] . . אהובה [ט' נוסף: ואחת שנואה אחת אהובה] . . שהיו [ח"ט: שרש] . . דעשו שנואתי: נסמן לקמן פכ"ה.
 (כ"י) שנואה לאה: ויצא כט, לא. וראה לקמן ע' תקעד.
 תועבת ה' אשר שוא . . ואת עשו שנואתי: ראה יב, לא. מלאכי א, ג.
 מ"ש [ח]: מה שאמרו ירדה שנואה לאוה"ע: ראה שבת פט, סע"א.
 תכלית שנואה שנואתים: תהלים קלט, כב.
 דברישא . . הע' [ח"ט: ליתא] . . עכ"א [על כן אמר]: נסמן לעיל ססכ"ג.
 שריה לא . . ס"ג דתורה שלמעלה משי' מ"ה: בב' נרשם כאן: (טו) . . ראה עץ חיים שער (ה) שנתאי פ"א.
 הנסמן לעיל בחי' פי' דברים ע' ה.

אלא לבן השנואה שהן בעיית לו משפט הבכורה ליקח פי שנים כו' ודיל (אד זהו דוקא כאשר ישראל הן בעיית שהוא תשובה ומעיט יחד אבל לא תשובה לבד בלא מעיט כלל וכמיש יפה שעי' בתשומע'ט כו' וכן א' תכלית הכ' תשובה ומעיט וכמיש ברע'מ ד[מלכא] משיח[א] עתיד לאתבא צדיקיא דוקא בתין[ותבא] כו', ומטעם הנל דבירור דעשו ציל עי' יעקב דוקא לפי ששורש יעקב נאור העצמיות שלפני הצמצום דחוס' כו' ועי' יעקב הבכור באמת מצד האב כניל, וזיש כי הוא ראשית אונו וקאי על יעקב דוקא שהוא ראשית אונו כמיש בני בכורי ישראל כו' מטעם הנל, לו משפט הבכורה ליטול פי שנים מצד הבירורים שבירר לעשו ולקח בכורתו (עד שנק' בכור לשניאה שנעשית אהובה עי' תשומע'ט שמרחוק נעשה קרוב והו' ב' קומות דעי'ט דאוי ואויח דציג ובעיית עי'כ נוטל פי שנים בכל אשר ימצא לו כו') ודיל.

(בעויה ביאור לפ' כי תצא)

להבין מ'ש בעיית דעיקר השבירה היה בכח' שם סיג דבינה דא'ק ונפל למטה מטה בכח' בי'ן דבריאה כו' ואח'כ ירד מבחי' שם מה החדש שממצחא דא'ק לכרר לבחי' בי'ן אך לאחר הבירור דבין עולה לשרשו בכח' סיג שהוא למעלה מבחי' שם מ'ה כידוע וזיש אי' עטי'כ כידוע ונמצא שבחי' בי'ן לאחר הבירור הוא למעלה גם משם מ'ה החדש שבמצחא דא'ק והטעם הוא לפי שבחי' בי'ן כשעולה בכח' סיג ששם ה' השבירה הי' בכח' סיג

יפה שטי' (שעה אחת) בתשומע'ט . . . תכלית חכי תשובה ומעיט: אבות סיד מיו. ברכות יו, א. ברע'מ דנמלכא) משיחא) עתיד [P: אתא] לאתבא: ראה זחר (רע'א מהימנא) בהעלותך קנג. ב. לקמן ע' תקעו. ע' תקצו. ע' תרא. מאמרי אדהיא ויקרא חי'ב ע' תקע. ושיג. (לעיל בחי'א) דברים ע' ו. ושיג. בני בכורי ישראל [P: ליתא]: נסמן לעיל פכ'ג.

שריה שנעשית — תשומע'ט [P:ט: תשובה] . . . ב' קומות דעי'ט דאוי ואויח: ראה לעיל בחי'א פ' דברים ע' לת. ושיג.

להבין מ'ש בעיית: נעתק מבוך 1194 לר. ב — גוכי'ק [בכותרת שבסנים. ולהעיר, שתחת הכותרת בהיפר העמוד נרשמה חיבת: כא. ובעי' בי' בראשו נרשם: ביה]. נמצא גם בבוך א (123) רי, ב [בכותרת: ביאור על הת' הנל]. ב (460) כב, ב [בכותרת: בעויה ביאור על הנל. ונחלק לט' פרקים, ונרשמו כאן בשולי הגליון. — וראה הנרשם לעיל רי'ה כי תצא]. ג (753) קיח, א [בכותרת: בעויה ביאור על תורה הנל. חלק]. ד (978) קצג, א [בכותרת: בעויה ביאור לפ' כי תצא]. בבוך אבג בא הביאור בהמשך להמאמר.

ביאור זה מיוסד על ביאור דיה כי תהיין בספר המאמרים תקס'ג חי'ב ע' תשכה. וראה לעיל (ע' תקנ) בריש המאמר. ושיג.

להבין [בכ' נרשם כאן: א]. . . בעיית דעיקר השבירה . . . שם סיג דבינה: נסמן לעיל ע' שעט. מה . . . לנדר לבחי' בי'ן: ראה גם לעיל בחי'א פ' דברים ע' ה. ושיג.

לאחר הבירור דבין . . . למעלה מבחי' שם מ'ה . . . אי' עטי'כ: משלי יב, ד. ראה לעיל בחי'א פ' דברים ע' קיב. ושיג.

דא"ק שהוא בבחי' פנימי י"ס שבו משא"כ בחי' מ"ה דבמצחא שלו שאינו אלא הארה חיצונית לבד אע"פ שהוא המברר לבין כו' ודל"ל. ועוד יש להבין מ"ש בע"ח בכמה דוכתי שבחי' מ"ה ובין יש בכל פרצוף ובחי' מ"ה הוא המברר לבין שבו שבחי' מ"ה הוא בחי' דכר ובחי' בין הוא בחי' נוק' וידוע דהנוק' נכללת בדכורא כו'. ועוד יש להבין בסדר אופן הברורי' שאמר בע"ח דכל בחי' בין שבעליון שלא יוכל עוד להתברר ע"י בחי' מ"ה שבו ולא נכלל בו הוא היורד למטה בתחתון להתברר שם ע"י בחי' מ"ה שבתחתון בהתכללותו בו ומה שנשאר מבחי' בין זה גם שם שלא יוכל להתברר ע"י בחי' מ"ה שבתחתון יורד עוד למטה יותר להתברר כו' עד שמשתלשל ויורד מעילה לעילה למטה מטה כירידו' התלבשו' הפרצופי' זה למטה מזה עד שמתברר כולו כו' עד בסוף עולם העשי' בהכרח שישאר קצת פסולת הנשאר אחר כל הברורי' שנתברר ממנו והוא בחי' גבורי' קשו' שצריכי' ביעור לגמרי ואין להן תיקון וברור עוד וזהו מ"ש לעיל ואת רוח הטומא' אעביר כו' וכה"ג ודל"ל.

והנה להבין כל זה יש להקדים ענין אחד והוא בהיות ידוע בשרש בחי' הנפש האלקי' שהוא מבחי' התיקון שהוא שם מ"ה דז"א דאצי' שנק' אד"ם כמ"ש על הכסא דמות כמראה אד"ם כו' (וכידוע דשרש הנשמו' מיחוד זויג דאצי' כו') וכמ"ש בע"ח דהנשמה עצמה אי'צ תיקון כי היא באה מעולם התיקון וכבר נתבררה ולא ירדה בעוה"ז רק לברר לבחי' נוג"ה ע"י תו"מ כו' ושרש נפש הבהמי' הוא מבחי' נוג"ה כו' שזהו מבחי' שמרי' אופנים כידוע והוא מבחי' פסולת הנמשך מבחי' פני ארי' פני שור שבמרכבה דעשי' וכן עז"ז בחי' נוג"ה דיצי' וברי'א' ושרשם הראשון הוא מבחי' ז' מלכי' דתוהו שמתו ונפלו למטה בבחי' שבירה כידוע דבחי' עקוד' נקוד' הוא בבחי' התוהו ובחי' ברודי' הוא בחי' התיקון וזהו לפני מלוך מלך לבניי' כו' וקודם השבירה הרי בחי' התוהו גבוה מבחי' התיקון והוא בתכלית הביטול

מ"ה ובין יש בכל פרצוף: ראה עץ חיים שער (ט) שבירת הכלים פ"ו. וראה שם שער (יב) עתיק פ"ב.
 ואת רוח הטומא' אעביר: זכרי' יג, ב.
 שם מ"ה . . . שנק' אד"ם: נסמן לעיל ע' שפב.
 על הכסא דמות כמראה אד"ם: כ"ה בגוכ"ק. וכ"ה בסידור שער ברהמ"ז קו, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תסו. וראה לעיל בחי'א פ' ואתחנן ע' רז. וש"נ. וביחזקאל א, כו: ועל דמות.
 וכמ"ש בע"ח דהנשמה עצמה אי'צ תיקון: נסמן לעיל ע' תקנו.
 ושרש נפש הבהמי' . . . נוג"ה . . . פני ארי' פני שור: נסמן לעיל ע' תקנב . . . יחזקאל א, י.
 עקודי' . . . התהו: ראה עץ חיים שער (ו) העקודים פ"ה. סידור שער הת"ת צח, ד. ספר המאמרים תקס"ג כאו ע' תשכה. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' א; ע' קסב (והוא מתולדות תקס"ד — שם ע' תצט).
 סה"מ תרמ"ג ע' נד: ע' קמו. סה"מ תרס"ה ע' צט בשם אוצ"ח [אוצרות חיים ש' העקודים פ"ה בסופו?].
 עקודי' נקודי' . . . התוהו . . . ברודי' . . . התיקון: ראה גם מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' סג.
 נקודי' . . . החתו . . . ברודי' . . . התיקון: במאמרי אדה"א פרשיות התורה שם ע' קסב: נקודים וברודים הוא מבחי' התיקון.
 לפני מלך מלך לבניי' ושלח לו, לא.

וההתכללות במאצילן יותר מאורו' דתיקון אך לאחר השבירה שנפלו למטה מטה בבחי' בין דבריא' כניל' או נשתלשל וירד עד בחי' פסולת דמרכבה דבי"ע שהוא בחי' נפרד גמור והוא בחי' נוגי"ה דבי"ע כו' ונמצא בחי' נה"א שרשו בבחי' מ"ה דתיקון ושרש נה"ב הוא בבחי' בין דתוהו לאחר השבירה ובחי' מ"ה מברר לבין כניל' והיינו מה שבכח נה"א לברר לנה"ב. וכיאר דבר זה הנה אנו רואי' כאשר יאכל אדם מאכל יתחזק כח שכלו ומדותיו מתוקני' ביותר כמו ונשבע לחם ונהי' טובים וכן אמר ר"ג עד דלא אכילנא בישראל כו' וידוע הקושיא בס' לק"ת על מ"ש כי על כל מוצא פי ה' יהיה האדם דודאי מוצא פי ה' שבאדם גבוה ממוצא פי ה' שבמאכל ולמה על הלחם יחי' האדם גם שזהו על כל מוצא פי ה' שבלחם אבל הרי מוצא פי ה' שבאדם גבוה ממנו כי דודע שמאמר נעשה אדם למעלה ממאמר תוצא הארץ נפש כו' או מאמר תדשא כו' אך התירוץ האמיתי לזה הוא לפי שבחי' דצי"ח דנוגי"ה דעשי' שרשו מבחי' בין דתוהו אשר קודם השבירה הי' למעלה מבחי' מ"ה דאדים כניל' וד"ל.

וביאור הדברי' הנה מזה שאני רואי' שהנפש לא תתקיים בלתי מאכל והמאכל יש לו קיום בלא אדם א"כ בהכרח לומר שיש במאכל כח גדול בהעלם עד שבו יוכל להחיו' ולהוסיף כח בנפש האדם וכמו שא' עד דלא אכילנא כו' הרי ע"י אכילתו בשר שור נתחזק כח נפשו גם שנפשו שרשה מבחי' החכמ' שבאדם' העליון עכ"ז ע"י אכילתו בשר שור ניתוסף כחה בכח השגה להשיג שכל וחכמה חדשה ועמוקה יותר מכפי שהי' משיג תחלה מצד עצם כח החכמ' שבנפשו ולכאורה זהו דבר פלא ביותר מאין מוצא כח השפעת השכל החדש הזה מצד הבשר הגשמי הזה אלא מוכרח לומר שיש בבשר שור זה בהעלם מבחי' אור החכמ' שהיא עליון יותר מבחי' החכמ' שבאדם לפי ששרשו מפני שור' דעשי' אשר שרש שרשו הוא מבחי' בהמו' שלפני בחי' התיקון שנק' בהמו' בהרר' אלף שהוא גבוה מבחי' חכמ' שמאדם דתיקון קודם השבירה כמ"ש לפני מלוך כו' כניל' ע"כ גם עתה לאחר השבירה אע"פ שירד כ"כ עד שנתהוו' בשר שור גשמי מבחי' פסולת דפני שור' העליון מ"מ יש בו בהעלם מבחי' שרש שרשו הראשון שהי' בתכלית העילוי' בבחי' הביטול דח"ע שבתוהו שלמעלה הרבה מבחי' התיקון

ונשבע לחם ונהי' טובים: ירמ" מד, יז.

אמר ר"ג עד דלא אכילנא בישראל: בבא קמא ע"א, סעי'ב ואל"ך, וכ"ה בסה"מ תקס"ג כאו ע' תשכו. ובכ"מ. ולהעיר שבאור התורה שיר השירים כרך א ע' קיג מביאו בשם ר"ש, וע"ש.
 כס' לק"ת . . כי על כל מוצא פי ה': וכ"ה בספר המאמרים תקס"ג כאו ס"ע תשכה. ראה לקוטי תורה וספר הליקוטים (להאריז"ל) עקב ח, ג. תורה אור בשלח סה, א. יתרו עד, א. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תרלח. לקוטי תורה צו יג, ב. במדבר יא, ג. נשא כו, ב. שלח לו, ג. מטות פא, ב. עקב יד, ב. מאמרי אדה"א תקס"ד ע' קפת. תקס"ז ע' רכט. תקס"ז ע' רכג. תק"ע ע' טו. סידור שער בהמ"ז קו, ב. ביאורי הור"ו וצא קלג, א. אור התורה שלח כרך ו ע' אמשע. ד"ה אני לדודי תשמע ס"ה.
 נענשה אדם . . תוצא הארץ נפש . . חדשא: בראשית א, כו: כד: יא.
 בהמו' בהרר' אקף: תהלים ג, י. וראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשטו. וש"נ.

דאד'ם כנ"ל לכך ביכולתו להוסיף כח החכמ' בהשכלה חדשה בנפש האדם והיינו שא' עד דלא אכילנא כו' וד"ל.

אמנם הנה יש תנאי בדבר זה והוא שמתחלה יכרר בחי' מ"ה לבין דהיינו ע"י שאכלנו לשיש שלא לתיאבון למלאות כרסו כמ"ש צדיק אוכל כו' שאז לא נק' אכילה גס'ה שלא להיות התגברו' כח התאוה הגשמי' עייז כו' אלא אדרבה עייז מתפלל בכח יותר בכונה יתירה לפי שנתחזק כח שכלו ולבו כנ"ל ונמצא נכלל כח הגשמי דבשר שור בבחי' כח הנפש האלקי' בכונה שבתפלה וזהו ענין בירורו ועלייתו ליכלל בבחי' אד'ם בחי' מ"ה שבנה"א בהתבוננו' ואוי"ר שבתפלה וזהו בחי' ביטול הי"ש לאין כידוע שזהו בחי' בירור דבין ליכלל במ"ה המבררו ומעלהו כו' ולכך ע"ה אסור לאכול בשר לפי שאין כח בנפשו בבחי' מ"ה שבו לברר לבחי' ב"ן שנפל בשבירה בבשר זה ונשאר בבחי' פירוד להוסיף בנפשו בחי' פירוד וי"ש והוא הנק' אכילה גס'ה כידוע אלא ת"ת דוקא מפני בחי' כ"ח מ"ה שבנפשו מותר לאכול בשר וכמו ר"נ דוקא א' עד דלא כו' וד"ל. ואחר הבירור שנתברר בחי' ב"ן עייז בחי' מ"ה דנה"א כנ"ל אז דוקא יש בכח המתברר להעלו' למברר למעלה משרשו והוא בבחי' ס"ג שלמעלה ממ"ה וע"כ הנה"א תגיע לתוס' עילוי במדרג' עייז אכילת בשר ישכיל יותר מכפי ערכו וכן להתפלל בכונה יתירה כנ"ל שהרי בתענית האדם בבחי' הקטנו' וא"י להתפלל בכונה כי"כ לפי שנחלש המוח והלב הגופני עייז מיעוט חלב ודם ואז ממילא חלש מוח' ומדו' שבנה"א לה"ה בבחי' הקטנו' ביותר משאי"כ כשיתחזק מוחו ולבו עייז האכילה ושתי' ממילא יגיע תוס' חיזוק גם למוחי' ומדו' שבנה"א בהתלהבו' וכונה יתירה כידוע וכל זה מטעם הנ"ל שבחי' ב"ן לאחר הבירור למעלה מן המברר כו' וכנ"ל שזהו ענין אי"ח עטי"ב כו' אבל בתנאי הנ"ל דהיינו כשהוא לאחר הבירור עייז שם מ"ה דאדם דוקא אבל קודם הבירור אדרבה נהפוך הוא שהוא בבחי' הפירוד יותר נק' אכילה גסה כו' להיות שרש הבשר מבחי' פסולת דפני שו"ר כנ"ל (רק בשבת מותר לאכול לתיאבון לפי שגם המותרו' נבלע בקדוש' ולא נק' אכילה גסה כו' כמ"ש במ"א והוא לפי שהשבת הוא למעלה מבחי' הברורי' דבין כו' וכמ"ש במ"א ובענין עונג שבת כו' וד"ל).

צדיק אוכל . . . אכילה גסה: משלי יג, כה. ראה סיפור סדר סעודות שבת רג, א ואילך. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תרפה. תקס"ז ע' רצ"ז.

ע"ה אסור לאכול בשר: ראה פסחים מט, ב. פרדס שער (כד) היכלות פ"י (קריוב וסופו). לקוטי תורה בהעלותך לא, ג, לב, ב. תצא לו, ג, ברכה צו, ד. מאמרי אדה"ז תקס"ז ח"ב ע' תקנ"ד. תקס"ז ע' קצא. הנחות הר"ע ע' פכ. תקס"ה ח"ב ע' תתלת. סיפור שער המילה קמד, ב. שער הרי"ח (ריב, ב) ריד, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שיט. אור התורה בהעלותך כרך ו ע' איתשמה.

אי"ח עטי"ב: נסמן לעיל ע' תקע.

בשבת מותר לאכול לתיאבון . . . עונג שבת: ראה מאמרי אדה"ז שבהערה דלעיל ד"ה: צדיק. דרך מצותך צ, א (כמו ששמעתי מפי הקדוש . . . בכפר פ"יענא בימים שלפני הסתלקותו בסבת תקע"ג). תורת חיים לד, צו, א ב: ויקהל תרלא, ב ואילך.

והנה ע"ד כל זה יובן ג"כ למשכיל למעלה בכל פרטי ההשתלשלו' הפרצופ' דאבי"ע דאע"פ שמה' מברר לבין מ"מ לאחר הבירור כחי' בין גבוה למעלה משם מ"ה המבררו מטעם הנ"ל וד"ל. ובכל זה יובן ג"כ ענין בע"ת שגדולי' מצדיקי' גמורי' כידוע בדברי חז"ל וגם בזוהר אמרו הטעם דבע"ת משכי ל"י לקודבי"ה בחילא' יתייר כו' ויובן זה עפ"י הנ"ל בבירור דנה"א לנה"ב שלאחר הבירור כחי' בין גבוה ממה' המבררו כו' כניל בענין בישראל דתורא שרשו א' ע"כ נה"ב מבחי' פסולת דפני שור כו' כך הוא ג"כ בענין הבע"ת שלאחר שנתברר ע"י הצדיק הוא גבוה ממנו מטעם הנ"ל, להיות שנפש הצדיק הוא כחי' נשמה האלקי' ששרשה מבחי' מ"ה דתיקון ונק' בני"ם כידוע וע"י תוי"מ שעוסק הצדיק מתברר כחי' נה"ב של הרשע שהוא ענין בחכמה אתברירו וכמארז"ל עתידי' רשעי' שיהיו אפ"ר תחת רגלי הצדיקי' כו' וא"כ הרי נפש הבע"ת שמשוקע בתאוות הבהמיו' שלו עד שכבהמיה ממש יחשב ויותר רע מן הבהמה כו' בבחי' פירוד גמור בתכלית כו' מתברר ע"י תוי"מ של הצדיק ולכך נוטל חלקו בג"ע כי כל ישראל ערבי' זה בזה כידוע אך לאחר הבירור הוא גבוה ממנו ומעלה לנפש הצדיק המבררו דהנה ע"י תשובה מעומקא דלבא מהפך חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא כו' דהיינו שמהפך מדותיו הבהמיו' דקליפ' נוגיה' שרשם משמרי' האופני' כו' בחי' בין ג"י בהמ"ה ונכלל באחדו' ה' ע"י תשובה זו מעומקא דלבא כמו ר"א בן דרודיא שיצא' נשמתו בבכי' כו' והרי ע"ז נמשך תוס' כח ועון כהאר"ת אור ה' בתוס' מרובה על נשמו' הצדיקי' שרשם מבחי' מ"ה מטעם הנ"ל וכמו דוגמת המבואר למעלה בענין בישראל דתורא שמוסיף כח בנה"א לאחר הבירור כו' וזהו שא' בזוהר הטעם משום דבע"ת משכי ל"י לקודבי"ה בחילא' יתייר פי' בחילא' יתייר בבחי' ס"ג שלמעלה משם מ"ה כניל וד"ל (וזהו שאמר בר"מ משיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתיא כו' וכמארז"ל אם ישראל עושין תשובה נגאלין כו' משום דאיח עטיב כניל וד"ל).

ובכל זה יובן ענין עלמות' אהבו"ך ושרש ענין נשמות שבגופים שנק' בעולות' כמו כי בועלייך עושייך ועד שלא באו הנשמו' בגופו' נק'

שרה והנה: **בב' נרשם כאן: (ב).**

בע"ת שגדולי' מצדיקי' גמורי': ראה ברכות לד, ב. לקוטי שיחות נצבים כרד יד ע' 361.

דבע"ת משכי ל"י לקודבי"ה בחילא' יתייר: ראה זהר חי' שרה קכט, ב. אגרת התשובה ספ"ח.

בחכמה אתברירו: נסמן לעיל ע' שפ.

עתידי' רשעי' שיהיו אפ"ר . . . הבע"ת [הבעל תאוה]: ראה ראש השנה יו, א.

הצדיק . . . נוטל חלקו בג"ע . . . כל ישראל ערבי' זה בזה: חגיגה טו, א. שבעות לט, סע"א. וראה גם ד"ה

להבין מארז"ל מפני מה . . . תיח' [תקפ"ב — ראה לקמן הוספה ב. קה"ת תש"ס ע' 26].

בין ג"י בהמ"ה: נסמן לעיל ע' תלא.

ר"א בן דרודיא שיצא' נשמתו: עבודה זרה יו, א. וראה ספר המאמרים תרמ"ז (קה"ת תשמ"ז) ע' יט:

ואפ"ל שאין הכוונה שיצא' נשמתו כפ"מ. וע"ש.

בר"מ משיח אתא לאתבא . . . אם ישראל עושין תשובה: נסמן לעיל ע' תקעג . . . סנהדרין צו, סע"ב.

עלמות' אהבו"ך . . . כי בועלייך עושייך: שיר השירים א, ג. ישעי' נד, ה.

עלמות כמו עלמות אהבוך וכמו ועלמות אין מספר כו' להיות שרש
 התהוות עצם מהות הנשמות הוא מבחי' יחוד וזוג דו"ג דאצי' שהוא בחי'
 מ"ה ובין דאצי' ולוה הנשמו' כמו שהן נולדי' מזו"ג דאצי' נקראו עלמות והן
 נשמו' הצדיק' שא"צ תיקון ובירור כלל כי כבר הן מבחי' התיקון אדרבה
 ירדו למטה להיות מברר' לגופי' הגשמי' ששרשן מבחי' בין דנוגיה' והמברר
 הוא מבחי' מ"ה שבנפש האלקי' שיש בה מבחי' מ"ה דאצי' והוא בחי' הביטול
 דכח מ"ה להבטל ולהכלל באחדו' ה' ע"י ההתבוננו' ועי"ז מבררת גם לנהיב
 כי מה מברר לבן בכל מקום ואז נק' בעוליה' כמו אשת"ז כגופו דמ"א כך
 גוף של אדם הוא בחי' כלי להיות בה זוג ויחוד דנה"א כו' וכמ"ש בזוהר
 בפי' יודע צדיק נפש בהמתו כו' ואמנם לאחר הבירור דבין עולה לבחי' ס"ג
 שלמעלה מבחי' מ"ה שבנה"א כנ"ל וד"ל.

והנה יש להבין בעיקר הטעם למה הי' ענין השכירה בבחי' ס"ג דתוהו
 שהוא בחי' בין כו' אם מפני שלא יכלו הכלים לסבול כו' היא גופא
 יש להבין למה הי' האור רב והכלי במיעוט כו'. אך הנה יודע בשרש ענין
 ובחי' אורות תוהו שהוא בבחי' יש ודבר מה והוא כמו למטה ענין
 התפעלות המורגשת ברעש ולהב גדולה בבחי' יש בולט ביותר ע"כ נק'
 אורו' דתוהו בחי' אורו' תקיפין וחוקים כו' והוא בחי' המלוכה כמ"ש וימלוך
 כו' אנ"א אמלוך כו' ולהיות כן בנפילת וירידת האור למטה נמשך כריבוי
 השתלשלו' בבי"ע להיות בחי' יש גמור שהוא בחי' הגסות והישות' ממש
 ואע"פ שבבחי' אורו' דתוהו הי' בתכלית הטוב בבחי' ביטול והתכללו'
 במאצילן אבל בהיותן בבחי' יש מורגש בהתפעלו' ע"כ ימצא מזה למטה בחי'
 פסולת הגסות שהוא בחי' הפירוד ממש וזהו דס"ג אותיו' ג"ס (וכמ"ש במ"א
 ששרש עיני פנים שבדור שנק' תקיפי' דר"א כו' הוא מבחי' המדו' דתוהו שהן
 קשיין כאר"ז כו') וגם נק' זה בחי' גבורי' קשיות ביותר שנסתעפו בבי"ע
 מצד שרשן בבחי' גבורי' תקיפי' וחוקי' דתוהו כשנפלו למטה מטה ואע"פ
 שא"א לומר בחי' פסולת דין קשה באורו' דתוהו עצמן כי אין שם תערובת
 פסולת ח"ו אלא רק לפי ששם הוא תוקף הגבורי' בבחי' הקדושה מזה נסתעף
 למטה בירידו' הרבה מאד בחי' דין קשה עד שנעשה רצועה לאלקא' כו'
 שהוא שרש המות והרע וזהו שאמרו שאין רע יורד מלמעלה כלל כי לא
 יגורך ר"ע כו' אבל מפני כח הדין והצמצום דשם נמשך מזה למטה בבי"ע

ועלמות אין מספר: שיר השירים ה, ח.

שרה דכח — ההתבוננו' . . . אשת"ז כגופו דמ"א: כ"ה בנכותיק . . . מנחות צג, ב.

בזוהר בפי' יודע צדיק נפש בהמתו: משלי יב, י, ראה זהר פינחס ריו, א. לקוטי תורה שמיני יט, א.

שלא יכלו הכלים לסבול: ראה עין חיים שער הכללים פ"א, ב.

דס"ג אותיות ג"ס: מובא גם בשערי אורה שער הפורים ע' עג; ע' 148. דרך מצותיך מצות מצות השקל

ע' 134.

עין פנים . . . קשיין כאר"ז: ראה חגיגה יד, רע"א. תענית כ, ב. לעיל בחי' פ' בדברים ע' ה"ה, ושי"ג.

שאין רע יורד מלמעלה . . . לא יגורך רע: נסמן לעיל ע' תצד . . . תהלים לה, ה.

בחי' גבורו' הקשו' שהן דינין קשין ביותר שנק' רע וז"ש ובורא רע להיות פועל רע ממש והוא רק למטה בבחי' הברי'א' דוקא ודיל. והנה מפני שאעפ"כ יש כח הדין הקשה בהעלם עכ"פ גם בבחי' גבורו' עליונות דבין דתוהו שאליכ לא הי' נמשך ומסתעף מהן דין קשה גם בריבוי ירדו' המדרגו' כו' הרי לזאת הוצרך להיות בחי' התיקון בבחי' ס"ג ובין דתוהו והוא ע"י שם מ"ה החדש המברר ומתקן לבחי' בין דתוהו כו' כידוע ואמנם לטעם זה כדי שיהי' ביכולת לשם מ"ה לתקן לבחי' בין דתוהו הוצרך להיות בחי' השבירה תחלה בבחי' בין כדי שתוכל אח"כ לבא בבחי' התיקון דשם מ"ה שהוא בחי' ביטול האמיתי כו' בחי' אין ממש ואם לא הי' בחי' השבירה תחלה בבין דתוהו לא הי' מתברר כלל ע"י בחי' מ"ה דתיקון כו'.

וביאור הדברי' הנה יש להקדים תחלה ביאור ענין ההפרש שבין בחי' כ"ח מ"ה איין דחכמה לבחי' בינה שנק' י"ש כו' להיות ידוע שמוח החכמה הוא קר ולח בטבעו ומוח הבינה הוא חם ויבש בטבעו והקרירו' והלחות הוא היפך החמימו' והיבשו' שזהו מבחי' החסד וזה מבחי' הגבורו' כמו אש ומים שהן ב' הפכי' בטבען כידוע ואנו רואי' שפעולת טבע האש היפך ג"כ מן פעולת המים שהאש שורף ועולה בהתלהבו' למעלה ברעש גדול מאד והמים יורדי' למטה בהמשכה והתפשטו' בנחת ובחשאי מאד, וכך הוא ממש ענין פעולת ותולדות של ב' המוחי' דחויב הפכיי' באופנים הללו שהחכמ' שבמוח להיותו קר ולח היא פועלת בחי' ביטול היש לאיין בתכלית הביטול האמיתי עד שבא לבחי' ביטול במציאות לגמרי שהוא העדר הרגשת עצמותו מכל וכל כאילו אינו במציאו' כלל וכמ"ש ונחנו מ"ה מ"ה ממש כו' לפי שטבע החכמ' היא בבחי' קר ולח כטבע המים כו' ע"כ דברי חכמים בנחית' כו' והמים מגדלי' כל חכמה כידוע בענין נהרא נהרא ופשטי' כו' אבל בחי' פעולת ותולדות טבע מוח הבינה להיותה חם ויבש היא המולדת התפעלו' ההתלהבו' ברשפי אש התשוקה במורגש בבחי' יש ורעש גדול כטבע האש ששורף ברעש כו' ולכך בחי' בינה נק' י"ש והחכמ' נק' איין כידוע ודיל.

אך הנה בחי' הי"ש דיבנה מתהפך להיות בבחי' ביטול האיין דכח מ"ה דחכמה ונק' ביטול הי"ש לאיין וזה דבר שאי אפשר לכאורה כמו שא"א

ובורא רע . . . כיוז מ"ה . . . דחכמה: ישעי' מה, ז . . . נסמן לעיל ע' שסו.
 איין דחכמה לבחי' בינה שנק' י"ש: ראה תקוני זהר ריש תיקון מב. זהר ויחי רמב, ב ובאור החמה שם.
 מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ריג. במדבר ח"א ע' מ. ושיג.
 ונחנו מ"ה: ראה לעיל ע' שמה.
 דברי חכמים בנחית' . . . והמים מגדלי' כל חכמה . . . נהרא נהרא ופשטי': קהלת ט, יז. חולין יח, ב. וראה
 מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשח ואילך.

שיהפך טבע האש למי"ם כו' אך לזה צריך להיות תחלה בחי' ביטול' ושביר'ה בבחי' י"ש זה כמו בהתפעלו' ההתלהבו' דבינה הנ"ל שלא יהי' נמצא שלם בשלימות מציאותו כמו שהוא אלא ישבר ויתחלק לחלקים קטנים ואח"כ יוכל להיות מתהפך לבחי' אי"ן דחכמ' ממש שהוא בחי' ביטול האמיתי הנ"ל אבל אם לא ישבר ויתפרר בחי' י"ש זה כלל אלא ישאר בשלימות ישותו וגסותו לא יועיל לו כלל בחי' מ"ה דחכמה להביאו לבחי' ביטול האמיתי כי איך אפשר שבחי' יש גמור יתהפך לבחי' אי"ן אמיתי מאחר שהן ב' הפכי' מן הקצה לקצה כו' אלא ע"י בחי' השביר'ה והביטול של הישות שלו תחלה לפררו לחלקי' קטני' ביותר או יוכל לבא להיות בבחי' אי"ן דחכמ' כו' (וכמו מי"ם שמכבה א"ש וכמו מי"ם קרי"ם על גמש עייפ"ה שמצנ"ן להחמימ' כו' כך גבורו' דנוק' אתבסמ' בחסדי' דדכורא כו' ואחר שמתבסם הגבורו' אז יוכל להתהפך לבחי' חסדי' ממש כו' וכמ"ש ההופכי הצור אגם מי"ם וז"ש כי תזרע וילדי'ה כו') וז"ש אתה פוררית בעוז' י"ם שהוא בחי' השביר'ה שנשבר ונפרד בחי' ב"ן דתוהו שנק' י"ם כדי שאח"כ שיוכל להיות בחי' התיקון דשם מ"ה ממש והוא עיקר ענין השביר'ה תחלה בבחי' ס"ג דתוהו לחלקי' קטני' כדי שיוכל לבא בבחי' התיקון דמ"ה אח"כ שאם יהי' בשלימותו כמו שהוא לא יועיל לו בחי' התיקון דשם מ"ה לברר'ו ולהביאו לבחי' אי"ן ממש מצד תוקף הישות והגסו' שבו כו' וד"ל.

ועוד יש טעם בענין השביר'ה תחלה בבחי' ס"ג וכ"ן דתוהו, להיות שמב' סיבות בא בחי' התוקף והחזק של הישות והגסו' דב"ן דתוהו הא' מצד עצמו וטבעו שזהו כמו כל בחי' גבורו' דחם ויבש שהתגלו' הוא משם בבחי' י"ש ודב"ר דוקא ולכך גם כח הדין הקשה ימצא משם כנ"ל, והב' מצד שלימות עצמותו בכל בנין קומתו שלא נחסר' ונתרוקן מעולם ולא ניזו ממקומו ומעמדו בהיפוך ממהו' למהו' אלא הוא תמיד שלם במהותו בלי הורק מכלי אל כלי כמו שאנו מואב ושקט כו' עד"מ האיש שנולד מבטן בעצם הרוממו' וההתנשאו' בכל תענוגי ומעדני מלך שלא יוכל לסכול דבר מה שנגד טבעו כלל וכלל כי לא יוכל להיות בביטול מהותו וטבעו כלל אפי' כל שהוא ומכ"ש להזיז א"ע למהו' אחר והוא לפי שלא ניסה בחסרון עצמו וטבעו כי היה תמיד שלו ושקט במילואו לא הורק מכלי שלו כלל אבל הגול"ה תמיד ממקום למקום הורגל תמיד בביטול מהותו למהו' אחר ויכול לסכול כל מה שכנגדו כי לא ישב מעולם על המלאת במילואו שלם אלא

מ"ם קרי"ם על גמש עייפ"ה: משלי כה, כה.

ההופכי הצור אגם מי"ם: תהלים קיד, ת. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' כה. וש"נ.

כי תזרע וילדי'ה: תזרע יב, ב. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' יב וא"לך.

אתה פוררית בעוז' י"ם: תהלים עז, יג.

שויה ועוד: בב' נרשם כאו: (ג).

שאנו מואב ושקט: ירמי' מח, יא (בדילוג).

דוקא בפיוז'ר נפשו' וברי'קין מכיל כו' ע"כ בנקל לו להתהפך בטבעו בבחי' ביטול גדול כאילו אינו במציאו' כלל כו' עד שיוכל להתהפך למהות אחר שאינו ממהותו הראשון כלל וכלל ודל'. ונמצא מובן מזה שכדי לשנות הדבר ממהות למהות אחר שהוא היפכו לגמרי צריך תחלה להיו' בחי' שינוי והז'יה במהותו הראשון דהיינו שיתרוקן ויחסר מבחי' שלימות מהותו הראשון שלא יהי' שלם במילואיו כ"כ כנ"ל במשל הגוליה שהוא היפך הרך וענוג במילואו כו' אז דוקא יוכל לבא ולהשתנות למהו' אחר לגמרי אבל כל זמן שהוא שלם במעמדו הראשון לגמרי איך יוכל להתהפך למהו' אחר מאחר שלא נתבטל עדיין מבחי' מעמדו ומהותו הראשון אפי' כמלא נימא וכל שנתבטל וניזו ממקומו ומעמדו הראשון יותר יותר יוכל לבא בשינוי מהו' אחר כו' ודל'.

ו'יבן דבר זה בתוס' ביאור עדי'מ אחר והוא כמו עיטת חטים שאופין אותה ויש בה טעם לחיך האוכל כידוע והנה הכוסס את החטה עצמה מברך עלי' בפה"א לפי שאין בה טעם דגן שיתחייב בכרכת המוציא לחם כו' וזה דבר פלא לכאורה הלא העיסה הנאפית הוא מן אותה החטה עצמה שטחנה ורקדה ועשאה עיסה ע"י לישא ולמה על החטה עצמ' אינו מברך המוציא ועל עיטת חטים האפוי' מברך כו' אך הענין הוא מפני שאין הברכה רק על הטעם דגן ובחטה עצמה כמו שהיא אין בה טעם דגן עד שיטחנה וירקדה ואחי"כ ילושו במים ויאפנה אז ימצא בה טעם דגן והיא גופא יש להבין למה לא ימצא הטעם רק ע"י טחינה ולישא ואפי' אבל הענין הוא לפי שאם יאפו החטים כמו שהן אין בהן טעם כלל להיות שהחטים הן נשארים במהותם הראשון כמו שהן בגסותן ע"כ לא יתקבל בחטים מהו' אחר שהוא הטעם כו' וע"כ לא יועיל להן אפיית האש מאחר שאין האש מפסיד ומבטל צורתם ומהותם הראשון כלל וכל דבר א"א לשנות ממהו' למהות אחר אם לא ע"י בחי' ביטול מן מהותו הראשון כנ"ל ולזה צריך להיו' טחינה ורקדה בחטה תחלה שהוא לפרר'יה לחלקי' קטני' לשנות מהות גסותיה הראשון ואחי"כ יעשו בקמח עוד שינוי מהות והוא ע"י הלישא במים ואחי"כ באפי' נעשה עוד שינוי מהות כו' או יוכל להיו' מהות החדש בעיסה זו והוא אשר יש בה טעם דגן שנקי' פית לחם כו' וכל שתשתנה מהותה הראשון יותר בטחינה ורקדה וליש' כו' יותר תוכל לקבל מהות החדש באפיית האש כו' ודל'.

ועוד יובן זה עדי'מ אחר והוא מרקבון החטה בארץ שע"ז דוקא מועיל לענין צמיחה שלה מן הארץ ובלעדי הרקבון בארץ לא תצמח כלום וכמו שידוע שגם אם תשאר החטה מונחת בארץ זמן רב אם ממש קיימת לא יתלבש בה כח הצומח כלל וכלל ונשארת במהותה כך ולא תצמיח כלום

הכוסס את החטה . . . מברך עלי' בפה"א [בורא פרי האדמה]; ברכות לו, א.

עד שתרכב דוקא ותהי' נפסדת ממהו' גסותה וממשה הראשון לגמרי אז תוכל לקבל מהו' אחר והוא בחי' רוחניו' דכח הצומח שבארץ' להצמיח חטי' חדשי' רבים מחטה זו שנרכבה כי זהו ביטול היש לאיין הרוחני דכח הצומח שעיי' דוקא נמשך מאיין הרוחני לחזור ולהתפשט בצמיחת י"ש כו' ולפי זה הרי מובן עכ"פ שאי"א להביא דבר ממהו' למהו' כי"א שיאבד תחלה מהותו הראשון וע"כ גם החטה הזאת אי"א שתבא לבחי' איין דכח הצומח אם לא שנתבטלה תחלה מגסותה ומהותה הראשון וכל זמן שהיא בממשה הראשון בלתי ביטול באיין הרי כח הצומח לא יוכל להתלבש בגסותה כמו שהיא ודיל' (וכמ"ש במ"א בפסוק והאיש משתא"ה לה כו' שיש ב' מיני ביטול הא' ביטול היש לאיין שהוא רק ביטול עצמו מהתפשטותו טרם כואו לגבי העליון ואח"כ כבואו לפני העליון מתבטל ביטול שני מצד הארת העליון כו' וכמ"כ שיר המלאכי' יוצאי' בשיר בחי' ביטול הי"ש שלהם לכד ואח"כ כשעולין למעלה באי' לבחי' ביטול האמיתי מצד גילוי אלקו' כו' וכמו משל הנכנס אל המלך שטרם כניסתו מתבטל רק מבחי' התפשטו' עצמותו וגסותו ואח"כ כשנכנס לפני המלך מתבטל ביטול אמיתי מצד אימת המלך כשראוהו כו').

והנה ע"ד ב' המשלים הנ"ל יובן למשכיל למעלה בענין השבירה שהי' רק כדי שיוכל להיות בחי' התיקון כנ"ל להיות מבואר למעלה שעיקר בחי' השבירה אינו רק לשנות האור ממהותו הראשון לבד שלא יהי' שלם במהותו במילואו בלי הזו"ה והרק"ה מכלי שלו כו' שאז לא יוכל לקבל בחי' מהו' אחר שהוא בחי' התיקון בחי' הביטול האמיתי' כמשל הרך וענוג כמו בן המלך שלא יוכל להתהפך למהו' אחר כנ"ל וכמו שמוכח מבי' משלי' הנ"ל בעיסת חטי' שצריך טחינה ולישה כו' וכמו רקבו"ן החט' כו' כך צריך להיות תחלה ביטול הי"ש בבין דתוהו לשנות מהות הראשון אז יוכל לקבל בחי' הארת שם מ"ה דתיקון וזהו עיקר ענין השבירה לפרר לחלקי' קטני' כמ"ש את"ה פוררת בעוזך י"ם כנ"ל כדי שיוכל לקבל בחי' איין האמיתי' דבחי' מ"ה עצמו כו' כנ"ל אבל כל זמן שבחי' בין דתוהו בשלימות ישותם לא יוכלו לבא לבחי' מ"ה דתיקון מטעם הנ"ל ודיל'.

ויובן זה כתוס' ביאור ע"ד דוגמא אחרת והוא עד"מ הסותר ע"מ לבנות בנין חדש שבודאי אי אפשר לבנות בנין חדש כאשר עדיין הבנין

והאיש משתא"ה לה: חיי שרה כד, כא, ראה סידור שער גפ"א ע' 184. שערי תשובה ח"א שער התפלה מד, ב ואילך. תורת חיים חיי שרה קמ, ב ואילך.
המלאכי' יוצאי' בשיר: ראה שבת נא, ב (תורת חיים פקודי ע' תרסט: המלאכים העליונים הנק' בעלי שיר וכמבואר בהיכלות דפי פקודי). ראה ד"ה ותלד עדה תקסט' בספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' תקנ"ד. תרח בראשית לד, ד.
שרה בחי' — הי"ה: תיבה זו נכפלה בגוכי"ק.
את"ה פוררת בעוזך י"ם: נסמן לעיל ע' תקפ.

הישן קיים בשלימותו אלא צריך לסותרו לבנות במקומו בנין חדש וא"כ לא ה' הסתירה רק בשביל הבנין ולא מצד עצם הסתירה ומאחר שהסתירה תועלת לבנין הרי גם הסתירה בכלל בנין יחשב (ולכך לא נחשב סותר בכלל מלאכה ותיקון רק כשהוא סותר ע"מ לבנות דוקא ולא סותר לבד שמקלקל הוא וכן קורע ע"מ לתפור דוקא כידוע וע"ד שא' סתירת זקיני' בנין כו' כי ע"י הסתירה דוקא יוכל לבא לידי הבנין ותיקון כו' מאחר שאותן האבנים עצמן הוא שחוזר ומקימן בכנין א"כ סתירתן זהו התחלת תיקונן וגמר תיקונן כשבונה אותן מחדש אע"פ שבסתירתן הוא מפזרים ומפררים כו' ודיל). וכך יובן עדי"מ בבחי' אורו' וכלים דתוהו שנק' אותיו' שנמשלו לאבני הבנין שסתירתן לחלקם לחלקי' כמ"ש אתה פוררת כו' הוא רק בשביל הבנין החדש שהוא בחי' עולם התיקון וכמארוז"ל היה בונה עולמו ומחריבין כו' וכן באדם א' באני עלמין ולא אתקיימו כו' עד שברא אדם שהוא בחי' התיקון אי"כ ה"ז כמו סותר ע"מ לבנו' דוקא שהסתירה תחלת הבנין כו' ודיל. ולפ"ז הרי יובן שבחי' השבירה ה' רק בשביל בחי' התיקון אי"כ גם השבירה בכלל תיקון יחשב והוא שהי' השבירה מצד בחי' הארת אור חסד עליון כמ"ש למכ"ה מלכיים גדולי' כלי"ח דוקא (דמלכ"י הללו הן ענקי' ורפאי' ארץ עוג וסיוחן שלקחו ממזאב כו' ששרשם בבחי' יו"ד מלכ"י קדמאי' דתוהו) כדי להביאם לבחי' התיקון שהוא בחי' מ"ה ואי"ן האמיתי כו' ועי"ז נמתקן כל הדינים הקשי' מבחי' הגבורה' הקשו' שנסתעפו מצד כח הדין שבהעלם בבחי' התוהו כני"ל וא"כ חסד גמור הוא (ו"ש את"ה פוררת כו' בחי' חסד דאת"ה רק שנעשה ע"י בחי' דין וגבורה' לשכ"ר ולפ"ר כו' ו"ש בעז"ך כו' והוא בחי' גבורה שבחסד כמ"ש במ"א).

ואחר כל זה יובן ג"כ בענין צדיקי' ובע"ת הנ"ל דהנה שרש נפש האלקית הוא מבחי' שם מ"ה דתיקון וירד לברר להי"ש דנהיב בחי' ב"ן כו' שגם בזה א"א שיוכל לבא לבחי' מ"ה שבנה"א ביטול האמיתי בלתי בחי' כיטול הי"ש בתחלה שהוא כמו משלי' הנ"ל בעיטת חטי' כו' וברקבון החטה כו' והיינו ע"י בחי' לב נשבר בתחלה שענין לב נשבר הוא רק ביטול ושבירה לבחי' הגסות' החומריו' שבנהיב שלא ישאר בגסותו וחומריותו וכל

סותר . . רק כשהוא סותר ע"מ לבנות: ראה שבת לא, ב.

קורע ע"מ לתפור . . סתירת זקיני' בנין: שבת עג, א (כמשנה) . . מגילה לא, ב.

היה בונה עולמו ומחריבין: בראשית רבא פ"ג, ז ושי"ז (ושם: בורא) — הלשון בונה מובא בילקוט שמעוני קהלת ג, יא (רמז התקפח).

באד"ם [אינו ברור בנוכחי, ואולי כתוב באדיר] א' באני עלמין: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלה, א. למכ"ה מלכיים גדולי' כלי"ח: תהלים קל"ז, י. ראה ספר המאמרים תקפ"ג כאן ע' תשכ"ח. סידור שחרית (פס, ד) פט, דע"א.

ענקי' ורפאי' . . ממזאב: ראה גם לעיל בחי' פ' דברים ע' ד וע' יא.

בחי' גבורה שבחסד: ראה לעיל ס"ע תסו ואילך. ושי"ז.

שורה ואחר: בכ נרשם כאן: (ד).

שהוא נשכר ונדכיה ביותר יותר יכול לקבל בחי' הארת שם מ"ה שהוא בחי' ביטול האמיתי מצד גילוי אור האלקי בבחי' מ"ה דנה"א כו' וכמ"כ יובן בצדיקי ובעי' כניל דשרש נשמו' הצדיקי הוא מבחי' התיקון ובעי' הוא בחי' בירור דבין בבחי' ביטול הי"ש בלב נשכר ונדכיה ביותר שזה בתשובה מעומקא דלבא כניל אז יוכל לקבל בחי' מ"ה דנשמו' הצדיקי כו' וד"ל. וזהו מה שהנשמו' טרם בואו בגוף נק' עלמות ובתולו' כו' כי לא ירדו למטה עדיין לברר לנהיב אבל לאחר הבירור דנהיב הו' בבחי' בעולו' כמ"ש כי בועלי"ך עושיך כו' ע"י בחי' שם מ"ה לאחר שנעשו' בחי' ביטול הי"ש בלב נשכר דוקא כניל (אך אין זה מתיישב דהא קאי הכל בנשמו' שקודם בואו לעוה"ז נק' עלמיו' ובבואו כעוה"ז נק' בעוליו' כו' ולפי הנ"ל בחי' מ"ה דדכורא הוא בנשמו' שבגוף שמבררי' לנהיב כו' אך הענין הוא דאור שם מ"ה זה שבנשמו' מאיר בהו' בהיותו בגוף דוקא וי"ש כי בועלי"ך עושי"ך ולא קודם כואן לגוף כו' וזהו עלי' המדרג' שלהן ע"י הגוף דוקא וד"ל). אך כל זה הוא בבחי' מ"ה שמברר לבין ואז נק' נה"א ישראל כי שריית עם אלקיים בחי' בין לבררו כו' אבל לאחר הבירור דבין עולה למעלה משם מ"ה המברר וכמ"ש אי"ע ע"כ בבחי' ס"ג שלמעלה ממ"ה כו' כניל וזהו ענין יתרון מעלה בבחי' מ"ה דתיקון לאחר שבירר' לבחי' בין דתוהו לפי ששרש התוהו למעלה מבחי' התיקון כמ"ש לפני מלוך כו' (ועפ"י משלי הנ"ל היינו כאשר בחי' הי"ש מתברר בירור ה' ונעשה בבחי' אי"ן דמ"ה ממש הוא גבוה למעלה מבחי' אי"ן דמ"ה כו' ולזה ה' הכונה בשביר"ה ותיקון וד"ל).

והנה יש להבין עוד בשרש ענין י"ג מדה"ר שנק' י"ג ת"ד דא"א כידוע אשר שרשם הוא מבחי' הברורי' דבין דתוהו בבחי' ביטול הי"ש לאי"ן בבחי' אור חוור לקדמותו ומבחי' ברורי' דא"ח דוקא נעשה י"ג ת"ד שהו מבחי' מו"ס דא"א ששם מלוכש בחי' גבורה דע"י שהוא מקור ושרש כל הברורי' כו' אבל בחי' פנימי מו"ס דא"א הוא בגלגלתא עצמה ששם הוא בחי' חסד דע"י שנק' י"ג חוורת"י כו' שהוא למעלה מבחי' הברורי' כו' כידוע. ולהבין ביאור זה הנה מבואר במ"א שכח' י"ג מדה"ר נק' רחמים רבים או רחמי' גדולי' ויש להבין לכאורה דהלא י"ג מדה"ר נמשכ' ע"י בחי' הצמצום שהוא מו"ס שבוקעין דרך בחי' שער' לבד ולמה נק'

כו' בועלי"ך עושיך: נסמו לעיל ע' תקעז.

כו' שריית עם אלקיים: אי"ח עטיב: וישלח לב, כט. . נסמו לעיל ע' תקעז.

כמ"ש לפני מלוך: נסמו לעיל ע' תקעז.

י"ג מדה"ר שנק' י"ג ת"ד: נסמו לעיל ע' תכב.

מו"ס דא"א: . גבורה דע"י: . בגלגלתא: . חסד דע"י: ראה עץ חיים שער (יג) אי"א פ"ד.

שבחי' י"ג מדה"ר נק' רחמים רבים: ראה לעיל בחי' פ' עקב ע' ש ואי"ך. אמרי בינה שער התפילין (קה"ת

תשמ"ה) קל, א.

רחמי' גדולי' ורבים אך הענין הוא דכתיב בייג מדהיר ויעבור ה' על פני ויקרא ה' ה' ופסיק טעמא כו' ה' הא' הוא בבחי' חסד דעיי שבגלגלתא עצמה שלמעלה מהיו' גם בחי' מקור לייג מדהיר עדיין לפי שהוא בבחי' פנימי הכתר ששם מאיר עצמו המאציל והוא בחי' פנימי עיי שזהו פנימית התענוג הנק' תענוג הפשוט שקדם לרצון שהרי אנו רואי' כל פרטי שינויי הרצון אינו רק מצד שינויי הארת העונג אם מתענג כך או כך לפי אופן הארת התענוג כך יהי' התפשטו' הרצון אחי"כ ואמנם מה שאנו רואי' בחי' התחלקו' חויג ברצון גם שזהו ודאי מצד התחלקו' חויג שבתענוג ונק' חויג דעיי כידוע עכ"ז אין זה רק בחי' החיצוניו' דתענוג ורצון שמלוכשי' ומורכבי' בחכמ' ונק' חיס דאי"א ועיי כו' והוא עניו הטעם הכמוס לרצון ותענוג כמיש במ"א אבל בבחי' עצמו' התענוג הפשוט שהוא כולו רחמי' וחסדי' פשוטי' בלי התחלקו' לחויג כלל להיות כי בחי' פנימי' התענוג הוא בעצם בתכלית השלימות עיי גם בחי' החסד והרחמי' שבו הוא בבחי' חסד ורחמי' פשוט שהוא בבחי' השלימות כמוהו כי עיקר השלימות הוא מה שאין לו הפסק וכליון וכל כוחו הנפש יש להן הפסק וכליון כמו השכל והמדו' וגם חיצוניו' הרצון והתענוג עיי המה משתנים כו' אבל פנימי' התענוג הפשוט אין לו הפסק כי הוא בעצם השלימו' כו' וכך יובן למעלה בבחי' פנימי' התענוג העליון שבו מאיר מבחי' עצמו' המאציל ממש כניל שהוא בחי' הארת אור אי"ס שנק' שלימות"א דכולא עצם השלימו' שאין לו סוף לפי שהוא לו תחלה כו' ולכן גם בחי' החסד שבו הוא בבחי' חסד פשוט בבחי' אי"ס וכן הרחמי' ועיי נק' בחי' רחמי' גדולי' רחמי' רבים להיותם בחי' רחמי' פשוטי' באחדו' הפשוט כו' ולזה עדיין הוא למעלה מהיו' גם בחי' מקור לייג מדהיר שהן בבחי' התחלקו' ובצמצומי' רק מבחי' מותרי מו"ס כניל אך מבחי' ר"ר וגדולי' הללו נמשך מההעלם לגילוי והוא עיי בחי' הקריא"ה כמיש ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' שקרא והמשיך מהיו' הא' שהוא רחמי' גדולי' שבבחי' אי"ס אשר בפנימי' עיי בבחי' חוורת' הוא בחי' רב חסיד כו' להיות בא בבחי' גילוי למקבלי' והוא בבחי' מו"ס דאי"א שהוא הטעם הכמוס לרצון ותענוג כו' ולפי ששרש זה הוא מעצם התענוג והרצון עיי נק' רחמי' רבי' וגדולי' גם כבואן למטה לגבי התחונני' כשנמשכי' מהיו' הב' שהוא בבחי' חיס כי גם שהשערו' דתי' הן בבחי' צמצום עכ"ז נק' רחמי' גדולי' לגבי התחונני'.

ושרש הדברי' הוא לפי שבחי' צמצום דייג מדהיר הוא עיי בחי' גבורה דעיי שמלוכש בחיס והוא בחי' בציק שנק' קו המדה והענין ידוע

ויעבור ה' על פניו . . . ופסיק טעמא: תשא לך . ו. ראה והר (אדרא רבא) נשא קלתא. רעיא. לעיל כח"א פ' עקב ע' רצ. ושינ'.

השעם הכמוס לרצון: ראה לעיל ע' שס.

אור אי"ס שנק' שלימות"א דכולא: ראה עבודת הקודש ח"א חלק היחוד רפ"ח.

גבורה דעיי . . . בציק [בוצינא דקרוניתיא]: ראה אמרי בינה שם קכט. ד. ושינ'.

עד"מ דבר שמוודי' אותו במדידה ושיעור גם אם עצם דבר הנמדד אין לו מדה ושיעור כלל מ"מ יכולי' להביאו במדה ליתן בו קצבה ולמודדו איד וכמה יהי' נמשך ממנו בכלים מכלים שונים גדולי' וקטני' כו' כמו ע"ד דוגמא מי התהום שאין להן מדה ושיעור כלל מ"מ יכולי' להמשיך מי התהום במדה ושיעור בכלים שונים אם בקטני' או בגדולי' כו' וכך יובן ענין ובחי' רחמי' הגדולי' שבפנימי' הכת"ר דגם שמצד עצמן אינן בחי' שיעור ומדה כלל להיו' שיש בהן הארת אור א"ס ממש כמו חסדי' ה' כי לא תמנו כו' וכה"ג מ"מ יכולי' להביאם לבחי' מדה ע"י בחי' קו המדה שהוא בחי' גבורה דע"י שמווד' שיעור ומדה להמשכת ר"ר שבפנימי' ע"י שבגלגלתא כו' והיינו כמו צינורו' דקות שמצומצם בהן המשכו' י"ג מדה"ר כמו נוצ"ר חסד אותיו' צינור וכה"ג ולכך נק' י"ג מדה"ר בשם מזול"ו כידוע וגם נק' מדו"ת ל' מדה"ה אלא שהן מדו' של הרחמי' הגדולי' כו' וד"ל. והנה הגם שנמדדי' בשיעור וצמצום אין זה מצד בחי' הדין בעצם אלא כדי שיוכל להתקבל במקבל להיות שאם הי'נמשך האור כמו שהוא כלי מדה ושיעור ה"י מאריך אף לרשעי' כמו לצדיקי' בשוה מאחר שהוא בחי' רחמי' גדולי' שבבחי' א"ס דקמי' כחשיכ' כאורה כו' וכמ"כ הוצרך להיות בחי' צמצום להיות רק הארת פנימ' אל ישראל לבדו כמ"ש ונפלינו אני ועמך כו' כמ"ש במ"א וגם לבא המשכת הרחמי' הגדולי' בפרטי המקבלי' בכל חד לפי מדרגתו ובכל עולם לפי ערכו כו' וד"ל ולהיות שאין בחי' צמצום כזה רק בשביל תועלת הקבלה שוהו עיקר החסד ע"כ הוא עיקר החסד (כמו המודד דבר במדידה לחלקי' שהוא עיקר התועלת שיוכלו לקבל הדבר) אך אעפ"כ מאחר שהוא בשביל הרחקה וצמצום גמור למי שאינו ראוי כנ"ל וגם שלא להמשיך רחמי' יותר מכפי המדה א"כ יש בזה בחי' גבורו' וצמצומי' ממש רק שלמעלה במקומו הוא בעולם ובבואו למטה בא לידי גילוי והוא מה שאנו מוצאי' בוהר ובאד"ר שהמשכת י"ג ת"ד הן לאכפיי"א לדינין שבז"א כו' ופי' לאכפיי"א הוא בבחי' הדין והגבורו' כמו כל כפיי"א שהוא בכח הדין בחי' שמאל דוחה וגם שבכפיי"א זו הן נמתקין כמו עד"מ הקטיגור' שנעשה סניגור בע"כ בכפיי"א דגם שכפוה"ז לזה מ"מ נעשה סניגור מליץ טוב ונהפך מר"ע לטוב אך הרי מיתוק זה הוא בכח הדין עצמו כי אין מיתוק הדין אלא בשרש"ו כו' והוא בבחי' כפיי"א כו' וה"ז כמו מים המזככי' ומנקים הדבר מכל סיג דגם שוהדככו' עושה חסרו"ן דבר במקצתו מ"מ זהו תיקונו' ויופיו וצריך להיות

חסדי' ה' כי לא תמנו: איכה ג, כב.

נוצ"ר חסד אחר: צינור: נסמן לעיל ע' תננ.

חרו"ח ל' מדה: ראה לעיל בחי' פ' עקב ע' שכת ואילך.

מאריך אף לרשעי' כמו לצדיקי': ראה סנהדרין ק"א, סע"א. הובא ברש"י שלח יד, יח.

דקמי' כחשיכ' כאורה: נסמן לקמן ע' תרכט.

ונפלינו עני' ועמך: תשא לג, טז. וראה לעיל בחי' פ' דברים ע' לט.

שורה ובאד"ר — לאכפיי"א: ע"כ נמצא ככתי"ג.

אין מיתוק הדין אלא בשרש"ו: נסמן לקמן ע' תרטו.

במיים המנקי' כח חזק וחרוף כמו בוריית שבמים וכהיג וכמו שרוחצי' לתינוק ומזככי' אותו מן הטינוף והלכלוך שאעיפ' שמייסרי' אותו בזה כי מזככי' אותו במי' בוריית וכהיג מי' זהו תיקוני' וחסד גדול הוא אליו כו' וכך בחי' הגבורי' דייג מדהיר מטהרי' ומזככי' כל לכלויד' העונו' והחטאי' כמיש' וזרקתי' עליכיים מיים טהורי' כו' וזהו לאכפייא' לדינין שנאחזי' בעונות' בני' שממתיקן דוקא בבחי' גבורי' שיש בהן והוא מצד שרשן למעלה שהן מבחי' גבורה דעי' כו' ויש אם רחץ ה' את צואית' כו' תבא האים כו' שהן עי' בחי' ריר דוקא והיינו גי' מה שייג מדהיר נקי' יג אפרסמוני' דכייא לטהיר כל סיג שזהו לאכפייא' לדינין כניל ודיל.

ומעטה יובן ענין הניל בשרש יג מדהיר שהוא עי' בחי' הברורי' דבין דתוהו בבחי' אור חוזר כניל שזהו ענין בעי'ת וכן בירור נהיב עי' בחי' מיה דנהיא כו' דהיינו בחי' רפיח ניצוצו' שנפלו למטה מטה בשבירת הכלים דתוהו כניל שמתבררי' ועולין למעלה כו' ולזה עיקר ושרש יג מדהיר לאכפייא' לדינין כניל אבל בבחי' גלגלתא עצמה בבחי' חוורת' חסד דעי' כניל שהוא למעלה מהיו' גם בחי' מקור לייג מדהיר כניל הנה שם הוא שרש של נשמו' ישראל ולכך נקי' ישראל ליי ראש' בחי' גלגלתא עצמה כו' וכמיש' בזהר דזיא בעי' עצמו אחד כו' פי' זיא הוא בחי' ישראל דלעילא ושרשו בבחי' פנימי' דעי' שהוא בחי' גלגלתא כו' דהיינו בחי' פנימי' העונג העליון הנקי' תענוג הפשוט שבעצמו' המאציל ומה שאמרו ישראל עלו במחשביה היינו במחשבה סתימא' בחי' פנימי' דמויס דעי' ואי' כו' (וזהו לי' עלי' במחשבה כמו שא' בעי'ת כשעלה ברצונו הפשוט כו') אך לפי זה לכאורה אינו מובן מה שניתנה תרי"מ לישראל מאחר ששרשן הוא בפנימי' עי' שלמעלה מבחי' הברורי' כניל אמנם הענין הוא שלא לתועלת ותיקון עצמם ניתן להם שהרי שרשם מבחי' התיקון העצמי שלמעלה מבחי' חכ' כו' ואי' תיקון לעצמם כלל כמיש' בעי'ת דהנשמו' עצמה אי' תיקון ולא ירדה כו' והן נשמו' הצדיקי' שהן מבחי' מיה העצמי כו' אך מה שירדו נשמו'

וורקתי' עליכיים מיים טהורי': יחזקאל לה. בה.

אם רחץ ה' את צואית' . . . תבא האים . . . והיינו נקי' [בגובי'ק מטושטש. ונעתיק עי' אב]: ישעי' ד. ד.
ראה במדבר רבא פי"ט. ה. תנחומא חוקת ה. וראה גם מאמרי אדהיא ויקרא חי' ע. תקיב.
שיג מדהיר נקי' יג אפרסמוני' [ביה בגובי'ק] דכייא: נסמן לעיל ע' תקסח.

שרה ומתחה: בב' נרשם כאן: (ה).

ישראל ליי ראש' . . . וכמיש' בזהר דזיא בעי': נסמן לעיל ע' שז . . . בלקוטי תורה צו יס. כ: באדרזי רצב, [א] וראה מאמרי אדהיא ויקרא חיא' ע' רמא בהערה.

זיא הוא בחי' ישראל: נסמן לעיל ע' שצב.

ישראל עלו במחשביה: נסמן לעיל ע' שע.

כמו שא' בעי'ת כשעלה ברצונו הפשוט: שער (א) דרוש עגולים וישר ענף ב (ושם: וכאשר עלה. ועדי' במבוא שערים שי' חיא פי'א: כאשר עלה. ובאוצרות חיים בתחלתו (שער העיגולים דרוש אי'): וכשעלה).

כמיש' בעי'ת דהנשמו' עצמה אי' תיקון: נסמן לעיל ע' תקנו.

ישראל למטה אינו רק לברר לבחי' נוג'ה שנפ' מבחי' התווה להפוך חשוכא כו' לפי שבחכמ' אתבריר'ו שהו ישראל בחי' שם מ'ה גי' אדים כו' דמ'ה מברר לבין דוקא אבל ישראל מצד עצמם הן בבחי' גלגלת'א עצמה שלמעלה מן הברורי' וזהו ישראל ל'י רא'ש כנ"ל וד"ל (וזהו שארז"ל רצה הקדבי'ה לזכור'ת לישראל' לפיכך הרבה להם תו"מ פי' לזכור'ת כמו עד"מ מי שחכמתו רבה יוכל לפרנס א"ע ולאביו וכו' ושולחו אביו שיטריח בחכמתו למצוא טרף כו' וזהו ישראל מפרנס'י לאביה'ם כו' כי מצד בחי' הברורי' דתו"מ נמשך בחי' תוס' אור להאיר מעצמו המאציל בנאצלו' כו' ואמנם לא לצורך עצמם אלא שיוכזו ע"י חכמ' שבתו"מ כאדם שמתקן דבר מה בחכמתו כו' כמ"ש במ"א). וזהו הבן יקיר לי אפרים כו' רח"ם ארחמניו כו' לפי ששרשו בבחי' רב חסד שבגלגלתא ששם הוא בחי' רחמי' הפשוטי' שבעצמו' כניל וזהו רח"ם ארחמניו כו'.

ובכלל זה יוכן שרש ענין מגלה עמוקות מני חושך כו'. דהנה כתיב והבדיליה הפרכת לכם בין הקדש ובין קה"ק פי' פרכת פרטא היינו בחי' קרומ'א דאורא כו' שהוא ההפסק בין עילת העילות לבחי' ח"ס וכמ"ש אפי' אור צח כו' אוכם לגבי עה"ע ווי"ש ישת חוש"ך סתר'ו דקאי על האי קרומ'א דאורא כו' ופי' סתר'ו שמסתיר א"ע וקאי על בחי' עה"ע שמסתיר א"ע באמצעו' האי קרומא כו' והענין הוא כניל דבחי' התענוג הפשוט הוא למעלה מבחי' התחלקו' הרצון לחו"ג כו' אלא כולו רחמי' פשוטי' רק ע"י בחי' מו"ס שהוא הטעם כמוס לרצון מתחלק לחו"ג כו' כניל והיינו ע"י בחי' צמצום והסתר עצמו' התענוג שאם לא הי' מסתיר א"ע הי' נמשך כמו שהוא כו' ולכך יש"ת חוש"ך סתר'ו בהאי קרומ'א כו' להבדיל ולהפסיק בין קה"ק שהוא עה"ע כו' אך אעפ"כ מגלה עמוקות גם מני' חוש"ך והוא שגם בבחי' העלם הקרומ'א הזה בוקע ויוצא גילוי אור מבחי' העמוקו'ת שהוא בחי' הארת אור אי"ס שבפנימי' ע"י וא"א כו' שנק' עמוקות בבחי' עומיק דאי"ס שנק' עומק'א דכול'א כו' אין מסתיר לפניו וכמ"ש קמי' כחשיכ' כו' גם

שבחכמ' אתבריר'ו . . . מ'ה גי' אדם: נסמן לעיל ע' שפ וע' שפב.

רצה הקדבי'ה לזכור'ת לישראל: מכות כג. ב (במשנה).

ישראל מפרנס'י לאביה'ם: זוהר ויקרא ז. ב.

לא לצורך עצמו': ראה לקמן ע' תקצג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרה ואילך. ולהעיר מצ' תשמה שם.

הבן יקיר לי אפרים: ירמי' לא, יט.

מגלה עמוקות מני חושך: נסמן לעיל ע' תקסט.

והבדיליה הפרכת: תרומה כו. לג. וראה גם לעיל בח"א פי' ואתחנן ע' קנה. וש"נ.

פרכת פרטא: ראה הנסמן לעיל בח"א פי' ואתחנן ע' קס.

קרומ'א דאורא ראה זוהר (אורא רבא) ושא קכת, ב.

אפי' [תיבה זו תכפלה בגוכי"ק] אור צח כו' . . . ישת חוש"ך סתר'ו: ראה תקוני זוהר תיע (פלה, ב) . . .

תהלים יח, כב.

עומק'א דכול'א: לשון זוהר בשלח סג, ב.

כחש' קמי' כחשיכ' . . . גם חוש"ך לא יחשיך: (נסמן לקמן ע' תרכט) תהלים קלט, יב (כהיפך הסדר).

חושך לא יחשיך פי' גם חושך סתרו הניל לא יחשיך מאומה וכמו שמצינו בייג מדהיר שנבקע המסך הזה והוא במ"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' אע"ג דפסיק טעמא בגוייהו זהו הפסקת קרומא זה כו' ודיל. וכמ"כ מצינו בגילוי סודו' התורה שנגלה בחי' העלם העמוקו' דאיס וכמו שאנו או' לפניך נגליו כל תעלמו' דהיינו גם בחי' תעלומ' חכמ' וסתרי תורה כו' וענין תעלמו' חכמה להיות כי החכמ' נק' אור בגילוי והעלם החכמ' הוא בחי' מקור וסתיו' החכמ' קודם שתבא לידי גילוי אור חכמה והוא הנק' תעלמו' חכמ' או פלא' חכמ'ה כו' וסיבת העלם מקור החכמה שלא בא לידי גילוי הוא מפני שנכללת בבחי' איין כמ"ש והחכמ' מאיין תמצא דהיינו מבחי' איין האמיתי שבאור עה"ע (ונק' חכמ' סתימ'א' מב' טעמי' הא' מצד שהוא סתום ונעלם מן המקבלי' ונק' שכל הנעלם מכל רעיון ונק' גי'כ שכל נפליא שהוא תעלמו' חכמ' וכה"ג והב' מצד התכללותו בבחי' איין הנעלם שלמעלה הימנו והוא בחי' עה"ע עצמו שהוא סתום ונעלם בעצמותו ונק' סדכ"ס וסיבת הסתימו' שלו הוא מצד בחי' הקרומא הניל שנא' בו ישות חושך סתרו שמסתיר א"ע בו כו' ומצד זה נק' גם בחי' חכמ' שבאי"א בשם חכמ' סתימ'א' אע"פ שיש מסך מפסיק בין כת"ר דאי"א לחי"ס דאי"א כניל ודיל). ונמצא שבחי' הסוד הנעלם באמת הוא בחי' סדכ"ס שהוא בחי' עה"ע ונק' רדליא כו' שגם מבחי' ח"ס הוא נעלם וסתום לפי שבחי' הקרומא הניל מעלמו ומסתירו גם מבחי' החכמ' שבכת"ר וז"ש והחכמ' מאיין ולא איין עצמו כו' ואי"כ בחי' גילוי הסוד הנעלם הזה שהוא נעלם בהעלם אחר העלם הוא דוקא ע"י בקיעת האור בקרומא המפסקת כו' כמ"ש אז יבקע כשחר כו' והשביע בצחצחי' כו' והוא מ"ש מגלה עמוקו' מני חושך שיבקע העלם המסך ויתגלה מבחי' עמוקות שנק' סדכ"ס עומקיא לעומקיא כו' וזהו ענין גילוי סודות התורה דאורי' מח"ע נפק' שהוא בחי' ח"ס דאי"א והחכמ' מאיין כו' ששם נק' סודי' התורה תעלומי' של הח"ס כו' כניל ובחי' הגילוי מבחי' העלם האמיתי הזה הוא ענין גילוי סודי' התורה ודיל

ויעבור ה' על פניו: נסמן לעיל ע' תקפה.

לפניך נגליו כל תעלומי': ברכת זכרונות.

והחכמ' מאיין תמצא: איוב כה. יב.

שכל הנעלם מכל רעיון: נסמן לקמן ע' תרצו.

שכל נפליא: ראה סוד"ס שער (יב) התיבות פ"א בשם רבי יוסף הארזן בספר פי" ס"י (ספר יצירה) שכתב.

ולפניו (כמו כמה ענינים שהפרד"ס מביא בשם ר"י הארזן) נמצא זה בהקדמת הראב"ד לספר יצירה (ירושלים

תשכ"ב, י. א. יא. א.) נתיב הא'; פי"ג נתיב הא': שכל מופלא.

סדכ"ס: נסמן לעיל ע' חפה.

רדליא: ראה זהר (אדרא זוטא) האיניו רפה, ריש ע"ב.

שויה שבאי"א — סתימ'א': כיה בשאר הכתי'. בנטיק אינו ברור אם נמחק.

והחכמ' מאיין ולא איין עצמו: ראה גם לקמן ע' תרמד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תנה. ושינ.

אז יבקע כשחר... והשביע בצחצחי': ישע"י נח, ה. יא. וראה הנסמן לעיל בחי"א פ' ואתתנו ע' רכה.

דאורי' מח"ע נפק': נסמן לעיל ע' תמה.

וזהו שאמרו מי גילה לבני רז זה כו' דמה שהקדימו נעשה לשמ"ע הוא בחי' גילוי ר"ז הנעלם הנ"ל. ולהבין זה הנה יש להבין מהיכן יבא סיבת הבקיעה של הקרומא הנ"ל להיות בחי' גילוי ההעלם האמיתי הנ"ל אך הנה אמרו שכנסנו יין יצא סוד שייין גי' סו"ד כו' והענין הוא דין הוא בבחי' בינה וסו"ד הוא בחי' העלם החכמ' בבינה ועיי' שנכנס יין יצא סו"ד דחכמ' מן ההעלם וזהו עיי' בחי' בקיעת יסוד אימא כו' דכשנבקע בחי' יסוד אימא אז יצאו כל האורו' הסתומי' ונעלמי' גם בעיי' וא"א וזהו יצא סו"ד עד רום המעלו' גם בבחי' רדלי"א שנק' עה"ע סדכ"ס הנ"ל וד"ל.

וביאור זה הנה יש להקדים תחלה בשרש המצות. דהנה ידוע דהמצות הן בחי' רצון העליון שבגלגלתא דא"א ונק' ארחי"ן כמ"ש כל ארחו' ה' כו' ובחי' ארחי"ן הללו הן סתומי' ונעלמי' בגלגלתא למעלה מבחי' ח"ס שבו שהוא בחי' סתימו' הרצון שלמעלה מן השכל כנ"ל ומה שנק' טעמי' מצות אין הכונה בחי' טעם גלוי בחכמ' אלא בחי' טעם נעלם במלמעלה מן השכל והוא בחי' העונג הנעלם שנעלם ברצון זה שלמעלה מן השכל והעונג נק' טעם כמו טו"ב טע"ס כו' והוא בחי' חוורת"י שבין הארחי' כו' בחי' חסד דעיי' הנ"ל ועיי' אמרו דטעמי' מצו"ת לא נתגלו עכשיו אלא לעתיד פי' בחי' העונג הנעלם הנ"ל הוא שנק' סודו"ת התורה לא ניתן לגילוי עכשיו והוא הנק' יינה של תורה שהוא סוד טעמי המצות שהן בהעלם גדול וכשנכנס יין יצא סו"ד זה דטעמי המצות לידי גילוי מן ההעלם וד"ל והיינו עיי' בחי' בקיעת יסוד אימא כו' פי' יסו"ד אימ"א הוא בחי' ההתקשרו' במושכל בהשגה דבינה וההשגה זו היא כמו מכסה להעלים לבחי' נקודת אי"ן דחכמ' עד מקור החכמ' שמאי"ן ממש תמצא כנ"ל וזהו שבחי' סו"ד דחכמ' סתום בבינה שנק' מ"ם סתומיה והיינו י"ם י' דחכמ' במ"ם סתומה דבינה וענין בקיעת ההעלם דבינה הוא ענין ובחי' ביטול ההשגה כשמתבטלת ונכללת בבחי' אי"ן אע"פ שעדיין אין זה בחי' אי"ן דחכמ' אבל מ"ם נבקיע המסך דהשגה עכ"פ כמו ע"ד מ"ה פשפשת מה ידעת הרי גם בחי' ביטול ההשגה נק' מ"ה

מי גילה לבני רז זה: שבת פח, א. וראה לקמן ע' תקצב.
כנשכנס יין יצא סוד שייין גי' סוד: ראה עירובין סו, סע"א.
שורה וביאור: ב. נרשם כאן: (ו).

דהמצות . . . ארחי"ן כמ"ש כל ארחו' ה': תהלים כה, י. ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלו, א. לעיל ע' תיד.

טו"ב טע"ס: תהלים קט, טו. וראה ב"אורי הוהר האזינו קכו, ג. תורת חיים נח מז, ב.
דטעמי' מצו"ת לא נתגלו עכשיו: דאה פרשיי שיר השירים א, ב. סידור דרושים לחתונה קלא, סע"א
ואילך: שער ראש השנה רלה, ג. אמרי בינה שער הקיש פ, ב. לעיל בחי"א פי' דברים ע, טו. וש"נ. וראה גם אגרת הקדוש סיי"ט (קכת, א).

בבינה שנק' ח"ס סתומיה: ראה זהר תרומה קכו, א (וראה קולת יעקב מערכת מ"ם ה"ב) ובאור החמה שם. זהר פינחס רלו, ב ובאור החמה שם. פרד"ס שער (כו) האמויות פט"ו. לעיל ע' שטו.
מ"ה פשפשת מה ידעת: ראה זהר בהקדמה א, ב.

ויכול לבא בה התגלות נקודת אי"ן ומ"ה דח"ע וכל האור' הסתומי' שבחכמ' שנק' סו"ד דחכמ' כנ"ל יוצאי' לידי גילוי מפני בקיע'ה זאת עד גם בחי' סדכ"ס שלמעלה גם מחס"ס בא לידי גילוי (ועד"מ הי"ן שיש בו בהעלם מה שעתיד להיות גילוי השכל מלמעלה מן השכל לאחר שישתה שיגלה כל מצפוננו גם מה שסתום ונעלם בהעלם אחר העלם וכמו י"ן ישן שגם זקני"ן שדעתם סתומים יוצא לידי גילוי והוא בחי' י"ן המשומר בענביו מומי"ב בבחי' מו"ס דאי"א דשקוט כחמר טוב כו' וד"ל) וזהו ענין מ"י שמ"ס פתוח"ה הוא ענין בקיעת יסוד אימא ויוצא ממנה היו"ד דחכמ' לגילוי לפי שנכנס י"ן יצא סו"ד (וכמ"ש במ"א בענין הנה ה' יוצא ממקומ"ו כו' מהעלמ"ו בבינה כו') וכמשל הלידה שנפתח הרחם ויוצא לידי גילוי כו') וזהו שענין גילוי סודו' התורה נק' בשם י"נה של תורה כמ"ש כי טובי' דודיך מי"ן כו' שזהו ענין גילוי טעמ"י מצות מבחי' העונג הנעלם שברצון העליון שבגלגלתא כנ"ל וד"ל. אך היא גופא יש להבין למה ע"י י"ן יצא סוד הענין הוא לפי שכל בחי' ביטול הי"ש לאי"ן דוקא מעורר מלמעלה להיות בחי' גילויי ההעל"ם דוקא שהוא גילוי האי"ן ליי"ש ובלא בחי' ביטול הי"ש לאין אין אי"ן הנעלם בא לידי גילוי ככל מפני ההבדלה שביניהן כו' ונמצא מובן הטעם שע"י בקיעת מסך דיבנה מפני שהוא ביטול ההשגה שזהו ביטול הי"ש לאי"ן אע"פ שלא בא לבחי' אי"ן דחכמ' מ"מ ע"י מעורר לבא ההעלם דאי"ן לגילוי שנק' גילוי ר"ז וכך הוא כטבע הי"ן שעושה ביטול הי"ש בהשגה שבמוח הבינה לבלבלו אך ע"י מעורר הכח הנעלם שלמעלה מן ההשגה לבא לידי השגה בגילוי כענין אנברו חמרא אדרדקי' כי היכי דלימרו' כו' (ודוקא דרדקי' שהן בבחי' קטנו' המוחי' צריכי' ליי"ן שיצא סו"ד דחכמ' על ידו אבל זקני"ן א"צ לזה רק ליי"ן יש"ן כמו י"ן המשומר כו' שפועל גם אצלם כו').

וכמ"כ יובן ג"כ ענין גילוי ר"ז מה שהקדימו נעש"ה לנשמע כו' דהנה אנו רואי' שכל הנשמ' שהן למעלה צוררו' בצרור החיים את ה' ממש ונקי' עלמרי"ת וכה"ג לפי שלא באו עדיין בעוה"ז בגוף כנ"ל הנה גם שמשגי'

י"ן ישן . . . זקני"ן: ראה מגילה טו, ב. וראה אמרי בינה שער הקיש נג, א.
 זקני"ן שדעתם סתומים: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קבא, ב. אמרי בינה (קה"ת תשמ"ה) שער התפילין קל, ד.
 י"ן המשומר בענביו מו"מ"ב: ברכות לד, ב. ראה הנסמן לעיל בח"א פ' דברים ע' טו.
 מו"ס דאי"א דשקוט כחמר טוב: ראה זהר שס. אמרי בינה שער התפילין שם קל, א. לעיל בח"א פ' דברים שם.
 בענין הנה ה' יוצא ממקומו . . . וכמשל [אוצ"ל: (וכמשל): נסמן לעיל ע' שפ.
 י"נה של תורה . . . כי טובי' דודיך מי"ן: ראה עבודה זרה לה, א עה"פ שיר השירים א, ב. ספר המאמרים תקס"ג כאן ע' תשל. אמרי בינה שער הקיש ספניג ואילך. אור התורה שלח ע' תקפא. המשך מים דכים תרל"ז ס"ע צג. המשך יו"ס של ר"ה מרס"ו ע' פט.
 אנברו חמרא אדרדקי": סנהדרין לה, א.
 צוררו' בצרור החיים את ה': ע"פ שמואל"א כה, כט.

השגו' אלקו' בעילוי אחר עילוי וילכו' מחייל אל חיל כו' וכמו שאמ' וקדושי' בכל יום יהללנו כו' ועי' שאמרו במי נמליך בנשמתין של צדיקי' הרי נשמו' הצדיקי' קדמו לכל ההשתלשלו' כו' אעפ"כ לא נגלה עליהם מבחי' אור הגנוז ונעלם בהעלם אחר העלם שבעצמו' המאציל שנק' סדכ"ס אלא רק ע"י הצמצום דקו המדה שנמשך בבחי' חכמ' עילא' בנינה להיו' השגו' הנשמו' כל חד לפום שיעורא דילי' וגם שמוסיפי' להשיג בעילוי אחר עילוי הכל הוא רק בבחי' הארת אור הכתר בחו"ב ע"י בחי' צמצום דקו המדה שלאחר הבדלת המסך הנק' קרומא כניל אבל ע"י הנשמו' שבגופים בעוה"ז דוקא שלומדי' התורה בבחי' נגלה בלבוש חיצוני דנוג"ה דוקא ומדבר ד"ת בהבל פה הגוף שהוא מבחי' נוג"ה וכן בענין עסק המצות בפ"מ שמלוכשי' בענין גשמי דדצי"ח דנוג"ה להיות שזהו בחי' ביטול הי"ש דנוג"ה לאין האלקי כמו היפוך חשובא לנהורא כו' כידוע עי"ז דוקא נמשך ומתעורר מלמעלה מעלה מאי"ז הנעלם עד רום המעלו' לבא לידי גילוי והיינו שבחי' סדכ"ס הנ"ל בא לידי גילוי בהבל דבר הלכה שאו' בפה בעוה"ז דוקא וכן בעשותו המצוה בעשי' גשמי דוקא מתגלה מבחי' טעמי' המצו' הנ"ל שהוא בחי' העונג הנעלם שברצון העליון שבגלגלתא כו'.

וזהו מי גילה ר"ז זה לבני שהקדימו נעשה לנשמע, פי' כי ב' כתר"ס הן כנגד נעשה וכנגד נשמע כידוע ובהי' כתיב דנשמע הוא בחי' התגלו' אנכי' סדכ"ס בדיבור העליון כמיש וידבר אלקי' כו' וזה נמשך ע"י שהקדימו נעשה לנשמע בחי' עשי' בפ"מ שהוא ביטול הי"ש לאי"ז מלמטה למעלה שנק' ביטול הרצון לבד שמעורר ההמשכה מבעל הרצון להיו' גילוי רצונו מהעלם התענוג הפשוט כניל ולכך ע"י כתיב דנעשה נמשך כתיב דנשמע וזהו עצמו נק' גילוי ר"ז גילוי ההעל"ם כו' שלפי הפשט הרי יש כאן ב' דברי' הא' שצ"ל נעשה קודם לנשמע מטעם הנ"ל והב' שזה הדבר עצמו הוא רז וסוד וע"כ א' מי גילה לבני רז זה שצ"ל נעש' קודם כו' והענין הוא לפי שנועץ תחלתו בסופו דוקא וע"כ בסוף מעשה בתו"מ בעוה"ז בבחי' עשי' דוקא שם נעץ תחלת הרצון והתענוג הפשוט שבגלגלתא ואע"פ שנק' תענוג הנעלם בעצמו אבל בא לידי גילוי בסוף מעש' דוקא שהרי בסוף מעש' נגלה העונג הנעלם הזה והוא שנק' גילוי ר"ז שבאמת סוד נעלם דבר זה עצמו למה התענוג הוא בסוף מעש' דוקא אך מפני שישראל עלו במחשבה

וילכו' מחייל אל חיל . . . וקדושי' בכל יום יהללנו: תהלים פד. ה. תפלת העמידה. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתכב. ושי'. לעיל בח"א פ' דברים ע' עא. ושי'.
במי נמליך בנשמתין של צדיקי': נסמן לעיל ע' שע.
ומדבר ד"ת בהבל פה: ראה לעיל ע' תד. ושי'.
ב' כתר"ס הן כנגד נעשה וכנגד נשמע: שכת פח. א.
וידבר אלקי': יתרו כ. א.
שנועץ תחלתו בסופו: נסמן לעיל ע' תטב.
שישראל עלו במחשבה: ראה לעיל ע' תקפו.

הסתומה בסדכים נגלה להם סו"ד זה מצד עצמם אשר למלאכי נגלה זה למעלה כמ"ש גבורי כח עושי דברו כו'. ונמצא מגיעי הנשמו' שבועה"ז למה שמגיעי בע"ת בתשובה כמ"ש למעלה שהן עולין בבחי' איח דהיינו ביטול הי"ש לאי"ן כו' והוא בחי' בירור דב"ן וסיג כו' ונשמו' ישראל שירדו למטה אע"פ שהן בחי' מ"ה שמברר לב"ן כו' והן עצמן אי"צ תיקון כי שרשם בפנימי' ע"י כניל אך ע"י שמבררי' בתו"מ בעשי' גשמי' בבחי' ביטול הי"ש כו' ממשיכי' מלמעלה בחי' גילוי' עמוקי' מני חושך כניל והוא אשר הקדימו נעשיה כו' ודיל.

ואחר כל זה יובן ענין כי תהינה איש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנאה והי' בן הבכור לשניאה כו'. דהנה מבואר למעלה בבחי' סיג שבו הי' השבירה ובחי' מ"ה מבררו אבל לאחר הבירור עולה למעלה מבחי' מ"ה וי"ש ואלה המלכי' כו' בארץ אדום לפני מלך לבני' כו' דישרא"ל הוא בחי' מ"ה דתיקון ואדום הוא עשו שרשו בבחי' התווה שקדם לתיקון וע"כ נק' בכור' ויעקב ידו אוחזת בעק"ב עשו לברר אותו כידוע דיעקב יו"ד עק"ב לברר לבחי' נוגיה שנפל מבחי' התווה ע"י תו"מ בעשי' דוקא וע"י תשובה בבחי' איח ביטול הי"ש כו' כניל וישרא"ל עצמו אי"צ תיקון כי שרשו בבחי' פנימי' ע"י שהוא בחי' חסד שבגלגלתא כו' שלמעלה מבחי' הברורי' אבל ירד לברר לפסולת הגבור' דעשו ושרש בירורם בבחי' גבורה דע"י שملובש במו"ס בבחי' מותר' שמוזה צומחי' בחי' השערו' וי"ש ועשו אחי איש שעיר' ואנכי איש חליק וכמ"ש במ"א ולכך נק' ישראל כי שרית' עם אלקי' בחי' סיג וב"ן כו'. וזהו כי תהינה לאיש ב' נשים פי' לאיש זה עצמו המאציל ב' נשים סיג וב"ן שהן ב' ההי"ן דשם הוי' לא"ה ורחל שנואה' ואהוביה כי בחי' המחשבה דיבנה מלאה דינין (כמ"ש במ"א מענין הקפידא שהוא דוקא במחשבה כו') ולמעלה היינו בחי' חו"ג דע"י בחי' חסד דע"י נק' אהוביה שזה למעלה מבחי' הברורי' כניל והשנואה' הוא בחי' גבור' דע"י

גבורי כח . . . כו' (בנוכ"ק לא נרשם התחלת החצאי' עיגול): תהלים קג, כ. הובא בשבת שם.

גילוי' עמוקי' מני חושך: ראה לעיל ע' תקפח.

שרה ואחז . . . כי תהינה (כ"ה בנוכ"ק) לאיש: כ"ב נרשם כאן (ז) . . . תצא כא, טו (מדילוג).

ואלה המלכי' . . . ואדום הוא עשו: וישלח לו, לא, ראה שם, מג.

ויעקב ידו אוחזת . . . דיעקב יו"ד עק"ב: ראה תולדות כה, כו. עץ חיים שער (ג) סדר אצ"י למרחץ פי"ב.

פרדס שער (כג) ערכי הכינויים בערכו. תורה אור ר"פ ויצא.

וישראל עצמו אי"צ תיקון: ראה לעיל ע' תקפז ואילך.

פנימי' ע"י שהוא בחי' חסד שבגלגלתא: ראה לעיל ע' תקפד.

ועשו אחי איש שעיר: וכ"ה בבאורי' הוהר חיי שרה קלא, א. א. לקוטי תורה דבסמוך, ובתולדות כו, יא: הו

עשו וראה לקו"ת בלק ע"ד, ד.

ישראל כי שרית' עם אלקי': וישלח לב, כט.

ב' ההי"ן דשם הוי' לא"ה ורחל: ראה הנסמו באור התורה תנוכה כרך ב ע' 596. מאמרי אדה"א פרשיות

התורה ח"ב סי' ער ובהנסמן לשם.

הקפידא שהוא דוקא במחשבה: ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תקצא, תקצד.

שהוא מלוכש בבחי' חכ' לברר כנ"ל וזהו שרש לעשו שלמטה גבורו' קשו' כו' כי התהוות המותרת מוחי' בבחי' שער' הוא מבחי' הברורי' דא"ח כו' וכמ"ש במ"א אך ע"י ישראל מתבררי' דוקא כמ"ש כי שרית עם אלקי' כנ"ל והוא ע"י תשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא כנ"ל אבל לאחר הבירור בחי' ס"ג למעלה ממה' נק' בכור' כמ"ש לפני מלוך כו' וזהו והי' בן הבכור' לשניאה דוקא שהוא בחי' ס"ג לאחר הבירור ע"י מ"ה כמו בע"ת שגדולי' מצדיג כנ"ל באריכו' וכן ע"י מצות שעשו הנשמו' בעוה"ז כנ"ל וע"ז דוקא נא' מגל"ה עמוקו' מני חושך שמתגלה מבחי' עצמו' המאציל שלמעלה מבחי' הקרומא כי נבקע המסך כו' וכנ"ל שזהו ע"י בחי' ביטול הי"ש לאיין בבחי' א"ח דוקא ע"י נתגלה ההעלם מלמעלה למטה וכמו נכנס יין יצא סו"ד כו' וזהו והי' בן הבכור' לשניא' דקאי לעתיד אחר הבירור שיהי' ב"ן הבכור' ע"י בחי' ס"ג דבינה שנק' שניאה כמ"ש כי שנוא"ה לא"ה כו' וד"ל. ומה שאמר שניאה' ביו"ד ולא ביו"י הענין הוא דיו"ד זה ל' מפעיל הוא כמו משניאי' כו' ולא ל' נפעל כשנוא"ה משום דקודם הבירור שהי' השבירה בבחי' ס"ג עד שנתהווה בחי' תערובת עה"ד טו"ר עד שנמשך למטה מטה רע גמור נק' שנוא"ה כמ"ש ואת עשו שנואתי' כו' אבל לאחר הבירור דבחי' ס"ג דבינה אז נקראת יובלא עילא' עולם החירויות חירות ממות כו' כל חירו וכל חדו כו' ונק' יין המשומר ממגע נכרי' שאין לר"ע שליטה שם כלל אדרבה מתברר הרע משם בתכלית בבחי' הגבורו' דשמאל דוחה ע"ד שמגרש את הרע בע"כ מגודל השנאה וכמו שאמרו שירדה שניאה' לאוה"ע וכמ"ש ואת עשו שנואתי' נמצא שנק' שניאי' ביו"ד ל' מפעיל' כמו משניאי' שמפעיל שנוא"ה לאוה"ע (היפך ענין שנוא"ה דמשמע שהיא עצמה שנוא"ה אלא אדרב"ה שפועלת שנוא"ה לזולתה' כו' וד"ל) ודוקא לעתיד לאחר הבירור ע"כ תחלה א' האחת שנוא"ה ואח"כ א' והי' בן הבכור' לשניאה' דקאי לעתיד מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו לא יוכל לבכ"ר לבן האהוב"ה כו' שהן הנשמו' שלא באו בעוה"ז לברר ברורי' נוגיה' שנק' עלמות' ששרשם מבחי' החסד דע"י שלמעלה מבחי' הברורי' ע"פ ב"ן השנוא"ה שהן הנשמו' שכאו בעוה"ז וכן בע"ת כו' לפי שנעוץ תחלתו בסוף מעשה דוקא ע"כ הוא ראשית' אוניו' ל"ו משפ"ט הבכוריה' (וזהו ג"כ הטעם שהעבודה לעתיד תהי' בבכור' לא"ם דוקא ולא כמו

התהוות המותרת מוחי' בבחי' שער' ראה גם לעיל ע' תקלא.
 כי שנוא"ה לא"ה . . שניאה' ביו"ד ולא ביו"י: ראה לעיל ע' תקעב.
 ואת עשו שנואתי': מלאכי א, ג.

דבינה . . עולם החירויות: ראה לעיל בחי' פ' דברים ע' סו. וש"נ.
 כל חירו וכל חדו . . יין המשומר ממגע נכרי': נסמן לקמן ע' תרצג . . הנסמן בהערה שלפניו.
 שירדה שניאה' לאוה"ע: ראה שבת פט. סע"א.

לא יוכל לבכ"ר לבן האהוב"ה . . ע"פ [על פני] ב"ן השנוא"ה . . הוא ראשית' אוניו': תצא כא, טו (ושם: את כו.) יו.

שהעבודה לעתיד תהי' בבכור' לא"ם: ראה ספר הגלגלים פכ"ג: קוץ הי' הבכור' בסוד אשת חיל עטר

עכשיו שהעבודה בכהנים לבית אבותם כו' וגם לענין נחלה עכשיו ככור לאיב דוקא ולעתידי ככור לאים עיקר משום דאיח עטיב וכמיש במ"א אך עכ"ז גם לעתידי נא' בני בכוריי ישראל דוקא לפי שיעקב לקח את הבכוריה מעשו וכמיש עשו את בכורתיי לקח ועתה לקח גם את ברכתיי כו' והענין הוא כידוע ממשל השופרת הסתומה מצד א' הנכנס ראשון ויצא אחרון כו' ונמצא מ"ש ויצ"א הראשון אדמוני זהו בבחי' החזרה מן השופרת דוקא אבל בבחי' הכניסה יעקב נכנס ראשון והוא הבכור בבחי' הכניסה ולמעלה הוא הפרש בין בחי' אור ישיר מלמעלה למטה שנק' כניסה שיעקב נק' בכור' שהוא החכמה שנק' ראשית ונק' ראשית תבואתו כו' וכמיש בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית לוי ראש ויש בני בכוריי ישראל אבל בבחי' הברורי העולי' בבחי' א"ח עשו הוא הבכור וכמיש אנכי עשו בכור' וכמיש לפני מלוך כו' דקליפה קדמה לפני וכמשל הזריעה שממנה מתהוו' הפרי והקליפ' שלה הרי בצמיחה שהוא בחי' א"ח הקליפ' קודמת לצמח כמיש כמיא ודיל ואמנם יעקב א' אנכי עשו בכור' משום שנתלבש בבגדי עשו שהוא בחי' מ"ה שמתלבש בלבוש המתכרר ועולה עמו לאחר הברור להיו' נק' הוא הבכור גם בבחי' היציאה דאיח וכמיש אך יציא יציא יעקב והנה עשו בא מצידיו כו' ולהיו' שהברור נק' לקיחה וקנייה שהביא הדבר לרשותו כך מכיר עשו ליעקב את הבכורה דהיינו שהביא הבכורה דעשו מרשות נוכראה טורי דפרודיא ונמשך לרשות יעקב בעולם היחוד להיו' כלול בבכורה מאי ואיח יחד ומצד בחי' הברור דמ"ה קנאו וז"ש את בכורתיי לקח ודיל.

ועתה לקח גם את ברכתי פי' כי הברכה הוא בחי' ההמשכה מן ההעלם דעצמו שלמעלה מבחי' הקרומא הנ"ל ואין זה אלא ע"י בעי' ומצות

כלה . . בתחלה הי' העבודה בכורים שהם מבחי' הגבורות . . ולעתידי כשיתוקנו הגבורות תחזור העבודה אל הבכורות שהם הלויים. לקסי תורה להאריזל יחזקאל. אור התורה תולדות כרך ז ע' תתכא: רתי ע' 2530: מקץ כרך ב ע' שדמ: בא ע' שמא.

שהעבודה בכהנים לבית אבותים: ראה במדבר ג, טו.

נחלה עכשיו ככור לאיב: בכורות מו. א (במשנה). שיע אדה"ו ה"י פסח סתי"ע ס"א.

דאיח עטיב: נסמן לעיל ע' תקעג.

בני בכוריי ישראל: שמות ד, כב.

את בכורתיי לקח ועתה לקח גם את ברכתיי: תולדות כו, לו (ושם: והנה עתה. התיבות, גם את' ליתא שם).

משל השופרת (כ"ה בגוכייק) . . ויצ"א הראשון אדמוני: נסמן לעיל ע' תקעא . . תולדות כה, כה. ראשית תבואתו . . בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית: ירמי ב, ג . . נסמן לעיל ע' שע.

ישראל . . לוי ראש: נסמן לעיל ע' שז.

אנכי עשו בכור' . . לפני מלוך: תולדות כו, ט (והוא לשון הפסוק ביעקב — ראה כסמוך בפנים) . . ישלח לו, לא.

דקליפה קדמה לפני: ראה מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' רט. ושי' לעיל בח"א פי' דברים ע' ו. אך יציא יעקב והנה עשו: תולדות כו, לו (ושם, במקום חיבת, והנה' כתוב ועשוי. — בדילוג).

מכיר עשו ליעקב את הבכורה: תולדות כה, לא ואילך.

טורי דפרודיא: ראה ותר בראשית כט, ב. ויצא קנא, א. פקודי רלד, א.

בפ"מ דוקא בבחי' ביטול הי"ש כו' כניל וז"ש ויתן לך האלקי' דוקא שהוא בחי' ס"ג לאחר הבירור כניל ומפני שלק"ח בכורת"י שהוא בחי' ס"ג לאחר הבירור ע"י שם מ"ה שבירר שנק' לקיחה כניל עתה לקח גם את ברכת"י שהוא בחי' תוס' אור הברכה מן ההעלים דעצמו מטל השמים כו' כי הא בהא תליא כניל ודיל. (אך איכ' למה אמר ויעקבני זה פעמי' הלא מרמה אחת היא הענין הוא דלקיחת הבכורה הי' ע"י שהלעטה את חלקו מניד עדשים כו' כמ"ש אם רעב שונא"ך האכילהו כו' כי גחליים אתה חות"ה כו' שבוה נבדל הרע מן הטוב עד שמתברר לגמרי וכמ"כ בכל הגליו' כו' גלו לאדוים שכנינה עמה"ם כו' כידוע אבל לקיחת הברכות הי' ע"י שנתלבש בלבושי עשו בגדי עוים כו' שהוא בחי' המקיפי' שלמעלה מבחי' הברורי' דאכילה שהאכילה היא בבחי' א"פ והיינו שהמברר מתלבש בתוך המתברר בתוך תוכו להבדיל בו בין טוב לרע כו' וזהו ענין גלוית השכינה בתוך ע' שרים לבררים בתוך תוכם כו' ובחכמ' אתברירו והיינו ענין בכורת"י לקח לברר כו' והוא ע"י נזי"ד עדשים שהאכילהו מן האדוים כו' שהוא כמו ענין השילוח של השעיר לעזאזל וכמ"ש בוהר בענין קוצא דשערי דלבר בתפילין כו' אך בחי' בכור' הוא בחי' ברו"ך כמ"ש גם ברו"ך יהי' ובכרה אותי' ברכיה אבל זה בבחי' מקיף וזה בבחי' פנימי והוא ע"י ענין ההתלבשו' בבגדי עשו' החמודי' שהן מבחי' המקיפי' כידוע בענין כתנות עור' דאדה"ר שהוא מבחי' עור החשמל כו' וזהו שהי' עשר יריעות עזים דוקא במשכן שהן בבחי' מקיפי' שלמעלה מבחי' א"פ שבאכילה דקרבנות כמ"ש במ"א ולזה א' ויעקבני זה פעמי' ב' פעמי' בתחלה בבחי' א"פ והבי' בבחי' מקיף ומשום דהא בהא תלי' דלאחר שלקח הבכורה שהוא שרש החכמ' מבחי' א"ן דכת"ר ממילא נמשך בחי' המקיף שהוא בחי' הברכה מן ההעלים עצמו כניל ודיל. אך הנה באמת אם לא שיעקב הי' המלביש א"ע בלבושי עשו לא הי'

ויתן לך האלקי' . . מסל השמים: תולדות כו, כה.

(אך [בנוכחי לא נסמן סיום התצאיי-יגול] . . ויעקבני זה פעמי': תולדות לו, לו.

שהלעטה את חלקו מניד עדשים: תולדות כה, כט ואילך.

אם רעב שונא"ך . . כי נחליים: משל כה, כא-ב.

גלו לאדוים שכנינה עמה"ם . . בלבושי עשו בגדי עוים: נסמן לעיל ע' תלה . . תולדות כו, טו.

נזי"ד עדשים . . השילוח של השעיר לעזאזל: ראה זהו תולדות קלט, ב.

וכמ"ש בוהר בענין קוצא דשערי: בבית יוסף לטו"רי"ח הלי תפילין סליב בתוך ד"ה: ויכרוז מביא שהוא

בספר הוהר פ' בא, ולפנינו הובא בפקודי רלו, ב. ולהעיר מסיום הביי שם: וכתב מאמר זה הי' מנחם מריק

נט בסוף פ' בא אל פרעה.

גם ברו"ך יהי' ובכרה אותי' ברכיה: תולדות כו, לג. ראה עדין אור התורה בלק ע' אלה.

בבגדי עשו' החמודי' . . כתנות עור' דאדה"ר: תולדות כו, טו . . בראשית ג, כא. ראה עץ חיים שער

(מט) קליפת נוגה פ"ד.

עשר יריעות עזים דוקא במשכן: ראה תרומה כו, ז: עשתי עשרה. ולהעיר מלקוט תורה בלק עז, ד:

ועשתי יריעות עזים לאהל על המשכן אשר המשכן הוא [תרומה שם, א] עשר יריעות שם משור תכלת

(בתרומה שם: ותכלת) וארגמן. וראה גם במקבילו בספר המאמרים תקט"ב ע' רלד ובביאורו ע' רלז. ביאורי

הזהר ספודי נט, ב. תורת חיים תרומה תנא, ב.

נמשך הברכו' הללו מצד בגדי עשו לבד אפי' שהי' מריח ריח בגדיו שהי' כרייח שדיה כו' אלא דוקא עיי' יעקב שהוא בחי' שם מ"ה שהלביש א"ע כנגד"י עשו שהוא בחי' ס"ג לאחר הבירור אז קיבל הברכו' מהעולם העצמו' כו' לפי ששרש יעקב אי"ש חל"ק הוא למעלה מעלה בבחי' רב חסיד שבגלגלתא שלמעלה מבחי' הברורי' כניל ששם יעקב הוא הבכור כמי"ש בניי בכורי' ישראל' לי רא"ש כניל אמנם בהתלבשו כנגדי עשו דוקא קיבל הברכו' הללו דמט"ל השמיים ולא הי' ביכולתו לקבל מצד עצמו לבד אי"כ הרי הי' בזה ב' דברי' שגרמו המשכו' הברכו' הללו הא' בחי' יעקב דוקא כמי"ש קו"ל קו"ל יעקב כו' והב' עיי' התלבשו' כנגדי עשו עד שהיו ידיו שעירו' כידי עשו אז נא' וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כרייח שדה כו'.

ולהבין זה הנה יש להקדים להבין מארז"ל בענין התשובה שקדמיה לעולם וזה פלא לכאורה איך היתה התשובה קודם שהי' עולם ונברא יש מאין כו' וגם מה שאמרו אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לא אינן נגאלין למה דוקא עיי' תשובה על החטא הלא אמרו זכ"ו אחישניה לא זכ"ו בעייתה וגם אמרו אין בן דוד אלא או בדור שכולו זכאי או כולו חייב הרי יש ב' אופני' או כולו זכאי בתור"מ או כולו חייב בלא תשובה שאם עושין תשובה לא נק' כולו חייב ואיך אמר אם אין עושין תשובה אין נגאלין כו'. אך הענין הוא דאין הכוונה בתשובה זו על החטא ועון דוקא אלא אדרבה גם מי שהוא זכאי כולו בתור"מ עד שנק' צדיק גמור צריך לעשות תשובה וכמי"ש בלא דמלכא משיחא אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא הרי הצדיקי' יהיו בע"ת לעתיד ועד"ז אמר אם ישראל עושין תשובה גם שהו צדיקי' גמורי' כמו דור שכולו זכאי וכוזה מתורץ הכל ולא סתרי מאמרי' הללו אהדדי ודיל, אך הנה יש להבין היא גופא איך יתכן לומר שהצדיק יהי' בע"ת למה צריך לתשובה מאחר שלא חטא מעולם. ועוד יש להבין דהלא אמרו דבע"ת גדולי' מצד"ג עד שצד"ג אי' לעמוד במקום בע"ת הרי מזה משמע שאי' הצדיק להגיע למדרגת בע"ת לעולם וכמו שבכה ר' וא' יש קונה עולמו כו' אי"כ איך נאמר שהצדיקי' יגיעו לעתיד במדרגת בע"ת כו' אך

וירח את ריח בגדיו: תולדות כו, כו.

שויה ולהבין: כב נישם כאן: (ח).

התשובה שקדמיה לעולם: פסחים נד, א. ראה גם מאמרי אדה"ו הקצרים ע' שכט ואילך. לקוטי תורה דרושים לרי"ם ס, סעי' ואילך. דוד חיים שער התשובה כג, א.
אם ישראל עושין תשובה... זכ"ו אחישניה: סנהדרין צו, סעי' ואילך. ראה לעיל בחי' פ' דברים ע' א ואילך.

אין בן דוד [כנצל: בא] אלא או בדור שכולו זכאי: סנהדרין שם. ראה גם מאמרי אדה"ו פרישות התורה ח"ב ע' תרי"ט. לעיל בחי' פ' דברים ע' ב: ע' לג ואילך: ע' מד ואילך.

וכמי"ש בר"מ דמלכא משיחא: נסמן לעיל ע' תקעג.
דבע"ת גדולי' מצד"ג... שבכה ר' וא' יש קונה עולמו: נסמן לעיל ע' תקעז... עבודה זרה י, סעי'ב.

הענין הוא דגם שבע"ת שאינם צדיקי' גדולי' מצדיקי' שאינם בע"ת אבל צדיקי' שהן בע"ת גדולי' מבע"ת כו' וז"ש בר"מ דאתא דאתא צדיקיא דוקא בתיובתא ולזה כיונו באמרם אם ישראל עושין תשובה כו' כנ"ל וד"ל.

ו'יובן דבר זה בהקדים תחלה בשרש ענין מהות התשובה. הדנה לכאורה אנו רואי' דבר פלא גדו' בענין התשובה שהרי נפש החוטאת חטא גמור הוא רוח ונפש הבהמיו' ממשכא דחויא כחי' קליפ' נוגיה' מבחי' הר"ע שבה (אבל נה"א מושללת מן החטא כמ"ש בווהר ונפש כי תחטא תוה"א כו') וא"כ איך יש ביכולתה לשוב בתשובה שלימה מעומקא דלבא עד יציא' נפ"ש הבהמיו' הזאת כמו בר"א ב"ד שיצאתה נשמתו בבכיו"י כו' מאחר שהנפש הזאת בטבעה בבחי' פירו"ד מאלקו' שהפרידן מאחדותו כנפשו' הגוים כו' וכמ"כ יש לתמוה על ענין מס"נ ע' קה"ש שהגוף נמסר שהוא רוח הבהמ' לשרוף א"ע נגד טבעה ההפכו' לגמרי כו' אך הענין הוא דיש הפרש בין נה"ב דישאל לנה"ב דגוים אע"פ שבענין כח התאוה הרעה כגזל ועריו' וש"ד שוין הו בבחי' ר"ע שבנוג"ה אבל בחי' רע שבנה"ב דישאל אין זה בבחי' עצמיו' וטבעיו' כ"כ כר"ע דנוג"ה דאוה"ע וכמ"ש במ"א בענין מ"ש בווהר ע"פ ב' עדי' יומת המ"ת המ"ת מעיקרו ולכך נא' בענין התשובה תחפץ אחפוז במו"ת המ"ת כו' וד"ל (ולכך האו' סלע זו לצדקה כשביל שיחי' בני הי"צ משא"כ באוה"ע כמ"ש במ"א) והטעם הוא לפי שידוע דאת זלע"ז עשה כו' והוא מסיבת השבירה בו' מלכיו' דתוהו שנפל למטה אשר משם שרש ע' שרים דנוג"ה כידוע ואמנם יש בחי' אהבה עצמית וטבעי' באלקו' בס"ת דקדוש' שאין דוגמתה כלל באת זלע"ז כו' והוא הנק' אהבה המסותרת הטבעית המושרשת בבחי' עצמיו' בנפשו' ישראל לה' אחד אשר לא נמשך בהשתלשלו' דאת זלע"ז כו' מפני שלא בא בחי' אור אהבה עצמי' הזאת בבחי' השבירה כלל שהשבירה לא ה' רק בבחי' ס"ג שהוא בז"ת דבינה כו' אבל לא בבחי' אור הכת"ר שבחכמ' שנק' כח מ"ה שבנה"א בחי' ביטול במציא' מכל וכל כו' ושרש אור הזה בבחי' עצמיו' דאור הכת"ר שנק' יחיד"ה רק מאיר בכח מ"ה דרך בקיעת הפרטא הנק' קרומ"א כנ"ל וזהו סיבת מס"נ על קדה"ש שבא מכח האור דיחיד"ה שבנה"א שאינה באת זלע"ז

רוח ונפש הבהמיו' ממשכא דחויא: ראה לעיל ע' תצ.

ונפש כי תחטא תוה"א: נסמן לעיל ע' תפט.

בר"א ב"ד שיצאתה נשמתו בבכיו"י: נסמן לעיל ע' תקעז.

מס"נ ע' קה"ש [על קידוש השם]: ראה פסקא שלאחי"ו. לקמן ע' תרמה.

נה"ב דישאל . . . דגוים: ראה תניא ספ"א. מאמרי אדה"א ויטרא חיב ע' תרמו.

בווהר ע"פ ב' עדי': נסמן לקמן ע' תרכו הערה ד"ה: לא.

תחפץ אחפוז במו"ת המ"ת: [וכ"ה בסיום פסקא זו. והוא חיבור ב' כתובים] יחזקאל יח, כג, שם, לב.

סלע זו לצדקה: כנא בתרא י, ב. ראה ביאורי חוהר פקודי נט, ב. מאמרי אדה"א מארו"ל ע' רסז. שערי

תשובה חיב שער התשובה ג, ב. שערי אורה שער המורים ע' צב. מאמרי אדה"א כמדובר ח"א ע' קנט. ולהעיר

ממאמרי אדה"ז שם ע' פז ואילך.

כמ"ש מיד כליב יחידתי" (וכמ"ש בגמ' בבוא"ה דבבוא"ה לית להו שהוא צל דצל בחי' מקיף דיחידה כמ"ש במ"א בענין למ"ד מ"ם דצל"ם). והנה לזה הטעם נקראת אהבה מסותרת דוקא לפי שנסותרת למעלה מעלה בבחי' עצמיו הרצון הפשוט שלמעלה מהארץ הכת"ר בחכמיה ולמעלה הוא בחי' רב חסד שבגלגלתא בחי' חוורת' כו' כנ"ל אשר מצד זה נק' ישראל בין האהובה בבחי' אהבה עצמיו וטבעיו כמ"ש אהבתי אתכם כו' ולכך ישראל באהבתם המסותרת העצמי הנ"ל מעוררי' למעלה גיב' גילוי אה"ר המסותרת העצמיו שבעצמ' רצון הפשוט למעלה להיו' מתגלה מן ההעלם וכנ"ל בענין מגלה עמוקו' כו' (ואע"פ שיש בקליפו' אהבה עצמי' זו בסט' דקליפ' למסין על התאוה והרציחה כו' שזהו בחי' רע דנוגיה שבנה"ב שלהם בבחי' עצמיו' כנ"ל אבל אין להם בחי' אה"ר המסותרת לאלקו' גם לאחר הברור או כמו הגרים שנק' ספחת כו' ע"כ גם בבחי' הקליפ' אין להם בחי' ביטול המציא' לגמרי רק בשביל תאוה רעה לגרמי' כרציחה וגזל לזאת דוקא יוכל לבא למסין כו') ונמצא הרי מזה מובן עכ"פ בענין ההפרש בין ישראל לאוה"ע שהוא בב' דברי' הא' בבחי' אהבה עצמי' דנה"א ששרשה כרב חסד שבעצמו' למעלה שאין הארה משם באוה"ע (ולזה א' ונפלינו אני ועמך כו') שלא תשרה שכיניה באוה"ע והב' בענין הרע דנוגיה שבנה"ב שאצל אוה"ע הוא בבחי' עצמיו' וטבעיו' ביותר ובישראל אין זה בחי' טבעיו' ועצמיו' ואע"פ שחטי"א ישראל הוא ומועיל לו תשובה לקבל אותו ברצון ככתחלה ממש כמ"ש ונרציה לו כו' והוא מטעם הנ"ל מפני ששרש נשמתם הוא בבחי' עצמיו' כאלקו' ע"כ ממילא א"א שיהי' נהיב שלהם בבחי' עצמיו' בקליפ' משום דלא יגורר ר"ע העצמי' כו' וכמ"ש החפץ אהפוך במות המית כו' כנ"ל וד"ל.

ומעטה יוכן שרש ענין התשובה וכן ענין מסין על קדה"ש בפ"מ שזהו דוקא בישראל ולא באוה"ע, להיות שגם בקל שבקלים שעבר על כל התורה כולה יש בשרש נשמתו בחי' אהבה טבעית ועצמית הנ"ל ואע"פ שנא' נ"ר רשעו' ידעך כו' ובחייהם קרויים מתיים היינו שאין הארה זו מאיר בנשמתו' בגילוי' לבד אבל בשרשו למעלה מעלה ישנה להארה זאת ואע"פ דאיהו לא חזי מזלי' חזי' למעלה כי גם שנכרתה נפשו' האלקי' משרשה

מיד כליב יחידתי" . . . בבוא"ה דבבוא"ה לית להו: נסמן לעיל ע' תקמ"ג.

אהבתי אתכם: מלאכי א, ב.

הגרים שנק' ספחת: ראה יבמות מו, ב. וראה גם קונט' התפעלות (ווארשא תרנ"ח) ג, ב.

ונפלינו אני ועמך . . . שלא חשרה שכיניה באוה"ע: תשא לג, טו. ברכות ז, א. וראה גם לעיל בחי"א פ'

דברים ע' לט.

ואע"פ שחטי"א ישראל הוא . . . ונרציה לו: סנהדרין מד, א . . . ויקרא א, ד.

שרה ומעחה: בב' גרשם כאו: טו.

נ"ר רשעו' ידעך: איוב כא, יז. וראה גם לעיל ע' שפ.

ובחייהם קרויים מתיים . . . ואינו דאיהו לא חזי: ברכות מ, ב . . . ראה מגילה ג, א.

מ"מ שרשיה למעלה קיימת להאיר לפרקים עליו בבחי' מקיף וזהו סיבת התעוררו' תשובה לבעי' גם שנתרחקו ביותר כמ"ש שוביו בנים כו' ולבלתי ידי' ממנו נדח אפי' קל שבקלים כו' ועי' יש ביכולת הרשע לעשות תשובה ודוקא ישראל לפי שנא' בהם ועמך כולם צדיקים כו' (וענין המעשה דנינוה העיר הגדולה ששבו בתשובה בזה יש טעם כמוס אשר לזה לא רצה יונה לילך בשליחות זאת כו') ולזה יש בישראל כח למסי' על קדה"ש שהוא רק מצד הארת אור האלקי בכח מ"ה שבנפשו בבחי' אה"ר העצמי' הנ"ל עד אשר תמשוך גם לנהיב לצאת מנרתק חומר הגוף וזהו מה שאמרו דבעי' גדולי' מצד"ג מפני שבחי' גילוי אור אהבתם המסותרת העצמית הנ"ל שמחמתה דוקא מתעורר בתשובה מן הרע דנהיב כניל הוא למעלה מבחי' אהבה רבה הגלגלת בנשמו' הצדיקי' שהוא רק מבחי' מ"ה דחכמ"ה עצמה לכד אבל אהבה המסותרת הנ"ל הרי היא בבחי' הרצון הפשוט שבבחי' יחידה כניל וז"ש בוהר דבעי' משכי ל"י לקודב"ה בחילא יתי"ר כו' וד"ל.

והנה ידוע בוהר ורי"מ שיש ב' מיני תשובה תשובה עילאה ותשובה תתאה תשובה עילא' תשובה היא עילא' כו' תשובה תתא' תשובה היא תתאה כו' והיינו בחי' עיס דא"י מלמעלה למטה והיינו תשובה היא מלמעלה למטה והיינו תשובה היא תתאה מלמטה למעלה כו' וביאור הדברי' הנה בחי' בירור דבין שהוא היא תתא' בבחי' א"ה שעולה להיות בחי' ס"ג לאחר הביורר כניל זהו תשובה תתא' שנכלל היא תתא' בה"א עילא' כו' והן בעי' שגדולי' מצד"ג משום דסי' למעלה ממ"ה כניל שמוה הטעם נק' בן השנוא"ה בכוי"ר כו' ואמנם בחי' תשובה עילא' הוא התשובה שע"י בחי' אהבה עצמי' הנ"ל הנק' אהבה המסותרת בעצמו' הרצון שנמשכת למטה בבחי' א"י בתוקף הכח כ"כ להעלו' ולהפך גם לנהיב שזהו ענין תשוב"ה של הצדיקי' מצד שרש נשמותיהם בבחי' אה"ר העצמי' ודוקא כשבאין לעוה"ז בגוף לברר ולהפך את חומר נהיב במסי' על קדה"ש בפ"מ או בתשובה מעומקא דלבא כו' משאיכ' נשמו' הצדיקי' שלא באו לעוה"ז שנק' עלמ"י שאינן רק מבחי' מ"ה דחכמ' עצמ' לכד וד"ל.

ונמצא מוכן מכל זה דג' מיני תשובה יש כאן, א' בחי' בירור דבין ע"י בחי' מ"ה שמברר לבין דוקא כניל בענין כי שרית עם אלקי'ם

שוביו בנים . . . ולבלתי ידי' ממנו נדח: ירמ"ג, יד. שם, כב. . . שמואל"ב יד, יד.

ועמך כולם צדיקים: ישעי' ס, כא.

המעשה דנינוה: ראה ירושלמי נזיר רפ"ט. תקוני זהר תכ"א (נד, ב). תורת חיים תולדות יב, ג. ספר הערכים-חביד מערכת אומות העולם ס"ז סקט"ז ע' שטט.

וז"ש בוהר דבעי' . . . ב' מיני תשובה: נסמן לעיל ע' תקעז . . . ראה לעיל ע' חבג.

עיס דא"י . . . ועיס דא"ח: ראה עץ חיים שער (לט) מ"ז ומ"ד דרוש טו. מאמרי אדה"י פרישת התורה היא ע' קטז. לעיל בחא' פ' דברים ע' לת. ושי"ג.

כי שרית עם אלקי'ם: נסמן לעיל ע' תקעז.

בבחי' ביטול הי"ש כו' והב' לאחר הבירור דבין כשעולה למעלה מבחי' מ"ה המברר שהוא בחי' ס"ג דתוהו כניל במשל המאכל לאחר שיאכל האדם כמו ר"נ שא' עד דלא אכילנא כו' והן בעי'ת שגדולי' מצד"ג כניל משום דמשכי ל"י בחיליא יתיר שהוא בחי' ס"ג כו' והג' הוא כחה של התשובה ע"י אה"ר העצמי' שהוא בבחי' רב חסד שבגלגלתא הנק' אהבה המסותרת' כניל שלמעלה גם מבחי' ס"ג דתוהו כי לא היתה בבחי' שבירה כלל משום שאין דוגמתה באת זלעז' כו' כניל באריכו' והוא הנק' תשוביה עילא' מלמעלה למטה שאין זה אלא בישראל דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

ואחר כל זה יובן כל ענין המאמרים דלעיל, דמה שאמרו שהתשובה קדמה לעולים היינו בבחי' תשוביה עילאיה הנ"ל שזהו מצד בחי' אה"ר המסותרת' דוקא שקדמיה לעולים כמ"ש כי חפ"ץ חס"ד הוא כו' וכמו כן אמרו שנשמו' ישראל קדמי' לעולים מטעם זה שמושרשי' בבחי' אהבה עצמי' הנ"ל ולהיו' כן הרי גם קודם להתהוו' העולם נברא כח התשובה הוה כו' (כי התהוות העולם הוא רק מבחי' היצוני' הרצון שמורכב בחכמ' כמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה כו' ושרש כח התשובה נמשך מבחי' פנימי' הרצון באהבה עצמי' ולכך נק' מסותרת' כניל) וזהו ג"כ מה שאמרו אם ישראל עושין תשובה נגאלין כו' דהיינו ג"כ בבחי' תשובה עילאה הוא מצד שרש אהבתים המסותרת' דוקא ע"כ גם הדור שכולו זכאי אם עושין תשובה נגאלין וא"ל אין נגאלין דגם שכוליו זכאי' בתו"מ אין זה רק בבחי' בירור דבין שהוא בחי' ס"ג שנק' תשוביה תתיא' בבחי' אי"ח כניל אבל אם עושין אי"ח תשוביה היו בבחי' אהבה המסותרת' שלמעלה גם מבחי' ס"ג כו' כניל וא"כ הני תרי מימרא לא סתרי אהדדי כלל וז"ש ברי"מ דמשיח אתא לאתבא צדיקייא דוקא בתשובה שכשהצדיקי' נעשי' בעי'ת ה"ז מצד בחי' אהבה המסותרת' הנ"ל שנק' תשוביה עילא' שבוה גדולים מבעי'ת שאינם רק ע"י בחי' בירור דבין וס"ג בבחי' אי"ח כו' וד"ל. אמנם עדיין יש להבין למה אין מעלת הצדיקי' מצד עצמם בשרשם באהמ"ס הנ"ל אלא דוקא כשנעשי' בעי'ת להפוך לנהי"ב כו' אך הענין הוא דעי"ז מתכללים בחי' אי"ח וכחי' אי"י דבחי' אי"ח הוא חוזר לקדמותו לבחי' קדמון לכל כו' ע"י בחי' ביטול הי"ש דוקא וזהו ע"י ההמשכה שמא"י' האמיתי' הוא בחי' אהמ"ס הנ"ל שפועל ביטול זה כניל ועי"ז מתכללי' יחד ואז נתעליה בחי' אהמ"ס הנ"ל לפי שזהו דוקא בחי' שלימות' דאהמ"ס זו מפני שע"י זה דוקא נמשך גילוי אה"ס למטה כמו למעלה ממש כמשל העיגול כו' משא"כ מצד שרש אהמ"ס כמו שהיא למעלה כשלא היתה באה למטה בבחי' התשובה וד"ל.

ר"נ שא' עד דלא אכילנא: נסמן לעיל ע' תקעה.

כי חפ"ץ חס"ד הוא . . . שנשמו' ישראל קדמי' לעולים: מינה ז' יח . . . נסמן לעיל ע' שע.
 כל אשר חפץ ה' עשה . . . אם ישראל עושין תשובה נגאלין: תהלים קלה, ו . . . נסמן לעיל ע' תצו.
 ויש ברי"מ דמשיח אתא: נסמן לעיל ע' תקעג.

ובכל זה יובן ג"כ ענין הנ"ל בקבלת הברכו' דיעקב ע"י שנתלבש בכגדי עשו דוקא שזהו באמצעו' ב' דברי' א' ע"י יעקב בשרשו באהמ"ס הנ"ל והב' בהתלבשו בכגדי עש"ו שהוא בבחי' ס"ג דתוה"ז כנ"ל שהוא כמו ענין צדיקי' שנעש' בע"ת שגבוהי' מבע"ת מטעם הנ"ל וד"ל וזהו שע"ז דוקא קיבל הברכו' דמט"ל השמי"ם דקאי לעתיד שיהי' בחי' גילוי העצמו' דא"ס למטה כמו למעלה לפי שמגלה עמוקיו' מני חושך כנ"ל וזהו ע"י בחי' אהמ"ס שלמע' מן המסך שנסתרה' שם שבוקע המסך ומאיר לבחי' ס"ג דתוה"ז שנק' חושך דוקא כו' אבל שלא ע"י בירור דס"ג וגם מצד בחי' יעקב עצמו' לא הי' נמשך הברכו' הללו כמבואר ומובן מתוך כל הנ"ל וד"ל וז"ש הקו"ל קו"ל יעקב והידי' ידי עשו לכך ויברכה"ז מפני שהריח רי"ח בגדי"ו כו' וזהו שא' עשו את בכורת"י לקח לברר בחי' ס"ג כו' וגם את ברכת"י הוי"ו מגליה עמוקיו' מני חושך שזהו ענין לאתבא צדיקייא בתיובת"א ע"י שלבש יעקב בגדי"ו בחי' המקיפי' דא"ח וא' אנכי' עש"ו בכור"ך כו' כנ"ל וד"ל. ובכל זה יובן מאמרם ז"ל כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שהוא לאחר הבירור דס"ג ע"י תרי"מ בחי' ביטול הי"ש כו' שנא' ועמך כולם צדיקי' דוקא שזהו בחי' אהמ"ס שהוא מקור כח התשובה ומע"ט כו' וד"ל (וגם בכל זה מובן מה שאמרו ערביים עלי ד"ס שזהו ק' ברכו' שמהעלם העצמו' יותר מיינ"ה של תורה ע"י ביטול הי"ש שיוצא סוד הנ"ל כו' וז"ש כי טובים דודיך מיין וד"ל).

הקו"ל קו"ל יעקב: חולדות כו' כב.

כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב: סנהדרין צ' א (במשנה).

ערביים עלי ד"ס . . מיניה של תורה . . כי טובים דודיך מיין: ראה לעיל ע' תקצא.

בעזרה

ואם בשדה מצאה כו' ומת האיש לבדו] כו', צעקה הנערה ואין מושיע לה כו' (בזוהר פ' חיי [שרה] דף כ"ב) פתח [ר"א] ואמר ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד כו' עד דאית שדה ואית שדה כי בשדה מצאה כו' ע"ש. הנה להבין מאמר זה ציל מאמר רז"ל שבא נחש על חזה והטיל בו וזהמא כו', להיות ידוע ענין ק"ר צירופי [דש'] אלקים ע"ב צירופי הם דקדושה אלקות והו ע"ב סנהדרין שנק' כ"ד שלמעלה כמ"ש וה' הוא ובית דינו כו' ומבחי"מ צירופי האחרוני מקבלים החיצוני שנק' אלקי אחרים שמקבלים מבחי"מ אחרים דשם אלקים דקדושה וכמ"ש מלך הוי' על גוים כו' ומע"ב צירופי דקדושה נמשך למ"ח צירופי האחרוני שיש יניקה מהם

ואם בשדה נמצא בכו"ך א' (20) קמו, א [ובסופו חסר]. ב (105) עד, ב [כמו א']. ג (157) קצח, ב [והיחורה נחמה. כמו א']. ד (288) רמה, א [חצי עמוד — השמטה להמאמר (והמאמר עצמו לא נמצא שם), ב: כרת: ש"ך להתורה המתחלת ואם בשדה מצאה]. ה (620) צב, א. ו (753) קמו, א [ונרשמו בו ד' פוקים]. ז (789) מה, א. ח (817) קנט, א. ט (1078) רל, א [אודות כך זה ראה בספר המאמרים תרמ"ז ע' ק"ב; ושם סה"מ תרמ"ח ע' קע"ב; בספר דברים רצ"ה [ר' צבי הירש]; שם סה"מ תר"ץ ע' שט"ב מציינ: ועמ"ש בדיה להיע יהי"ז כו' (נדפס לקמן) ב"י דברים רצ"ה. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מג בהערה]. י"א (1092) סג, א. י"ב (1211) קסא, א. י"ג (1748) נו, א. י"ד (2010) א. א.

המאמר נעתק מכו"ך ט' ובין אריחים ניוטסו אותיות או חיבות מכו"ך י"א ומכו"ך י"ג.

מאמר זה מיוסד על ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' סו. ונדפס גם באור החזרה בראשית כרך ב ע' 896. ובשינויים קלים — במאמרי אדה"א אהלך לאנאי ע' רלח (וראה בהוספה שם ע' רסג, ששינוי הלשונות נעשו ע"י ר' ליב מאהליזווער). ובשינויים ותוס' הגותה — בתוך ד"ה ויגדלו הנערים אותה תולדות ע' קמ.

בכתי"ט נרשמו ג' מאמרים הקשורים זל"ו, ונדפסו כאן שלשתם, והם: א) ד"ה זה, ב) ד"ה להיע הבקשה . . . י"ה, ג) ד"ה תחת אה"ו (נדפס לקמן פ' תבוא). והם מיוסדים על ג' מאמרים אלו במאמרי אדה"א שם [ושם באים בהמשך אחד בזה אחר זה: ד"ה ואם בשדה — ש"פ ח"י שרה וד"ה תחת אשר — ש"פ תולדות, וביניהם (אע"פ שהוא מפי יושב — סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תרח) נרשם שם ד"ה להיע הבקשה — שאילו מציינ בדיה הא' כמ"ש לקמן בקוריה ועד"ו במאמר דילן שמיצין, כמו שיתבאר]. ולהעיר, שעל ד"ה תחת אשר ונדפס להלן נרשם: פ' תבוא שנת חמשת' (וראה בהנסמן שם), ועל ד"ה להיע הבקשה ראה בהערה ברש"י המאמר לקמן. ובכתי"ט נמצא ד"ה להיע הבקשה בין דרושי ראש השנה.

ואם בשדה מצאה . . . ואין מושיע לה כו' [י"א י"ג]: ליתא: תצא כב, כה ואילך (כדילוג).

פנתח [ר"א]: וכ"ה בספר המאמרים תקס"ב כאן. וראה זהר שם.

ויתרון ארץ בכל היא: קהלת ה' ת.

צ"ל [י"א]: צריך להקדים] . . . שבא נחש על חזה: שבת קמו, רע"א. וראה לקמן ע' תרסו.

ק"ב צירופי (דש') אלקים: באור התורה תולדות (כאן) ע' קמ מציינ: וכמ"ש בסידור הארז"ל [ר"ש מרשקוב ?] בתקן חצות גבי אלקים באו גרים בנחלתך. וראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרמו. ע"ב סנהדרין: ראה זבחים י"א, ב (במשנה): מקובל אני מפי שבעים ושנים זקן. מגילה ט, א. א. זהו שפס"ס עה, ב. תקוני זהר ת"ץ (מכו, סע"ב). סידור שער התנוכה רעג, סע"ב. פרדס שער (כג) ערכי הבינויים מערכת סנהדרין גדולה והוא באור התורה בהעלותך ע' שפ"ט. ביאורי תהר-להצ"כ כרך א וירא ע' מה. אה"ת פינתס כרך ו ע' איתתקוח.

וה' הוא ובית דינה בראשית רבא פניא, ב. ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה.

מלך הוי' [י"א י"ג]: על גי'ש: תהלים מו, ט.

למ"ח צירופי . . . ונחתו מופתים בארץ חיים: וכ"ה גם במאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' מז. ע"ד ברכת אמת ואמונה. וראה לעיל ע' תצד.

לחיצוני וע"כ נק' ארץ ח"ם כמ"ש ונתתי מופתים בארץ ח"ם ובח"י גלות השכינה בע' שרים הוא בצירופי האחרוני' כמ"ש ערו ערו עד היסוד בה כו'.

ולהבין ביאור זה [יש להקדים] הנה כתיב מלך במשפט יעמיד ארץ משפט איהו רחמים שכלול מחו"ג פי' שהדין לצורך חסד הוא בשביל שיהי' טובה מזה הדין והעונש, ולכאורה אין זה מובן דאיך אפשר שהעונש יהי' לרשע לחסד ורחמים. אך הנה ידוע שיש [ב]בח"י העונש מלקות לרשע בח"י החסדים ובח"י גבור' בח"י הגבו' מצד עונש ההכאה [עצמה] שמייסרים גופו מאד ובח"י [ה]חסדים הוא בהעלם בתוך הכאה זו עצמה והוא מה שיש תיקון לנפשו לכפר על חטאיו ותטהר נפשו להאיר עליו אור ה' כו' וכמ"ש ונקלה אחיך לעיניך כיון שנקלה כו' שזהו חסד אמיתי לנפשו שלא תאבד בבאר שחת כו'. וז"ש בשעת הכאת המלקות והוא רחום [יכפר עון] כו' שיש בהכאה זו בח"י רחמים וחסדים רק שהו [מתעלמי'] במנגד שהוא ההכאה כו', וכמו עדימ' אב הרחמן שמייסר לבנו שאב את בן ירצה להטותו לדרך טובה ולעזוב את דרכו הרשע שכל שמרחם עליו יותר ויותר חפץ בתיקון נפשו יותר יתעורר ויחס לבכו יותר להטותו כו', ונמצא עיקר פנימי' החסד ורחמים צפון ונעלם כהתעוררות הדין להכותו ובשעת ההכאה זו דוקא אז מלוכש בזה פנימי' רחמים רחמי האב שחפץ בטוב של הבן נמצא ההכאה זו אע"פ שמצד עצמו הוא דין ועונש ליסר הגוף אבל מלוכש בה חסד ורחמים גדולים שמחמתן תבוא התעוררות הכאה זו כו' (והיינו מ"ש כוונה אע"פ דלא סליק [ב]י' נהורא] כו' גופא דלא סליק [ב]י' נהורא דנשמתא] כו' מבטשין אותו הרי הרבה הביטוש [של] הגוף עונש הוא אבל הוא תיקונו שמאיר [בו] אור הנשמה, וכן החסד ודין במקום אחד שהוא בגוף שע"י הביטוש יבא יתרון לגוף שיאיר בו אור הנשמה כמו"כ עונש מלקות לגוף בשביל תיקון הנשמה כו'). וזה ענין שמאל דוחה וימין מקרבת כו' שאמרו גבי תינוק ואשה שאין דחי' זו אמיתית רק כדי לקרב אח"כ בימין שאם לא שמאל דוחה לא יוכל לקבל הקירוב [כו'] וא"כ עיקר הכוונה בשמאל דוחה רק הקירוב שאח"כ הרי גם בשעת הדחי' מלוכש בח"י הקירוב של החסד שאח"כ רק שהוא בהעלם

ערו ערו עד היסוד בה: תהלים קל"ז.

מלך במשפט . . . משפט איהו רחמים: משלי כד, ט. ראה זהר קדושים פה, ב. לעיל בח"א פי' דברים ע' קת. ושי"ג.

ונקלה אחיך לעיניך כיון שנקלה [כ"י]: מתיבת אחיך ליתא, ובמקומו נכתב: הרי הוא כאחייך: תצא כה, ג. ראה מגילה ז, ב.

ו"ש [כ"י]: וזה שאומר] בשעת הכאה המלקות והוא רחום . . . שהוא [כ"י] שרואה: תהלים עה, לת. מכות פ"ג מ"ד (כב, ב). וראה תוירט ומלאכת שלמה שם.

שאב את בן ירצה: ע"ד משלי ג, יב.

מ"ש כוונה אע"פ דלא סליק . . . הרבה [כ"י]: ליתא: ראה זהר שלח קסח, א. שמאל דוחה וימין מקרבת: סוטה מז, א. ראה ביאורי הזהר קרח צה, ס"ע"ג ואילך.

כו'. ונמצא גם גוף מעשה הדחי' עצמו חסד הוא רק שמלוכב בה אופן החסדים בבחי' הרחקה של בחי' הדין כו' כהכאה לכן כו'. וזהו הנק' בחי' גבורות ממותקות בחסדים או גבורה שבחסד שמעשה החסד נמשך ונחלשב באופן ולבוש של מדה"ר כו' (ולהיפוך חסד שבגבורה היינו שהדין נעשה כאופן ולבוש של חסד כמו משלם לשונאיו כדי להאבדו בזה כו'). ואנו רואים דבר זה בחוש [ב]שמאל דוחה של האב לבנו שזה הוא כאשר האב רואה [רוע] מדותיו של הבן וגסות כלי השגתו שמפני זה לא יוכל לקבל בחי' השפעת שכל ומדות ודרכים טובים כלל מפני שכליו רעים ביותר ואינו כלי מוכן לקבל כלל אזי יתמרמר האב ומראה לבנו הרחק[ו]ת גדולות בשמאל דוחה כאלו אינו יכול לסובלו ושונאו בתכלית כדי שעי"ז יפול לב הבן וירך לבנו ומדותיו הרעים ומטה כלי השגתו לקבל כל דרכי החכמה והמוסר הטוב כו'. והנה בחי' הרחקה זו נראה לעין הרואה ומכ"ש לבנו שהוא שגאה ואכזריות אמיתית אבל באמת הרי האב הליבש את עצמו רק למראית עין בלבוש זה דהרחק[ו]ת רק בשביל שיכנע לב הבן כו' ואדרבה הרחקה זו [היא ממש אותה האהבה הטבעית שבלבבו שעושה ומגדיל ביותר הרחקה זו] כל [ה]אהבה היא ביותר רק שהאהבה מתלבש במעשה הדחי' שהוא בחי' דחי' כנ"ל בענין הכאה כו', וזהו הנק' שמאל דוחה שאינו רק בשביל הקירוב בימין שאח"כ ולא דחי' אמיתית מצד העצם כלל וכלל כו'. ויובן זה יותר ע"פ משל פשוט מרחיצה ושטיפה לבן מצ[ו]תו דגם שצועק בקול מר ע"ד הכאב הקטן הזה שמן השפשוף והרחיצה אין האב מתפעל כלל מכביתו וצער נפשו אע"פ שיקר לו בעיניו ביותר אדרבה משחק מזה כי הרחיצה תועלת גופו הוא והוא חסד ורחמי' אמיתי' ע"כ לא יתפעל ברחמי' על צעקתו כו' ואדרבה אם ירחם עליו ולא ירחצו אכזריות תחשב ולא רחמנות כידוע וד"ל.

והנה יש בחי' גבורות קשות בלתי ממותקות בחסדים כלל וכלל רק הם דין קשה בלי הרכבת החסד [כלל], כמו כאשר ישפטו משפט מות לאיש החוטא כי ראו ב"ד שאין תיקון לנפשו ביסורי מלקות אלא במיתה דוקא הרי פסקו חיו[ן] הגשמי שהוא עונש ודין גמור בלי הלבשות חסד וטוב בזה כלל כי הרי לא יחי' עוד בחיים הגופני' בעוה"ז ובוה נעשה העונש בתכלית הדין אע"פ שבזה יש תיקון לנפשו בחיי העוה"ב ובג"ע [וכה"ג] אבל בחיי' הגשמי' שבזה העולם אין לנפשו העמדה וקיום מפני החטא עד שימות ממש וזהו תיקונו וכפרתו נמצא שבזה העולם נעשה דין קשה לנפשו (ולא כמו הביטוש לגוף שאע"פ שנעשה הדין לגוף [יש] תיקון לנפשו ונק' המלקות כו'

נכורה שבתוס' . . מדה"ר [יא"ג]: מדה"ד . . חסד שבגבורה . . משלט לשונאיו: נסמן לעיל ע' תסו.
 שורה כלל — יחי' . . בחיים: תוקן ע"פ יא"ג ובכתי' זה: יחי' . . חייבים.
 שורה הביטוש — ונק': יא' וכן.

וא"כ הרי לגוף נעשה דין גמור דשם עכ"פ התיקון גם לגופו כמו אעא דלא סליק דמבטשין לי' דסליק [בי'] נהורא וכך הם יסורי הגוף ממרקת לנפש הטבעי' שיוכל להאיר גם בה אור [ה]אלקות [כו'] משא"כ כאן במיתה שהוא הפסקת החיים מלבד יסורי הגוף שנדחה מחיי העוה"ז שזהו דין גמור לנפשו וגיפו בזה העולם עכ"פ). וכמו"כ עדי"מ בדחיי' אמיתית של האב לבן כאשר הבן מרבה לפשוט בכל דרכי רשע שאין היסורי' מועילין [למתקן] כלל שאז נפסק עליו דין קשה בלי הלבשת חסד כלל דהיינו שיתרחק מן האב ויודחה לגמרי בלי שיהי' לו קירוב עוד וזהו דחי' שאין אחר' קירוב [כו'] ולא נק' שמאל דוחה שאינו אלא בשביל הקירוב שאח"כ [כנ"ל] וכאן הרי הוא מדחהו לגמרי כמו אלישע שדחה לגחזי בבי' ידיו וכה"ג. וזהו הנק' גבורות קשות בלתי ממותקות בחסדים כלל וכלל אלא הם דינין קשין מצד עצם פעולות הדיון להאביד ולבער את הרע מכל וכל כו' (אך בזה יש ג"כ בירור והמתקה כי הרי איבוד רשעים הוא תיקונם כמו שבירת הכלים זהו טהרתן וכמ"ש באבוד רשעים רינה פי' רינה שלהם שעולים בזה ורא"י מהרוגי בי"ד שעולים למעלה [כ] כל הצדיקים מחמת שמת בחטאו ונתכפר עונו לגמרי וגם עצם הדיון הקשה לסקלו או לשורפו וכה"ג הוא בחי' מעשי חסד ותיקון לגופו דוקא כמ"ש במ"א שהסקילה באבנים הוא ביודי"ן כו' שהרי מיתה זו שעושין הסנהדרין אינם כרוצחין הרוגי נפש ח"י אלא מתקנין נפש מישראל בפעולת הדיון הקשה הזה (וכמ"ש במ"א בענין שיעיר המשתלח) משא"כ בחי' גבורות קשות לגמרי שהן רק עצם פעולת הרע שאין בו תיקון טוב כלל כו' והן המלאכי' רעים כמו המויקי' שכל חיותם הוא רק לפעול רק רע ולהזיק כו' בלי הלבשה בזה שום תיקון טוב כלל כו' משא"כ הגיהנם יש בו תיקון לנפש כו' וד"ל).

וע"פ כל הנ"ל יובן ג"כ למשכיל למעלה [ב]בחי' מדת מלי' ית' שכלול מקי"ד צירופי' דשם אלקים כנ"ל. והנה ע"ב צירופים דקדושה האלקי' כנ"ל שנק' ביד של מעלה היינו שכתוב [בי'] מלך במשפט יעמיד ארץ כמשפט דסנהדרין של מעלה (שיושבים בלשכת הגזית בבחינת היכל הגבורות כו' כמ"ש במ"א [ב]ענין וה' פקד כו') להנהיג כל העולמות דבי"ע נשמות

אלישע שדחה לגחזי: סוטה שם.

שבירת הכלים זהו טהרתן . . באבוד רשעים רינה: כלים פי"ב מ"א . . משלי יא, י (ושם: ובאבוד). ראה מאמרי אדה"י הקצרים ע' רנה. פירוש המלות פד, ג ואילך.

מהרוגי בי"ד שעולים למעלה: ראה סנהדרין מג, ב (במשנה).

שהסקילה באבנים הוא ביודי"ן . . הרוגי [X]: הרוגי: ראה זהר רע"א מהמנא שפטים עדר, ב.

בענין שיעיר המשתלח: ראה לקמן ע' תרח.

משא"כ הגיהנם: ראה גם סוף פייסקא הבאה. ד"ה ויקח קרח (יודפס בעז"ה במאמרי אדה"א לפ' קרח).

ש"ה ועי"פ: כל נרשם כאן: (ב).

מלך במשפט: נסמן לעיל ע' תרד.

וה' פקד: וירא סא, א. ראה סידור שער התנוכה רעג, סעי"ב. ביאורי הוהר וירא יא, ב.

ומלאכים להשפיל ולהרים כו' כמו דאפיקו למטיט ומחי' לי' שיתין פולסא כו' וכן בנשמות להשפיל אם בכרת או מיתה [כו'] או ירידה בגלות או להיפוך ההעלות נשמות שירדו לקבלם בתשובה כמו שקבלו מנשה וכה"ג, וכל זה הוא רק ע"פ פרטי הדיון והמשפט ששופט' ב"ד של מעלה כמ"ש וה' כו' הוא ובית דינו או להוסיף ט"ז שנה דיחזקיהו וכה"ג ובר"ה [הוא] יום הדיון לכללות כל העולמות ואדם נידון בכל יום כו', וזהו השופט כל הארץ כו' גם לע' שרים דעשי' ולמטה על מלכי האדמה באדמה כמ"ש כי לא שלם עון האמורי עד הנה דמשמע שלא נשלם דינו [ל]עונש עדיין בב"ד של מעלה להיות שלא שלם עדיין עד הנה עונו כו' וכיוצא בזה עד שאין אדם נוקף אצבעו כו' וכיזו השופט כו' אע"פ שיש בו דינין הרבה לענוש מ"מ המה בבחי' רחמים ותיקון לכל העולמות כפי המובן ממשל הנ"ל בעונש המלקות והכאת האב לבנו או להרחיצו מצ[ו]אתו [כו'], וזהו אם רחץ ה' [את צואת בנות ציון] כו' והגם שבי"ד של מעלה פוסקין לנשמות [ב]גיהנם כדי למרקן הוא בחי' רחמים ותיקון או שתבוא בגלגולים וכה"ג (וכמו"כ דגם עונש הגיהנם יש בו תיקון ומכ"ש פסק הבי"ד בזה כו').

וזהו מלך במשפט יעמיד ארץ בחי' עמידה וקיום כל העולמות הוא במשפט זה דמשפט איהו רחמי שכלול מחו"ג כמובן מתוך כל הנ"ל בענין גבורות ממותקות כו' (דגם עצם מעשי הדיון הוא חסד ותיקון עד שגם גוף ההריגה לחוטא הוא חסד ותיקון וע"כ אין הסנהדרין של מטה נק' הורגי נפש כו' וד"ל), ומפני שזהו עיקר בחי' המל' לשפוט את עמו שזהו תיקונם כו' ע"כ מובן שבחי' משפט זה למעלה הוא ג"כ בחי' מ"ש דלעילא דכתוב [בי'] מלך במשפט כו', פי' יעמיד ארץ שמוזה הוא עיקר [וסיבת] קיום והעמדת שפעם בתמידו' להיות מבחי' פנימי' מדת מל' דאצילות כו' וד"ל). אמנם בחי' מ"ח צירופי' אחרוני' דשם אלקים שמשם מקבלים אלקים אחרים הרי משם עיקר התהוות מלאכים רעים המקטרגי' שכל חיותם הוא רק פעולת הרע מצד העצם כו' שאין בזה [בחי'] חסד ורחמים כלל וכלל, וכמו עדי"מ מיתה

דאפיקו [א': דאפיקו] למטיט ומחי' לי': תגיגה טו, א.

שקבלו מנשה . . . כו' [א': פקד את שרה]: דברי הימים ב לג, יג. סנהדרין צ, א (במשנה). כט, טע"ב ואילך.

להוסיף ט"ז שנה דיחזקיהו . . . יום הדיון [א': וי"כ] . . . ואדם נידון בכל יום: נסמן לעיל צ תקנו . . . ראש

השנה טו, א.

השופט כל הארץ . . . כי לא שלם עון האמורי: ורא ית, כה . . . לך טו, טז.

שרה להיות — עדיין [א': איתא] . . . שאין אדם נוקף אצבעו: חולין ג, ב.

אם רחץ ה' . . . ציון: ישעי' ד, ב.

שויה הוא — או . . . וכמו"כ: א': שלא . . . א"א"י"ג: וכנ"ל.

מלך במשפט יעמיד ארץ . . . דמשפט איהו רחמי: נסמן לעיל צ תרד.

שרה ההריגה — נק' . . . וד"ל: תיבות אלו ניתוספו ע"פ ז'.

ח"ש: א': מלכות שמי'.

לגוף גשמי שזכה העולם הוא עונש גמור ודחי' אמיתית של אב לבן שלא בשביל קירוב אחי' כניל שנק' גבורות קשות רק לבער את הרע ולהרחיקו בתכלית כמ"ש ובערת הרע מקרבך בכל ד' מיתות ב"ד (אך מבואר למעלה שגם כזה האיכווד והביעור לרע יש בחי' המתקה וביורר לגוף הנהרג) וראי' מלא תליו נבלתו כו' (כמ"ש במ"א בענין שיער המשתלח ששולחין לסטי"א החלק השייד לו כך הורגין לגוף החוטא ליתן ממנו חיותו למקור החטא כדי שיסתלק מן הנשמה, וגם לגופו יש תיקון [בוה] כמה ששופכין דמו והוא היפוך שפרכת דם ע"ג המזבח לה' [כו'] וע"כ נאמר מעם מזבחי [תקחנו] כו' וכמו יואב [כו'] וע"כ בעגלה ערופה אומרי' ב"ד ידינו לא שפכו [את] הדם הזה כי הרוצח הוא דין קשה לגמרי רק פעולת הרע מצד עצמו שטבעו רק רע משא"כ ב"ד שהורגי' עושין תיקון ע"י שילוח שיער המשתלח כו' כמ"ש במ"א [באריכות]), והוא הנק' אדמת בני חם שהמה התהוות המלאכים רעים והמקטרגי' שהם בחי' דין קשה לגמרי רק פעולת הרע מצד עצם בלתי מלוכש בו בחי' טוב כלל והן שלוחי כיתות הדיו הקשה, כמ"ש יש נספה בלא משפט) (שאם הן שלוחי ב"ד של מעלה הרי זה בשביל התיקון כניל, אך כשגוררים יניקת החיצוני' יבוא להזיק ולפעול דין הקשה [מצד עצמם] כמו ענין הרוצחי' והמזיקים למטה בגשמיות ולעתיד כתיב לא ירעיו ולא ישחיתו) וכמו העלוקה שמוצץ דם והן הנק' עולם הפירוד שהפרידם מהקדושה כו' כי לא יגורר רע בחי' הרע דגבורו' קשות לגמרי שנק' רע שבנוגה כו' עד שיבולע המת לנצח ואת רוח הטומאה אעביר לגמרי לעתיד שיומתקו גם הם כו' וד"ל.

והנה ידוע בע"ח שעיקר בנין המל' הוא מבחי' הגבורות דז"א כמו אתה גיבור לעולם אדני' א' דין דינא דמלכותא כו' וזהו וזה' פקד כו' בויו

ובערת הרע מקרבך . . . מלא תליו נבלתו: ראה יג, ו . . . תצא כא, כג.
 ששולחין לסטי"א החלק השייד לו: ראה גם תורה אור תשא ק"ב, ד. ספר המאמרים תק"ע ע' קפ.
 מעם מזבחי . . . וכמו יואב: משפטים כא, יד . . . מלכים-א ב, כח ואילך.
 ידינו לא שפכו . . . עיי' [א': עדימ. י"א: עיד]. . . אדמת בני חם: שופטים כא, ז . . . ראה לעיל ע' תרג
 הערה ד"ה: למ"ח.
 שריה מלוכש — כיתות [י"א: כחות] . . . יש נספה בלא משפט: משלי יג, כג (ושם: ריש).
 שריה כשגוררים — יבוא [י"א: יכולים] . . . ולעתיד . . . לא ירעיו ולא ישחיתו [ג': (ולעתיד) . . . ישחיתו
 (ושם הובא זה לקמן בשריה שבנוגה במקום חיבת עז)]: ישעי' י"א, ט: טה, כב.
 העלוקה שמוצץ דם . . . מהקדושה [י"א: מאחדותו]: ראה גם לקמן ע' תרכ"ג סיפור כוננת המקור קנ"ג, ג
 ואילך. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרל"ט. אמרי בינה (קה"ת תשמ"ה) שער התפילין קל, ג. מאמרי אדה"א
 ויקרא ח"ב ע' תש: במדבר ח"א ע' ג. ושי"ן. ח"ב ע' תשס"ו. ושי"ן.
 לא יגורר רע . . . שיבולע המת לנצח ואת רוח הטומאה . . . כו' [ג': כו']. וראה הערה לעיל ד"ה שריה
 כשגוררים: תהלים ה, ה . . . ע"ד ישעי' כה, ח. זכרי' יג, ב.
 שריה והנה [ב'] גרשם כאן: [ג]. . . בנין המלכות הוא מבחי' הגבורות: ראה לעיל בח"א פ' ואתחנו ע' ריה.
 ושי"ן מאמרי אדה"א כותבים ע' קלה וע' קמב.
 אתה גיבור . . . אדני' א' דין דינא דמלכותא: תפלת העמידה. ראה גיטין י, ב. סיפור תפלת ראש השנה
 רל"ג.

[כו], ומאחר שאנו רואי בבחי' המל' שיש הפרש גדול בין הדיני' והגבורות שבצ"ב צירופי' דקדושה שהוא רק תיקון חסד ורחמים ונק' גבורות ממותקות בין מ"ח צירופי' האחרוני' שמקבלים משם גבורות [קשות] לגמרי כו', אי"כ מוכרח לומר במקור המשפיע במל' בחי' ה' גבורות לצורך בנינה כידוע שה"ג הללו נותנים לה מבחי' יסוד ז"א שנק' צדיק עליון כו' ששם יש ב' מיני גבורות הללו גבורות ממותקות וגבורות קשות כו', וזהו פלא לכאורה איך שייך בחי' גבורי' [קשות] ביסוד ז"א שהוא [ב]בחי' [ה]אצ"י עדיין (משא"כ המל' במ"ח צירופי' האחרוני' הרי המה מתלבשי' למטה בסוף [ה]עשי' וכו'). אמנם הנה יש להבין ולהקדים בענין מלך במשפט יעמיד כו' כמו שמבואר למעלה דקאי בגבורות שבמל' שנק' מלך העולם הנפרד כך יתפרש פסוק זה בבחי' מלך עליון שהוא בחי' [ז"א] עצמו שיעמיד ארץ שזהו בחי' גבורות ממותקות ונמשך ג"כ ממנו בחי' גבורות קשות אך אינו גבו' קשות כמו של המל' למטה רק הוא הנק' בחי' אלקי' דקטנות והוא הנק' נחש דקדושה כמ"ש ויעש משה נחש נחושת שכל הרואהו חי' אך שהוא בבחי' הקטנות וז"ש דרך נחש עלי צור שהוא בחי' מילוי אחרוני' דשם שדי הוא אותיות נחש והוא אותיות חשן כמ"ש בספרי הקבלה ובחי' המשכת הגבורות ממותקות נק' אלקים דגדלות וזהו שכתוב דרך גבר בעלמ[ה] כו'.

וללהבין כ"ז הנה מבואר למעלה בענין מלך במשפט [כו] שיש ב' מדריגות א' להעמיד ארץ במשפט זהו בחי' תיקון וחסד או לעשות כעבדו דין גמור או דחי' אמיתית [כו]. אך הנה כ"ז אינו בא רק בבחינת התגלות בדיבור ובמעשה [בלבד] כמ"ש ודבר מלך שלטון שהמלך גזור ואומר פס"ד לעבד פלוני לעשות לו דין ועונש כך וכך או להיפוך לעשות לעבדו פ' טובה וחסד גדול כך וכך וכן על מדינה ומדינה לכל עניני פרטי הנהגי מדותיו חו"ג במשפט המלוכה הכל הוא רק בבחי' התגלות משפט מדותיו בדיבור שבא על ידי מעשה בפר"מ בלבד ומן ההכרח שיוקדם לזה הגילוי בדיבור לגזור אומר כך ולא כך שיעלה תחלה בלב המלך דיבור ועשי' זו דהיינו שיעלה תחלה בלב המלך איזה קפידה וכעס על העבד וקפידה זו נולדה בלבו מחמת השכל כו', והוא כמו עד"מ החטא אשר חטא או פשע העבד

שוריה (חשאי"כ — האחרוני': ככמה כתי' ליתא.

ויעש משה נחש נחושת . . . דרך נחש עלי צור: חוקת כא, ט . . . משלי ל, יט. וראה לקמן ע' תרטו. מילוי אחרוני' דשם שדי הוא אותיות [ניתוסף צ"פ א'] נחש: ראה פרי עץ חיים ושער (כח) חג המצות פ"ח. שער הכוונות ענין ספירת העומר דרוש יב. (לקוטי תורה) טעמי ושער המצות להארז"ל פ' תצוה. מבוא שערים ש"ז ח"ב פ"ב. מקדש מלך לזהר בשלח סד, א (קנ"ד, ב).

נחש והוא [ניתוסף צ"פ ז'] אותיות חשן: שעה"כ שם. טעמי ושער המצות שם.

דרך גבר בעלמנהו: משלי שם (ששם: וז"ל).

ודבר [א'] דבר, וכו' בסמוך] מלך שלטון . . . כך וכך [ג': במ"ג (במשפט נפשות):] קהלת ח, ד.

שוריה וחסד — מדותיו [א': סוהרי. ג': ליתא] חו"ג [א': חו"ג. ג': ליתא. י"א: הנק'].

שוריה לגזור — וז"ל (בכמה כתי' ליתא).

בעבודתו שלא עבד כראוי אם מצד עצמו או מצד פריקותו עול מלכות וכה"ג עד שקצף המלך בלבו תחלה ואח"כ יוצא הקצף בדיבור לגזור פס"ד עונש עליו ויוכל להיות שיאריך אפו ולא יאמר המלך בדיבור לעשות פס"ד בפו"מ פן יתקו העבד מעשיו וכה"ג אך כשבא דבר מל' [בדיבור] אין להשיב כו', וכך [מעלה ב]מלכותא דרקייע בחי' דבר מלכות שמים הוא בחי' מל' דאצילות שגזר ואמר לעשות כך וכך כו' וכמ"ש ההוא אמר ולא יעשה וכמ"ש ודבר מלך שלטון אבל תחלה יעלה בלב המלך העליון שהוא בחי' ז"א דאצי' [שגזר] בחי' דיבור ועשי' זו ולפעמים ליבא לפומא לא גליא מפני שמאריך אפו כו' כנ"ל במשל או לשינחם על הרעה שחושב כו' ואז לא נמשך דין כלל, וא"כ הרי מובן שכל בחי' משפט שהוא בחי' הדין בשביל התיקון שבא בדבר מל' ה' תחלה בבחי' מדות שבלב דז"א ע"ז אמר מלך במשפט יעמיד כו' כמארז"ל ג' שעות הראשונות כו' [ג' שעות] אמצעות יושב וזן כו' שהוא בחי' המדות עליונות דאצי' ומשם נמשך בדיבור עליון והוא שנחתך הפסק בבי"ד של מעלה שהם בבחי' ע"ב צירופים דמל' כו' וד"ל.

והנה בחי' הגבורות שעלה בלב המלך על העבד עד שמחמת זה יפסוק עליו העונש בדיבור כו' הוא רק על אשר אין העבד מכיר היטיב עוצם [גודל] גדולת המלך שמחמת זה אינו עובד כדבעי למעבד לפ"ע גדולת של המלך כי עצם החטא אינו חטא כלל אם ה' עובד לאיש גדול שאינו מלך גדול כו' רק מפני שעובד למלך גדול כמוהו נק' זה חטא ופשע ממש, וא"כ אין זה החטא רק לפי מעלת גדולת המלך, שהרי כל שהמלך הוא בהתנשאות יותר, יותר יעלה בלבו קפידא וכעס על גירעון מעשה עבודת העבד עד ש[י]דקדק עמו כחוט השערה ממש דהיינו גם אם תהי' עבודת העבד בתכלית הכשרון בכל לבבו ובכל מאודו יהי' בעיניו כחוטא ופושע בעבודתו מפני שלפ"ע גדולת המלך לא יתפוס לדבר מה כלל גם שיעשה העבד בכל לבבו עד שכלא חשיב וכל מה שעושה לא יזכה בעיני המלך משום כדבעי [לי'] למעבד לפי מעלות הגדולה לא עבד כו'. ואין לדבר זה שיעור כלל דגם עבדו הנאמן לא יצדק ויזכה לפניו (ולהיפוך כשאין המלך בהתנשאות כ"כ אדרבה הכל יטיב בעיניו גם מה שיעשה בעצלות ובלתי כשרון המעשה [כ"כ] כו'). ונמצא שבחי' גבורות הללו בלב המלך מסתעף רק מצד התנשאות המלך בעצמותו ע"ד שפשע בערך כבודו הרמה מפני שלפי מעלות הרוממות כלא חשיב כל מיני מסינ' של העבד ואין נק' עובד אלא פושע [כו'] (וכל שאינו בהתנשאות כ"כ אדרבה יתפוס ליש ודבר [מה כל] מה שיעשה העבד כו'). ואמנם גם שמסתעף זה רק מצד ההתנשאות הנה יש בזה ההיפוך ממש

ההוא אמר ולא יעשה: בלק כג, יט.

ליבא לפומא לא גליא: מדרש תהלים פט, א. קהלת רבא פ"ב, י.

ג' שעות הראשונות: ראה עבודה זרה ג, ב.

(ולהיפוך . . . כו'): ג: ליתא.

שהוא בחי' ירידות ושפלות המלך מבחי' עצמותו ממש שהרי גם זה [מה] שלא יוכשר בעיניו] כל מסי' של העבד מפני שאין זה לפי' גדולתו כנ"ל הרי מזה ניכר שנתפס עכ"פ לבחי' דבר מה אם הי' העבד עובד כדבעי לי' למיעבד לפי' גדולתו וע"כ הוא מקפיד כשאינן עובד כראוי כפי ערך גדולתו כו'. וא"כ הרי זה בחי' ירידה ושפלות לפי מעלות עצמותו המלך שהוא רם ומתנשא בערך ההפלגה מאד נעלה עד שגם עבודת העבד בתכלית הדקדוק כראוי לפי גדולתו אינו כלום באמת שהרי מה שיגיע העבד הנאמן בזה הוא רק לפי אופן גדולת שבחו של מלך המתגלה אליו בזה, ומאחר שאין ערך כלל בין עצמות המלך גם עם [מה] שאצל העבד בתכלית השבח והגדולה המופלגת אי"כ אינו נתפס לדבר מה גם מה שעובד בתכלית הדקדוק כמו שהי' משבח למלך באלף כסף שעושר זה כלא חשיב ממש גבי עצם גדולתו כך הרי לא יגיע העבד [לעולם] לעוצם גדולת המלך כמו שהוא רם בעצמותו רק יגיע לבחי' התגלות גדולת שבחי המלך כמו שמצומצם אצל העבדים והשרים בלבד לפי' לא נתפס לבחי' יש כלל [כל] שבחי' העבד שמשבח למלך שכ"ז הוא בבחי' צמצום לגבי עצמותו ממש כו' עד ששבח [וגנאי] שלו שווים כי גם שבח [שלו גנאי ממש יחשב כו'] לגבי ערך העצמות אי"כ מה שמדקדק במעשה העבד הוא צמצום וירידת העצמו' שלפי' העצמיות לא הי' צריך להקפיד כלל בגירעון עבודתו מאחר שגם שלימות עבודתו כלא חשיב וד"ל.

והנה בחי' צמצום מעצמות המלך מה שמצמצם אי' להיות מקפיד בדקדוק עבודת העבד מפני שאינו לפי הגדולה והרוממות כו' הוא הנק' בחי' מוחין דקטנות שבא בצמצום להיות נתפס לבחי' דבר מה גם תכלית כשרון מעשה העבד כו', אבל מה שלא אכפת למלך כלל מדקדוק עבודת העבד משום דכלא חשיב גם תכלית שלימות עבודתו לגבי העצמו' עד שגם שבחו גנאי יחשב כו' הוא הנק' בחי' מוחין דגדלות שהוא בחי' הגדולה כמו שהוא בעצמיות ולא כמו שמתפשט למטה שהוא בא בבחי' צמצום העצמיות כנ"ל הגם שידקדק כחוט השערה לפי מעלות התנשאות והגדולה כנ"ל וד"ל.

ומעתה יש להבין הנמשל מכ"ז למעלה בבחי' מלך עליון שהוא בחי' המדות דז"א שנאמר בו מלך במשפט יעמיד כו' שיש בו ג"כ ב' מיני גבורות ממותקות וגבורות קשות כמו ק"כ צירופים שבמל' כו', דהנה כתיב הן בקדושי' לא יאמין כו' ושמים לא זכו בעיניו כו' וזהו בחי' גבורות דז"א שנק' פחד יצחק דיניו קשין כו' והוא בחי' מדת הגבורות לדקדק כחוט

לפמ"ע . . . הוא . . . ערך [ניתוסף ע"פ ג"ג]: לפי מעלות . . . תוקן ע"פ כמה כתי'. ובכתי' זה א"י.

שריה ומעתי: בו נרשם כאו: (ד).

הן בקדושי' לא יאמין כו' [כיה בהכתי'] ושמים לא זכו [תוקן ע"פ י"א. ובכתי' זה: יזכו, וכן לקמן]

בעיניו איוב טו, טו. וראה לקמן ע' תריד.

פחד יצחק דיניו קשין: ראה וצא לא, מב. נג. וזר וישב קלו, א. קס, א. מצורע נה, ב. בסמוך בפנים.

השערה על כל סביביו גם על היותר עליון כמו בחי' שמים עליונים שבאצילות לא זכו בעיניו כמ"ש וסביביו נשערה מאד כו', והיינו כמשל הנ"ל שמסביבת התנשאו' המלך ביותר יותר מדקדק ולא יזכה בעיניו כל כשרון המעשה יהי' הכל כפושע מפני שאין זה לפ"ע הגדולה וההתנשאות (כו'), כך למעלה הרי נאמר ולגדולתו אין חקר שבחי' הגדולה של אא"ס כמו שהוא בעילוי אחר עילוי בעצמותו הרי הוא [ל]אין שיעור למעלה מעלה כידוע דאא"ס למעלה עד אין קץ כו' וע"כ מצד בחי' ההתנשאות וההגבה בעילוי עד א"ס כו' אין בחי' הביטול של העולמות לפ"ע כלל גם אור היותר עליון שבעולמות העליונים שנק' סביביו ממש לא יזכו בעיניו ויצדק לפניו וא"א שיהי' מגיע צדקת עבודתם לפ"ע הגדולה מאחר שלגדולתו אין חקר כלל (וזהו וימהר משה ויקוד ארצה כו' שלא הי' יכול לעמוד גם הוא בבחי' מדה זו ע"כ אומרי' סלח לנו בש"ע כו'), והוא הנק' בחי' גבורות עליונות דז"א בבחי' פחד אלקים פחד יצחק דינא קשיא אך נמתק בחסדים כמו שית' בעז"ה, ואף ע"פ שאינו מסתעף רק מצד בחי' ההתנשאו' וההגבה מ"מ יש בזה ההיפוך ממש והוא בחי' צמצום וירידו' עצמיות הגדולה כמו שאא"ס גדול בעצמותו שנק' גדולתו טרם בחי' התפשטותו למקבלים הוא הנק' בחינת קטנות המוחין כנ"ל במשל שגם זה שנתפס] לדבר מה תכלית כשרון מעשה העבד וביטולו אין לו ערך כלל לגבי עצמיות עד שלגנאי יחשב כו' לפי שלעולם לא הגיע העבד לבחי' עצמיות רק להכרת בבחי' הבאים למקבלים כו', כך למעלה מ"ש הן שמים לא זכו בעיניו כו' זהו רק מצד בחי' צמצום [ה]עצמות להיות התגלות גדולתו למקבלים שבזה שייך ענין הגבורות לדקדק גם בסביביו כנ"ל אבל מצד בחי' עצמות גדולתו גם שלימות דמלאכים וקדושו או שמים עליונים כלא חשיב וירידה גדולה היא לגבי עצמיו' כו' והוא הנק' בחי' מוחין דגדלות שלמעלה [מ]בחי' התגלות הגדולה לגבי המקבלים עד ששבח וגנאי שלהם שוים משום דשבח שלהם לגנאי יחשב כנ"ל במשל, וא"כ אין זה בערך שיבוא לכלל בחי' גבו' ודיניו גם על סביביו כו' וד"ל.

וּנְמָצָא מובן שבחי' מוחין דגדלות הנק' אלקי' דגדלות הוא למעלה מבחי' גבורות לגמרי, אך בחי' ירידת העצמות אע"פ שמסתעף מצד

וסביביו נשערה מאד: תהלים נ, ג.

ולגדולתו אין חקר: תהלים קמה, ג.

דאא"ס למעלה עד אין קץ: ראה לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' קסו, וש"נ.

וימהר משה ויקוד ארצה . . . סלח לנו בש"ע: תשא לד, ח . . . ראה תורה אור תשא קיא, ד. מאמרי אדה"ו

פרשיות התורה ח"א ק"ו, א וכוונתו לשם. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קכו, וש"נ.

שוריה בבחי' — פחד . . . אך: א': (פחד . . . ג' . . . אך).

שוריה גדול — הוא מכאן עד חיבת מה חסר ב"ג.

שוריה העבד — לפי . . . להיות התגלות: ג' במקום חיבת אלו בא: רק בהתגלות.

שוריה שלעולם — להכרת [א': להיות] בבחי' הנכאים: אב: ההכאה. יא': שבחי' הכאה. ד: בבחי' הכרה.

הזויב: שבחים [י"ב: שבחי] הכאה.

התנשאות הוא הנק' גבורות דז"א [ו]הן בחי' הקטנות, ובהם יש ב' בחי' גבורות ממותקות וגבו' קשות כו'. דהנה מבואר למעלה שבחי' הגבורות והדינין בלב המלך הוא נמשך אח"כ בגילוי דיבור לגזור פס"ד על העבד כו', ואע"פ שמסתעף קפידה זו בלבו מצד בחי' הקטנות כניל, מ"מ הוא מקור לבחי' גילוי הדיבור לד[ו]ן ולשפוט בפרי"מ כל מה שעלה בלבו [תחלה] כו'. וכך למעלה כל בחי' הדינין והגבורות שבמל' דאצילות שנק' דיבור העליון כניל הוא מקבל [מ]בחי' הגבורות דז"א גם שהן באים מצד בחי' הקטנות כניל. והנה כמו שאנו רואים שיש בחי' גבורות ממותקות וגבורות קשות בדבר מל' כניל, וכך ה' בתחלה בלב המלך כו' כניל שהוא ענין ע"ד דמיון הנלך במלך גשמי שכאשר ירצה ויחפץ בעבודת עבדו הנאמן וכל מעשיו רצויים לו רק שאין עובד כדבעי למיעבד לפ"ע הגדולה כניל [ו]אע"פ שעובד במס"נ לא יזכה בעיניו כו' אך כללות עבודתו רצוי' ותיטיב בעיניו ולא ירצה להסירו מפניו אז יעלה קפידה בלבו כדי להיות תיקון לעבודתו, וע"ד הנל באב את בן ירצה שמלוכש החסד בהכאה זו שהוא כשביל טובתו כו', וכך אדרבה מפני שהעבד נמצא נאמן לפניו ורוצה ורצוץ בעבודתו ע"כ רוצה בתיקונו שיתקן עבודתו שתהי' על צד היותר טוב וא"ל [הי'] טוב בעיניו עבודתו כלל לא ה' חפץ בתיקונו כלל וממילא לא ה' מקפיד עליו כלל וכמובן זה במשל האב לבנו כו'. וא"כ גם שמבחי' קפידה זו יבוא בדבר מל' לגזור פס"ד לייסר העבד בפרי"מ אין זה דין קשה אלא ממותק בחסד ורחמים כו' לתקן את העבד [ש]הוא רק מפני אהבת המלך על אשר טוב והוכשר לפניו כו' רק אע"פ כשבא דבר מל' נעשה דין בפרי"מ כו' משא"כ בהיות הקפידה בלב המלך שלא נעשה בחי' דין ממש עדיין כו' אין זה דין קשה לגמרי מטעם הנל. אמנם יש עוד קפידה וכעס בלב המלך על העבד והוא כאשר עבודת העבד אינה רצוי' כלל וגם מאוסה בעיניו [ו]אינו חפץ כלל בעבודתו מפני שאינו כרצון המלך כלל ולמנגד לו וכיוצא אז יעלה בלב המלך גבור' וכעס להרחיקו לגמרי מנגד פניו או להאבדו מן העולם בלי ימצא ממנו שרש בעולם מפני שנאתו אותו כו' הוא הנק' בחי' גבורות קשות בלתי ממותקות כלל כחסדים שהרי לא [י]הי' לו תקוה ותיקון כלל להעבד כשיתרחק ויאבד לגמרי רק בהיות פס"ד זה בלב המלך עדיין אין זה בחי' דין ועונש בפרי"מ עד שיכול להאריך אפו ולבא לפומ' לא גלי' כו' ולא [י]הי' מזה עונש בפרי"מ כלל או שינחם על [הרעה] כו' (כמו נחמתי כי המלכתי את שאול כו' שזה ה' בלב תחילה), ואח"כ כשיוצאין גבורות הללו דיבור שהוא בא לידי פועל ממש נק' גבורות קשות ביותר ושרשן הוא בחי' הגבורות הצפונות בלב המלך רק שיוצאים מן העולם אל הגילוי בלבד. ונמצא שיש ב' מיני גבורות בלב המלך בחי' גבורות ממותקות לתיקון העבד

שרה שעובד — כו': א': עבודתו כלל.

ולבא לפומ' לא גלי' . . . נחמתי כי המלכתי את שאול [כל הבא בפנים בחצאי עיגול חסר ב ג]: נסמו לעיל ע' תרי . . . שמואל'א טו' י.

וגבורו' קשות להאבידו והן שרש ב' מיני גבורות ודיני המתגליו בדבר מל' [כו'] שבה הדין בפומ' והא תליא ממש רק שזה כהעלם וזה בגילוי בדיבור כו' ודל'.

והנמשל מכין יובן למשכיל ג"כ למעלה בבחי' גבורו' דז"א שנאמר שם שגם שמים לא זכו כו' הן בקדושו לא כו' וכה"ג שהם בחי' גבורות ממותקות [שהרי] אע"פ ששמים לא זכו בעיניו מ"מ אנו רואים שהשמי' קיימי' ואינם נפרדי' ע"פ גז"ד רק שאדרבה מפני שרוצה בקיומם ע"כ מדקדק עליהם ביותר וזהו ג"כ וסביביו נשערה מאד סביביו דוקא לפי שטובי' ומכושרי' בעיניו] ביותר ע"כ מדקדק כחוט השערה עמהם ביותר וה"ל כמו הקפידה על העבד מפני שרוצה בעבודתו ע"כ חפץ בתיקונו כו' כנ"ל באורד והוא בחי' ע"ב צירופי' דאלקים דדכורא שהן בחי' גבורות ממותקות רק כאשר באי' בדיבור העליון שהוא בחי' מל' נעשה בבחי' דין עכ"פ לבוא בפומ' כנ"ל במשל דבר מל' משא"כ להיות בחי' גבורות הללו בלב דז"א עדיין כו'. וזהו מ"ש בע"ח דבחי' גבורו' דז"א כאשר נשפעים ביסוד דמל' נעשה גבורות קשות יותר להיות דינא דמלכותא בדיבור ובמעשה כנ"ל כמו עדימ' ציווי דבר מל' לייסר העבד כו' אבל אין זה דין קשה כי יש בו בחי' חסד ורחמים גדולים כמ"ש למעלה בגוף ההכאה דאב הוא בחי' החסד ממ[ש] וכמשל רחיצת התינוק, והוא הנק' יסורים של אהבה לצדיקים הנאהבים לפני הוי' כמ"ש את אשר יאהב ה' יוכיח דגם שגוף היסורים ודאי מבחי' גבורו' עליונות דז"א אבל זה רק מצד אהבה ורחמי' כנ"ל, וזהו שנק' יסורים של אהבה העליונה המלובשת בדין ועונש ונק' גבורות ממותקות כו', וזהו אשרי הגבר אשר תיסרנו כו' אשרי זה הרי הוא בחי' שבה ומעלה יתירה להיות כי היסורים הללו הם באי' רק מצד תכלית [ה]אהבה ו[ה]חסד משם עיקר השפעת יסורים הללו ואינן בחי' עונש ודין לרע ח"ו רק לתכלית הטוב וזהו [אשרי הגבר] אשר תיסרנו י"ה בחי' י"ה דהוי' והוא בחי' חסדים המכוסין בז"א המלובשים בבחי' גבורות והוא ע"ב צירופים הנ"ל שהן בתכלית ההמתקה של חסדים כו' ודל'.

אך הנה בחי' מ"ח צירופים אחרוני' דאלקי' דדכורא בבחי' גבורות קשות וע"ז לא נאמר אשר תיסרנו י"ה ולא נק' יסורים של אהבה כלל כו', וכאשר באין בבחי' מל' שהוא הדיבור הן מ"ח צירופי' האחרוני' שבמל' שמשם יניקת המקטרגי' שנק' אדמת בני חם כנ"ל. וביאור הדברים הנה זהו כמשל הנ"ל כאשר המלך מואס בעבודת העבד ונגמר בלבו להרחיקו לגמרי

שמים לא זכו כו' הן בקדושו לא: נסמן לעיל ע' תריא. וראה זתר ויגש רז, א.
 יסורים של אהבה . . . את אשר יאהב ה' יוכיח: ברכות ה, א . . . משלי ג, יב.
 אשרי הגבר אשר תיסרנו כו' [א]: י"ה: תהלים צד, יב. ראה גם [וכהא לקמן] תניא פכ"ז. ביאורי הורו
 במדבר פו, ג. תורה אור בראשית ה, ד.

כו' כמו"כ למעלה [הוא] בחי' גבורו' [ד]מ"ח צירופי' אחרוני' דאלק' דדכורא כאשר מזה נמשכים דבר מלך שלטון למטה כבי"ע נעשה קשי' ביותר והן בחי' גבורות דמ"ח צירופים דאלק' דמל' שיש מהם שרש להתהוות המלאכים רעים ומקטרגי' שהן גבורות קשות לפעול הדין בפומ' ויסורים הללו אינם יסורים של אהבה אלא בחי' דין גמור, וכאשר המל' מקבלת גבורו' דקטנות הללו זהו מ"ש דרך נחש עלי צור, פי' צור הוא בחי' המל' כשמלאה גבורות כמ"ש הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט כו', והוא כאשר מקבל מבחי' גבורות דקטנות דמ"ח צירופי' דאלקים דז"א שנק' נחש [ש]הוא בחי' מילוי אחרוני' דשם שדי' בחי' הקטנות והוא נחש דקדושה שעשה משה להמתיק לגבורות קשות דנחשים השרפים כמ"ש בזהר בענין נחשא דפרח באיירא וע"כ כל רואהו יחי' משום דחוי' קטיר לרגלוהי דנוק' להיות ממנו שרש המות, אך שרשו הוא [ב]בחי' [ה]גבורו' [ה]עליונות דקדושה שהוא בחי' חיות כל העולמות כי עיקר בנין המל' הוא מבחי' גבורו' דז"א ע"כ נק' חי העולמים (והיינו מעלת ר"ח בן דוסא שהי' נחש כרוך על עקבו ולא הפסיק היחוד דזו"ג כי [כל] גדול בדורו ממתיק [ל]גבורות הקשות ואין מיתוק הדין אלא כשרשן דוקא שהוא בחי' נחש דקדושה הנ"ל וחיוי' דרבנן נמשך ג"כ משם כ[מ"ש] במ"א). וזהו דרך נחש עלי צור שהוא זיווג דקטנו' דיסוד וכידוע המאמר דהאנן] איילתא דאתא נחש ונשיך לה כו' ואין צור כאלקינו כו', ודוגמא לדבר זה מ"ש ויתעצב אל לבו כו' או וחרה אף ה' [וכיוצא] להיותו מדקדק כ"כ [במה"ד] מפני שלא הוכשר בעינו מעשה התחתונים כלל כנ"ל ובצירופי' דמל' נהווה מזה כחות הפועלים הדין ממש כו' וד"ל. וזהו ענין מאמר רז"ל שבא נחש על חוה והטיל בה זוהמא, פי' חוה היא בחי' אחורי' דשם ב"ן כי היא היתה אם כל חי וכמ"ש [ו]מלכותו בכל משלה כו' נחש הוא בחי' קטנות דיסוד כו' שנמשך במל' בבחי' אחרונים והן מ"ח

דבר מלך שלטון . . . דרך נחש עלי צור . . . צור . . . המל' . . . הצור תמים פעלו: נסמן לעיל ע' תרט . . .
 זחיב בשלח סד, א. אור התורה כאן ע' קמא . . . האינו לב, ד.
 דנחשים השרפים . . . בענין נחשא דפרח באיירא: ראה אור התורה חוקת כרך ו ע' איתתפח . . . הר
 משפטים צה, רע"א. אהיה שם ע' איתתפח הנחת כ"כ אדה"א. ונ"א במאמרי אדה"א אהלה לאזוני ע' טו.
 דחוי' קטיר לרגלוהי דנוק': נסמן לעיל ע' תצג.
 (והיינו [תוקן ע"פ י"א]. וראה לקמן הערה ד"ה וחיוי'). . . ר"ח בן דוסא שהי' נחש כרוך על עקבו: נסמן
 לעיל ע' תצג.

ואין מיתוק הדין אלא בשרשן: ראה פרי עץ חיים שער (כו) השופר פ"א. לקוטי תורה-להאריזל-
 וישב לט, א. תניא פליא. מאמרי אדה"א תקס"ה ח"א ע' צו: פרשיות התורה ח"א ע' קכג: ח"ב ע' תרסט:
 מארזיל ע' תו.

וחיוי' [ג]: (וחיו. ולעיל (ראה הערה ד"ה: (והיינו) כתוב: וחיוינן) . . . דהא(כ) איילתא דאתא נחש: ראה הר
 בשלח נב, כ. ויקהל ר"ט, ב. פינחס רמט, ב. פרי עץ חיים שער (כא) חג המצות פ"ח.
 ואין צור כאלקינו . . . ויתעצב אל לבו . . . וחרה אף ה': שמואל"א ב, ב . . . בראשית ו, ו . . . עקב יא, יו.
 שבא נחש על חוה . . . היא בחי' אחורי' [י"א: האכרי' האזורי'] דשם ב"ן: נסמן לעיל ע' תרג . . . ראה גם
 ספר המאמרים תקס"ו ע' י. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתקא.
 כי היא היתה אם כל חי' . . . (ומלכותו בכל משלה כו' [י"א: ובחי': בראשית ג, כ . . . תפלת העמידה לר"ה.

צירופים וזמה נמשך [בחי'] פסולת הגבורות הקשות שנק' זוהמא של נחש למטה ודיל.

והנה כל עבודתינו במעשה המצות הוא רק בשביל המשכות המוחין דגדלות הנ"ל כמו פסח ע"י יצי"מ (והוא על הניסים שעשה משה במטהו להיפוך המטה לנחש ומנחש למטה כי בחי' מטה משה הוא בחי' יסוד אבא שמהפך גבורות דנחש דקטנות לגדלות וגם מתלבש בבחי' קטנות דנחש שהי' צריך להראות לפרעה שרשו שהוא תנין) מפני שבמשה נאמר כי טוב הוא בחי' החסדים הטובים דאבא וז"ש אם יגאלך טו"ב להמתיק הגבורות דנוק' יגאל וא"ל וגאלתיך אנכי שהוא בחי' יסוד דאריך כו' (כמ"ש בפ"י אין מושיע לה) וכתוב ביצי"מ ואראה מתבוססת בדמ"ך שהוא בחי' דם דקטנות של הלידה פסולת הגבו' שמהם מתהווה גבורות קשות הנ"ל והוא בחי' נחש דקליפה דבריאה ששותת לדם זה כו' כך למעלה גם באצ"י מבחי' גבורו' דקטנות דיסוד מעלה בחי' פסולת הגבורות [שנק'] זוהמא של נחש למעלה באצ"י שהטיל בחוה בבחי' מל' המוסתר בבייע כו' ודיל. אך [הנה] יש להבין למה ע"י המצות דוקא נמשך בחי' מוחין דגדלות הנ"ל. והענין הוא להיות כי עיקר בחי' מוחין דגדלות הנ"ל הוא בחי' העצמיות של הגדולה למעלה מבחי' התגלות והתפשטו' הגדולה שנק' התנשאות ע"כ לא די שאינו מקפיד על איכות הביטול כו' אלא אדרבה כל עבודה יזכה ויצדק לפניו משום דכלא ממש חשיב כנ"ל, [ו] כמו הזבוב שהולך בקצה הבית כו' כמ"ש שממית בידיים תתפש כו' וגם שהשממית או הזבוב תשיך ליד המלך אין זה תופס מקום כלל וכלל שיוכל להיות לו מזה העדר הכבוד כו', וכך למעלה הן הן גבורותיו שגויס מרקדי' בהיכלו והוא שותק כו' כמ"ש במ"א ודיל. והנה שרש המצות הוא בבחי' פנימיות האורו' עליוני' דאצ"י והוא בבחי' אור דכתר תר"ך עמודי אור ונק' תרי"ג ארתי' דגלגלתא כו' וז"ש ואורחות ה' [כו'] וכשנמשכין למטה באצ"י נק' רמ"ח אברין דמלכא, [וע"כ] יש ביכולת מעשה המצות להמשך בבחי' עצמיות אור א"ס שבכתר שלגדולתו אין חקר כו' בבחי' גילוי למטה

הניסים שעשה משה במטהו . . . מטה משה . . . יסוד אבא . . . לפרעה . . . תנין: ראה וארי' ז, י"ב . . . מאורי אור מערכת מטה סס"ד . . . ראה שמות רבא פ"ט, ד: פ"ג, יב.
שנמשה נאמר כי טוב הוא . . . אם יגאלך טו"ב . . . יגאל וא"ל: שמות ב, ב. רות ג, יג (בדילוג).
כמ"ש בפ"י אין מושיע לה [בא' נוסף: כו'. בל כיו ליחא] . . . ואראה [ג': ואראו] מתבוססת בדמ"ך: ראה לקמן ע' תרכו ואילך . . . יחוקאל טו, ו.
שריה דקטנות — מתעלה [K: נתהוה] . . . שממית בידיים תתפש: משל ל, כת.
הן הן גבורותיו שגויס מרקדי' בהיכלו: ראה יומא סט, ב. מאמרי אדה"י פרשיית התורה חי' ע' תקטו ובהסמו לשם.
דכתר תר"ך עמודי אור: ראה מרדס שער (ח) מהות והנהגה פ"ג. מאמרי אדה"י ויקרא חי' ע' טא.
וש"כ.

תרי"ג ארתי' דגלגלתא: זור (אדרא רבא) נשא קכט, א. קלו, א.
ואורחות [ג': ארוחות] ה' . . . רמ"ח אברין דמלכא: תהלים קכה, י. נסמו לעיל ע' שצו.

מטה דוקא גם בזה העולם [1]כמ"ש מדלג על ההרים שמדלג על כל העולמות עליוני' כו' כי כלא חשיבא מה שהו משבחי' ואמרי' קדוש כו' וכה"ג מטעם הנ"ל כמשל העבד שאין מגיע לעולם לעצם גדולת המלך ע"כ כל שבחי' גנאי יחשב כו' וע"י המצות נמשך כל בחי' מוחין דגדלות שהוא בחי' רב חסד העליון עד שהכל כלא חשיב כו' היפוך בחינת קטנות כו' וד"ל.

והנה ידוע דכל המשכות עליונות שע"י המצות הוא רק המשכות המוחין העליוני' שנק' מוחין דגדלות והוא רק שמות דהוי' ית' שהו רק בחי' רחמים וחסדים וכידוע דכל גבורות בשם אלקים וכל בחי' חסדים ורחמים הוא בבחי' הוי' דוקא והמצות נק' אורח' הוי' כנ"ל. אך הנה בבחי' המוחין יש ג"כ בחי' קרומות המכסנ' על המוחין כו' דהו בבחי' גבור' דאלקים שהוא בבחי' דין וצמצום כו' ואמנם יש בהם יתרון מעלה על גוף המוחין עצמו ונק' מגן אברהם כמ"ש אנכי מגן לך בחי' מקיף כו'. וביאור הדברים הנה ידוע שיש סיבה ליניקת החיצונים בבחי' המשכות מוחין דגדלות יותר ממה שמקבלי' ע"י בחי' הצמצום דקטנות המוחין כו'. ויובן זה ע"ד"מ באיש החסדן בטבעו שמצד [עוצם תוקף] החסד וטבעו הטוב שבו יוכל להטיב גם לרעים כמו לטובים בשוה עד שגם לשונאו יגמול חסד וטוב וגם מצד הרחבת הדעת שאין החסד מצומצם כמדה מפני שאין הדבר תופס מקום בהרחבת דעתו כו' יוכל להיות גם ריבוי השפע והחסד יותר מכפי המדה עד שישפיע לכל לשאינו ראוי כראוי וגם לשונאיו ורוצחים וכה"ג וכידוע בענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל בחי' מותרי החסדים כו'. והנמשל בזה יובן ג"כ למעלה בבחי' מוחין דגדלות הנ"ל שהוא מצד בחי' הרחבת הגדולה כמו שהוא בעצם וכלא חשיב הכל הרי גדול כקטן שוים ממש כמו גם תכלית דקדוק עבודת העבד היותר נאמן מפחיתת עבודת העבד הגרוע ביותר שוים ממש במה שגם שמים לא זכו כו' הוא רק בחי' צמצום העצמיות כו' אבל לגבי עצמיות גם תכלית שלימות העבודה אינו תופס מקום כו' וא"כ הכל שוין, ומזה יוכל להיות תוספת אור השפע להשפיע גם למטה מטה כמו למעלה מעלה כהשוואה לעולם הנפרד ג"כ כמו בעולם היחוד כו' וזה מצד בחי' ההרחבה דמוחין שמוה בא הרחבת המדות בבחי' תוקף החסד כו' כמ"ש במשל, וא"כ הרי מסיבת מוחין דגדלות יוכל להיות תוס' יניקה לחיצוני' יותר ממה שמקבלים מבחי' מוחין דקטנות, וזהו שבקש משה שלא תשרה שכינה באוה"ע משום דקמי' כחשכה כאורה כו' שוה ומשוה קטן וגדול רעים

חז"ג על ההרים: שיר השירים ב. ה.

קרומות המכסנים: על המוחין . . . בבחי' . . . דאלקים . . . מגן אברהם . . . אנכי מגן לך: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קבה, ב. עץ חיים שער (כא) המוחין פ"א. תפלת העמידה. לך טו, א. א. תורה אור לך יב, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' חקכב.

אברהם שיצא ממנו ישמעאל: לך טו, טו. פסחים נו, א.

שבקש משה שלא תשרה שכינה . . . כחשכה כאורה: נסמן לעיל ע' תצה . . . תהלים קלט, יב.

וטובים וגם שהחיצוני נק' אויבי ה' גם להם ישפיע כמשל הנ"ל שמצד הרחבה ישפיע גם לשונאיו מפני העדר תפיסת מקום לגמרי או מצד ריבוי הטוב ביותר והא בהא תליא כנ"ל וד"ל.

והנה זאת הוא ענין בחי' הקרומין שבמוחין לכסות ולהעלים בבחי' צמצום והסתר על המוחין שיוגבלו ולא יומשכו יותר מדאי רק במדה ולמי שראוי [ו]להעלים האור [וה]שפע שלא תומשך למי שאינו ראוי כו'. ויובן זה עד"מ בקרום גשמי המכסה וחופה על המוח הגשמי שממנו יבא סיבת הצמצומי' וההסתר על כלי השכל שהוא המוח עצמו שנק' חומר לצורת כח השכל היולי, שהרי אנו רואים סיבת קושי' ההבנה באיזה שכל הכתוב או הנאמר בדיבור שהוא מפני הקרומים דוקא שמגביל ומכסה על המוח לבלתי יצא ממנו אור ושפע ההשכלה להשכיל אותו השכל והוא ענין כיסוי הקרום שמכסה את המוח שלא יגלה כמו שהוא כו' ויש גידים בקרום זה שמצמצמ[ים] ומכווצים כל אור שפע השכל היוצא מן המוח, וכמו"כ בהמצאת שכל חדש מן כח המשכיל שלמעלה מן השכל לא יוכל לכונוס ולהגלות בכלי השכל שהוא המוח מפני הקרום הוזה המפסיק ע"כ לא יוכל להשיג בכי טוב איזה שכל שנמשך מכח המשכיל רק נשאר לפעמים בבחי' מקיף על המוח וה"ז כמו הכלי המגביל את המים שבתוכה שלא יומשכו רק כפי הגבלת הכלי כך הקרום חופה ומגביל את המוח מכל צד כו'. וכך יובן ענין הקרומות למעלה שהן בבחינת אלקים שבהוי' שבמוחין המסתירין ומצמצמין על בחי' המשכות המוחין העליוני' לבלתי יומשכו יותר מדאי כו' אלא בצמצום ושיעור כפי הצריך והוא לפי שבחי' הקרום הוא המגביל את המוחין [כנ"ל] וד"ל. וזהו פ"י מגן אברהם בחי' חסד אברהם הוא בחי' הוי' דחסד דאצילות שבחי' מוחין שבמדה זו נמשך בבחי' הגדלות להשפיע בלי גבול, אך בחי' הקרומים דמחפ"י כו' מצמצמים ומגבילים לבלתי יצא השפע יותר מדאי, והוא תועלת גדול לבלתי יצא מותרי החסדים לרעים כמו לטובים כו' ולא יוכלו החיצוני' לקבל היניקה (ודרך פרט יש במוחין דז"א ל"ב שבילין דמתפתחין והן ח' חסדים של ד' ד' וז"ש ובדעת חדרים ימלאו כו' ויש קרום מפסיק בין כל חדר [ב]הג[ב]לת המוחין וקרום זה הוא המקיף ומ[גב]יל לכל מוח ומוח בפ"ע כו' אבל בבחי' מו"ס לית קרוםא דחפ"א להיותו למעלה מבחי' הגבלת האור בכלי מפני ש[הוא] בחי' המקיף הנק' מו"ס כמ"ש באד"ר ומבואר במ"א וד"ל).

וזהו ג"כ שרש מצות ל"ת שהו בי"ה למעלה ממ"ע שהו בו"ה כו', כי הנה עיקר ענין הל"ת הוא רק למנוע האור והשפע שלא יומשך למקום

ובדעת חדרים ימלאו [בג] נוסף: כל הו יקר: משלי כד, ד. ראה זר (אדרא רבא) נשא קנה, ב. קכט, א. חורת חיים וירא קיב, א. עטרת ראש שער יוה"כ פ"ו (ע' לה).
אבל בבחי' מו"ס לית קרוםא דחפ"א: ראה מאמרי אדמו"ר מארו"ל ע' רעג ואילך.
מצות ל"ת שהו בי"ה . . בו"ה: נסמו לעיל ע' תיב. וראה אמרי בינה שער התפילין פ"ח: פ"ג. דרך חיים

שאינו ראוי והוא כמו לא תאכל חלב ודם שלא יומשך השפע לחיצונים בתוס' חיות כי הדם הוא הנפש ו[כן] כל לית כמו לא תלבש שעטניז ואמרו בזוהר כלומר מניעותא ו[כמיש במיא ואחרי לא יהי כו', וזהו [בחי' כח המגביל ומונע] השפע מבחי' המוחין דהוי' שהוא בחי' אלק[ים] שמלוכש בקרומית המוחין כי כל רמיח מיע [הרין] המה בחי' המשכת המוחין דגדלות כו' ועיי' בחי' הגבורות דצמצום הקר[ו]נות לא נמשך מהם תוס' חיות והן ענין הלידת שהם בחי' העדר השפע כו' ודיל'. והנה בזאת יש יתרון מעלה בלידת על מיע להיות שרשן מבחי' מקיף שנק' שומר כו' והוא ענין הקרומות שמונעין המשכה דאור פנימי' שבגוף המוחין ו[עייז] נשאר האור בבחי' מקיף על המוח כניל במשל, איכ הרי שרשן בבחי' מקיף דמוחין שגבוה מגוף המוחין שהם בבחי' אור פנימי כו', וזהו [שנק' הקרומות בשם מגן בחי' מקיף כמו אנכי מגן לך כו' והוא לשמור ניקת החיצוני' שזהו עיקר ענין הלידת כניל. והיינו שרש הלידת בייה שהן בחי' חויב בחי' מקיפים לזויג שהוא שרש כל המיע בחי' ויה כו' ודיל'.

ומעתה יש להבין ענין ובחי' מילוי שם מיה שהוא חוה כידוע שאדם בגימט' מיה וחווה אשתו הוא בחי' מילוי דשם מיה כו'. ויש להקדים תחלה ענין המילואים של השמות כמו שמות דע"ב סיג כו' ויש מילוי דמילוי עד כמה מילויים כו'. והנה כמו מילוי דאות הא' שהוא אותיות א' ל' פ' וג' אותיות הללו מילוי דאל"ף א' ל' פ' ומילוי דלמ"ד למ"ד כו' כך יש מילוי דמילוי עד אין שיעור. והנה יש להבין בשרש ענין המילוי מהו דלכאורה הרי עיקר אות האלף אינו רק ציור תמונתו בכתב [שהוא] כמו יו"ד בראשו ו[י"ז] באמצע[ו] ויו"ד למטה ותמונה וציור כזה נק' אות א' כידוע והוא בחי' עצם אות הא', איכ יש להבין למה כאשר צריך להודיע לתינוק אות א' או לזולתו לא יוכל לגלות התמונה של הא' כמו שהוא בדיבור כלל דהיינו כשיפרוש לו צורתו של יו"ד בראשו כו' כי גם שיפרוש לו היטיב כל ציור התמונה לא יוכל לידע שכוונתו על אות א' עד שיאמר לו בהזכרתו ג' אותיות אלו א' ל' פ' דוקא שכאשר יאמר לו אל"ף מג' אותיות הללו יתד מחוברין בצירוף תיבה אח' דוקא אז יבין שכוונתו על אות א' ואם יאמר לו

שער התפלה טג, א: עא, א. שערי אורה שער הפורים ע' 188 ואילך. שער האמונה ע' ד ואילך. תורת חיים ואר אג, ע"ב ואילך: בשלח קצב, ב ואילך: סקודי [והוא משנת תקפ"ד — ע"פ בוך 191] ע' תרמח ואילך. לא תאכל חלב: כיה בכ"מ. ראה ויקרא ג, יג. ספר המאמרים תקס"ב כאן ע' ע. דרך חיים שער התפלה ע' עא. אמרי בינה הגיל. שער האמונה הגיל. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשנ"ד. וש"נ. לא תאכל . . . ודם . . . כי הדם הוא הנפש . . . לא תלבש שעטניז: ראה ראה טו, כג . . . שם יב, כג . . . תצא כב, יא.

ואמרו בזוהר כלומר מניעותא . . . ואחרי לא יהי: קדרשים פו, כ . . . ישעי' מג, י. הובא בזוהר שם, א. שאדם בגימט' מיה: נסמו לעיל ע' שפכ. וחווה . . . מילוי דשם מיה: באור התורה חולדות כאן ע' קמב: כי חוה עולה י"ט שהוא מילוי דשם הוי' דמיה שהוא בחי' אדם גימט' מיה.

ג' אותיות הללו מפורדין זמ"ז לא יבין כלל שכוונתו על [ציור] אות הא' וגם אם יאמר בג' תיבות כמו אליף למ"ד פ' ג"כ לא יבין רק כאשר יאמר ג' אותיות הללו יחד ואז גם אם לא יצייר לו התמונה כלל יבין שכוונתו על אות הא' כתמונתו וצורתו, ולכאורה דבר זה פלא ביותר והרי אין שייכות כלל אות א' עם ציור תמונת אות הא' כיו"ד בראשו כו' וכן באותיות הללו דאליף אין שום משמעות כלל מציור התמונה הזאת דאות הא' עד שמחמתו יבין ציור אות הא' שהרי האותיות הללו המה אותיות אחרים כמו פ"א ולמ"ד ואינם בבחי' מהות התמונה והציור דאות הא' וגם הלא כשמזכיר לו תיבת א' אע"פ שאינו רואה התמונה יודע ומבין ענין האות אלף, ועד"ז יפלא גם בשאר האותיות כמו ב' וג' [ודלית וה"א] עד תי"ו מה זה שלא יבין זולתו על ציור א' או ב' בג' קוין כו' כ"א כשאומר לו ג' אותיות הללו בי"ת [ו"י תי"ן] דוקא וכן אות גימ"ל באותיות גימ"ל וכן דל"ת [ה"א] עד תי"ו כו' לכל אות יש הזכרה בצירוף אותיות דוקא וא"ל לא יבינו את האות מתוך הדיבור כלל וכלל כידוע.

אך הענין הוא דבחי' ציור ותמונת האות הוא הנק' בחי' עצם האות ומהותו כמו שהוא אך מה שבדיבור צריך להזכירו בצירוף אותיות דוקא הוא בחי' קריאת שם של האות כך קוראין אותו כשצריכין להזכירו בדיבור כו' ואין לקריאת שם זה שייכות ויחוס עם עצם הציור והתמונה של האותיות שהרי לא יתחייב כלל צירוף דיבור אות הנק' בשם בי"ת בג' אותיות הללו שיהי' תמונת הב' [דוקא] בג' קוין לאורך ורוחב כו' וכן לא יתחייב אותיות [צירוף [דיבור] אות הגימ"ל באותיות הללו שיהי' צורת [אות] הג' ביו"ד ומ"ם וכו' וכן אליף לא יתחייב [תמונת] אות] הא' ביו"ד בראשו כו', וכך בכל האותיות אין קריאת שמותם מחייב ציור אופן תמונתו כלל וכלל רק שזהו קריאת שמותם בלבד כשצריכים להזכירו בדיבור כמו האומר אות הא' לזולתו יצטרך להזכירו בשמו שהוא אליף וכיוצא אבל לעצמו כשקורא אות הא' הנכתב אין צריך להזכיר א' כו'. ויובן זה עד"מ כמו קריאת שם לאדם כמו ראובן או שמעון וכיוצא שאין שם זה ראובן יש לו שייכות לעצם ומהות הנפש האדם הזה שקורין לו ראובן שהרי הוא מהות אדם בנפש וכחות ואם יקראוהו בשם אחר לא יפול בו שינוי כלל כו' רק כדי שיהי' נפנה ונתפס לקורא צריך שיהי' לו שם שבאותו השם יזכירו ויפנה אליו כידוע ואין השם ראובן מחייב להיות מהות נפשו באופנים כמו שהוא כו' רק שהוא קריאת שם של העצם בלבד, אך עכ"ז קצת הארה [דהארה] מאיר מן העצם בקריאת שם כמ"ש במ"א. וכך הוא קריאת שם לאותיות כמו שקוראין לציור אות א' באל"פ הרי זה שמו של האות העצמי שכך יקרא [לו] כשצריך כמו שם ראובן לגבי עצמותו ואע"פ שאין לשם זה ערך אל העצמו' רק שיהי' האות נתפס

הארה [דהארה] מאיר . . . בקריאת שם: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נג. וישנ' ח"ב ע' תשכב. במדבר ח"א ע' טז.

בקריאה בדיבור צריך שיהי' לו שם והוא מה שיש שמות לכל האותיות מא' ועד תי"ו כנ"ל אות זה בקריאת שם זה דהיינו באותיות הללו כמו אות הג' באותיות גימ"ל וכיוצא, ועכ"ז יש קצת הארה מעצם ומהות האותיות מקריאת שמותם שהוא הפי' שמפרשים אותו בדיבור לזולתו עד שא"א שיביא את העצם של הא' בדיבור כ"א באותיות שמו אשר נק' אל"ף וכיוצא ולא באופן צירוף שם אחר לפי שזה הוא שמו דוקא מפני שיש בשם קצת הארה מן העצם כמו בקריאת שם האדם כו' ובאמת אין טעם לזה כלל למה יקראו השמות של האותיות העצמי' בצירופים כאלה דוקא וכידוע שיש בזה סודות עמוקים וכמו הני דרדקי שאמר' טעם לקריאת שמות כמו מאי גימ"ל גומל דלים א"ב אלף בינה כו' וד"ל.

וזהו שרש ענין המילוי בכל השמות העליונים כמו שם הוי' יש בו ד' אותיות יו"ד היא כו' הרי עצם אות היו"ד הוא רק כמו שהוא בצירוף תמונתו בלבד שנק' עצם הי' רק בחי' קריאת שמו בדיבור צ"ל אותו בג' אותיות יו"ד ונק' יו"ד מילוי דאות העצם שהוא ציור אות העצם שהוא ציור תמונתו של יו"ד וכן באות ה' בעצם תמונתו יש לו שם שקורין אותו בב' אותיות היא כו' וזה הנק' המילוי שאותיות המילוי הם [בחי'] טפל לגבי העיקר העצם האות כמו א' דה"א בדיבור הוא טפל לגבי [עצם אות הה' כו' כמשל שמו של אדם לגבי עצמותו כנ"ל שאין למילוי שייכות רק שהוא כמו כלי שיתפוס בו האות העצמי לזולתו כמו שנפנה האדם לקוראו בשמו כנ"ל וא"כ הרי המילוי הראשון דיו"ד וה' כו' נק' בחי' אחוריים וטפל לגבי עיקר הצורה של העצם אות היו"ד וה"א כו'. ועד"ז בכל המילויים כמו בבחי' מילוי דמילוי דהיינו אותיות יו"ד וה' כו' שהוא מילוי ראשון כאשר צריך לפרש בדיבור לזולתו אותיות דיו"ד אזי צריך להיות ג' תיבות יו"ד בפ"ע בג' אותיות [יו"ד] וי"ו ג' אותיות דל"ת ג' אותיות וה' בפ"ע בב' אותיות דה"א וא' הראשון היא והב' אל"פ כו', וכך הוא כאשר מג' תיבות דיו"ד וי"ו דל"ת כשצריך לפרש כל אות ואות מהם הרי זה מילוי הגימ"ל כו' ועד"ז עד כמה רבבות מדריגות בהשתלשלות זמ"ז כידוע.

והנה זה מובן דכמו שבמילוי הראשון יו"ד הרי יו"ד טפל כך מילוי הב' דו' ד' בג' תיבות נק' [ט]פל לגבי יו"ד שנק' מילוי הא' דהיינו שאותיות יו"ד דמילוי הראשון נק' בחי' צורה העצמי לגבי מילוי יו"ד שאינו אלא קריאת שם בלבד כו' כנ"ל באותיות מילוי הא' דו"ד לגבי ציור אות היו"ד כמו שהוא בכתב, וכך גם מילוי הג' וי"ו ד' נק' צורה העצמית לגבי בחי' קריאת שמו כשיפרשו בדיבור כל אות ממנו כו', וכך הוא בכל השתלשלות דמילויים זמ"ז כ"א בחי' אחוריים לגבי פנימי' הצורה שלו עד שמילוי הג' נק' [בחי']

אחוריים דאחוריים לגבי צורה הראשונה דאות היו"ד ומילוי הד' [אחוריים] דאחוריי' כו', אבל מ"מ גם שנק' בחי' אחוריים לצורה שלו נק' בחי' צורה ופנימי' למילוי שלו כמו למילוי הראשון נק' אחוריים לעצם אות היו"ד ונק' צורה ואות עצמי לגבי מילוי הג', ועד"ז לכל מילוי ומילוי הרי יש בו ב' מדרגות פנימי' ואחוריים פנימי' לגבי התחתון המשתלשל הימנו ואחוריי' לגבי העליון ממנו כמו כל עילה ועלול שנק' עילה לגבי עלול [ממנה] ונק' עלול לגבי עילתו כידוע וד"ל. כך משתלשלו בחי' המילויים ושמות העליונים דע"ב ס"ג כו' בכל העולמות דאבי"ע עד שבסוף עולם העשי' הוא סוף מדרגות כל המילויים להיות מהם התהו"ו יש ונפרד לגמרי והוא הנק' אותיות המתגלגלות ברל"א שערים כו' וד"ל (אמנם כ"ו הוא בבחי' אותיות הנאמרים בדיבור דוקא אבל במחשבה הרי יוכל לצייר [את תמונת] אות ה' כמו שהוא בלא מילוי כלל וגם בחי' אותיות המילוי שלו יוכל לחשוב במח' כל אות ואות בפ"ע כמו בעצם האותיות וכן במילוי דמילוי עד סוף כל המילויים יוכל להרהר מכל אות ואת מן המילוי היותר אחרון כמו במילוי הראשון ואין זה נחשב כלבוש ואחוריים דאחוריי' כלל כמו באותיות הדיבור כו' שזה יוכל להיות שמחשבה הכללי תקיף לכל מה שיסתעף פרטי המילויי' הכלולים בו משא"כ בדיבור וע"כ יש בכח המחשבה להפך צירופי אותיות הדיבור כמו שיתבאר וגם שיש במחשבה ג"כ פרטי' כמו לחשוב כיו"ד שבראש הא' בפ"ע ובקו שלו בפ"ע כו' אין זה כלל התחלקות אותיות בהמילוי שבדיבור להיות בבחי' אחוריים דאחוריי' כניל רק שנחלק לפרטי' וכל פרט נחלק עוד [אבל לא שהאל"ף לבוש והעלם פנימי שבו כניל וד"ל].

וע"פ כל הנ"ל יובן ג"כ בחי' חוה שהוא בחי' מילוי [ו]אחוריים דשם מ"ה שהוא בחינת אדם העליון שעל הכסא כו', כי הנה ידוע שכל בחי' הוי"ה הוא בחי' אצילות ממש ובחי' אלקים הוא בכריאה וגם כל בחי' מילוי דשם הוי' הגם שאינו רק בחי' חיצונית ואחוריים דאותיות הוי' עצמו כניל באריכות [ב]ענין המילויים הכל הוא בבחי' אצילות עדיין שהוא למעלה מבחי' כח הפועל [האלקי] בנפעלים ולכך נק' הוי' ה' הוה ויהי' [כו'] עבר הוה ועתיד כא' שהוא למעלה [מ]בחי' הזמן שבמל' מלך מלך ימלוך כו' לפי שהזמן הוא בחי' נוקבא ע"כ מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות כמ"ש

אותיות המהתגלגלות ברל"א שער: ראה ספר יצירה פ"ב מ"ד.
בכח המחשבה להפך . . . כמו שיתבאר: ראה לקמן ע' תרמא.
שויה שבראש — כלל . . . שהאל"ף: א"ל: כמו . . . ז': שהראשון.

הוי' ה' הוה ויהי': ראה עץ חיים שער (א) דרוש עגולים וישר ענף, א. שולחן ערוך אדה"ו אחרי" סיה
ס"א. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה היא סיע רצו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב סיע תקמה.
מלך מלך ימלוך: ראה זהר בראשית לד, א.

מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות כמ"ש בע"ח: בספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' תיג בשם הפני"ח.
ובכ"מ מובא בשם הפני"ח [ראה שם שער (ג) קיצור אבי"ע פ"ד]. ומהם: תורה אור תוזה ק"א, ב (נדפס גם בסה"מ תקס"ז ע' עח). סה"מ תקס"ח ח"א ע' לד; ע' תל (ושם הוסיף הצי"צ ובלק"ח פ' בראשית). ח"ב ע' תרעג.

בע"ח והוא בחי' ז"א דאצילות שנק' קודב"ה קדוש ומובדל בערך גם מהיות בחי' מקור לעולמות והוא הנק' אדם העליון שעל הכסא וגם בחי' ז"א הוא בא בבחי' שם הוא שם הוי' כמילוי אלפין שזהו גימ' מ"ה אך נק' שם העצם להיותו בבחי' עצמיות המדות דאצילות משא"כ שם אלקים הוא נק' שם הפעולה שבחי' כח הפועל בנפעל כו'. והנה בבחי' שם הוי' שהוא שם העצם גם בחי' המילוי [אותיות] שלו שנק' אחוריים [כו'] עד מילוי היותר אחרון כולם הם בבחי' אצילות משום דאיהו וחיהו וגרמוהי חד (וגם אותיות המחשבה שלמעלה מבואר שאין מילוי שבה נחשב בחי' אחוריים כו' הרי מ"מ נק' עלמין דאתכסי' ויש בהם בחי' ההשתלשלות אך שכולן נכללים במחשבה [א'] כנ"ל), ולהיות כן יובן ענין חוה שהיא בחי' מילוי דשם מ"ה כנ"ל הרי מתאחדת בעצם אדם העליון שהוא שם הוי' העצמי והיו לאחדים ממש וגם שנק' בחי' אחוריים כו' כנ"ל מ"מ בבחי' האצילות הם לאחדים מאחר שגם מילוי זה הוא למעלה מבחי' התפשטו' למטה להיות מקור לנבראים בבחי' כח הפועל בנפעל שהוא מדת מל' כידוע [משום] דאיהו וגרמוהי שהן [ה]אותיות דמילויים כו' הכל חד בתכלית היחוד, והוא ענין ד"ו פרצופים דאדם וחיה קודם הנסירה שבחי' חוה מדובק וטפל מאחורי אדם ונדבקו והיו לאחדים ממש רק שזה מלפני' וזה מלאחור כמו עד"מ אדם שפניו ואחוריו כאחד נחשבו לו בבחי' עצמותו כו' שהוא ענין מילוי חוה שמתאחד באדם שם מ"ה כו' כמו שהיתה חוה קודם הנסירה צלע אחת מצלעותיו ממש כו' דבוק ומחובר בעצם האדם כמ"ש זאת הפעם עצם מעצמי כו' ולזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה [כו'] ו[כמו] שע"ס דז"א נק' ע"ס בלי מה בלי מהות בבחי' גילוי מאין ליש [כו'] כך [בחי'] המל' [ב]עודנ[ה] בבחי' מילוי דשם מ"ה הוא ג"כ למעלה מהיות מקור לבע"ג כו' והוא ג"כ בבחי' בלי מה כו' וד"ל. אך הנה לאחר הנסירה דוקא שנבדל בחי' כח המל' במהות בפ"ע בבנין פרצוף כמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע כו' אזי נק' בחי' כח הפועל בנפעל להיות מקור לבע"ג להחיות מאין ליש ומסתתרת בבי"ע עד שבמל' [בכל משלה] וישפיע גם לע' שרים כו', והוא ענין מילוי דמילוי כו' כנ"ל שבא בבחי' הדיבור דוקא שכל מילוי הוא בחי' אחוריים ולכוש חיצוני' לאותיות שמהם הוא המילוי כו' עד שיש כמה רבבות מדריגות בהשתלשלות עד סוף העשי' במילוי היותר אחרון להחיות לע' שרים דנוגה דעשי' כידוע, וכ"ז הוא בבחי' המל' כשנק' דיבור במהות בפ"ע אז הוא כח נבדל [מ]בחי' שם הוי' דז"א ואינה דבוקה

אמרי כינה שער הק"ש פליו: פמ"ח. תורת חיים בשלח [והוא מליל שבת נחמו תקפ"א — ראה לעיל בחי' ע' שאת הכערה 10-9] ע' שנד. מאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"א ע' קלח וראה בהנסמן לשם. שער מאמרי הרשב"י לתקוני זהר תסיט (תל אביב תשכ"א ט, א).

שם הוי' במילוי אלפין: ראה עץ חיים שער (ה) טנתיא פ"א. שער (יח) רפיח ספ"א.

דאיהו וחיהו וגרמוהי חד: ראה תקוני זהר בהקדמה ג, ב.

ד"ו פרצופים דאדם וחיה: ראה ערוכין יח, א. מאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"ב ע' תתצו ובהנסמן לשם.

צלע אחת מצלעותיו, . . . וזאת הפעם . . . ולזאת [י"א: זאת]: בראשית ב, כא. כג.

ויבן ה' אלקים את הצלע: בראשית שם, כב.

וטפילה לגביו כמו בהיותה ד"ו פרצופים בבחי' מילוי דשם הוי' כו' וד"ל. והנה כאשר המל' טפל לבחי' ז"א שנק' מילוי דשם מ"ה כניל אז לא שייך [לומר] ענין היחוד והזיווג לגדלות ולא דבחי' קטנות שמבחי' נחש מילוי אחריים דשם שדי שהוא מ"ח צירופים אחרוני' דדכורא כניל כי איך ישפיע גם גבורות דקטנות מאחר שאין מלך בלא עם נפרד שיתפשט מל' עליהם, אבל כאשר המל' כלולה באצילות למעלה מבחי' מלך על עם כו' אי"כ אין העולמות המוגבלים במציאות כלל וכלל שיתכן לומר ע"ז בחי' גבורות שהוא מדה"ד לדקדק ביותר כמו שמים לא זכו בעיניו כו' וכה"ג מפני שאין הנבראים בע"ג תופסים מקום כלל ומחמת זה לא נתפשט מדת המל' באצילות ולמטה כי כלולה בשם מ"ה בבחי' ביטול והשפעה בבחי' מהות ודבר מה משום דאיהו וגרמוהי חד בלי מהות כו' כניל, אך כאשר המל' יורדת למטה בבי"ע בפרצוף בפ"ע דוקא כו' ואינה בטילה ונכללת בשם מ"ה דאצילות או שייך בחי' היחוד והזיווג דו"ג בבחי' הקטנות ג"כ והוא להשפיע במל' שמוסתר בבי"ע מבחינת מ"ח צירופים האחרונים דז"א להיות מקור לגבורות שבמל' במ"ח צירופי' האחרונים שבה שהוא בסוף כל המילויים בבחי' אחריים דאחוריים כו' ונק' אם כל חי למטה מטה ביותר עד שיתכן לומר ג"כ בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא בחי' פסולת הגבורות הקשות כניל וד"ל.

(וזהו ענין מאמר הוהר (דף קכ"ב פ' חיי) ע"ש ע"פ מלך לשדה נעבד אית שדה ואית שדה דחקל תפוחין קדישין כו' ואית שדה דכל חירוב וקטלה ושיצאה מנה נפקין ע"ש כד"א ואם בשדה מצאה. דהנה מבואר למעלה דבחינת המל' [בהיותה למעלה באצו'] בין כשהיא ד"ו פרצופין בין לאחר שנבנה בנין הפרצוף בפ"ע אך היא עולה למעלה באצו' ומתייחדת בפ"פ כו' אז נק' שדה דחקל תפוחין קדישין [ו]כמו ריח השדה אשר ברכו הוי' דמקבלות מכל בחי' המשכות עונג העליון שבאצו' כו' ואז נאמר מלך לשדה ז"נ כו' כל מלך זהו מלכא עילאה בחינת אור אבא שבז"א לשדה זו נעבד לשון נפעל כמ"ש שם בזהר דאתתקין כדקא יאות כמ"ש למעלה בענין מלך במשפט יעמיד כו' שממשיך גבורות ממותקות לחיקון שדה זו כו' ועי"ז גם הוא עצמו אתתקין [כמ"ש באד"ר דרישא דמלכא בחוגי' אתתקון] כו' וזהו [ו] עבד לשון נפעל כו' וד"ל. אך אית שדה בהיפוך ממש מזה והוא שדה דכל

שארין מלך בלא עם . . . אבל כאשר המל' כלולה [ג]: ומאחר שהמל' כלולה עדיין: בחי' וישב לח, ל. וראה הנסמך במאמרי ארה"ה פרשיות התורה ח"ב לע' תרלא.

מאמר הוהר . . . חיי ע"ש [ז]: חיי ע"ש [ז]. . . ע"פ מלך לשדה נעבד: בשינויים. וראה אור התורה תולדות כאו ע' 284 . . . נסמו בריש המאמר.

שויה לאחר — עולה [יא: ליתא] . . . ריח השדה אשר ברכו הוי': תולדות כו, כו (ושם: כריח).

שויה לשדה — ז"נ כו' [יא: נעבד פ"ן] כו' [יא"ג: ליתא].

כמ"ש באד"ר דרישא דמלכא בחוגי' אתתקון: ראה זהר (אדרא דמשכנא) משפטים קכב, רע"ב.

קטלה דהיינו בחי' הגבורות הקשות לגמרי פסולת הדין הקשה שנופל מבחי' אחוריים דאלקים דקדושה דמ"ח צירופים האחרונים שבה כאשר נסתלק בחי' החסדים שבהם לגמרי ונק' נער חסר ה' חסר ה' חסדים הממתיקין כו', וזהו שנמצאת בחי' נערה זו בסוד גלות דקליפה שהיא שדה דכל חירוב וקטלה כו' שהוא בחי' מל' דקליפה דבריאה שנאמר בה שפחה כי תירש כו', וע"ז נאמר ואם בשדה מצאה לנערה המאורסה מפני שעדיין לא הי' יהוד לזו"נ ונק' נער חסר היא [חסר הי"ח] כו' ע"כ בחי' ירידתה למטה הרי יוכל להיות שיחזיק בה האיש שנק' עשי' והוא בחי' ז"א דקליפה דבריאה ושכב אותה להשפיע בה בחי' גבורות קשות לגמרי [כו'], ומפני מה הי' לו כה זה לפי שבשדה מצאה [בבחי'] שדה דכל דינין קשין נמשכין ממנו והוא בחי' מ"נ דז"א דקליפה (כמו מימי לא קריתי לאשתי ולשדי כו') בסוד גלות השכינה כו' להיות ירידתו זאת היא בבחי' מילוי דמילוי בבחי' אחוריים דאחוריי' שבא בחיצוני' היכלות דבריאה עד שמסתתרת גם בשדה דקליפה וזה יוכל להמציא בחי' ז"א דקליפה דבריאה להחזיק בה כו' וד"ל. ושרש הדברים הוא לפי שגם באצילות הי' יחוד דקטנו' דנחש דקדושה בחי' גבורות דקטנות כנ"ל ומהו נהווה גבורות קשות באצילות שמהם מקבל ז"א דקליפה דאצילות ונק' זוהמא של נחש כו' ע"כ אחר כך בירידת [המל'] למטה בבחי' מילוי דמילוי כו' בעולם הבריאה ובפרט כשמסתתרת בשדה דקליפה דמל' דבריאה אז יוכל להיות שז"א דקליפה דבריאה יתיחד בה כמ"ש והחזיק בה האיש כנ"ל וישפיע בה גבורות קשות יותר [מ]גבורות דז"א דקליפה דאצילות כו' וד"ל.

וזהו מלך לשדה נעבד בהיפוך ממלך דקדושה בשדה דחקל כו', אלא מלך זה מלך זקן וכסיל ז"א דקליפה דבריאה לשדה בחי' נוק' דילי' נעבד להיות כל המשכות דינין קשין כמ"ש שדה דכל חירוב וקטלה כו' כאשר נמצא בשדה נערה המאורסה והחזיק בה האיש כו' אז הוא מקבל תוס' אור ושפע גם מבחי' [ה]גבורות [ה]עליונות דז"א שנמשכו בבחי' גבורות דקטנות לז"א דקליפה כנ"ל וישפיע בנערה זו גבורות קשות לגמרי ונק' זוהמא של נחש דקליפה [דאצי'] בבריאה שנתהווה מבחי' פסולת הגבורות דאצי' כנ"ל שנק' נחש דקדושה כנ"ל, וא"כ פי' מלך זה יכול להתפרש בסוד גלות [ד]מלכא עילאה לשדה דקליפה נעבד להשפיע גבורות קשות [כו']. וזהו ומת האיש הוא לבדו ולנערה לא תעשה דבר פי' האיש הוא והאשה היא הנק'

שפחה כי תירש: משלי ל, כג (ושם: ושפחה).

הי"ח . . עשירי ה' חסדים . . י"א: עשו.

שריה שבנשדה — ממנו [י"א: הימנה] . . מ"נ [ג': מל'. ה': נוק'] . . (כמו מימי לא קריתי [המנובא

במצע"צ ליתא בג']: ראה שכת קיה, ב.

ומת האיש ההוא לכדו: תיבת ההוא מובאת גם בספר המאמרים תקס"ב כאו ע' עב. ובאור התורה תולדות

כאו ע' 288: כו'.

בכתוב הוא בחי' ז' וז"נ דקליפה דבריאה כידוע ובכאן הכוונה על בחי' ז"א דקליפה דבריאה שנק' איש ההוא שציוה ה' לברר כל חלקי הטוב מן הגבורות עליונות דקדושה להיות מובדלין לגמרי מכל בחי' הרע דדינא קשה שבאי' בהסתעפו' דגבורות דקדושה כנ"ל בענין נחש עלי צור ואז ממילא לא ישאר רק חלק הרע העצמי דדין קשה לבדו. וזהו ומת האיש ההוא לבדו פי' שלא יהי' רק מת לבדו כמו שהוא בעצם מפני שלא ישאר רק חלק העצם של הרע העצמי שנק' מת לבדו מעיקרא כמ"ש במ"א בענין לא יומת המת כו' המת מעיקרו שכל פעולתו רק רע בעצם בלתי תערובות חסד כלל וכלל וז"ה] לא יחפוץ במו"ת המת אך [הוא] לבדו ימות אבל מה שמסתעפי' ממנו בחי' דיניו קשיו לקטרוג דכל דין ועונש מיתה מבררי' ממנו מפני המתקת כל הדיניו הקשיו ע"י בירור כל ניצוצות הטוב עד אלף השביעי וז"ש בלע המות לנצח, אך רק האיש ההוא לבדו ימות וכמשל העלוקה שמושכת הדם ומתה וז"ש תמותת רשע רעה [הרע] עצמו [כו'] כמ"ש במ"א [אך לא יחפוץ כלל במות המת [כו']]. א[בל] לנערה לא תעשה לה דבר לברר בחי' הרע דקליפה קשה שקבלה מהאיש ההוא בחי' ז"א דקליפה אשר שכב אותה כו' דהיינו שאין לנערה זו משפט [מות] כמו לאיש ההוא שלא יהי' לגבורי' קשות שקיבל מיתוק כ"א במיתה כמו שימות האיש לבדו [כו'] אלא לא תעשה לה דבר [זה] [משא"כ בשאר עריות נאמר והצאת את האיש גם את האשה ההיא כו' דמיה[ם] בם [כו']], ולפי שיוכל להיות עליות ומיתוק גבורות קשות שקבלה ע"י בחי' תשובה בבחי' העלאה דאוי"ח להיות אתהפכא ואתכפיי' כו' בכירור הטוב מן הרע הוא ענין הקמה לנפילתה לברר כל השפעות גבורות קשות שבה בכל שבת ור"ח ובפרט בעש"ת כו' ובכל לילה ע"י שהמל' יורדת מטה מטה בהיכלות הקליפות עולה משם כל חלקי הטוב שקבלה מן הרע דנוגה וכמ"ש וחקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה ובחצות לילה עולה למעלה עד בשמיני עצרת שהוא עליות המל' ביחוד פכ"פ כו' כנ"ל וד"ל.

שו"ה דקליפה — דבריאה: ככת"י זה נכפל עוה"פ מתיבת כידוע עד תיבת בריאה.
לא יומת המת כו' [א": ע"פ עד א] המת מעיקרא: שופטים י, ו (ושם: יומת המת לא יומת ע"פ). ראה [רע"א מהימנא] שופטים ע"ה, א. ע"ז הוא בביאורי הוזהר פינחס קטו, ב (ושם: כמיש בזהר ע"פ ...): לעיל ע' תקצח. דרך חיים שער התפלה פ"מ מח, א (ושם: כמיש בזהר ע"פ ב' עדים). וראה גם תורת חיים מקץ עה, ג. לא יחפוץ במו"ת המת: יחזקאל יח, לב (ושם: אחפוך).
בלע המות לנצח [ע"כ נמצא בכור אבג]. . . וכמשל העלוקה: ישעי' כה, ח . . . נסמן לעיל ע' תרח.
תמוחח רשע רעה (הרע) עצמו: תהלים לד, כב. וראה ספר המאמרים תקס"ח ע' תרלט. תורת חיים שם.

והצאת [א": והוצאתם] את האיש גם [א": כו'] את [א": את] האשה ההיא כו' [שתי תיבות האחרונות ליתא ב' א"] [דמיה[ם] בס: ראה תצא כאן כב, כד [וראה בנין שופטים י, ה]. התיבות דמיה[ם] גם הובאו כמ"פ בקדושים כ, יא ואילך.

בכל שבת ור"ח: ראה אור התורה תולדות כאן ע' קמה. וש"נ.
וזמם בעוד לילה . . . כו"ל [א": ליתא]: משלי לא, ט . . . ראה ספר המאמרים תקס"ב כאן ע' עכ: וכמ"ש בכתבי הארז"ל פרטי העליות בכל העיתים. וראה אור התורה שם.

צעקה [ה]נערה, פ"י זהו נתינת טעם לדבר זה למה אין לנערה זו משפט מות כמו לאיש ההוא כנ"ל לפי שצעקה בשדה הנ"ל ואין מושיע לה ומה ה' לה לעשות כו'. והענין הוא משום דבחינת שדה זו שמצא אותה האיש והחזיק בה כו' היא שדה דכל חירוב כו' תכלית צמצום והסתר אור [ה]אלקי לגמרי ולהיות כי רחוק משם הארת אור החסדים העליוני ע"כ צעקה הנערה כו' להצילה מבחי' השפעת גבורות קשות הללו אבל האיש החזיק בה לפי שכוחו חזק ממנה ע"ד כי חזק הוא ממנו כבי' אפי' בעוה"ב אינו יכול להוציא כליו משם [כו'] לפי שהן תכלית הגבורות הקשות שמתגברת על בחי' הטוב כבולע רשע [כו'] צדיק ממנו כמו ז' פרות הרעות שבלעו לטובות כו' ולא הועיל לה כלל צעקתה מפני עוצם [ה]הסתר שם וכמ"ש בדוד ונסתרת שם כו' וכמו צעקת בניי למטה כשהן בגלות נפשם אלקות בעול גופני דמווני וחי' עד שכל אוכל תתעב נפשם כו' ויצעקו אל ה' [בצר כו'] להצילים מהשפעות זר כמו ב[על]ונני' אדוני' זולתך כו' כמ"ש תחת עבד כי ימלך כו' כך הוא בכל זמן הגלות דשכינה בע' שרי' דעשי' כמו מזמור לדוד שהוא בחי' מל' בהיותו במדבר יהודה כו' בע' שרים כו' וכה"ג שאז נאמר צעקה נערה המאורסה כמ"ש וארשתוך לי כו' וד"ל.

ואין מושיע לה, דהנה כתיב אם יגאלך טוב יגאל וא"ל וגאלתיך אנכי כו', ומבואר למעלה בענין מטה משה שהוא בחי' יסוד אבא המהפך ממטה לנחש כו' שהוא להפך בחי' דינין קשין דקטנות דנחש שלמטה לגדלות כו' ופ"י נחש נחושת שעשה משה שכל המביט בו וחי' היפוך המות דקליפה כנ"ל. והנה גם כן מבואר למעלה שכל מעש[ה] המצות הוא להמשיך בחי' מוחין דגדלות דבחי' הוי' שכולן בחי' רחמי' וחסדי' כו' והן הממתיקין לכל בחי' דיני' וגבורות כמו הקטיגור שנעשה סניגור וכה"ג, וזהו זורע צדקות הם כללות המצות שנק' צדקות כמ"ש וצדקה תהי' לנו כדי להצמיח ע"י ישועות כמ"ש כוס ישועות אשא [אלא] שהן בחי' תוקף החסדים להגביר על כח הדין ולהמתיקו כמו כי גבר עלינו חסדו כו' וזהו הנק' ישועות [דוקא]

כי חזק הוא ממנו כבי' אפי' בעוה"ב [א"ג: בעה"ב]: שלח יג, לא. ראה סוטה לה, א. לעיל בח"א פ' דברים ע' ג, וגם שם שני גירסאות: בעוה"ב . . בעה"ב.
 כבולע רשע כו' צדיק ממנו: חבקוק א, יג (ושם: כבלע – אבל עדין הובא לעיל בח"א פ' דברים ע' סא).
 ז' פרות הרעות שבלעו לטובות: נסמן לעיל ע' תצו.
 ונסתרת שם . . שכל אוכל תתעב נפשם . . ויצעקו אל ה': שמואל-א, כ, יט (ושם: אשר נסתרת) . . תהלים קז, יט. ז. כח.

בעלונני' אדוני' זולתך . . תחת עבד כי ימלך: ישעי' כו, יג, משלי ל, כב.
 מזמור לדוד . . בהיותו במדבר יהודה . . וארשתוך לי: תהלים סג, א . . הושע ב, כא.
 אם יגאלך טוב . . מטה משה: נסמן לעיל ע' תרטו.
 נחש נחושת שעשה משה: נסמן לעיל ע' תרט.
 זורע צדקות . . המצות שנק' צדקות כמ"ש וצדקה: ברכות ק"ש . . נסמן לעיל ע' תטו.
 כוס ישועות אשא . . כי גבר עלינו חסדו: תהלים קטז, יג, ק"ו, ב.

כמו המושיע שיש בכחו לגבור על שכנגדו. וזהו ועלו מושיעים בהר ציון להיות מוכרחים לגבורות קשות דעשי' שנק' איש שדה דכל חירוב וקטלה כנ"ל, וזהו לשפוט את הר עשו וד"ל. וזהו אם יגאלך טוב [יגאל] שהוא בחי' יסוד אבא שבז"א שנמשך ממקור החסדים כו' ע"י מעשה המצות שהן בחי' המשכות מוחין דגדלות בז"א יגאל להמתיק לכל גבורות דקדושה] שנפלו בגבורות קשות דנוגה לגאול אותם [משם] שלא יקבלו משם יניקת כו' והן הנק' ישועות להושיע לכנסי' מן הקמים עליהם לטמאה בטומאת הדין הקשה דקליפה כנ"ל פי' ועלו מושיעים וכו' [וכן ביעקב שגלל את האבן מעל פי הגביר כו' וכן [ב]משה אמר דלה דלה לנו כו', וכל זה נק' מושיע להסיר הגבוי' קשות וכן בכל דור יש יחידי סגולה שמושיעין לכנסי' שלא יהיו נב[עלין] לאדונים זולתך כו'. וזהו צעקה הנערה המאורסה [בסוד] גלות דכנסי' למטה בשדה דקליפה שבחי' זכר דקליפה משפיע בה גבורות קשות כו' וצעקתה בצר לה להקימה ולהצילה ולגאל אותה מידי איש זר שלא ישפוך בה בחי' גבורות קשות כו', ואין מושיע לה בבחי' מקור החסדים שנק' ישועות שהוא ע"י בחי' החסדים דיסוד אבא שנק' טוב כמ"ש אם יגאלך טוב דהיינו ע"י [מעשה] המצות שנק' מעשים טובים לפי שע"י המשכות מוחין דגדלות שהוא בחי' הטוב והחסד כנ"ל לפי שאין הדור זכאי במעשה המצות כלל שיהא ע"י ישועות להגביר על כח הדין הקשה כו', וזהו ואין מושיע לה, ע"כ הוא הטעם של [ו]לנערה לא תעשה דבר משפט מות כי לא הוטמאה לגמרי בזה אחר שצעקה הנערה ואין מושיע לה שע"י נאמר וא"ל וגאלתיך אנכי שיש עוד תקוה להקימה ולהושיע לה מבחי' אנכי שלמעלה מגאולי הטוב הנ"ל ע"כ לא תעשה לה דבר כו', פי' דבר כמו ממצוא חפצך ודבר דבר שהמ"ל דקדושה המשפעת מאין ליש נק' דבר דבר כו' וזלע"ז בקליפה בחי' יש הנפרד נק' דבר כמ"ש ע"פ שנים עדים יקום דבר כו' כמ"ש במ"א, וזהו לא תעשה לה דבר להיות מחברה עם מי שנק' דבר להיות בבחי' משפט מות [ו]כמ"ש וכי ימכור איש את בתו לאמה כו' כמ"ש בזוהר, וגם כאן לא תצא הנערה דקדושה כמו יציאת העבד דקליפה דכתי' תחת עבד כי ימלוך [כו'] שהרי צעקה הנערה להצילה ממנו ואין מושיע לה מבחי' גאולת הטוב והחסד, אבל וגאלתיך אנכי מי שאנכי שהוא בחי' עצמי' א"ס שבכתר שנק' אנכי שהוא למעלה מבחי' אין דכתר שאינו רק אין של היש כמ"ש בזוהר על

ועלו מושיעים . . . מוכרחים [יא"ג: מבררים] . . . לשפוט את הר נעשו: סוף עובדי.

ביעקב שגלל את האבן . . . דלה דלה לנו: ויצא כט, י. שמות ב, יט.

שורה ישפוך: יא: יושפע.

ממצוא חפצך ודבר דבר: ישעי' נח, יד.

ע"פ שנים עדים יקום דבר: שופטים יט, טו [ושם: שני-שנים הובא שם יז, ו'בידלוג].

וכי ימכור איש . . . כו' [יא: לא תצא כצאת העבדי]: משפטים כא, ז. ראה זהר [סבא] משפטים צד, ב.

אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל ע' שעב.

כמ"ש בזוהר על פסוק היש ה' בקרבנו: בשלח יז, ז. זהר שם סד, ב.

פסוק היש ה' בקרכינו אם אין כו' כמ"ש אנכי הוא מוחה פשעיך למעני דוקא דשם נא' קמי' כחשיכה כאורה ממש להיות בחי' סוכב הכללי דגם חושך לא יחשיך כו' ומשם יוכל להיות גאולה לכני' מן הגבו' קשות דקליפה וז"ש וגאלתיך אנכי דוקא, וכידוע בגלות מצר' דכתיב אנכי אעלך כו' דהיינו הקביה בכבודו ובעצמו כו' [וכמ"ש] ועברתי אני ולא מלאך כו' והטעם הוא לפי שכאשר המל' בתכלית הירידה למטה מטה אי' שיושיע לה מושיע מבחי' או"א [גם בחי'] ע"י וא"א רק אמיתי' שרשו הראשון והוא כאשר עלה במחית' אנא אמלוך כו' שלמעלה מבחי' כתר מל', והוא בחי' מל' דמשיח דמורח ודאין שלמעלה מבחי' טוב דמשה שאינו נק' טוב מאד אבל כמשיח נא' ישכיל עבדי כו' וגבה מאד וזהו בחי' כתר ש"ט שלמעלה מבחי' כתר מל', וז"ש חיים נתת [לו] כמ"ש במ"א. וזהו וגאלתיך אנכי שלמעלה מבחי' אין שאין מושיע לה אבל אנכי גאלתיך והוא בחי' עליות המל' בעצמו' שנא' בה אבן מאסו הבונוי' כו' א' ב"ן בני"ע הנמאס מטעם הנ"ל היתה לראש פינה בחי' כתר' שבכת"ר בכלל כו', ועז"א משה שלח נא ביד תשלח דהיינו בחי' גאולה דלעתיד לימוה"מ כידוע, אך מזכירין יצי"מ גם לימה"מ כמ"ש כימי צאתך מאמצ' כו' אראנו כו' משום דגם אז נא' [ו]אנכי אעלך גם עלה לימות המשיח וד"ל.

אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך: ישעי' מג, כה.
 קמי' כחשיכא כאורה: כיה גם לעיל ע' תקפו. ע' תקפו. ח"א פ' ואתחנן ע' רלה. ושי"ן.
 אנכי [א': ראוני] אעלך. . ועברתי אני ולא מלאך: ויגש מו, ד. . נסמו לעיל ע' שג.
 במחית' [מחשבה תהלה. א': מחשבה הקדומה]. . דמורח ודאין: טנהדרין צג, ב. וראה לעיל בח"א פ'
 דברים ע' יז. ושי"ן. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קיג.
 ישכיל עבדי. . תחד: ישעי' נב, יג. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקלו. ושי"ן.
 כתר ש"ט שלמעלה מבחי' כתר מל': אבות פ"ד מ"ג.
 חיים נתת (לו): תהלים כא, ה (בדילוג). סוכה נב, א. וראה לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' ריד. ושי"ן.
 אבן מאסו הבונוי'. . היתה לראש פינה: תהלים קיח, כב. וראה בהערה הבאה.
 אבן. . א' ב"ן: ראה הנסמך לעיל ע' תמא. סידור שער התפלה כא, סעי' ואילך.
 שלח נא ביד תשלח. . מזכירין יצי"מ גם לימה"מ [לימות המשיח]: שמות ד, יג. וראה בתרגום יונתן בו
 עזיאל שם. . ברכות יב, ב (במשנה).
 כימי צאתך. . גם עלה לימות המשיח: מ"כה ז, טו. . ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קיג.

להבין ענין הבקשה שאנו מבקשים יהי רצון מלפניך כו' דמשמע שיהי בו שינוי להיות לו רצון אחר והרי זה שינוי רצון מרצון הקדום וזהו בחי' שינוי גמור באדם התחתון שהרי אנו רואים שעצם נפש האדם נשתנה כאשר יתחרט מרצון לרצון אחר לפי שהרצון הוא בחי' המשכת הנפש כידוע וא"כ צ"ל שינוי בנפשו שלא להמשיך נפשו ברצון דבר הקדום אלא להמשיך נפשו ברצון דבר אחר ואפשר יוכל להיות הרצון בדבר ההפכי מדבר הקדום כמו מאהבה לשנאה וכה"ג וא"כ ה"ו בחי' שינוי גמור בנפש, וזה א"א לומר כלל למעלה גם בבחי' דוגמא דדוגמא כו' מאחר שנא' בו אני הוי' לא שניתי שלא יפול בחי' השינויים כלל וכלל בעצמו' אוא"ס שהוא בחי' אח"פ בתכלית הפשיטות, וקושי' זו ידוע בספרי הפלסופים וגם בספרי מקובלים הראשונים למעין כהם. אמנם הנה באמת עד שיקשו קושי' דשינוי הרצון הנ"ל יותר יש להקשות אך יתכן כלל עיקר מציאות הרצון ושאריו כינויים כמו חכ' ומדות כי בבחי' אח"פ בתכלית לא יתכן להיות בו בחי' תוארים כאלו כו' ובחי' רבוי התוארים מאחר שנק' אח"פ בתכלית הפשיטות כנ"ל. אך הענין הוא דבאמת אם ה' בחי' הרצה"ע של המאציל גם בבחי' דוגמא דדוגמא כו' דבחי' הרצון למטה באדם התחתון להיות מדמין כדמיון רצון האדם לרצה"ע הרי בהכרח לומר דכמו שהרצון באדם הוא בחי' המשכות דבר מה במציאות שהרי אצלינו לא יתפס שום השגת דבר מה גם שיהי' מאד בתכלית הדקות מערכינו רק שהוא נמצא באיזה מציאות ומהות דבר מה (ואפי' בעולמו' הרוחני' שאנו מדמין בדוגמא שלמטה הרי הכל מושג במציאות דבר מה עד

להבין ענין הבקשה: נמצא בכו"ך א' (207) רלב, א. ב' (300) לא, א. ג' (437) קפה, א (ובסימוני נרשם: סליק תורת אדמו"ר דובער ניע), ד' (524) יו, א. ה"ה (719) קנא, א. ו' (745) תקיט, א. ז' (960) צב, ב. ח' (1078) שפה, ב [אודות בורן זה ראה הנסמן בדי"ה שלפניו]. ט' (1748) צד, ב.

המאמר עוקב מכו"ך ד' ובין אריחיים ניתוספו אותיות או תיבות מכו"ך ז' ומכו"ך ז'.

מאמר זה מיוסד על ד"ה זה במאמרי אדה"ו תקסי"ב ח"א ע' ע"ג: (ובשינויים קלים באתהלך לאנזי ע' רמה (וראה בהוספה שם ע' רסג, ששינויי הלשונות נעשו ע"י ר' ליב מאהלווער). ושם הוא נמשך לד"ה ואם בשה (ראה לעיל רד"ה ואם כשה ונתסמן שם). ובשינויים (בסגנון הצי"צ) כדרך מצותיך מצות האמת אלקות פ"ט (ע' נה ואילך).

בדי"ה ואשה אחת (לרי"ה מסאריטש) נדפס בפלח הרמון בראשית סג, ב' מצייני: ע' במאמר יה"ר מאדמו"ר נבני"מ הנאמר בשנת תקפ"ג. ולע"ע לא נתברר אם כוונתו למאמר זה.

שאנו מבקשים יהי רצון מלפניך: ראה ברכות ז. א. תפלת השחר. ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' מד וע' מט.

שהרצון הוא בחי' המשכת הנפש: ראה עטרת ראש דרוש לעשי"ת ע' סה. שערי תשובה ח"ב חינוך ע' 84. תורת חיים תצוה תקס"ב.

אני הוי' לא שניתי . . . אח"פ [אחדות פשוטה]: מלאכי ג, ו.

בספרי הפלסופים: ראה מורה נבוכים ח"ב פכ"ט (ובמפרשיו). פי"ח משמונה פרקים (להרמב"ם). פי"ה"א לאבות פי"ה מ"ז. כוזרי סוף מאמר ג' (ובמפרשיו). מלחמות ה' להרלב"ג ח"ב מאמר השישי פי"ז. בית הבחירה: נחלת אבות (להאברבנאל) ותוספת י"ט לאבות שם. מפעלות אלקים (להאברבנאל) מאמר י פי"ד. עקרים מאמר רביעי פי"ח. בינה לעתים ח"א ע"מ משפט דרוש ג'. דרך מצותיך כה"נ א; וע' קלא, א ואילך. אור התורה סידור ע' רפ"ח ואילך (פי"ג).

אך יתכן כלל . . . כינויים כמו חכ' ומדות: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תחקי. ושי"ג.

רום המעלות כו') כך הוא רצה"ע למשוך מן העצמיות בבחי' איזה מציאות ומהות דבר מה עכ"פ, הנה אז ה' מן [ה]ראוי להקשות קושי' דשינוי רצון לדליל וקושי' בעיקר ענין התהוות הרצון באח"פ כו' כניל, אבל הנה באמת הרי נאמר כי לא מחשבותיכם מחשבותי דהרי מושלל בחי' מחשבתו ית' מבחי' מחשבות שלנו בתכלית השלילה גם שלא לדמות בדמיון דוגמא עד כמה רבנות מדריגות כו' לשער מחשבות שלנו בחי' מח' עליונה גם לא כערך בחי' הדומם לגבי השכל ששניהם נגדר מציאות דבר מה רק שזה גשם וזה רוחני כו' דא"כ גם מח' ורצה"ע בבחי' הרוחני' ביותר הרבה כרבבות מעלות ומדריגות על מחשבות שלנו ועכ"פ יש דמיון לה בדוגמא דדוגמא להיות מעין מח' עליונה כו' אלא כי לא מחשבותיכם מחשבותי כלל וכלל לא מיני' ולא דוגמתו גם לא בדמיון גשם ורוחני כלל כו', והענין הוא דאין בחי' התהוות רצון ומח' למעלה בבחי' מציאות ומהות דבר מה כהתהוו' הרצון ומח' למטה שהרי גק' ע"ס בלי מה בלי מהות, ואע"פ שנו' בלשו' המקובלים כשעלה ברצונו הפשוט וכה"ג אין זה הרצון בבחי' מציאות ומהות דבר מה כו' רק שמתלבש בלבוש זה שנק' רצון כו' ודיל.

ולהבין זה הנה יש להקדים מאמר דאליהו לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין גשמתין לבינ כו' וכמה גופין תקינת לון דאתקריאו גופין לגבי לבושין דמכסיי' עליהן, פי' דאתקריאו גופין [רק] לגבי לבושין שלהן דמכסיי' עליהן אבל לגבי למעלה מהו גם הם אתקריאו לבושין כו' וכמארזיל בעשרה לבושין נתלבש הקב"ה. והנה תחלה יש להבין בענין ע"ס בלי מ"ה הנ"ל, דהנה עד"מ מבשרי אחזה כו' להיות שאנו רואים בכח הפועל בנפעל כמו תנועת האצבע לכתוב אות א' וכה"ג הרי אין ערך כלל למהות גשם ציור תמונת אות האל"ף ביו"ד בראשו כו' שע"ג הנייר לגבי תנועת אופן ציור זה כמו שהוא נעשה ונמשך באצבע או הקולמוס כל פרטי ציור [ו] שהוא נגדר תנועה הרוחני' מושללת מכל גשם ציור הנכתב ומצוייר בנייר, ואעפ"כ הרי אנו רואים [ה]כל שופע וממשיך כח המניע שבאצבע כל פרטי ציור אות האל"ף וא"א לומר שימצא איזה ציור פרטי באות האל"ף אח"כ על הנייר מבלי שיקדים תחלה בכח המניע הקולמוס והאצבע כמו לצייר יו"ד שבראש

כי לא מחשבותיכם מחשבותי [פ"ב]: מחשבותי מחשבותיכם. וכו' לקמן: ישע"י נה. ח. ע"ס בלי מה בלי מהות... כשעלה ברצונו הפשוט: נסמן לעיל ע' תב... נסמן לעיל ע' חקמן.

מאמר דאליהו לבושין תקינת לון: ראה חקוני זחר בהקדמה יו. א.

בעשרה לבושין נתלבש הקב"ה: לקמן ע' תרלה: בלקוטי תורה שיר השירים מט. ד, ובעז חיים שער (מב) דרושי אבי"ע רפ"ב בשם: ארז"ל. בספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' תטז: (לקו"ת דרושים לרי"ה נה. כ). מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קעז (וראה בהנסמן לשם ע' שט): במדרש. כמאמרי אדה"א פרישות התורה ח"ב ע' תרפ"ד בשם: ספר הבחירה. בחרדים (המצוה העיסקית) פי' בשם: ב' ד' אלעזר. רוממות א"ל (אלשיך) לתלה"כא. ה. כסם: מכליתא הובא בילקוט ישע"י [וס"א רמז חקן]. שם קד. א בשם הפסיקתא. וראה פסיקתא דרב כהנא פסקא שיש אשיש (פכ"ב) [ובאר התורה תצא כרך ו ע' בישם בהערה מצוין גם למדרש. והוא טעות הדפוס שנתרבת מהערה שלאח"ז שם].

הא' הוכרח להיות תנועה מיוחדת באצבע א' המצייר ולהמשכת הקו באמצע תנועה אחרת כו' ועד"ז בכל פרטי פרטי' הציור והתנועה כו', וזה אי"א לומר בודאי שימצא גשם מהות את א' שבנייר כמו שהוא בכח התנועה הרוחני' המצייר[ו] לא מינ' ולא דוגמתו כלל שהרי הוא אות גשמי כשטח מוגבל בנייר ובכח התנועה גם שנמשך לפי אופן ציורו ממש, אבל הוא רוחני בערך דקות התנועה הרוחני ממש כו' וכמו ציור יו"ד שבראש האליף בפרט שנמשך ציורו מכח המניע שבאצבע לציירו ממש כמו ש[מ]צטייר בנייר הנה ודאי שאותו הו"ד הוא נעשה תחלה ברוחני' המניע התנועה שיש בציור הגשמי ואינו מהות גשם ציור יו"ד הנכתב בפועל בנייר כלל גם כאותו פועל ציור יו"ד הגשמי מן הרוחני' אל הגשם ועכ"ז הרי נכתב בפועל הציור הגשמי ממש כמו שנמשך בתנועת המניע עצמו בכל פרטי ציור[ו] כניל ודיל.

וכמ"כ יש להפליא על בחי' המשכו' כח השכל הרוחני בגשם תנועת האצבע בציור אותו, דכמו שהציור הגשמי אינו ערך לרוחני' התנועה כך גם רוחני' התנועה גשם יחשב לגבי מהות כח השכל הרוחני, והרי א[נו] ר[ואים] שכפי הוראות מח' השכל לצייר אות הא' ביו"ד בראשו וקו כו' כך נייע כח המניע כל פרטי האופני' בלי שינוי כלל וכלל מכמו האופן שחושב בשכל הציור בכל פרטי', וא"א לומר שהמח' הרוחני מלוכש[ת] ממש בתוך האצבע שהרי המח' היא במוח והתנועה הוא באצבע כמו שא"א לומר שמהות התנועה הרוחני' מתלבשת בנייר הגשמי, וגם זה אי"א לומר שימצא מציאות תנועה הגשמי דאות הא' במח' ושכל הרוחני לא מינ' ולא דוגמתו כלל שהרי מח' ציור אות הא' ביו"ד בראשו כו' הוא יו"ד רוחני במח' ושכל הרוחני' ויו"ד דא' הנמשך בתנועת האצבע הוא גשמי בערך השכל כו', ואעפ"כ הרי אנו רואים שלא ימצא שום פרט תנועה באצבע מבלי שיוקדם בו תחלה במח' ושכל פרטי זה בבחי' רוחני' השכל כמו לאות הו"ד דא' בחי' מח' בפ"ע ולהקו שבו בחי' מח' בפ"ע כו' ומפרטי מח' ציורי' מתהווה פרטי התנועה[ו]ת באצבע וכמ"כ מן האצבע מיד מצטייר בציור גשמי ע"ג הנייר בכל אופני הפרטי' שעולי' בשכל הרוחני ממש בלי תוס' ומגרעות כלל וכלל, ונמצא שיש חיבור וקשר לשכל של המוח עם ציור הגשם של אות דא' שע"ג הנייר ע"י אמצעות תנועת האצבע בכל פרטי ציורו כו' ואעפ"י שאין ערוך ביניהם כלל וכלל כו' ודיל.

והנמשל מכ"ז יובן למעלה בבחי' ע"ס דאצי' שנק' ע"ס בלי מה כניל, להיות ידוע דע"ס דאצי' הן בחי' מקורי' לכללות כל העולמות דבי"ע, דהיינו מבחי' הכלי' שלהם כמו מבחי' כלי' דחכ' דאצי' נמשך התהוות חכ' דבריאה כמו חכ' שלמה ומבחי' כלי' החסד דאצי' נמשך התהוות בחי'

שו"ת הא' — א' [בכל הכתי' ליתא] המצייר [הח': ליתא].
שו"ת בכל — ומגרעות . . . ע"י: בחז': ליתא.

נשמת אברהם בבחי' החסד כו', והרי כתיב ויפח באפיו נ"ח הרי גם שהנשמה היא בבחי' רוחני' השכל והשגה ומדות כו' נמשכת רק מבחי' הכל שבמקור שבמספיע כמ"ש ויפ"ח באפי"ו נ"ח כו' וכמו הכל גשמי שנעשה מקור לשכל המקבל כו' וה"ו כמו כח הפועל דאצבע בצירור אות האלי"ף כנ"ל כך הוא בחי' המשכת כח אלקי מבחי' כלי החכ' להיות התהוות חכ' דבריאה דבחי' כח הפועל האלקי הזה נקרא' כלי דחכמה כידוע במשל כח הפועל והמניע דאצבע כשמצייר אות הא' וכיוצא דלגבי כח המניע עצמו אין לצירור גשם זה שעי"ג הנייר ערך ויחוס כלל עם מה שנפעל מן כח המניע הזה שהוא פעולה הגשמי' דצירור גשמי א"א לומר בו רק שימצא בדוגמא מעין ודוגמתו [ברוחני' כח המניע עצמו אע"פ שאין ערך בין גשמי לרוחני אבל לא שיהי' מהות האות הגשם ברוחני' התנועה כו'], אך בחי' כח האלקי הנפעל מע"ס דאצי" עי" בחי' הכלי' שלהם שהוא בא להיות מקור לשכל וחכ' דלמטה כנ"ל אי"ו ערך ויחוס כלל לגבי עצם אור ספי' דחכ' שבהלכשה בכלי החכ', וזהו כמו בחי' כח המניע עצמו שבאצבע שנק' כח הפועל בעצם כמו שהוא ברוחני' רק מעין ודוגמא יומשך ברוחני' תחלה כמו שנמצא למטה בגשם, כך רק מעין ודוגמא יש ברוחני' דכלי החכ' מכמו שנמצא ממנו הגשמות הנשמה המוגבלת [כו'] משום דכח הפועל בנפעל הזה הי"ו בא מן הרוחני' אל הגשם בצירור ודוגמא א' בלי תוס' ומגרעות כלל כנ"ל. אמנם זה דוקא רק בבחי' התפשטות הפעולה הרוחני' שנק' תנועה בגילוי בעצם כח המניע ולמעלה נק' זה בחי' הכלי' דעי"ס שהן מקור כל שפע העולמות, משא"כ בחי' האורו' גם מעין ודוגמא לא יתכן לומר כמו שלא יתכן לומר מעין ודוגמא בצירור אות הא' בעצם כח המניע טרם שיתפשט בפעולה ותנועה בגילוי שאינו רק בחי' כח היולי לפעול כל תנועה בגלוי כו'.

וזהו שעי"ס נק' בלי מה דהיינו בחי' האורו' דוקא שלמעלה גם מבחי' מקור לעולמות וזהו בלי מה בלי מהות דבר מה במציאות כלל וכלל גם מעין ודוגמא של בחי' התהוות המציאות שלמטה כמו חכ' וחסד דבריאה [וכיוצא אבל בחי' הכלים גם שהם מושללים מבחי' מהות ומציאת דבריאה] בעי"ג, אבל בהיות שהן מקור המהווה אותן בבחי' הרוחני' עכ"פ ימצא בהן מעין ודוגמא דאותה התהוות בבחי' האצי' הרוחני' בדמיון התפשטות הפעולה מעצם כח המניע הנ"ל ולא נק' בלי מ"ה כלל כו' וד"ל. כמו"כ יובן עדי"ן בבחי' האורות דעי"ס לגבי בחי' עצמי' המאציל ממש. אך זה יובן עדי"מ הנ"ל בהתלבשות השכל בתנועות האצבע שגם רוחני' דכח המניע גשם יחשב לגבי השכל ואעפ"י ככל פרט שבתנועה תחלה נמצא בשכל ומח' כו', כך כל בחי' עי"ס דאצי" נק' עי"ס בלי מה כלל לגבי הנפעל מהם בעולמות דבי"ע כנ"ל, אבל לגבי בחי' עי"ס הגנוזות וכלולי' בעצמות המאציל הן ממש כמו

ויפח באפיו נ"ח: בראשית כ, ז.
 שירה בחי' — נק' עי"ס: בוח: גם שנק'.

ערך הגשם דפעולת האצבע לגבי רוחניות דכח המניע שיש בזה ב' מדריגות, בחי' כלי' שהוא כמו התפשטות התנועה בגלוי, וכמו הכח המניע בעצם שהן בחי' האורות, וכך הוא בחי' התפשטו' בגלוי אור דשכל גם בתנועה העצמי', והנה למעלה הוא בחי' התפשטות גלוי אור דמאציל להאציל אור החכ' (כמו ש[מ]בחי' כלי דחכ' מתפשט גלוי אור להתהוות חכ' דבריאה שזהו כמו התפשטות התנועה דאצבע בגלוי כנ"ל שעכ"פ) יש מעין ודוגמא כזאת גם בגלוי אור של המאציל להאציל בבחי' האצו' כמוהו ממש וכמו אור שכל שמתפשט בפרטי ואופני התנועה כנ"ל, והב' הוא בחי' האורות הכלולי' בעצמות שלמעלה גם מבחי' התפשטות גלוי אור להאציל כלל שזהו כמו ציור המח' והשכל בעצם קודם שיומשך להתלבש בכח התנועה כו' וד"ל. וזהו פי' גליף גליפו בטה"ע בעצמות אח"פ ששיער בעצמו בכח עצמותו ממש כל מה שיהי' נאצל בגלוי אור"כ שזהו כמו ציור המח' איך להניע בפרט כל אופן הציור כנ"ל, ונק' מחה"ק שלפני הקורח [כו'], ולמעלה מזה בחי' עצמיות אא"ס שלפני הצמצום הראשון הנק' מק"פ וח"ר שזהו כמו עצם כח המח' והשכל טרם שיתפשט בתנועה או עצם כח המניע טרם שיתפשט בתנועה בגלוי שנק' בחי' כח הליוי כו' כנ"ל שלא שייך לומר בו גם מעין ודוגמא דדוגמא כלל מאחר שהוא למעלה מהיות גם בחי' מקור למקור לאיזה התהוות אצו' או בריאה כו' וד"ל.

ומעתה יובן הנמשל מכ"ז בדרך פרט כמו בחי' אור הרצה"ע דאצו' שנמשך מעצמות המאציל כמו שאנו מבקשי' יהי רצון מלפניך כו' שנק' בחי' כ"ע, הנה אין בחי' המשכתו להיות במציאות מהות רצון גם לא בדוגמא דדוגמא לדמות לו ערך במהות רצון שנמצא למטה ע"ד רצון שלנו רק זהו כמו בחי' התפשטות כח השכל בתנועה להניע ציור אות העולה בשכל הרוחני דאין לדמות רק שמניע כפי העולה בשכל [בלכד כך הרצון הזה הוא בא רק מבחי' גלוי רצונו הפשוט שבעצמות אא"ס עד"מ בחי' תנועה בגלוי כמו שמורה השכל שא"ז [מ]מהות השכל כלל אך אעפ"כ י"ל בזה בחי' דוגמא דדוגמא כו' כנ"ל, אבל לגבי עצמו' אא"ס שלמעלה גם מהיות מקור לגלוי זה לא שייך לומר גם בחי' דוגמא ודוגמא דדוגמא כו' כמו עצם כח המח' והשכל טרם שיתפשט בתנועה או כח המניע עצמו טרם שיתפעל בגלוי כנ"ל. ועד"ז יובן בשאר הספי' כמו אורות דח"ב ומדות וענפיהן כו' וד"ל. אך הנה עדיין אינו מתיישב הטיב ענין הנ"ל בפי' כי לא מחשבותיכם מחשבותי כו' שהוא בחי' שלילה לגמרי מכל וכל גם מבחי' הע"ס לגבי המקבלי' זהו כמו מח' ורצה"ע עם המתהווים מהם ונפעל ע"י בחי' מח' ורצון

גליף גליפו . . . ששיער בעצמו בכח: ראה זהר בראשית טו, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרטט. ושי"ב.
לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' קלב. ושי"ב.
מח"ק [ח]: מחשבה הקדומה] . . . הקורח [הקו וחוט. בזח: הקן] . . . מק"פ [ח: מקום פנין וח"ר וחלל ריק. בזח: וחלל כו'].
שו"ת המסבלי' — זהו: בזח: מהם.

בעולמות וכיוצא שהרי אין בזה בחי' שלילה לגמרי מאחר שזהו כמו כח המניע התנועה לפי אופן השכל או התפשטות התנועה בפועל בגלוי לפי אופן כח המניע כניל' שיש בזה בחי' דוגמא עכ"פ רק בבחי' דמיון הערך דע"ס לגבי בחי' העצמו' ממש שהוא למעלה מהיות גם מקור להם הוא שיש בזה בחי' שלילה לגמרי כמבואר ומובן מתוך כל הנ"ל, וגם בערך המוגבלי' דביע' לגבי בחי' האורות דע"ס שנק' בחי' כח היולי לגביהן כניל' הוא ג"כ בחי' שלילה לגמרי כו'.

אמנם עדיין י"ל מ"ש כי לא מחשבותי כו' שהוא בדרך שלילה לגמרי האיך יתכן זה מאחר שנק' מקור הממשיך ומשפיע מן הרוחני אל הגשם כו' כניל'. ואמנם עיקר הענין הוא שע"ס דאצ"י נק' [ב]בחי' לבוש לבד לגבי העצמות כמו שאמרו רז"ל ביו"ד לבושין [נתלבש הקביה] כו' וכן אתקריאו לבושין כו', ולכא"ו כפי המובן ממשל הנ"ל בענין ע"ס בלי מ"ה אינו כמו לבוש הנפרד לגמרי כניל'. אך הנה דבר זה יובן בהקדים לזה משל א', והוא כמו איש א' חכם שיודע בכמה מיני מלאכות [ו]אומנות רבות ביותר כמו שהוא חכם במלאכת האריגה והריקס וגם הוא חכם במלאכת חרש עץ וברזל בצוירי' נאים, וכה"ג יש עוד אומנות רבות שהן שכל וחכ' שבעש' כמו לבנות בנין ולעשות כלי' מכלי' שונים בכל מיני אומנות שונות ויש שכל וחכ' שבכתב ולשון לכתוב ביופי [ו]הידור ובצחות הלשון ויש שכל בקול כמו המוזיקע בשיר בכלי ובפה [כו'] ויש שכל וחכ' במדות טבעיות כו' עד שכלי' הנבדלים שהן מיני חכמות בפ"ע בלתי מלוכשי' בעש' וקול וכה"ג וכמו חכ' התכונה וחכ' הרפואה וחכמת התשבורת וכה"ג. והנה אנ[ו] [ר]ואים] בטבע השכל של בניא' שיש [מי ש]שכלו מסוגל לחכ' במלאכה זו דוקא ולא באחרת, כמו ששכלו מסוגל להתחכם במלאכת האריגה והריקמה דוקא ובמלאכה זו יוכל להתחכם בחכמ' והמצאות מופלגות עד שיעשה המלאכה עצה"ט לתכליתו ועל כו"ו ממש ובמלאכה אחרת זולתה כמו בחרשים ובצוירים או בבנין כלי' אינו יודע מאומה הגם שמייגע א"ע אין בטבע שכלו מסוגל לזה כלל, ויש שכל שטבעו להתחכם בחרשים ובצוירים ובבנין דוקא לעשות עצה"ט ובאומנות דאריגה וריקמה גם שמייגע את עצמו אין טבע שכלו מקבל אומנות זו וכן יש שמתחכם מאד במלאכת הכתיבה ובצחות הלשון ואין טבעו להתחכם במלאכת השיר כלל ויש להיפך שטבעו להתחכם מאד במלאכת השיר ולא בכתיבה כלל, ועד"ז גם בחכ' הנבדלי' הנ"ל יש מי ששכלו מסוגל מאד להתחכם [מאד] ברפואות ולא בתכונה ובתשבורת ויש להיפך כו', וכן יש מי ששכלו מתחכם במילי דעלמא ולא בד"ת כלל ויש בהיפך שבד"ת מתחכם ביותר ומילי דעלמא הוא שוטה גמור, ועד"ז יש חלוקי דעות ושכלי' שונו' כטבעם עד שבזה הדבר הוא חכם גדול ובד"א

זולתו הוא שוטה גדול וחסר דעת באותו הדבר לגמרי כו', ואיכ' צ"ל שהטעם לזה הוא מפני שיש כח שכל שהוא מיוחד דוקא לפעולת אומנות זו ויש כח שכל אחר שמיוחד לאומנות אחרת [כו']. ולפי"ז כמו שהאומנות מחולקות כך החכמות שבהן מחולקות, דהיינו בשרשן בכח השכל הרי יש כמה מיני כחות שכליים מחולקי' במהותם שיש כח שכל שמהותו וטבעו כך ויש מהות כח שכל אחר שטבעו לדבר אחר, וזה פלא לכא' שהרי מבואר למעלה דאינו ערך לגשם הפעולה לגבי רוחני[ות] דכח הפועל ואיך נאמר שיהי' השתנות בכח השכל מצד גשם הפעולה לתלות טבע השכל שיהי' מיוחד לפעולה זו דוקא מאחר שאינו בשכל ממהות פעול[ות] גשמי' כלל לא מיני' ולא מקצתו כנ"ל [ו]גם שאני' בעת הפעולה [ש]פעולת האריגה וכדומה מובדלת ממהות פעולת הכתיבה וכה"ג א"ז הכרח לומר שגם בשכל המה כחות מחולקי' בשינוי מהות עד שמהות השכל באריגה נבדל ממהות השכל שבכתיבה וכה"ג.

אך הענין הוא דאם הי' סיבת התהוות התחלקות כחות השכליי' תלוי בהתחלקו' המלאכות והפעולות הי' מהראוי להפליא כנ"ל, אבל באמת הנפוך הוא שסיבת התהוות התחלקו' הפעולות באה מבחי' התהוות התחלקו' הכחות שכליים בתחלה, שהרי מפני ששכלו מסוגל למלאכה דאריגה ע"כ מתחכם בה ועושה [אותה] עצהי"ט וכמ"כ מפני ששכלו מסוגל להכתיבה ע"כ מתחכם בה לכתוב עצהי"ט כו', הרי תחלה נתחלקה לשני כחות א' כח השכל שממנה התחכמות באריגה גם כאשר עדיין לא ארג כלום והב' כח ומהות שכל אחר שממנו [ה]תחכמות בכתיבה דוקא ואז ממילא יתהווה שינוי בין מהות [ה]אריגה למהות הכתיבה כו' מפני שכח השכל המלוּבש באריגה אינו [ו]דומה כלל במהותו [ו] לכח השכל שבכתיבה כו', והי"ז כמו ענין כח הפועל דאצבע וציור גשמי שלפי אופן התנועה שבאצבע עצמו בחיות הרוחני כך מצטייר בפועל גשמי או כמו שחושב האות במח' כך יניע בתנועה שבאצבע כו', כך כפי מהות טבע כח השכל הנמשך בפעולה כך תהי' אופן [ענין] הפעול[ו]ה [ו] ואם טבע מהות כח השכל לכתוב יכתוב יפה ואם טבע מהותו לארוג יארוג בפועל בטוב לפי' התחכמות שכלו בה כנ"ל, עד שממש לפי אופן התחלקו' בטבע כחות שכליים כך יתחלקו מיני פעול[ו]ת שונות. ונמצא דאעפ"י שאין כשכל ממהות וגדר פעולה גשמי' מ"מ תלוי' הפעולה בשכל לפי אופן התחלקו' כח השכל וכו' וד"ל.

ומעתה י"ל מה שאנו מוצאי' לכאורה סתירה גדולה לזה, והוא ממה ש"מציא איש א' חכם בכלי המלאכות לכתוב ולארוג ולבנות ולנגן בכלי שיר וכה"ג וגם בחכ' הנבדלות כרפואה ותכונה ותשבורת וכל מיני חכ'.

שבעולם כו', הרי ודאי בהכרח לומר שיש בשכלו כמה מיני מהות [כחות] שכליים הרבה דהיינו שיש בו כח ומהות שכל לכתוב בפ"ע ומהות כח שכל לנגן בפ"ע כו' והוא מושלם בכל מיני כחות שכליים. ולפי"ז האיש אחר זולתו שאינו חכם בכל החכמות וכל המלאכות רק לדבר א' מהנה או בשתיים ושלוש ודאי נמצא חסר באיש הזה בכמה מיני מהות כחות שכליים שמוחזקים לשאר החכמות והמלאכות שאין איש זה יודע בהם כלום ונמצאו כולם באיש המושלם מכל החכמות והמלאכות כו', כמ"כ בב' מיני אדם א' כותב וא' אורג וזה שאומן בכתיבה אינו אומן באריגה והרי נחסר לו כח שכל מהות האורג ובאורג נחסר כח שכל הכתיבה וכיוצא בזה. ובאמת אין הענין כן, שהרי במהות עצם כח השכל אין הפרש כלל בין זה לזה כלל שהרי יש לאיש האומן בא' המלאכות כח השכל בשלימות כמו שיש לאומן המושלם הנ"ל בלי שינוי במהות ועצם כלל, כי אי"א לומר שבכח השכל המושלם יש ריבוי מהות כח שכלי"י יותר, שהרי בשעה שאינו עוסק בחכ' כלל כח שכלו שזה ממש לכת שכל זולתו שאינו אומן רק באחת או שאינו אומן כלל רק כשעוסק בשכלו אז נמשך כמה מיני כחות שכלי"י בכמה מיני מלאכות כני"ל, וגם עוד [זאת] אגון [רואים] שאי"א לומר שזה האיש המושלם מרגיש בנפשו שנמשך כח שכלו מיוחד למלאכת האריגה בשעה שאורג ובשעה שכותב נמשך מהות כח שכל אחר שאינו דומה כלל למהות כח השכל שנמשך באריגה, שהרי אדרבה נדמה לו שהשכל נמשך מכח מהות א' שבשכל בין לארוג בין לכתוב, כי הרי באותו כח השכל [עצמו] שמתחכם בכתיבה הוא עצמו אותו כח השכל [שמתחכם באריגה וכה"ג באותו כח השכל שמתחכם ברפואה הוא אותו [כח] השכל שמתחכם בתכונה כו' וד"ל. וזהו ענין הסתירה הנראה לכאן מב' ענינים, הא' [ד]מה שאגון [רואים] שיש שכל טבעו [למלאכה זו דוקא ולא לאחרת וזולתה כלל הרי נבדל ומיוחד כח ומהות שכלו] למלאכה זו דוקא וכח ומהות שכל למלאכה אחרת זולתה] כו' כני"ל בהתחלקו' כחות שכלי"י כו', וממה שאגון [רואים] באיש המושלם מכולם שלא יש בו רבוי מיני כחות הללו, וראי' לדבר ממה שאינו מרגיש בנפשו בעשותו מלאכה זו נמשך כח שכלי זה ובמלאכה אחרת נמשך כח אחר אלא הכל [ב]בחי' המשכת כח שכלי א' כני"ל, הרי מזה מובן שאין השכל מתחלק לכמה מיני מהות כחות כלל. ונמצא ב' ענינים הללו סתרי אהדדי כו'.

אך [הענין] ה[וא] דשניהם אמת דאין ביניהם סתירה כלל וכלל. דהנה כ"ז שאין [כח] השכל פועל כלום שאינו עוסק בשום דבר חכ' כלל אז נק' כח שכלי להשכיל כל חכ' בשם כח היולי שאין בו עדיין בבחי' מציאותו ומהותו מיני כחות שכליים הנ"ל לארוג ולכתוב וכל החכמות כי הכל כלולים בעצם כח הזה ואינן נתפסי' כלל בבחי' מציאות ומהות כלל, ואמנם כאשר

נמשך כח היולי הזה להשכיל באיזה חכ' או מלאכה אז נמשך מהמוח איזה כח שכל פרטי אבל אינו בא בדרך בחי' מהות דבר מה [ב]מציאות שא"כ הרי יש בכח שכלו כמה מיני כחות שכליים במציאות וזה אינו לפי המובן ממה שלא ירגיש האיש המושלם שנמשך כח מיוחד למלאכה זו כניל אלא [ה]הארה באה רק בבחי' גילוי אור, כמו ענין הגוון ומראה בלבד כו' שאין הארה הנק' מראה נחשב מבחי' מהות ועצם כלל רק שהעצם מתגלה ונראה לעין בלבד כו' ויוכל להיות כמה שינויים [ב]גלוי מראות וגוונין מן העצם ואין זה שינוי כלל בעצם הדבר כמו הזכוכית שגוונו לבן או גוונו ומראיתו אדום אין הלבון והאודם רק מבחי' גלוי מראה לעין לבד [ו]אינם נחשבי' מעצם הזכוכית כלל רק שהעצם הזכוכית מתגלה בגוונין שוני' וכן מראות הפרי כמו גווני התפוח כאודם ולובן, וכך הוא ענין התגלות האור מעצם ומהות כח היולי של השכל להתחכם [במלאכה זו ולא בזו שאין זה רק כמו גילוי מראה מן העצם ולזה יש לשכלו בחי' אור וגילוי להתחכם] בזה דוקא ולא כדבר אחר, שנדבר חכ' ומלאכה אחרת לא נמשך הארת גלוי עצם כח שכלו בזה כלל, ואיש המושלם יומשך מכח שכלו כמה מיני הארות אור בגלוי בכמה אופני' שוני' להתחכם בכל הדברי' כו' וע"כ אינו מרגיש כלל בעשותו כ' מלאכות או עוסק בשני חכמות שיומשך לזה כח מיותר כו' מאחר שאינו במציאות דבר מה רק בבחי' גלוי אור וגוון בלבד ולא נדמה לו כלל הפרש בזה רק שמתגלה מכח שכלו בחי' גלוי ההארה וגלוי זה אצלו שזה בכל המלאכות כו' הגם שיש הפרש בין גלוי זה לגלוי זה שהרי כאיש שאינו יכול רק אחת מהנה אנ[ו]ן [ו]ואים] שאין בכח שכלו בחי' גלוי אור רק למלאכה זו בלבד כו' רק שהאיש המושלם הנ"ל ידמה לו כך מפני שאין זה בכל הדברים רק בבחי' גלוי אור מן העצם בלבד. ונמצא שניהם אמת, דמה שיש בטבע זה לעשות כל המלאכות מאחר שאין זה מעצמות כח שכלו הרי שזה הוא בבחי' עצם כח שכלו לאיש שאינו יכול רק א' וגם כאיש שאינו יכול רק אחת לא נחסר לו כח המלאכה הב' בחסרון מהות דבר מה כלל רק שאין שכלו מאיר בה כלל כו', וא"כ אין כאן התחלקו' כחות שכליים כלל רק התחלקו' בחי' גוונין וגלוי אור השכל בלבד. ולפי"ז אין ב' הענינים הנ"ל סותרים זא"ז כלל ששניהם אמת, שזה שטבעו להתחכם בזה דוקא כו' לפי שאין לו שכל רק בגלוי אור אבל המושלם יש לכח שכלו כמה מיני הארות המתגלות, וגם זה אמת דלא ירגיש שינוי המהות ביניהם מאחר שאינו בחי' מהות כלל כניל וד"ל.

אך עדיין לא מתיישב שהרי גם התגלות הגוונין הוא שהעצם עצמו ומהותו מתגלה כך, וא"כ יש שנוי' במהות העצמות שבאיש זה מתגלה כך ובאיש זה אחר בגלוי אחר והרי יש חסרון לזולתו בבחי' גלוי העצם בזה שחבירו יש

לו אותו גלוי עצמות השכל כו', והדרא קושי' לדוכתא כו'. אמנם [ענין] ה[וא] דגם בחי' גלוי אור זה איז בגלוי אור העצם שמתאחד בעצם כגונין ומראות הזכוכי' או גוון התפוח כנ"ל, אלא היז כמו מראה גוון דלבושי' שהלבוש הרי הוא דבר נפרד מן העצם לגמרי ואם ילבש האדם א"ע בבגד אדום יתראה גופו כאלו הוא עצמו במראה אדום הרי איז גלוי ומראה עצמותו רק שהוא בהתלבשות במראה זו ולא בבחי' מראה עצמו כלל שהרי מחליף הלבושי' מלבוש אדום ללבוש לבן ואח"כ פושט בגדי לבן ולבוש בגדי אדום וכ"ז אינו שינוי כלל בגופו גם במראה גופו רק שהמראות והגונין הן בלבושי' שמתלבש במראה לבן או מתלבש בלבוש אדום כו'. וזהו דמיון אמיתי להבין דוגמתו בהמשכות מיני שכלי' בכמה מלאכות שונות מעצם כח השכל, שאיז גלוי אור עצם השכל שאינו משתנה מגוון לגוון כמראה הגוף או פרי ואם משתנה הדרא קושי' לדוכתא כו', אלא זהו כמו הגונין שבלבושי' הנפרדי' מן העצם כו' כך מתלבש [עצם] כח השכל בלבוש זה שהוא התחכמות במלאכה זו ולפעמי' מתלבש בלבוש אחר להתחכם במלאכה אחרת כמו לפעולת הכתיבה לבוש השכל כך ולפעולת האריגה לבוש השכל באופן אחר וכך כל פרטי' המשכות השכל בכמה דברים. ומעתה לא קשה מידי שזה לבוש שכלו כך הוא והאיש המושלם יוכל להתלבש בכמה לבושי' ואיז שינוי וחסרון כלל וכלל בזולתו שאין שכלו רק בלבוש א' כו', וגם זה אמת דאיש המושלם אינו משתנה גם בגלוי עצמות שכלו בעשותו כמה מיני מלאכות ואין כאן סתירה כו' וד"ל.

ובכל הנ"ל במשל בכל פרטיו יובן למשכיל למעלה בענין מאמר דאליהו דלעיל דאתקריאו גופין לגבי לבושי' כו' ולתרץ בזה הקושי' דלעיל בפ' כי לא מחשבותי כו' איך שהוא [ב]בחי' שלילה לגמרי דלא כמשל הנ"ל ככה הפועל דמניע בפעולת ציור גשמי כו'. דהנה הגם שמבואר למעלה כסיבות התחלקו' הפעולות שבא מסיבת התחלקו' כחות השכלי' שזהו ממש כמשל תנועות האצבע בכתיבה וציור כו', אך אין זה דומה המשל רק לדמות מזה למעלה בחי' התהוות העולמות כע"ג [מ]בחי' הכלי' דע"ס דאצי' שהן בבחי' הדוגמא דדוגמא כו' מאחר שהן [ב]בחי' מקור המהווה אותן כו', אבל בחי' אורות דע"ס נק' בלי מ"ה דהיינו בחי' שלילה לגמרי עד שלא יהי' כעצמות בחי' שנוי לגמרי בין קודם המשכת כח אלקי מבחי' כלי' שלהם לאח"כ כו', והיינו כי לא מחשבותי כו' לפי שבחי' האורות דאצי' לא נמשכו מן העצמות בבחי' מהות מציאות דבר מה גם לא בבחי' גלוי אור עצמי בגונין העצמי' הנ"ל אלא רק בבחי' גונין דלבושי', כמו משל הנ"ל בהתחלפות האדם מלבוש אדום ללבוש לבן וכה"ג, כך עצמות המאציל מתלבש לפעמי' בלבוש אור החכ' ולפעמי' בלבוש אור החסד ופושט ולבוש

כו' ואיז שנוי כלל וכלל בעצמותו כמו שלא ישתנה גופו של אדם ממראה הלבושי' כו', וע"כ גם בשינוי אופני המשכות האוב"כ בכמה מיני מדריגות חלוקות ה"ז כמו איש חכם בכל המלאכות הנ"ל מתלבש בכמה לבושי' לכה שכלו שאיז גלוי עצמות שכלו רק גלוי לבוש שכלו כנ"ל באריכות. וויש שנתלבש הקב"ה בעשרה לבושי' וכן מאמר דאליהו הנ"ל דאתקריאו גופין לגבי לבושי' דמכסיין עליהן בלבד, אבל לגבי למעלה מהן גם הם נק' בחי' לבושי' בלבד מטעם הנ"ל וד"ל.

ואמנם עכ"ז הע"ס הן באין במספר עשר ולא תשע כו' וגם מתחלקי' במספר ידוע, כ"ז הוא [רק] בבחי' גילוי אור דבחי' לבושי' שהן כדמיון איש החכם שמלביש כח שכלו בלבושי' שוני' במספר כידוע כמו בכמה מלאכות חכ' כללי' פרטי' המתחלקי' ג"כ במספר ידוע, אבל לפני א' מה אתה סופר כו' שזהו בחי' עצמו' ומהות המאציל דלאו דאית בי' מכל אינון ספי' ומדות כלל, כנ"ל כמשל כח העצם של השכל שכשאינו עוסק בשום חכ' ומלאכה שהוא מושלל מכל בחי' לבוש גילוי החכמו' כו' כנ"ל וד"ל.

ובהקדמה זו יובן למשכיל למעלה ג"כ תירוץ על קושי' הפלסופי' ומקובלי' הראשונים בענין שינוי רצון הנ"ל, שאם הי' אור [הרצון] העליון כא מן העצמו' בבחי' לבוש ומציאות בחי' דבר מה כמו רצון האדם שיש בו בחי' המשכת הנפש ממש בו כו' אזי הי' בחי' שינוי בעצמותו מרצון לרצון וגם עצם התהוות הרצון נק' שינוי כנ"ל, אבל באמת איז הרצון בא בבחי' מהות כלל רק בדרך בחי' לבוש כאדם שמלביש א"ע שפושט ולובש ולא יפול בעצם גופו שינוי כלל כך מתלבש עצמו' המאציל בלבוש דרצון זה כאדם שמתלבש [ב]כגד וכה"ג, וא"כ איך שייך לומר שנשתנה בין קודם שרצה לאחר שרצה או כשחוזר מרצון לרצון אחר מאחר שאין זה רק כפושט ולובש כו', ומה שאנו או' יהי רצון הכונה שיתלבש ברצון זה ויפשוט לבוש דרצון הראשון ועד"ז [ב]שאר הבקשות בכמה מיני המשכות מן עצמו' המאציל כמו בחי' חוי"ב וחוי"ג וכה"ג וד"ל.

והנה הגם שכללות ע"ס נק' לבושי' בלבד מ"מ איז [ב]כח להלביש לעצמות המאציל רק ישראל [ב]לבד לפי שישראל עלו במחנה"ק שבעצמו' כו'. והנה עדי"מ הלבשה שמלבישים למלך את בגדיו שצריך שילבישנו עבדיו או

האוב"כ: ח: האורות בכלים.

ענוד ולא חשעו: ספר יצירה פ"א מ"ד.

לפני א' מה אתה סופר: שם מ"ז.

שירה (הרצון) — לבוש . . . בחי': בוח: מהות . . . בוח: ליתא.

שישראל עלו במחנה"ק: נסמן לעיל ע' ש.

בנו המכירין ויודעין בטוב הלבוש גיכ שלבוש זה דוקא שייך ללבוש בגופו של מלך וצריכים להכיר בגופו של מלך ובלבושי' הראוי' לו ולא איש נכרי שאינו מכיר כלל בגופו של מלך ולא במהות לבושי' שצריך להתלבש בהם כו', כמ"כ בקשת יהיר שזהו שיתלבש ברצה"ע א"ז בכח לאיש נכרי אשר לא מישארל שהפר[י]ן מאחדותו ואינו מכיר בעצמות המאציל ולא בבחי' לבושי' שלו שהו העיס כו' ואיכ איך יאמר יהי רצון מלפניך כו' (ואין זה שינוי כלל שה"ז כמו איש המושלם הנ"ל שמתלבש בלבוש שכל לארוג ופושטו ומתלבש בלבוש שכל לכתוב כו'). אך שלמה המלך כשרצה שיקובל גם תפילת הנכרי בכהמ"ק המשיך מלמעלה בחי' המשכה כללי' מבחי' העצמות שיתלבש בלבוש דע"ס כו' גם ע"י תפלת ובקשות הנכרי וכמ"ש תהי אונ"ך קשובות גם לנכרי כו' אעפ"י שאינו מכיר מפני שהמקום גורם שיתלבש מעצמו להיות שבחי' עצמותו ששוכן בהיכל ק"ק כו' (ומזה ראי' שאין העיס רק בחי' לבוש כנ"ל ע"כ גם ע"י הנכרי יוכל להתלבש כו').

והנה מה שיש בכח ישראל לעשות שינוי לבוש דרצון גם ברצה"ע שלמעלה מן החכ' כו' שנק' מחיס כמו שתוק כך עלה במח' לפי ששרשן במח' העצמיו' שלמעלה מבחי' הקו כו' כנ"ל בענין טה"ע, והוא מה שיש בכחם למסור נפשם על קדה"ש להעלות מ"ן לשם כו', וזהו ידוע שיש בכח המח' שלמטה להפוך צרופי אותיות הדיבור גם בשעה שמדבר [שאותיו] הדיבור נמשך מן המח' הרי יש בכח המח' להפוך מצירוף לצירוף, כך עד רום המעלות מלמטלמ"ע כמו מבחי' המח' דעולם היצי' מתהפך צירופי אותיו' הדיבור שהו אותיו' הטבע שבעולם העשי' כשאו' יהיר שיהי' דבר פלוני בגשמיו' כמו לפסוד לעקרה וכה"ג ועד"ז מבחי' מח' דבריאה מתהפך לבחי' אותיו' דיצי' ועד"ז עד רום המעלות עד בחי' מח' סתימ' דא"א עד בחי' מח' הקדומה שבעצמות ממש שמתהפך צירופ[י]ן אותיו' הנמשך בבחי' לבושים באצי' כמו לשנות מרצון לרצון וכה"ג, והרצון הוא נמשך ג"כ בבחי' אותיו' כמו שם אהי' כו' שהוא בחי' מראה וגון הלבושי' (וכמ"ש עוטה אור העצמו' כשלמה כו'), והיז ממש כמו אדם שחוזר מדבורו עפ"י כח המח' שמהפכת אותיו' הדיבור כו', אך הנה כללות הבקשות נכלל ביהי רצון כי המח' נק' רצון והרצון נק' מח' כמו כאשר חושב לעשות כו' וענין יהי רצון היינו

שלמה . . . שיקובל גם תפלת הנכרי: מלכ"א ת, מא ואלך. ולהעיר שענין זה אע"פ שהוא במאמרי אדה"י שננסמו בריש המאמר) לא הובא בדרך מצותיך שננסמו בריש המאמר. שויה דעיס — וכמ"ש [א] בבמהמ"ק וכמאמ' — במאמרי אדה"י תקטיב ואתהלך שננסמו בריש המאמר ליתא תהי' [ב] שיהי', [א] יהי נאן אונ"ך קשובות: ראה דברי הימים ב.ו. מ. שתוק כך עלה במח': ראה מנחות כט, ב. שיש בכח המח' שלמטה להפוך צרופי אותיות: ראה לעיל ע' תרכב. נוטה אור . . . כשלמה: תהלים קד, ב. המח' נק' רצון . . . כאשר חושב לעשות: ראה ירמ"י יח, יח (ושם: אשר חשבתי — וכו' צ"ל בהנסמן בסמ"ך). לעיל בחי' פ' ואתנתן ע' רח ובהנסמן שם.

שיהי' בחי' מח' אחרת לפי שבדבור הקדום הי' מלוכש מח' אחרת ואו' יהי' מח' אחרת לדבור אחר שלא כ[מו ב]דבור הראשון, וא"כ יש שינוי במח', ושינוי זה בא מעצמות כח המח' מקור כל המח' שבאי' לגילוי בפרט, והוא בחי' עצמו' כח המח' שכלולה בעצמו' המאציל, שזה כמו בחי' המח' כח היולי דעצם כח המשכיל שממנה נמשך כל פרטי אופני מחשבות בכמה אופני מלאכות וחכ' רבות כנ"ל שא"ז שינוי כלל בעצם כו' כנ"ל, ועי"כ [אומר] יהי רצון מרעדכ"ר ואין בזה שינוי כלל וד"ל.

ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם ויהפוך הוי' אלקיך לך את הקללה לברכה כו'. [הנה יש] להבין מהו הרבותא שלא אבה לשמוע אל בלעם לקלל את ישראל וכי מה הי' בלעם תופס מקום שישמע אליו אדרבה הי' קליפה המנגד לקדושה דתורת משה וישראל עמו והאיך ישמע אליו אף שהי' מקטרג כו'. ועוד מהו שא' ולא אבה לשמוע ה"ל ולא שמע אל בלעם כו'. ועוד י"ל מ"ש ויהפוך את הקללה לברכה מאי קלה איכא הכא שהפך לברכה הלא לא אבה לשמוע אל בלעם לקללם וצוה לו לברכם [כו']. אך הנה תחלה יובן כללות ענין הפ[סוק הזה] ב[דרך] קצרה ע"ד הפשוט, כי הנה שורש בחי' קליפה דבלעם הוא מקור כל קטרוג קשה ורע על ישראל דוקא והוא בחי' עין רעה שלו שהי' מחפש בחיפוש עמוק למצוא מקום לקטרג על ישראל לפי ששנאתו לישראל עצמיות ופנימיות ביותר להיות עיקר המנגד לבחי' קדושת [הדעת עליון ד]משה וישראל בקבלת התומ"צ כו' וכמ"ש

ולא אבה: נמצא בכרך א' (123) קסו, א [ראה פקסימיליא מהשער במאמרי אדה"א כמדבר ח"ב ע' תתעח].
ב (129) קסו, ב. ג. (741) תרמא, א [בכותרת מהמעתיק: כס"ד פ' תצא בלקו"ת בתוס' הגהות, ונחלק לייב פרוקים — וראה הגרשם לעיל ברדיה כי תצא]. ד (869) ריו, א. ה (956) נד, א. ו (2004) קמט, א (חלק).
מאמר זה מוסד על ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ז ע' שלד (תנחת כ"ק אדה"א). ומקבילו בלקוטי תורה תצא לת, ג. ועם הגהות וכו' מהצ"צ באור החורה כי תצא ע' תתקצח.
כס"ה שם ע' שלט נמצא ביאור [ובשינויים והגהות מהצ"צ באוה"ת שם ע' תתר ואילך, וקיצורים והתספות בכרך ו ע' בישש ואילך] וכו' במקבילו בלקו"ת שם לט, ב. וסיום להביאור באוה"ת כי תצא כרך ו ע' בישש.

כתי"י לא נרשם זמן אמירתו, ויש להוכיח ממה שלקמו בפ"ט מציון לסידור, שנדפס לראשונה בשנת תשע"ו, וכן מציון לדי"ה כי תשמע שנדפס בספר המאמרים תקס"ז ונאמר ע"י כ"ק אדה"א בשנת תקע"ז — ראה לקמן הוספה ב — אבל כנראה שכוונתו לדי"ה זה שנדפס לעיל. ועפ"ז נאמר מאמר דילן לאחרי' פ' ראה שנת (תקע"ז) תקפה"ו.

המאמר נדפס באוה"ת כי תצא ע' תתקפא [מבוך ג בכותרת הנ"ל. — ולהעיר: א] שכת"י זה שונה משאר הכתי"י [ואולי כמה מהשינויים נעשו בכוונתו?], ב) שנבדלה כמה מהמעתיקים כיון שראו מאמר דומה ללקו"ת לא הבחינו שזוהו מאמר אדה"א, רק רשמו: בלקו"ת בתוס' הגהות וכי"ב], ונדפס כאן כמו שזוהו באוה"ת שם ובתצא ריבוע ניתוספו אותיות או תיבות מבוך א' ומבוך ב'.

ולא אבה הוי' אלקיך: תצא כג, ג. וראה תורת חיים וירא ק"ה, א.

בוהר ע"פ ויודע דעת [עליון] כו' ע"כ טרח ויגע [מאד] בכל עומק דעתו לעיין בהם בעיניו הרעה בהשגחה עמוקה ביותר בבחי' דעת [עליון] דקליפה שמקבל מאחורי עורף דדעת [עליון] דקדושה כמ"ש [ע"ע] ויודע דעת [עליון] כו' (והוא מלך בלע בן בעור שאחורי הדעת עליון שו"ש כבלע את הקודש כו'), ואעפ"י שישראל היו באותה שעה בתכלית המעלה והמדרי' בקרבת אלקים ובגילוי שכינה במסעות שלהם עם הארון ומשה וענו ה' יומם כו' עכ"ז התאמץ לעיין בעומק גדול למצוא כטוב שלהם איזה בחי' רע הגנוז ונעלם שם למצוא קטרוג לקללם כו' ובחי' קליפה זו דבלעם מתפשט בכל דור ודור והוא כל שונא ישראל בעצמות ופנימי' ביותר עד שמחמת זה הוא מחפש ומעיין על ישראל בעומק גדול למצוא מקום לקטרג על ישראל והוא למצוא הרע הגנוז כטוב כו' הוא הנק' בלעם. וכמו שאנו רואים שבלעם הי' מחפש בכל המקומות אשר עתידים ישראל לחטוא שם כי אולי ימצא שם מקום שמשם יכול לקטרג וכמו שארז"ל במקומות שחפש כמו במות בעל וראש הפסגה [וכן] ראש הפעור הנשקף על פני הישימון [ש]אולי משם יכול לשקוף ולעיין ולמצוא מקום קטרוג לרע עד וישת אל המדבר פניו כו' שכל המקומות האלה שבלק העמידו לבלעם שיכול למצוא משם קטיגוריים על ישראל להיותם במקומות שעתידיים ישראל לחטוא שם כמ"ש [בדרשות] וז"ל ע[ד] שראה] כי טוב בעיני ה' לברך [את ישראל אז] כו' וישת אל המדבר פניו כו' והברכות שברך בלעם נתקיימו כולם בישראל, ולזה ארז"ל ברכת הדיוט אל תהי קלה בעיניך כו'.

ובזה יובן פ"י הפשוט בפי' ולא אבה ה' לשמוע כו' דהיינו אעפ"י שבלעם חפש היטב ומצא מקומות רבים שמשם יוכל לקטרג הרבה מאד על ישראל והי' ראוי להתקבל מ[אד] אחר שחפש בלעם ומצא כו', עכ"ז לא אבה

בוהר ע"פ [אבו: ע"ש] ויודע דעת (עליון): בלק כד, טו. ראה זהר בלק קצד, א. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה חיב ע' תתמ ובהנסמו לשם. לעיל בחי' פי' דברים ע' כט. ושיג. שם ע' לט. והוא מלך בלע בן בעור: וישלח לו, לב. ראה תורת חיים שם: בוהר. עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות פי'. מבוא שערים שיב חיב פי'. אור התורה בלק ע' אינג (סיד). ושיג. כבלע את הקדש: במדבר ד, כ. ראה פירוש המלות פו, ב. תורת חיים שם: תצוה ריש ע' תקטב. אור התורה בלק ע' תתצט.

וענו ה' יומם . . . בעומק [א]: בעיון: בהעלותך י, לד (מדילוג).
 שריה מחפש — ימצא [ותקן ע"פ אבו. ובכתי' זה: יש]. . . שארז"ל [אבו: שאמר] . . . כמו [א: בלע] במוט בעל וראש הפסגה . . . ראש הפעור: בלק כב, מא; כג, יד; כח ובמפרשי התורה שם.
 ראש פעור הנשקף על פני הישימון: באב: הנשקפה. וכיה בלקוטי תורה כאו לח. ג. ובספר המאמרים תקטז כאו ע' שלד: ונשקפה [ולפי' הוא חיבור ב' כתובים בלק כג, כח. חוקת כא, כ]. וראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה חיב ריע תתמ אבל שם לא הובא התחלת הכתוב ראש הפעור.
 וישת אל המדבר פניו . . . שבלק העמידו לבלעם . . . כי טוב בעיני ה': בלק כד, א . . . ראה בלק כג, יגיד: שם, כז . . . התחלת הכתוב וישת אל המדבר.
 ברכת הדיוט אל חזי קלה בעיניך: לקח טוב חיי שרה כד, ס בשם רז"ל [ראה ברכות ז, א]. זרע [רעיא מהימנא] נשא קכא, ב.
 שריה ישראל — שחפשו: אב: שהשגיה.

יוכל לבא לידי חטא [כלל] אפי' [לידי] הרהור בעלמא וכמ"ש והי' יראת הוי' על פניכם לבלתי תחטאו כו', והוא כמו שארז"ל כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת פי' יראת חטאו שהוא בחי' פנימי' ועצמיות דבחי' ביטול נקודת הרצון הפשוט שקדם לכה מ"ה שבנפשו שמחמתו חכמתו מתקיימת וכמ"ש ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה וסור מרע בינה כו' וכתבי' ראשית חכ' יראת ה' שהוא בחי' יראת ה' שלא יוכל לחטוא כלל דהיינו שלא [יוכל] לעבור אפי' על איסור קל של ד"ס כי אימתא דמרי' על פניו להיות סומ"ר בתכלית עד שעריבים עליו ד"ס יותר מיינה ש"ת כמ"ש במ"א ע"פ לבך יהגה אימה א"י סופר כו' שד"ס שרשן יותר גבוה מספר וסיפור דתושב"כ כו' שהוא בא [רק] מצד אימה יתירה שמחמת ביטול העצמות ממש דבחי' יחידה הנ"ל ע"כ מתרחק לנגוע אפי' בהיתר פן יבא לדבר איסור דנעוץ תחבי"ס כו' [דוקא] וד"ל [וזהו] זהירות ביאה לידי זריזות וזריזות לפרישות ופרישות [מביא לידי] טהרה וטהרה לקדושה וקדושה לענוה וענוה ליראת חטא הרי יראת חטא גדולה מכולם מטעם הנ"ל וכמו שארז"ל כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו כו' אע"ג דלגבי משה שהוא מבחי' חכ' מילתא זוטרתי היא [וזהו] מלמעלה למטה כו'.

ג) וזהו ענין קוצו של יו"ד, דהנה [הקוץ הזה שעל נקודה דיו"ד הוא בלא ציור ותמונה של אות כלל וכלל גם אינו כמו נקודה] דיו"ד שהוא בא ונמשך בציור ותמונת אות עכ"פ ונחשב בכלל כ"כ אותיות רק שאין בו אורך ורוחב כלל ועכ"פ קצת שטח יש בו (כידוע בענין נקודה קו שטח שמן הנקודה יומשך קו ומן הקו שטח שנמצא נקודה דיו"ד בא לכלל קו ושטח והיו"ד עצמו מורה על בחי' הגילוי מן ההעלם ואין רק שלגבי התפשטות הקו ושטח נק' אין שהוא האין של היש וכמ"ש והתכ' מאין תמצא אבל לא

והי' יראת הוי' על פניכם: ועד"ז הובא במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תתצו. ראה יתרו כ. יז (ישם: ובעבור תהי' יראתו).

כל שיראת חטאו . . . פי' יראת חטאו שהוא בחי' [אכדו]: שהוא בחי' יראה: אבות פי"ג מיט.

ויאמר לאדם הן יראת ה' . . . ראשית חכ' יראת ה': איוב כה, כה . . . תהלים קיא, י.

אימתא דמרי' על פניו . . . סומ"ר [סור מרע]: ע"ד נדה יג, סע"א.

שעריבים [אכ]: חמורים] עליו ד"ס: ראה עבודה זרה לה. א וברשיי שם. — חמורים [וכן הובא בלקוטי תורה כאן לת, ג. ובספר המאמרים תקס"ז כאן ע' שלה]. ראה שיר השירים רבא פ"א, ב (נה"פ כי טובים דודיד מיו) ב.

לבד יהגה אימה: ישע"י לג, יח. ראה ד"ה זה בתורה אור (שמות נג, ב). ספר המאמרים תקס"ה (ח"א ע' רד). מאמרי אדה"ז נביאים (ע' כג).

דנעוץ תחבי"ס . . . וזהירות מביאה לידי זריזות: נסמן לעיל ע' תסב . . . ראה עבודה זרה כ, ב.

דלגבי משה . . . מילתא זוטרתי היא: ברכות לג, ב.

נקודה קו שטח: ראה מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' רכב. לקמן ע' תרעט. ושי"ן לעיל בח"א בהוספות ע' שמו.

והתכ' מאין תמצא . . . בעצמו: איוב כה, יב. ראה לעיל ע' תרמד.

שהוא בחי' אין והעלם בעצמו כו' כידוע ומבואר במ"א, אבל הקוץ הזה שע"ג היו"ד אינו בבחי' שטח כלל אף כמו הנקודה דיו"ד רק קוץ ותג קצר בעלמא שהוא רק כמו הרמז לרמזו על דבר מה שנהעלם ואין ממש, וכמו סימנא ורמז בעלמא שמרמזין על דבר [מה] הנעלם שא"א להשיגו כלל בדבור וכתב (כמו מחוי' [לי'] במחוג כו' וכמו די לחכימא ברמיזא [מצד] שהרמז הוא בבחי' אין בעצם שא"א שיבא בגילוי גם בנקודה דיו"ד דחכ' כו'), וע"כ [התג] והקוץ העליון הוזה הוא פונה כלפי מעלה דוקא (משא"כ קוץ התחתון [דיו"ד] שפונה כלפי מטה להיות נמשך באורך ורוחב דבינה כמשיית) להיותו רק כמרמז על בחי' העלם דאין בעצם שלמעלה מעלה מן הגילוי אור דחכ' לגמרי כו' ודיל.

ובליאור ענין הקוץ היינו בחי' ביטול העצמי' בחי' רצוה"פ ועצמי דבחי' יחידה הנ"ל שלמעלה מעלה מבחי' הטעם וחכ' לגמרי שנק' אה' המסותרת ועצמיות ממש כנ"ל. והנה באתעדלית' [באה"ר ועצמי'] דבחי' פנימי' נקודת הרצון הפשוט הנ"ל (שהוא מקור כל התפעלות רצון ותענוג כמו שאנו רואים באה' הטבעיות ועצמיות דאב אל הבן שממילא מחמתו יולד בלבו תמיד התפעלות כל רצון וטוב וחסד כו' וכן בנקוד' עצמיות הרצון בתפלה ממילא יבוא לכל מיני התפעלות רצון ואה' לטוב כל היום (כו'')) ע"ז מתעורר למעלה אתעדל"ע בבחי' פנימיות ועצמיות איס ב"ה באה"ר עצמיות ממש (כמ"ש המו מעי לו כו') שזהו כמו אה' האב לבנו יחידו כמו שאנו אומרים [אה"ר אהבתנו וכן אמר] אהבת עולם אהבתך עולם לשון נצחי בלי שינוי והפסק כלל כמ"ש לא מאסתים כו' לפי שכל עצם אינו משתנה כלל כו', וזהו רמז הפנים לפנים כי ע"י אה"ר העצמיות דכנס"י מלמטה למעלה ממש וכן לב האדם העליון לאדם התחתון דכנס"י כו' והיינו כמו שבכנס"י אה"ר העצמיות בבחי' יחידה שבנפשם כנ"ל כן נמשך מלמעלה אה' עצמיות מאיס ב"ה כנ"ל ולכך אומרים ואהבתך לא תסור כו'. וזהו"ע הקוץ העליון דיו"ד שפונה כלפי מעלה להיות בחי' רמז בעלמא ואינו בחי' גילוי אור

מחוי' (לי') במחוג . . . די לחכימא ברמיזא: ברכות מז, ב . . . ראה מדרש משלי כב, טו. הנסמך במאמרי אדה"צ פרישות התורה חיב לע' תשוב.
שו"ת וביאור — ענין השוק: אב"ו: הענין.
המו מעי לו . . . אה"ר [1] אהבה רבה] אהבתנו: ירמ"י לא, ט . . . ברכות ק"ש (נוסח אשכנז).
אהבת עולם אהבתך [תוקן ע"פ אב"ו וכתב"י זה: אהבתנו] . . . לשון [אב"ו: ליתא]: ירמ"י לא, כ (ושם: ואהבת — ראה הנסמך לעיל בח"א פ' עקב ע' דש).
לא מאסתים . . . שכל עצם אינו משתנה: ויקרא כו, מד . . . מובא גם במאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תשמ.

רש"י.
נמים הפנים לפנים [אב"ו: אל פנים. באב"ו נוסף: ממש] כי [בב ליתא] ע"י [אב"ו: ליתא] אה"ר [ב: באה"ר]: נסמן לקמן ע' תרע"א.
שו"ת אה"ר — כן . . . כנ"ל: בשאר הכת"י ליתא. ולכאורה נשמט מפני תיבות הדומות: כנ"ל . . . כנ"ל. אבל ראה לעיל בריש המאמר.
ואהבתך לא [בשאר הכת"י: אל] תסור: ברכת ק"ש ערבית (נוסח אשכנז).

במציאות ננקודה דיו"ד כנ"ל לפי שמרמז על בחי' העלם ואין ממש, שהוא בחי' אה"ר המסותרת בפנימיות ועצמיות דא"ס ב"ה שנק' סתימא דכל סתימין דלית מח' תפיסא ב"י כלל היינו [דוקא] מח' דחכ' אין בו תפיסא כלל אבל נקודת עצמיות הרצה"פ הוא שנתפס בו במהות ועצמיות ממש, כמו כמים הפנים אל פנים כו' שזהו ע"י אתעדלית באה"ר עצמיות הנ"ל, וזהו [קוצו של] יו"ד שפונה כלפי מעלה ממש שהוא בחי' הדביקות [העצמי] בעצמיות המאצ' ממש שלמעל מ[כחי'] אין דחכ' כנ"ל והיינו הנרמז בקוצו של יו"ד כמה שאינו אלא תג ורמז וסימן בעלמא להורות על בחי' ההעלם ואין אמיתית דעצמות אוא"ס שאין בו שינוי והפסק לעולם כנ"ל, וכמ"ש אני הוי' לא שניתי כלל מטעם הנ"ל וד"ל.

ד) ובוזה יובן [ב]דרך כלל מ"ש ולא אבה הוי' אלקיד לשמוע אל בלעם כו', דה[נה] ע"פ המבואר למעלה בענין קוצו של יו"ד שהוא למעלה מעלה מן החכ' והטעם לגמרי אפי' גם להיות מקור לחכ' רק לדבק במהות ועצמות א"ס ב"ה ממש דלית מח' תפכ"כ אפי' מחה"ק כו' וכמו נקודת רצון העצמי ופשוט שבאדם למטה שהוא למעלה מהטעם והחכ' לגמרי אפי' טעם כמוס לרצון כנ"ל שזהו בחי' יחידה כנ"ל, הרי יובן מכ"ז [ג"כ למעלה] באתעדל'ע שנעשה מאתעדל'ת כזאת שהוא ג"כ בבחי' רצה"פ ועצמיות ממש כנ"ל שהוא למעלה מן הטעם לרצון [לגמרי] אפי' מן טעם כמוס שנק' מח' סתימא כו', ולזה אמר ולא אבה לשמוע כו' דהנה הגם שבלעם ה'י מקטרג על ישראל בעומק גדול כנ"ל שהוא במקור השכל וטעם שימצא משם השכל וטעם לרעה דוקא והוא הנק' עין רעה כשונא אמיתי שהוא מביט בעין רעה מאד שיכול למצוא מקור לשכל וטעם [לחוי"ב כו', וכמו חכמים המה להרע לרעה לבד כו', ולהיפך עין טובה מאוד שמוצא מקור לשכל וטעם] לזכות דוקא וכמ"ש במ"א, וע"כ ודאי אם היו שומעים לטענת הקטרוג דבלעם שהוא בטוב טעם ממקורו כנ"ל ה'י פועל כח הדין ברצון העליון, אבל ולא אבה ולא רצה לשמוע [כלל] אל טענתו מפני שאם ה'י רצון ה' בישראל מצד בחי' הטעם לרצון אפי' טעם כמוס שלמעלה מטעם ושכל גלוי ה'י פועל בקטרוג ועכ"פ ה'י רוצה לשמוע אל טענתו, אבל מאחר שרצון ה' בישראל הוא בבחי' עצמיות הרצון הפשוט הנ"ל שלמעלה מן הטעם לגמרי שהוא בלא נטי' כלל לבי' קוין ימין ושמאל רק קו א' כנ"ל והוא כמ"ש אך טוב לישראל כו' שנק'

סתימא דכל סתימין דלית מי תפיסא ב"י כלל: נסמן לעיל ע' תפת.

אני הוי' לא שנית: מלאכי ג' ה.

שורה מעלה — אפי' [אבו]: ליתא . . . לגמרי: ד: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: לגמרי . . .

לגמרי.

בטין רעה . . . חכמים המה להרע . . . עין טובה: ירמי' ד, כב . . . ראה תורת חיים וירא ק, א ואילך: קיד, ב ואילך: קית, א ואילך.

אך טוב לישראל: תהלים עג, א. תורת חיים שם קיד, ב.

טוב עין שאין שם רק טוב כו' להיותו מבחי' עצמיות ממש כאב על בנו יחידו כמ"ש לא הביט און [ביעקב כו'] ע"כ לא ה' פועל בלעם בקטרוג שלו כלל ולא ה' עושה שום שינוי והתפעלות להטות לדין ולחוב כלל אעפ"י שטוען בטוב טעם ודעת שלימה [ביותר] כנ"ל וד"ל.

ה) א"כ למה אמר ולא אבה לשמוע כלל טענתו הרי גם אם ה' שומע לא ה' פועל שינוי כלל, [הענין הוא דזהו הרבנות יתירה במה שלא אבה לשמוע אל בלעם כלל שזהו למעלה הרבה ממה שה' שומע ולא יפול בו שינוי כלל] משום דמה שה' שומע ולא יטה כלפי דין וחוב זהו [מחמת רוב] תגבורת האה"ר העצמיות שיש בה רב חסד וטוב לגבור על כח הדין שבתענת המקטרג כמ"ש [במ"א] בענין ימין ה' כו' לאגברא ימינא על שמאלא כו', אך מה שלא אבה לשמוע כלל לטענת המקטרג זהו רק מצד עצמיות האה"ר ורצון הפשוט הנ"ל (שלא יש בו נטי' לשמאל כלל וכמ"ש לית שמאלא בהאי עתיקא כו') שלמעלה גם מבחי' רב טוב וחסד הכלול בה ממילא כנ"ל, וא"כ מה שלא רצה לשמוע היינו מפני שלא ה' רוצה להטות לרצון העצמי' בנטי' דב' קוין ימין ושמאל ולהגביר ימין על השמאל מצד רב טוב וחסד כלל מאחר שהוא [עצם] רצון פשוט בתכלית שלמעלה מן הטעם לגמרי כו' וד"ל. וזהו ולא אבה הו"י לשמוע להטות לרצונו הפשוט להיות לו רצון לשמוע ולהגביר עליו ברב טוב וחסד כנ"ל אלא ולא אבה לשמוע כלל שזה מורה על עצם אהבתו יותר שהוא למעלה מן [הטו"ד] לגמרי וכו' וד"ל. ושורש הענין הוא [משום] דמה שלא אבה לשמוע זהו גופא ה' למעלה מהטעם ודעת כמו שהרצון הפשוט בישראל הוא בלי טעם כלל כך בהיפוך שהוא שלא לשמוע [כלל] למקטרג עליהם [כו'] והוא ג"כ למעלה מן הטעם מצד שאה"ר העצמיות ועצמיות העצמי' בלי טעם (והו"ב' קוין) שבעצמות דיחידה שחפץ בחיים ולא יחפץ במות וכנ"ל באה' האב אל בנו יחידו שאינו רוצה לראות ולשמוע עליו איזה קטרוג מפני אה' העצמית כנ"ל (וכזה ה' [ה]מעשה בימי הבעש"ט ז"ל שרדפו הבי"ד שלמעלה לשטן המקטרג לחוב ולא

לא הביט און בלק כג, כא.

בענין ימין ה' כו' לאגברא ימינא על שמאלא: תהלים קיח, טו. תורת חיים דלהלן בשם הוהר [ראה זהו ר"פ קריח]. תרוח שם קטז, ד ואילך. קיז, ג ואילך.

לית שמאלא בתאי עתיקא: ראה זהר נשא קכט, א. הגסמן לעיל בחיא פ' דברים ע' מט.

שוריה כלל — הטעם: כ"ד נוטף: רק שאינו חפץ לשמוע כלל כל קטרוג כמו כאשר המלך בשמחה עצמי' שלא יחפץ לשמוע למקטרג על בנו שהעדר הרצון ג"כ למעלה מן הטעם. ואולי נשמט כשאר הכתי' מפני תיבות הדומות: הטעם . . הטעם. וראה לקמן בפנים שריה: דיחידה.

שוריה מצד [ב]: ליתא] . . העצמיות ועצמיות העצמי' בלי: אבדו: עצמי' בלא.

שוריה דיחידה — וכנ"ל . . כנ"ל: [ראה לעיל הערה ד"ה שויה — כלל]. אבדו: וכמו שאין אדם רוצה [בב' נוטף: למוטם באהבה עצמו כו']. ב"אהו נוטף: לראות ולשמוע חוב [ה': ליתא] לעצמו מפני [ד': הניח מקום פניו, והשאר ליתא] אהבה עצמי' כו' [ה': כנ"ל].

שוריה רוצה — [נזכה [בשאר הכתי': וזה] . . בימי [אהו: בומז, כ': בומנו. ד': ליתא] הבעש"ט [ד': ליתא] ז"ל [בד': ליתא] שרדפו [בשאר הכתי': שדחפו] . . המקטרג [בשאר הכתי' ליתא] לחוב [אבדו: לחרץ].

רצו לשמוע [כלל] ממנו הקטרוגים וכמו יגער ה' בך השטן כו' וכך [הוא] בכל רעה שיבא גם השטן לקטרג שאם רבו הקטרוגים ממנו ביותר דוח[פיו] אותו לחוץ וכמו ענין ולא אבה וד"ל).

ו) [מ]עתה י"ל ענין היו"ד עצמו של ש' הוי' שהוא רק כמו נקודה [א'] לבד, הנה ידוע שזה מורה על בחי' הצמצום וההעלם שמצמצם ומעלים א"ע מכל וכל היינו מכל בחי' אורך ורוחב בהתפשטות עד שלא נשאר רק נקודה אחת לבד, ונמצא שבנקודה זו יש ב' דברים א' מה שנתצמצם ונתעלם בה הכל ולא נשאר רק זאת הנקודה לבד והב' [מה] שנקודה זאת באה בגילוי עכ"פ מבחי' ההעלם והצמצום כו'. ויוון זה עד"מ במי שרוצה להשפיע שכל וסכרא לתלמיד קטן שצריך לצמצם ולהעלים כל מה שבשכלו ודעתו בהתפשטות ולהיות נשאר מהכל רק נקודה א' שהוא רק הקיצור והתמצית לבד כענין שארז"ל לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה [כו'] שאם לא ה' מצמצם ומעלים א"ע ומשפיע כמו שהשכל והסכרא הוא אצלו לא יוכל המקבל להכיל כלל וכלל כו', ואמנם [ב]בחי' נקודה זו יש בהעלם כל התפשטות דאורך ורוחב שבמשפיע רק שהוא בקיצור ותמצית מפני שלא יושג כלל לתלמיד המקבל אך הכל כלול בנקודה זו (כמו דברי המשנה: שנאמרים בקיצור דברים שכלולי' בה כל אורך ורוחב הטעמים וסברות שבפפול הגמ' רק שהוא בהעלם ולא בגילוי כי הגילוי הוא רק הקיצור ותמצית הכולל הכל כנ"ל). וזהו משל להבין ג"כ דנקודה דיו"ד שיש בה ב' דברים הנ"ל צמצום העצמי' עד שאינה רק נקודה והב' מה שבא בגילוי עכ"פ שכלול בה הכל כו'. ועוד יש בנקודה זאת שהוא [בחי'] צמצום והעדר ההתפשטות לגבי התחתון הימנו והוא שמצומצם בה כל מה שי[כול] ל[בא] בהתפשטות והשגה ואינו בא עדיין לכלל השגה והבנה (כמו המשנה לגבי התלמוד כנ"ל), וזהו כמו עד"מ כאשר ישכיל האדם שכל חדש שנמשך מן כח המשכיל מן בחי' ההעלם לגילוי שהוא כמו ברק המבריק לנקודה א' כלבד שאין בו התפשטות והשגה והבנה עדיין רק כמבריק אור חדש [בל"א] עש בליצט) ואח"כ באה הברקה זאת להתפשטות ההשגה באורך ורוחב (והו"ע קוצו של יו"ד שלמטה שנק' קוץ התחתון אבל מצד עצם [היו"ד] שנק' נקודה והוא בהעדר ההתפשטות). ונמצא שיש ב' מיני צמצום בנקודה דיו"ד א' שצמצם א"ע ומעלים הכל עד שלא נשאר רק נקודה כנ"ל (וכמשל הברקת אור שכל חדש זהו ג"כ צמצום והעלם מעצמות כח המשכיל ההיולי להיות נמשך רק נקודה אחת לבד מן ההעלם העצמי' דכח השכל שמשם מקור

יגער ה' [ד': ליתא] בך השטן כו' [כב] נוסף: יגער בך הבורח' . . . וכך [ב': ליתא] . . . רעה [אבו] ריה.
 ד' הניח מקום פניו] . . . וכמו ענין ולא אבה [כז] ליתא ב[ב]: זכר ג. ב.
 היו"ד . . . של ש' הוי' [בשאר הכתי' ליתא] . . . הצמצום: ראה לקמן ע' תרעא.
 לעולם ישנה אדם לתלמידו: פסחים ג. ב. ראה ביאורי הוהר אח"י ע' ד. ונקיצור כו' במאמרי אדמו"ר מארו"ל ע' ערב.

נביעת אור שכל זה כו' ודיל' והב' צמצום והעדר ההתפשטות לגבי התחתון ממנו שאינו בא עדיין לכלל הבנה והשגה כניל.

וכך יובן למעלה בבחי' נקודה דיויד' דחכ' שנק' כח מ"ה שהוא בבחי' מ"ה וכמו מ"ה פשפשי' כו' שמפני שבאה החכ' מאין והעלם ממש כמ"ש והחכ' מאין תמצא מאין והעלם לגילוי אור רק כנקודה א' לבד ע"כ נק' כח מ"ה ממש, והוא מפני שא"א שיהי' התהוות העולמות מעצמות אלקות שבבחי' א"ס ממש רק ע"י [אחר] צמצום והעלם אור העצמו' מכל וכל ולא נשאר רק נקודה א' דיויד' והוא בחי' אור החכ', והוא שבחכ' ברא הכל כמ"ש כולם בחכ' עשית וכמ"ש בראשית ברא ותיא בחוכמתא [כו'] לפי שהחכ' הוא [בחי'] ראשית הגילוי אור מבחי' העלם העצמו' כי נתצמצם כל [אור] העצמות עד שלא נשאר רק כנקודה דיויד' לבד כמשנתל' במשל ממשפיע למקבל שמוכרח לצמצם [כל] עצמותו ולא ישאר בה רק כנקודה דיויד' כניל, ואמנם בבחי' אור החכ' שנק' כח מ"ה לפי שכאח' מבחי' אין והעלם כו' כלול בה הכל רק שנתעלם בה כניל וע"כ לגבי כל מע"ב שמתחלקים [בדרך פרט] בליב' ויאמר אלקים כו' נכללו הכל [כאחד] כמ"ש כולם בחכ' עשית כו' והוא מאמ' דבראשית שבמאמר אחד נברא הכל ואח"כ נתחלקו ליויד' מאמרות [כו'] ו' כניל' בנקודה דיויד' שהוא כמו בחי' הקיצור ותמצית מכל אשר למעלה הימנו וכולל כל מה שיבא בהתחלקות אורך ורוחב כו' וכמו משל הברקת אור שכל חדש מלמעלה מהשכל כו' [ודיל']. ובזה יובן מה שגז' ש' אלקים דוקא במע"ב כמ"ש בראשית ברא אלקים כו' כידוע דש' אלקים הוא בחי' הצמצום והעדר התפשטות בכל מקום וגם כאן בבריאה שנמשך לה מן בחי' אור החכ' שהוא בבחי' צמצום להיותו [בא] אחר העלם והצמצום וגם הוא כנקודה א' בלי התפשטות לאורך ורוחב כלל כי לא נגלה בה רק הארה בעלמא מן העיקר ואפס קצהו כברק המבריק כניל אי"כ גובר בה שם אלקים המצמצם דוקא [כניל] ודיל' (ואעפ"י ששם אלקים הוא בכינה, היינו שמקבל מחכ' כמ"ש כולם בחכ' עשית בכינה וכן בראשית [בחכמה] ברא אלקים

שורה נביעת — והב' . . כניל: **אבדהו**: ליתא.

דחכ' שנקי כח מ"ה . . מ"ה פשפשי' . . והחכ' מאין תמצא: ראה לעיל ע' תרמד . . והר' בהקדמה א, ב . . איוב כה, יב.

שורה שבבחי' — ע"י [כב אינו ברור] (אחר) [ו': ליתא] . . כולם בחכ' עשית: תהלים קה, כד.

בראשית ברא ותיא בחוכמתא: ראה תרגום ירושלמי בראשית א, א. לקמן ע' תשכב. הנסמך לעיל בח"א פ' ואתחננו ע' עדר.

בליב' ויאמר אלקים: נמנו במרטיית בתיקוני זהר חדש קיב, ג. ראה לקמן ע' תשכב. מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תרכה. ושי'.

תאמ' דבראשית שבמאמר אחד נברא הכל: נסמן לעיל ע' תעז.

דש' אלקים . . הצמצום: ספר המאמרים תקס"ז כאן ריש ע' שלו. לקוטי תורה כאן לח, ג. לעיל בח"א פ' דברים ע' כד.

שורה בעלמא — אי"כ גובר: **אבד**: ע"כ נוכר.

בבינה כמ"ש בוהר דאבא אמר לאימא שנק' אומנא כו') היינו בחי' פנימי' בינה שנק' מי דקיימא לשאלה כו' והוא בחי' הצמצום דש' אלקים כמו מי ברא אלה כו' כמ"ש במ"א). וזהו בית דבראשית כמ"ש בחכ' יבנה בית כו' (ונק' עומק בינה שהוא כמ"ש בס"י וחכם בבינה בחי' ע"ב דס"ג בחי' אין של היש כידוע וד"ל).

וזהו שארז"ל בתחלה עלה במחשבה לברוא במדת הדין שהוא שם אלקים כמ"ש בראשית ברא אלקים דוקא ואח"כ שיתף עמו מדה"ר שהוא ש' הוי' כמ"ש ביום עשות הוי' אלקים כו'. והענין הוא דבחי' היו"ד הוא רק מדה"ד והצמצום שנתצמצם כל אור העצמו' דאלקות שאם לא הי' מתצמצם אור העצמי' והי' נגלה כמו שהוא הרי הי' התגלות והתפשטות דאור האלקי בלי גבול ומדה כלל כו' וא"כ איך הי' התהוות הבריאה בע"ג בחי' יש ודבר מה במציאות וגם אם הי' התהוות הבריאה מאין ליש הרי הי' גם בלתי מוגבל כדוגמא לכח הפועל האלקי אלא שלא הי' יכול להתקיים במציאות כלל והי' נתבטל ונכלל במקורו באלקות ממש כנר הנכלל באבוקה כו' רק ע"י צמצום אור העצמי' [הוא] שיכול להיות התהוות הבריאה מאין ליש במציאות דבר מה ובבחי' גבול ומדה וזהו שאמר לעולמו די כו', ואעפ"י שגם עכשיו יש בחי' ביטול במציאות לכל הברואים היינו [רק] ע"פ שיעור ומדה המצומצם משם אלקים שבכל בריאה ע"פ מאמר קו המדה ואם הי' התגלות אור האלקי עליהם קצת ביותר מכפי המדה ודאי הי' מתבטלים ממציותן לגמרי וראי' לדבר זה הוא מארז"ל הושיט אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם פי' שנגלה עליהם הארץ אור האלקי ביתר מכפי המדה והצמצום מש' אלקים שנק' בשם אצבעו הקטנה שהוא אות יו"ד דחכ' שבא אחר הצמצום ע"כ ושרפם שנתבטלו ממציותן במקור חוצבן באלקים חיים כנר הנכלל באבוקה כו' וכ"ש כאשר הי' נגלה עצמיות אור האלקי ממש [כמו שהוא] שלא הי' קיום כלל לכל העולמות שהי' מתבטלי' ממש.

דאבא אמר לאימא . . . (כו') [בשאר הכתי': כו'] ראה זהר בראשית כב, א. לקמן ע' תשכב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכה. ושי"ג.
 מי דקיימא לשאלה . . . ווי ברא אלהי זהר בהקדמה א, ב. ישע"י מ, כו.
 בחכ' יבנה בית: משלי כד, ג. ראה מאמרי אדה"א שם ע' תרכו.
 בס"י [בשאר הכתי' ליתא]: ספר יצירה פ"א מ"ד.
 בתחלה עלה במחשבה . . . ביום עשות הוי' אלקים: ראה רש"י בראשית א, א. הנסמן לעיל בחי' פ' ואתנתן ע' רי . . . בראשית ב, ד.
 שויה בלי — בעינן . . . הבריאה: X ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הבריאה . . . הבריאה.
 שאמר לעולמו די: ראה חגיגה יב, א. לעיל בחי' פ' דברים ס"ע כד ואילך. אור התורה חנוכה כרך ה ע' 1888.
 הושיט אצבעו הקטנה: מנהדרין לת, ב. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קטא. ושי"ג. במדבר ח"ב ע' שטו. לעיל בחי' פ' ואתנתן ע' קפז. ושי"ג.

(ואעפ"י שגם עכשיו אמר דכולא קמ"י כלא חשיב, הענין הוא דקמ"י דוקא שאין הצמצום מסתיר לפניו כלל ע"כ כלא חשיבא ממש, וכמ"ש במ"א בענין כי אל דיעות הוי' שסובל ב' דיעות א' מלמעלה למטה הרי השפע הוא ממש האמיתי לאין דהיינו שכולא קמ"י כל"ח, ודיעה הב' שלגבי המקבלים מלמטה למעלה א[נ]ר השפע האלקי בא מאין ליש שאין האלקי מוסתר בהם ונראה לבחי' יש ודבר מה כו', ועי' א' שמצד המקבלים כלא חשיבא בכף הדמיון שאינו לא ממש מפני שכבר נתצמצם אור האלקי ונתעלם בתכלית בריבוי מיני צמצומים והעלמות שונות במיעוט אחר מיעוט כו', אבל כמו שהוא קמ"י ית' הוא לא ממש חשיבא כו' ולזאת אם מתגלה הארה קצת ביתר מכפי המדה והצמצום מתבטלים ממציותם לגמרי כענין הושיט אצבעו הקטנה כו' שנכללים למעלה והיו לאין ואפס ממש וד"ל).

והנה כתחלת ההשתלשלות עלה במח' ממילא ומאיליו לכרוא במדה"ד וצמצום שהוא הוא בחי' החכ' שמתלבש בצמצום דש' אלקים כני"ל להעלים ולהסתיר אור עצמותו כדי שיוכל להיות הבריאה מאין ליש ועכשיו הרי הוא ית' מחדש בכי"ת מע"ב ע"י בחי' העלאת מ"ן מלמטה דוקא והוא ע"י ביטול היש לאין האלקי דמלאכים [עליונים כמו ש]צבא השמים [התחתונים] לך משתחיים [ואומרים] שירה כו' וכך עד רום המעלות [בעולמות] העליונים יותר [שנאמר] והחיות רצוא ושוב כו' כידוע עי"ז מחדש בכ"י מע"ב [ממקורא דכולא להיות הצמצום דיו"ד שהוא מאמ' דבראשית מחדש כדי שיתהווה מחדש כל מע"ב] מאין ליש מריש כ"ד עד סוף העשי' כו' וזהו שאנו אומרים ובטובו מחדש בכי"ת [ממש] מע"ב כידוע. אך עיקר העלאת מ"ן לזה ההתחדשות מעצמיות אלקות הוא ע"י הנשמות דוקא לפי ששורש הנשמות הוא מפנימי' ועצמיות דש' הוי' שלמעלה משם אלקים המצמצם כידוע בענין כי שמש ומגן הוי' אלקים והיינו שאמרו דישאל עלו במח' שקדם לדבור דיו"ד מאמרות כמ"ש אהור וקדם צרתני כו' כידוע, וזהו ע"י בחי' היו"ד דש' הוי' שבנשמה האלקי' שנק' נר הוי' דוקא [כאשר] הוא

דכולא קמ"י כלא חשיב: ראה זהר בהקדמה יא. ב.
 כי [אבד: ליתא] אל דיעות הוי' . . . שכולא קמ"י כל"ח [אבד: שכלא ממש חשיבין]: שמאול"א ב. ג. ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רסב; ח"ב ע' תשצח.
 שירה וצמצום — שהוא הוא בחי' החכ"י: אבד: הי"ד דחכמה.
 ועכשיו . . . ע"י בחי' העלאת מ"ן: ראה ע"ה שער (ח) דרושי הנקודות ספ"ו.
 מחדש בכי"ת מע"ב . . . [שצבא השמים] . . . לך משתחיים [ואומרים] שירה: ע"ד ברכת יוצר: ע"ד נחמי טו.
 ה. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מד. ושי"ג.
 והחיות רצוא ושוב . . . בכ"י [א: ליתא]: יחזקאל א. יד. ראה גם לקוטי תורה דרושים לר"ה סא. א. לעיל בח"א ס' ואתחנן ע' רז. המשך יו"ט של ר"ה תרס"ז ע' מב.
 שירה מחדש — [בא] נוסף: כ"ד] . . . שאנו אומרים . . . בכי"ת [א: מחק תיבת תמיד. ד: בכל יום]: ראה לעיל הערה ד"ה מחדש.
 כי שמש ומגן הוי' אלקים . . . דישאל עלו כמתשבה: נסמן לעיל ע' ת . . . נסמן לעיל ע' שש.
 אהור וקדם צרתני: תהלים קלט, ה. וראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרס.
 נר ה': נסמן לעיל ע' תקנ.

בבחי' ביטול מיש לאין ממש כמ"ש אליך ה' נפשי אשא במס"נ באחד ממש
הוא המעורר מחדש לבחי' הצמצום דיו"ד דש' הוי' העליון לחדש מע"ב
כפנימי' העולמות וגם בחיצוני' העולמות וכמ"ש בראשית כרא וארז"ל בשביל
ישראל שנק' ראשית תבואתו כו' וכמאמר בני גמלך בנשמותיהו של צדיקי'
כו' ועמך כולם צדיקים דסוף מעשה עלה במחשבה תחלה כנ"ל.

ז) וענין יו"ד דש' הוי' בנפש האדם היינו דוקא בחי' הביטול העצמיות
דהיינו ביטול הרצון עצמו [מכל וכל] לבטל ולסלק כל עצמותו
שיהי' רק לה' לבדו בכל שיעור קומה של אדם, היינו בתחלה הוא ביטול
הרצון בכל פנימיותו [רק] לה' ב"ה לבדו ולא יחפוץ בשום דבר וזולתו כמ"ש
מי לי בשמים כו' וגם העוה"ב לא יחפוץ ועי' מורה הנקודה דיו"ד שלא
נשאר רק כמו נקודה אחת להיות שנתבטל מכל עצמותו וכמ"ש בזוהר ע"פ
שחורה אני [ונאורה] אועירת גרמה ואתעבדת נקודה חדא דלית חיוורא בגו'
אתוון [כו'] והוא מפני דחיקו דרחימו כו', ואח"כ מתפשטת ביטול [הרצון]
העצמי הזה גם בשכל והשגה דבינה וגם במדות אהוי"ר שנולדים בלב עד גם
במח' שלא יתשוב שום דבר זר וזולתו בגדולת הוי' ותורתו כו' עד גם בדבור
ומעשה להיות סומ"ר ועשי' בתכלית ביטול הרצון באמת כמו שארז"ל קדש
א"ע במותר לך פי' קדש הוא ל' הבדלה וקדושה כו' מפני שקדושה זו הוא
גם בתאוות היתר לכלל נפשו ורצונו בכל תאוות גופני' הכל נמשך ובא
מפנימיות הקדושה, וזהו הוי"ד דש' הוי' הנק' חכ' כה מ"ה שנק' קדוש כמ"ש
והחכ' מאין תמצא כו' וז"ש קודש ישראל להוי' ראשית תבואתו כו' כידוע
וכאשר נמשך בחי' קודש עילאה דיו"ד דש' הוי' בנשמה בכל קומתה בחב"ד
ומדות ומחוד"מ דוקא אז עי' נתעורר למעלה ג"כ בחי' קודש העליון דיו"ד

אליך ה' נפשי אשא במס"נ דאחד: תהלים כה, א. נסמן לעיל ע' תו.
בראשית . . . ישראל שנק' ראשית תבואתו: ירמי' ב, ב. נסמן לעיל ע' שע.
במי נמלך . . . ועמך כולם צדיקים [בשאר הכתי' ליתא]: נסמן לעיל ע' שע . . . ישעי' ס, כא.
דסוף מעשה עלה במחשבה תחלה: פיט לכה דודי.
שויה' ז) — בנפש האדם [בשאר הכתי': בנשמה] . . . העצמיות [א: ליתא, בדהוי' עצמו] דהיינו ביטול
[א: ליתא].
מי לי בשמים . . . העוה"ב לא יחפוץ . . . אחת [ע"כ נמצא בכתי' ו]: תהלים עג, כה. ראה לעיל סיע תכת.
ע' תפה, תקינ, מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקמב, ושי"נ, ספר המאמרים תרמ"ז ע' ב.
וכמ"ש בזוהר ע"פ שחורה: שיר השירים א, ה, ראה זהר (ינוקא) בלק קצא, א.
שויה' ומעשה — ועשי' [בשאר הכתי': הכל] . . . קדש א"ע [אב: עצמך גם] במותר לך: ראה ספרי ראה
יד, כא, יבמות כ, א.
קדש הוא ל' הבדלה: ראה תורת כהנים ורשי' ר"ם קדושים, תניא כמצויין במפתח ענינים מערכת קדושה.
ספר המאמרים תקט"ז ע' קו.
שויה' גם — לכלל . . . ככל: אב: לסלק . . . מכל.
שויה' מפנימיות — וזהו . . . קדוש: אב: דקדושת הירד הנ"ל דחכ' שנק' קדוש כו'.
והחכ' מאין תמצא . . . קדש ישראל . . . ראשית תבואתו כו' [ג' תיבות אלו ליתא ב אב]: נסמן לעיל ע'
תרמ"ו . . . התחלת הכתוב דראשית תבואתו.
שויה' וכאשר — בנשמה . . . הוי': א: ליתא, וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הוי' . . . הוי'.

דש' הוי' למעלה שהוא הצמצום דאור העצמיות לצמצם א"ע ולהאיר בנקודה א' לבד שכולל כל ההתהוות מע"כ מחדש כנ"ל, וזהו דוקא ע"י אתעדל"ת דביטול הרצון בחי' הוי"ד דנשמה עד שלא נשאר [בן] רק כנקודה א' הוא שמעורר לבחי' יו"ד העליון כנ"ל לצמצם א"ע כנ"ל לפי שבצלם אלקים עשה את האדם שהוא הנשמה כו' (ווי"ש שחורה אני כו' כיו"ד שהוא נקודה שחורה לבד שמורה על בחי' הצמצום והחושך העליון כי ברישא חשוכא כו' שקדם לאור כו' כמ"ש ישת חשך סתרו כו' ווי"ש דלית חורא כו' כנ"ל).

וזהו ולא אבה הוי' אלקיך, מפני שהוי' הוא אלקיך דוקא מטעם הנ"ל ע"כ ולא אבה לשמוע אל בלעם כו', והוא מפני שע"י אתעדל"ת דהוי' שבנשמה מתעורר למעלה הרצון להאציל ולברוא כנ"ל [וזהו] קיום כל העולמות כנ"ל ע"כ ולא אבה לשמוע כו'. ויש להבין תחלה פ"י כל ד' אותיות דש' הוי' שבנש"י. והנה בחי' קוצו של יו"ד מבואר למעלה שזהו בחי' יחידה [ממש] שלא שייך בה גם [לשון] ביטול רצון כי כל ביטול רצון הוא בא כשינוי התפעלות שמתפעל לבטל ולהניח א"ע שזהו בחי' ביטול היש לאין עד"מ כי ה' תחלה בחי' יש ודבר בפ"ע אך כשמתפעל לבטל רצונו כו' והוא הנקודה דיו"ד שיש בה ציור אותיות עכ"פ כנ"ל, אבל בחי' ביטול עצמיות דא"ה מסותרת הנ"ל בענין קוצו של יו"ד הוא רק מצד עצם הנשמה ממש שלמעלה מהתפעלות ביטול רצון אלא שהוא מקור למציאות ביטול רצון שביו"ד כמו הקוץ של יו"ד אינו בשטח אות כלל אלא לרמוז על בחי' ההעלם ועצמות ממש כנ"ל שזהו בחי' יחידה כנ"ל, אבל בחי' הנקודה דיו"ד הוא [רק] בבחי' אין של היש להיות ביטול היש דרצון ושכל ומדות ומחדו"מ כנ"ל (וכך הוא גם למעלה כמו בענין מדת המל' דכתיב ה' מלך גיאות לבש שנתצמצם בלבוש דגיאות והתנשאות להיות מלך על עם נפרד כו' שאין להם ערך כלל לגבי עצמותו אך הוא מתצמצם בעצמו כאשר עלה ברצונו לברוא ולהאציל כו' והוא ביטול עצמו' להתעלם ולהתכנסות בלבוש דמל' שזהו כמו נקודה דיו"ד כנ"ל [ואז] אף תכון תבל [בל תימוט פי'] שנתהווה תבל ומלואה מאין ליש כו' וזהו שר"ה נק' בכסא ליום חגיגו כו').

ח) והנה מעתה י"ל ענין הה' דשם הוי' שבנש"י כו', דהנה ידוע דהה"א הוא בחי' התפשטות לאורך ורוחב בהשגה בכלי המוח והיינו מה

שכצלם אלקים עשה את האדם: נח ט, ו.

ברישא חשוכא . . . ישת חשך סתרו: נסמן לעיל ע' תקעא . . . תהלים יח, יב.
ש"ה ולא — דהוי": א: דהוי"ד.

שורה (ממש) — כ"י . רצונו [ב]: כל רצונו כו': א: ליתא.

ה' מלך גיאות לבשו: תהלים צג, א. וראה ספר המאמרים תקס"ז כאו ע' שלו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקע. וראה גם שער האמונה פי"ט. פירוש המלות פט, ג.

שורה נק' בכסא ליום חגיגו [באב] ליתא ב' תיבות האחרונות: תהלים פא, ד. ראש השנה ת, סע"א ואילך.
שורה ח) — שבנש"י: אב: שנשמות ה'.

שהנשמה מתפעלת בהשג' אלקות כהתפשטות והרחבה מן התבוננות כגדולת הבורא ית' איד שהוא ית' סוכ"ע וממכ"ע, כמ"ש כי ביה' הוי' צור עולמים יו"ד הוא [ה]צמצום וההעלם אור העצמי' ממש דוקא כנ"ל מענין בראשית כו' שהחכ' מאין תמצא בבחי' אין והעלם אבל מן היו"ד נמשך ה' שהוא בחי' ההתפשטות לאורך ורוחב דוקא היפוך בחי' הצמצום וכידוע דהחכ' נק' אין ובינה נק' יש וכמ"ש בזוהר עשי' בבינה שנק' אומנא כו' דבינה לשון בנין כמו בחכ' יבנה בית והוא [בחי'] שם אלקים דמע"ב דאבא אמר לאימא כמשל המצווה ומפקד לאומן לבנות [ביתו כו'] וזהו שחכ' ובינה נק' תרדלימ כמו שמן המעיין נמשך הנהר כך [מהיו"ד] נמשך ה' מאין ליש ויש ביה' דוקא הוי' צור עולמים כו' וד"ל. וכך הוי"ע ה' ראשונה דש' הוי' בנפש האדם למטה והוא בחי' כלי ההשגה דמות הבינה שמתבונן בהתנשאות גדולת הוי' במה שמאיר בהתהוות העולמות מאין ליש בבחי' סוכ"ע וממכ"ע כנ"ל ואיד דכולא קמי' כלא חשיבי' ועי"ז יתפעל האדם ברשפי' אש התלהבות השמחה ותענוג להתענג על הוי' כידוע שמהתבוננות בהרחבה והעמקת הדעת נולד ההתפעלות אלקות ברשפי' אש בשמחה שלהובא דרחימותא דוקא והוא ה' עילאה דרחימו עילאה כנ"ל שבא בבחי' התפשטות גדולה וכמ"ש אם הבנים שמחה כו'. וזהו [ענין] מצות האה' ודביקות שבק"ש שע"ז הוסד כל יסוד התפלה והק"ש דהיינו שאחר ההתבוננות דוקא בשמע ישראל שמ"ע זה הוא לשון הבנה בכלי ההשגה בבינה כנודע דשמיעה בבינה וזוהו דוקא יתפעל באה' בלב וזהו מ"ש בינה ליבא ובה הלב מבין והוא מה שנתפעל הלב בהשגה זו שבמחש' ברשפי' אש התשוקה לאלקות כמ"ש ואהבת כו', ועי"ז נעשה אתעדל"ע ג"כ בבחי' ה' עילאה דשם הוי' למעלה להיות בבחי' התפשטות וההתחלקות ההמשכה מן ההעלם דאין דחכ' להיות בגילוי אור להאיר בהרחבה והתפשטות בחי' סובב וממלא כו' כמ"ש כי ביה' כו' וד"ל.

והענין ידוע דהתפלה ותשובה ענין אחד הם, והיינו שהתשובה הוא ג"כ בה' עילאה ונק' ג"כ תשובה עילאה שהוא בבחי' בינה דוקא והיינו בחי' התשובה הנ"ל מעומקא דליבא דוקא כמו ביוהכ"פ שהתשובה [היא]

כי ביה' הוי' צור עולמים [ב' תיבות האחרונות ליתא כא"ב]: ישעי' כו, ד.
וכמ"ש בזוהר עשי' בבינה . . . בחכ' יבנה בית: ראה לעיל ס"ע תרנא ואילך.

שחכ' ובינה נק' תרדלימ: נסמן לעיל ע' סו.

שלהובא דרחימותא: ראה גם לעיל ע' תח.

אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.

שמיע' . . . לשון הבנה: ראה זהר (אורא רבא) נשא קלת, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשל. וש"נ.

דשמיעה בבינה: ראה זהר שם. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תקלו ואילך ובתנמן לשם.

בינה ליבא ובה הלב מבין: ראה תקוני זהר בהקדמה יו, א.

כמ"ש ואהבת: ואתחנן י, ה.

שורה התפשטות — וההתחלקות: א"ב: והתגלות.

שהתשובה . . . בה' עילאה . . . בינה: ראה לעיל ע' תכג. אגרת התשובה פ"ח ופ"ט ובליקוט פירושם לשם.

מעומקא דליבא ו[נק'] התשובה עילאה דבחי' פנימי' בינה שהוא העוה"ב שישבו ירחמינו כו'. והענין הוא דכאשר יתבונן בפנימי' ההשגה בהתפשטות גדולת הוי' בחי' סוכ"ע וממכ"ע כו' אזי יתעורר בתשובה מקירות הלב ויצעק אל הוי' בצר לו וממה שהוא בהסתר פני אלקים כו' בעוה"ב השפל שבו הסתר אלקי' וגם כל העולמות כולן קמי' כלא כו' ונק' מיצר וצמצום גדול לגבי עצמות האלקות ואפי' עוה"ב שנברא ביו"ד כו' וע"כ ישוב אל ה' בתשובה שלימה דוקא לצאת ממצר הזה לומר אליך הוי' נפשי אשא כו' למהו"ע ממש להיות מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' שלא יחפוץ בלתי לה' לבדו, וזהו"ע תשו"ע דבחי' פנימי' בינה שהוא [כמו] בחי' התפעלות רשפי אש האה' בפנימי' בינה ליבא שבק"ש ותפלה רק שזה בא מלמעלה למטה לצאת מן המיצר כו' וד"ל, וע"ד הנ"ל שמתפעל בתענוג ושמחה [מ]השגה אלקי' כך הוא בצנ"ע]קה מהיפוכו שיצא מן המיצר כו' דהיינו כל ההשתלשלות דכולא קמי' כלא ממש חשיב כו', משא"כ תשו"ת הוא לצאת מן הרע וחושך דקליפה לבד, וזהו פ"י הפשוט [בצעקה] מן המיצר שצר לו מרע שלו כנ"ל זהו תשו"ת תשוב ה' תתאה לשוב מן הרע כו', אבל תשו"ע תשוב ה' עילאה כו' שהוא [בחי'] פנימי' בינה דוקא וד"ל [דהיינו תשוב ה' עילאה ליו"ד ותשו' תתאה [היינו] תשוב ה' תתאה לוי"ו כו').

ט) והנה מעתה י"ל ענין הוא"ו דש' הוי', בהיות מבואר למעלה בענין הה' ראשונה שהוא בחי' פנימי' בינה שהוא ההתבוננות כנ"ל והו"ע בחי' תשו"ע כו' דודאי ע"י אתעדלית' נמשך אתעדל"ע ג"כ בבחי' פנימי' התפשטות הגדולה מלמעלה למטה בבחי' הארת אור פני אלקים בבחי' הפנימי' דוקא כמ"ש יאר הוי' פניו אליך והן י"ג מדה"ר בכלל שמשך נמשך הכח של התשובה להחזיר פבי"פ כו' וכמו שאנו אומרים והחזירנו בתשובה שלימה לפניך כו' לפי שכמו"כ [ה' ישוב] ירחמינו כו' וא' בזהר ישוב מאן אתר מההוא עתיקא סתימאה כו' וכמ"ש במ"א באריכות (וע' בסידור הנדפס [עמ"ש] אני לדודי כו'). אך הנה כ"ז הוא עדיין הכל למעלה מעלה בבחי' הרוחני' לעורר פנימי' אור הוי' שיאיר ברוב חסדו ור"ר למעלה בשורש נש"י, ואמנם כדי שיהי' כ"ז האור בפנימי' דאור פני מלך היים כו' נמשך למטה מטה ממש, והוא [דבחי'] היא עילאה דש' הוי' שפנימי' בינה יומשך

שישוב ירחמינו: מיכה ז, יט.

ויצעק אל הוי' בצר לו: ע"ד תהלים קה, ה, כה.

עוה"ב שנברא ביו"ד . . . אליך הוי' נפשי אשא: מנחות כט, ב . . . נסמן לעיל ספ"ו.

מי לי בשמים ועמך לא חפצתי: נסמן לעיל רפ"ז.

תשוב ה' תתאה . . . ליו"ד . . . לוי"ו: ראה לעיל ע' תכג.

אתעדלית . . . אתעדלית: נסמן לעיל ע' תנה.

יאר הוי' פניו אליך . . . והחזירנו בתשובה שלימה: נשא ה' כה . . . תפלת שמו"ע.

ישוב ירחמינו . . . וא' בזהר ישוב מאן: נסמן לעיל ע' תקכד.

בסידור . . . אני לדודי: שער האלול רכה, ג ואילך.

למטה ממש זהו"ע בחי' הוא"ץ דש' הוי' כידוע בענין ציור תמונת אות הוי"ו שהוא ציור קו ממושך מלמעלה למטה מטה. והיינו בחי' קול דתורה דוקא. דהנה ידוע בענין מצות ת"ת בקול ודבור דוקא כמ"ש ודברת בם כו' שהוא רק ההמשך בחי' גילוי אור א"ס דתורה בחכ' דתורה מלמעלה למטה מטה דוקא והוא ע"י בחי' קול ודיבור דתורה שמדבר דבר ה' זו הלכה וכמ"ש ואשים דברי נפיש כו' (וכמ"ש במ"א בפ' ראה בדיה כי תשמע בקול כו') וע"כ נקי' הלכה וכמ"ש הליכות עולם לו הליכות עולם אלו מלכו כו' שבקול ודבר ה' זה נמשך והולך גילוי אור א"ס [ב"ה] מבחי' העלם העליון למטה גם בעוה"ז השפל והחומרי וכמ"ש קול קורא במדבר פנו דרך הוי' כו' והוא קול דקריאת התורה שגם במדבר העמים יומשך מלמעלה מבחי' קודש העליון למטה להאיר גם בחושך וקליפה במדבר שהוא העוה"ז החומרי וכמו במ"ת שנא' קול ה' יחיל מדבר [כו'] לפי שגם החיצוני נכנעו מחמת קול דתורה לפי שאין חושך מחשיך לאור התו' ששרשה בח"ע שנק' קודש העליון כו' וגם כתי' צמאה לך נפשי כו' במדבר ה' כו' בארץ צי' וצלמות כו' כן בקודש העליון כו' חזיתך [ממש] מפני שנמשך קודש העליון למטה [ממש] גם במדבר בעוה"ז החומרי שהוא ארץ צי' כו' כמו שהוא למעלה ממש וראי' ממ"ת דכתי' וירד הוי' על ה"ס כו' וגם עתה כל מי שיושב ושונה [דבר הוי' זו הלכה] הקב"ה קורא כנגדו [ממש] כו' וד"ל. וזהו"ע הוא"ץ דש' הוי'.

י) ומבחי' הוא"ץ זה דקול דתו' כנ"ל הוא שנמשך לה' אחרונה כמו שמן הקו נעשה שטח בהתפשטות אורך ורוחב כו', והיינו ע"י קבלת עול מ"ש שמקבל עליו שזהו שרש ענין המצות בפו"מ וכמו שארז"ל למה קדמה [פ'] שמע כו' כדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות, ויש בזה ב' מדרי' א' שמקבל עליו עומ"ש ברצון ואה' וכמ"ש ומלכותו ברצון קבלו עליהם שהוא בחי' עובד מאה' ורצון [כו'], והב' כשמקבל עליו עומ"ש בעול דוקא והוא מצד בחי' הודאה שמקבל עליו עומ"ש כו' כענין שום תשים עליך מלך שירא למרוד כו', והוא יותר עליון בשרשו מן הקבלה

מצות ת"ת . . . ודברת בם . . . דתורה [אב: ליתא]: ואתחננו ו.ז. נסמן לעיל ע' תד.
 ודיבור דתורה שמדבר דבר ה' זו הלכה [אב: דבר ה' שמדבר בפיו דבר הלכה] . . . ואשים דברי נפיש . . .
 נביא [אד: באור: ב: ליתא. ה: בתר]. . . בדיה [אבד"ה: ליתא] כי תשמע: ראה לעיל ע' תט.
 הליכות עולם [ב: אל] זו [אב: כו'] . . . עולם [א: אל] אלו ומלכו [א: ליתא. ב: לון]: חקוק ג. ו.
 תהלים סח, כה.
 קול קורא במדבר פנו דרך הוי' ישעי' מ. ג.
 קול ה' יחיל מדבר: תהלים כט, ת.
 צמאה לך נפשי . . . במדבר ה' [א: כמו. ב: בחיול. באב: נטף: בחיולו במדבר]. . . וצלמות [א: ועיף].
 ב: ליתא . . . כן בקודש: תהלים סג, כ. ג.
 וירד ה' על ה"ס . . . כל מי שיושב ושונה . . . קורא [אב: יושב ושונה]: יתרו יט, כ. . . נסמן לעיל ע' שפ.
 למה קדמה [פ': שמע: ברכות יג, א (במשנה).
 ומלכותו ברצון קבלו עליהם . . . הודאה [אב: הראה כמו] שום תשים עליך מלך: תפלת ערבית . . .
 שופטים יז, טו.

באהבה כו' וכמ"ש סוף דבר כו' את האלקים ירא כו' כי זה דוקא כל האדם משום דנעוץ תחב"ס כידוע דיראה תתאה שרשה ביר"ע כו' וד"ל. והוא הנק' מצות המלך שהוא מ"ש וזאת התורה והמצוה דהיינו אותיות ויה דש' הוי' וא"ו הוא בחי' קול דתורה הנ"ל ומוזה נמשך מעשה המצות [וכמו שאמר ד]תלמוד גדול שמביא לידי מעשה כו' וע"כ ת"ת כנגד כולן כו' והוא ע"י ה' אחרונה דש' הוי', וזהו מה שמו[כ"ר] בכמה מקומות התורה והמצוה דמשמע שתלויים זה בזה ועכ"ז לא המדרש עיקר אלא המעשה דנעוץ תחב"ס כמ"ש במ"א.

ועוד זאת הוא בחי' ה' אחרונה דש' הוי' שמקבל מוא"ו דתורה, והוא מצות הצדקה כידוע דצדקה בה"א הוא בחי' [השפיע] גילוי אור [מ]צדיק עליון למטה [ב]כלי המקבלים להחיות רוח שפלים כו' שהוא בא מבחי' החסדים עליוני' דקו הימין חח"ו כו' כמ"ש צדק מלאה ימינך דוקא, שאעפ"י שצדק עצמו איהו דין כו' אבל צדיק הוא בחי' החסד והטוב שבמשפיע כמו אמרו צדיק כי טוב כו' וכן מ"ש [כי] צדיק ה' כי צדקות אהב כו', וצדקה הוא בחי' כלי המקבל החסד וצדקת החסד שנמשך מחסד וימין העליון כמ"ש צדק מלאה ימינך כו', והוא בחי' ה' אחרונה דש' הוי' שנק' צדקה כצדקה הגשמי שמשפיע לעני דלית לי' מגרמי' כלום כמו"כ בחי' ה' אחרונה הוא כלי המקבל כל חסד עליון מוא"ו ומשפיע למטה בעולמות להחיות רוח שפלים דבי"ע (וטרם שמקבלת מחסדים דז"א נק' צדק דאיהו דין דינא דמל' כו'), ועיקר בחי' ה' אחרונה דש' הוי' הוא כללות המצות שנק' בשם צדקה ג"כ וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה כו' וכת"י והי' מעשה הצדקה שלום שצדקה נק' מעשה ונק' שלום שהוא חיבור המשפיע

סוף דבר . . . דיראה תתאה שרשה ביר"ע: קהלת יב, יג . . . ראה לעיל ע' תצנ. ביאורי הוהר אמור פ"א, א. תורה אור ויקהל קיד, ד. לקוטי תורה ראה לא, א. דרך חיים שער התפלה ע' 114. לקוטי שיחות תולדות כרך ה ע' 367 הערה 102.

וזאת [אב"ד]: ליתא] התורה והמצוה: משפטים כד, יב (ושם: והתורה, וחיבת, וזאת"י ליתא). דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה . . . ת"ת כנגד כולן: ראה קדושים פ, ב . . . פאה רפ"א. לא המדרש עיקר אלא המעשה: אבות פ"א מ"ז (כג"י אדה"ו בסידורו). ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרלג ואילך.

שויה ועוד — זאת הוא בחי': אב"ד: יש בבחי'. צדק מלאה ימינך: תהלים מה, יא. ראה סידור שער החנוכה רעה, ג"ד. שערי אורה שער החנוכה ע' 50 פ"ג"ד.

שצדק עצמו איהו דין: בסידור שם: כמ"ש ברי"ח לאו דאית לך צדק דאיהו דין. ראה תקוני זהר בהקדמה יז, ב. זהר קדושים פה, ב, פ, ב.

אמרו צדיק כי טוב . . . (כי) צדיק ה' כי [אב"ד]: ליתא: תהלים יא, ז.

שויה הוא — החסד . . . כו': א: ליתא.

לעני דלית לי' מגרמי' כלום: ראה זהר בחוקותי ק"ג, ב.

שויה הגשמי — לי' . . . המקבל [א: ליתא] . . . מוא"ו [א: כו'] . . . דינא דמל' כו' [אב"ד]: ליתא: נדרים כח, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רלו.

כללות המצות שנק' בשם צדקה . . . וצדקה תהי' לנו . . . וכת"י [מתניב] וצדקה עד חיבת וכת"י ליתא באב"ד והובא לקמן ע' תרס בשו"ה בשם] והי' מעשה הצדקה שלום: נסמך לעיל ע' תסו.

במקבל [כו'] כשנמשך השפע בכלים מכלים שונים [למעלה] לקבל בחי' גילוי אלקות שהוא רצוה"ע כמו שקדשנו במצותיו כמו שנק' רמ"ח אברי' דמלכא [והן כל הרמ"ח מ"ע שהן ריבוי הכלים מכלים שונים] כך בא [בחי'] גילוי אלקות למטה בכל מצוה ומצוה בבחי' כלי דוקא כמ"ש כי נר מצוה ותורה אור והן אותיות ו"ה אור דתורה בנר דמצוה כו', וע"כ נק' המצות בכלל בשם צדקה [וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצות האלה כו'] כמו הצדקה בגשמיות שהוא להחיות רוח שפלים בחסד ח"ס דל"ית כו' כך הו"ע גילוי [בחי'] החסדים העליונים שנמשך ברמ"ח מ"ע שהמה בכלים מכלים שונים להיות נגלה בו כבוד הוי' הוא לשמה דוקא כו' וד"ל.

וזהו ולא אבה הוי' אלקיך [דוקא] לשמוע אל בלעם כו' לפי שהוי' הוא אלקיך ממש והוא ש' הוי' בסדר ד' אותיות [ד]קוצו של יו"ד ויו"ד וה' ראשונה שהוא בבחי' פנימי דחור"ב ובתומ"צ בכלל שהם אותיות ו"ה כנ"ל ע"כ ולא אבה לשמוע אל מדה"ד וקטרוג דבלעם כלל מאחר ששם הוי' מאיר בשלימות כנס"י הרי מזה בא ונמשך מקור הברכות והחסדים העליונים ואין שם מקום לקטרוגים וקללות כלל וכמ"ש ראה נחתי לפניך את הברכה ואת הקללה כו' את הברכה אשר תשמעו וכידוע דבאתעדל"ת דנשי' בש' הוי' שמאיר בנשמתו כנ"ל נעשה אתעדל"ע בש' הוי' דאצי" שמתברך ממקומו והוא מעצמות אוא"ס ב"ה [ממש] שנק' ברכת הוי' כו' ע"כ ולא אבה [כלל] לשמוע אל בלעם כנ"ל וד"ל.

יא) ויהפוך הוי' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך הוי' אלקיך. הנה מ"ש תחלה ולא אבה לשמוע [כו'] אין זה רבותא יתירה כ"כ לפי שעי' גילוי אור דש' הוי' בשלימות בנשי' בחור"ב ד"ה ובתומ"צ דו"ה כאשר הוא למעלה [ממש] בד' אותיות דהוי' דאצילות הרי עי"ז נמשך ממוה"ע ית' ממש ממקור הברכות והחסדים עליונים כנ"ל וא"כ איך יש מקום לשמוע אל קטרוגים דבלעם כנ"ל, אבל מ"ש ויהפוך הוי' אלקיך לך את הקללה לברכה זהו רבותא יתירה ביותר דהיינו שזהו למעלה מעלה מש' הוי' דתומ"צ כמ"ש ביהכ"פ לפני הוי' תטהרו [וכמשי"ת]. דהנה מבואר למעלה

שוריה במקבל — גילוי . . . [בחי'] : א ליתא. וכנראה נשמט מפני חבובת הדימות: בחי' . . . בחי'.
 במצותיו . . . רמ"ח אברי' דמלכא: נסמן לעיל ע' שצו.
 כי נר מצוה ותורה אור . . . אותיות [אב]: ליתא: משלי' כג.
 וכמ"ש וצדקה . . . המצות: ראה לעיל ע' תרנט הערה ד"ה: כללות.
 בחסד ח"ס דל"ית . . . הוא לשמה [אב]: למטה: נסמן לעיל ע' טטו.
 שוריה אלקיך — [ד]קוצו של יו"ד ויו"ד: ב: דוקא שהוא יו"ד.
 ראה נחתי לפניך . . . ואת הקללה [א]: והקללה] . . . את הברכה: ראה יא, כ"ו (ישם) אני נותן לפניכם
 היום . . . וקלה, וראה לעיל ע' שצה. לעיל בחי' פ' דברים ע' נב).
 שוריה שמאיר — ממקומו: אב: ממקורו.
 שוריה כאשר — דאצילות: אב: בע"ס.
 לפני הוי' תטהרו: אחרי טו, ל. ראה לקמן ע' תרטג.

בעיקר ענין ויה דתומ"צ שהוא להיות גילוי אלקות מפנימיות אור פני מלך כמ"ש את פניך הוי' אבקש כו' ע"י קול דתורה וע"י רמ"ה מ"ע כנ"ל שזה דוקא בקבלת עומ"ש שלימה ולהבדיל בין טו"ר להיות סומ"ר ועש"ט בפר"מ שנעוץ תחב"ס דוקא כנ"ל, אבל ענין התשובה האמיתית הוא להיות סומ"ר ועש"ט מעומקא דליבא שנק' תשו"ע כתשובת ראב"ד שיצאה נשמתו בכנ"י וכך הו"ע התשובה בעש"ית שכל מי שאינו בוכה בעש"ית אין נשמתו שלימה כידוע, שזה מעלה יתירה מן התומ"צ שאינם אלא להבדיל בין טוב לרע כו' כי ע"י התשובה האמיתית [הרי'] נהפך גם הרע עצמו לטוב והו"ע לאהפכא חשוכא לנהורא שהחושך עצמו נהפך לאור שיש בזה יתרון אור [רב] מן האור עצמו (וכמ"ש במ"א בענין מארו"ל טוב זה מלאך [חיים] טוב מאוד זה מה"מ פ"י כשהמות ורע נהפך לחיים וטוב נק' טוב מאד והוא כמו הסם חיים שמחי' גם למת כו'), וזהו עיקר ענין התשובה שמהפך המות ורע גמור לחיים וטוב האלקי ששרשו יותר נעלה מטוב עצמו שע"י תומ"צ דכת"י בה ראה נתתי לפניך את החיים והטוב כו' ובחרת בחיים ע"י בחירה בדעת התורה והוא ההבדלה בין טוב לרע שע"י תומ"צ שבזה לא נהפך המות ורע עצמו לטוב ממש כלל כו' וע"כ אין הזדונות עצמן נהפכין להיות כזכיות ממש רק על ידי תשובה מעומקא דליבא וכן יו"ד עומקים ש[אנו] אומרים ממעמקים קראתיך בכ"י מעש"ית שנמשך י"ג מדה"ר ביוהכ"פ לסלוח ולמחול על כל עוונות ממש [עד שיחשבו העוונות של הזדונות כזכיות ממש] שהם יותר טובים מן הזכיות עצמן מטעם הנ"ל במשל הסם חיים שאינו אלא בהיפוך הרע עצמו לטוב (וכמ"ש במ"א בענין י"א ארורים דקליפה שמתבררים בי"א סממני הקטורת ע"י שנהפך הרע לטוב שהקלות נהפכות לברכות שהארור כאשר נהפך לברוך הוא יותר גבוה מגוף הברכה עצמה כו', וז"ש ישימו קטורה באפיך שגבוה מכל הקרבנות כו' וע"כ הקטורת מעצרת המגפה כמ"ש במחתה דאהרן לפי שנהפך ממות לחיים כו', והיינו ג"כ ע"י התשובה האמיתית שנק' סם חיים לרפאות חולי המות לחיים וכמ"ש הסולח לכל עונכי הרופא לכל תחלואיכי כו' והן י"ג מדה"ר שהמשיך משה בירידתו ביוהכ"פ שהוא למעלה מחכ' דתורה ג"כ למחול ולסלוח העון בפר"מ).

שו"ה בעיקר — פני [א': ליתא] מלך [אב': אלקים] . . . את פניך הוי' אבקש: תהלים כו, ה.

כתשובת ראב"ד שיצאה נשמתו בכנ"י: נסמן לעיל ע' תקעו.

שכל מי שאינו בוכה בעש"ית: נסמן לעיל ע' תקו.

טוב זה מלאך [חיים]: נסמן לעיל ע' תקע הערה ד"ה: טוב.

ראה נתתי לפניך את [אב': ליתא] החיים . . . ובחרת בחיים: נסמן לעיל ע' תפה . . . נצנים ל, יט.

שאנו אומרים ממעמקים קראתיך: ראה לקמו ע' תרסג. נסמן לעיל ע' תקכט.

וכמ"ש במ"א בענין י"א ארורים: ראה אמרי בינה שער הציצית פט"ו. הנסמן לעיל בח"א פ' דברים ע' ז

הערה ד"ה: הקטורת. וראה גם אור התורה (הוספת' לפ' גשא) מטות ע' איתסו.

ישימו קטורה באפיך . . . במחתה דאהרן: ברכה לג', . . . קרח טו, יא ואילך.

הסולח לכל עונכי: נסמן לעיל ע' תכב.

וזהו הרבותא היתירה מה שא' ויהפוך הוי' אלקיך לך את הקללה לברכה שלמעלה מש' הוי' דתומ"צ כנ"ל. דהנה ידוע בענין הקללה וברכה ששורש הקללה שהם [ב]דין[ג]יון קשין רצועה לאלקאה אינו בא רק מן הרע הגמור שפגם באותיות דש' הוי' ביו"ד בעוון שחייב סקילה ובה' בעוון שחייב שריפה כידוע בידוי ק"ש שעהמ"ט אם פגמתי באות יו"ד כו' ועי"ז נמשך [שורש] הדיון הקשה כמ"ש תייסרך רעתך כו' והוא שורש כל הקלות כמ"ש והי' אם לא תשמעו אל מצות [ה'] כו' והברכה [כ]אשר תשמעו כו', אך ע"י התשובה האמיתית נהפך הרע דעוונות וחטאים לזכיות וכאשר הרע עצמו נהפך לטוב אזי הקללה עצמה נהפך לברכה שהוא יותר עליון מהברכה עצמה שע"י תומ"צ כנ"ל [הטעם] וכמו [עד"מ] הקטיגור עצמו שנהפך לסניגור שידוע יותר להפוך הקטרוג לזכות שיהי' מזה [תוס'] כח ועוז להמתיק הדינים בשרשו ממש כמיתוק המרירות בעצם כמ"ש מע"ז יצא מתוק כו' משא"כ כשהמרירות נמתקין במתיקות שיש בזה מדה ואינו [מיתוק] כ"כ כך הדיון הקשה כשנמתק בכח החסד יש בו שיעור ואינו מיתוק אמיתי רק כאשר נמתק בעצם וזהו ויורהו ה' עץ כו' וימתקו המים וכמ"ש במ"א באורך ודל'. וזהו ויהפוך את הקללה עצמה לברכה שהוא רק ע"י שהזדונות עצמן נעשו כזכיות ע"י התשובה האמיתית זהו רבותא יתירה הרבה יותר ממה שלא אבה לשמוע כו', והיינו שמלבד שלא אבה לשמוע אל בלעם לקללם לפי שברוכי הוי' המה ע"י התומ"צ שקבלו בה"ס עוד זאת עשה להפוך הקללה עצמה לברכה שיש בה כח רב של טוב וחסד יותר מהברכה עצמה (וכמ"ש במ"א בקלות שבתוכה שיהופך לברכה לע"ל).

יב) אך אין זה כ"א ע"י תשובה מעומקא דליבא ממש שמעורר בזה אה"ר עליונה הפנימי ועצמיות ממש, [ו]הוא מה שא' [ה]טעם לזה כי אהבך הוי' אלקיך אה"ר יתירה שלמעלה מן המדה כלל, והוא תגבורת אה"ר בפנימי נקו"ד פנימית] רצה"ע שנק' רעוא [דכל רעיון] כו' משם דוקא יומשך יצג מדה"ר העליוני לעשות את הזדונות כזכיות שזהו המהפך את הקללה עצמה לברכה כנ"ל, והיינו דוקא באתעדל"ת בעשי"ת בתשובה

כידוע בידוי ק"ש שעהמ"ט אם פגמתי [כז] ליתא באב. ובמקומו כתוב: בידוי שפנמתי . . . תייסרך רעתך: נוסח הארי"זל . . . ראה לעיל ע' תקנט.

כמ"ש והי' אם [כז] ליתא באב ובמקומו: כאשר] לא תשמעו: ראה יא, א, (ושם: תשמעו, ותיבת 'והי' ליתא).

והברכה נכאשר תשמעו: ראה שם, כו (ושם: את הברכה אשר תשמעו).

הקטיגור עצמו שנהפך לסניגור: ראה לעיל בח"א פי דברים שם.

מע"ז יצא מתוק: שופטים יד, יד (ושם: ומעז).

ויורהו ה' עץ כו' וימתקו המים: בשלה טו, כה. ראה אמרי בינה שם. הנסמך לעיל בח"א פי דברים ע' קת. וכמ"ש במ"א בקלות שבתוכה: ראה גם לקוטי תורה בחוקותי מה, א, מט, א. אור התורה תבוא (והוא מאדה"ז משנת תשס"ו) ע' תרצב ואילך (והגהה מהצ"צ באה"ת תבוא כרך ו' ע' כ"שצה) מאמרי אדה"ז פרישות התורה ח"ב ע' תר ואילך. ע' תרי. נביאים ע' ריד ואילך. קצרים ע' שסד וע' תעד. לקוטי שיחות יא גיטו כרך ז' ע' 233. ראה כרך יט ע' 137.

שורש עליונה — ממש . . . שא"י אב: דוקא . . . שמפרש.

שלימה שהוא ג"כ בבחי' [פנימית] נקודת הרצון הפשוט מעומק לעומק הרצון כו' [וכמ"ש ממעמקים קראתיך הוי' פי' קראתיך הוא מלמטה למעלה ע"י התעוררות התשובה מקירות הלב מעומק לעומק הרצון כו' ו]כתשובת [דראב"ד] וכה"ג שע"ז מתעורר ונמשך מלמעלה למטה מפנימיות ועצמיות מעומק לעומק הרצון שנק' רעוא דכל רעיון, וז"ע ממעמקים קראתיך הוי' ממקור כל הרצונות פשוטים שהוא נק' עומק לעומק הרצון שמאיר לש' הוי' בקוצו של יו"ד ויו"ד וה' כו' שלמעלה [הרבה] גם מרצוה"ע שבתומ"צ וע"ז גם החוטא שעבר על רצוה"ע שבתומ"צ נמחל לו כנ"ל (וכמו שבכה רבי ע"ד תשובת דראב"ד וא' יש קונה עולמו בשעה א' לפי שנכלל בזה כל התומ"צ אעפ"י שלא עשה מצוה כלל כו' קנה עולמו בחיי העוה"ב ממקום היותר עליון שאין תומ"צ מגיעין לשם וכמ"ש אם צדקת [מה תתן] כו' וכמארז"ל במקום שבעי"ת עומדים אין צ"ג יכולים לעמוד שם וכמ"ש בזהר משום דמשכין ל"י לקובה בחילא יתיר דהיינו שמעוררים בפנימי' מקור כל רצון פשוט שלמעלה מן הטעם ודעת כלל רק בבחי' עצמיות ממש שנק' חילא יתיר כו' שיש יתרון רב בזה הרבה מבחי' עוז דתומ"צ מטעם הנ"ל שמהפכים החושך עצמו לאור וכמ"ש כיתרון האור מן החושך דוקא והוא מבחי' ישת חושך סתרו כו' וד"ל. והו"ע היו"ד עומקים דעשי"ת שאנו אומרים ממעמקים קראתיך בכל יום שהו לנגד ע"ס דאצי' בבחי' עומק דעומק של כל ספי' [וספי' שהן פנימי' הכתר של כל ספי'] כמו שהוא במקורא דכולא בעצמיות א"ס ב"ה ממש, וזהו שכתוב קראתיך הוי' בכל ספי' מהעלם פנימי' ועצמיות המאציל, והוא מבחי' רעוא דכל רעיון הנ"ל שנק' כתר שבכתר בכלל המתגלה בנעילה דיוהכ"פ [דוקא מפני שבעי"ת מעוררים ע"י תשובה מעומקא דעומקא דמשכין ל"י בחילא יתיר כו' ובהגלות נגלות בחי' רעוא דכ"ר בנעילה דיו"כ] [מ]מילא נהפכים הזדונות לזכיות מטעם הנ"ל שנהפך הרע עצמו לטוב ע"י התשובה האמיתית שז"ע היפוך הקללה עצמה לברכה כנ"ל, וזהו מ"ש אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני ממש, למען עצמות ממש שנק' [אנכי] סדכ"ס דלית מח' תפב"כ הוא דוקא מוחה פשעיך כו' וד"ל [וז"ש ביוהכ"פ לפני הוי' תטהרו למעלה הרבה מש' הוי' וכמ"ש קראתיך הוי' מהעלם העצמי' ממש למלאות ולתקן כל פגם וחסרון שנעשה בש' הוי' ע"י הזדונות כו' להמשיך אור חדש ממש בכל ש' הוי' שבכל ספי' והן היו"ד עומקים דע"ס כו' וד"ל, וביוהכ"פ הוא נמשך בחי' כתר שבכתר עצמו כידוע ע"כ עיקר הגילוי דבחי' רעוא דכל רעיון [עצמו] הוא בנעילה דיוהכ"פ כו'.

ממעמקים קראתיך הוי' תהלים קל, א.

אם צדקת . . . במקום שבעי"ת עומדים . . . וכמ"ש בזהר משום דמשכין: איוב לה, ז . . . נסמן לעיל ע' חקסט . . . נסמן לעיל ע' תקעו.

כיתרון האור מן החושך . . . ישת חושך סתרו: נסמן לעיל חקסט"ט.

הי"ד עומקים . . . שאנו אומרים: ראה לעיל פי"א.

אנכי אנכי הוא מוחה: ישעי' מג, כה.

לפני הוי' תטהרו: נסמן לעיל פי"א.

וזהו כי אהבך הוי' אלקיך, פי' אחרי שלא אבה לשמוע אל בלעם מפני שהוי' הוא אלקיך ע"י תומ"צ שהוא ע"י הבחירה והדעת דתומ"צ ולהבדיל בין טו"ר וכמ"ש ובחרת בחיים כו' ממילא תתברך בברכה זו כמ"ש ואת הברכה כו', אך בזה אין יתרון כ"כ כי הרע נשאר במציאות עדיין [רק שהובדל מן הטוב] אבל [אחי"ז] עוד זאת [עשה הוי'] מצד אה' וחיבה יתירה העצמיות הנ"ל ע"י התשובה האמיתית להפוך גם הקללה עצמה לברכה כנ"ל כמו להפוך הזדונות כזכיות ביוהכ"פ [משמע] מלבד מה שסולח ומוחל העוונות כנ"ל, ובוה [יש] יתרון ברכה הרבה יותר כנ"ל והוא מ"ש כי אהבך הוי' אלקיך באה"ר עצומה ועצמיית ממש ע"י התשובה האמיתית דמשכין לי' בחיילא יתיר דוקא כנ"ל וד"ל.

כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה וחסדי מאתך לא ימוש כו'. הנה ידוע דהאבות נק' הרים כמו שמעו הרים את ריב ה', והטעם הוא כידוע דהאבות הן המרכבה שהוא לבחי' המדות דאצ"י ע"י או"ר ורוחמים הכלול מאו"ר וכמו שאו' אלקי אברהם. כו' האל הגדול הגבור והנורא שהן חג"ת דאצ"י כידוע. וביאור הענין הנה ידוע שכנ"י למעלה נק' בשם ארץ כמו כי תהיו אתם ארץ חפץ, ועד"מ הארץ למטה שיש בה הרים גבוהים שכל הארץ הוא שטח מישור ומקום שבו ההר כולו גבוה הוא ג"כ כחלק הדומם שבשאר חלק הארץ רק שעלה וגבה למעלה מפני שיש בזה יסוד הרוח העולה במקום

ובחרת בחיים . . . בברכה זו [א"ב: בברכת הוי'] ואת [ב: את] הברכה: נסמן לעיל פ"א . . . נסמן לעיל ס"א.

כי ההרים ימושו: נמצא בכרך 2011 ר"לג, א. ומיוסד על ד"ה זה הנחת כי אדה"א משי"ב כי תצא בספר המאמרים תקס"ד ע' רח. ומקבילו בלקוטי תורה תצא מ, א. ועם הגזות וכו' באור התורה תצא ע' תתרכה [והשוה אוה"ת ישעי' כרך ב ע' תתנז]. ושם בכרך ו ע' בישעא. בטה"מ תקס"ד ובלקו"ת שם נוסף גם ביאור קצר להמאמר.

בסיום המאמר רשם המעתיק, סליק, אבל מתוכנו נראה שלא נגמר (או שלא נגמר בנוכחי או שהי' חסר לפני המעתיק ד"ל). וראה השלמת המאמר בטה"מ תקס"ד ולקו"ת שם.

בהכתב"יד לא נרשם תאריך המאמר. אמנם מזה שנזכר בו (להלן בע' תרעג) הסיודר (שנדפס לראשונה בשנת תקצ"ז) — מוכח שנאמר לאחרי זה.

כי ההרים ימושו . . . דהאבות נק' הרים כמו שמעו הרים: ישעי' נד, י . . . מיכה ו, ב. בלקוטי תורה כאן מציינ': כן הוא ברבות בחוקותי ס"פ לו על פסוק זה דכי ההרים ימושו. וראה גם הנסמן לעיל בח"א פ' דברים ע' נה.

דהאבות הן המרכבה: בראשית רבא פמ"ו, ו. פמ"ב, ו. הנסמן לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' רטו. וכמו שאר . . . שהן חז"ת: בתפלת העמידה. ראה פרי עץ חיים שער (ט) העמידה פ"ב. שער הכוונות שם אמצע דרוש ב.

כי חתיו אתם ארץ חפץ: מלאכי ג, יב.

הרים גבוהים . . . מפני שיש בזה יסוד הרוח: ראה סיודר דרושים לחתונה קלד, א. ספר המאמרים תקס"ג ע' קכו. עשרת ראש שער ראש השנה פכ"ד. תורת חיים וראו (והוא מא' וראו תקפ"ד — ע"פ בוך 456 עה, א) ק"ב, ב. ד"ה ליע' ברכת חתנים לכ"כ אדה"א [נדפס בספר מאמרים יקרים, נ"י. תשל"ו ע' לא].

הוא שמגבי העפר ומנשאהו למעלה, ויש הרים קטנים והרים גדולים מאד כמו הרים הגבוהי' תחת כל השמים מצד שיש בזה בחי' צומח וכמו שיש אילו קטן ואילו גדול כך יש הר קטן והר גדול, רק שבחי' צומח שבהרים הוא צומח שבדומם עצמו שחלק הדומם עצמו הוא שגבה ועלה למעלה מעלה (ויש בו יתרון מעלה מצומח דאילו דמארע' קא רבי בינקות' בארץ משום דהכל הי' מן העפר הרי שאינו אלא בחי' התפשטות שחוז' מן העצם, אבל הדומם דעפר עצמו הרי הוא בחי' העצם שלמעלה מבחי' התפשטות שבו והוא עצמו שעולה למעלה זהו בחי' העלא' דעצמו' וכמ"ש במ"א שבחי' הדומם שרשו למעלה גם מחלק המדבר וע"כ הי' מן העפר לפי שיש בכלל מאתיים מנה כו', וכן גם בכניי' ובכל ניצוץ בפרט כאשר נמשלו לאילו כמו הבאים ישרש יעקב כו' זהו למטה מבחי' דומם כאשר נמשלו לארץ כמו ארץ חפץ שממנה יצמח כל חפץ העליון כמו במע"ב דכתי' תוצא הארץ כו' ובג"ע דכתי' ויצמח הי' כו' וכה"ג, וכמו"כ בכל ניצוץ בפרט בחי' העצמו' שבו הוא בחי' הדומם בעצמו' באדם כמ"ש כל עצמותי כו' וכאשר מתפעל ברצון ותענוג ושכל ומדות ומדו"מ הכל הוא רק בחי' ההתפשטות של העצם לבד (וכמ"ש במ"א שהדומם הוא כבחי' כתי"ר שבכתי"ר כו' וד"ל).

והנמשל מזה יובן למעלה שכניי' נק' ארץ עילאה ובחי' הרים הגבוהים שבה הן האבות כמו דוגמת ההרים הגבוהים מאד בארץ דהיינו בחי' צומח שבדומם עצמו כניל, והוא ענין התפשטות והעלאת המדות בבחי' התנשאו' וקירוב ודביקו' למעלה מעלה באלקים חיים, כאברהם אוהבי שבהי"ר העצמי' שלו (כמו כל עצמותי כו' כניל) הי' הולך ועולה ומתקרב לה' בעילוי אחר עילוי הגבה למעלה כמשל הרים הגבוהים תחת כל השמים כהרי אררט והוא אה"ר שבעצמי' הרצון (שנק' טורי חשוכא) בבחי' העלם

הרים הגבוהי' תחת כל השמים: ע"ד לשון הכתוב נח ז, ט. הרים . . צומח שבדומם: ראה שער האמונה פס"ח. שערי אורה שער התורים צא, א. אמרי בינה שער התפילין צא, ד. תורת חיים בראשית כ, א: נח טא, ב: ויגש צא, סע"ב. כהנאמן לעיל ע' תרסד הערה ד"ה: הרים.

דאילו דמארע' קא רבי בינקות' בארץ: ראה גם תורת חיים בראשית יח, ד. ויגש צא, ב. ברכות מ, א. הכל הי' מן העפר: קהלת ג, כ. שבחי' הדומם שרשו למעלה גם מחלק המדבר: ראה גם סידור שער החפלה כג, רע"ג. תורה אור ויגש מג, ג-ד. ובמקביליו בספרי המאמרים תקס"ה ח"א ע' קמב ואילך. תורת חיים ויגש צא, א ואילך. שיש בכלל מאתיים מנה: בבא קמא עד, א. הבאים ישרש יעקב: ישע"י כו, ה. וראה תורה אור שמות נג, ג ואילך. מאמרי אדה"א נביאים ע' פד ואילך: ע' צו ואילך.

ארץ חפץ: נסמן לעיל ע' שע. בהערה שלפניו. תוצא הארץ . . ויצמח הי' . . כל עצמותי: בראשית א, כד. ב, ט. תהלים לה, י. שהדומם הוא בבחי' כתי"ר שבכתי"ר: ראה גם תורת חיים ויגש שם צב, א. כאברהם אוהבי: ישע"י מא, ה. כהרי אררט . . טורי חשוכא: נח ז, ד. זהר פינחס רמט, ריש ע"ב (וכצ"ל במאמרי אדה"א דלקמן). ראה שער האמונה פס"ח. מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' שצה ובהנאמן שם: דברים ע' פס. ושיג.

העצמי ממש שאין אור השכל והטעם מגיע לזה כלל (וכמ"ש ויעבור אברם בארץ הלון ונסוע), ובכת אה"ר דאברהם שנק' הר ה' כמא' כאברהם שקראו הר כו' יש כח לכאמ"א להיות אה"ר בבחי' עצמי' דבחי' דומם שבו לעלות וליקרב למעלה בדביקו' והתנשאות כו' בכל דור ודור המסתעפי' ממנו כמו שאו' מה יפה ירושתינו. אך א' מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב כו' וכמו בריה ויו"כ שעולי' כנ"י בתשובה שלימה בבחי' עצמיות במדות שבעצמו' הרצון וכמ"ש ותנח התיבה בחודש הו' שהוא חודש תשרי על הרי אררט כו' כידוע), וכמ"כ במדת היראה ופחד דיצחק נמשך בכאמ"א בכל דור וכן במדת רחמים דיעקב שכלול משניהם (וז"ש שמעו הרים כו'), וע"כ אין קורין אבות אלא לשלשה דוקא שזהו העיקר והשורש לכל נשמות ישראל בפרט מטעם הנ"ל. וזהו ענין ר"ה ויו"כ בכלל והוא מ"ש שמאלו תחת לראשי שזהו ר"ה שהוא בבחי' יראה ופחד יצחק וימינו תחבקני ביו"כ שנמשך בחי' אה"ר ביי"ג מדה"ר לסלוח העוונות כידוע, והענין הוא דבחי' היראה והפחד בתשובה שלימה בריה' עשיית הוא המעלה ומגביה לבחי' הראש דכנ"י שהוא להעלות לשרש נשמתם ממטה למעלה מעלה, וזהו שמאלו שמאל דוחה דיראה ופחד כו' תחת לראשי דכנ"י להגביהם למעלה וימינו תחבקני ביו"כ שנמשך בחי' אה"ר דאברהם בבחי' מקיף דימין העליון לחבק לכנ"י למטה ממש כמו שהנשמות הן בעוה"ז בבחי' אחוריי' בגופי' כאדם שחובק את בנו מאחוריו שלא יסוג אחור ממנו שלא ידח ממנו נדח בכל השנה מפני שימין מקרבת זה בחיבוק של רב תסד העליון מאה"ר העצמי' מחזרין לכנ"י פב"פ כו', ונמצא דבחי' שמאלו תחת לראשי להגביה הראש ומוחין וימינו תחבקני לבחי' האחוריי' ג"כ של יסוגו אחור לעולם כו' וסוכות הוא בחי' הרחמים דיעקב אחר בחי' ימינו תחבקני הנ"ל.

ויעבור אברם בארץ הלון ונסוע: לך יב, ה. ט [חיבור שני כתובים. ועד"ז והבא בחזרת חיים לך פד, ב].
 הר ה' . . . כאברהם שקראו הרי ירא כב, יד. ראה גם מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' קל . . . ראה פסחים פח, א. ספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' קכו ואילך. סיפור שער התפילין [הוא משנת תקס"ז — ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' IX] טו, א. לקוטי תורה שיר השירים מה, א. אמרי בינה שם צו, ד.
 מה יפה ירושתינו . . . מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב: תנא דבי אליהו רבא ספכ"א. נוסח תפלת השחר. תהלים כד, ג. ד. וראה ספר המאמרים תקס"ג שם.
 ותנח התיבה: נח ח, ד (בדילוג). ראה גם עטרת ראש שער ר"ה פכ"ד. שער האמונה פ"ב ופס"ח. תורת חיים נח נח, ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שצו. ושי"ג. בהערה שלאח"י.
 ותנח התיבה בחודש הו' שהוא חודש תשרי: ראה זהר בהעלתך קמט, ב. פינתם רנח, ב. אור התורה נח ע' ע: שם כרך ג' ע' 1268 ואילך. וקיצורים בכרך 1 ע' 2126 ואילך.
 אין קוראין אבות אלא לשלשה: ברכות טו, ב. וראה לקוטי שיחות בלק כרך ד ע' 1086 הערה 12: ויצא כרך י ע' 97 הערה 48.
 שמאלו תחת לראשי . . . וימינו תחבקני: שיר השירים ב, ו (ה, ג). וראה לעיל ע' תקכט. בחי' פ' דברים ע' צב.

שמאל דוחה: סוטה מז, א.
 שלא ידח ממנו נדח . . . שימין מקרבת: ע"ד שמואל"ב יד, יד. סוטה שם.

והנה להבין ביאור הענין יש להקדים ביאור הפסוקי בתהלה לדוד במ"ש סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופי עיני כל אליך ישברו פותח את ידיך עד צדיק ה' בכל דרכיו כו' מהו ענין קשר וחיבור אלה הפסוקים זה אל זה יחד כו'. והנה אמרו רז"ל מפני מה לא נא' נז"ך באשרי מפני שנא' נפלה לא תוסיף קום כו' ואעפ"כ חזר דוד וסמכן ברוה"ק שנא' סומך ה' לכל הנופלים כו', וזהו פלא לכאורה דמאין יעלה עה"ד שיוכור דבר ענין נפילה באשרי שהוא פסוק נפלה כו' דוקא וכי לא ימצא דבר באות נז"ך שיהי בו ענין עליי כו' אך מפני שאמר סומך ה' לכל הנופלים מכלל שהי' בחי' נפילה וצריכה לסמיכה והוא מה שא' נפלה לא תוסיף קום שחזר וסמכו ברוה"ק כו', וזהו ענין מדבר כהיות כנ"י בגלות שהן בבחי' נפילה בתכלית למטה (ולמעלה בשרש כנ"י הוא מ"ש באסתר ותבך ותפול לפני רגליו וכידוע) ואי' בזהוהי' בפי' לא תוסיף קום מעצמה אלא הקב"ה יקים לה כו', וזהו שחזר לסמכו סומך ה' לכל הנופלים כו', והיינו בכל ר"ה שכנ"י עולין מנפילתם למטה ומעלה ומגביה אותם שז"ש שמאלו תחת לראשיי כנ"ל וזהו סומך ה' כו', וזוקף ה' לכל הכפופים הוא ביו"כ שמחבקם בימין מקרבת ומחזירם פני"ב כנ"ל.

והנה להבין כ"ז יש להקדים תחלה ההפרש בין בחי' פני"ב לבחי' אביא כו', להיות שאנו רואי' באדם למטה בגופו שיש בו בחי' פנים ואחור והוא ענין פנימיות וחיצוני' שבפנים שלו הוא עיקר החיות הפנימי' של הנפש כמו אור השכל שבמוח וראי' ושמיע' וריח ודיבור שהן מכחות הפנימי' שבנפש וגם הלב והראי' וקרבי' אברי' הפנימי' ביותר שהן אברי' הנשימה ואברי' המזון וגם חיצוני' האברי' כידים ורגלי' הן בבחי' פנימי' יותר מאחוריי' שלהם שבכתפיי' וכל התגלות פנימי' הנפש הוא הכל בפנים דוקא וע"כ נק' פנים ע"ש בחי' הפנימי' כידוע (וגם ל' פינה שפונה מצד הפנים והאחוריי' נגזר אחר הפנים), אבל בחי' אחוריי' דעורף וכתף שם הוא בחי' חיצוני' החיות ביותר מחיצוני' הנפש (וראי' מבחי' ההרגשה שבא ממוח הדעת לא ירגיש האדם כאחוריו כמו שירגיש כפניו שכל צד הפנים מאיר בו מבחי' הנפש (כמו שמתעם זה הוא ההפרש בין האדם לבהמה שהבהמה לא תרגיש כאב המכה כמ"ש יוסיף דעת יוסיף מכאוב מפני שההרגשה בא ממוח הדעת

ביאור הפסוקי בתהלה לדוד: ראה תהלים קמה, די"ז.

אמרז"ל . . . נפלה לא תוסיף קום: ראה ברכות ד, ב. עמוס ה, ב.

ותבך ותפול לפני רגליו: אסתר ח, ג (בהיפך הסדר, וכיה בספר המאמרים תקס"ד כאן ע' רט. לעיל ע' תקה. עשר האמונה פ"ב. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תקצב; במדבר ח"א ע' י). ראה מאמרי אדה"א ענינים ע' ירג ובהנסמן לשם.

ואי' בזהוהי': ראה זהר בראשית בהקדמה ג, א ובהזר הריקיע שם. שמיני מ, א. לעיל בח"א פי' דברים ע' פח ובהנסמן שם.

יוסיף דעת יוסיף: תכאוב: קהלת א, יח (ושם: ויוסיף. אבל כיה במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' כא. וש"נ; במדבר ח"א ע' כ).

דוקא). והנה ידוע בציור אדם חיצוני בחיצוני האברי' שהוא בא מצד הציור דבחי' אדם פנימי שהוא הנפש אדם ברוחניות מפני שנמצא בה חילוק זה ממש בין פנימי' לחיצוני' בכלל ובפרט בכל האברי' הרוחניי' שבה כמו שנמצא בחלקי הגוף שהוא חי מחיות הנפש בגשמיות כחומר לצורה הרי ודאי מוכרח שימצא בכל פרטי חילוק זה שבין פנימי' לאחור בנפש עצמו הרוחניי' בין פנימי' שלה לחיצוני' כו', והוא מה שאנו רואי' בכל כחות הנפש מראש לסוף בכל פרט ופרט ממש יש בו פנימי' הרצון ותענוג שיש בחי' פנימי' הרצון ופנימי' התענוג שבא מתוך ועצמו' הנפש ממש כמו כלחה נפשי כו' וכאהבת נפש בין אב לבנו שמשתעשע בו כו' וכמו חפץ ותשוקת הרצון בפנימי' נפשו הנק' להון יקר וכה"ג לשאר תענוגי' חמדת עוה"ז שכל פנימי' נפשו נמשך בזה וכרצונו וחפצו בחי' ופרנסתו ואשתו ובניו וכה"ג, וכמו"כ כאשר ירצה אדם ויחשוק להגיע לאיזה דבר שנוגע לחיי נפשו ממש ולא יוכל שיצר לו ביותר עד שיחלה מפני שחפץ בנקודו' לבנו הפנימי' שבנפשו כו' שזהו בקו השני שבא מכת התשוקה והרצון הפנימי ביותר לפי ערך ממש כידוע וד"ל.

והנה בחי' חיצוניות הרצון הוא הרצון שירצה אדם בדבר מה בקרירות בלא לב כלל שאין בו חיוק באופן שיבוטל הרצון מיד ע"י סיבה קלה להיות בא מחיצוני' הנפש ביותר, ונק' אחורי' דרצון הפנימי' הנ"ל כמו ציור העורף שאחורי הפנים שאין בו פנימיות כלל וכלל ועכ"ז חל עליו הרצון שהוא ההסכם ע"ד מה וכמו שהוסכם אצלו להשפיע חסד וצדקה יקויים רצונו אעפ"י שאין בזה פנימי' לבו כלל והוא הרצון שבא בדיבור ומח' בחיצוני' מאד ונק' מח' טובה ועכ"ז נק' רצון, ויש רצון פנימי מזה אעפ"י שגם הוא טפל וחיצוני לעיקר פנימי' הרצון שנק' דרך אגב כידוע כמו ברצון הפנימי לדבר מה כמו"מ לחיי פרנסתו שלא יוכל להגיע לזה כי"א ע"י דברים רבים כמו בעסק ויגיעה רבה כמו בהילוך ודיבור ומעשה ובפיזור ממון רב שנגד טבעו שגם ע"ז חל הרצון ממש שאעפ"י שעושה אותם בחיצוני' בדרך אגב מ"מ מאחר שבלעדי זה לא יגיע לפנימי' המכוון הרי מחמת זה יעסוק ביגיעה זאת ברצון וחפץ ממש ואעפ"י שמצד העצם אין לו רצון פנימי כלל בעסק ויגיע' זאת אדרבה כבד עליו העסק הזה ביותר עכ"ז מקבל ע"ע ברצון ממש מצד הפנימי' רצון שיש לו בזה והוא מה שיגיע ע"י לריות המו"מ, שזהו ענין הארת הפנימי' על החיצוני' עד שנגרר החיצוני' אחר הפנימיות (כעורף הנגרר אחר הפנים לכל אשר יחפוץ לילך כו') רק שהפנימי' מכוסה

כלחה נפשי: תהלים פד, ג.

שו"ת הרצון — הנק': כ"ה בהכתי". ופייענות חיבה זו הוא, כנראה: הנקשרת: הנכספת. ואולי הוא טעות המעתיק.

שו"ת שבנפשו — בקו השני: כ"ה בהכתי".

חיצוני' הרצון: ראה גם סידור סדר הגדה רצג, ג"ד. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תקיד"טו.

ונעלם בלבוש הרצונות החיצוני' שבפסק זה כו' שמצד שכל חיצוני' מלבשת לפנימי' כידוע (ואם ה' הרצון כמו"מ בקרירות ובחיצוני' לא ה' עוסק ביגיע' זו ברצון כלל רק בע"כ מאד רק לצאת י"ח לבד ויותר חיצוני' הרצון שמשפיע חסד לשונאו שזהו בע"כ כמאן דשדי כו' וכמו שיאמר רוצה אני ע"י כפי' גדולה שאין זה רצון כלל אפי' בחיצוני' דחיצוניות כניל), וכפי' גם זה נעשה ברצון אף שבע"כ הוא כמו בע"כ יענה אמן וכמו ברכת דבלעם שנתקיימו כו' או כמו גזירות מלך שמוכרח לקיים ברצון אף שזהו בע"כ כו'. ויש רצון שהוא בקרירות והוא בכח' עצמי' ממש כמו הרצון לחיות בחיים או בפרנסה להחיות נפשו ונפשות ביתו אעפ"י שאין בזה התפעלו' רצון וחשק כלל אבל הוא בעצמיות שלו ממש שלמעלה מהתפעלו' חשק לתשוקות כו', והוא בחי' הדומם הנ"ל שלמעלה מצומח דהתפעלות והתפשטות הרצון ומדות כו' וד"ל).

והנה כמו שיש ברצון פנימי' וחיצוני' כך יש בשכל וחי' ומדות כמו שרואים בחי' פנים ואחור בצירוף הגוף בעורף וראש ברצון כך הוא בכל פרט דחוב' ומדו' כו', כמו בשכל יש פנימי' הכונה שבשכל החיצוני' שבו שאינו אלא לפרש ולהסביר הדבר וגם זה נק' פנימי' לגבי החיצוני' דשכל שבא דרך אגב אך מבלעדו לא יבוא לפנימי' הכונה כניל ברצון, ויש שכל חיצוני' יותר כמו דברי משלים וחידות ושיחה בטלה שיש בהם ג"כ שכל כשיחת ת"ח שצריכין לימוד (בל"א גלייך ווערטיל) ויש שכל חכם או שכל כמו"מ שיכול גם השוטה להתחכם בזה, וכה"ג במדות אוי"ר שהן חו"ג והתפארות וכה"ג ויש בפנימי' הלב מאד ויש שהן בחיצוני' הלב ונגרר אחר הפנימי' או דרך אגב או בע"כ ובמרמה כמו בלא לב ולב כו' כניל ברצון, וכה"ג במו"ד שיש מח' פנימי' מאד ועמוקה ביותר ויש מחשבות שהן בחיצוני' וחיצוני' דחיצוני' כו', וכך בדיבור ובמעשה יש דיבור שהוא בא בכחי' פנימי' מאד מתוך אה"ר מקירת הלב או בחיצוני' מן השפה ולחוץ או שיש בו מקצת מן הפנימי' כמו בהודא' ושבח', וכה"ג במעשה יש עושה בפנימי' הרצון וחשק ויש עושה בחיצוני' לצאת י"ח ויש שעושה בע"כ, והחיצוני' מלביש לפנימי' כניל ברצון וכצ"ר אדם חיצוני' פנים ואחור כניל וד"ל.

והנה ע"ד כל הנ"ל יובן ג"כ בעבודה שכלב ומוח בתפלה שנק' שפיכת הנפש כמו ואשפוך את נפשי כו' שיש בזה בחי' פנימי' וחיצוני' בכלל

כמאן דשדי . . . רוצה אני ע"י כפי': ראה תניא פ"ב . . . רמב"ם הל' גירושין ס"ג.

בע"כ יענה אמן: ראה שבת ק"ט, ב.

כשיחת ת"ח שצריכין לימוד: ראה סוכה כא, ב. ספר המאמרים עת"ר ע' עא. הנסמן לעיל בח"א פ'

ואמתנן ע' ר"ז.

בלא לב ולב: דברים ה"ט"א יב, לג.

בתפלה שנק' שפיכת הנפש כמו ואשפוך את נפשי: שמואל"א א, טו. ראה ר"ש פ"ק דמאה סוף היא ד"ה

ובפרט, דהיינו בהתפעלות הרצון בחי' פנימיות שבו הוא כאשר תכלה נפשו באהיר להתענג על ה' ולדבקה בו ית' בחשק נפלא כמו כלה נפשי וכמו לאהבה את ה' כי הוא חייך ממש כניל בפנימיות הרצון בנפש וכן בהיפוכו שיצר לו מאוד עד הנפש ממש מאשר לא יוכל לעלות ולידבק בה' כמו צמאה לך נפשי כו' מתי אבוא ואראה פני אלקי' כו' עד שיחלה חולת אהב' כו' וכניל, כמו בזמן הגלות דכניי רחוקי' מאור פני אלקי' ועיכ א' סמכוני באשיות כו' כי חולת אהב' אני כו', וכמ"ש לך א' לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש כו' והוא בכל חודש אלול רית אני לדודי ודודי לי שהוא בפנימיות הנקודה שבלב וכמו"כ בפנימיות השכל וכונה שבמוח ולב בפנימיות הלב לה' אחד בכאור'א וכמו"כ יאר ה' פניו אליהם בבחי' הפנימי' והעצמיות שלו כמ"ש את פניך ה' כו' וכמו שהי' במית דכתי' פביפ כו', וזהו ענין פביפ דכתי' פנימיות דכניי בכלל דבוקי' בה' ברצון הפנימי שבלב, וכמו"כ במוד"ם גיכ הכל בבחי' הפנימי' שלהם כניל ולא בחיצוני' וגרירות או דרך אגב כו'. וממילא מובן שכאשר בחי' הפנימי' הכוחות דנפש דבוקי' בה' נאמת אז אין ההמשכה דנפש בעניני עוה"ז רק בחיצוני' וקרירות כמו לעסוק בפרנסה מצד ההכרח לחיי הגוף וכך בכל צרכי גופו ומלבושיו כו' וכל עניני עוה"ז אין פנימיות הרצון בהם כלל וכלל רק בדרך עול לבד כו', אבל כאשר הוא להיפוך גמור הוא מ"ש כי פנו אלי עורף ולא פנים דהיינו כאשר אין פנימיות הרצון כלל בעבודה בתפילה כמ"ש יען ניגש העם הזה אלי בפיו ובשפתיו ככדוני ולבו רקח ממני שזהו מן השפה ולחוץ ולבו כל עמו בזה כלל הגם שמתכבד בשפתיו בהודא' ושבת כמו בפסד"ז שכוונתו בזה להודות לה' ברצון אבל אין זה בא מפנימיות הלב כלל רק בחיצוניות ופנימי' לבו רחוק מה' בתכלית (וגם אינו כרצון שבעסק יגיעו במו"מ בדרך אגב כניל מאחר שאין בזה פנימיות כלל רק לצאת י"ח לבד, ואעפ"י שמיגע עצמו לבא לכוונת

וגמילות חסדים). ורואה באור התורה משפטים ע' אקנו. רשי" ברבות ה, ב ד"ה טורף: שבת קכו, ריש ע"ב ד"ה היג, ומ"ש עה"ג שם. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' מב ואילך (ישם) בפעית בהתחלתו. — ועם הגהות וכו' מהצ"צ שם ח"ב ע' תקפד. נדפס גם באוה"ת ענינים ע' שמב. וראה גם אוה"ת במדבר הוספות ע' א'נאנא): מרשיות התורה ח"א ע' קעב ואילך.

כלחה נפשי . . . לאהבה את ה' כי הוא חייך: תהלים פד, ג. נצבים ל, כ (בדילוג).

צמאה לך נפשי . . . מתי אבוא: תהלים סג, ב. מב, ג.

תמכוני באשיות: שיר השירים ב, ה. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקס. ושינ: לעיל בח"א פ' דברים ע' פח.

לך א' לבי . . . אלול רית אני לדודי ודודי לי: תהלים כו, ח . . . נסמו לעיל ע' תכג.

יאר ה' פניו אליהם . . . במית דכתי' פביפ: ע"ד נשא ה, כה. ואתחנן ה, ד.

במוד"ם: במחשבה (ו) דיבור (ו) מעשה.

כי פנו אלי עורף: ירמי' ב, כו. וראה בסיום פסקא זו. לעיל ע' תקמו. לקוטי תורה כאן מ, ב. ספר

המאמרים תקס"ד כאן ע' רט. לעיל בח"א פ' ואתחנן ס"ע קלח ואילך. ושינ.

יען ניגש העם הזה אלי: ישעי' כט, יג (ישם) כי ניגש. — תיבת אלי ליחא שם, אבל כיה בתורת חיים

ויקהל דבסמך). וראה תורה אור וארא נה, ב. תו"ח נח ג, כ. נא, ג: וישהל ע' תקץ. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א

ע' פח.

ויוליד רצון בנפשו גם הוא בחיצוניות וקרירות גדולה שיבוטל מיד מפני שזה רצון הנעשה לפי שעה בחיצוניות הלב במעט רגע ממש כידוע, והטעם הוא לפי שפנימיו לבנו מקושר מאוד בעניני עצמו בצרכי גופו ובהכלי עוה"ז שם הוא עיקר פנימיות נקודת רצונו וחפצו רק אחר היגיע ועמל עבודתו בכל לב ונפש בעניני גופו ופרנסתו ושאר צרכיו בכל פנימיו רצונו אז יזכור גם על ה' ועבודתו להתיגע מעט בתפילה לצאת י"ח, ולזאת היא בבחי' חיצוני' מאוד גם אם יוליד רצון והתעוררות בנפשו לפי שעה מיד יפול מזה כניל כי הוא מן השפה ולחוץ ולבו רחוק מאוד מאור פני אלקי' לפני שעיקר פנימיות הרצון מקושר ופונה לעניני העולם. וז"ש כי פנו אלי עורף פי' גם כי פנו אלי ברצון כמו בעת התפילה אבל הוא בבחי' חיצוני' הרצון דעורף שהוא בבחי' האחוריים דנפשם ולא פנים שאין בזה שום פנימיות כלל כי בחי' פנימיות נפשם הוא בענין העוה"ז ומה שפוני' אלי הוא בעורף שהוא בחי' אחוריי' דרצון החיצונית ביותר כניל וכמ"ש יען ניגש אלי עורף כו' בפיו ושפתיו כו' כניל ודיל.

והנה כמים הפנים א"פ כו' לב האדם העליון לאדם התחתון שהן כניל למטה אינו מאיר להם ה' מפנימיות הרצון רק מבחי' אחוריים וחיצוניות דרצה"ע ומדות שכלב אדם העליון ג"כ רק בחיצוני' מאד ואין בזה הארת פנימיו דשם הוי' כלל (ועכ"ז נא' לא מאסת' כו' שהוא מפני שרוצה ה' בעמו גם בהיותם פוני' איליו בחיצוני' ואחוריי' דרצון אעפ"י שהוא מאיר אליהם ג"כ בחיצוני' מ"מ בעת צרתם יאר פניו אליהם ויושיעם בצרתם ומחזירם בפ"פ ע"י ההתעורר' תשובה כמ"ש השיבנו ה' כו' (כמש"ת), וראי' לזה מכל היח"ע שבמצות שנעש' למעלה אף בזמן הגלות אף גם שנעש' בחיצוני' הרצון מאד רק לצאת י"ח לבד, שנק' אבי"א כו'). וזהו ההפרש בין זמן בהמ"ק לזמן הגלות דבזמן בהמ"ק הוי' יחוד עליון דקוב"ה ושכינת' שהן כניל למטה בבחי' פב"פ כמו שהי' במ"ת שפנימיו דכני' דבוקי' בה' ועי"ז כמי' הפא"פ כו' הוי' פנימי' דשם הוי' מאיר בהם כניל אבל בזמן הגלות שכני' מושקע' ומשועבדי' בדוחק ולחץ בחיי גופם בהתקשרות פנימיות הנפש ואינם פוני' לה' רק בחיצוני' כמ"ש כי פנו אלי עורף כו' כניל וכמ"כ ה' מסתיר פניו מהם בגלות וכמ"ש ואנכי הסתר אסתיר פני מהם והי' לאכול כו' (וזהו בחי' אבי"א כו'). וזהו ענין הנו"ן דנפלה לא תוסיף כו' שנק' סוכת

שרה בעורף — אלי עורף: כיה בהכתי".

כמים הפנים א"פ . . . התחתון: משלי כו, יט (ושם: לפנים. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ג. ושי"ן. לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' קלת. לעיל ע' תצב וע' תרמו). מאמרי אדה"א ויקרא שם בשם הזור. וראה בהתנסמן שם. לא מאסת' . . . שרוצה ה' בעמו: בחוקתי כו, מד. ע"ד תהלים קמט, ד. השיבנו ה': איכה ה, כא. ואנכי הסתר אסתיר: [חיבור שני כתובים] וילך לא, יח, יז. הנו"ן דנפלה לא תוסיף . . . סוכת דוד הנופלת: ראה לעיל ע' תרסו . . . עמוס ט, יא. ראה התנסמן במאמרי אדה"א פרישת התורה ח"א לע' נו.

דוד הנופלת כו' (וכמ"ש ותפול לפני רגליו כו'). אך חזר דוד וסמכה ברוה"ק שא' סומך ה' לכל הנופלי' כו' שמחזירם פכ"פ (כמשי"ת).

ולתבין זה יש להקדי' תחלה ההפרש בין נופלי' לכפופי', דהנה יש ב' מיני נשמות, א' שנק' נופלי' והוא שנפל ממדריגתו ומקומו לגמרי כמו הנופל בכל קומתו לארץ שנופל ממעמד רגליו שנופל כל גופו עם ראשו לארץ אבל כל זמן שעומד על רגליו לא נק' נופל עדיין, וכמו בשני אנשי' נלחמי' יחד שכל זמן שיעמוד על רגליו יוכל לקום לכשנגדו וינצחנו כו', ובנשי' הן הנופלי' ברגל שהוא ההילוך בדרכי ה' בפ"מ שאינו הולך בדרך הישר ואינו טור מרע כלל ופגם ככל איסור לית וביטול מ"ע זהו הנק' נפילה בעצם, וע"ז א' נפלה כו' שהוא בחי' נפילה דפנימי' הנפש שנק' פני' וראש למט' ע"י התקשרו' זרו' לגמרי דרע דקליפה באיסור בפ"מ שהוא הנפילה ברגל שממילא יפול הראש לארץ כנ"ל (וזהו מ"ש בזהר ע"פ קולה כנחש ילך כמו הנחש דריש' שכיב' לעפר' כו'). והב' נשמו' שנק' כפופי' דהיינו כמו שכופף ראשו וקצת גופו עד למט' מהחזה למט' אבל נשאר עומד על ירכיו ורגליו בארץ בחזקה שלא נק' נופל כלל כל זמן שעומד על רגליו רק ראשו וגופו מושפל למטה, וכך הוא בנשמות הללו שנק' כפופי' שבחי' פנימי' הרצון והשכל ומדות שבלב כפופי' ומושפלי' בהתקשרו' גדולה למטה בצרכי עניני גופו כל היום אך לא נפל לגמרי, והוא מה שעומד על רגליו שהוא בבחי' המעשה שהוא אינו חסר מבחי' המעשה בחיצוני' עכ"פ להיות טו"מ בפ"מ ובבחי' עשה טוב במ"ע וגם בעבוד' שבלב מתחזק בכל יכולתו, שזהו ענין ההילוך בדרכי ה' ובסומ"ר ועשי' בתכלי' הזהירות שלא לעבור אפילו על איסור קל דד"ס ובאוי"ר ששייך למעשה עכ"פ רק שהוא בחיצוני' הלב לבד כנ"ל, שזהו בחי' נהי' דנשמות בפרט וכמ"כ בכללות נשי', משא"כ כשפוגם במעשה נק' נופל לגמרי כנ"ל (וכמ"כ בבחי' הרוחני' דנשמה האלקי' שכלולה מציו"ר אדם חביד חג"ת נהי' כידוע שבחי' הרגל הוא בחי' הודאה והסכ' חזק למעשה בקבלת עמ"ש בחוש התפעלות אלקו' באוי"ר ששייך למעשה עכ"פ אז לא נק' נופל רק כפופי' שאכד חוש התפעלו' המוח ולב בפנימי' מצד ההשג' ודעת אלקי מפני שכפוף ראשו למט' כנ"ל, אבל כשאכד חוש התפעלו' קבלת מ"ש בהכנעה ועול לקיום במעשה מפני שנופל לגמרי לילך בפר"ע בשרירות לבו לבד כו' זהו נק' נופל ממקומו לגמרי ברוחני' כו').

וזהו ענין מארוזל מפני מה לא נא' גו"ן באשרי כו' דהיינו גו"ן דנפלה כו' כידוע שבחי' המל' לפעמי' בבחי' עלי' ולפעמי' בבחי' ירידה למטה

בוהר ע"פ קולה כנחש: ירמ"מ מו, כב. ראה זהר במדבר קט"ו, ב. וראה הנסמן לעיל בחי"פ דברים ע' יד. המל' לפעמי' בבחי' עלי' . . . ירידה: ראה מאמרי אדמו"ר שבהערה ד"ה: ותכך לעיל ע' תרסו.

מאד ונק' סוכת דוד הנופלת כהיכלו' דקי"ג כו' (וכתהלה לדוד מדבר בבחי' עליי' המל' בכתי'ר שנק' כתי'ר מל' דבריאה כמי"ש בטידור) וצריך להגבי' אותה משפלותה, ויש בזה ב' מדריגות עד שיחזירוה בבחי' פכ"פ, א' ההקמה מן הנפילה ברגל שנק' נופל לגמרי והוא כשנפלו כניי בבחי' המעשה, וז"ש סומך ה' לכל הנופלי' (דקוב"ה יוקי' לה אעפ"י שלא תוסיף קום מעצמה כו' כנ"ל), ואחי"כ זוקף לכל הכפופי' שנכפפו וירדו למטה בבחי' ראש ומוחי' שלהם בלבד גם הם יזקפם למעלה, וכמו שאו' זוקף כפופי' כו' שיעלו למעלה לידבק בה' בבחי' פנימי' המוח והלב דוקא כנ"ל. וז"ש שחזר דוד וסמך כו' ההחזרים פכ"פ (לפי שדוד הוא בבחי' כתי'ר מל' שהוא רוה"ק כידוע) לפי שיש בכח כתי'ר מל' להעלות לטי"ס דמל' שירדו למטה כו'). ואמנם האיך חזר וסמכו במי"ש סומך ה' כו' הוא בנה שמתפרש אחי"כ בפסוקי' שאחי' עיני כל אליך ישברו כו' פותח את ידיך כו', דעיני כל אליך כו' הוא בקשת כניי' שיקמם מנפילתם ויוחזרו פכ"פ כו' בהיות שמאד צר להם על ריחוקם מה' אשר נסוגו אחור לבם ויצעקו בצר להם במר נפשם מזה לה' שיחזירם בתשובה שלימה, וכמי"ש השיבנו ה' אליך ונשובה פי' השיבנו להמשיך עלינו כח התעוררו' תשובה מלמעלה כמו עד יערה עלינו רוי"ח ממרו"ם כו' וכענין ב"ק מכרות בכל יום שובו בני' שובבי' כו' דהיינו שלא יהי' התקשרו' ודביקו' פנימי' הנפש בהבלי' העוה"ז אלא הפנימי' דנקוד' הלב יהי' אליך דוקא ואז ונשובה ממילא להיות בבחי' פכ"פ כמו שהי' במי"ת ובזמן בהמיק, וז"ש חדש ימינו כקדם כו' וד"ל, וזהו שמבקשי' כניי' באמר' עיני כל דכניי' אליך ישברו להחזירם ולהשיבם פכ"פ כנ"ל. ואחי"כ א' פותח את ידיך כו' שימלא ה' משאלותם ויחזירם פכ"פ, והוא מי"ש פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון (כמשי"ת), והוא ג"כ מי"ש תחלה ואתה נתת להם את אכלם בעתו כו' ע"י המצות דוקא אחר התשובה דעיני כל כו' וד"ל.

ולהבי'ן שרש ענין קדושת המצות יש להקדי' תחלה בשרש בחי' קדושת העליונה שאאי"ס ב"ה נק' קדוש כמי"ש אין קדוש כהוי' ומטעם שהוא מובדל בערך לגמרי מכל ההשתלשלות דאבי"ע כו'. דהנה ידוע בהתלבשות אי"ס ב"ה כאבי"ע בין בממכ"ע בבחי' מל' דאצי' בין באצילות עצמו שהוא כמשל התלבשות הנפש בגוף בהארה וגילוי החי' לבד גם באצי' כמא' וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כו' כגופא בלא נשמתא כו', עכ"ז אין

כמי"ש בטידור: ראה שם שחרית מו. א ואילך.

דקוב"ה יוקי' לה: נסמו לעיל ע' תרסו.

ויצעקו בצר להם: תהלים קו. ה. כח (כדילוג).

עד יערה עלינו . . . ב"ק מכרות בכל יום שובו: ישעי' לב. טו. ירמ"ג, ג. יד. ככ. ראה זור נשא קבו. א. מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"א ע' ט: ח"ב ע' תקעז: לעיל ע' חלו (ע' תק). כח"א פי' ואתחנן ע' קמב ובהנסמו שם.

חדש ימינו כקדם . . . אין קדוש כהוי': סיום הפסוק השיבנו . . . שמואל"א ב. ב.

וכד אנת תסתלק מינייהו: ראה תקוני זור בהקדמה יג. ב.

המשל דומה עם הנמשל רק בשם המושאל לבד כי הרי הנפש יש לה עכ"פ יחוס וערך והשתוו' עם הגוף במה שמתפעלת ממאורעו' הגוף כמו שתרגיש צער בצער הגשמי ותתענג מתענוג גשמי לפי שמתלבשת הנפש הרוחני' בדם הוא הנפש מרוחניו' לגשמי' ומתאחדת ממש להיות בבחי' חיי בשר להתפעל ממקרי הגוף ולהשתנו' בשינויי הגוף כו', אבל למעלה באור האלקי המלוכש בעולמו' אע"פ שנק' נשמי' גוף אין לעולמו' ערך והשתוו' עמו כלל כמא' אין ערוך לך בעוה"ז בעלמ' דאתגלי' כו' עד שלא יתכן ענין והתפעלות ושינוי כלל וכמ"ש אני הוי' לא שנית', וכידוע בענין אתה הוא עד כו' לפי שגם בהיותו מחי' את הכל מאין ליש ה"ז ע"י בחי' הצמצום שמצמצם אור עצמותו ית' כידוע במ"ש כי עמך מקור חיים כו', ומה שמתפעל בחסד או דין לפי מעשה בניא' כמו בחטא' סדום ונינוה וכתי' השופט כל הארץ כו' זהו ע"י צמצום והתלבשות לבד כידוע במ"ש ולא נתכנו עלילות (ועכ"ז מבקש' שיתפעל והתלבשות כמו ברחמיך הרבי' רחם עלינו וכמו בגלות מצרי' דכתי' ותעל שועתם כו' וידע אלקי' משום דבכל צרתם ל"ו צר ממש כו'). וכך הוא ג"כ בעולם האצ"י אע"פ שנאצלו מעצמו' המאציל ממש דאיהו וחיוהי חד כו' כמו שלהבת הקשור' בגחלת כו' כידוע, הרי א' גם ע"ז אני הוי' לא שניתי כו' וכמא' חכי' ולא בחכי' ידיע' כו' עד ולא מכל אינון מדות כלל כי לא נאצלו ע"י בחי' צמצום הראשון כידוע והוא רק לאחזאה לאתנהגא בהון עלמיו' כו' שיושפע האורות דאצ"י בני"ע להנהגו' העולמות ויוכלו נשמות ומלאכי' דבי"ע להשיג ג"כ במדותיו ית', אבל מצד עצמו ממש נק' קדוש ומובדל לגמרי אפילו מהיו' מקור להכ' ורצון וכמו שאו' יהי' מלפניך כו', ומה שעלה ברצונו וחכמתו להאציל ולברוא כו' זהו ע"י בחי' צמצום הראשון מאח"פ וכידוע. וע"כ ממילא מובן שגם בירידת האור ושפע לבי"ע הנה מאיר בכלום בשוה מראש לסוף בהשווא' ממש עד ששוין אצ"י ועשי' שנק' שמים וארץ למעלה, וזהו כי כל בשמים ובארץ דתרגומו דאחיד בשמי' וארע' כו' פי' בהשווא' א' ממש דמעלה ומטה שוין לפניו ממש לפי שהוא ית'

שנק' נשמה לגוף: ראה ברכות י. א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשצה. מורה נבוכים ח"א פ"ב. אין ערוך לך בעוה"ז: ברכת יוצר לשבת (בדילוג השם). אני הוי' לא שניתי . . . אתה הוא עד: מלאכי' ג. ו. . . נוסח תפלת השחר. וראה של"ה ג. ב. מאמרי אדה"א מארויל ע' שלו.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, ז. וראה לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' קעז. ושי'. בחטא' סדום ונינוה . . . השופט כל הארץ . . . ולא נתכנו עלילות: ראה וירא ית, כ ואילך. יונה א. ב. ג. ד ואילך . . . וירא ית, כה . . . שמואל"א ב. ג.

ברחמיך הרבי' רחם עלינו . . . ותעל שועתם כו' וידע אלקי': ברכת יוצר . . . שמות ב. כג. כה. דבכל צרתם ל"ו צר: ישעי' סג, ט. ראה סוטה לא, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' עז. ושי'. דאיהו וחיוהי חד . . . כמו שלהבת הקשור' בגחלת: תקוני זוהר בהקדמה ג. ב. ספר יצירה פ"א מ"ז. חכי' ולא בחכי' ידיע' . . . ולא מכל אינון מדות . . . לאחזאה לאתנהגא: תקוני זוהר בהקדמה יז. ב. יהי' מלפניך: ראה ברכות ז. א. לעיל ד"ה זה. לעיל בחי' פ' עקב ע' רפז. ושי'.

כי כל בשמים ובארץ דתרגומו דאחיד בשמי' וארע': דברי הימים א כט, יא. ראה זוהר בראשית לא, סע"א. לקמן ע' תרפז. הנסמן כמאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשמכ.

קדו"ש ומובדל בשמים וארץ בשוה וכמו שא"י הקדוש בשמים ובארץ כי בשמי' ממעל אין עוד כמו בארץ מתחת ונק' בחי' סוכ"ע הכללי (בחי' טה"ע שמקיף לך' עולמו' אבי"ע בשוה).

וזהו מ"ש המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים וארץ, פי' בשעה שמגביהי לשבת בבחי' עילוי אחר עילוי בעצמו' הרוממו' דא"ס ב"ה בבחי' עמ"ר אז משפילי לראות למטה בבחי' עמ"ת וע"כ משפילי לראות בשמים ובארץ בשוה ממש כנ"ל דגם עמ"ר ועמ"ת שוין לפניו (להיות כי עצמותו ית' מובדל מערך בחי' מעלה ומטה שבכח עצמותו שז"ש המגביהי' לשבת ומשפילי כמ"ש במ"א). וזהו שא' המשפילי ביו"ד שהוא משפיל אי"ע לירד ולהתלבש ביו"ד דחכ' שזהו נק' שמי"ם כידוע בחי' שמי"ם השי"ן הן ג' קוין דחכ' ומי"ם הוא בחי' ים החכ' המתפשט בעולמות כמ"ש בראשית ברא אלקי' את השמים כו' ונק' ראשי' דחכ' ושי"ן דשמים הוא ג' קוין דחג"ת דחכמ', אמנם גם זה אצלו בחי' ירד' ושפלות כי החכ' ג"כ בא' מאין ליש ע"י צמצום גדול עד שנק' בחי' עש' לגבי עצמותו ית' כמ"ש כולם בחכ' עשית הרי העש' מסתעף מן החכ' וא"כ גם החכ' בבחי' עש' כמ"ש עושה פלא דחכ' וכמו שא' בבראשית נמי מאמר הוא כידוע, וכאשר משפיל לראוי' ולהשיגה בשמי' דחכ' אז בצמצום זה עצמו משפיל אי"ע לראות בארץ שהוא סוף כל המדריגו' וכמ"ש הארץ הדום רגלי כו' דהיינו מפני שצופה ומביט מראש כל דרגין שהוא החכ' שבראש עד סוף כל דרגין שהוא הארץ יחד בהשווא' א' ממש שהוא בצמצום א' לפי שמעלה ומטה שוין לפניו ממש כנ"ל, וזהו שנק' קדו"ש בשמים ובארץ בשוה כנ"ל וד"ל.

אך הנה עדיין יש להבין בפסוק זה שא' המגביהי לשבת המשפילי לראות כו' דאם גם במשפילי לראות נק' קדו"ש ומובדל בשמי' וארץ בשוה מטעם הנ"ל אי"כ מהו הפרש בין כשהוא מגביהי לשבת או משפילי לראות כו', אך צריך לומר שיש ב' מדריגות בקדושה העליונה, א' מה שנק' קדו"ש ומובדל לגבי ההשתלשלות דאבי"ע לבד שהוא ית' רם ומתנשא ומובדל ומרומם מהם כנ"ל, והב' בחי' הקדושה שבעצמותו ממש שהוא רק מצד רוממות העצמות לבד שאין בחי' קדושה שלגבי העצמו' ערוך לזה כלל,

הקדוש בשמים ובארץ: ברכת ישתבח. ראה לעיל ע' תצה. לעיל בחי"א פ' ואתחנו ע' פסג. ושי"ן כי בשמי' ממעל אין עוד: ואתחנו ד, לט (כדילוג).
 המגביהי לשבת המשפילי לראות: תהלים קיג. ה. ו (ושם: ובארץ, וכיה בסמוך). ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רסד (ובהערה שם נדפס: סידור . . . רלד. ג. וצל: רלו. ג): ח"ב ריש ע' תשפו: לעיל בחי"א פ' ואתחנו ע' פסג. ושי"ן.
 שמי"ם השי"ן הן ג' קוין דחכ' . . . בראשית ברא: בראשית א, א. ראה שערי אורה שער התנוכה מו. א. כולם בחי' עשית . . . עושה פלא: תהלים קד, כד. בשלה טו, יא.
 בבראשית נמי מאמר הוא: נסמו לעיל ע' תסד.
 הארץ הדום רגלי: ישעי' טו, א (ושם: והארץ).

דקדושה שלגבי העולמות היינו שא"א לכל השתלשלות העולמות דאבי"ע
 להשיג הרי אינו אלא בחי' סוכב ומקיף לגבי ההשתלשלות לבד (כמשל עיגול
 הסוכב לעיר שגם הוא מוגבל לפ"ע הישוב דעיר או כמו הכלל אל הפרט
 כידוע) וז"ש צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקיר' א', והוא מ"ש המשפילי
 לרא' בראש וסוף במח' א' לבד. אבל מ"ש המגביה לשבת יו"ד זה דאבי"ע
 היינו קודש דחכ' בבחי' קדושה שמצד רוממו' העצמו' עד אין שיעור למעלה
 (ונק' טה"ע שלמעלה הרבה מטה"ת המקיף לעולמו' דאבי"ע ונק' שמי השמים
 כמ"ש במ"א וד"ל). והנה מבחי' קדושה זאת שבצמ' מגביה לשבת משם
 דוקא נמשך בחי' קדושה העליון הזה גם למטה בעולמו' (וזהו פי' הב'
 במשפילי לראות כלומר להראת שיתגלה קדושה העצמי' ממש כמ"ש במ"א).
 וזאת ההמשכה מקדש העליון בלא וי"ו שהוא למעלה מקדוש בוי"ו שהוא
 לגבי העולמות אינו נמשך רק ע"י המצות דוקא ששרשם בקדושת העצמי'
 ממש כמ"ש אשר קדשנו במצות בקדש העליון וזוה מאיר גם בקדש דהוי'
 שהי' קדו"ש בעולמו' כמו שגם המלאכי' יכולי' לומר קדוש הוי' כו'.

וביאור הענין למה יש במצות דוקא בחי' קדש העליון הנ"ל, הנה ידוע
 שהמצות נק' פנימי' רצה"ע שבו מאיר מפנימי' ועצמו' דא"ס ב"ה
 ממש, וע"כ המצות כמו שהו בשרשן למעלה הן בבחי' א"ס ממש כמ"ש
 רחבה מצותך מאיך בלי גבול כלל כו'. וז"ש אלה המצות אשר יעשה אותה
 האדם וחי בהם פי' וחי בהם מחיי' החיים בבחי' עצמו' ופנימי' דא"ס
 שלמעלה גם מבחי' מקור הראשון להשתלשלו' העולמו' הנק' חי העולמי'
 בלבד. דהנה ידוע דבחי' חיים סתם הוא בחי' התפשטות החיות בעולמו'
 וכמ"ש ואתה מחי' את כולם והיינו רק בחי' גילוי אור השפע לבד דכת' כי
 עמך מקור חיים שזהו הנק' חי העולמי' בחי' חי בעצם שזהו בחי' עצמו'
 אלקו' שממנו יאיר האור האלקי בהתפשטו', ואמנם גם הוא הרי נק' בשם חי
 העולמי', אבל בחי' חי החי' הוא למעלה גם מחי' העולמי' אלא הוא עצמו'
 א"ס ב"ה ממש שממנו כל מקור תוצאות חיי' וכמ"ש כי עמך מקור חיים
 כו' (ועד"מ הנפש בעצמה כו' שהיא טרם שנעשה ממנה מקור להתפשטו'
 החיות בגוף אפי' לכת הרצון והחכ' שבמוח כו' או כמי התהום קודם שנובעי'

צופה ומביט: נסמו לעיל ע' תכו.

טה"ע . . . ונק' שמי השמים: מלכ"ט א' ת. כו. ראה גם לעיל ע' תקסא. תורת חיים בשלה (והוא משנת
 תקפ"ה — ע"פ בוך 154 צג, א) רנב, ב ואילך. אמרי בינה שער הציצית פת, ב.

פי' הב' במשפילי: ראה שערי אורה שער החנוכה מת, א ואילך.

רחבה מצותך מאיך: תהלים קיט, צו.

אלה המצות אשר יעשה אותה האדם וחי בהם: חיבור ב' כתובים — בחוקותיו, כו, לד. אחרי יח, (ושם)
 אותם). וביה בכמה מקומות, ומהם: מאמרי אדה"א ויקרא ת"א ע' תא. ושי"נ: חיב ע' תקפז. ושי"נ: במדבר ת"א
 ע' קכא (ושם): ואלה . . . וחיתת אותם ליתא שם; חיב ע' תקפד וע' תרט.

מחיי' החיים: ראה יומא ע"א.

ואתה מחי' את כולם . . . כי עמך מקור חיים: נחמי' ט, ה. תהלים, לו, י.

ממנו המעינו' בנחלי' וכה"ג). וזהו שאר' יחיד חי העולמי' בחי' יחיד הוא שנק' חיי החיים ואחיב נמשך ממנו להיות מקור לחיי העולמי' כידוע ...א למעלה גם מבחי' מקור החכ' והרצון להאציל ולברוא כו' ודיל'. וזהו שע"י המצות ... שרשן בעצמו' ופנימי' הרצון באא"ס ב"ה כניל אמר וחיי בה"ם בבחי' חיי החיי' דוקא שמשם נמשך אור הרצון גם לבחי' חי העולמי' וכמי' אם לא בריתי כו' דהיינו ע"י התר"מ דוקא, והוא ע"י ישראל שנק' עושין רש"מ פ"י עושין רצונו הפנימי' שבתר"מ שהוא בחי' הקדושה שבעצמו' ממש כניל ועי"ז נמשך מקדושה זו גם במקור חי העולמי' להיות שורה ומתייחד בע"ס דאצ"י שנק' מקום בכלל שהן בחי' ו"ק מעלה ומטה מורח ומערב צפון ודרום כו' וכתב הנה מקום אתי שנטל לעצמו' א"ס ב"ה וכמי' שך ה' הגדולה כו' כמאמר דהוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו, וע"י שישאר עושין רצונו במצות נמשך ומתחבר ביחוד העליון דע"ס ונק' אלופו ש"ע כמו ברוך המקום כו' לפי שיש במצות יחוד ברכה וקדושה ר"ת יב"ק והברכה הוא שיתברך ויומשך ממקומו העצמי' כמי' ברוך כבוד ה' ממקומו דוקא להיות מקומו ש"ע אעפ"י שאין העולם מקומו כו' והוא להיות בחי' כתר' לנאצלים שהוא הרצון להאציל כו' ואין זה אלא ע"י פנימי' הרצה"ע דמצות שהוא מבחי' העצמי' ממש ודיל'.

והנה עכ"פ מובן מכל הנ"ל בעיקר ענין המצות שהוא כדי להמשיך על ידן בחי' קדושת העצמו' ממש וכמו שא' אשר קדשנו במצותיו ממש להיות כתר' לנאצלים כו' כניל, וע"כ נק' ישראל עושי רצונו ש"מ דוקא מטעם הנ"ל. ובזה יובן מה שא' על ג' דברים העולם עומד שהוא עולם האצ"י בג' קוין דחח"ן ובגיה ודח"י ומשם נמשך השפע לבי"ע על התו"מ ועבוד' וגמ"ח שמג' אלה נמשך מקור ושורש וראש לג' קוין דאצ"י הנ"ל. והענין הוא לפי שבדרך כלל נחלק בחי' המשכה קדושי' שבעצמו' ממש שע"י המצות בשרשן כניל מבחי' פנימי' הכתיר כניל בג' מדריגות שהן ג' קוין דימין ושמאל ואמצע לבד כציור אדם בכלל שכלול מג' אלה דימין ושמאל ואמצע,

יחיד חי העולמי' ...א: נוסח ברכת ברוך שאמר ... בהכתי' מטושטש. ואולי נכתב: הוא. שויה המצות... בהכתי' מטושטש. ואלי כתיב: שרש. אם לא בריח"י ירמי' לג, כה. וראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תמו. עושין רש"מ: ברכות לה, ב. וראה גם לעיל בחיא' פ' עקב ע' רצא. שויה בע"ס — דאצ"י: תיבה זו אינה ברורה בהכתי'. בע"ס ... הנה מקום אחי' ... לד' ה' הגדולה ... דהוא מקומו ש"ע: תשא לג, כא. דברי הימים א כט, יא. בראשית רבא נס"ח, ט. ראה לעיל בחיא' פ' עקב ע' רצא. ושי"ן. ברוך המקום: מלות נס"ח. הגדה של פסח מסקא זו. ראה גם לעיל בחיא' פ' ואתתן ע' קטן. ושי"ן. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רכה. יחוד ברכה וקדושה ר"ח יב"ק: ראה לעיל ע' תסדל. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתיב. ושי"ן. ברוך כבוד ה' ממקומו: יחזקאל ג' יב. על ג' דברים העולם עומד: ראה אבות פ"א מ"ב. לעיל ע' שצה. שויה ב"י — התו"מ: כיה בהכתי'. אבל במסוך הובא דת"י.

וזהו מ"ש פותח את ידיך כו' אית ידיך אלא יודיך בחי' יודיין. דהנה היו"ד מורה על פתיחת האור והשפע בגילוי מן ההעלם מלמעלה למטה, ויש בזה ג' מדריגות דג' קוין דאצי' חחין ובגיה' ודתי' כניל בענין ג' דברים שהעולם עומד כו' אבל בחי' הצמצום וההעלם שצריך להיות תחלה בעצמו' אא"ס כדי שיוכל להיות ג' המשכות הקדושה הללו בג' מיני ידות הללו שהן ג' קוין דאצי' כו', והיינו ענין ג' מיני צמצומי' והעלמות שהן ג' יודין ג' מיני צמצומי' באור הקדושה של העצמו' דא"ס ביה קודם שיומשך למטה באצי' בציור ג' קוין הניל שהן הוויין שהן הולכין ונמשכין מן היודין דוקא וכמו בציור אות וי"ו שראשו י"ד ונמשך ממנו קו א' שנעשה מיו"ד וי"ו כניל וכמ"ש במ"א בפרטי' ענין נקודה קו שטח כו', ועי' הן ג' מיני המשכות בבחי' קדושה העצמי' ממש דפנימי' רצה"ע דמצות למעלה שנק' קדש בלא וי"ו בהעלם וצמצום העצמי' תחלה ואח"כ נמשך ונחלק לג' קוין ימין ושמאל ואמצע ג' קוין שנק' קדוש כו"ו כניל ודל. וזהו מ"ש פותח את ידיך פי' פותח את בחי' צמצום והעלם דג' יודין דקדש העליון הנעלם שיכואו בגילוי בדרך קו דהיינו בבחי' ג' וויין שזהו ידיך ממש ג' ידות דג' קוין דאצי' כו' (ווי"ש אל יתהלל חכם בחכמתו שהוא קו הימין חחין גבור כגבורתו קו השמאל בגיה' ועשיר בעשרו קו האמצעי דתי' כ"א בזאת יתהלל כו' עד לעשות חסד ומשפט וצדקה בארץ שהן ג' דברי' שהעולם עומד עליהם כו').

ומכ"ז יובן ענין הניל בסדר הפסוקי' הללו דסומך ה' כו' עיני כל אליך ישברו, שמבקשי' כניי שיחזור פבי"פ כניל בענין השיבנו ה' כו' שהוא ענין התשובה שקודם למעשה המצות כמאמר תכלית חכ' תשובה ומע"ט וכן א' יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בלא תשובה קודמת לפי שהמצות הן בחי' גילוי המשכה קדוש' העצמי' והפנימי' דאור א"ס ביה כניל, והוא מ"ש אח"כ פותח את ידיך שכבר נפתח בחי' צמצומי' דיו"ד היות וויין בהמשכ' אור פנימי' דרצה"ע שבקודש העליון דמצוה מלמעלה למטה לכניי ובכל העולמות, וזהו משביע לכל חי רצון דבחי' חי העולמי' כולם רוצין מפנימי' רצה"ע דמצות (כמשי"ת). וזהו ג"כ מה שא' בסיפא דקרא דעיני כל כו' ואתה נותן להם את אכלם בעתו כו' דמיד שעיני כל אליך ישברו לבקש החזרת פבי"פ כניל אתה נותן להם את אכלם כו', פי' אכלם הוא ענין מעשה המצות שנק' בשם מאכל כמו הקרבנות שנק' לחמי כמעדני מלכים וכמאמ'

פוחח את ידיך . . . אית ידיך אלא יודיין: תהלים קמה, טו. בסרי עץ חיים (1) חמירות פיה) וכסער הכונות (ענין תפלת השחר) במקומו מציינים לומר ותיקונים. ראה תקוני זהר בהקדמה ז, ב. נקודה קו שטח: ראה גם לעיל ע' תרמו ובהנסמו שם. מאמרי אדה"ו תקט"ז ע' כו. פרשיות התורה חיב ע' תקעז.

אל יתהלל חכם בחכמתו: ירמ"ט, כב. כג (כדילוג. ושם: הגבור . . . עשיר . . . לעשות . . . ומשפט) לגי' מדנחאי'. וכיה במאמרי אדה"א וקרא חיב ע' תרטו. ושי"נ לעיל בחי"א פ' ואתחנן ע' קמג). תכלית חכ' תשובה ומע"ט . . . יפה שעה אחת: ברכות יז, א. אבות פ"ד מ"ז. שורה ומע"ט — בלא: כיה בהכתי'. ואוציל: הלא. הקרבנות שנק' לחמי . . . רעייתו פרנסתי שמפרנסין לאביהם שבנשמים: פינחס כה, ב. שיר השירים א, ט

רעייתי פרנסתי שמפרנסין לאביהם שבשמים כידוע ועיי' נעשה עת רצון למעלה להשפיע להם את אכלם בעתו עדי' כשמקריבין מנחה או מאכל טוב וערב ... לפני מלך שמעוררי' לבנו הטוב להיטיב ולהתחסד ביותר מכפי מדתו הראשון, וכמו יעקב שעשה מטעמים לאביו יצחק ואכל מכל מיני מעדנים נתעורר לבו לטובה ולברכה לברך את יעקב ונתן לו מטל השמים כו', וכמו' למעלה בקרבנות שנק' לחמי לאישי ריח ניחוחי כו' עיי' נעשה ונמשך כחי' עת רצון טוב וחסד למעלה להמשיך רב טוב וחסד ולהפוך כל דין וקטרוג לטוב וחסד, וכמו בקרבן נח דכתי' וירח ה' את ריח הניחוח ויאמר לא אוסיף עוד כו' כמו עדי' כשעושי' לאדם כמה מיני מאכלי' מעדנים שמענגי' ומעדני' את נפשו גורמים בו עת רצון ותענוג לעבור על מדותיו מרע לטוב כו' ודלי'. וזהו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, דהיינו אחר שעניי כל דכני' אליך ישברו להשיבם אליו שזהו שמבקשי' חיות לנפשם האלקי שנק' חיי הנשמו' כידוע שבעי' נק' אביוני אדם כו' ואי' זהו כמבקש אוכל ומזון לפקוח חיי גופו ונפשו הגשמי' וחיותם ומזונם כו' שהוא עי' המצות שעושי' שנא' בהן וחי בהם מחיי החיים דכתי' העצמו' דאי'ס ביה כני'ל ומלבד זה אין להם חיות כלל, ויש ואתה נותן להם את אכלם, פי' אכלם אוכל ומזון שלהם שעשו במעשה המצות שלהן כו'.

אך לפי הנ"ל הרי כני' נק' רעייתי כלומ' פרנסתי שהם מפרנסין כו' וכמו הקרבנות שנק' לחמי כו' שכמו שעושי' מטעמי' ומעדני' למלך שעיי' ייטיב לבו ויהי בו עת רצון לחסד וטוב כני'ל ואי' מהו שא' את אכלם שמשפיע להם אוכל ומזון הרי נהפוך הוא שכני' מפרנסין לאביהם שבשמים. הענין הוא דשניהם אמת שהמצות שעושי' נק' מאכל העליון להיות באי' מבחי' הברור' דרפי' כו' כמי'ש באתי לגני אחותי כלה דוקא אכלתי יערי עם דבשי כו' וכמו מעדנים שיש בהם טעם ערב להתעון ולהתענג בו כו' וכך כתי' וערבה לה' מנחת יהודה כו' שעיי' גורמי' למעלה בעצמו' אי'ס בחי' נחת ותענוג העליון הפשוט להיות מתעורר רצון ותענוג לעבור על מדותיו ולגבור כח החסד על כח הדין כני'ל בקרבן נח כו' וכמי'ש בעת רצון

ובשהשיר שם פ"א ט, ו. זהר (רעיא מהימנא) צו לג, ב (עתי' אחותי רעי' שהי' ה, ב. וראה ד"ה אני לדודי תשמך סוסיה ובהערה 33 שם). זהר ויקרא ז, ב. ראה תורה אור וארא נה, ד (כמפתח ענינים לתרי' מערכת קרבנות נדפס בה, ד. וצ"ל: נה, ד). ספר המאמרים תקס"ד ע' לב ואילך: ע' קלד.
שו"ת ותר"ב ... בהכתי' נחתך הגליון.
יעקב שטעשה חטעמי'ם: ראה תולדות כו, יד ואילך.
שו"ת ונמשך — וחסד (נהכ'): בהכתי' נוסף: למעלה להמשיך רב חסד וטוב. וכנראה שנשתרבו מהתיבות שלפניו.

ירח ה' את ריח הניחוח: נח, ת, כא (בדילוג).
שבעית נק' אביוני אדם: ראה ישעי' כט, יט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקלט. ושינ: במדבר ח"א ע' ע וע' פו.

שנא' בהן וחי בהם: נסמן לעיל ע' תרעו.
באחי לגני ... דבשי: שיר השירים ה, א (בדילוג).
וערבה לה' מנחת יהודה: מלאכי ג, ד.

עניתך בעת רצון דוקא שהוא כשיעבור לפניו המאכל בתו"מ, וזהו שא' בעתו דוקא בעת וזמן שירצה לפניו ההעלא' דמאכל שנק' עת רצון והוא בעת האוכל כו' ולא בעת שאינו חפץ במאכל זה כמו שא' למה לי רוב זבחיכם כו' לא אריח בריח ניוחיתכם כו' אך בעת רצון דוקא יערב כו' ועיי' שיבא ההעלא' זו בעתו בעת רצון יומשך להם גיכ שפע אכלם לחם הנשמו' שהוא נמשך מחיי החיים ממצות שלהם גיכ בעתו בעת רצון כמיש' בעת רצון עניתך, ויש ואתה נותן להם את אכלם דתו"מ בעתו דוקא ולא בעתם שהוא בעת רצון שלו דוקא שאז יומשך להם אכלם בהמשכת מוחין חדשים לכניי' לחדש מקור חיות הנשמות ממקורא דכולא.

וזהו מ"ש פותח את ידיך בחי' יודיין דבחי' קדיש העליון דפנימי' רצה"ע כמו שהוא בקדוש' העצמו' שיומשך בבחי' וויין כניל' שזהו ידיך ממש להשביע לכל חי במקור כללות נשי' רצון העליון דמצות אָבֵל הוא בא מבחי' העלא' דמאכל דמצות שיעלו בעתו כו' ודיל'. וזהו ומשביע לכל חי רצון, פי' כל חי הוא בחי' יסוד ז"א שממנו מקור כל שפע חיים העליוני' (כמיש' בווהר עמיש' ובניהו בן אי"ש ח"י כו'), ונק' צדיק ח"י עלמין כמיש' אור זרוע לצדיק לבחי' צדיע וכניל' בפי' חי העולמי' שלמעלה מבחי' התפשטו' החי' בגילוי' ההשפעה כו' אלא הוא כח המשפיע שיש בכללו' כל ההשפעות וההמשכות למקבלי' נק' כל ח"י ועי' א' אמרו צדיק כי טוב וכן כי צדיק ה' צדקו' אהב כו' וכה"ג, והוא מה שיש בטוב זה דצ"ע להטיב ולהשפיע כל חיות ועדיין הוא בהעלם ובכח ונק' בווהר כנישו דכל נהורין עילאין כמו יקו המים כו' אל מקום אחד כו' והיינו מה שנמשך מג' יודיין שנעשו וויין שז"ש פותח את ידיך כניל' שה' ג' קוין דאצי' חזין ובגיה' כו' הכל נמשך לבחי' יסוד שנק' כל ח"י תחלה, וממנו נמשך מאצי' לבייע' (עי' בחי' המל' שנק' צדיק תחתון כמיש' בסמוך צדיק ה' בכל דרכיו כו') והוא מ"ש וצדיק יסוד עולם שהוא העמוד אחד שמחבר ומקשר מעולם העליון דאצי' לעולם הבריאי' כו' שזהו בחי' התקשרו' דמשפיע אל המקבל שנק' צדיק עליון כו' כידוע ודיל'.

בעת רצון עניתך: ישעי' מט, ח.

למה לי רוב זבחיכם . . לא אריח בריח ניוחיתכם: ישעי' א, יא . . בחוקתי כו, לא (ושם: ולא).
 כל חי הוא בחי' יסוד ז"א: ראה סידור שחרית נה, ב: שחרית לשבת קצא, ב. פירוש המלות מ, א, וראה ספר המאמרים תקס"ד כאן. לקוטי תורה כאן מ, ג, וראה שם מא, ב. וראה גם ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' נד וע' ס"ט. ומקבילו בלקיחת מסות פה, ד.
 כמיש' בווהר עמיש' ובניהו בן אי"ש ח"י . . צדיק ח"י עלמין: שמואל"ב כג, כ (ושם: בן יהודע — אבל כ"ה גם בספר המאמרים תקס"ד כאן ע' רי"ב). ראה וזר' בהקדמה ה, א: ויצא קסד, א.
 אור זרוע לצדיק: תהלים צו, יא.
 אמרו צדיק כי טוב . . כי צדיק ה' צדקו' אהב: ישעי' ג, י. תהלים יא, ז.
 יסוד . . ונק' בווהר כנישו דכל נהורין . . יקו המים: בראשית א, ט. נסמו לעיל ע' תנא.
 וצדיק יסוד עולם . . העמוד אחד שמחבר ומקשר: משלי י, כה. ראה ספר הבהיר סקי' (מד) והבא בחיאי' השמטות רנ"ג, ב. בחז"ק תוספות רעא, א.

בעז"ה פ' כי תבא שנת תקע"ט

[א] תחת אשר לא עבדת את הוי"ה אלקיך בשמחה ו[ב] טוב לכב מרוב כל כו'.
הנה י"ל מאמר הזוהר (פ' חיי שרה) אתא נח שתה מן היין וישכר כו'
שרה סלקת ונחתת כו' עד ד[י]לה הוה חייך, להיות ידוע שאין לך עשב שאין
ל[ו]ן מזל המגדלו וכו' וגידול זה הוא גידול הגשם מן הרוחני אשר זה כדבר
פלא לכאורה [ה]איך ימצא מציאות גשם מן [ה]מזל הרוחני שהרי כח הרוחני
מושלל מגדרי הגשם לגמרי. אך הענין הוא דבחי' פנימי' החיות שבגשם
העשב הוא נמשך מבחי' הגשמת המזל הרוחני כשמגדל ומצמיח כמו שיש
חיבור לגוף חומרי' עם רוחני' הנפש השורה בדם הגשמי' דהיינו ג"כ עדין
שבחי' חיצוני' שבנפש מתלבשת ומתאחדת בפנימי' החיות שבדם וז"ש כי
הדי'ם הוא הנפ"ש כו', וא"כ בהכרח לפ"י לומר שכל מה שנמצא כל פרטי
הדברים בגשם כאותו הדוגמא [ממש] כבר נמצא ברוחני ע"ד בחי' הרוחני'
רק שירדה מבחי' הרוחני' [א]ל בחי' [ה]הגשמה מאחר שיש חיבור וקשר
ביניהם כניל כמו שאם לא שנמצא מציאות טעם המתיקות של העשב ברוחני'
המגדלו לא ה"י נמצא מתיקות הגשמי בעשב הגשמי וכן כל פרטי החלקים
שבו כבר נמצאו ברוחני' המזל רק שירד בגשמיות בדומה לו ממש בכל
חלקיו רק שמתיקות שברוחני' אינו נרגש לחיך רק הוא בחי' מתיקות רוחני'
כמו מתיקות קול ערב שרוחני' יותר ממתיקות תפוח או רוחני' יותר כמו
מתיקות שבשכל שע"ז נאמר חייך [י]טעם אוכ"ל [ד]חכמה כמ"א ורא"י
לד"ז מכת המוליד שברוחני' יש כל חלקי האברים אשר מתגשמים אח"כ וכו',

תחת אשר לא עבדת: נמצא בכרך א' (23) קעו. א. ב' (144) צד, א' (חלק). ג' (524) קעג, א' (עד אמצע סיט). ד' (672) קמה, א. ה' (817) כא, א. ו' (1078) רצד, א' [ונסמנו בו י"ד פרקים]. ז' (1084) מ. א. ח' (1092) צד, א. ט' (1748) סו, ב. י"א (2002) לא, א' (הב). י"ב (2024) תמה, א' [עם הגהות — כנראה לא' מנכדי כ"ק אדריא. וראה גם לעיל רדיה כי תצא בהערה]. י"ג (2042) קלב, ב' (הב) [בכותרת: בעז"ה פ' כי תבא שנת תקע"ט. ונסמנו בו י"ד פרקים].

המאמר נעקב מבין ז' ובין אר"י חיים ניתוספו אותיות או תיבות מבין ח' ומבין ט.
מאמר זה מיוסד על ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ב ח"א ע"ה. ובשינויים במאמרי אדריא אתהלך
לאוניא ע' רמו (הטעם להשינויים — כי הוגהו ע"י ר' ליב מאהליווער. — אתהלך שם ע' רטג). והגהות הצ"צ
נדפסו בסה"מ תקס"ב שם ע' שה. ובחי' ע' תקצו.

מאמר זה קשור ג"כ עם ד"ה ואם בשדה שנדפס לעיל ע' תרג. וראה בהנסמן שם.
ולהעיר מהקדמה לעטרת ראש: מהקונטרסים שכתבתי לעצמי בשנה דאשתקד [נדפסו במפעם הראשונה
... בקאפוסט שנת תקפ"א — הקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם] על ענין ריה"י. ובלקוטי דיבורים ח"א ע' קצב:
שבפי תבא ונצבים תקע"ט וריה"י ושי"ת תקי"פ נאמר ד"ה לה"ע ריה"י שנדפס בעטרת ראש.
תחת אשר לא עבדת... כו' [י]ט: [ליטא]... חוהר... חיי שרה: תבוא כה, מו... ראה זור שם קכב, ב. —
נסה"מ תקס"ב כאן: צ"ל סוף המאמר דפי' חיש הנ"ל (המובא לעיל בד"ה ואם בשדה).
ש"י'ן לך עשב: ראה לעיל ע' תפג. ושי"ן.
כי הדי'ם הוא הנפ"ש: ראה יב, כג.

חייך [י]טעם אוכ"ל [י]: אוכל יטעום טעם [ד]חכמה... לד"ו [ט': לדבר זה]: איוב יב, יא [ושם: וחק אוכל
יטעום]. לר, ג [ושם: וחק יטעם לאכל]. ראה ביאורי הזוהר שמיני סו, סעי' ואל"ך. וראה גם הנחת כ"ק אדמו"ר
האמצעי במאמרי אדריא פרשיות התורה ח"ב ע' צט [והוא משנת תקס"ז] והנחת הרי"מ בן כ"ק אדריא בסה"מ
תקס"ז ע' לג. והנחה אחרת בתורה אור וירא יג, סעי' ואל"ך. אתהלך ס"ע ר"ו ואל"ך.

וכיוצא בכ"ז יובן ג"כ למעלה בבחי' התהוות בע"ג מבלתי בע"ג כמו התהוות נשמת אברהם שהוא בבחי' חסד דבריאה מבחי' חסד דאצי' כמיש' ויעל אלקים מעל אברהם שהוא בחי' כ"ח הפועל אלקי שמהוה נשמת אברהם איש החסד מאין ליש או מבחי' חכמה שבחסד [ד]באצי' שנמשך נשמת שלמה כמיש' החכמה נת[ו]ן לך כו' ומבריאה נמשך ליצי' כו' עד בחי' חסד ושכל האנושי בעוה"ז, הנה כ"ז אינו רק כמו גיד[ו]ל[ג] הגשם [ד]עשב ממזל הרוחני כנ"ל, אך מבחי' האחרונה שבחסד דאצי' נמשך מקור להתהוות חסד דבריאה ויש בחסד דבריאה מעין ודוגמא בעלמא [ל]בחי' האחרונה שבחסד דאצי' ע"ד ערך גשם המתקוות דעשב לגבי רוחנית המתקוות דמז"ל המגדלו כנ"ל, ויש אברהם [ו]אנכ"י עפ"ר ואפ"ר פי' אפר הנשאר מבחי' חסד דאצי' וכמיש' במ"א. ועד"ז הוא התהוות כל הנבראים בע"ג מע"ס דאצי' מכל פרטי חלקים שבכל א' מהם [כו'] כידוע דכל א' כלול מיו"ד ויו"ד מיו"ד כו' אבל כל [מה] שנמצא בכל פרטי חלקיהם כך ימצא בהכרח בהמשכת כח האלקי המהוה [את] הנברא ג"כ בכל אותו הדוגמא ממש כמוכ"ן [מ]משל גיד[ו]ל[ג] העשב ממזל הרוחני בכל פרטי חלקי' כו' וד"ל.

והנה יש עוד ענין א' להבין בענין החושיים כמו חוש הראי' וחוש השמיעה וחוש הריח כו' שהן יוצאין ונמשכי' דרך נקבים וחלונות [ב]לבד כמו חוש השמיעה לשמוע קול הוא יוצא מנקב האוזן ע"י הבל דק ביותר וכן הסתכלות העין הוא בחי' הבל שיוצא [מ]חלל העין בצמצום יותר וכמיש' בע"ח בענין הבלים דאח"פ וכן נקבי החוטם בריח והבל הפה בדיבור כו', דלאורה אנו רואים שבחי' החיות שמלוּבש בהן הוא מצומצם ביותר לפי שאינ[ם] נמשכים מפנימי' החיות שבגוף רק בבחי' חיצוני' כהבל בעלמא ומקומן מוכיח ע"ז שמקום יציאתן אינו רק דרך נקב וסדק בעלמא ואין להם ערך לחיות שאר כל האברים בעצם מהותן כמו אבר היד והרגל ועצם אבר העין כו' ומכ"ש לגבי האברים פנימי' כריאה ולב כו' ומכ"ש לגבי המדות שבלב שהמה רוחני' ביותר מכל חיות האברים ומכ"ש לגבי אור השכל [שבמוח] שהוא רוחני מכולם כו', ונמצא שבחי' חיות החושיים דראי' ושמיעה ריח ודיבור כו' הוא חיות המצומצם מכולם. ואמנם הנה אנו רואים בדבר אחר יש יתרון מעלה ומדריגה בהן גם מן היותר עליון ש[ב]כל כחות הגוף

נשמת אברהם . . . חסד דבריאה . . . חסד דאצי': ראה אגרת הקדש סט"ו. ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' רעו.

יעל אלקים מעל אברהם . . . אברהם איש החסד . . . (ד)באצי' [ח: דאריא]: לך יו' כב . . . נסמן לעיל ע' תמב.

החכמה (חנ[ו]ן לך: דברי הימים-ב א, יב (בדילוג).

(ו)אנכ"י עפ"ר ואפ"ר: וירא ית, כו. ראה הנסמן לעיל הערה ד"ה: נשמת. שערי אורה שער החנוכה ע' מז ואילך. תורת חיים תולדות ג, סעי'ד ואילך.

חושיים . . . דרך נקבים וחלונות: ראה ביאורי ההרה בחוקותי [והוא מיום ש"ק בחוקותי תקס"ה] קמ"ב. וכמיש' בע"ח בענין הבלים דאח"פ [דאין חוטם מה]: ראה עץ חיים שער (ד) אח"ס: שער (ח) דרושי הנקודות פ"א.

הפנימי' כמו אור וכח השכל והמדות וכה"ג והוא בבחי' התענוג, שהרי אנו רואים בענין שפע חיות הנמשך בראי' עין על איזה דבר גם שהוא מצומצם ביותר כנ"ל אבל בחי' התענוג שמתענג בהסתכלות טוב על איזה ציור נאה ונחמד למראה וכיוצא בו הרי התפעלות התענוג הזה הוא נמשך מבחי' פנימי' כח התענוג הנק' יחידה שבנקודת הלב שלמעלה גם מבחי' התענוג שבחכמה ומדות כי התענוג שבשכל אינו בבחי' עצם כ"כ כמו התענוג שבראי' שהרי כל נפשו נמשך אחר [כל] הדבר הנחמד למראות עיניו [ו] כו' כשיטב בעיניו ביותר, וראי' משמשון שהלך אחר עיניו כו' וכמ"ש העין רואה והלב חומד כו' כמ"ש ולא תתורו כו' [ו] אחרי עיניכם כו' וכן במדת הטוב והחסד שמלמעלה נאמר והי' עיניי ולבי שם כו' וכן ענין עיניך יונים שמסתכלים זבי"ז [כו'] שהוא מקור התענוג [ל] יחוד גופני כו', ואע"פ בחוש הראות מצד עצמו אינו רק חיות מצומצם ביותר רק בחי' השראת עצם כח התענוג ימצא בראי' יותר גם מבשכל ומדות כמו התענוג שבאהבה וחסד או ניצוח והתפארות וכה"ג שכולם אין להם ערך להתפעלות כח עצם התענוג שבראי' העין שנוגע לנקודת הלב עד שכל נפשו נמשך כו' ולא יעצור אותן השכל ולא כח המדות שבלב, וראי' ממה שאין הלב שליט שלא יחמוד מה שענינו רואות כו' ולכך אמרו איהו גיבור כו' ואע"פ ההסתכלות דעין אינו רק דרך נקב וסדק ובכחי' הכל מצומצם ביותר כנ"ל וד"ל. וכמ"כ בחוש השמיעה שבאוזן כאשר שומע קול ערב ביותר אע"פ שמצד חיות המלוכש בחוש השמיעה מצד עצמו הוא מצומצם ביותר כמו שאנו רואים כאשר ישמע קול פשוט שאינו ערב או קול [ו] דיבור זולתו שאין בו התפעלו' תענוג כלל אך הנה כאשר ישמע קול ערב ביותר [אזי] מתפעל בתענוג נפלא בחיות גדול בתענוג זה עד שכל נפשו מתפעלת בהתפעלות מופלג' בתענוג הרבה יותר מהתפעלות התענוג שבשכל ומדות כנ"ל בחוש הראי' לפי ששמיעות קול ערב נכנס בנקב האוזן ומשם מגיע לאודני' דלבא [ב] בבחי' נקודת הלב ששם שורה בחי' יחידה שבנפש שהוא בחי' עצם כח התענוג שבעצמות הנפש שכל הנפש מתפעלת [בו] משא"כ הארת אור [מזה] התענוג בחכמה או מדות שאינו רק אפס קצהו בלבד כמ"ש במ"א וד"ל.

שורה שבחכמה — עצם: **חט**: פנימי.

תשמשון שהלך אחר עיניו . . העין רואה והלב חומד: סוטה ט, ב (במשנה) . . רשי שלח טו, לט. וראה במדבר רבא פ"ב, ב. והנשמן במראי מקומות ללקוטי תורה שלח (וצאת קה"ת תשד"מ ואל"ף) מד, ב. קונטרס העבודה רפ"ב.

ולא תתורו . . והי' עיניי ולבי שם: שלח טו, לט . . מלבי"א ט, ג.

עיניך יונים . . איהו גיבור: שיר השירים א, טו; ד, א . . אבות פ"ד מ"א.

בחוש השמיעה שבאוזן: ראה גם אור התורה ויחי כרך ה ע' 1998 ואל"ף.

לאודני' דלבא . . נקודת הלב . . בודי' יחידה: ראה זור (רע"א מהימנא) משפטים קטז, סע"ב . . ראה ספר

המאמרים תפי"ד ע' קנא.

[ב] ועד"מ זה יובן למעלה ג"כ בענין [בחי] אדם העליון שעל הכסא שנק' גופאי כש[ה]אורות מלבושי בכלים כדמיון אברי האדם שהן כלים לאור וכן כל [ה]אורות דאצי' מלבושים בכלים כדמיון אברי האדם שהן כלים לאור וחיות הנפש. והנה אנו רואים שאברי האדם הם מסתירים ומעלימים אור וחיות הנפש הפנימי' בל יראה לעין כלל מבחי' מהות[ה] ממש רק מה שמתצמצם האור והחיות באברים ומכ"ש [בחי] אור התענוג הפנימי המלוּבש במדות שבלב בבחי' פנימי' הלב שהיא בחי' יחידה הנ"ל ודאי מוסתר ונעלם מאוד [כ"ר]. כך למעלה [הנה] בחי' כלים דאצי' שנק' גופאי מסתירים על בחי' פנימי' אאיס שבמדות בבחי' פנימי' הלב דז"א דהיינו שמוסתר שם בחי' פנימי' ועצם התענוג שבבחי' יחידה שבעצמו' אאיס כו' ולא נגלה לחוץ רק דרך בחי' גקב וסדק [דנקבי] אח"פ כמו בחי' הבלים דפה ואוזן שהוא בחי' חיות מצומצם יותר מחיות המדות [כנ"ל], אך בחי' פנימי' ועצם התענוג מתגלה ע"י למקבלים וכנ"ל דיש בחושי"ם מבחי' עצם התענוג כמו התענוג הגדול משמיעת קול ערב דנקודת הלב מתפעל ממנ[ה] בתענוג גדול יותר מתענוג המצומצם בשכל ומדות וכן בבחי' הסתכלו' הבל העין שגם שהוא חיצוני ביותר כנ"ל מ"מ מלובש בו תענוג גדול שלמעלה מכח התענוג שבשכל כנ"ל. והנה כך יובן למעלה כמ"ש עיניך יונים עיניו כיונים שבחי' המלי' מקבל הארת התענוג הגדול שנמשך בהסתכלות עיני' דאד"ם דאצי' שנק' ז"א וכן מבחי' חוש השמיעה כמו שיר השירים אשר לשלמה כו' והוא מלמעלה למטה וכמ"כ מלמטה למעלה השמיעיני את קולך [כי קולך ערב] כו' וכה"ג בבחי' הבל הדיבור שנק' יחוד ג"כ כמו ראוה מדברית כו' וכמו אשה מספרית עם בעליה וכו' כמ"ש בע"ח ולמעלה נק' בחי' מל' פה תשבע"פ כו' ופה העליון הוא כמ"ש מי שם פ"ה לאדם והיינו פא"פ אדבר בו כו' וכאשר יחוד ז"ו"ץ ע"י בחי' ראי' ושמיעה ודיבור או ע"י בחי' הריח כמו וריח אפיך כתפוחים וזהו מלמטה למעלה ומלמעלה למטה הוא מ"ש לריח שמניך טובים [וכן בחיך וחכיך כיון הטוב מלמטה למעלה וחכו ממתקים מלמעלה למטה כו'], ועד"ז למעלה מעלה בבחי' א"א דבחי' התענוג שבהסתכלות

חסד דרועא ימינא . . . אח"פ [אוזן חוטם פה] . . . ע"י [ט]: על ידו]: תקוני זהר בהקדמה י, א.
 דאד"ם . . . שנק' ז"א . . . שיר השירים . . . השמיעיני את קולך: ראה עץ חיים שער (יח) רפיח פיה . . . שיר השירים א, א; ב, יד.
 ראוה מדברית . . . אשה מספרית עם בעליה וכו' כמ"ש בע"ח: כתובות יג, א (כמשנה) . . . ברכות ג, א.
 ראה עץ חיים שער (טז) הולדת אריא ספ"ד.
 מל' פה תשבע"פ . . . מי שם פ"ה לאדם [ע"כ נמצא בבחי' ב] . . . פא"פ [פה אל פה] אדבר בו: ראה תקוני זהר בהקדמה י, א . . . שמות ד, יא . . . בהעלותך יב, ת.
 וריח אפיך כחפוחים . . . ומלמעלה [ח]: וחכו ממתקים מלמעלה. וכנראה נשתרבו משורה שלאח"י: שיר השירים ז, ט.
 לריח שמניך טובים . . . וחכיך כיון הטוב . . . וחכו ממתקים: שיר השירים א, ג; ז, יג, טז (ושם: חכו).

עיניים דא"א יותר הוא מ[ה]תענוג שבחכמה דא"א כמ"ש טו"כ עין כו' עין ה' כו' והיינו הטה אוניך ושמע פק"ה עיניך וראה כו' כמ"ש במ"א, וכן בריח דחוטמא דע"י וא"א מלוכש יותר תענוג מתענוג שבחכמה דע"י כו', ועד"ז עד בחי' הבלים דאזון חו"פ דא"ק ששם מקור כל התענוגים ונק' ע"י דע"י כו' ג"כ באח"פ יש יותר תענוג מטעם הנ"ל. אך מ"מ [דרך] בצמצום הוא בא והוא בב' דברי' בבחי' סדק ונקב בלבד כמו נקב האזן ונקב החוטם וכיוצא [בו] וגם החיות שמצד עצם החושי' מצומצם ביותר, וזהו מפני שלא יתקבל במקבלים כיא [רק] דרך צמצום להיות כי התענוג בהם מבחי' הפנימי' יותר, וע"כ יש יתרון מעלה ביחוד דמשפיע ומקבל ע"י התענוג שבחושים יותר מגופו של יחוד באברים והוא בחי' המקיף של גוף היחוד וכמ"ש במ"א בענין הבל' ששיק"ן כו' וזוהו נעשה עיקר המקור לכל המשכות פנימי' או"פ שנמשך מבחי' היחוד דו"א [ל]נוק' מבחי' התענוג המוסתר שם וכמו שיהי' הנשמות נהנין בתענוג נמשך ע"י בחי' הכלים דאח"פ כו' ומשם נתצמצם העונג העליון גם בהם כו' וד"ל. אבל בחי' גופ"א מסתיר על פנימי' התענוג ולא יוכל אור אותו התענוג העליון להתמשך במקבלים להיותו מלוכש במדות דאצ"י שהן הגבה למעלה מערך המקבלים וגם שהאברים מסתירים לגמרי ואין האור מאיר רק דרך נקב וחוש' וכה"ג.

ונמצא מובן מכל הנ"ל שיש ג' מדריגות [בתענוג], הא' בחי' פנימי' ועצם התענוג שבנקודת הלב שבמדות שנק' יחידה' כנ"ל, והב' בחי' פנימי' ועצם התענוג שברא' ושמיעה וריח כו' מצד בחי' התפעלות הנפש עצמה ע"י כנ"ל בשמיעת קול ערב כנ"ל וד"ל שמתפעלת כל הנפש בנקודת הלב וכן בהסתכלות דראי' או בריח כו' כנ"ל, אך זהו התענוג בבחי' פנימי' הנפש, והג' הוא בחי' חיצוני' התענוג המלוכש בעצם השמיעה שיוצא מהבל האזן לחו"ש שאינו רק בחי' חיצוני' ואין לו ערך להתפעלות התענוג הנרגש בפנימי' הלב עצמו כמשתפעל מקול ערב וכה"ג בראי' דבר נחמד שבראי' עצמו אין התענוג רק בחיצוני'. אך התפעלות הנפש הוא בבחי' פנימי' התענוג שבנקודת הלב עד שנמשך כול[ו]ן אחרי' כנ"ל וד"ל. ולמעלה יובן מזה שבחי' פנימי' התענוג העליון שבפנימי' א"א או ז"א כמו בפנימי' התענוג העליון שבחכמה ומדות לא יוכל לבוא למקבלים וגם מדריגה הב' דפנימי' התענוג שמצד התפעלות התענוג בראי' ושמיעה בפנימי' ג"כ לא יתגלה למטה רק [ב]מדריגה הג' הנ"ל שהוא בחי' ירידת והשפלת התענוג העליון

טו"כ עין . . . עין ה' . . . הטה אוניך ושמע: משלי כב, ט . . . תהלים לג, יח . . . מלכים"ב יט, טז: ישעי' לו, יז: דניאל ט, יח (בדילוג).
 שו"ה הבי' — נשיקין . . . פנימי' [חט]: ליתא] או"פ [ט]: אור פנימי' . . . היחוד [חט]: המדות].
 שו"ה זא — העליון: חט: ליתא.
 שו"ה עצמה — ע"י . . . כנ"ל וד"ל: ט: על ידו . . . חט: ליתא.
 שו"ה הנפש — החלוש . . . הענוג: ח: ליתא, וכנראה נשמש מפני חביות הדומות: התענוג . . . התענוג.

בכחי' חיצוני' שבחוש' דראי' ושמיעה כניל הוא היורד ומאיר למקבלים וגם הוא כחי' מקיף שנעשה מקור לגוף היחוד דמשפיע ומקבל כניל ודיל.

(ג) וזהו ענין שמחה וטוב לבב מרוב כל כו'. הדנה פי' רויב כיל הוא כמו בכחי' התענוג העצמי שבכחי' יחידה שנק' מקור כל התענוגים הפרטי' שבשכל ומדות כו', כי כל הוא כחי' גוי' שערי בינה ששם בא התגלות התענוג במורגש כידוע להתגלות עיי' הוא בבינה ומסתיים אור זה ביסוד דזיא שנק' גיכ כיל כמיש כי כיל בשמים וכארץ דאחיד בשמיא וארעא מפני ששם כחי' סיום כחי' המשכת התענוג שבבינה וראשית גילוי התענוג העליון הוא בבינה שנק' יש כמיש להנחיל אוהבי יש ב"פ קנייה קנייה חכמה כו' וסיומא ביסוד כו', והכל הוא עדיין בכחי' עצם ופנימי' התענוג שלא נתגלה עדיין [מ]גילוי בבחי' בינה, וזהו שנק' רויב כיל כיל שהתענוג הוא בריבוי בבחי' איס כי שרשו בפנימי' התענוג שבכחי' יסוד דעיי' עד יסוד דאי' כו' עד כחי' מל' דאי' שנק' יחידיה למעלה כו' ועיכ אחיד בשמיא וארעא שהוא מקור היחוד למשפיע ומקבל דהיינו לפי שיסוד הוא סיום הכל ובא בכחי' התקשרות למקבל ונק' צדיק עליון כמיש יקוו המים כו' אל מקום א[חיד] שזהו כחי' יסוד כו'. וזהו כחי' שמחיה וטוב לבב מרוב כל דהיינו גילוי התענוג העליון כשנמשך למטה ביסוד ומל' נק' שמחיה וטויב לביב ב' לבבות דווי' שמקבלים מכחי' רוב כיל הניל ודיל.

אך הנה מבואר למעלה דג' מדריגות יש בתענוג העליון כו' ומדריגה הג' הוא אשר ירד ונשפל אור התענוג העליון בחיצוני' החוש' דראי' ושמיעה וכהיג ומזה [נמשך] שורש התענוג שבנשמות כמו שנהניין מויין כו', ולפי' הרי יובן בדרך דוגמא במיש השמיעיני את קולך כי קולך ערב שהוא כמו קול דנשמה מוגבלת בהתענג' על ה' בתפילה בכל מיני ניגון בהתפעלו' התענוג שזהו קול עריב שנכנס בלב השומע ומתפעל בתענוג ועריבות לנפשו בהתפעלות יתירה כניל וכל כחי' התהוות [זה] התענוג של הנשמה

כל . . . גוי' שערי בינה . . . בא [תוקן עי' חט]. ובכתי' זה: הוא כחי': ראה פרדס שער (גי) שערים ספי': שער (כג) ערכי הכינויים מערכת כל כלה. הנחת כ"ק אדהיא בספר המאמרים תקס"ח ח"א ריש ע' נג. ומקבילו בלקוטי תורה מטות פה. ב. אור התורה דברים כרך ד ע' אתתקמ. להתגלות עיי' הוא בבינה: ראה זהר קרח קעה. ג. מאמרי אדהיז פרישיות התורה ח"ב ע' תקמח (ושם בשם העיצ). וראה בהנסמן לשם. ובאמרי בינה שער התפילין [קהית תשמ"ה] קכג. ג. לקוטי תורה במדבר ט, ג.

ביסוד דזיא שנק' גיכ כיל: ראה זהר (רעיא מהימנא) פינחס רנז, סע"א. פרדס שם. לקוטי תורה-להאריזל — וישב מ, א. מאמרי אדהיא במדבר ח"א ע' פכ. ושי'.
כי כיל . . . דאחיד בשמיא וארעא: דברי הימים א כט, יא . . . בוהר שם בשם תרגום יונתן בן עוזיאל. וראה בהנסמן לעיל ע' עדרת.
בבינה שנק' יש . . . להנחיל אוהבי יש . . . קנייה חכמה: ראה זהר ויחי רמב, ב ובאור החמה שם. לעיל ע' שסו . . . נסמן לעיל ע' חנב.
יקוו המים: בראשית א, ט. וראה מאמרי אדהיא במדבר ח"א טיע קלט ואילך.
השומעני את קולך: נסמן לעיל ע' חרפה.

רק [מ]בחי' נקבים וסדקים דאח"פ וכה"ג בנופא דאדם העליון ע"כ ע"ז
 מעורר למעלה קול זה דתפילה להיות בחי' התעוררות שמיעות קול [למעלה
 בבחי' נקב שבאוזן העליון כמ"ש השמיעיני את קולך עדימ אדם זולתו
 ששומע קול] ערב הזה שנכנס בנקב שבאוזן ומשם [נמשך] ללב לבחי' נקודת
 הלב להתפעל בתענוג גדול ביותר כנ"ל שזהו מדריגה הב' שבתענוג העליון
 כו' והוא ענין השמחה וטוב לבב מרוב כל מבחי' פנימי' התענוג כאד"ם
 העליון ע"י שמיעות קול ער"ב דתפלת כללות הנשמות בחי' מל' והוא ע"י
 בחי' אתעדלית בעבודה שבלב דכני' בשמחה וטו"ב לבי"ב דוקא שאז נאמר
 התענוג. וזהו אשר אמר תחת אשר לא עבדתי מלמטה למעלה בשמחה וטוב
 לבי"ב כו' שזהו למעלה [מ]מקור [ו]בחי' יחוד דמשפיע ומקבל ע"י בחי'
 המשכת התענוג שבמדות מפנימי' התענוג שהוא מדריגה הא' דתענוג העליון
 שלא יוכל לבוא למקבלים כ"א בהקדים תחלה בחי' המקיפים דתענוג העליון
 שבתושים כו' וד"ל. וכ"ז לצורך המשכת התענוג העליון בנשמות ממקור כל
 התענוגים או לצורך יחוד העליון להוליד נשמות כו', אבל בשביל התהוות
 עצם מהות הנבראים בע"ג מבלתי בע"ג הוא כדמיון גידול גשם העשב מכח
 המזל הרוחני שהמתיקות שבגשם אינו רק מעין דוגמא [דדוגמא] שבמתיקות
 הרוחני' כו' (ובאמת בחי' המשכת התענוג לנשמות יותר בא כדילוג הערך
 מבחי' מקור התענוג העליון מאחר שאין ערוך כלל ביניהם ומה גם
 שמתמצם דרך נקבים וחלונות דחושי' כנ"ל וד"ל).

(ד) **והנה י"ל בפי' הפסוק הזה [ד]תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה ובטוב**
 לבב כו' ע"כ ועבדת את אויבך דוקא, שזה כדבר פלא לכאורה
 דבשביל מניעת השמחה וטוב לבב בלבד יהי' [ה]עון גדול כ"כ לעבוד את
 אויבך שהוא ענין ובחי' גלות השכינה [ב]ע' שרים כמ"ש אשר שלט האדם
 באדם כו' ומשמע שבא מזה דוקא עיקר סיבת יניקות החיצוני' כ"כ כו'. אך
 הנה הענין יובן בהקדים תחלה ביאור ענין אוי"כ דאצי' למעלה. דהנה כתיב
 והחיות רצוא ושוב כמו שלהבת אור הנר שעולה ויורד תמיד ומהו יובן
 הדמיון למעלה בבחי' אוי"כ כו', ובחי' רוי"ש יובן בעבודה שבלב בתפילה
 להיות ידוע שבכל התבוננות יש בה התפעלות שמחה וטוב לבב כו' כמ"ש
 א"ם הבנים שמחה, ויש כאן ב' דברים השג' אלקות והשמחה אשר מלושב
 בה, והנה לא ממקור א' יצאו כי מקור התהוות השגת אלקות מוגבלת בנפש
 האלקית דהיינו מה שמתבוננת באחדות ה' כו' הרי מקור חוצבה הוא בבחי'

י"ל [ט]: יש להבין... כו' [טח]: את ה'.

אשר שלט האדם באדם: קהלת ח, ט. ראה גם לעיל ע' תעט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ע"ג ושי"ג.

והחיות רצוא ושוב: יחזקאל א, יד.

א"ם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.

[ה]אחרונה שבכלים דאצי' כניל בענין משל גידול העשב מכה המזל הרוחני כו', וכמו השגת נשמת אברהם [ו]אהבתו [כו'] מקור חוצבה בחי' האחרונה שבחסד דאצי' וז"ש ואנכי עפ"ר ואפ"ר כו' אך שרש ומקור בחי' התפעלות השמחה בהשגה זו היא מבחי' שמחה עליונה שבאצי' שהוא בחי' שמחה וטוב לבב דז"א כניל, ואין בחי' שמחה ותענוג דאצי' שמרויב כל הניל, א"א לבוא למקבלים כמו הנשמה שגם היא תשמח בשמחה זו כ"א שיצא האור והשפע דשמחה זו בבחי' ירידה והשפלה דבחי' נקבים וחלונות דאח"פ [וכה"ג] כניל, אך מ"מ הרי מתכלל בחי' אור שמחה [ה]עליונה עם בחי' המוחין הוא בחי' השגה שבמדות דז"א ונמשך למטה להיות התהוות נשמה [ה] בהשגה מוגבלת ותשמח בה ג"כ בבחי' שמחה אלקית כמו הנשמה דאברהם שכלולה מהשמחה והשכל יחד והי' מרכבה לבחי' חסד דז"א הרי נמשך כח הפועל האלקי [מ]בחי' חסד דז"א בכללות דהיינו בחי' שמחה והשגות מוחין דחסד דז"א למטה להיות מזה התהוות נשמה [ה] דאברהם בהשגה ושכל מוגבלת כו' [ו]כך הוא בכל התהוות יש מאין מאצי' לבי"ע כו' ודיל.

והנה ידוע עוד שאין השראת אור האלקי כ"א בדבר שיש בו בחי' ביטול המהות מכל וכל בלי [י]תראה כלל [וכלל] לבחי' יש ודבר מה וכל שהוא בבחי' איין וביטול יותר יותר ישכון בו אור האלקי כמו בבחי' כ"ח מ"ה דחכמה כמ"ש יהיב חכמתא לחכימיין דוקא שהוא בחי' ביטול היש דוקא אז ישכון בו א"א שבחכמ"ה עילאה בחי' אין האמיתי כו' וכל שאין [בן] בחי' ביטול היש כ"כ לא יוכל לשכון ולהתגלות בו כ"כ מבחי' [ה]איין האלקי כו' ומכ"ש [מ]י שהוא [ב]בחי' יש ודבר [בפ"ע] בהתפשטות לעצמו אז לא ישכון בו כלל, [ו]כידוע בענין גסי הרוח דכתיב בהם רחב לבב אותו לא אוכל אין אני והוא כו' ע"כ ר"ם על כל גו"ים כו' גיא על גיוותנא כו', והמשל בזה ידוע שזהו כמו רקבון הגרעין בארץ שאז יתלבש בו כח המצמיח דוקא ויצמח מאיין דרוחני' הצומח [ל]בחי' יש וכל שלא נרקב ישות וגסות הגרעין לא יוכל כח הרוחני' דצומח להתלבש בו ולא יצמח ממנו מאומה כו', והטעם הוא לפי שבחי' האיין דכח הצומח א"א שיתלבש [בי"ש] כ"א בביטול הי"ש דגרעין שיכוא ליכלל בבחי' אין אזי ישכון בו אור וכאשר ישכון בו הרי נמשך מאיין ליש להצמיח הגרעין כו', וא"כ הרי יש כאן ב' הפכים שהגרעין בטל מייש לאיין [ו]הכח הצומח נמשך מאין ליש לפי שהשפע מן המשפיע [א]ל מקבל נמשך מאין ליש אך בהקדים תחילה ביטול הי"ש לאיין דמקבל

ואנכי עפ"ר ואפ"ר: נסמו לעיל ע' תרפג.

שויה ותשמח — מהשמחה והשכל: טז: מהשגה והשמחה.

שויה למטה — ושכל: טז: ושמחה.

כ"ז מ"ה דחכמה כמ"ש יהיב חכמתא לחכימיין: נסמו לעיל ע' שסו . . דניאל ב, כא.

רחב לבב אותו לא אוכל אין אני והוא: תהלים קא, ה (ושם: ורחב). סוטה ה, א.

ר"ם על כל גו"ים . . גיא על גיוותנא: תהלים קיג, ד . . ראה תרגום אונקלוס לבלשלת טו, א.

שויה דגרעין — אור: טז: ליחא.

וכל שבטל יותר יותר ישפיע בו מאי"ן לייש כו'. ואמנם הנה דוקא תכלית הביטול דמקבל הוא רק בחי' כלי להכיל אז בחי' המשכה דמשפיע בו מאי"ן שלו ליש כמו בגרעין דגם [כ]שנרקב אינו בא רק לכלל באין דכח הצומח ולא נעשה עדיין רק כלי המוכי"ן לקבל אי"ן דצמיחה ונמצא בחי' ייש דאין המשפיע נק' אי"ן של הייש דמקבל כו'. ויובן זה יותר עדי"מ אחר כמו [ב]השתחואה דעבד על הארץ לפני רגלי אדוניו שגם תכלית ביטול[ו]ן הזה אינו מגיע להתחבר רק ברגלי אדוניו ואין לו ערך עם עצמותו כלל כ"א כאשר הי' בטל ונכלל בעצמות האדון וכן הגרעין בארץ בהריקבון שלו אינו מגיע רק לסוף מדריגה דכח הצומח כו', וכך יובן בכל משפיע ומקבל שתכלית ביטול היש דמקבל אינו רק כלי שיתחבר בו סוף [ה]מדריג[ה] [ד]משפיע להיות נמשך בו מאי"ן לייש כו' ואין לו ערך כלל לבחי' עצם האור דמשפיע כו'. ונמצא שב' [ה]הפכים הללו דוקא היינו בחי' חיבור ויחוד המשפיע [ו]המקבל דהיינו ע"י ביטול מייש לאי"ן דמקבל שגורם ירדת אי"ן דמשפיע לייש כו' ודל'.

וכמ"כ יובן בענין השפעת שמחה [ה]עליונה מאי"ן דאצי' להיות שמחה מוגבלת כמו שמחה דנשמ' כו' שכל שהנשמה בבחי' ביטול היש יותר יותר יומשך בה מבחי' אי"ן דשמחה דאצי' [מאי"ן ליש וראי' מהלל הזקן שהי' שמח כו' לפי שהי' בתכלית הביטול כו' וכל שאינו בטל כ"כ לא ישכון בו שמחה דאצי' כ"כ] דהיינו כל שאינו מרגיש א"ע [בבחי' יש ודבר מה ו]שמחה והשגה זו [ש]נק' ענו"ה העדר הרגשת עצמותו מכל וכל שאינו מרגיש שיעשה דבר מה כו' כמ"ש במ"א וכל שמרגיש א"ע מעט גם שהוא בתכלית הדקות יסתלק ממנו האור דשמחה עליונה דאצי' כמו משל ריקבון הגרעין או השתחואה דעבד הנ"ל והיינו מטעם הנ"ל דבחי' ביטול היש דמקבל שהוא נשמת [ה]אדם שנעשה כלי לקבל אור שמחה זו וכל שהוא בטל יותר יותר ישכון בו בגילוי, והרי גם כאן ב' הפכים הנ"ל שהמקבל עולה בביטול הייש לאי"ן אזי המשפיע יורד מאי"ן ליש שהוא גילוי [אור] שפע שמחה דאצי' בנשמה זו מאין ליש מוגבל וכמשל צמיחה בגרעין הנ"ל (וזהו כמ"ש במ"א [בענין] ו[ה]איש משתאה לה מחרי"ש כו'), וגם תכלית ביטול דנשמה אין לה ערך לבחי' הארת אי"ן דאצי' שמשפיע בחי' שמחה דאצי' מאי"ן לייש כמובן ממשלים הנ"ל ודל'.

[ה] והיינו ג"כ ענין רו"ש שהם דמיון להבין למעלה ענין אר"כ כנ"ל. [ו]הנה בחי' המשכת [ה]אוב"כ הוא בחי' השפעה מאין ליש

שורה ולא — כלי המוכי"ן: טו: תומ"ר מוכי"ן.

שכל שהנשמה בבחי' ביטול . . . מהלל הזקן שהי' שמח: ראה גם ד"ה וספר ענינים בה' שמחה (קה"ת תשמ"ה — יודפס בעז"ה במאמרי אדמו"ר נ"ד) . . . סוכה נג, א.
והאיש משתאה לה מחרי"ש: חיי שרה כד, כא. ראה ד"ה זה בסידור ע' 182.
(האוב"כ: האורות בכלים).

וכח' כלים המקבלים [את] האור הוא בחי' ביטול היש לאין דוקא וכניל דבלתי ביטול היש דמקבל לא יאיר המשפיע ותכלית עילוי דביטול הכלי הוא סוף מדריגות ירידת האור ובאמצעות ב' הפכים הללו מתקיים חיבור האובי"כ [כו'] כניל, וזהו כמו בחי' ר"ש שבחי' [ה]המשכה מלמעלה למטה נק' שוב ואין זה רק כאשר מתחילה הוא עלי' דרצוא בבחי' ביטול היש כניל, והיינו כמשל השלהבת של אור הנר שעולה בטבעו ליסוד האש מקורו אך מפני [בחי'] ביטול וכליון הפתילה נאחו בה האור ויורד ונמשך אחר הפתילה וכדמיון ריקבון הגרעין כניל, וזהו ענין סיבת הנענוע שבשלהבת שעולה ויורד וחוזר ועולה וכך הוא תמיד בעליות וירידות שזהו כמו בחי' ר"ש בתמידות לפי שמצד עצם האור עולה למעלה ומיד חוזר ויורד בסיבת ביטול הכלי וחוזר ועולה כו' ונענוע זה הוא בחי' קיום האור בפתילה בתמידות [וכך הוא בבחי' ר"ש שבחיות הלב בב' דפיקות כמ"ש במ"א, אך הרי לפי צריך להיות ביטול היש בחי' רצוא קודם ואח"כ נמשך מאין ליש שהוא בחי' שוב אבל מן המאציל לנאצלים מלמעלה למטה אין התחברות אא"ס בנאצלים כ"א בבחי' מטי [תחילה ואח"כ לא מטי] כו' [משא"כ מלמטה למעלה דמקבל כמשפיע צ"ל רצוא תחילה כו'] וד"ל).

והנה מבואר למעלה בבחי' השפעת אור השפע דשמחה העליונה כאשר ירגיש אותה בבחי' יש וישמח בה מצד עצמותו ולא מצד אלקות שמסתלק מזה בחי' אור האלקי כו' ולא עוד אלא שגורם בזה תוס' יניקה לחיצונים שמקבלים מבחי' גסות הרוח המסתעפת מבחי' הרגשה זו לעצמו כידוע. ולמעלה ג"כ יובן מזה שבחי' הרגשת השמחה האלקית כאו"כ לאחר שנמשך האור למטה מבחי' הכלי' דאצי' אז יש מקום ליניקת החיצונים מזה כי בבחי' הכלים עצמן עדיין אין שם יניקה לחיצונים לפי שהם בבחי' [ה]ביטול היש לאין כניל רק בחיצוני' הכלים כשנא לכלל בחי' יש כמו למטה בהרגשת עצמו שמתענג גם הוא מזה שיש לו שמחה זו כו' ה"ז כמ"ש במ"א במ"ש ופלגשיו ושמה ראומה רא"ו מיה פי' ראו שאני מיה בבחי' ביטול לפי [שהוא] מרגיש איך שהוא בטל זהו דמיון להבין למעלה בחי' נוגה דכלים דאצי' שנק' פלגש וכמ"ש במ"א. ואמנם הנה זה שמרגיש בשמח' וטוב לבו ושמח ממנה גם הוא אין זה בחי' רע עדיין, ולמעלה הוא בחי' קליפ' דאצי' שאינו נק' רע כלל כמ"ש לא יגורך רע כו' וכבודי לאחר כו' רק שמסתעף מזה [בחי'] שרש לבחי' קליפ' דבריאה שנק' רע בתערוכות עכ"פ, והיינו כמה למטה ענין התפשטות היש ודבר ממש בבחי' גסות הרוח

רוש . . . בב' דפיקות: ראה לעיל בחיא פי' ראתחנן ע' רו. ושי"ג.

מטי . . . לא מטי: זהו בראשית טו. ב. נח טה, א. וראה לעיל בחיא שם ע' רי וע' ריב. ופלגשיו ושמה ראומה: וראו כב, כד. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תנד. ושי"ג. נמיש לא יגורך רע . . . וכבודי לאחר: תהלים ה, ה. ישעי' מב, ה. מתי, יא. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תעד. ושי"ג: במדבר ח"א ע' ג. ושי"ג.

המסתעף מסיבת בחי' ההרגשה בשמחה בתפילה כידוע, ועדיין גם זה יש בו תערובות טוב ע"ד ויגבה לבו בדרכי ה' כו', אך [כאשר] משתלשל למטה יותר הוא הנק' בחי' גסות הרוח דקליפה שמנגד לאלקות והוא ענין החוצפא כו' שנק' מלכותא בלא תגא כו' וכמו לי יאורי כו' כחי ועוצם ידי כו' שרובו רע כו', וההפרש בכ"ז מבואר במ"א בענין שטן ופנינה לש"ש נתכוונו שהן בחי' דכר ונוק' דקליפה דאצי' כו' משא"כ קליפה דבריאה כמו נתן עיניו במקדש ראשון כו' ועוד למטה יותר בעולם העשי' הוא המקטרג לפעול רק רע גמור כו' וד"ל.

[ו] ומעתה יובן ענין מאמר הזהר [דלעיל] אתא חוה אדתבקי' בחי' [כו'], דהנה מבואר לעיל בענין חוה שהוא בחי' מילוי אחריים כו' ובחי' נחש דקדושה הוא בחי' אחרים דשם שד"י בחי' הקטנות שבז"א כו', וזהו ענין בא נחש על חוה שקיבל[ה] המל' מבחי' מוחין דקטנות דז"א [כו']. והנה סיב[נה] זו שבא נחש על חוה עדה"פ ה' לאחר שאכל[ה] חוה מעה"ד טו"ר כאשר השיא[ה] הנחש וכת' ותרא האשה כי נחמד העץ למאכל וכי תאווה הוא כו' אבל קודם שאכלה מתפוח שבעה"ד לא ה' יכול הנחש לבוא עלי' כו'. וביאור הדברים הנה פי' עה"ד הוא בחי' הרגשת המדות כי הדעת הוא בחי' הרגשה ובמדות יש ב' מדריגות, בחי' פנימי' שלהם שהוא בחי' מוחין דגדלות המדות שנק' תבונה שאין שם בחי' הרגשה כלל, והב' בחי' חיצוני' המדות למטה מהחזה כו' ששם הוא בחי' ההרגשה של המדות ונק' עה"ד כו' ומשם יכולים החיצונים לקבל יניקה וכמ"ש [במ"א] לא יחפוץ כסיל בתבונה הנק' בהתגלות לבו כמ"ש במ"א, וזהו כי נחמד וכי תאווה הוא כו' בבחי' מורגש בחמדה ותאווה כו' שהוא בולט ביותר כידוע. אמנם אין זה עדיין בחי' הרגשת עצמותו הנ"ל שהרי אינו בחי' יש ודבר בעיני עצמו מזה כלום רק שנרגש המדות בלבו [ב]יותר, ומזה בא בחי' הרגשת עצמותו הנ"ל, וזהו שאכלה חוה מעה"ד בחי' הרגשה דמדות הנ"ל, וע"כ אח"כ ה' דוקא סיבת ענין מה שבא עלי' נחש וקדושה בחי' הקטנות הנ"ל משום דהא בהא תלי' וד"ל. אבל קודם שאכלה מעה"ד לא ה' בחי' נחש דקדושה משפיע בחי'

ויגבה לבו בדרכי ה': דברי המיסב יו, ו. וראה לעיל בחי' פי' דברים ע' ה. ושינ'.
מלכותא בלא חגא . . . לי יאורי . . . כחי ועוצם ידי: סנהדרין קה, א . . . יחזקאל כט, ג . . . עקב ת, יו.
שטן ופנינה . . . נתן עיניו: נסמן לעיל ע' תקנו.
מאמר הזהר . . . לעיל [חט]: למעלה: ראה בריש המאמר.
חוה . . . מילוי אחריים . . . נחש דקדושה: ראה לעיל ע' תרכב וע' תרט.
בא נחש על חוה . . . עדה"פ [פ]: ע"ד השטן: ראה לעיל ע' תרג.
ותרא האשה כי נחמד העץ: בראשית ג, ו (ושם: ונחמד. בשינוי הסדר).
מתפוח שבעה"ד: ראה בראשית רכא פט"ז, ז: אתרוג. תודיה פרוי שכת פח, סע"א.
הדעת . . . הרגשה: ראה תניא ספמ"ז (סו, סע"א). מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב ע' תרא ובהנשמו לשם.
לא יחפוץ כסיל בתבונה: משלי יח, ב. ראה לקמן ע' תשנ. ספר המאמרים תקס"ג ח"א ס"ה ואל"ל. וראה גם הנסמן לעיל ע' שעט.

קטנות וגבורות מפני שבחי' הקטנות אינו נמשך רק בדבר המורגש ולא למעלה מבחי' [ה]הרגשה שהוא בחי' מוחין דגדלות הנ"ל [וד"ל]. והנה מבחי' הרגשה דמדות מקבל בחי' נוגה דאצי' הנ"ל שהוא בחי' הרגשת עצמו כמו רא"ז מ"ה כו', והנה בהשתלשלות בחי' הרגשת דמדות דאצי' למטה בכי"ע ככל עולם והיכל לפי ערכו כך הוא סיבת יניקת הקליפ' דאותו היכל עד עולם העשי' שנמשך יניקה ביותר לקליפה מצד בחי' הרגשת עצמו' ביותר כו' והוא בחי' עה"ד טו"ר דעשי' שאכלה ממנו בחי' חוה דעשי' ומסיבה זו בא נחש דקליפה דעשי' על חוה ונמשך תאוה גשמי' שהוא המשכת גבורות קשות ביותר לחיצונים כו'. וזהו אתא חוה אתדבקת בחוי' בירידת ההשתלשלות למטה בבחי' חוה דעשי' בחוי' דקליפ' דעשי' שמקבל גבו' הקשות ביותר מפסולת גבו' דקטנות דנח"ש דקדושה כנ"ל בענין מ"ח צירופים האחרונים דאלקים [כו'] וד"ל.

אתא נח וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהליה כה"א כו'. פי' נח הוא בחי' יסוד ז"א דבריאה עד בחי' יסוד ז"א דעשי' כו' ובחי' יין הוא בחי' גבו' עליונות שנמשך ביסוד וז"ש וישת מן היין כו', אבל גם הוא לא תיקן לגבורות הקשות שקבלה חוה מנח"ש בסיבת אכילתה מעץ הדעת (שהוא אשכנז) של ענבים סחטה לו שהן פסולת הגבו' ש[בתוך] היין שנק' ענבימו ענבי רוש שמסעתף מזה רציחה וכעס היפך הגבו' הטוב[ות] שהוא השמחה של יין המשמח דהיינו כל חירו וכל חירו [ב]המתקת כל דין כו', וז"ש וישכר שהוא בא מבחי' פסולת הגבו' שביין המשמח שנק' יין המשכר שהוא בלא דעת כלל כו' ואע"פ שאין בזה בחי' הרגשה דדעת אבל אין זה מצד בחי' הביטול רק בסיבת השיכרות שמבטל הדעת וההרגשה, וז"ש ויתגל בתוך אהלה שבא מזה סיבת ההתגלות ביותר עד שהחיצונים מקבלים יניקה ביותר וזהו אהליה כו' ולכך שיכור אסור להתפלל כו' כמ"ש במ"א (רק בפורים חייב אינש לבטומי עד דלא ידע כמ"ש הטעם במ"א).

[ז] **עד** דאתא שרה סלקת ונחתת כו'. הנה הכוונה הוא דשרה תיקנה לחטא דאדה"ר בעה"ד טו"ר הנ"ל ונמתק ע"י כל הגבו' קשות שקיבלה חוה

ושת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהליה כה"א: נח ט, כא. בראשית רבה פל"ז, ד. נח . . יסוד ז"א: ראה פירוש שער (כג) ערכי הכינאים מערכת נח. כאורי הוהר להצ"ע כרך ב ס"ע תרל. קהלת יעקב מערכת נח ו. אשכנזל של ענבים סחטה לו . . ענבימו ענבי רוש: האזינו לב, לב. ראה בראשית רבא פ"ט, ת. זה בראשית לו, סע"א. יין המשמח . . כל חירו וכל חירו: ע"ד תהלים קד, טו . . ראה זהר תולדות קמב, ב. שמיני לט, א; מ. א. בלק קפט, א"ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קמב. שיכור אסור להתפלל: ראה ערובין סד, א. סידור שער בהמ"ז קטו, א ואילך. חייב אינש לבטומי: ראה מגילה ז, ב (לקוטי שיעור ויקרא כרך ז ע' 20 הערה 2). סידור שער הפורים [הוא משנת תקס"ד] רפג, ד. ומקבילו בתורה אור צה, סע"ד ואילך.

מנחש דקטנות כו' עד סוף העשי'. והענין הוא כי הנה פ' שרה לשון שררה הוא בחי' המל' שנק' מטרוניא בלשון הוהר [כידוע]. והנה תחלה יש להקדים ההפך בין בחי' יראה עילאה ליראה תתאה דכתיב הן יראת ה' היא חכמה כ"ח מ"ה בחי' ביטול במציאות ממש עדי"מ איש המתקרב אל המלך בתכלית הקירוב עד שעומד לפניו ממש אזי מתבטל ממציאיותו לגמרי והי' כאבן דומם ממש בלי דיבור ותנועה כלל וכלל וכמ"כ בבחי' הקירוב בקירוב אלפי' בתפילה בעילוי אחר עילוי לפני ה' עד שנעשה קרוב לפני ה' ממש (כמו בבני אהרן [שנאמר] בקרבנם לפני ה' וימותו כו') הי' בחי' מ"ה שבחכמה בחי' ביטול במציאות לגמרי כמו שלמעלה נק' החכמה מ"ה מפני גילוי הארת אא"ס ב"ה בקירוב יותר כמ"ש ה' בחכ' כו' וכידוע וזה הי' מדרגי' משה שאמר ונחנו מה כו'. והנה זהו הנק' בחי' חכמה בראש, אך כאשר אין הביטול מצד עוצם הקירוב כניל רק מרחוק ה' נראה לי בהשגה בלבד אבל הוא מתבטל מבחי' היש שלו דהיינו ביטול ההשגה [כמו] מה שפשטת כו' הי' כמשל הנכנס אל המלך [בלבד] שמתבטל [רק מבחי'] הישות שלו בלבד ואין לזה ערך לבחי' ביטול האמיתי שמצד הקירוב כו' כי אין כאן רק ביטול היש בלבד [כו'] שהוא הנק' חכמה תתאה [כמ"ש במ"א בענין] יחיב חכמתא לחכימין ונק' ג"כ חכמה בסוף וז"ש מה שמו בחי' ג"ר דאבא או בחי' א"ק מה ש' בנו בחי' חכמה תתאה דמל' והיינו ג"כ ענין יחוי"ע ויחוי"ת, ולפי שנעוץ תחלתו בסופ' ע"כ בחי' חכמה בראש נעוץ בסופ' בחכמה בסוף דמל' וכמ"ש חכמות בחוץ ב' חכמות [כו'] והוא ענין דחור"ת ורחוי"ד וז"ש הן יראת ה' יר"ע דחכמה בראש היא חכמה [בחי' חכמה] בסוף משום דנעוץ תחלתו בסוף דוק ודל'. וזהו ענין שר"ה שהוא בחי' המל' כניל דהיינו בחי' חכמה תתאה הנ"ל שמקבלת מבחי' חכמה בראש נק' שר"י ביו"ד דאור אבא משום דאבא יסד ברתא והוא בחי' היו"ד שתחת הקו שבאות האל"ף כמ"ש במ"א

שרה לשון שררה . . המל' שנק' מטרוניא: רשיי נח יא, כט . . נסמן לעיל ע' שפז הערה דיה: דמטרוניא.

הן יראת ה' היא חכמה: איוב כח, כח. וראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תתכח בהערה. חכמה כ"ח מ"ה . . בקרבנתם לפני ה' וימותו: נסמן לעיל ע' שסו . . אחרי טו, א. שניה הארת - אא"ס [ט: א"ס] . . ה' בחכ' . . נחנו מה: משלי ג, יט. בשלח טו, ז. ת. וראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה חיב ע' תשפו.

חכמה בראש: ראה זהר בראשית כו, ב. רע"א מהימנא פינתס רלת, סע"א. מרחוק ה' נראה לי . . מה שפשטת: ירמי' לא, ב . . זהר בהקדמה א, ב. יחיב חכמתא לחכימין . . חכמה בסוף: דניאל ב, כא. וראה מאמרי אדה"א כתובים חיב ע' קצח . . ראה לעיל הערה דיה: חכמה.

מה שמו . . או [ט: ליתא] . . א"ק [ח: ע"ק, ט: אדים קדמאה] מה [ח: מה] ש' בנו: משלי ל, ד. וראה גם לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' רנד.

יחוי"ע ויחוי"ת [ח: יראה עילאה ויראה תתאה] . . שנעוץ תחלתו בסופ': נסמן לעיל ע' תסב. חכמות בחוץ . . דחור"ת ורחוי"ד [ח: דמילו ורחימו ורחימו ודחילו]: משלי א, כ. דאבא יסד ברתא . . שר"י . . שרה: נסמן לעיל ע' שפז . . ראה גם ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' תקנב. ומקבילו בלוקסי תורה בריכה צג, ג. סה"מ תקס"ב כאן ס"ע עה.

וכאשר נבנית בבנין בחי' פרצוף בפ"ע נק' שריה בה' בחי' היח דמל' כשנעשים מקור [לבי"ע] להחיות רוח שפלים ונק' א[נ]מא תתאה או מטרוניתא כנ"ל שהוא ענין השררה ואדנות להיות מלכותו ככל משלה כו' כידוע וד"ל.

ומעתה י"ל מ"ש דשרה נחתת וטלקת ירידה ועלי' זו מה היא כו'. דהנה ידוע בעיקר בחי' המל' שהוא בחי' כח הפועל האלקי בנפעלים להיות בחי' בריא' מאין ליש דוקא כי אין מלך בלא עם נפרד הימנו כו' לפי שעיקר מדה זו היא בחי' התפשטות וההתגלות בבחי' יש ודבר ע"כ מבחי' מדה זו משתלשל ירידות האור [ב]צמצומים רבים עד למטה מטה בסוף עולם העשי' להיות בבחי' יש נפרד לגמרי והוא מבחי' אחורי' דאחוריים דמל' שהן בחי' מ"ח צירופי' האחרונים שמקבלים משם בחי' ע' שרים דנוגה להיות בחי' יש נפרד לגמרי וכמ"ש לפתח חטאת רובץ וכו', והטעם הוא לפי שכל עיקר ענין הקליפ' הוא רק במקום שיוכל להיות בחי' יש ודבר מה והשרש שלהם הוא [רק מ]בחי' קליפ' דאצי' בחי' הרגשת עצמותו בלבד כנ"ל [וד"ל], וע"כ כשבחי' המל' מתפשטת למטה מטה בבחי' יש ודבר מסתעף מזה שיקבלו שם יניקה להיות בבחי' יש גמור ונק' אדמת בני חיים כנ"ל וד"ל. אך הנה אין בחי' נוגה מקבל רק מבחי' חיצוני' דחיצוני' וגם זאת אינו נמשך להם האור רק דרך בחי' שערות דעור דנוק' כמ"ש בזוהר בשערהא אחידן כו' וע"כ שער באשה ערוה כו', ולמעלה היינו מ"ש כרחל לפני גוזוי' נאלמה בבחי' אלם לפי שענין השערות הוא רק חיות מעט מזעיר שיוצא דרך נקבים שבעור לחלל השערה והעור מכסה על פנימי' החיות שבדם ואברים וכמ"ש במ"א [ב]ענין כתנות עור כו' וגם החיות שבא בחלל השערה הוא נפרד לגמרי כמ"ש במ"א, והמשל בזה כמו אותיות הדיבור שבוקעים ויוצאים בהבל הפה שיש בכל אות ואות חיות אור השכל והמדות שבלב אך בין צירוף לצירוף או בין אות לאות יש הפסק והוא כמו נקבי העור שאין שם חיות כלל ושם צמיחת השערה וכן הזיעה פסולת הגוף יוצא שם, ואמנם זה עדיין קצת הארה לחיצוני' מבחי' הפנימי' ג"כ מאחר שמקבלים מהדיבור רק שהוא מבחי' אחורי' וחיצוני' שבו שהוא הבל הדיבור שבין אות לאות וכה"ג, אבל

חלכותו בכל משלה: ע"פ תפלת העמידה לר"ה.

אין מלך בלא עם: נסמן לעיל ע' תרכד.

לפתח חטאת רובץ: בראשית ד, ז.

אדמת בני חיים: ראה לעיל ע' תרג ואילך.

בשערהא אחידן . . . שער באשה ערוה: נסמן לעיל ע' תקלט . . נסמן לעיל ע' תקלה.

כרחל לפני גוזוי' נאלמה: ישעי' נג, ז (ושם: וכרחל. אבל כיה בלקוטי תורה דלקמן ובנבכים נב, ב).

וראה לקיט מטעי' פה, ג.

שורה במ"א — [ב]ענין — במ"א: ח. ליתא. ובנראה נשמט מפני תיבות הדומות: במ"א . . במ"א.

בחי' אחורי' דאחורי' היינו כשמוסתר אור האלקי מהם לגמרי והוא כמו נקי העור שאחר העלם העור המכסה יוצא^[י] שערות כו' וזהו כמו שא"א להאיר השכל באותיו' הדיבור כלל והשכל מתעלם לגמרי במשלים שהם צירופי' זרים שלא ממשמעות אור אותו השכל כלל רק שאחר העלם המשלים יובן קצת אור השכל כמו הנמשל מוכן מתוך המשל כו' וזהו לאחר העלם צירופי' זרים דמשל דוקא (ולא כאותיות הדיבור שהשכל עצמו מאיר ונגלה בהן כמו שהוא בלי העלם כלל לפי שאותיות הדיבור הן צירופי' השייכים אל אור השכל להיות נתפס ע"י דוקא וזה נקי' אור המאיר בכלי השייך לו כו'), וזהו ענין נאלמה בבחי' שתיקה בלא אותיות הדיבור כלל רק אחר העלם גמור דעור מקבלים מן השערות שהן צירופי' זרים כמו דמיון צירופי' אותיות דמשלים [כו'], והיינו למעלה ענין מ"ח צירופי' האחרונים שנעשים בבחי' אחוריים דאחוריים כו' ומשם הוא שרש יניקות הקליפות, אבל מבחי' דיבור העליון גם מבחי' חיצוני' שבו כנ"ל ג"כ לא יוכלו לקבל משם שנאמר וכבודי ליב נ"ח שבדיבור לאחר לא אתן כו' וע"כ ארז"ל אתם קרוים אדם כו' וד"ל. ומזה יובן הטעם לסיבת התהוות הקליפות בבחי' נפרד לגמרי כו'. אך עכ"ז גם האור המצומצם בתכלית המגיע אליהם הוא נמשך מבחי' המלי' רק [שהוא] בא מבחי' אחורי' דאחורי' דשם אלקי' כמ"ש מלך אלקים על גוים כו' וד"ל.

[ח] וזהו מ"ש [ש]שרה נחתת וסלקת, פי' שר"ה בה' הן בחי' ה"ח דאבא שנמשך למלי' בשכיל בנינה בפרצוף בפ"ע וכידוע דנשים דעתן קלה קליה כאשר אין בה רק ה' הוי' שהן ה"ג דאמא [אבל] כאשר מקבלת גם [מ]ה"ח דאבא אז נאמר כי ס"ר לראות [ו]הוא בחי' עיקר הכח ועוז לבחי' המלי' שתוכל לירד כ"כ למטה מטה גם בהיכלות דנוגה שהן מבחי' אחורי' דאחורי' כנ"ל ולברר שם בירורים והעלא' כמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף כו' וזהו שאמר תנו עוז לאלקים שם ב"ן לברר לנוגה משום דבחכמה אתברירו דוקא, והיינו דוקא בבחי' ח"ע דאור אבא כידוע בענין ומרדכי יצא כו' שבחי' יסוד אבא יוצא בכל יום לחוץ בני"ע לברר כו' וזהו ענין הקיטע

שרה גמור — דעור: ט: ליתא.

וכבודי . . . לאחר לא אתן: נסמן לעיל ע' תרצא.

וכבודי ליב נ"ח: ראה גם לעיל ע' שפ.

אתם קרוים אדם: יבמות טא. א.

מלך אלקים על גוים: תהלים מז, ט.

דנשים דעתן קלה . . . כי סר לראות: שבת לג, ב. שמות ג, ד. ראה לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' רלו. ושינ.

מאמרי אדמו"ר פרשיות התורה ח"ב ע' עדרת.

ותקם בעוד לילה . . . חנו עוז לאלקים . . . דבחכמה אחברירו: משלי לא, טו . . . תהלים סח, לה . . . נסמן

לעיל ע' שפ.

ומרדכי יצא . . . יסוד אבא . . . הקיטע יוצא בקב שלו: נסמן לעיל ע' שפא . . . שבת טז, טע"ב (כמשנה).

ראה עץ חיים שער (יט) אנ"ך פ"ג. לעיל ע' שפ. אור התורה שיר השירים כרך ב ע' תשא.

יצא קבב שלו כמ"ש בע"ח, ובחי' שר"ה בה' מקבלת מח"ע כניל דנעוץ תחלתו בסופו דוקא אז יש גם בכח המל' לברר לנוגה וזהו שאמר חכמות בחוץ דנוגה כו' ח"ע שמלוּבש בחי' [כניל], וזהו דשרה נחתת בתכלית הירידה למטה מטה בהיכלות התחתונות דנוגה לברר ולהעלות ניצוצות כו' וממתקת גם כל בחי' גבורות קשות הטמאים שנטמאו בסיבת השפעה דבא נחש דקטנות על חוה [כו'] כניל והיינו דסלקת בבחי' ההעלא' אחר הירידה הגדולה הזאת, וזהו רבותא ומעלה גדולה ביותר דגם שירדה כ"כ בסתר המדרגה תוכל לעלות משם בכל הביורים שביררה שם ולא נשאר[ה] שם בבחי' קבלת השפע דגבורות קשות כמו חוה דאתדבקת בחו' ולא כמו נח דכתי' ב' ויתגל כו' אלא סלקת למעלה מעלה בתכלית היחוד עליון להכלל עם כל הביורים דנוגה בעצמות המאציל, וזהו ויעל אברים הוא ואשתו ממצרי' כו', ועיקר הרבותא הוא מה שאשתו שר"ה עלתה ממצרים נשיט ולא הוטמאה שם בגבורות קשות אדרבה ביררה משם כניל, והיינו משום שהיא אשת אברים בחי' מ"ה דחכמה בראש בחי' ג"ר דאבא משום דנעוץ תחלתו כו', וז"ש וגם אמנ' אחותי בת אבי היא כו' [וכמ"ש בזהר] אבל על אברים עצמו שעלה ממצרים אין זה פלא כ"כ משום שהוא בחי' א"ב דחכמה עילאה והוא בחי' ביטול [האמיתי] הניל כניל כפי' מה שמו ונקי' א"ב ר"ם שכל הנעלם מכל רעיון כמ"ש במ"א, וזהו אברם ואשתו מ"ה וביז' דח"ע ועיז' נתוסף ה' באברהם וה' בשרה כו' וכמ"ש במ"א (אבל ביעקב הגם שהוא מלבר דשם מבי' בחי' משה נאמר בו אנכי ארד עמך לברר ולנצל את מצרים ואנכי אעלך מבחי' כתר וכמו וגאלתיך אנכי שלמעלה מגאולה דט"ב זה משה כמ"ש במ"א וזהו לפי שברית התיכון דיעקב מברית כו' עד בחי' פנימי' הכתר שלמעלה מבחי' מ"ה דאבא וכו' וד"ל).

אך הנה י"ל מ"ש עוד במאמר הזוהר דלעיל בסופו דלכך זכתה שרה לחייון עילאין כו' עד דילה הו' חייון כו'. להיות ידוע בענין גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ דמעשה שמים וארץ הוא בחי' ההמשכה מאין

חכמות בחוץ: נסמן לעיל ע' תרצו.

נח דכתי' ב' ויחגל: נסמן לעיל ע' תרצו.

ויעל אברים הוא ואשתו ממצרי': לך יג. א (בשינוי הסדר — אבל כ"ה גם בסה"מ תקטיב היא ע' עט).

וגם אמנ' אחותי בת אבי: ר"א כ, יב. ראה זהר וירא קינ, א.

אברם . . . ונקי' א"ב ר"ם: ראה זהר (סתרי תורה) לך עט, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתנב. ושי"נ. אור

התורה לך כרך ד ע' תרפ"ה.

שכל הנעלם מכל רעיון: כ"ה בכ"מ בדא"ח. וראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' עתר ונתנסמו

לשם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכב. ושי"נ.

ביעקב . . . מלבר . . . אנכי ארד . . . ואנכי אעלך: ראה תקוני זהר ח"ג (כס, א) . . . ויגש מ, ד.

וגאלתיך אנכי: רות ג, יג. ראה לעיל ע' תרכו ואילך. מאמרי אדה"א נביאים ע' קעו. מאמרי אדה"א ויקרא

ח"ב ע' תקעב. ושי"נ.

שברית התיכון דיעקב: ראה תרומה כו, כח. זהר תרומה קעה, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' פד. ושי"נ.

לעיל בחי' מ' עקב ע' שלב.

גדולים מעשה צדיקים: ראה כתובות ה, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתי. ושי"נ.

ליש בדרך ההשתלשלות אבל מעשה הצדיקים מהפכני מיש לאין כמו לאהפכא חשוכא לנהורא כו' בטו"מ כו' וזהו היפך בחי' ההשתלשלות שבא[ה] מלמעלה למטה מאין ליש, וזהו דבר פלא לכאורה דאיכ' למה גדולים מעשה צדיקים כו' מאחר שזהו נגד ההשתלשלות דרצון העליון. וכמ"כ יש להפליא בעובדא דרחביד בטס של זהב כו' שאמרו לו מיהב יהבי משקל לא שקלי דר"ל דיוכל להיות התהוות מאין ליש להיות בריאות חדשות תמיד שזהו כל עיקר ההשתלשלות מעילה לעלול דהיינו מיהב יהבי מלמעלה למטה ומשקל לא שקלי בבחי' ביטול היש לאין שזהו נגד ההשתלשלות כו', ולכאורה אנו מוצאי כמה פעמים בבחי' העלא' מ"ן דמשקל שקלי בביטול היש לאין דוקא כו'. אך הגה באמת זהו שמעשה הצדיקים מהפכים מיש לאין הוא דבר פלא יותר מבחי' ההמשכה מאין ליש (וע"כ אנו אומרים אלקי אברהם [כו'] ולא אלקי השמים והארץ כו' ומתורץ בזה קושי' האבן עזרא) לפי שבחי' ההמשכה מאין ליש הוא בבחי' הארת האוביכ' דאצי' כנ"ל שהאורו' באים בבחי' גילוי מאין ליש בכלים אבל ביטול היש לאין [הרי'] הוא בא לבחי' אין שלמעלה מבחי' היש כו' ע"כ הוא פלא וגדול במעלה יותר ולזה אמרו [דגדולי] מעשה הצדיקים כו'. אך עדיין אינו מתיישב קושי' דלעיל שה"ז הוא לנגד ההשתלשלות כו'. והתירוץ הוא משום דזהו דבר חידוש ופלא גדול שלא הי' כדבר הזה עדיין בבחי' ההשתלשלו' להיות ביטול העלול לגמרי בעילתו שהוא בחי' ביטול היש כו' ומפני שהוא דבר נפלא ביותר ע"כ גדולים מעשה הצדיקים כו'.

אבל גם זה אינו מתיישב דהלא מבואר למעלה בענין או"כ שיש בחי' ביטול היש לאין בכלים כו' וא"כ כבר הי' ד"ז בהשתלשלות דאו"כ כו' ואין זה דבר חדש ופלא גדול כ"כ [כו']. אך הענין הוא דיש הפרש גדול בזה, דהנה בחי' ביטול הכלים לגבי האור כנ"ל אין זה דבר חדש כלל לגבי המשפיע שהוא האור כי גם בבחי' המשפיע עצמו הי' ד"ז בתחלת רצונו להשפיע שהוא בא בבחי' מטי ולא מטי כידוע דהיינו שנמשך וחוזר ומצמצם א"ע בבחי' ביטול והסתלקות ואם לאו א"א לו להתחבר במקבל ומסיבת בחי' מטי ולא מטי הרי מזה נעשה שרש להתהוות הכלים, כמ"ש בע"ח ומבואר במ"א

בעובדא דרחביד בטס של זהב כו' שאמרו לו: וכיה בתורת חיים תולדות ה, סע"א. וראה תענית כה, א. תו"ח שם. סה"מ תקס"ב כאן ע' עט.

שו"ה בעובדא — משקל . . . יהי: ט: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: יהיבי . . . יהיבי. וע"כ אנו אומרים . . . האבן עזרא: כחפלת העמידה. וראה ד"ה למען תזכור במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' תב. ושי"ג.

האוביכ' האורות בכלים.

שריה ההשתלשלות — גדול . . . ופלא גדול (שכשו"ה דבר): כ"ז ליתא ב"ח.

ד"ז דבר זה.

מטי ולא מטי . . . להתהוות הכלים: ראה עץ חיים שער (ו) העקודים פ"ג. מאמרי אדה"א אהלה לאזניא ע' רכב ואילך.

דאי' להיות בחי' מקור להגבלת האור בכלי המקבלים [כו'] כי'א שיהי' תחילה בבחי' הסתלקות באור שאם אין בחי' הסתלקות באור אלא הי' מגלה כמו שהוא לעולם לא הי' מציאות כלי להגבילו כלל והוא בחי' לא מטי שמשתלק האור כו' ואז יוכל להיות הגבלת הכלי ומזה יש בכלי ב' הפכים בחי' קבלת השפע אך בצמצום והגבלה דהיינו ע"כ ותו לא כו' שזהו מבחי' מולי'מ [כו'], ובחי' מולי'מ הוא מלמעלה למטה מן האור בכלי וכדוגמא זו נעשו בכלים מלמטה למעלה והוא בחי' רוי"ש שבכלי דהיינו בחי' ביטול היש לאין דכלים כני'ל באריכות ועי'ז נמשך מאין דאור לבחי' יש להיות בבחי' שוב בכלי שמן ההכרח לומר די'ש בכלי עצמו בחי' המשכה זו דבחי' שוב וזהו כידוע דבחי' רוי"ש דמקבל הוא נמשך מבחי' מולי'מ דמשפיע כמ"ש במי'א ודיל'. ולפי' הרי אין בחי' הרצוא דביטול הכלי דבר חדש כלל אצל המשפיע שהוא האור מאחר שממנו נמשך בחי' רוי"ש דכלי' דהיינו מבחי' מולי'מ שבו כני'ל ודיל'.

אבל הנה בחי' העלאת מין דביטול היש דנוגה שנהפך מיש נפרד לאין [ה]אלקי כני'ל זהו ממש דבר חדש שלא הי' מעולם באוי"כ כו' כי מאחר שיצא להיות בבחי' הפירוד ליש [כ]שחזורי' לבחי' אין הי' דבר חדש שלא כפי ההשתלשלות דאוי"כ שאין זה כביטול הכלים מיש לאין שהוא רק לפי טבע קבלת המקבל שהוטבע בו מן המשפיע כני'ל ואין זה ענין חדש משאי"כ בחי' היש הנפרד ממש שחוזר לבחי' אין ממש שזהו דבר חדש שלא הי' עדיין בהשתלשלות ודיל'. ומזה הטעם יובן שע"י בחי' ביטול היש דמעשה הצדיקים מוסיפי' בחי' תוס' אור מרובה על עיקר האור בכלי המאיר מכבר לפי שניתוסף באור דבר חדש זה שהוא כיטול היש הנפרד והתכללותו בו גם שהוא מבחי' ומדריגה התחתונות ביותר כמו בחי' התהפכות חשוכא לנהורא מבחי' נוגה דבייע וכה"ג. ויובן זה ע"ד הידוע מתלמיד המחכים את רבו [כו'] אע"פ שאין ערוך כלל לשכל התלמיד לגבי שכל הרב מ"מ הוא מחכים את רבו בשאלותיו דהיינו שמוסיף אור החכמה [בחכמת רבו] ע"י שאלותיו גם ששאלותיו קטנים בערך קטנות השכל של התלמיד אבל מ"מ שאלה זו דבר חדש אצל הרב ואע"פ שענין התשובה על שאלותיו קטן בעיני הרב אך עי'ז מתחכם הרב גם בעצמות כה שכלו להבין בזה שכל לעומק יותר מכפי שהשיג תחילה וכמו שאמר ומתלמידי יותר מכולן כו'. ויובן זה יותר במשל העבד שמביא מנחה קטנה לפני האדון הגדול דגם שהוא אדון ושר גדול ביותר אנו רואים שיתפעל [יותר] לכבו מאוד מן המנחה הזאת אע"פ שהיא קטנה מאוד לגבי עשרו וגדלו של האדון הזה ומאחר שהאדון מתפעל מזה הרי נקי' בחי' מקבל והעבד [נקי'] משפיע כו' והטעם הוא לפי שמנחה זו

רו"ש . . . מולי'מ: ראה הנסמן לעיל ע' תרצא הערה ד"ה מטי.

מתלמיד המחכים את רבו: תניגה יד. א.

ומתלמידי יותר מכולן: תענית ז. א.

חדשה היא בעינינו גם שהוא דבר קטן מאוד מאחר שלא הי' לו ד"ז הרי לא הי' בו שלימות הגדולה כשחסר דבר מה כו', ועוד והוא העיקר לפי שגם שמנחה זו קטנה היא אך מפני בחי' הביטול וההכנעה כמה שמביא לו מנחה זו לפני גורם בחי' התנשאות יתירה בנפש האדון יותר ממה שיש לו התנשאות מצד עצמו בלבד וגורם בו בחי' תוס' גדולה ושררה שלא הי' בו תחלה מצד עצם גדולתו ועושרו כ"כ, וראי' ברורה לזה מן המלך שעיקר רוממות ההתנשאות דמלכותו] אינו בא רק מן סיבת הביטול של עבדים גם שהם קטנים הרבה ממנו וזה גורם התנשאות דמלכותו שלמעלה מהתנשאות טבעי שלו כו' לפי שהנפש עצמה מתנשא עי"ז יותר ממה שמתנשא ע"י עצמו כו'. וכך הוא בענין תלמיד המחכים את רבו דגם ששאלותיו קטנים אבל עי"ז מתנשא נפש רבו להתחכם בעצמו יותר ממה שמתחכם ע"י עצמו ביגיע' רבה כו' כמ"ש ומתלמידי יותר כו' והוא מטעם הנ"ל וד"ל.

[ט] וע"פ ב' משלים הללו יובן למשכיל למעלה ג"כ בבחי' העלא' מ"ן מלמטה [למעלה] כמו מבחי' הבירורי' דנוגה ע"י מעשה הצדיקי' שמהפכים מיש לאין דגם שעולה מבחי' [ו]מדריגה התחתונה ביותר מ"מ זהו דבר חדש לגמרי ועוד שזהו גורם בחי' תוס' האור באורות העליוני' בתוס' מרובה על העיקר מטעם הנ"ל [ב]משל תלמיד המחכים כו' או כמו העלאת המנחה דעבד [כו'] שגורמי' ריבוי תוס' גדולה דחכמה כו', וע"כ ארז"ל דגדולים מעשה הצדיקים כו' יותר גם מבחי' ביטול הכלי לגבי האור שאין זה גורם בחי' תוס' מרובה [ב]אור [כלל] רק להיות מאיר כפי המדה שלו במאמר קה"מ בלבד כידוע משא"כ ע"י העלאת מ"ן דבירורי' נוגה שמוסיפי' בחי' תוס' אור מאור היותר עליון כנ"ל כמ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים בבחי' הבירורים דנוגה בבחי' או"ה חצים אל הים הקדמוני וכו' וכן כתיב וערכה לה' מנחת יהודה בבחי' העלאת מ"ן של[הם] כימי עולם וכשנים קדמוני' דקדמון לכל הקדומים [כו'] להיות משם בחי' תוס' אור מרובה על העיקר בכפולין] כפליים [מטעם הנ"ל] וד"ל.

וזהו שאמרו בזהר דמשום דשרה נחתת וסלקת שהוא בחי' הבירורים דמל' דנוגה למטה מטה כנ"ל בבחי' ביטול [ד]יש גמור הנפרד לאין אלקי כו' שזהו דנחתת וסלקת לבחי' האין האלקי כמו שהוא באצי' מזה [י]הי' יתרון אור [ב]אורי' העליוני' הנק' חיון עילאין כידוע במאמר דאיהו וחיוהי

שרה רוממות — דמלכותו (ו) . . התנשאות: ח' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: ההתנשאות התנשאות.

שרה שהם — דמלכותו: ט: העיקרית.

קרי: קו המדה.

ביום ההוא יצאו . . הים הקדמוני: זכרי' יד, ת.
וערכה לה' . . וכשנים קדמוני': מלאכי ג, ד (בדילוג).
דאיהו וחיוהי: תקוני זהר בהקדמה ג, ב.

כו' ע"כ זכתה שרה לחיין עילאין וכמ"ש ויהיו חיי שרה [משום דנחתת שרה לברר וסלקת בבחי' העלאת מ"ן שמוסיפין אור חדש כו' ע"כ נק' החיין עילאין על שמה דוקא כמ"ש ויהיו חיי שרה], וכידוע בפי' מאה שנה שהו בחי' ע"ס דע"י וא"א שכ"א כלול מיו"ד [כו'] ועשרים שנה בבחי' או"א ושבע שנים בבחי' וז"ל שזהו בחי' מאות ועשירות ויחידות כו' וכללותם נק' חיין עילאין ונק' על שם שרה דוקא חיי שרה כו', ע"כ חזר וכפל הדבר לומר חיי שרה להורות בזה על מ"ש במאמר הנ"ל בסופו דדילה הוה חיין פי' שזכתה להם ע"י [בחי'] עבודתה לברר ב"דורין דנוגה ולא בחינם ע"כ דילה [דוקא] הוה חיין ומטעם הנ"ל וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל מ"ש דילה הוה חיין הרי כבר נאצלו כל האורות [העליוני' רק שגרמה שרה בחי' תוס' אור בהן מטעם הנ"ל אבל גם הן עצמן נק' על שמה דוקא חיי שרה דדילה הוה [כו']. אך הענין הוא דמ"ש דילה הוה היינו כמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים כו' שבחי' המל' מקבל מכל בחי' האורות העליונים בבחי' התגלות יש ודבר מה דוקא, כידוע דהמל' נק' דבר כו' וכמו המלוכה שהיא בחי' יש ודבר דוקא, וזהו ההפרש בין כל האורות לאור המל' שבכל האורות הרי בחי' המשכתם מאין ליש א"א כי אם בבחי' ביטול הכלים שלהם מ"ש לאין בתחלה כנ"ל אבל בחי' אור דמל' מתגלה דוקא בבחי' הרגשת היש ודבר, והיינו מ"ש דילה הוה כו' פי' שהיו לה לבחי' חיות מורגש בבחי' יש ודבר בהיפוך מבחי' הביטול דכלים דשאר האורות שהוא דוקא בבחי' העדר ההרגשה כלל מאור השפע הבאה בהם, וע"ד דוגמא מענין אור השמחה בתפילה שאינה באה מלמעלה מאצ' לבריאה כ"א בבחי' הביטול של הכלי המקבלה שיקבלנה בהעדר הרגשה כו', אבל בחי' המל' שנק' שרה ביכולתה לקבל כל אורות העליונים דוקא [בבחי'] הרגשה בבחי' י"ש כו' ועכ"ז לא נפגם אורה בזה להיות מסתעף מזה יניקה לחיצונים כו' כמו ע"ד"מ [בבחי'] הרגשת עצמותו שמסתעף באצ' מבחי' הרגשה דכלים שנק' קליפה דאצ' ראו מ"ה כנ"ל אלא גם שמקבלת בבריאה ההרגשה והבליטה בבחי' היש מ"מ הוא בבחי' ביטול והעדר הרגשת עצמותו לגמרי, וכמו שאנו רואים שיכול להיות ד"ז בצדיקים גדולים שעבודתם להתענג על ה' בתענוג מורגש ביותר עד שנהנין מענג האלקי כמו בעונג מורגש הגשמי בלבם וכשרם הגופני בלי שיצטרכו כלל למזון גשמי כמו אלי' וכה"ג וכמ"ש ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו כו' וכן לעתיד צדיקים נהנין

ויהיו חיי שרה: חיי שרה כג, א.

בפי' מאה שנה: ראה ביאורי הזוהר חיי שרה קלא, ב ואילך: יב, ג ואילך. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה חיב ע' קלו ואילך. ומקבילו בספר המאמרים תקס"ז ע' ג ואילך.

שריה עצמם — הוה [ע"כ נמצא בבתי' ג]. . . כל הנחלים הולכים אל הים . . . דבר [ח"ט: ליתא]: קהלת א, ז.

שריה הרגשה — בבדיאה: ח"ט: בבחי'.

ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו . . . צדיקים נהנין: משפטים כד, יא . . . ברכות י, א.

כו' ויחי' בזה כמו במזון גשמי דאכילה כו' והרי גם שנתגשם [ה]עונג האלקי להיות בחי' חיות מזון גשמי ללב ובשר ודם להחיות חיות גשמי מ"מ אין בזה בחי' הרגשת עצמותו כלל כי בחי' הרגשת עצמותו עד שיסתעף מזה הפירוד כמו הגסות כו' זה אינו נמשך כ"א מעה"ד טו"ר כנ"ל ולעתיד יתברר הכל [כו'] וכן בבחי' המל' לאחר הבירור דעה"ד, שזהו מ"ש דשרה נחתת וסלקת פי' מפני שכבר ירדה בהיכלות דנוגה שהוא בחי' הגסות שנסתעף [מהרגשת] עצמותו [ו]ן שבבחי' עה"ד [כו'] ועלתה משם בתכלית הבירור [מ]בחי' הביטול להפכם מיש לאין כו' ע"כ לא יפגמו אורה כלל גם שתהי' קבלתה בבחי' יש מורגש ע"ד הנ"ל בצדיקים שכבר נכרר בחי' נוגה שלהם וכמו לעתיד וכה"ג (וגם אנו רואים בעבודה שבלב בהתלהבות מורגש ביותר מ"מ לא ידע וירגיש עצמותו כלל שעושה דבר מה כמו התמימות המופלגת כו').

[יור"ד] וזוהו תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה כו' שהשמחה הוא בחי' ביטול והעדר הרגשת עצמותו בלי שירגיש לעצמו בחי' חיות, וזהו למעלה במדרגה ממש לאהבה את ה' [כו'] כי הוא חייך במורגש כו' שאין זה נק' עבודה אלא אהבה אבל העלאת מ"ן דשמחה הוא ביטול המורגש בתכלית דהיינו שלא ירגיש לבחי' אור וחיות מה שנתפעל באהבה כו' אך כשאין האהבה בשמחה אזי ירגישנה מאוד כו' וד"ל. וזהו תחת [זה] אשר לא עבדת בשמחה דוקא. ועבדת את אויבך שהוא בחי' גלות השכינה בע' שרים להשפיע להם בבחי' אחוריים כו' שזה מסתעף רק מצד בחי' העדר בחי' הביטול דהיינו מפני העדר השמחה שמעוררת למעלה בחי' ביטול ההרגשה ע"כ מסתעף יניקה לעבוד עבוד' נכרי' לע' שרים להיות תוס' חיות בבחי' יש גמור כנ"ל דמהרגשה ובליטה יבא הסתעפות הרגשת עצמו' שזהו [בחי'] נוגה דאצי' ומשם נמשך לבחי' נוגה דבי"ע שהוא בחי' הגסות בחי' יש נפרד כו' וד"ל. וזהו לא יתיצבו הוללים לנגד עיניך דוקא לפי שאין יניק' החיצוני' רק מבחי' [ה]הרגש' שהוא בבחי' החסדים המגולים למטה מחוזה והיינו בבחי' הרגשת המדות שכלב כנ"ל אבל למעלה מהחזיה [כו'] שנק' חסדים המכוסים כו' ומכ"ש לנגד עיניך ודאי לא יתיצבו הוללים לפי ששורש העינים מנו"ה דחכמה וע"כ נק' החכמים עיני העדה וכנ"ל דבבחי' החושי' דראי' ושמיעה [כו'] שם הוא מלוכב בחי' התענוג העליון שלמעלה מהמדות, וז"ש יעקב משמש במרום כמ"ש ואתה מרום לעולם [ה'] כי הנה אויבך יאבדו [פי'] מרום הוא למעלה מעה"ד שמתחיל מהחזה ולמטה כנ"ל אבל [למעלה נק' מרום

לאהבה את ה' (כו') כי הוא חייך: נצבים ל, כ.

לא יתיצבו הוללים לנגד עיניך: תהלים ה, ו.

העינים מנו"ה . . . החכמים עיני העדה: ראה עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות פ"א. לעיל בהיא פ'

ואתחנן ע' קמה. ושי"נ.

יעקב משמש במרום . . . ועתה מרום . . . כי הנה אויבך: תהלים צב, ט. ו. זהו חיי שרה ק"ג. א. ראה לעיל

בחיא פי' ואתחנן ע' קמ. ושי"נ.

והיינו בחי' ב"ש דתית דז"א שעולה עד הכת"ר והיינו יעקב משמש במרום שאין שם שורש יניקה לחיצונים כלל וכלל] מטעם הנ"ל שאין להם אחיזה רק במקום שיש בחי' הרגשת השפע שנק' התגלות לבו ולא יחפוץ בתבונה מוחין המכוסים כו', וזשארז"ל דיעקב לא מת [כו'] לפי שלא נמשך [שרש] יניקה לבחי' רע דנוגיה משם כלל מטעם הנ"ל [וד"ל].

הוספות

— הוספה א —

שבת פ' ראה תקע"ג לפ"ק

ראה אנכי נותן לפניכם היום, הנה כל מקום שנא' היום הוא נצחי וכמ"ש אל מצותי אשר אנכי מצוך היום וארוז'ל בכל יום יהי' בעיניך כחדשים שבכל יום ויום ניתנה התורה מחדש כאילו היום נתנה, דהעוסק בתורה ואומר דבר ה' הרי הוא ממשיך בדבורו את דבר ה' גם היום וכמ"ש ודברי אשר שמתו בפיו שהן הן דבר ה' אשר הוא מדבר בעצמו וכמ"ש את ה' האמרת היום, והשכל נותן ומחייב כך כמ"ש ודבריו חיים וקיימי' ודבר אלקינו יקום לעולם כי אין דבורו ית' בדבורינו כי באדם לפי שהוא בבחי' הגבול לכן יש בו בחי' גבול לדבורו וכשמדבר ונכלה כח דבורו נצרך לדבר שוב משא"כ בו ית' א"א לומר כן מאחר שהוא בבחי' נצחית דאיס לכן גם בחי' דבורו ית' הוא בבחי' נצחית ולא נכלה כלל כח דבורו אשר תוצרך להיות האמירה שוב מחדש כ"א כשדבר בעשרת הדבור' כן עתה הוא מדבר אותן עשרת הדבור' עצמן ולא נכלה הדבור כלל כי דבריו חיים וקיימי', כי בחי' דבור אצלו ית' הוא בחי' הצמצום לצמצם האור בציוור ואופן תמונת ואותיו' אלו כי האות הוא מגביל את האור ובהכרח בחי' צמצום זה הוא בבחי' תמידי ונצחי בלי הפסק ולכן הוא נתינת התורה בכל יום ויום. אך לכאורה הקושיא יותר חזקה אם שהוא רק מצד [מה] שדבריו חיים וקיימים בבחי' נצחית דאיס איכ' אין זה חדשה מעיקרו כלל רק שאותו התורה עצמה שנתנה מה"ס גם עתה הוא מדברה ונותנה, וכמו שאנו רואי' שלא נתחדש בתורה כלל בחי' הצרופי' להיות בחי' צרופי' אחרי' חדשי' כ"א אותן הצרופי' עצמה ואיכ' איך אנו מברכין בכל יום נותן התורה משמע שעתה נתנה מחדש

ראה אנכי נותן: נמצא בכרך 2044 קכ"א, א.

מאמר זה הוא נוסח אחר [ואולי הנחה, ובתוס' ביאר ?] מדיה והיו הדברים תקפיד שנדפס לעיל בח"א ע' רסו וחילק. יש"נ. וראה לעיל ע' שצה מאמר בהתחלה זו.

כאם נאמר שמאמר זה הוא הנחה ממאמר אדה"א — צ"ל, שמתחלה, בפ' ראה תקע"ג, נאמר מאמר שלע"פ אינו לפנינו בהתחלה זו [ואולי הוא הנדפס לעיל ע' שצה], ומאמר זה הוא הנחה ממנו. ובפ' ואחזקו תקפיד נאמר עתה"ש בהשמטת ההתחלה, והתחיל: והיו הדברים.

ולתקיר, שכונראה מאמר זה לא נגמר (וכן המאמר דראה הנ"ל).

וכיון שלע"פ לא נתברר הנ"ל, וסגנון המאמר אינו סגנונו של אדה"א — נדפס כאן כחור הוספה.

ראה אנכי נותן לפניכם היום: ראה יא, כו.

כל מקום שנא' היום הוא נצחי: נסמן לעיל ע' שסה.

אל מצותי אשר אנכי מצוך היום: ראה עקב יא, ח (שם: את כל המצוה). שם, יג (שם: מצוה אתכם). בכל יום יהי' בעיניך כחדשים: נסמן לעיל ע' שעב.

ודברי אשר שמתו בפיו. . את ה' האמרת היום: ישעי' נט, כ"א. . תבוא כו, יז.

ודבריו חיים וקיימי' ודבר אלקינו יקום לעולם: ברכת אמת ריצי. ישעי' מ, ת.

אנו מברכים בכל יום נותן התורה: ראה גם לעיל ע' תי.

תשז

ראה

מאמרי אדמו"ר האמצעי

תשט

אברהם אותו הארץ עצמו הוא כן גם עתה ולא נשתנה מהותה כלל מכמו שהי' דבורו של אברהם ולא נתבטלה מעולם להיותי נעשי' מחדש ולהיותי שייך לשון מחדש כו'.

והנה לכאורה הי' אפשר לתרץ קושיא זו עפ"י הקדמה הידוע בענין מ"ש

ואם מצד נצחית דבורו שלא נכלה א"כ הרי כבר נתנה ולא עתה רק שגם עתה לא נכלה ולא נפסק כח דבורו אבל מ"מ לא היום הוא נותן ואיך אנו מברכין נותן היום, וגם הלשון בכל יום יהי' בעיניך כחדש' משמע חדשים מעיקרן שהתורה שנתן כבר נתבטלה ואינה ונותן חדשה מעיקרה לגמרי ובאמת אינו כן שהיא היא התורה עצמה שכבר נתנה רק שתמיד הוא מדברה ואיך נקי' בשם חדש' שמשמע מעיקרן.

והנה קושיא זו עצמה יש להפליא בענין חידוש מע"ב שנא' המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב מהו ענין התחדש' זו הלא לא נתחדש כלל מאומה, וכידוע שכל קיום מציאו' של כל התהוו' במציאו' קיומם בכל משך ו' אלפי שנה דהוי עלמא הכל הוא מבחי' העשרה מאמר', כמו צירוף מאמר תדשא ארץ המראה כל בחי' דשא' וצמחי האדמה הנה בהכרח צ"ל בחי' צמצום מאמר זה תמיד תמיד יצמצם בחי' אור א"ס בבחי' הגבל ציור תמונת אותו' אלו המגבילו' את האור בציור תמונתו בכדי שיהי' מהו התהוו' דשא' וכן בהגבל ציור תמונת אותו' אור נתהווה האור וכן הגבל אותו' מאמ' יהי רקיע להתהוו' בחי' הרקיע כי אלו יפסק כח הצמצום כרגע היו חוזרין לאין ואפס כמו שהיו, וא"כ בהכרח להיו' הצמצום והגבל המאמר' אלו בבחי' נצחית ותמידית וכמ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמי' ודבר אלקינו יקום לעולם כי לא דבורי ית' כדבורינו, וא"כ איפו הרי אינה בבחי' התחדש' כלל כי אותו המאמר והצמצום זה עצמו שהי' במע"ב אותו הצמצום זה עצמו הוא גם עתה, וכמו שאנו רואי' שלא נתחדש בהם מאומה כלל להיו' נשתנה מהו הצירוף להתהוו' בחי' בריאת האור במהו' ואופן אחר בהרכבת חלקי יסודותיו וכן בחלקי הרכבת יסודו' המים לא נשתנה מהותו במהו' והרכבה אחרת מחמת הגבל צירוף אחר וכן בכל פרטי התהוו' המתהוים מבחי' הי' מאמר' לא נשתנו כלל, וא"כ בהכרח שהוא אותו הצירוף עצמו ומאמ' הראשון הוא מה שאמר ועשה במע"ב כו עתה הוא אומר ועושה מצד שלא נכלה כח האמירה וצמצום זה, וא"כ איך נאמר המחדש בכל יום מע"ב, ואם נאמר שהתחדש' הוא על בחי' הצמצום ע"ש שצריך להיו' בחי' הצמצום זה תמיד מצד לעולם דברך נצב כו' א"כ אדרבא אין זה התחדש' כלל וגם משמעו' לשון המחדש כו' משמע שנתחדש מעיקרו ומשמעו שהמאמ' הראשון כבר נתבטל ונסתלק ועתה הוא מחדשו מעיקרו ואינו כן שהרי לא נתחדש בהן כלל משינוי הרכבו' חלקי יסודותיהן להיו' במהו' אחר מכמו שהי' וכמ"ש דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת שותו הארץ עצמו שהי' בדורו של

שנא' המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב: ברכת יוצר.

ו' אלפי שנה דהוי עלמא: נסמו לעיל ע' תפח.

העשרה מאמר' . . . חדשא ארץ: אבות רפיה . . . ראה בראשית א, יא.

יהי רקיע: בראשית א, ו.

לעולם ה' דברך נצב בשמי': תהלים קיט, פט.

דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת: קהלת א, ד.

וא"כ באצי' מדת ההוד שהוא אלף החמישי נחרב המקדש בו, רק שאח"כ נחלק בבחי' הפרטי' עד חלק היותר אחרון הכל הי' בכללו' תחילה בבחי' כלל ופרט.

והנה אף שאין כל חדש כי הכל הי' בכלל ואין בפרט אלא מה שהי' כלול

בחי' הכלל ומ"ש המחדש קאי על בחי' הפרטי' שמתחדשי' לבקרי' מה שלא הוי' תחילה בבחי' הכלל כלל והי' בחי' חידוש מעיקרו, אבל באמת לא שייך ונופל ע"ז לשון מחדש כי לשון מחדש מעיקרו מעיקרו. שלא הי' כלל אפי' בבחי' הכלל. גם משמע שהתהוה' הראשון כבר נתבטל ונעשי' שוב מחדש ובאמת אינו כן ואי"כ הדרא הקושיא לדוכתא איך יתכן בחי' המחדש אחר שכל עיקר חידושו הוא ע"י הכלל שהי' כולל בתחילה אי"כ אין זה חדש כלל מעיקרו ולשון המחדש משמע מעיקרו ושרשו.

אך הענין יובן עפ"י הקדמה א' והוא כידוע ששבת נק' בחי' אות ובחי' ברית וכמ"ש אות היא ביני כו' ביני בין עצמותו כו' וכן תורה נק' ברית וכמ"ש אלה דברי הברי', וכידוע בענין השבת שנא' בו כי בו שבת וינפש הרי שנתבטל בחי' הארה והמשכה זו ונעשי' אח"כ שוב מחדש בבחי' ששת ימי'. והענין כי הנה ידוע שיש ב' אופני בחי' המשכו' והשפעו' בחי' יש מיש הנק' בל' הפרד"ס בשם בחי' עו"ע ויש עוד בחי' השפעה והמשכה הנק' בשם יש מאין ולא בבחי' עו"ע כלל. והענין הוא ידוע כי השפעו' עו"ע הוא עדימ' ענין כח הפועל בנפעל שאנו רואי' שבהכרח צריכה להיות' שתתחדש תמיד כח הפעולה כי יכלה כח הפעולה וייתייגע כמו וצריך לחדשו ככל רגע ורגע, והנה ע"י חידוש הפעולה מתחדש תמיד בבחי' הנפעל כי אם לא יהי' התחדשו' תמיד בהפעולה או ממילא לא יהי' בחי' התחדשו' בהנפעל כלל. והנה מימ' כשנעריך בחי' התחדשו' שמתחדש בנפעל לערך בחי' התחדשו' שבהפועל הרי אין ערוך כלל כי הנפעל נפעל ממילא בהכרח עפ"י אופן התחדשו' הפועל ואף שנתחדש ג"כ הנפעל מימ' אין זה בחי' התחדשו' מעיקרו אחר שאין התחדשותו כ"א ע"י בחי' התחדשו' הפועל ובהכרח יהי' בחי' התחדשו' ואין כל פרט התחדשו' הנפעל נעדר שלא יתחדש תחילה בכח הפועל וכח הפועל הרי הוא בחי' המשכו' המהו' שאותו כח החידוש עצמו שנתחדש בפועל הוא שנתלבש במהותו בבחי' הנפעל אי"כ אין כל חדש בהנפעל כלל, וכמשל החי מתנענע שכל בחי' התהוה' הנפעל הוא עפ"י אופן תנועו' ידו איך שמנענע באופן זה נתהווה בחי' נפעל זה ובהכרח שתהי' אופן הנפעל עפ"י אופן תנועו' ידו דוקא ואי"כ הרי אין התחדשו' כלל בהנפעל והוא בבחי' הכרח אחר שהוא השפעו' המהו', ולכן נז' בפרד"ס שבחי' השתלשלו' בחי' ע"ס שהם בבחי' עו"ע הם בבחי' הכרח ומחויב

שמתחדשי' לבקרי': ע"ד איכה ג. כג.

שריה ונופל — חזיקרו (הבי): אחר תיבה זו נכתב עוד תיבה בת שתי אותיות ברית שקשה לפענחה. אות היא ביני: תשא לא, יג. אבל לעיל בחי'א (כאו) ע' רפב מביא [תשא לט, טזי]: ברית עולם ביני ובין בני ישראל אתה הא.

אלה דברי הברי': תבוא כח, טט.

כי בו שבת וינפש: [חבור ב' כתובים] בראשית ב, ג. תשא לא, יז. וראה הנסמך במאמרי אדה"א וקרא ח"כ ע' תשסה.

שריה שנתחדש — שנתלבש: תיבה זו אינה ברורה בהכתיב.

המציאו' ואין כל חדש בהעלול כי אחר שנתהוו העילה בהכרח שתהי' התהוו' העלול בהכרח באופן התהוו' העילה, וכן העילה גופא אחר שגם היא בבחי' עו"ע עד עילה היותר ראשונה הכל הוא בדרך הכרח שהוא השפעו' המהו'.

והנה אם נאמר שהשפעו' והמשכו' כל בחי' ששת ימים עלאין הם בבחי' עו"ע באמת לא הי' יתכן גם בחי' התחדשו' כלל כ"א שהי' יתכן במ' לומר שבחי' הצמצום והמשכה זו היא בבחי' תמיד' ונצחי' שלא יופסק כרגע כי אלו יופסק כרגע הי' בטל ונסתלק כח הנפעל ולא יהי' בבחי' הנפעל כלל . . . בטל מעיקרו כלל כ"א בבחי' הכלל דוקא כי אף שהתהוו' והתחדשו' שבכל פרט דוקא הוא שנתחדש ולא נמצא בכלל דוגמת ה . . . כגיל מ"מ בשעת שנעשה התחדשו' גופא צ"ל נמשך בחי' הכלל בבחי' התלבשו' הפרט אי"כ הרי דוגמתו דוקא נמצא בהכלל תחילה ואי"כ אין חדש כלל בהפרט זה שלא הי' תחילה בבחי' הכלל. אבל באמת בחי' התהוו' הששת ימי' מבחי' אא"ס אינו בבחי' השתלשו' עו"ע כלל כ"א בבחי' יש מאין שהוא בבחי' זיו והארה לבד ולא בבחי' השפעו' המהו' ואי"כ כל בחי' התחדשו' שנמצא אח"כ בבחי' הפרט זה לא הי' תחילה בבחי' הכלל אחר שהוא רק בבחי' זיו והארה בחי' התפשטו' האור, וכמשל אור וזיו השמש שאינו השפעות המהות כלל כ"א בחי' הארה וזיו לבד ואף שבהכרח לפי שבחי' השמש הוא דבר בהיר ומבהיק בעצם ולכן הוא בבחי' מאיר מ"מ בחי' הארה והגילוי כמו שמתגלה עתה בבחי' זיו ואור אינו השפעו' מהו' אור העצמי כמו שהוא בעצם מאור השמש ואינו מערך כלל והגילוי הוא בחי' מהו' אחר אף שהוא לפי אופן המאור מ"מ אינו מערך ומהו' המאור כלל ולכן גילוי הוא בבחי' ההתחדשו' מעיקרו דוקא כי אין זה במהו' המאור כלל ואין זה מערך כלל ופרט כלל דאצטריך לפרט ופרט דאצטריך לכלל, ואף שבהכרח גי"כ לומר שהתהוו' בחי' ו' יומי' עילאין הם בבחי' כלל דאצטרך לפרט ובהכרח להיו' מהו' הכלל נמשך ובא בהתלבשו' בבחי' הפרט ופרט שנתהוו אח"כ מבחי' הכלל ואי"כ אחר שגם הכלל הוא שנמשך בבחי' הפרט אי"כ בהכרח שאף שמהו' המשכו' הפרט כמו שבא בגילוי לא הי' זה במציאו' דוגמתו בכלל כ"א שהי' בבחי' מהו' כלל מ"מ אחר שא"א להיו' נמשך אח"כ בחי' הפרט בלי בחי' מהו' המשכו' הכלל בהתלבשו' בפרט שזהו קשר וחיבור כל פרט ופרט, ואי"כ הרי הפרט שנתחדש אף שנתחדש בבחי' גילוי פרטי אין זה חדש מעיקרו כלל כגיל.

אך הענין לפי שבחי' המשכו' הכלל שבא להתלבש אח"כ בבחי' הפרט שבהתגלו' אלו הי' בא בבחי' התלבשו' המהו' בבחי' עו"ע הי' באמת כן שלא הי' בחי' התחדשו' כלל בהפרט שאח"כ כ"א שהי' אופן ההתחדשו' דוקא בהכלל כי מה שהי' כלול תחילה בבחי' הכלל בבחי' כללו' עתה הוא מוכרח להתחדש הכלל מכללותו ולירד בבחי' הכללו' שלו להתלבש ולהתהוו' בבחי'

גילוי פרט א"כ הרי ההתחדשו' הוא דוקא בהכלל ולא בהפרט, אבל כאמת התהוו' הפרטי' שמתהוו' מבחי' כלל' דו' יומי' עילאין אינם מתהוו' בבחי' עו"ע שהוא ענין השפעו' המהו' שיהי' מהו' הכלל נמשך ובא בהתלבשו' בבחי' פרט כ"א שהשפעו' הכלל להוות בחי' גילוי הפרטי הוא בבחי' יש מאין שהוא בבחי' אור וזיו לבד שגילוי הפרט הוא רק בחי' אור וזיו ולא השפעו' מהו' הכלל כלל לא, וא"כ אדרבא אין בהכלל שום התחדשו' כי אחר שהכלל לא ירד להתלבש במהותו בבחי' הפרט א"כ הרי כלל' כל הפרטי' כולם כלולים בהכלל כמו שהיו בתחילה ולא נתוסף שום התחדשו' בבחי' הכלל מבחי' התגלו' הפרט, והרי ההתחדשו' הוא שנמצא דוקא בהפרט שלא נמצא דוגמתו תחילה בבחי' התכללו' הכלל שכתחילה אף שבהכרח להיו' כלול שם כי אם לא הי' כלול שם תחילה לא הי' נמצא מציאו' דוגמתו להתגלו' בפרט מ"מ התגלותו כמו שהוא לא יתגלה עתה בפרט זה לא נמצא כלל בהכלל וא"כ הי' חדש מעיקרו. אך שמ"מ צ"ל בחי' הכלל כולו תמיד שיהי' בחי' צמצום זה תמיד שיהי' תמיד נתצמצם. וא"כ שניהם אמת שמ"ש לעולם הי' דברך נצב זה קאי על בחי' הכלל שצ"ל בחי' האמירה וצמצום זה תמיד ומ"ש המחדש זה קאי על בחי' התגלו' הפרטי' שזהו בחי' מחדש מעיקרו, ולכן בכל שבת ושבת ו' ימי המעשה נק' שבת בראשי' כי מתחדש תמיד מה שלא תחילה בבחי' הכלל דוגמתו, מ"מ גם זה אמת שהכלל כולו הוא תמיד בבחי' נצחי ובלי בחי' הכלל המהוה תמיד לא הי' נמצא במציאו' התהוו' הפרט שאח"כ.

ולהבין הדבר בתוס' ביאור איך שבבחי' השפעו' יש מאין דוקא שאינו השפעו' המהו' הרי צריך להיות בבחי' צמצום עצמו' הכלל תמיד דוקא ואעפ"י אין חדש בהכלל כי אינו בא בהמשכו' המהו', והוא כי ידוע שיש חקירה כס' הפלוספי' אם בחי' כחו' הנפש הכלולים בהנפש הם בבחי' התאחדו' עם מהו' הנפש עד שבהמשכתו יתפעל הנפש מחמתו, והי' לכאורה נראה לומר שהם בבחי' התאחדו' עם מהו' הנפש כי הרי אנו רואי' שבהשלמו' הרצון שבנפשו הרי נתמלא כל הנפש שעשועי' ונתפעל הנפש מאד בתענוג נפלא וכן להיפך יתפעל הנפש בצער נפלא והרי הם עושי' שינוי והתפעלו' גדולה בנפש והי' בהכרח לומר שהם בבחי' התאחדו' עם מהו' הנפש. אבל כאמת אינו כן כי אלו הי' בחי' הכחו' מהו' נפשו ממש א"כ הי' בהכרח שיהי' כח המוליד בדומה ממש למהו' כח וטבעי' האב לפי שמהו' הטפה אף שנמשכת מעצמו' כח שבנפש מ"מ אחר שהכח הוא הוא בחי' מהו' נפש א"כ הי' מהראוי להיות בדומה לאב ממש, לזאת בהכרח לומר שבחי' הכחו' הנמשכו' ממהו' הנפש אינן מהו' הנפש כלל ולכן אין הבן הנולד דומה לאב בכחותיו כלל כי שרש הטפה הוא מעצמו' ומהו' כחות הנפש וכן אין

סומא מוליד סומא. ויש עוד ראי' לזה כי אלו הי' כחי' כחו' הנפש מהו' הנפש ממש אי"כ הי' בהכרח שמיד שיעלה ברצונו לאיזה דבר טוב המוסכם בטבעי' נפשו כמו לאיזה מו"מ טוב שיהי' בחי' הרצון זה תמיד בבחי' נצחי' ולא יחלוף ולא יעבור, והרי אנו רואי' שכמעט רגע חלף והלך לו מרצון זה לרצון אחר, וגם מאין הי' כח זה לבחי' הנפש בבחי' המלכה וישוב הדעת שכשילמד ויתיישב לא ירצה בזה כלל ולא יהי' לו לזה רצון אחר שהרצון הוא עצמו' מהו' הנפש. ואי"כ בהכרח שבחי' הרצון שבנפש אינו מהו' נפש כלל כיא שהוא בחי' תפיסא והלבשה שמלביש את עצמו בלבוש רצון ולכן כרגע יחלוף ויעבור להתפשט מרצון זה ולהתלבש בלבוש רצון אחר, וכן יש כח לנפש ע"י בחי' ישוב הדעת והמלכה לחזור בו מרצון זה לגמרי שלא יומשך מבחי' רצון הפשוט שבנפש לרצות ברצון זה כלל, ולכן לפי שבחי' המשכו' הרצון אינו כ"א בבחי' תפיסא והלבשה ולא בבחי' השפועו' המהו' כי אינו בערך כלל ואין הרצון בחי' מהו' כלל, ולכן אנו רואי' בחוש שכדי שיתלבש הנפש בבחי' רצון פרטי הרי בהכרח שתהי' בבחי' צמצום עצמותה תחילה כי אם לא תתצמצם בעצמותה תחילה לא תוכל להתלבש כלל באיזה בחי' רצון פרטי והרי בהכרח שתהי' בחי' צמצום זה תמיד, וגם זה אנו רואי' לפי שהמשכת הרצון אינו מהו' כלל ואינו מערך לכן צריך הוא להתחדש תמיד מעיקרו כי אם לא יתחדש תמיד בטוב טעם לרצון זה אף שהוא ענין טעם הכמוס שבעצמו' יכלה כח הרצון כמעט רגע ולא יעמוד בו אף שעה א' ולא יועיל ע"י הצמצום שמצמצם א"ע במהו' הנפש כי הצמצום זה אינו מועיל כ"א שתוכל להתפשט ולהתלבש ברצון אבל כדי שתהי' קיום נצחי לרצון בהכרח שיתחדש תמיד מעיקרו בטוב טעם שלא יפיג טעמו וא"ל כלה והולך. אי"כ הרי נראה בחוש שהתחדשו' הוא . . . דוקא בהתפשטו' שבנפש בפרט ולא בהכלל כולו כי אין בהכלל שום התחדשו' שכמו שהי' כ"א שהוא אותו צמצום העצ' שהי' בתחילה, משאי"כ להרצון דוקא צריך שתהי' בחי' ההתחדשו' תמיד, ואף שהרצון הוא ג"כ אותו עצמו שהי' בתחילה מ"מ צריך להיות שיתחדש תמיד מעיקרו ושרשו כנ"ל כ"א לא יתחדש יתבטל וחלף והלך לו אבל הצמצום הוא אותו העצמי ואין בו כל חדש כ"א בחי' אותו הצמצום עצמו שהי' בתחילה, ומ"מ צ"ל גם בחי' הצמצום תמיד כי אם לא הי' בחי' הצמצום זה אף שיהי' לו טוב טעם נעלם בעצמו לרצות ברצון זה מ"מ לא תתלבש כלל ברצון, ואף שבהכרח לומר אחר שע"י מהו' הצמצום הוא שנתלבש דוקא ברצון זה הרי עיקר ההתחדשו' הוא דוקא במהו' הצמצום לפי שהצמצום הוא שמתלבש ברצון וממנו נפעל הרצון תמיד והרי אין כל חדש בהרצון כ"א בהצמצום, זה אינו לפי שהמשכת הרצון אינו מהו' נפש כלל לכן אין מהו' הצמצום הנפש נמשך בהתלבשו' כלל ברצון זה כ"א אדרכא שהוא בחי' צמצום והסתלקו' הנפש והרצון המתהווה הוא בבחי' אור וזיו לבד בחי' יש מאין ולכן ההתחדשו' הוא דוקא ברצון הנפש ולא בהצמצום הפועל כי אין צמצום הפועל נמשך במהותו כלל ברצון כ"א בבחי' אור וזיו לבד וממנו ומכחו אף שיתצמצם תמיד בבחי' צמצום זה לא יפעל

ולא יתהוו הרצון זה דוקא, וא"כ אדרבא צריך הרצון הנפעל להתחדש תמיד מעיקרו ושרשו בטוב טעם תמיד ואין התחדשו' כלל בבחי' הצמצום כי הוא הוא אותו הצמצום עצמו שבתחילה, משא"כ הרצון שאף שהוא ג"כ אותו הרצון עצמו ולא אחר מ"מ בהכרח שיתחדש תמיד ולא הצמצום, ומ"מ צ"ל הצמצום תמיד כי אלו יפסק כרגע יפסוק להרצון ג"כ הרי שניהם שגם שיהי' הצמצום בבחי' נצחי' מ"מ בהכרח שיתחדש הנפעל תמיד.

ונראה דבר זה יותר מענין התהוו' השכל והטעם מהרצון שא"א לומר שהתהוו' הטעם והשכל הוא מעצמו' הרצון כי הטעם והשכל הוא עצמו' הרצון א"כ ה' בהכרח כהבטל הטעם יבטל הרצון ואנו רואי' שאינו כן שאף כשיבטל הטעם לא יבטל הרצון שאעפ"כ הוא רוצה בזה מאד א"כ בהכרח שהתהוו' הטעם אינו מצד הרצון שיהי' כל עיקר מהו' רצון תלוי בהטעם כ"א שהוא רק בבחי' תפיסא והלבשה שמלביש א"ע וממציא לו טעם גלוי לרצון זה אבל לא שיכריח הטעם את הרצון ולא הרצון את הטעם כי אינו ממהו' כלל, וא"כ אחר שהטעם אינו ממהו' הרצון כלל ולכן צריך שיהי' תחילה בחי' צמצום גדול ברצונו כדי שיוכל להתלבש בבחי' טעם כי אם לא יתצמצם אור הרצון כמו שהוא בעצמו' הגופש הרי לא יוכל להתלבש בטעם כלל כי אין הטעם מערך מהו' רצון כלל וכלל לא. וא"כ לפי שהתהוו' הטעם והשכל הגלוי מבחי' אור הרצון אינו בבחי' המשכת המהו' כ"א דוקא בבחי' צמצום והסתלקו' המהו' כל עיקרו א"כ הרי בחי' הטעם הגלוי שהוא זיו ואור התפשטו' אור הרצון המאיר ומתלבש בבחי' הטעם צריך הוא שיתחדש תמיד ממקורו אור הרצון שלא יתבטל הטעם תמיד כי אם יבטל הטעם יבטל הרצון ממילא ולא אור הרצון עצמו כ"א בחי' אור וזיו של הרצון המתפשט כהטעם ולכן צריך הוא הטעם שיתחדש תמיד ממקורו ושרשו, ועיקר ההתחדשו' הוא דוקא בבחי' הנפש שהוא בבחי' הטעם הנפעל מבחי' התפשטו' אור רצון זה משא"כ בבחי' הצמצום זה אין בו כל חדש כי אף שצ"ל בחי' צמצום זה בכל רגע כי אלו יסתלק הצמצום יסתלק בחי' התהוו' אור הרצון שהתלבש בבחי' הטעם ויבטל הטעם ויבטל התפשטו' אור הרצון זה מ"מ אין בו שום התחדשו' כלל רק שהוא אותו הצמצום עצמו שהי' רק שצריך להיו' בתמיד' תמיד שלא יפסק כרגע אבל אין בו שום התחדשו', משא"כ בבחי' הטעם צריכה בחי' התחדשו' תמיד שלא יבטל תמיד אחר שאינו מהו' הרצון כלל א"כ יבטל וצריך שיתחדש תמיד ממקורו מבחי' התפשטו' אור הרצון, ואף שהטעם הזה הוא ג"כ אותו טעם עצמו שהי' בתחילה מ"מ בחי' התפשטו' אור הרצון זה שמחדשו תמיד ובלי בחי' התפשטו' אור הרצון אינו במהו' כלל, א"כ הרי בחי' התחדשו' זה שנתהווה בבחי' טעם ושכל היז בחי' התחדשו' מעיקרו מה שלא ה' תחילה, ואף שהוא הוא אותו טעם עצמו שהי' בתחילה מ"מ בחי' התחדשו' לא ה' בתחילה, ואף שבהכרח בחי' התחדשו' הוא ע"י בחי' התפשטו' אור הרצון א"כ הרי שוב בחי' התחדשו' בבחי' התפשטו' אור הרצון שהוא ענין צמצום אור הרצון הנ"ל אחר שהוא מוכרח לבוא בבחי'

התלבשו בבחי' הטעם הרי שוב כל עיקר ההתחדשו' הוא בו ולא בהטעם מ"מ אחר שהתפשטו' אור הרצון שהוא ענין הצמצום הכא להתלבש בבחי' הטעם והשכל הגלוי אינו בבחי' השפעתו' מהו' כלל בלתי מתלבש כלל בהטעם כ"א בבחי' יש מאין בבחי' אור וזיו אי"כ לא הי' בחי' התחדשו' זו דוגמתו תחילה בבחי' ההתפשטו' אור הרצון שהוא ענין הצמצום הנזל, ואי"כ עיקר ההתחדשו' הוא בהטעם ולא בהתפשטו' שהוא ענין הצמצום הנזל ומ"מ צריך להי' הצמצום תמידי ולא יופסק כרגע כי אלו יופסק כרגע יתבטל התפשטו' והתלבשותו בבחי' הטעם ומ"מ אין בו התחדשו' כלל אחר שבלתי מתלבש בהטעם כלל כ"א בבחי' אור וזיו הרי שבהכרח שצ"ל בחי' הצמצום בתמידי' לעולם ומ"מ אין בו התחדשו' וההתחדשו' הוא בהנפש דוקא שהוא ענין אותו הטעם ושכל הגלוי ושניהם אמת.

וכן אנו רואי' דבר זה בבחי' התפעלו' המדו' מבחי' התפעלו' שכל שהוא רק התחדשו' שכלי ומאין בה להי' בבחי' בחי' התפעלו' המדו' שיחפץ בליבו ויבער כאש לזה והי' צ"ל גם בלב התפעלו' שכלי שכך וכך ולא התפעלו' המדו'. אך שבהכרח לומר שהתפעלו' המדו' אינם מתהווי' מבחי' התפעלו' השכל בבחי' המשכו' מהו' התפעלו' שכלו כ"א בבחי' יש מאין, ולכן בהכרח שיהי' בחי' צמצום תמיד בבחי' ההתפעלו' שכלי עד שתוכל להי' בחי' התפעלו' המדו' ולכן בהכרח שבחי' התפעלו' המדו' צריכה בחי' התחדשו' תמיד כי בהבטל הטעם תבטל אור המדה, ואי"כ הרי בחי' אור המדה היא תמיד דוקא בבחי' התחדשו', ואף שהיא ע"י אור הטעם מ"מ אינו בבחי' המשכו' המהות העצמי' וצריך שיתחדש תמיד כי א"ל יכלה ברגע ואין לו קיום, הרי בהכרח בחי' התחדשותו זה תמיד לא הי' בו תחילה כלל והוא בחי' חדש מעיקרו אחר שאינו בחי' מהו' כלל אי"כ לא הי' כלל תחילה, ואף שהיא היא אותה המדה עצמה שהי' בתחילה מ"מ בחי' התהוותה עתה בבחי' התחדשו' זו לא היתה בה בתחילה כלל ונעשי' עתה מחדש, משאי"כ בבחי' הצמצום אין בו התחדשו' כלל אף שבחי' אור הטעם והתפשטו' של המדה הוא ע"י דוקא אך שאינו בבחי' השפעתו' מהו' הרי אין בו התחדשו' כלל והוא הוא אותו הצמצום ואותו אור הטעם עצמו שהי' בתחילה ולא נתחדשה רק שהנפעל שהיא המדה נתחדשה ולא הי' דוגמתה בתחילה בבחי' התגלו' כ"א בבחי' כללו' הכלל לא נמשך אחי"כ בהמשכו' מהו' כ"א בבחי' יש מאין אי"כ הרי הוא התחדשו' מעיקרו, ומ"מ גם זה אמת שבחי' הצמצום ואור הטעם צ"ל בתמידו' וכנ"ל, אך שמשל זה קרוב בערך יותר אל בחי' עו"ע.

ואנו רואי' זה יותר בבחי' התהווי' המחשבה מבחי' המדו' שכלב שאינה מערך כלל שמה שיחפץ בלבו תיכף יהרהר במחשבתו ובהכרח שתהי' ע"י בחי' צמצום מהו' עצמיו' המדה שכלב ולכן אנו רואי' שע"י עיון וטרדת המחשבה יסתלק אור המדה שכלב ויצטנון, ולכן בהכרח שתהי' בחי' המחשבה בבחי' התחדשו' תמיד וא"ל תכלה תיכף ויתבטל עיון מחשבתו משאי"כ

בהצמצו' אין בחי' התחדשו' כלל כי הוא אותו הצמצום עצמו, ואף שהמחשבה היא ג"כ אותו העצמי' מ"מ אחר שהמשכו' אור המדה בא בבחי' יש מאין אי"כ הרי היא תמיד בבחי' התחדשו' שלא הי' בתחילה דוגמתה כי תמיד התחדש טעם קליטת עיון המחשבה שלא הי' בתחילה ואף שהטעם יתלבש בה מ"מ אין התחדשו' בהטעם כללי כי הי' כלול תחילה בבחי' כללי ואף רק שהתחדשו' הוא הגילוי והגילוי זה לא הי' תחילה בבחי' הכללי ואף שהוא בא ומתלבש בבחי' הגילוי מ"מ אין בו התחדשו' אחר שלא בא בהמשכו' המהו' כגיל אי"כ הרי ההתחדשו' הוא בבחי' הגילוי, ומ"מ גם זה אמת שצ"ל הצמצום הזה תמיד.

וכן' אנו רואי' דבר זה בבחי' הדיבור שמתהווה מבחי' המחשבה שהוא ג"כ בא בשינוי ודילוג ממהו' למהו' ולכן בהכרח שתהי' ג"כ בחי' צמצום בבחי' עיון המחשבה, וכמו שאנו רואי' שכשיטרד במחשבתו מאד לא יוכל לדבר כלל ובהכרח שיהי' בחי' צמצום והסתלקו' בבחי' עיון טרדת מחשבתו ואז יוכל לדבר, ולכן גם בהכרח שיהי' בחי' השפעו' הדבור בבחי' התחדשו' תמיד מבחי' מקורו, וכל מה שמדבר אח"כ הוא בא בהתחדשו' בגילוי יותר מה שלא הי' תחילה בבחי' הכלל כי הי' בבחי' כללו' ועתה נתגלה בבחי' פרטי' כל דבור, ואף שבהכרח שצריכה שתהי' הכלל תמיד שופע בהדבור כי אלו יופסק כרגע הי' מתבטל מ"מ לא בא בבחי' המשכו' המהו' כ"א בבחי' יש מאין אי"כ בחי' הגילוי של הפרט הי' רק בכללו' ולא בהתגלו' פרטי' והפרט שנתגלה שלא בבחי' כללי' כי הרי הכללי' לא בא בהתלבשו' המהו' כ"א בשינוי המהו' אי"כ הי' חדש מעיקרו משא"כ בהכלל ובהצמצום לא נתחדש מאומה שהם הם אותן שהי' תחילה בבחי' כללי' גם עתה אחרי התלבשותן בבחי' גילוי פרטי הרי הם ג"כ בבחי' כללותן אחר שאינם כאי' בבחי' המשכו' המהו' משא"כ בחי' הדבור הוא בבחי' התחדשו' תמיד, ומ"מ גם זה אמת שצ"ל בחי' הצמצום הזה תמיד.

ויותר' נראה דבר זה מבחי' המעשה שנתהווה מבחי' הדבור שבדאי אין ערוך כלל כי רק בו ית' הוא בלשון תימא שהוא אמר ולא יעשה אי"כ בהכרח שלא תהי' בחי' התהוו' המעשה מבחי' הדבור כלל רק שהוא אמר כו', ולכן אנו מוצאי' בבחי' ע"מ שאחר כל מאמ' נא' ויהי' כן שהוא למותר אך שהוא ענין צמצום להתהוו' המעשה כי יוכל להי' שלא יתהווה מבחי' הדבור בחי' מעשה כלל ואי"כ הרי בהכרח שצריך להי' ע"י בחי' צמצום בעצמו והמעשה שנפעל אח"כ הרי הוא בחי' התחדשו' גמורה שלא הי' בחי' התחדשו' פעולה זו תחילה כלל בכח הצמצום הזה ואף שהיתה בבחי'

שריה בהמשכו': תיבה זו אינה כדורה בהכתיב.

ההוא אמר ולא יעשה: בלק כג, יט.

שאחר כל מאמ' נא' ויהי' כן: חוץ ממאמר י"ז אור שנאמר בו ויהי' אור.

התכללו' מימ כמו שהיא באה בבחי' פרטי זה לא הי' כלל תחילה בבחי' הכלל ומימ ציל הצמצום תמיד כי איל יתבטל.

ובכל הניל יוכן ענין בחי' התחדשו' מעיב שאף שבהכרח להיו' בחי' צמצום אותן עשרו' המאמרו' עצמן ככל רגע ורגע בכל פרט ופרט הנמצא במציאותו ואין כל חדש מימ ההתחדשו' הוא כמו שבא בפרט, ואף שגם הכלל צריך שיתלבש תמיד בבחי' הפרט כי זהו עיקר קיום מציאו' התהו' הפרט במציאותו תמיד בכל רגע ורגע איכ הרי היתה תחילה בבחי' הכלל ומה שנתחדש שיצא מן הכלל להתגלו' בבחי' התגלו' פרטי זה אינו בחי' התחדשו' בבחי' התגלו' הפרט כ"א בהכלל אחר שבהכרח שהוא יצא להתגלו' בבחי' פרטי מימ יציאתו מן הכלל להתגלו' בתוך הפרט אינו בבחי' שינוי והתלבשו' הכלל כ"א בבחי' יש מאין איכ הרי הוא בבחי' גילוי הכלל כמו שהי' בהתגלו' כללי' ולא בהתגלו' פרטי ואיכ פרטי הנתגלה אחיכ הוא התחדשו' מעיקרו מה שלא הי' זה כלול תחילה בבחי' הכלל, ואף שהכלל כולו יצא מימ בלתי נתלבש בבחי' המשכו' המהו' כלל והרי הוא כבתחילה ורק הפרט הוא שנתחדש ולא הכלל, ומימ צריכה להיו' צמצום הכלל תמיד בבחי' נצחי כי אלו יופסק כח הצמצום הכללי זה יופסק גילוי הפרטי. ואיכ הרי שניהם אמת שמיש לעולם הי' דברך נצב כו' קאי על בחי' צמצום הכלל שהוא ציל תמיד כי אלו יופסק כרגע יופסק במציאו' וכן אין כל חדש בהתהו' המציאו' בכל חלקי הרכבותיהן מכמו שנתהוו ונמצאו בתחילת ע"ס, רק שמימ גם זה אמת מיש המחדש בכל יום תמיד מעיב שההתהו' הנמצאי' הן הן מעיב עצמן אחר שלא היו תחילה בדוגמתן בבחי' התגלו' הפרטי איכ עתה הוא מעיב ועתה הוא מחדשו בכל רגע ורגע, ולכן בכל שבת ושבת הוא ענין מעיב ונק' שבת כראשית אחר שלא הי' דוגמתו בהכלל תחילה, ושניהם אמת ולא סתרי אהדי כלל.

והנה אף שהוא בחי' התחדשו' מעיקרו שלא הי' התגלו' זו דוגמתו עדיין בהכלל ובהכרח שהתהו' הראשונה נתבטלה ונתחדש כחידוש אחר, מימ הרי מהו' ההתהוות עצמה לא נתבטלה והרי היא היא מהו' אותה ההתהו' עצמה שהי' בתחילה רק שנתחדש בחי' התגלותה עתה מה שלא הי' בתחילה אבל מימ מהותה והתהוותה עצמיו' שהי' בתחילה הרי מימ לא נתבטל ממקורו, והיז רק כמשל התחדשו' הצרופי שבייב צרופי הוי' שכלל עשה נמשך צרופ אחר חדש ומימ אין הצירוף זה חדש מעיקרו כי הרי מהו' הצירוף הוא עצמו אותן האותיו' שהי' בצירוף שעבר . . . אותיו' הוי' רק שנתחדש הצירוף חדש שהוא בחי' התגלו' חדשה אבל לא נתחדש המהו', וכמיכ התחדשו' מעיב אף שנתחדשו מכללותן בהתגלותן מה שלא הי'

שבייב צרופי הוי' שכלל שנה נמשך צרופ אחר חדש: ראה לעיל בחיא פי' ואתחנו ע' ערה. וש"כ.

בהכלל מ"מ הרי מהותן עצמן לא נתחדש והן הן עצמן שהי' בכלל תחילה ורק נתחדש התגלותן, והי' ממש דוגמת הניסים והנפלאו' של עכשיו כמו מי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ שלא נשתנה מהותן כלל ונשארו במהותן כבראשונה מהו' שמן וחומץ עצמו רק שנשתנה אופן הצמצום . . בשמן וחומץ, ואף שבהכרח שבמהו' צירוף אותיו' דשמן וחומץ נטבע בצירוף אופן תמונת צמצום אותיו' אלו בכדי שיהי' אופן הטבעתם באופן שיהי' טבע הדלקה בשמן ואי' בהכרח שכשישתנה אופן הטבעתם הרי הי' בהכרח להיו' נשתנה הצירוף של חומץ ולהיו' נעשה מהו' שמן הרי הי' בהכרח להיו' צמצום דצירוף שמן ומשמעו' הלשון שאמר הוא יאמר לחומץ משמע שלא נשתנה צירוף דצמצום אותיו' דחומץ ואי' אך נשתנה ההטבעה, ובהכרח לומר שמה שנחדש ההטבעה באופן התגלותו ולא נשתנה הכלל דצירוף והצמצום דחומץ שנשאר במהותו הי' חידוש גמור מעיקרו שלא הי' זה בבחי' הכלל כלל לא אפי' בבחי' כללי' מ"מ אדרבא אחר שלא נשתנה מהו' הגבלתו באותיו' אלו עצמן הרי מהו' הגבלתו הי' כבר בבחי' הכללי' וכענין י"ב צירופי הוי' הנ"ל שמהו' אותיו' אלו כבר הי' בבחי' הכלל להויו' מהו' חומץ דוקא ומה שנשתנה אופן הטבעתם הוא לפי שאופן הטבעתם בהגבל צמצומם בצירופי' אלו אינו בהכרח להיו' ע"י הגבל צמצום צירופי' אלו אופן ההטבעה באופן כך דוקא, ואף שיוגבלו האותיו' והצמצום באופן שיהי' ההטבעה כך דוקא מ"מ ההטבעה שנגבל בהם אינו בבחי' המשכ' המהו' לומר שבהגבלם באופן זה יהי' המהו' הנמשך בהם באופן והטבעה זו דוקא ולא יוכל להשתנות המהו' כ"א ע"י שינוי ההגבל והצמצום באופן אחר כי אינו בבחי' השפעי' עו"ע כ"א בבחי' יש מאין ולא נשתנה המהו' מסיבת הגבל צמצום צירוף זה אחר שהמשכו' המהו' הנגבל הוא בבחי' יש מאין אינו נגבל כלל מחמת הגבל הצמצום והצירוף כלל ויכול להיו' באותו ההגבל והצמצום עצמו בחי' המשכו' המהו' בבחי' יש מאין באופן והטבעה אחרת ואעפ"כ לא ישתנה ההגבל וישאר המהו' במהותו הראשון, ואף שהי' בחי' התחדשו' בבחי' הכלל להיו' בבחי' כללי' דצירוף זה דחומץ אופן הטבעה אחרת מ"מ אין זה חידוש מעיקרו לגמרי אחר שלא נתבטל המהו' והצירוף לגמרי רק שהתחדשו' הוא בבחי' הצירופי' כי כך חייבה חכמתו להיו' בצמצום והגבל זה אופן ההטבעה כך ועתה כשרוצה לשנות אופן הטבעה בהגבל אותיו' אלו עצמן שיהי' בהם ההטבעה באופן אחר הרי בהכרח צריך שיתחדש בחי' החכמה שחייבה ההטבעה כך ע"י הגבל צמצום זה ויהי' בחי' חכמה אחרת להיו' באותו ההגבל עצמו בחי' הטבעה אחרת הרי זה התחדשו' בבחי' החכמה אבל לא בבחי' הצמצום והכלל כנ"ל כי אחר שבחי' הצמצום לא יגביל ויחייב בהכרח להיו' ההטבעה באופן כך דוקא אחר שהוא בבחי' יש מאין ואי' אין כל חדש כי גם תחילה הי' כלול בו בבחי' כללי' להיו' אופן

מי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ: תענית כה, א (בגירסת העין יעקב). וראה לעיל שם ע רעו. ושי"ב.

ההטבעה באופן אחר רק שתחילה לא נתגלה אופן ההטבעה בהגבל אותיו אלו באופן אחר, וא"כ עיקר ההתחדשו' הוא בבחי' הגילוי שנתגלה ואין ההתחדשו' בבחי' הכלל כלל, ואף שגם שבהכרח שאעפ"כ בבחי' הכלל יתחדש בחי' גילוי אופן זה מ"מ אין בו הפרש אחר שגם בתחילה ה"י כלול בחי' כח התגלו' זו באופן הטבעה אחרת בכלל' וגם עתה לא נמשך הכלל עצמו בבחי' התגלו' זה כנ"ל כי ההתגלו' הוא בבחי' יש מאין א"כ הרי לא נשתנה ולא נתחדש כלל הכלל.

ואף שבהכרח להי' החידוש בבעל הצירוף כנ"ל וא"כ אין זה התחדשו' בבחי' ההתגלות כלל גם זה אינו אף שעיקר התחדשו' הוא בבעל הצירוף מ"מ לפי שהתחדשו' דבעל הצירוף אינו בא בבחי' ההתגלו' בבחי' המשכו' המהו' כ"א בבחי' יש מאין ה"ז בחי' ההתחדשו' הוא בהתגלו' דוקא, וה"ז ממש כעין חידוש מע"ב שגם בבחי' חידוש מע"ב עיקר ההתחדשו' הוא ההתגלו' אבל בבחי' הכלל לא נשתנה מאומה דבו ה"י זה תחילה בבחי' הכלל בבחי' כלל' וגם עתה בהמשכו' הכלל להתגלו' כפרט ג"כ הוא בבחי' התגלו' כלל' אחר שאינו בא בבחי' המשכו' המהו' כנ"ל, כן גם בניס' ונפלאו' של עכשיו שאין זה ההתחדשו' רק בבחי' ההתגלו' אבל כח כלל' התגלו' זו הרי ה"י כבר בבחי' כלל' הכלל, ואף שהכלל נתצמצם ונטבע באופן הטבעה זו דוקא ולא באופן התגלו' הטבעה אחרת א"כ הרי בהכרח להי' התחדשו' באופן הכלל בהטבעה אחרת וה"ז בחי' התחדשו' גמור באופן הטבעת הכלל מ"מ הוא כנ"ל שהטבעת שנטבע בצמצום הכלל אינו בהכרח להי' ההטבעה כך דוקא כי ההטבעה שנגלה בצמצום הכלל אינה בבחי' המשכו' המהו' כ"א בבחי' יש מאין וגם ההטבעה גופא היא בבחי' יש מאין וא"כ הרי יכול להי' באותו הכלל והצמצום עצמו בבחי' התכללו' בחי' הטבעה באופן אחר, ובחי' התחדשו' דבעל הצירוף אינו בא בו בבחי' המשכו' המהו' עתה יותר מכשהי' כולל תחילה לכן אין בו התחדשו' כלל כי גם בבעל הצירוף ה"י בבחי' הכלל' והי' בהגבל אותיו' אלו דוקא ההטבעה באופן אחר א"כ לא והוא צ"ל תמיד בבחי' צמצום אותו הצמצום והכלל להו' בחי' חוץ דוקא ומ"מ יהי' התגלו' ההטבעה באופן וה"ז התחדשו' בבחי' התגלו' אבל אין זה חדש מעיקרו שלא ה"י כלל מהותו בבחי' הכלל.

ואפ"י בבחי' נס דקיי"ס שהי' בחי' השתנו' המהו' להי' נהפך מים ליבשה מ"מ הרי מהו' צירוף דים ויבשה כבר ה"י בכלל ולא נשתנה מהו' צירוף חדש שלא ה"י בכלל רק שנהפך מהו' צירוף ים ליבשה אבל מהו'

שו"ה ואף — בבעל: תיבה זו אינה ברורה בהכתיב.

שו"ה בבחי' — בבעל הצירוף . . . דבעל: תיבות אלו אינם ברורות בהכתיב.

שו"ה הכלל' — לא והוא: כנראה חסר כאן.

שו"ה התגלו' — באופן וה"ז: כנראה חסר כאן.

צמצום אותיו' אלו בעצמן כבר הם היו במהו' צמצום הגבל הכללי אי"כ כבר הי' בכח בעל הצירופי' לשנות הצירופי' גי'כ בכללו' ואי"כ אין זה חדש כלל בהכלל רק שהחידוש הוא לבד בכח' ההתגלו', והי' ממש כעין התחדשו' דייב צירופי הוי' שאין זה התחדשו' כלל אחר שמהו' אותיו' האלו בעצמן כבר הי' בכחן להצטרף בצירוף זה רק שעתה נתגלה בפרטי', וכן בצירוף ים ליבשה כבר הי' בכח בחי' הגבל אותיו' אלו דים ויבשה ועתה נעשה מבחי' הגבל אותיו' דים לצירוף דיבשה להיו' נעשה ממהו' הים יבשה הרי לא נעשה בה בחי' התחדשו' כי כבר הי' בכח כללי כללו' להיו' מים ליבשה אחר שהתבעה לא נגבלה כלל במהו' הגבל האותיו' להיו' לא יוכל להשתנו' עי' ויכול להצטרף בצירוף אחר והי' בו בבחי' כללי אי"כ הרי ההתחדשו' הוא רק בבחי' הנפעל שהוא בבחי' הגילוי, ואף שגם הכלל נחלף ונתחדש מעיקרו מ"מ לא בא בהמשכו' המהו' ואף החידוש שבא בו כבר הי' בכח' כללו' וגם עתה כן הוא שלא בא בו בחי' תוס' בהתגלו' יתירה כ"א בבחי' כללו' אחר שאינו בא בבחי' המשכו' המהו' כ"א בבחי' יש מאין, וכן אפי' בתחיה אין יש בבחי' התחדשו' כי"כ וכמארוזל מאי דלא הוי מאי דהוי כבר בבחי' הכלל לא כ"ש ועיקר ענין התחדשו' יהי' לעתיד שיהי' בחי' התחדשו' גמור' מעיקרו גם בכללו' המאמ' מה דלא הוי בשיעור קומה כלל וכמ"ש שיתחדש המאמ' מעיקרו וכמ"ש הנני בורא שמי' חדשה וארץ חדשה, וכן בבחי' משיח יהי' בחי' נשמה שלא הי' בשיעור קומה של אדה"ר וכמ"ש אני הוי' ילידתיך וכמשל הטפה כמו שהיא כלולה בעצמו' הנפש עדיין וכמ"ש במ"א. ואפס קצת הארה מאיר מזה בכל שבת וכמ"ש כי בו שבת וינפש וכידוע שיש בחי' נשמו' דפרחי' מההוא ח"י עלמי' מבחי' מהותו ועצמותו ממש וכמשי"ת בענין השבת שנק' בחי' ...

ובכ"ז יובן גם ענין התורה שנא' עלי' בכל יום יהי' בעיניך כחדשי' ומברכי' עלי' בכל יום נתון התורה שמשמע שבכל יום היא נתנה ובאמת אין בה שום התחדשו' כגיל בארוכה, אך הענין דידוע שעשרת הדבריו' היו מכווני' נגד העשרה מאמרו' והם פנימי' להם וכמ"ש אם לא בריתי חוקי' שמי' וארץ לא שמתו, וכמשל אומן הבונה איזה בנין שבודאי יש באופן בחי' עשיית הבנין זה בחי' חכמה וטעם למה יהי' אופן עשיי' הבנין באופן כך ולא באופן אחר אך שהוא עפ"י חכמה שכך חייבה חכמתו שאם יהי' פרטי פרטי

מאי דלא הוי הוי מאי דהוי . . . לא כ"ש: ראה סנהדרין צא. א. לעיל בחי' פ' עקב סיע שכב ואילו. הנני בורא שמי' חדשה (לקמן ע' השכר: חדשין) וארץ חדשה: ישעי' סה, יז. משיח . . . אני הוי' ילידתיך: תהלים ב, ז. וראה גם לעיל בחי' פ' דברים ע' יח. ושינ. כי בו שבת וינפשו: נסמן לעיל ע' תשיא. נשמו' דפרחי' מההוא ח"י עלמי': נסמן לעיל ע' תסא. בכל יום יהי' בעיניך כחדשי' . . . בכל יום נתון התור: נסמן לעיל ע' תשו. שושרת הדבריו' היו מכווני' נגד העשרה מאמרו': נסמן לעיל ע' תג. אם לא בריתי חוקי' שמי' וארץ לא שמתו: ירמי' לג, כה (בידלוג).

של הבנין באופן זה יהי בבחי' יופי ונאה להתעדן בנפשו מזה וא"ל לא יהי מזה תענוג כלל. והנה אף שבחי' חכמה זו של הבנין קטנה היא בערך עצמי' חכמתו מ"מ נק' בחי' חכמה שבעשי' והי' בחי' החכמה זו ממש כעין בחי' הלוח ומפה שצריך כל אומן קודם עשיו' הבנין לעשות לוח ומפה בכללו' אופני עשיו' הבנין ואח"כ צריך להסתכל בפרט בכל אופני ציור הבנין שבונה בכדי שלא יעדר כל פרט ופרט שבציור המפה, אך זה גופא למה יהי' הציור המפה והחכמה כאופן זה דוקא הלא הארה מצומצמת בעלמא הוא לגבי ערך חכמתו העצמי' ויוכל להיות נמשך מעצמותו בחי' החכמה באופן אחר, אך שהוא בהכרח עפי' טעם הכמוס שבעצמותו הנק' חכמה כמוסה ונעלמה בעצמו' שדוקא עיי' יהי' אופן ההידור והנאות להשתעשע ולהתעדן מזה. וכן הענין בעשרה מאמרו' שנק' בשם עשי' ובראשי' נמי מאמר הוא וכתרגו' אונקלס בחוכמתא שנק' בשם חכמה שבעשי' לבד ולכן נק' בשם ליב מאמרו' וכידוע בענין הלב שלטעם זה נק' בשם לב לפי שאותו בחי' ליב נתיכו' שבחכמה עצמה הם מתפשטי' ובאי' בבחי' הלב והי' בחי' המשכו' והתפשטו' בחי' החכמה לבד שקטנה בערך מאד כעין התפשטו' והמשכו' הארו' החכמה והליב ניה' שמתפשטי' בלב שהוא בחי' החכמה שמלוכש בעשי' בפרט. אך למה יהי' בחי' התלבשו' החכמה בעשי' זו בפרט באופן זה דוקא כמו שמבחי' צמצום והגבל אותיו' אור יהי' אור דוקא נמצא במציאו' הוא בודאי עפי' אופן חכמתו שכך חייבה חכמתו שהוא ענין חכמת התורה שיהי' בחי' החכמה שבעשי' באופן זה דוקא, והי' בחי' חכמת התורה שחייבה להיות בחי' התלבשו' התורה שבעשי' בפרט באופן זה דוקא כעין בחי' ציור הלוח והמפה שבהכרח להיות חיוב אופן התלבשו' החכמה בעשי' בפרט עפי' אופן ציור הלוח והמפה שלא יעדר כל פרט ופרט מכמו שנצטיירו באופן ציור הלוח והמפה וכמאמר באורייתא אסתכל כו' וכמ"ש במדרש ע"פ ואהי' אצלו אמן אומן פדגוג אומן מוצנע וכמ"ש בזה' ע"פ ויאמר ה' אלקי' אבא אמר לאימא אבא אמר ובינה עושה. אך זה גופא למה יהי' בחי' החכמה שבמפה שצויר באופן זה דוקא הוא עפי' חכמה כמוסה שבעצמותו דוקא כנ"ל במשל. וז"ש א"ל בריתו כו' חקו' שמים וארץ לא שמתי שכל ענין עשרה מאמרו' ומע"ב הי' על תנאי דוקא אם יקבלו ישראל התורה כו' וא"ל אחזיר אתכם לתוהו היינו שיובטלו לגמרי ויחזרו לאין ואפס לפי שבחי' עשרת הדברו' הוא קיום

ובראשי' נמי מאמר הוא: נסמן לעיל ע' תפד.

ובראשי' . . . ובתרגו' אונקלס: נסמן לעיל ע' תרגא.

בשט ליב מאמרו': נסמן לעיל ע' תרגא.

וכידוע בענין הלב: ראה מאמרי אדה"א ויקרא שם ע' תקצ ובהסמן שם.

באורייתא אסתכל: ראה זהר תולדות קלד, א. תרומת קסא, א.

במדרש ע"פ ואהי' אצלו אמן: משלי ת. ל. בראשית רבא בתחלתו.

בזה ע"פ ויאמר ה' אלקי': נסמן לעיל ע' תרגב.

על תנאי דוקא אם יקבלו ישראל התורה: ראה שבת פח, א.

כל העי"מ ולכן נבראו על תנאי וכמאמ' בשביל התורה שנק' ראשי'. ובכ"ז מובן מה לכאורה קשה הלא בחי' התורה קדמה לעולם והי' בהכרח להיות גם בבחי' ההתגלו' בחי' קדימה להתורה שתחילה יתגלה התורה ואח"כ העו'. אך הענין הוא כנ"ל לפי שבחי' התורה היא בחי' פנימי' עי"מ ועיקר קיום העי"מ והעי"ס הוא רק בחי' . . . לבד והי"ז ממש כמשל ענין צמיחו' הפרי שנגדלת לבסוף והקליפו' החיצוני' נתגלו תחילה ועיקר גידול קיום החיצוני' הוא עפי' אופן צמיחות וגידול הפרי הפנימי, ולכן גם התורה אף שבעצמותו היא בבחי' תחילה וקדם שהיא בחי' כמוסה בעצמותו מ"מ בהתגלו' נבראו ונתגלה מבחי' ההעלם אל הגילוי בחי' העי"מ שהן בחי' החיצוני' תחילה ועיקר הפרי שהוא ענין הפנימי' להם שהוא ענין החכמה כמוסה שבעצמו' שיהי' אופן השעשועי' והעדו' עפי' אופן זה דוקא הוא לבסוף דוקא ולכן נבראו על תנאי דוקא.

והנה אחר שנתל' שבחי' עה"ד הוא פנימי' העי"מ וכבר נתל' דבחי' עי"מ בהכרח להיות' בהם בחי' התחדשו' בכל רגע ורגע בפרט מה שלא הי' בכלל תחילה אף שבגוף ההתהוו' לא נמצא בה התחדשו' כלל בחי' אותו התהוו' גופא שהי' בתחילה מ"מ מה שבאה בהשתל' בפרט הי' התחדשו' שלא הי' בהכלל כנ"ל באריכו', ולכן בהכרח שכדי להיות' בחי' התחדשו' בבחי' הנפעל בפרט בהכרח שיהי' בחי' התחדשו' בבחי' הפנימי' שהוא ענין החכמה כמוסה שבעצמותו באה בבחי' התלבשו' הנפעל בפרט מה שלא הי' נמצא כלל תחילה בבחי' עצמו' החכמה הכללי' כיא שפנימי' קיום התהוות זה שבפרט היתה כלולה תחילה בבחי' כלליו' ולא בבחי' התגלו' פרטי ועתה אחר שנתגלה הפרט שלא הי' זה בדוגמתו בכלל תחילה כמי' הפנימי' קיום של בחי' פרט זה נתחדש מה שלא הי' בכלל תחילה, ולכן אנו מברכי' בכל יום נותן התורה שבכל יום היא נתינה מחדש, ומי"מ גם זה אמת דדבריו חיים וקיימים לעולם כנ"ל שבחי' הכלל הוא בבחי' תמידי ונצחי כי אלו יופסק בחי' החכמה כמוסה זו הכללי' יתבטל גם בחי' ההתגלו' פרט הפנימי זו ולא יהי' נגלה בחי' פנימי' זו בפרט אך שצ"ל בחי' צמצום חכמתו זו העצמי' שבכלליו' בחי' בבחי' תמידי', ואף שבהכרח להיות' נמצא בחי' הכלל זו תמיד ובהכרח בחי' גילוי פנימי' פרט זה כבר הי' כלול גם בבחי' הכלליו' זו אי"כ אין בו כל חדש כי כבר הי' כלול בהכלל ומה שנתגלה עתה בפרט שלא הי' בדוגמתו זה בכלל הנה זהו התחדשו' גם בכלל כי אחר שבהכרח להיות' בחי' התחדשו' גם בבחי' הכלל להיות' הכלל עצמו שבכלליו' יורד ובא להתגלו' בבחי' התגלו' הפרט ואי"כ הי' אדרבא בחי' התחדשו' בבחי' הכלל ולא בבחי' הפרט, זה אינו שהתחדשו' שנמצא עתה בהכלל להיות' יורד ובא ומתגלה

בשביל התורה שנק' ראשי': ראה רש"י ר"פ בראשית. הנסמן בלקוטי שיחות נח כרך ג ע' 755.
 התורה קדמה לעולם: ראה פסחים נד. א.
 עה"ד: עשרת הדברות.

בפרט הנה לא נעשה כה שום התחדשו' עתה מכמו שהי' בתחילה כי הרי בכללו' הי' גם תחילה כלל ומה שבא הכלל להתגלו' בבחי' פרט זה אינו בא בבחי' התלבשו' המהו' יש מיש כלל כ"א בבחי' יש מאין א"כ אינו בא להתגלו' כלל בבחי' פרטי ומה שנתגלה בפרט זה לא הי' נמצא בכלל וגם עתה לא נתגלה הכלל בפרטי' יותר ולכן עיקר ההתחדשו' הוא בהתגלו' הפרטי' דוקא ולא בהכלל ולכן נתינת התורה בכל יום ויום. וזהו בכל יום יהי' בעיניך כחדש' כאלו היום ניתנה כי דבר חדש הוא שבא בפרט מה שלא הי' בתחילה ואף שהוא הוא עצמו אותה התורה שהי' מעיקרא ולא נתחדש גם אפי' . . מ"מ דבר חדש הוא שבא בפרט מה שלא הי' מתגלה כניל, אך שמ"מ אין זה התחדשו' גמורה דמ"מ בחי' פרט זו ממש הי' בהכלל תחילה אף שלא הי' בדוגמתו זו כ"א בבחי' כללו' וגם כח התגלותו שיתגלה לבדו בפרט גם זה הי' כלול תחילה . . ואין כל חדש תחת השמש אבל לעילא מן שמשא יש שם כל חדש וכעין שמצינו לעתיד דכתי' בורא שמי' חדש' . . שנתחדש הכלל מעיקרו ולכן יהי' גם תורה חדשה וכו'.

ואפס קצת הארה מבחי' התחדשו' זו היא בכל שבת ושבת וכמ"ש כי בו שבת ולכן נק' בשם ברית. והענין כי הנה עדי"מ כשאדם נח ושובת מהפעולה הנה בהכרח להיו' נח בחי' שביטה ומנוחה בחי' הרצון והחכמה . . שלא יתפשט עוד כלל בזה, וא"כ בהכרח שיתבטל גם השכל מהחכמה והטעם שחידש תמיד לבחי' חפץ ורצון הלב זה ונכלה כח השכל וטעם זה ולכן יכלה גם כח רצון הלב זה וא"כ בהכרח להתבטל גם הרצון שהמציא וחידש לשכל וטעם זה כי א"ל . . לא יתבטל הטעם בהכרח בכיטול הטעם זה שהוא ע"י כיטול הרצון שבעצמותו וא"כ כיטול הרצון העצמי' זה הנמשך מרצון הפשוט ילול לא לרצות עוד בזה בהכרח שיבטל גם טעם העצמי' הכמוס בעצמותו שהי' נמשך מרצונו הפשוט לרצות בזה הנה גם הוא נתבטל ולא נשאר כ"א . . הכח לרצות בזה אבל אינו רוצה בהתגלו' כ"א בבחי' העלם עצמו, ולכן גם בקושי התירו לדבר ד"ת בשבת כי בחי' הדבור הוא שיתגלה בפרט לרצות בזה זה נתבטל כ"א בבחי' העלם שיהי' בכח לרצות בזה אבל לא שירצה בזה בבחי' התגלו' ולכן גם הרהור מותר, ולכן אמר שמתבטל גם בחי' עצמו' הרצון להיו' בהתגלו' כ"א בבחי' הכח וההעלם, וא"כ בחי' התחדשו' גמורה היא זו שלא הי' נמצא כלל בבחי' הכלל אפי' בכללו' ועיקר

ואין כל חדש תחת השמש אבל לעילא מן שמשא קהלת א, ט. ראה זהר לך צא, ב. לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' רעו וכתנסמן שם.
 בורא שמי' חדש'י: נסמן לעיל ע' תשכא.
 תורה חדשה: ויקרא רבא פ"ג, ג.
 שבת . . נק' בשם ברית: ראה לעיל ע' תשיא הערה ד"ה: אות.
 מקושי' החירו לדבר ד"ת כשבת: לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' רפב בשם הירושלמי. וראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשלה.

הקיום שיהי' נמשך מכחו ומעצמו לרצות עוד כזה אחר שנתבטל כח הרצון להתגלו' זו הרי הוא בהכרח ע"י התחדשו' עצמותו ממש ובהכרח להיו' התחדשו' גם בחכמה הכמוסה שבעצמו' שהוא ענין חכמת התורה שיתחדש בחכמה הכמוסה בעצמו', ולכן שניהם נק' בשם ברית כי כחי' התורה הוא המשכ' חכמה הכמוסה שבעצמו' וכן גם שבת ולכן נק' בשם ברית וכמו שאנו רואי' שעיקר כריתת ברית הוא כשיתבטל הטעם מ"מ יהי' תוקף האהבה מצד עצמו' דוקא, וז"ש אות היא ביני כין עצמות ממש ובין ישראל שהם גם כן בחי' עצמותו ממש וכמא' במי נמלך כניל.

שעיקר כריתת ברית: ראה לעיל בחי'א פ' עקב ע' רפס. ושי"ב.
וכמא' במי נמלך: נסמן לעיל ע' שע.

— הוספה ב —

רשימת מאמרי כ"ק אדה"א ע"פ סדר השנים*

ראה

תקע"ג	ראה	ראה ¹
תקע"ד ³	ראה	אחרי ה' תלכו ²
תקע"ז ³	ששמעתי . . . בלובאוויץ	וכל בניד ⁴
תקע"ז ⁷		[וכל בניד ⁶
תקע"ב ⁸]		[דרושי חתונה
תקע"ו ⁹	בחודש אלול	אם יתקע שופר בעיר ⁸
תקע"ה ¹¹	ראה	כי תשמע בקול ¹⁰
תקע"ו ¹¹	ראה	כי תשמע בקול ¹⁰
תקע"ז	ראה	ששת ימים תאכל מצות ¹²

-
- (*) המאמרים של ע"ע לא נתברר זמן אמירתם (ונדפסו לעיל או במ"א) לא נרשמו ברשימה זו.
- (1) נדפס לעיל בהוספה א ע' תשז.
 - (2) נדפס בשערי תשובה ח"א כב, ג.
 - (3) התאריך הוא ע"פ בוך 672 ע' 65: שבת פ' ראה מברכים אלול שנת תקע"ד.
 - (4) נדפס בשערי תשובה ח"ב ב, ג (ע"פ פ"ו).
 - (5) התאריך הוא ע"פ המפתח שבריש בוך 977 [נעתק לקמן הערה 21].
 - דשם כא, ב מחזיל הדי"ה: וכל בניד למודי ה' ורב שלום בניד וארזיל אית בניד אלא בניד אלו ת"ח שעוטיקים כבנינו של עולם וכר' והנה עוסק הדרש דאית בניד הוא על מ"ש ורב שלום בניד וייל למה לא דרשו זה מרישא דקרא וכל בניד כר', אך הנה ברי"מ אמר (ראה פקסימיליא לקמן).
 - (6) נדפס בשערי תשובה ח"א ע' 144.
 - (7) השערי תשובה נדפס בשנת תקע"ח.
 - (8) נדפס במאמרי אדה"א אתהלך לאוניא ע' ק"ח.
 - (9) התאריך הוא ע"פ בוך 117 פ, א, ושמ: תורת אדמו"ר מוהר"ד בשנת תקע"ו לפ"ק שאמר בחודש אלול בקי"ק לובאוויץ.
 - לע"ע לא נתברר באיזה פרשה נאמר, והוצג כאן שכן דרושי דחודש אלול שבלקוטי תורה באים בפי' ראה.
 - (9) ראה להלן ד"ה כי תצא והדרושים שלאחריו. ושינ.
 - (10) נדפס לעיל ע' שצו.
 - (11) כנוד 811 קכב, א: תקפ"ה. אמנם בנוד 936 ע, א תקפ"ו. [וצ"ל שאולי נאמר שני פעמים. או שבאחד מהם טעה הרושם].
 - (12) נדפס במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ר"ח.

תשכו

שופטים

אחרי ה' תלכו¹³ שופטים¹⁴ תקע¹⁵

ת צ א

כי תהיין לאיש שתי נשים¹⁶ כי תצא תקע¹⁷
 ולא אבה¹⁷ תצא תקע¹⁸
 כי תצא¹⁶ - ג' פ' תצא תקע¹⁹
 ולא אבה וביאורו²⁰ ששמעתי . . . בלובאוויץ תקע²¹
 כי תצא¹⁸ וביאורו²² כי תצא תקע²³
 כי תצא¹⁶ תקע²⁵
 ולא אבה וביאורו²⁰ כי תצא ראהתשוב תקע²⁶

- (13) נדפס בספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תרצ.
 (14) להעיר שפסוק זה הוא בפי ראה. ועדין לקמן בפי תצא ד"ה זכרתי . . . ותאמר ציון הפטורה דבין התצרים ופי עמק. וכן בפי חבא ד"ה ושמתי כדכד והוא הפטורה דפי ראה.
 (15) התאריך הוא ע"פ בוך 691 יא, א. ושם: שבת פ' שופטים פ"ק כותאב ישן תקע"ז לפ"ק.
 (16) נדפס בספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תשי"ט.
 (17) התאריך הוא ע"פ בוך 456 כד, א. ושם: תקע"ד שבת פ' כי תצא על חתונת ביא [בן אחין] אדמו"ר ק' יאנעוויץ אחר מנחה בבהכניס ובשנת קע"ח כל הנ"ל בעיר דאבראוקע (ואולי כתוב) דאבראוקע.
 (17) ראה הערה 20.
 (18) התאריך הוא ע"פ בוך 310 שכ, א. ושם: תורת אדמו"ר בלובאוויטש פ' תצא תקעה"א לפ"ק.
 (18) נדפס בספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתכ.
 (19) התאריך הוא ע"פ בוך 624 גז, א. ושם: בעזר' יום ג' פ' תצא שנת תקע"א לפ"ק [וראה לעיל בח"א פ' דברים ר"ה ציון בהערה]. אמנם ראה לקמן הערה 21. וראה לעיל הערה 11.
 (20) נדפס בספר המאמרים תקס"ז ע' שלד וע' שלט.
 (21) התאריך הוא ע"פ המפתח שבריש בוך 977. ובמפתח שם נרשם: רשימה מהתור"י מנר אלקים אשר עלה בגני מרומים ששמעתי בשנת תקע"ו בלובאוויץ. ומנה התורות והם: (א) ולא אבה עם ביאור (ב) ועתה ישראל (ג) כי הארץ (ד) אתם נצמים עם ביאור (ה) וכל בניך (ו) שמע ישראל. אמנם ראה לקמן הערה 23, 26, ולעיל הערה 11.
 (22) נדפס בספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתלא.
 (23) התאריך ע"פ בוך 691 יט, ב. ושם: שבת כי תצא תקע"ז פ"ק ראהתשוב. אמנם ראה לעיל הערה 19.
 (24) נדפס בשערי תשובה שער התשובה ח"א ה, ב פ"ז (בהשמטת התהלה כי תצא למלחמה כ"ר) עד פ"ב.
 (25) התאריך הוא ע"פ בוך 551 קא, ב. ושם: דרוש מאדמו"ר נייע בשנת תקע"ז לפ"ק. ובסיומו נרשם: מליק התר קע"ה ביום ד' שמונה ימים בחודש כסלו תקצ"א לפ"ק פה מלון בראד (ראה מקסימיליאן לקמן).
 (26) התאריך ע"פ בוך 691 יד, ב. ושם: כי תצא תקע"ז ראהתשוב בעז"ה. אמנם ראה לעיל הערה 21. ולהעיר שבבוך 691 באו קבוצת מאמרים שרשום עליהם שנת תקע"ז והם (א) אחרי היא תלכו שופטים (כותאב ישן) (ב) זכרתי . . . ותאמר ציון (כותאב ישן). (ג.) ולא אבה וביאורו כי תצא (ראהתשוב) (לאחרי זה בא ד"ה לר"ח שמנך — בלי כותרת) (ד) כי תצא וביאורו, תצא (ראהתשוב).

תשכט	מאמרי אדמו"ר האמצעי	רשימת מאמרים
תקע"ז ²⁸		כי הנה ההרים ימושו ²⁷
תקע"ז ³¹	פ' תצ"א ³⁰	זכרתי . . ותאמר ציון ²⁹
תקע"ח ³²		כי תהיין לאיש ¹⁶
תקפ"ב	תצ"א	כי תהיין לאיש ³³
תקפ"ב ³⁵		קול מצהלות חתנים ³⁴
תקפ"ב ³⁶		להבין ענין ברכת חתנים ³⁴
תקפ"ב ³⁸		להבין מארז"ל מ"מ ת"ח ³⁷
תקפ"ג ³⁹		לה"ע הבקשה באמרנו יה"ר
תקפ"ד ⁴¹		זכור את אשר עשה ⁴⁰
תקפ"ה ⁴¹		[ולא אבה ⁴¹]
תקפ"ז ⁴²		שמח תשמח ⁴¹

- (27) נדפס בספר המאמרים תקס"ד ע' רח.
- (28) התאריך הוא ע"פ בוך 416 רמח, א. ושם: תורת אדמו"ר שליט"א מה שאמר ברהטשאו שנת תקע"ז(1) לפ"ק.
- (29) לא נדפס לע"ע.
- (30) ראה לעיל הערה 14.
- (31) בבוך 872 ע' 5 נרשם: תורה מאדמו"ר פ' תצ"א בבוהאו ישן. נכתב ע"פ השמועה ולא מן כתבי אדמו"ר. ובבוך 691 יב, ב (ראה לעיל הערה 23) נרשם: בוהאב ישן תקע"ז לפ"ק בעז"ה.
- (32) ראה לעיל הערה 17 שגאמר שני פעמים (בשנת תקע"ד, ותקע"ח).
- (33) נדפס לעיל ע' חקנ. וראה הנרשם שם: תורת אדמו"ר בשנת תקפ"ב. ולהעיר שבשנה זו חל שבת ר"ח אלול בפ' ראה. ושבת תצ"א חל ב"ד אלול. ועפ"ז י"ל שהחתונה היתה בשבת ר"ח אלול (עש"ק) — ראה לקמן הערה 42 — או כמוצ"ש. ומאמר דילן נאמר (בהמשך לדרושי החתונה) בש"פ תצ"א. ולפי דרושי החתונה שנרשמו בסמוך שייכים לעיל כפ' ראה-שופטים.
- (34) יודפס בעז"ה במאמרי אדה"א — דרושי חתונה.
- (35) התאריך ע"פ בוך 456 צ, א (ק"ו, א). ושם: בעז"ה תורות מאדמו"ר הרב ר' דובער נבני"ם שדרש על חתונת בנו מוה"ר ברוך תקפ"ב.
- (36) התאריך ע"פ בוך 456 קב, ב (קכ"א, ב) ושם: בעז"ה תורות מאדמו"ר ר' דובער שדרש על חתונת מו"ה ר' ברוך תקפ"ב.
- (37) נדפס קה"ת השלי"ט.
- (38) התאריך ע"פ בוך 1119 מט, א.
- (39) ראה לעיל ע' תרל בהערה. וש"נ.
- (40) יודפס בעז"ה במאמרי אדה"א — בדרושי פ' זכור.
- (41) התאריך ע"פ בוך 745 שפ, א (רסט, א) ושם: בעז"ה פורים תקפ"ד פה וויטעפסק.
- (41) נדפס לעיל ע' תרמב. וש"נ.
- (42) א, א (הכ) התאריך הוא ע"פ בוך 116 ושם: בעז"ה שנת תקפ"ז י"ג א"ל. אבל בגזכ"ק בוך 1194 (עלים נפרדים) קמ"א, א נמצא מאמר זה בכותרת: ביה ט"ו מנחם אב' התקפ"ז (חתונת בתי שרה ת"י ונכדתי ת"י) [ועפ"ז יש להוסיף מאמר זה לעיל בח"א ע' שסכ כמ' ואתחנן].
- ממה שכתב חתונת בתי שרה ת"י ונכדתי ת"י משמע שגאמר ב"ס פעם הא' בס"ז מני"א ופעם ב' ב"יג א"ל.

תשל	מאמרי ארמו"ר האמצעי	רשימת מאמרים
כי תצא ⁴³		תקפ"ו ⁴⁴
זכור את אשר עשה ⁴⁰		תקפ"ז ⁴⁵
כי תצא ⁴³		תקפ"ח ⁴⁴

ת ב א

הגידה לי שאהבה נפשי וביאורו ⁴⁶	תבא	תקע"ז ⁴⁷
תחת אשר לא עבדת ⁴⁸	תבא	תקע"ט
לה"ע ראש השנה ⁴⁹	תבא	תקע"ס ⁵⁰
ושמתי כדכד ⁵¹	תבא ^{51*}	תקפ"ה
להבין שורש ענין הקללות ⁵²	תבא	תקפ"ו ⁵³

וראה לעיל ע' תפא רד"ה כי תצא שבכוך 181 גרשם על ד"ה כי תצא (שחל ב"ד אלול) תורת . . דאמירת חזונו.

- ולהעיר שבכוך 627 פה, א גרשם על ד"ה זה רק השנה ושם תקפ"ו. וראה לעיל הערה 11.
- (43) נדפס לעיל ע' תפא.
- (44) בכוך 523 ע, ב תקפ"ו. ובכוך 1247 קלא, א תקפ"ו. וראה לעיל הערה 11.
- (45) התאריך ע"פ בוך 1278 קלה, ב ושם: בעזרת השם פ' זכור תקפ"ו לפ"ק.
- (46) נדפס בספר המאמרים תקט"ג ח"ב ע' תשלו וע' תשמח.
- (47) התאריך הוא ע"פ בוך 624 יב, ב. ושם: שבת פ' תבא תקע"א (1) לפ"ק פסק"ק (1) מינסק יצ"ו (שתי תיבות אחרונות אינם ברורות בהכתיב).
- (48) נדפס לעיל ע' תרפב.
- (49) נדפס בעטרת ראש בתחלתו.
- (50) ראה לעיל ע' תרפב בהערה.
- (51) נדפס לעיל ע' תכ.
- (51*) ראה לעיל הערה 14.
- (52) [מאמר אדה"ז מש"פ תבא תקס"ז — ספר המאמרים תקס"ו ע' Xi] נדפס באור התורה תבא ע' תמצב. והנה מהצ"צ באור התורה תבא כרך ו ע' בשצה.
- (53) התאריך הוא ע"פ בוך 121 רג, א ושם: בעז"ה שנת פ' תבא תקפ"ו לפ"ק.

Handwritten text in Hebrew script, appearing to be a list or a set of instructions, possibly related to a historical document or a manuscript. The text is dense and difficult to read due to the quality of the scan and the handwriting.

פסקימיליא מכת"י 2044
נדפס לעיל ע' חשכד

תשלד

כתבי קדש

אמרות ה' אמרות טהורות

כחוקות שבעתים

חיים הם להחפץ חיים אוהב ימים
לראות טוב

דלם מים ומארים לפני שומע ותקשיב וכל ההוה בעיון הדק
הסיב בניגעם נפש נבשר נפש עמלה עמלה לו יראה באור טוב
אשר לא יגשגש כק אדמור המפורסם בקשת **דוב** בער נגמזיע
אשר כרב חכמתו דלה מים עמוקים מאר מים חיים ומטובות
לענו וכשקה לעדמו הפיו מעיטמו ובנינה יתיה אשר יסנה לו
מלא הארץ דעה לדעם אם ה' ולעכדו כשפת וכלם שלם רבים השכשון
וכשיכ לבם לאניהם צ' שבשמים ואף אשר נגז הארון מאסנו
דברי הק' סיים וקיימים להיעבם באסם ללמוד ולשאר ולעשות
ולקיים כי קרוב אלך הדבר מאוד כפיך וכלבך לפעיתו מרש
וקדוש ששטן אם דנה השפל רום ולפני ולפני מה אלקים סיים
כולם היום ולדק בשמנו יחי' לאהבה את ה' ולגבם
כי הוא סייך - אלה האלות אשר יעשה ימי בהם יראת

לפיים והמל' פתיה רוקף לדקה יימלץ סיים יפה
שעה אמה כתשובה ומעשים טובים פארים באור המיים עליה
עכל מי עוהב
בשנת **אשרי איש לא ישכח וכן**
אדם יתאמץ בכך

פקסימיליא משער הכתי 1278
- ראה לעיל ע' שצה

תשלח

לזכות

שניאור זלמן בן אסתר
ווגנתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל
כלתו צבי' מרים בת שיינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
ובעלה יהושע בן עטא דבורה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
ובעלה אהרן בן גיטל לאה
ובנם לוי יצחק
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל
ובנם לוי יצחק
נכדתו מלכה בת אסתר
ובעלה אליעזר אלימלך בן אסתר רייזל
נכדתו חנה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו שלום רובער בן אסתר
נכדתו דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי' מרים
נכדתו חנה בת צבי' מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי' מרים
נכדתו אסתר בת צבי' מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי' מרים
נכדתו רבקה בת צבי' מרים
נכדתו שטערנא שרה בת צבי' מרים

